

RECUEIL MILITAIR.

(26 NOVEMBER — 25 DECEMBER 1878.)

TWEEDE GEDEELTE.

Rekening en verantwoording van de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren der landmacht over 1877. Aanschrijving M. v. O. van 6 November 1878, n°. 1.

De drie-en-zestigste jaarlijksche rekening en verantwoording van de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht over het jaar 1877 opgenomen en gesloten hebbende, heb ik de eer de uitkomst daarvan bij deze aan het leger mede te deelen:

De ontvangst heeft bestaan:

1. Van officieren tot het leger behoorende (met inbegrip van de contributiën der officieren in West-Indië en van die der gedetacheerden in Oost-Indië):	
<i>a.</i> gewone contributie	f 99,675.54 ^s .
<i>b.</i> doorlopende idem	» 51,589.05 ^s .
<i>c.</i> contributie bij vermeerdering van traktement	» 18,211.54.
<i>d.</i> inleggeld en verhooging daarvan	» 46,889.10.
	f 216,365.24.
2. Van gepensioneerde officieren:	
<i>a.</i> gewone contributie	f 4,779.75.
<i>b.</i> doorlopende idem	» 9,771.81.
<i>c.</i> inleggeld en verhooging daarvan	» 3,611.07.
	» 18,162.63.
3. Op de pensioenen van weduwen en onderstandgelden van weezen, ingehouden wegens onaangezuiverde inleggeld	» 1,250.08.
4. Twee percent van het bedrag der gedane leverantiën aan de korpsen van het leger, ingevolge artikel 1 van het Koninklijk besluit van 3 November 1842, n ^o . 71.	» 22,513.03.
5. Rente van ingeschreven kapitalen op het grootboek der nationale schuld	» 92,325.00.
Makende met het saldo in kas op 1 Januari 1877.	» 113,783.48 ^s .
Eene totale ontvangst van.	f 464,399.46 ^s .

Waartegen de uitgaven zijn geweest (met inbegrip van de gedane betalingen in West-Indië):

1. Voor pensioenen aan weduwen (met inbegrip der buitengewone uitkeering voor ééns van twaalf ten honderd, ingevolge Zijner Majesteits besluit van 12 December 1876, n ^o . 27).	f 267,702.94.
2. Toelagen aan 13 weduwen voor 20 kinderen boven het getal van drie (met inbegrip der buitengewone uitkeering voor ééns van twaalf ten honderd, ingevolge Zr. Ms. besluit als boven). »	1,051.50.
3. Onderstandgelden voor 41 ouderlooze kinderen (met inbegrip der buitengewone uitkeering voor ééns van twaalf ten honderd, ingevolge Zr. Ms. besluit als boven). »	5,172.56.
4. Begraveniskosten voor 28 overleden officieren. »	2,800.00.
5. Restitutiën van te veel betaalde of ten onrechte ingehouden contributiën »	301.90.
6. Aan den amanuensis, als defroijement wegens schrijf- en drukloon, enz. »	200.00.
7. Voor aankoop van een kapitaal groot f 150.000 aan inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ percent . . »	97,826.60.
	f 375,055.50.
Zoodat op den 1sten Januari 1878 meer ontvangen dan uitgegeven is	f 89,343.96 ^a .
Blijft voorhanden aan inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ percent, eene kapitale som van f 3.693,000.	
Op den 1sten Januari 1877 bedroeg het getal weduwen.	582
hetwelk in het jaar 1877 is vermeerderd met	28
	Te zamen. 610
Daarentegen zijn er overleden	37
hertrouwd.	2
	39
Waardoor op 1 Januari 1878 het getal gepensioneerde weduwen bedraagt	571

Eereteeken voor het bijwonen van belangrijke krijgsverrichtingen. Aanschrijving M. v. O. van 12 November 1878. N°. 6. Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 15 Oct. 1878, n°. 62.

Gezien Ons besluit van 19 Februari 1869 (*Staatsblad* n°. 24), tot instelling van een eereteeken, ter uitreiking aan hen, die deelnamen aan belangrijke krijgsverrichtingen.

Overwegende, dat onder de zoodanigen in het bijzonder is te rangschikken de expeditie tegen *Samalangan* van 8 Augustus tot 20 October 1877.

Willende een bijzonder bewijs geven onzer hooge tevredenheid over de houding van zee- en landmacht bij die expeditie.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën en van Onzen Minister van Marine, dd. 5 en 8 October 1878, K¹⁹ en Litt. B, n°. 126, Kabinet.

Hebben goedgevonden en verstaan:

het eereteeken, ingesteld bij Ons hooger genoemd besluit wordt toegekend

aan hen, die deelnamen aan de expeditie tegen *Samalangan* van 8 Augustus tot 20 October 1877; de hun deswege uit te reiken gesp draagt het opschrift:
Samalangan 1877.

Onze Ministers van Koloniën en van Marine zijn belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan Onzen Kanselier der beide Orden en aan de Algemeene Rekenkamer.

Fourages te Apeldoorn. Aanschrijving M. v. O. van 14 November 1878, n°. 27.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat voor de levering van fourages aan alle officiers- en troepenpaarden, welke te *Apeldoorn* of onderhoorige buurtschappen gestationneerd worden — uitgezonderd het geval dat oefeningen op groote schaal plaats hebben en dientengevolge eene afzonderlijke aanbesteding door het Departement van Oorlog mocht worden bevolen — van en met den 1sten dezer tot en met den 31sten October 1879, contract is gesloten met H. Mouw, te *Apeldoorn*, tegen de navermelde prijzen: de 10 KG. hooi *f* 0,49, de 10 KG. strooi *f* 0,34, de 10 KG. haver *f* 1,15; per ration: voor cavalerie- en officierspaarden bij de artillerie: van 1 November tot en met 31 Maart *f* 0,76, van 1 April tot en met 31 October *f* 0,78²⁸; voor rijkspaarden bij de veld- en rijdende artillerie: van 1 November tot en met 31 Maart *f* 0,78²⁸, van 1 April tot en met 31 October *f* 0,88²⁸.

Copiën van plans voor de archieven der artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 26 November 1878, n°. 50.

Overwegende, dat, in het belang van den dienst, bij de archieven van den commandant der vestingartillerie en van de artilleriecommandanten in de verdedigingsstellingen behooren voorhanden te zijn copie-plans van de verdedigingswerken, voor zoover die den werkkring van genoemde autoriteiten aangaan.

Bepaalt, dat voortaan door ieder der geniecommandanten in de verdedigingsstellingen aan den commandant der vestingartillerie, alsmede aan ieder der artilleriecommandanten in de verdedigingsstellingen voor zooveel hunne stelling betreft, op schriftelijke aanvraag, tot het nemen van copie, tijdelijk zullen worden verstrekt de plans der verdedigingswerken onder zijn beheer.

dat de voornoemde commandanten der artillerie gehouden zijn te zorgen, dat van deze stukken geenerlei copie of afschrift voor particulier gebruik worde genomen;

dat zij telken jare, op 1 Januari, de voor hunne archieven in den loop van het voorgaande jaar vervaardigde copiën, met geleidenden brief zullen moeten opzenden aan het Departement van Oorlog (Archief der Genie), ten einde aldaar te worden gestempeld en geregistreerd.

Veer- en overvaartgelden. Aanschrijving M. v. O. van 29 November 1878, n°. 39.

Brengt, naar aanleiding van eene daaromtrent ontvangen mededeeling van den Minister van Financiën, ter kennis van de militaire autoriteiten, dat het voetveer over de Maas van *Overlangel* op *Keent*, vermeld onder n°. 3 op de lijst der aan het Rijk in eigendom toebehoorende overzetveren, behoorende bij de dezerzijdsche beschikking van 24 Februari 1877, n°. 44 I (*Rec. Mil.* I, blad. 681), met ingang van 1 Mei 1879 wordt opgeheven.

Veranderde sluitwijze van den ransel. Aanschrijving M. v. O. van 30 November 1878, n°. 48.

In aanmerking nemende, dat betrekkelijk veel tijd noodig is om, bij de

bestaande sluitwijze van den ransel, daaruit een kleedingstuk of wel de reserve-patronen te nemen en dat dit nadeel door eene geringe wijziging kan worden voorkomen.

Heeft, na daartoe bekomen machtiging van Zijne Majesteit, medegeedeeld bij missive van den heer directeur van H.D. Kabinet van den 20sten dezer, n°. 21, goedgevonden te bepalen:

dat de hieronder aangewezen verandering bij de voorhanden ransels zal worden aangebracht.

Verandering van den ransel.

De middelste sluitriem wordt afgenomen; boven op den ransel in het midden een 3e passant geplaatst, gelijk aan de twee bestaande, terwijl de lange pakriem verkort wordt tot eene lengte van 116 cM., gemeten met gesp.

Wanneer aan ransels, bij het wapen der infanterie in gebruik, reparatiën aan of vernieuwing van de in het ranselkastje gemaakte bergplaats der patronen, moeten geschieden, dan zal deze bergplaats te gelijktijd zoo worden veranderd, dat zij 7 cM. wijd en hoog wordt.

Aldus gewijzigd, kunnen in den ransel 60 patronen geborgen worden; bij een geringer aantal moet de ledige ruimte worden aangevuld met eenig werk, handschoenen of sokken.

Boven op de patronen mag niets worden gepakt, ten einde die te allen tijde alleen door het openen van de klep van den ransel daaruit te kunnen nemen.

Bij nieuw aan te maken ransels, voor de infanterie bestemd, zal deze wijziging al aanstonds worden aangebracht.

Gebruik van den langen pakriem bij de gewijzigde ransels.

1. De ransel zonder rol, doch met eetketel.

De lange pakriem wordt — met de zwarte zijde buitenwaarts — van de klep naar de rugzijde door den passant van de middelste gesp gebracht en doorgehaald tot de gesp van den riem tegen dien passant stuit; de riem gaat vervolgens langs de rugzijde van den ransel door de hanglis en den middelsten passant boven op, daarna door het hengsel van den eetketel, nog eens door de hanglis, op de gewone wijze over den eetketel en wordt eindelijk aan de middelste gesp van den ransel bevestigd.

Het overschietende einde wordt door den passant van den langen pakriem gestoken.

2. De ransel met rol en eetketel.

De hanglis wordt over de bovenzijde van den ransel gelegd, de lange pakriem met de binnenzijde bovenwaarts over de lis en door den middelsten passant gebracht en wel van de klep naar de rugzijde en doorgehaald tot de passant van den riem tegen de lis stuit; de rol wordt vervolgens op den ransel gelegd en met de beide korte pakriemen bevestigd.

Nadat de lange pakriem is dicht gesespt, wordt het uiteinde over het hengsel van den eetketel en vervolgens door den passant van den riem gebracht en verder gehandeld als bij punt 1 is aangewezen.

3. De ransel met rol, maar zonder eetketel.

Als bij punt 2 is bepaald, met uitzondering van het bevestigen van den ketel.

4. De ransel, zonder rol of eetketel.

De riem wordt op overeenkomstige wijze, als bij punt 1 vermeld is, om den ransel gebracht.

5. *Het omhangen van den rol.*

De man legt den rol vóór zich met de overschietende einden van de korte pakriemen naar zich toegekeerd. Het uiteinde van den langen pakriem wordt gebracht door de gesp van den korten riem, die rechts hangt als de soldaat den rol om heeft.

Ieder man moet weten, in welk gat de bevestiging dient te geschieden om den rol behoorlijk te hangen.

De uiteinden der beide riemen worden opgerold.

Om nu den rol om te hangen, brengt men den riem over den rechter-schouder, neemt den rol onder den linkerarm en maakt de gesp van den langen pakriem vast aan het overschietende einde van den 2den korten riem.

Detachementen voor de seinposten. Aanschrijving M. v. O. van 16 November 1878, n°. 65.

Heeft, met verwijzing naar de aanschrijving van 7 Juni 1861, n°. 37 B (*Rec. Mil.*, blz. 177), de eer onderstaande opgave van de detachementen voor de seinposten bestemd (zie *Rec. Mil.* blz. 190) ter kennis te brengen van de betrokken militaire autoriteiten, — onder mededeeling, dat de aanschrijvingen van 25 November 1876, n°. 47 P (*Rec. Mil.*, II, blz. 227) en van 4 December 1877, n°. 34 P (*Rec. Mil.* II, blz. 237), hiermede buiten werking gesteld zijn.

Verantwoording van gelden. Aanschrijving M. v. O. van 16 November 1878, n°. 75.

In aanmerking nemende, dat zich bij herhaling het geval heeft voorgedaan, dat door sommige administrateurs van korpsen, enz. geweigerd is gelden in ontvangst te nemen, die werden aangeboden als restitutie van te veel betaalde vrachtkosten als anderszins, of dat die gelden in 's Rijks schatkist zijn gestort, — een en ander omdat van hoogerhand de mededeeling niet was ontvangen, hoe met die gelden moest worden gehandeld.

Gelast, dat die gelden voortaan in ontvangst moeten worden genomen en op de kasboeken verantwoord.

Heeft de restitutie betrekking op bewijzen, die nog onder de belanghebbende administratiën, magazijnmeesters, enz. berusten, dan moeten de bedragen dier bewijzen daarmede worden verminderd. Zijn deze bereids ter verantwoording of tot het bekomen van teruggave van het betaalde ingediend, dan moeten nadere bevelen worden afgewacht. Alleen wanneer die onverhoopt mochten uitblijven, zullen daaromtrent aan de betrokken hoogere autoriteit inlichtingen worden gevraagd.

Wijziging in den betaaldag der geëmploijeerden bij de militaire ziekeninrichtingen. Aanschrijving M. v. O. van 16 November 1878, n°. 76.

Gezien artikel 49 van het Reglement op de administratie der hospitalen en ziekenzalen voor de Landmacht, gearresteerd door den Commissaris-Generaal van Oorlog, ten gevolge van 's Konings besluit van 24 April 1819, Litt. X².

Heeft goedgevonden, met wijziging, in zoo verre, van bedoeld artikel, te bepalen, dat:

1°. te rekenen van 1 December aanstaande, de betaling van het daggeld aan de geëmploijeerden bij de militaire hospitalen, elke week en wel op Dinsdag zal plaats hebben;

2°. de uitbetaling der daggelden aan de geëmploijeerden bij de garnizoens-infirmeriën, van af gemeld tijdstip, mede op gelijke wijze en op denzelfden dag zal geschieden;

3°. in verband met het vorenstaand de staten der uitbetaalde daggelden

voortaan voor elke week zullen worden opgemaakt en bij de geldelijke verantwoording opgelegd.

Toelage aan officieren van de 2e afdeeling der krijgsschool, die de lessen der Polytechnische school te Delft bijwonen. Aanschrijving M. v. O. van 21 November 1878. N°. 30. Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 12 November 1878, n°. 34.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van den 5den dezer, VIIIe afdeeling, n°. 62.

Gezien Ons besluit van den 15den September jl., n°. 26, tot samenstelling van het onderwijzend personeel aan de tweede afdeeling der krijgsschool.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de officieren, bedoeld bij art. 4 van genoemd besluit, aan wie het garnizoen *Delft* tot standplaats wordt aangewezen, boven hun traktement eene jaarlijksche toelage van *twee honderd gulden* (f 200) zullen genieten.

Dit besluit wordt gerekend in te gaan den 1sten October jl.

Wijziging in de samenstelling van het bataljon Mineurs en Sappeurs. Aanschrijving M. v. O. van 30 November 1878. N°. 24. Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 19 November 1878, n°. 58.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van 12 November 1878, VIe Afdeeling, n°. 63:

Gelet op Ons besluit van 14 October 1872, n°. 25, houdende o. a. vermeerdering van het bataljon Mineurs en Sappeurs met één eersten luitenant, voor speciale diensten:

Hebben goedgevonden en verstaan met wijziging in zooverre van dat besluit, te bepalen:

1°. de officier voor speciale diensten bij het bataljon Mineurs en Sappeurs kan zijn 1sten luitenant of kapitein;

2°. wanneer die betrekking door een kapitein wordt bekleed, wordt het aantal kapiteins van het korps Ingenieurs, Mineurs en Sappeurs volgens de bestaande organisatie daardoor niet vermeerderd.

Militaire transporten te water. Aanschrijving M. v. O. van 30 November 1878, n°. 45.

In aanmerking nemende, dat het loopende contract voor den dienst der militaire transporten te water met 31 December e. k. eindigt en geen nieuw contract voor dien dienst zal worden aangegaan.

Vestigt daarop de aandacht der militaire autoriteiten, onder uitnoodiging, na gemelden datum geene aanvragen om scheepsruimte meer tot den betrokken aannemer te richten.

Reglement voor het af- en opwinden van het kanon van 12 cM. K. A., gelegen op IJ. belegeringsaffuit. Kennisgeving, dat het gewijzigde *Reglement voor het af- en opwinden van het kanon van 12 cM. K. A., gelegen op IJ. belegeringsaffuit*, bij de Koninklijke militaire academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,06 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

A. L. W. SEYFFARDT, Handleiding tot de kennis der artillerie, voor de cadetten van dat wapen. Afdeeling Tactiek. Hoofdstuk I. Het schieten. Kennisgeving, dat de *Handleiding tot de kennis der*

artillerie, voor de cadetten van dat wapen. Afdeling tactiek. Hoofdstuk I. Het schieten, door A. L. W. SEYFFARDT, kapitein der artillerie, bij de Koninklijke militaire academie in het licht is verschenen en dat deze aflevering verkrijgbaar is gesteld tegen den prijs van *f* 1,50 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

ERRATUM.

(*Recueil Militair* 1878 [*Eerste Gedeelte*]).

Bladz. 139, regels 23 en 24, staat:

Korporaals der infanterie *f* 0,60 soldij per dag; korporaals der artillerie of der mineurs en sappeurs *f* 0,70 soldij per dag;

lees:

6 korporaals der infanterie *f* 0,60 soldij per dag; 2 korporaals der artillerie of der mineurs en sappeurs *f* 0,70 soldij per dag.

... the ... of the ...
... the ... of the ...
... the ... of the ...

ERRATUM

... the ... of the ...
... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

... the ... of the ...
... the ... of the ...

RECUEIL MILITAIR.

(26 DECEMBER 1878 — 25 JANUARI 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Omtrent het toekennen van graden aan miliciens. Aanschrijving M. v. O. van 21 December 1878, n°. 72.

Wenschende te voorkomen, dat een graad worde verleend aan miliciens, die rechterlijk veroordeeld zijn geweest wegens diefstal, bedriegelijke oplichting, misbruik van vertrouwen of een ander de goede trouw of eerlijkheid krenkend misdrijf en die op dien grond onwaardig moeten worden geacht, bij het leger met eenig gezag te worden bekleed.

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat voortaan een milicien, om tot korporaal of tot onderofficier te kunnen worden aangesteld, moet overleggen het bewijs van goed gedrag, dat vereischt wordt voor het aangaan van eene verbintenis als vrijwilliger.

Nadere vaststelling van de sterkte, samenstelling en indeeling der dienstdoende schutterij te Amsterdam. Aanschrijving M. v. O. van 31 December 1878, n°. 52. Mededeeling van Z. M. besluit van 19 November 1878, *Stbl.* n°. 168.

Gelet op art. 12 der Instructie voor de Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

Heeft goedgevonden, ten vervolge op de dispositiën van den Minister van Oorlog van 8 Mei 1868, n°. 63 P, (*Rec. Mil.*, blz. 105) en van 30 Januari 1875, n°. 80 P, (*Rec. Mil.* II, blz. 15), den hiervolgenden staat te doen opmaken, aanduidende de sterkte, samenstelling en indeeling der bedoelde schutterij, zooals die bij gemeld besluit is vastgesteld.

STAAT, aanduidende de sterkte, samenstelling en indeeling van de dienstdoende schutterij te Amsterdam.

Sterkte der schutterij volgens art. 23 der wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17) 4785; getal der bataljons 5, idem der compagnieën 26.

Staf:

1 kolonel, 1 luitenant-kolonel, 5 majoors, 1 kapitein-adjutant, 1 kapitein-kwartiermeester, 5 1e luitenant-adjutants, 5 1e luitenant-kwartiermeesters, 1 officier van gezondheid 1e klasse, 5 officieren van gezondheid 2e klasse, 1 adjudant-onderofficier-vaandeldrager, 5 adjudanten-onderofficieren 1 sergeant-tamboer, 5 korporaal-tamboers.

Getal officieren, onderofficieren, korporaa's, tamboers of hoornblazers bij iedere compagnie: 1 kapitein, 1 1e luitenant, 2 2e luitenants, 1 sergeant-majoor, 6 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaa's, 4 tamboers of hoornblazers.

In de sterkte tellen niet mede zij, die, niet door de wet tot den dienst geroepen, vrijwillig bij de schutterij dienen.

Vier bataljons, elk van vijf compagnieën, voor den dienst der infanterie, en een bataljon van zes compagnieën, ieder ter sterkte van ongeveer 110 man, met inbegrip van het kader, voor den dienst der vestingartillerie bestemd.

TWEEDE GEDEELTE.

Verhooging der toelage van den commandant der torpedo-compagnie. Aanschrijving M. v. O. van 11 December 1878, n°. 60.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van den 28sten November 1878, VIIIe Afdeeling, n°. 75.

Gezien Ons besluit van den 1sten Maart 1876, n°. 11, houdende uitbreiding van het kader, en regeling der toelagen van de officieren en van de soldij der korporaa's en minderen bij de torpedocompagnie.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat, met wijziging in zoverre van punt 3 van Ons genoemd besluit, de toelage, te genieten door den bij die compagnie ingedeelden kapitein, te rekenen van den 1sten December 1878, per jaar zal bedragen *vijf honderd gulden* (f 500).

Centraal- en garnizoenskleedingmagazijnen. Aanschrijving M. v. O. van 20 December 1878, n°. 46. Mededeeling van Z. M. besluit van 13 dezer, n°. 50.

Heeft, ter uitvoering van het bepaalde bij art. 13 van dat besluit, goedgevonden de hiernavolgende instructiën betreffende den dienst bij de centraal- en de garnizoensmagazijnen vast te stellen.

Bepaalt voorts:

1°. dat bovenbedoelde instructiën met den 1sten Januari 1879 zullen in werking treden;

2°. dat, in verband met het bepaalde bij art. 7 der instructie betreffende de garnizoensmagazijnen, de vroegere bepalingen, omtrent het van pas maken van nieuwe lakensche kleedingstukken, welke uit centraal- of garnizoensmagazijnen worden ontvangen, als vervallen moeten worden beschouwd.

3°. dat het opmaken der materiele verantwoording en daartoe betrekkelijke bijlagen, zooals is voorgeschreven bij beschikking van 4 Maart 1823, n°. 20 (*Rec. Mil. I*, blz. 129) voortaan niet meer door de administratiën der betrokken korpsen en onderdeelen zal behoeven te geschieden;

4°. dat de inzending der staten, model n°. 2 en 3, behoorende bij de dezerzijdsche beschikking van 30 Juli 1872, n°. 68 I, voortaan niet meer door de korpsen, maar door de directeuren der centraalmagazijnen zal moeten plaats hebben;

5°. dat in de staten, model lett. 1, voorgeschreven bij de dezerzijdsche beschikking van 22 December 1847, n°. 37 B, voortaan niet meer behoeven te worden begrepen de hoeveelheden ledergoed, welke volgens de bestaande bepalingen in voorraad moeten worden gehouden, zoodat de aanvraag om vernieuwing zich alleen moet bepalen tot het benoodigde voor het gebruik en in de wapenkamers;

6°. dat, in verband met het bepaalde bij het voorafgaande punt, door de directeuren der centraalmagazijnen, jaarlijks op het bij de dezerzijdsche

aanschrijving van 12 Mei 1869, n°. 100 I, bepaalde tijdstip, aan het Departement van Oorlog opgaven zullen moeten worden gezonden van het aantal voorwerpen van ledergoed en paardentuig, dat noodig wordt geacht tot het compleet houden van den voorraad nieuw ledergoed, volgens de daaromtrent bestaande voorschriften;

Met wijziging in zooverre van het bepaalde bij de aanschrijving van 7 October 1870, n°. 109 I, wordt die voorraad voor het regiment Grenadiers en Jagers en voor de regimenten Infanterie uitgebreid en vastgesteld op: 900 patroontasschen met riemen, 900 koppels, 900 geweerriemen, 900 bajonetscheeden, 900 sabelscheeden, 900 ransels, 900 bajonetdragers, daarenboven bij het regiment Grenadiers en Jagers 900 en bij de regimenten Infanterie elk 50 sabeldragers;

7°. dat het opmaken der driemaandelijksche summiere verantwoordingen van wapenen en ledergoed, voor zooverre zulks tot nu toe door de zorg der administrateurs van kleeding en wapening bij de korpsen plaats had, voortaan aan de kwartiermeesters bij de Hoofdadministratiën kan worden opgedragen in verband met de gegevens, hun door de officieren van wapening te verstrekken;

8°. dat het nazien en voor accoord teekenen der reparatiestaten, voor zooveel zulks niet door de officieren van wapening behoort te worden verricht, mede aan de kwartiermeesters wordt opgedragen;

9°. dat de driemaandelijksche opgaven, bedoeld bij art. 14 der instructie, betreffende de garnizoensmagazijnen, bij de korpsen in geld moeten worden herleid, en bij de inwendige verantwoordingen gevoegd. om de intendanten bij de opname der administratie te dienen. De korpsen blijven mede eene verzameling op de recepissen opmaken, waarvan het totaal geldelijk bedrag moet overeenkomen met de verzameling op de opgaven der garnizoensmagazijnen, voor zooveel het kleeding- en reparatiefonds en andere fondsen van inwendig beheer betreft; en

10°. dat aan de intendanten, bij de opname van de administratie der korpsen, het meest nauwlettend toezicht op de richtige verantwoording der, volgens de over te leggen bewijzen, uit de garnizoensmagazijnen aan de korpsen verstrekte goederen wordt aanbevolen.

Noodigt verder de commandeerende officieren van korpsen of onderdeelen in de onderscheidene garnizoenen uit, zooveel mogelijk den geregelden gang van zaken in de garnizoenskleedingmagazijnen te helpen verzekeren, door het kleeden op bepaalde tijdstippen, het zoo noodig te voren met den toezienenden chef overeenkomen omtrent de uren waarop de uitdeelingen zullen plaats hebben, het in verband daarmede verstrekken van de noodige corvées tot adsistentie in genoemd magazijn, enz.

Die corvées worden door de toezienende chefs over de militaire administratieve inrichtingen aan de commandanten der korpsen of onderdeelen in het garnizoen aangevraagd.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van den 10den December 1878, VIIIe Afdeling, n°. 45.

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is de korpsen van het leger te ontheffen van het aanschaffen, beheeren en verantwoorden van den voorraad aan kleeding- en uitrustingsstukken, en van de zorg voor den aanmaak van lakensche kleedingstukken en schoeisel.

Overwegende de noodzakelijkheid, dat bij oorlogstoestand de geheele reserve-

voorraad voor het leger en de schutterijen in de magazijnen achter de liniën worde opgelegd, en dat in die magazijnen tevens de gelegenheid besta tot het aanmaken van de benoodigde kleeding, enz.

Gelet op de onderscheidene bepalingen, voorkomende in het provisioneel reglement van administratie voor de landmacht, nopens het beheer, de verantwoording, den aankoop, de keuring en den aanmaak van stoffen, goederen en kleederen.

Gezien Onze besluiten van 31 December 1854, n°. 81, van 1 Juni 1872, n°. 10 en van 18 Maart 1877, n°. 10, houdende voorschriften omtrent de samenstelling, inrichting, enz., van 's Rijksmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz., te *Delft, Woerden en Amsterdam*.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van Onze aangehaalde besluiten en van de betrekkelijke artikelen van vermeld provisioneel reglemente, te bepalen:

Art. 1. De Rijksmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz., te *Delft, Woerden en Amsterdam*, zijn centraalmagazijnen, waar de reservevoorraad van kleeding- en uitrustingstukken voor de troepen van het leger, en voor zooveel noodig van de schutterijen, alsmede de kampementseffecten, nachtleger- en hospitaalgoederen worden aangeschaft en opgelegd.

Aan die magazijnen zijn werkplaatsen verbonden tot geheelen of gedeeltelijken aanmaak van vermelde goederen.

Art. 2. De aanschaffing van de verschillende artikelen en grondstoffen, geschiedt bij die magazijnen.

Art. 3. Alle in de magazijnen geleverde goederen worden naar de daarin berustende standmodellen gekeurd en ten blijke van goedkeuring, voor zooverre ze daarvoor vatbaar zijn, van een keuringsstempel voorzien.

Er zal geenerlei afgifte van ongekeurde goederen aan de korpsen mogen plaats hebben.

Art. 4. De betaling der vorderingen voor het verschuldigde wegens levering van goederen tot het nachtleger, het legergoed, de kleeding en de verdere uitrusting behoorende, geschiedt door een der Hoofdadministratiën van de korpsen, daartoe telkens door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

Het bedrag der hierbedoelde vorderingen, waarop steeds eene door den directeur van het betrokken centraalmagazijn bekrachtigde verklaring van ontvangst en behoorlijke levering moet voorkomen, wordt gekweten, naargelang van den aard der levering, uit een der daartoe bestemde fondsen, zoolang die niet zullen zijn opgeheven, of uit het voorschot aan de korpsen verleend, krachtens art. 50 van het provisioneel reglement van administratie voor de landmacht.

Art. 5. Het snijden en vervaardigen van lakensche kleedingstukken, en zoo dit noodig mocht blijken de vervaardiging van schoeisel, kan bij die magazijnen plaats hebben.

De daaraan verbonden kosten worden mede uit het bij het voorgaand artikel bedoelde voorschot bestreden.

Art. 6. In elke garnizoensplaats is een garnizoensmagazijn, waarin zich voor dagelijksch gebruik een voorraad kleeding, uitrusting, enz. bevindt als door Onzen Minister van Oorlog noodig wordt geacht.

Art. 7. Het beheer en de verantwoording der goederen in de garnizoensmagazijnen, worden in verband met de sterkte van de garnizoenen, in den regel uitgeoefend door gepensioneerde officieren of onderofficieren.

Met de waarneming van die functie kunnen de administrateurs van klee-

ding en wapening bij de korpsen worden belast, naar gelang die door de opheffing der korpsmagazijnen buiten betrekking geraken.

Art. 8. Het toezicht over de garnizoensmagazijnen wordt opgedragen aan de intendanten ter plaatse, of — in garnizoenen alwaar geen intendanten zijn gevestigd — aan de plaatselijke of garnizoenscommandanten.

Art. 9. De beheerders van de garnizoensmagazijnen zijn wegens alle goederen, die hun zijn toevertrouwd, verantwoordelijk aan de militaire autoriteit met het toezicht over die inrichtingen belast.

Deze autoriteit is te dezer zake verantwoordelijk aan het Departement van Oorlog.

Art. 10. De toeziende chef, in het vorig artikel bedoeld, zal zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt — doch minstens eens in de drie maanden — den voorraad van het magazijn opnemen.

Ingeval daarin goederen te kort worden bevonden, zal hij de waarde daarvan door den bewaarder van het magazijn doen vergoeden.

Wordt bij opnemingen, die van hoogerhand zijn gelast, ontdekt, dat goederen ontbreken, dan zal de waarde daarvan door den beheerder moeten worden vergoed, en, voor zooveel deze daartoe niet bij machte mocht zijn, door den toezienden chef.

Art. 11. Aan Ons zal maandelijks door Onzen Minister van Oorlog een gedetailleerde staat worden aangeboden, van alle goederen (gemaakt of ongemaaft), welke op den 1sten van elke maand in de centraal- en garnizoensmagazijnen aanwezig zijn.

Art. 12. De administrateurs van kleeding en wapening, aan wie niet het beheer over eenig garnizoensmagazijn is opgedragen, kunnen aan de directeurs der centraalmagazijnen worden toegevoegd.

Art. 13. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd tot het vaststellen van instructiën betreffende de centraal- en garnizoensmagazijnen.

Art. 14. Het Instructie-bataillon, het Koloniaal Werfdepôt, de divisien Koninklijke Maréchaussée van Noordbrabant en Zeeland en van Limburg, de Koninklijke Militaire Academie en de Pupillenschool blijven hunne magazijnsgoederen op de tot heden gevolgde wijze aanschaffen en beheeren.

Het tegenwoordig besluit is derhalve niet van toepassing voor zooveel die korpsen betreft.

INSTRUCTIE, betreffende den dienst bij de Rijk's centraalmagazijnen van militaire kleeding en uitrusting, kampementseffecten, nachtleger, hospitaalgoederen enz. te Delft, Woerden en Amsterdam, ter uitvoering van Zr. Ms. besluit van den 13 den December 1878, n°. 50.

Bestemming van de magazijnen.

Art. 1. De Rijksmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, kampementseffecten, nachtleger, hospitaalgoederen, enz., te Delft, te Woerden en te Amsterdam, zijn centraalmagazijnen, bestemd tot het opleggen der goederen, enz., in art. 1 van gemeld besluit omschreven.

Art. 2. De aanschaffing van de verschillende artikelen, in voorraad op te leggen, alsmede van de grondstoffen, die bestemd zijn in de werkplaatsen der magazijnen zelve te worden verwerkt, geschiedt in den regel door middel van publieke aanbesteding. Geringe behoeften zijn hiervan uitgezonderd. Benoodigheden, zooals brand- en lichtstoffen, pakmanden, pakpapier,

bureaubehoefden, enz., moeten worden aanbesteed, wanneer het noodige voor een geheel jaar geraamd wordt de som van f300 te zullen overtreffen.

Art. 3. In elk der drie centraalmagazijnen wordt voor ongeveer $\frac{1}{3}$ van al hetgeen aan kleeding, uitrusting, enz. voor het leger en de schutterijen in vreedstijd en te velde noodig is, opgelegd.

Uit dien voorraad wordt voorzien in de behoefte bij de verschillende garnizoensmagazijnen, welke daartoe, volgens tabel A, over de drie centraalmagazijnen worden verdeeld.

Art. 4. In een garnizoensmagazijn mag aan kleeding- en uitrustingstukken niet meer voorhanden zijn, dan noodig wordt geacht voor de gewone behoefte van het garnizoen in een kwartaal, waarin geene lichting miliciens tot eerste oefening onder de wapens komt.

Bij het onder de wapenen komen der militia in Mei en October, wordt de kleeding intijds, doch ook niet vroeger, zoodanig verzonden, dat ze omstreeks 30 April of 30 September tot uitgifte gereed kan liggen.

Aan de door de administrateurs der garnizoensmagazijnen tijdig in te zenden aanvragen tot het bekomen van kleeding, uitrusting, enz. wordt steeds zoodra mogelijk, door verzending van het noodige, gevolg gegeven.

De directeur zorgt, dat aan de garnizoensmagazijnen de noodige opgaven omtrent de verdeeling in tailles en tusschentailles met alle verdere aanwijzingen worden verstrekt.

Bestemming van het personeel.

Art. 5. De directeur is belast met het bestuur en het toezicht over het magazijn; de geëmployeerden zijn hem ondergeschikt.

De regeling der werkzaamheden is hem opgedragen.

Hij is verantwoordelijk, dat de bepaalde voorraad, die in het magazijn aanwezig moet zijn, steeds voorhanden zij; dat de aanvulling van dien voorraad geregeld plaats hebbe; en ook dat de verzendingen aan de garnizoensmagazijnen, die hun voorraad uit het centraalmagazijn onder zijne directie ontvangen, intijds, en naar behooren geschieden.

Hij zorgt, dat de bevolen aanbestedingen tijdig worden uitgeschreven en dat deze volgens de voorschriften plaats hebben, en verricht, of stelt het noodige voor, opdat steeds zoo spoedig mogelijk kunne worden overgegaan tot de keuring der goederen, welke door de leveranciers zijn afgeleverd of worden aangekocht.

Indien het belang van den dienst dit medebrengt neemt hij aan de keuring deel.

Hij waakt, dat al hetgeen wordt aangemaakt, met zorg en naar de gegeven voorschriften en modellen worde vervaardigd, en dat 's Rijks belangen bij de inrichting onder zijn beheer, in alle opzichten, met de meeste nauwgezetheid worden behartigd.

Hij wijdt zijn bijzondere aandacht aan al wat betrekking heeft op de werkplaatsen, welke aan het magazijn zijn verbonden en behoort er naar te streven, binnen de grens van de voorgeschreven maxima, zooveel goederen mogelijk tegen de minste kosten voor het Rijk te doen aanmaken.

Daartoe doet hij statistieke tabellen aanleggen en bijhouden van hetgeen door elk der verschillende werklieden, voor zooverre zij op daggeld werken, wordt vervaardigd; van de werkuren, aan de confectie der goederen besteed; het aantal en de soort der kleedingstukken, welke uit de stukken laken

zijn gesneden en van hetgeen verder wordt vereischt om tot eene richtige kennis en controle van den gang der fabricatie en van de productie te geraken.

Hij ontvangt alle aanschrijvingen en stukken, den dienst van het magazijn betreffende, en voert de noodige briefwisseling.

Van alle buitengewone voorvallen doet hij onmiddellijk verslag aan het Departement van Oorlog.

Hij zorgt voor de goede orde en zindelijkheid in de inrichting, ook voor de tijdige indiening der rekenplichtige en andere stukken, welke tot de verwoording van het magazijn behooren.

Bij afwezigheid, ziekte of ontstentenis, wordt hij in zijnen dienst tijdelijk door den oudsten bij het magazijn dienstdoenden officier of, zoo er geen officier is, door den magazijnmeester vervangen.

Art. 6. De magazijnmeester is belast met het beheer en de verantwoording van gelden en goederen, den dienst van het magazijn betreffende, behoudens zijn verhaal op de bedienden of anderen, indien daartoe termen bestaan. Hij waakt, onder de bevelen van den directeur, dat de opzichters, geëmployeerden en werklieden, hun plicht naar behooren vervullen en wendt zich over alle zaken tot den directeur.

Indien het belang van den magazijnsdienst dit medebrengt, neemt hij aan de keuringen, bedoeld bij het vorig artikel, deel.

Bij ontstentenis van den magazijnmeester wordt hij in zijn dienst tijdelijk door een daartoe aan te wijzen officier, of — indien bij het magazijn geen officier voor dien dienst beschikbaar is — door den adsistentmagazijnmeester vervangen.

Art. 7. De adsistentmagazijnmeester houdt het onmiddellijk toezicht over de werkzaamheden.

Hij verzekert zich, dat de werklieden op de bepaalde uren met den arbeid aanvangen, daarmede behoorlijk en ijverig voortgaan, en niet dan op de vastgestelde uren eindigen.

Hij zal voorts den directeur en den magazijnmeester terzijde staan, daar waar zulks te pas kan komen.

Art. 8. De schrijver en de adsistentenschrijver zijn werkzaam op de bureaux van den directeur en den magazijnmeester; zij worden wijders met zoodanige verdere diensten belast, als noodig wordt geoordeeld, en met den aard hunner betrekking overeenkomen.

Art. 9. De keuringen geschieden volgens nader vast te stellen regelen een of twee partijen gelijktijdig; elke partij door twee personen, waartoe door den directeur kunnen worden aangewezen:

de directeur zelf, de magazijnmeester, de adsistentmagazijnmeester, de bij het magazijn dienstdoende officieren, of een der officieren van het garnizoen op machtiging van den Minister van Oorlog.

Deze worden bij hunne werkzaamheden — zoo immer mogelijk — bijgestaan door den technischen adviseur of keurmeester van het magazijn.

Deze neemt bepaaldelijk deel aan alle keuringen van laken, wollen goederen, schoeisel en lederartikelen en voorts aan alle overige, wanneer op de daarvoor gestelde dagen van voormelde goederen geen keuringen te doen zijn.

Bij verschil van gevoelen tusschen de voor elke partij bepaald aangewezen keurders, stemt hij omtrent de al of niet aanneembaarheid der levering mede.

De bij elk der magazijnen voorloopig in dienst te stellen kapiteins- of luitenants-administrateur van kleeding en wapening der opgeheven korps-

magazijnen zijn — behalve in het algemeen tot assistentie van den directeur en den magazijnmeester in het beheer, het toezicht en de controle over den dienst in de bergkamers en de werkplaatsen — in het bijzonder met de keuringen belast.

Art. 10. De assistentmagazijnmeester en de keurmeester leggen, vóór het aanvaarden hunner betrekking, in handen van den directeur van het magazijn, waarbij zij zijn geplaatst, den eed af volgens het daartoe vast te stellen formulier.

Art. 11. De opzichters over de werkplaatsen en de meesterknecht houden, onder de orders van den assistentmagazijnmeester, het toezicht over den arbeid der werklieden en zorgen, dat zij zich ordelijk gedragen.

Art. 12. De portier moet voornamelijk toezien, dat geene goederen, zonder voorkennis van den directeur of den magazijnmeester, uit het magazijn worden weggevoerd, en zal te dien einde de bevoegdheid hebben, om de werklieden en andere personen, die tot eenigen arbeid worden bezeugd, bij het uitgaan te visiteeren.

Hij mag, zonder vergunning van den directeur of den magazijnmeester, niemand in het magazijnsgebouw toelaten, dan de personen, die daarbij behooren. Van alle hem verdacht voorkomende zaken, moet hij onmiddellijk aan den directeur of den magazijnmeester kennis geven.

Des avonds, nadat de werklieden het magazijn hebben verlaten, verzekert hij zich, dat alle deuren, welke toegang tot het gebouw geven, behoorlijk gesloten zijn, en dat de vuren en lichten in de magazijnslokalen en werkplaatsen zijn uitgedoofd.

Art. 13. De werklieden der 1e en 2e klasse, mitsgaders de tijdelijk in dienst gestelde personen, moeten den arbeid, welke hun wordt opgedragen, met ijver, zorg en vaardigheid volbrengen. Zij moeten hunne meerderen eene gepaste beleefdheid betoonen, en zich onderwerpen aan de algemeene of bijzondere bevelen, welke ten aanzien der werkuren, of met opzicht tot de goede orde en zindelijkheid, zijn of zullen worden gegeven.

Art. 14. Bij het ontstaan van vacaturen in de betrekking van assistentschrijver, opzichter van de werkplaatsen, meesterknecht of portier, zullen daartoe bij voorkeur in aanmerking komen zoodanige geëmployeerden van de inrichting zelve, die zich door goed gedrag, ijver en geschiktheid onderscheiden. Wijders gewezen of gepensioneerde militairen, omtrent wier zedelijk gedrag gunstige getuigenissen kunnen worden verkregen.

Art. 15. Als werklieden der 1e en 2e klasse worden genomen jeugdige en krachtige personen, tevens ervaren in eenig ambacht of handwerk, waarvan voor den dienst bij het magazijn kan worden gebruik gemaakt. Gewezen of gepensioneerde militairen komen, bij gelijke geschiktheid, het eerst tot plaatsing in aanmerking.

Alvorens bepaaldelijk te worden aangesteld, moeten de werklieden der 1e en 2e klasse 6 maanden op proef genomen worden.

*Over de ontvangst, de keuring, het onderhoud, merken,
classereen en verzenden van goederen.*

Art. 16. Er mogen geene goederen, ter bewaring of oplegging bestemd, in het magazijn ontvangen worden, dan vergezeld van eene factuur of vrachtlĳst. De ontpakking geschiedt in tegenwoordigheid van den magazijnmeester of den assistentmagazijnmeester, en een der meerderjarige werklieden. Zoo de emballage bij de ontvangst eenige uiterlijke teekenen van beschadiging draagt, heeft de ontpakking dadelijk in het bijzijn van den vervoerder of

diens gemachtigde plaats. Is dit niet het geval dan worden de goederen binnen drie dagen na de ontvangst ontpakt.

Na elke ontpakking wordt van het verrichte proces-verbaal opgemaakt en door hen, die daarbij zijn tegenwoordig geweest, ondertekend.

Door den magazijnmeester wordt tevens daarvan dadelijk verslag gedaan aan den directeur.

Art. 17. Bij de keuringen kunnen door de keurders andere deskundigen worden geraadpleegd.

Van de bevinding bij de keuring wordt aanteekening gehouden in een daartoe bestemd register.

Ordinaire lakens moeten na de goedkeuring te water worden gedaan. Het resultaat der krimpung wordt in een register aangeteekend.

Beide registers worden door den directeur gefolieerd en geparafeerd.

Art. 18. Elk magazijn heeft zijn afzonderlijk keuringsmerk.

Het jaartal van de indienststelling wordt eerst op de goederen gesteld, wanneer ze ten gebruike worden uitgegeven.

Art. 19. De gesteldheid der in het magazijn opgelegde goederen, wordt in de registers en verdere bescheiden door 4 verschillende klassen aangeduid; deze klassen zijn:

Nieuw, waarin gebracht worden de goederen, die nimmer in gebruik zijn geweest, benevens de matrassen en peluwen, welke verklopt en geheel met nieuw linnen voorzien zijn.

Goed, waaronder gerangschikt worden de voorwerpen, welke in allen deele voor den dienst geschikt zijn.

Verstelbaar, waarin begrepen worden de artikelen, die, na eene herstelling te hebben ondergaan, weder in de voorgaande klasse kunnen worden overgebracht.

Buitendienst, in welke klasse al datgene wordt begrepen, wat onder zijne oorspronkelijke benaming niet meer bruikbaar is.

Art. 20. Gedragen goederen, welke tot de kleeding en kleine uitrusting van den soldaat behooren, worden nimmer in de centraalmagazijnen ingeleverd, doch blijven bij de garnizoensmagazijnen in bewaring en in verantwoording.

Art. 21. Alle veranderingen, herstellingen, enz. aan de, in het magazijn opgelegde, goederen, moeten, in den regel, door de vaste bedienden in de inrichting geschieden. Wanneer in enkele gevallen de werkzaamheden, uit hoofde van spoed of andere redenen, buitengewone hulp mochten vorderen, zal te dier zake een gemotiveerd voorstel, met opgaaf der vermoedelijke kosten, aan het Departement van Oorlog worden ingediend.

Art. 22. Ingeval er behoefte bestaat aan linnen, paardenhaar en wol, tot het aanmaken van matrassen en peluwen, of tusschentijds aan voorwerpen van anderen aard, tot de kleeding, uitrusting, enz. behoorende moet, ter voorziening daarin, tijdig een voorstel aan het Departement van Oorlog worden gedaan.

In de behoefte aan geringe benodigdheden, waarvan de aanschaffingsprijs de som van f 200 niet te boven gaat, kan, wanneer de bedongen prijzen billijk worden geacht en niet hooger zijn, dan daarvoor in den regel wordt betaald, door de directeurs, zonder nadere machtiging, worden voorzien.

Art. 23. Indien de gesteldheid van matrassen en peluwen, die van elders ter verwisseling of verklopping worden ontvangen, of wel van andere goe-

deren, welke in de magazijnen worden ingeleverd, tot het vermoeden van misbruiken of verwaarloozing, of tot eenige andere gewichtige bedenking mocht leiden, moet daarvan onverwijld aan het Departement van Oorlog mededeeling worden gedaan.

Art. 24. Is het noodig dat de van elders ontvangen matrassen, peluwen, wollen dekens en andere goederen, alvorens tot verder gebruik te kunnen dienen, worden gedesinfecteerd, zullen daartoe, in het magazijn zelve, de vereischte maatregelen worden genomen.

Art. 25. Het wasschen van linnen en wollen goederen moet, in den regel, in het magazijn onder eigen beheer geschieden. Wanneer dit bepaaldelijk wordt vereischt, kan daarvoor met eenen bleeker of ander persoon een mondelinge overeenkomst worden aangegaan, in welk geval de bedongen prijzen aan het Departement van Oorlog moeten worden opgegeven.

Art. 26. Tot het in goeden staat houden der in het magazijn opgelegde goederen, moeten steeds de meest mogelijke voorzorgen genomen, en de wollen goederen, vooral door beproefde middelen, tegen de mot beveiligd worden.

Art. 27. Bij elke verzending van goederen wordt een proces-verbaal, in triplo, opgemaakt; twee expeditiën worden gezonden aan dengene, voor wien de goederen bestemd zijn, die, na accoordbevinding, een exemplaar, voorzien van het bewijs van ontvangst, weder aan de directie van het magazijn doet geworden.

Over de betaling en verantwoording van gelden en goederen.

Art. 28. Aan den magazijnmeester worden tot het bestrijden der uitgaven, welke de dienst van het magazijn betreffen, gelden ter goeder rekening uit 's Rijks schatkist verstrekt, te welken einde, bij den aanvang van elk kwartaal, eene aanvraag der over dat tijdvak benoodigde fondsen aan het Departement van Oorlog wordt gezonden. Voor zooveel noodig kan zoodanige aanvraag ook tusschentijds, met opgaaf der redenen, geschieden.

Art. 29. De magazijnmeester houdt een kasboek volgens het model bij de korpsen van het leger in gebruik, waarin hij dagelijks aantekening doet van alle ontvangsten en uitgaven van gelden. Dit kasboek wordt door den directeur gefolieerd en geparafeerd, en moet na den afloop van elke maand, en wel op den derden dag der volgende maand, door hem opgenomen en gesloten worden. Bij die gelegenheid moet de directeur zich overtuigen, dat de som, welke bij het slot in kas moet wezen, werkelijk in klinkende specie of in Nederlandsch bankpapier voorhanden is; hij stelt deswege eene verklaring in het kasboek.

Art. 30. De betaling der hoofd- en verdere geëmplojeerden, wier traktement of toelage *per jaar* is vastgesteld, geschiedt door den intendant, belast met de mandateering in de betrokken militaire afdeling, overeenkomstig de bepalingen van het provisioneel reglement van administratie.

Art. 31. De vaste en tijdelijke geëmplojeerden en werklieden op daggeld ontvangen het hun aankomende des dinsdags van elke week door de zorg van den magazijnmeester, tegen voldaanteekening op eene betalingslijst. Het daggeld wordt door de *vaste* geëmplojeerden en werklieden ook des zondags en op de algemeen erkende Christelijke feestdagen genoten.

Art. 32. Personen, die in tijdelijken dienst zijn genomen, en zij, die voor hunnen arbeid bij het stuk worden betaald, bekomen insgelijks des dinsdags van elke week, van den magazijnmeester, het verdiende arbeidsloon tegen voldaanteekening op eene afzonderlijke betalingslijst.

Art. 33. Kleine benoedigheden, alsmede de kosten van geringe werkzaamheden voor den dienst van het magazijn verricht, worden, voor zooveel mogelijk, op maandelijksche declaratiën door den magazijnmeester betaald.

Art. 34. Alle declaratiën voor leveranciën, enz. op contract, worden aan het Departement van Oorlog ter betaalbaarstelling gezonden. Zij moeten de verklaring bevatten, bedoeld bij de 2e alinea van art. 4 van het Koninklijk besluit van 13 December 1878, n°. 50, en voorts de aanwijzing, ten gevolge van welke machtiging van het Departement van Oorlog de aanschaffing der goederen heeft plaats gehad, of wel de vermelding van den datum en het nummer van goedkeuring van het contract, waarop de levering geschied is.

In het visum van den directeur moet tevens het geldelijk beloop der declaratie in letters worden uitgedrukt.

Met opzicht tot de declaratiën wegens leveringen en werkzaamheden buiten contract, wordt op gelijke wijze gehandeld, zoodra namenlijk de vordering twintig gulden of meer bedraagt, en er geene redenen voor contante betaling aanwezig zijn.

De bovenbedoelde stukken moeten in duplo wezen, waarvan ééne expeditie op ongezegeld papier.

Art. 35. Bij elk magazijn wordt een register aangehouden, waarin aantekening wordt gedaan van de leveranciers, die ten opzichte van de termijnen van oplevering, bij de contracten bepaald, niet aan hunne verplichtingen hebben voldaan.

Van die leveranciers wordt bijtijds, met vermelding van de verschuldigde boete, opgaaf aan het Departement van oorlog gedaan.

Art. 36. Ten aanzien van het materieel worden door den magazijnmeester de noodige registers gehouden.

Alle ontvangsten, uitgaven, veranderingen en bewegingen van goederen worden onverwijld in die registers te boek gesteld. De bedoelde registers worden door den directeur gefolieerd en geparafeerd.

Art. 37. Vóór of op den 20sten der eerste maand van elk kwartaal, wordt aan het Departement van Oorlog, met overlegging van de betrekkelijke bewijsstukken, verslag gedaan van veranderingen en bewegingen, welke gedurende het afgelopen kwartaal met de materiele voorwerpen plaats hebben gehad, en zulks door toezending van vier rapporten, welke respectievelijk bevatten, en onder afzonderlijke hoofden aanwijzen:

Het eerste rapport: De voorwerpen in magazijnsgebruik, de modellen, de goederen voor hospitalen, ambulances en het transport van zieken en gewonden.

Het tweede: De kampementseffecten.

Het derde: De kleeding en uitrusting, het ledergoed en paardentuig.

Het vierde: De goederen van het nachtleger.

Art. 38. De verantwoording aan de Algemeene Rekenkamer van de door den magazijnmeester ontvangen en uitgegeven gelden, geschiedt op den voet als zulks door het Departement van Oorlog bij afzonderlijke beschikkingen voor de rekenplichtige ambtenaren, onder dat Departement behorende, is voorgeschreven.

Wanneer er tusschentijds geene suppletie van fondsen heeft plaats gehad, wordt de bedoelde verantwoording slechts na afloop van elk kwartaal opgemaakt en ingezonden.

Art. 39. Op den 10den van elke maand wordt aan het Departement van Oorlog eene opgave, volgens model B, gezonden van den voorraad op den 1sten te voren in het magazijn, uitgezonderd van de goederen in magazijnsgebruik en van de modellen.

Bij die opgave worden de voorraadstaten gevoegd van de garnizoensmagazijnen, welke onder het centraalmagazijn ressorteeren.

Art. 40. Op 1 Mei en 1 November van elk jaar wordt een afzonderlijke staat ingezonden van den voorraad kleeding, uitrusting, enz., ten behoeve der korpsen, op den 1sten April en den 1sten October te voren, in de centraal- en garnizoensmagazijnen opgelegd, met aanduiding der geldswaarde.

Die waarde moet worden berekend, voor zooveel betreft de nieuwe goederen, tegen de daarvoor bij de prijsbepaling vastgestelde prijzen, en de gedragen, volgens de daarvan in de garnizoensmagazijnen gehouden aantekening.

Art. 41. Op den 15den Februari van elk jaar moet er ten aanzien van, de op den 1sten Januari voorhanden hospitaalgoederen, kampementseffecten, voorwerpen in magazijnsgebruik en andere artikelen, welke *Rijkseigendom* zijn, door den magazijnmeester eene algemeene ongeclassseerde inventaris worden opgemaakt, welk stuk vervolgens doer tusschenkomst van het Departement van Oorlog aan de Algemeene Rekenkamer wordt overgelegd. Bovendien moet jaarlijks een staat worden opgemaakt en gelijktijdig met opgemelden ongeclassseerden inventaris ingezonden, aanduidende het aantal der Rijksgoederen, welke bij het begin van het vorige jaar in het magazijn voorhanden waren, het aantal dat gedurende het jaar is ontvangen en uitgegeven, en hetgeen op den laatsten van het jaar per saldo voorhanden blijft, met vermelding der waarde van het resterende.

Die staat is bestemd om bij de jaarlijksche begrooting te worden overgelegd.

Art. 42. Bij de inzending van de in het vorige artikel bedoelde stukken, geschiedt de voordracht tot verkoop van oude en buiten dienst gestelde voorwerpen, op den 1sten Januari van het jaar in het magazijn aanwezig, en wel door middel van twee staten, welke in duplo moeten worden opgemaakt.

Een dier staten zal uitsluitend de Rijksgoederen bevatten, terwijl al de overige voorwerpen op den tweeden staat worden gebracht.

Verschillende bepalingen.

Art. 43. Aan den directeur blijft bijzonder aanbevolen, geene maatregelen te verzuimen tot voorkoming van brand. Hij zorgt, dat de bepalingen, voorkomende in het voor het magazijn ontworpen brandreglement, stiptelijk worden nagekomen.

Art. 44. Ingeval van oproer of andere buitengewone omstandigheden, moeten al de geëmployeerden, zonder onderscheid, zich ten spoedigste naar het magazijn begeven, en zich aldaar ter beschikking stellen van den directeur.

Art. 45. Geen der hoofd- of verdere geëmployeerden mag rechtstreeks of zijdelings, deel hebben of betrokken zijn in eene levering, enz. ten behoeve van het magazijn. Zij mogen bij den verkoop van goederen, daarvan nimmer iets voor hunne rekening koopen. Wanneer dit verbod in een of ander opzicht wordt overtreden, zal de schuldige, des noodig, uit den dienst kunnen worden verwijderd.

Art. 46. Behalve de portier en zijn gezin, mogen geene personen de gebouwen van het magazijn bewonen, dan met voorkennis van het Departement van Oorlog.

Art. 47. De directeur mag zich in zijn persoonlijk belang niet van zijne standplaats verwijderen, zonder verlof van het Departement van Oorlog. Alleen bij dringende omstandigheden is hij bevoegd zich zonder voorafgaande machtiging, hoogstens voor den tijd van 4 dagen, naar eene andere plaats te begeven.

Hij is echter gehouden daarvan onverwijld aan vermeld Hoofdbestuur kennis te geven.

Met opzicht tot de bij het magazijn dienstdoende officieren, den technischen adviseur of keurmeester en den magazijnmeester, gelden voor den directeur de bepalingen omtrent het verlenen van verlof aan officieren, door chefs van korpsen of diensten.

Voor zooveel de verdere geëmployeerden betreft, wordt door den directeur alleen om geldige redenen, een verlof, hoogstens van 8 dagen, met behoud van traktement of daggeld verleend. Verloven van langeren duur moeten aan het Departement van Oorlog worden aangevraagd, en zullen, in den regel, met verlies van bezoldiging gepaard gaan.

Art. 48. Alle verzoeken, welke de bij het magazijn dienstdoende personen aan het Departement van Oorlog mochten doen, worden door den directeur, voorzien van zijne consideratiën en advies, aan dat Departement ingediend.

Art. 49. De vaste geëmployeerden en werklieden op daggeld, die door ziekte verhinderd worden dienst te doen, zullen, gedurende de eerste 14 dagen hunner afwezigheid, het volle, doch na dien tijd slechts half daggeld genieten. Alleen in buitengewone omstandigheden kan hierop, door het Departement van Oorlog, eene uitzondering worden toegestaan. De directeur zal in allen gevalle er voor waken, dat de bedienden zich niet onder voorwendsel van ziekte aan den arbeid onttrekken; des noodig doet hij den afwezige door een geneeskundige onderzoeken.

Art. 50. Indien de geëmployeerden, die door het Departement van Oorlog zijn aangesteld, redenen van ontevredenheid geven, moet daarvan aan dat hoofdbestuur rapport worden gedaan.

Art. 51. De bedienden op daggeld kunnen, ter zake van lichte overtredingen, nalatigheid in den dienst en dergelijke geringe verzuimen, door den directeur met geheele of gedeeltelijke inhouding hunner bezoldiging gestraft worden, hetgeen echter telkens den tijd van 4 dagen niet zal mogen te boven gaan.

Wanneer zij zich aan moedwillig en herhaald plichtverzuim of aan wan-gedrag schuldig maken, moeten zij uit den dienst worden verwijderd.

Art. 52. Ingeval de geëmployeerden diefstal of eenige andere misdaad plegen, welke gerechtelijk dient te worden vervolgd, moet daarvan dadelijk aan den bevoegden burgerlijken rechter aangifte gedaan, en voorts ook het Departement van Oorlog met de zaak bekend gemaakt worden.

Art. 53. Ten aanzien van de voordrachten tot het erlangen van pensioen, ten behoeve van de vaste geëmployeerden en werklieden op daggeld, het aanhouden van een stamboek van die personen, het inzenden van verandering- en dienststaten hen betreffende, het uitreiken van bewijzen van aanstelling en ontslag aan de belanghebbenden, enz., blijven de vroeger daartomtrent gemaakte bepalingen van kracht.

Voorts zal, wanneer een gepensionneerde als vaste geëmployeerde of werkmán op daggeld wordt aangesteld, daarvan telkens aan het Departement van Oorlog rapport moeten worden gedaan, met opgaf van:

het Koninklijk besluit, waarbij het pensioen is verleend; het nummer, waarop dit pensioen in het grootboek der pensioenen is ingeschreven, en het bedrag van het pensioen.

TABEL, A aanwijzende uit welk centraalmagazijn de verschillende garnizoensmagazijnen van de noodige kleeding, uitrustingsstukken, enz. worden voorzien.

Amsterdam, Haarlem, den Helder, Harlingen, tot 1 Mei 1879; Leeuwarden, Groningen, Assen, Zwolle, Deventer, Zutphen, Hoorn, Naarden, uit het centraalmagazijn te Amsterdam. Woerden, tot 1 Mei 1879, Utrecht, Amersfoort, Doesborgh, Arnhem, Nijmegen, Grave, Venlo, Roermond, te rekenen van 1 Mei 1879, Maastricht, 's Hertogenbosch, uit het centraalmagazijn te Woerden. Delft, 's Gravenhage, Leiden, Gouda, Schoonhoven, Gorinchem, Dordrecht, Heusden, tot 1 Mei 1879, Geertruidenberg, Breda, Willemstad, Bergen op Zoom, Brielle, Hellevoetsluis, Middelburg, Vlissingen Ter Neuzen, tot 1 Mei 1879, uit het centraalmagazijn te Delft.

MODEL B. (1)

INSTRUCTIE, betreffende den dienst bij de garnizoensmagazijnen, ter uitvoering van Zr. Ms. besluit van den 13den December 1878, n°. 50.

Er worden, te rekenen van 1 Januari 1879, garnizoensmagazijnen opgericht, in de plaatsen, vermeld in tabel litt. A, behoorende tot de instructie nopens den dienst bij de centraalmagazijnen.

Die magazijnen bevatten een voorraad kleeding, uitrusting, enz., voldoende voor de behoefte van het garnizoen in een kwartaal, waarin geen lichte miliciens tot eerste oefening onder de wapenen komt.

Zij worden aangevuld met nieuwe goederen uit een der drie centraalmagazijnen, alsmede met de goederen, welke door de onderdeelen der korpsen in het garnizoen aanwezig, worden ingeleverd.

Art. 2. Het beheer van — en het toezicht over — de garnizoensmagazijnen geschiedt door de personen en autoriteiten, daartoe aangewezen bij de artikelen 7 en 8 van opgemeld Koninklijk besluit. Met opzicht tot de verantwoordelijkheid voor de daarin opgelegde goederen gelden de bepalingen, bij de artikelen 9 en 10 van het hierbedoeld besluit vastgesteld.

Art. 3. De magazijnmeesters zijn, zoo mogelijk, tevens belast met het beheer over het garnizoensnachtleger; in kleine plaatsen, wanneer dit met de belangen van den dienst is overeen te brengen, ook met de administratie over eene ziekeninrichting of garnizoensbakkerij.

Art. 4. De aanvraag tot het verkrijgen van het noodige uit de centraalmagazijnen geschiedt geregeld eens in de 3 maanden, den 1en der 3e maand van een kwartaal. In bijzondere omstandigheden kunnen ook tusschentijds goederen worden aangevraagd.

Dit geldt mede voor de kleeding op maat voor onderofficieren en anderen, die tusschentijds zijn aangesteld of aangenomen (2).

Art. 5. Bij ontpakking van ontvangen goederen moet het bepaalde bij artikel 16 der instructie betrekkelijk de centraalmagazijnen worden in acht

(1) Zie *Rec. Mil.* 1878, II bladz. 223.

(2) Het verstrekken van ordinaire maatkleding zal evenwel alleen bij manschappen van afwijkende statur mogen worden toegepast, en alzoo tot de uitzonderingen moeten behooren. De vele tailles, waarin de lakensche kledingstukken, in de centraalmagazijnen worden vervaardigd, en de hierna bij art. 7 toegestane wijzigingen tot het van pas maken van nieuwe kledingstukken, zullen genoegzaam de verstrekking op de gewone wijze waarborgen. De directeurs van de centraalmagazijnen zullen aan de garnizoensmagazijnen de noodige opgaven, omtrent de verdeling in tailles en tusschentailles, met alle verdere aanwijzingen doen toekomen.

genomen. De ontpakking geschiedt in tegenwoordigheid van een door den plaatselijken of garnizoenscommandant aan te wijzen officier (bij voorkeur een der luitenants-kwartiermeester van het garnizoen) en den magazijnmeester.

Art. 6. Het maatnemen moet met de meeste zorg, onder toezicht van den magazijnmeester, geschieden door den kleermaker of de kleedmakers, die met het verrichten der reparatiën aan kleding van de troepen in het garnizoen is of zijn belast.

Art. 7. Bij ontvangst van maatgoederen, welke niet volkomen passend worden bevonden, kunnen deze van pas worden gemaakt, wanneer dit door geringe wijzigingen, bijv. het verkorten der mouwen, het vernauwen of lager maken van de kraag, enz., waarbij geen bijlevering van stoffen wordt gevorderd, kan plaats hebben. Daarvoor kunnen de prijzen worden besteed, zooals die in het tarief, vastgesteld bij de dezerzijdsche beschikking van 1 Februari 1873, n°. 78 I, zijn uitgetrokken.

Bovendien kunnen, zoo noodig, de navolgende wijzigingen tot het van pas maken van de rijbroek, tegen de daarbij aangegeven prijzen worden aangebracht, als: pijpen verkorten *f* 0,40; het lijf of de kruisnaad innemen *f* 0,10; en aan alle kledingstukken, waarbij zulks te pas komt: uitsnijden onder de armen *f* 0,10.

In geen geval mag voor het van pas maken van een kledingstuk meer dan *f* 0,50 worden besteed.

Vordert eenig kledingstuk meer wijzigingen, dan dient het als niet passende aan het centraalmagazijn te worden teruggezonden.

De kosten wegens het van pas maken worden bij de korpsen, onder overlegging van behoorlijke, door de magazijnmeesters goedgekeurde, reparatiestaten, ten laste van de rekening van het centraalmagazijn gebracht.

Art. 8. Eerst in het laatst van de maand April of van de maand September worden de goederen, bestemd voor de in te deelen miliciens, bij de garnizoensmagazijnen ontvangen.

Art. 9. Gedragen goederen worden alléén dan *met waarde* in het garnizoensmagazijn ingeleverd, wanneer ze in alle opzichten goed bruikbaar zijn.

Die goederen worden *zoodra mogelijk* weder uitgegeven, bij voorkeur aan het onderdeel van het korps, dat de inlevering heeft gedaan; de commandant der compagnie, van het eskadron, of de batterij, die de goederen heeft getaxeerd, blijft verantwoordelijk, wanneer het blijken mocht, dat de uitgifte wegens te hooge waarde niet mocht kunnen geschieden.

Komt het den magazijnmeester voor, dat de taxatie te hoog of onjuist is, dan is hij verplicht daarop te wijzen.

Bij verschil van gevoelen doet de toezienende chef uitspraak.

Art. 10. De magazijnmeester houdt een register aan, waarin per artikel de dagelijksche ontvangsten en uitgaven van kleding- en uitrustingsstukken en andere goederen worden aangeteekend.

Dit register moet steeds bij den dag zijn bijgehouden.

Op den eersten van elke maand wordt dat register afgesloten, en de uitgaven van de ontvangsten afgetrokken, zoodat van den voorraad op dien datum blijkt.

Art. 11. Van de opname van den voorraad door den toezienenden chef, bedoeld bij art. 10 van vorengemeld Koninklijk besluit, moet telkens blijken uit eene door dien chef gestelde verklaring op het 1e blad van het register.

Art. 12. De magazijnmeester is verplicht eene afzonderlijke nauwkeurige aantekening betreffende de gedragen kleding te houden, met vermelding van de waarde, waartegen deze is ingeleverd.

Art. 13. Op den 1sten van elke maand wordt door den magazijnmeester eene opgave van het aantal voorhanden goederen van elke soort, zoo nieuw als gedragen, doch zonder vermelding der waarde, aan den directeur van het betrokken centraalmagazijn gezonden.

Bij de opgaven van 1 April en 1 October moet tevens de waarde der gedragen kleedingstukken, voor elk artikel afzonderlijk, nauwkeurig worden vermeld.

Art. 14. Vóór den 5den van de 1ste maand van een kwartaal worden door de magazijnmeesters aan de hoofdadministratiën der korpsen, ten einde deze in staat te stellen de verantwoordingen van compagnieën, eskadrons of batterijen te verifiëren, opgaven gezonden van het aantal en de soort der goederen, in den loop van het vorig kwartaal aan eenig onderdeel van het korps verstrekt, of wel bij inlevering ontvangen.

Voor zooveel de gedragen goederen betreft, wordt daarbij de waarde vermeld.

Art. 15. Op den laatsten van elke maand wordt door den magazijnmeester aan de administratie van ieder korps-onderdeel in het garnizoen eene opgave ingediend van de remontstukken en de stoffen en goederen, welke, in den loop der maand, tegen ontvangstbewijs aan werklieden tot reparatie van wapenen en kleedingstukken zijn uitgegeven en waarvan de waarde door deze moet worden betaald, ten einde het bedrag daarvan van de te betalen reparatiebons te kunnen afhouden.

Art. 16. De ontvangst en inlevering van goederen geschiedt tegen afgifte van receptissen (1).

Bij elke verzending behoort eene vrachtlĳst en een inventaris, in duplo, waarvan eene expeditie, voor ontvangst afgeteekend, wordt teruggezonden.

Art. 17. Gedragen goederen, zoo genaamd zonder waarde, worden zoo mogelijk in een afzonderlijk vertrek bewaard en, na daartoe bekomen machtiging, publiek verkocht.

De verkoopting geschiedt door de zorg van den toezienenden chef.

De opbrengst van den verkoop wordt bij de administratie van een der korpsen in het garnizoen gestort en door deze, op de rekening met diversen, ten voordeele van het centraalmagazijn verantwoord.

De toezienende chef doet van deze storting opgaaf aan het Departement van Oorlog.

Art. 18. Vóór of op den 20sten der 1ste maand van elk kwartaal wordt aan het Departement van Oorlog eene verantwoording van de goederen in het garnizoensmagazijn ingediend, gestaafd door de bewijzen van ontvangst en uitgaaf.

Die verantwoording bevat den voorraad der goederen, die op den 1sten van het vorig kwartaal in het magazijn voorhanden was, voorts hetgeen gedurende het kwartaal is ontvangen en uitgegeven, en het aantal voorwerpen, dat in verantwoording blijft.

Door de administratie van elk korps in het garnizoen wordt eene behoorlijk bekrachtigde verzameling op de staten van al de gedurende een kwartaal uit een zelfde garnizoensmagazijn ontvangen of daarbij ingeleverde goederen opgemaakt, en aan den betrokken toezienenden chef ter hand gesteld. Die verzameling moet mede bij de verantwoording van het garnizoensmagazijn worden overgelegd.

(1) Het bestaand model kan worden gevolgd.

Garnizoensveranderingen tegen Mei 1879. Aanschrijving M. v. O. van 27 December 1878, n°. 58. Mededeeling van Z. M. besluit van 2 Dec. 1878, n°. 31.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van den 28sten November 1878, Kabinet, Litt. T³⁷.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat de bedoelde garnizoensveranderingen zullen plaats hebben zooals op de bij dit besluit gevoegde tabel is aangeduid.

TABEL, *aanwijzende de garnizoensveranderingen, die, buiten en behalve de periodieke aflossing der compagnie Vestingartillerie te 's Gravenhage, tegen 1 Mei 1879 zullen plaats hebben.*

1e Regiment Infanterie 4e bataljon 4e compagnie van Harlingen naar Leeuwarden. Depot Staf, 2e, 3e, 4e en 5e compagnie van Amsterdam, 1e compagnie van Assen, Hoofdadministratie van Amsterdam naar Hoorn. Eene compagnie van Leeuwarden naar Assen.

2e Regiment Infanterie Depot 1e en 4e compagnie van Gouda naar Grave, twee compagnieën van Grave naar Nijmegen.

3e Regiment Infanterie 2e bataljon, 2e en 3e compagnie van Ter Neuzen, 3e bataljon van Vlissingen naar Bergen op Zoom.

5e Regiment Infanterie 1e bataljon, 2e compagnie van Heusden, Depot, 3e en 4e compagnie van Nijmegen naar 's Hertogenbosch, 2e bataljon van 's Hertogenbosch naar Nijmegen.

6e Regiment Infanterie 1e bataljon 4e compagnie van Willemstad. Staf, 1e, 2e, 3e en 5e compagnie van Bergen op Zoom, Depot 3e en 4e compagnie van Geertruidenberg, Staf 1e 2e en 5e compagnie van Gorinchem Hoofdadministratie van Gorinchem naar Breda. 3e bataljon van Breda naar Geertruidenberg.

7e Regiment Infanterie 1e bataljon van Nijmegen, 3e bataillon van Hoorn naar Amsterdam. Depot, Staf en drie compagnieën van Amsterdam naar Naarden.

8e Regiment Infanterie Depot 2e en 4e compagnie van Woerden naar Utrecht, twee compagnieën van Utrecht naar Doesborgh.

Algemeen depot van discipline van Naarden naar Vlissingen.

3e Regiment Huzaren 3e eskadron van Bergen op Zoom naar 's Gravenhage. Een eskadron van 's Gravenhage naar Bergen op Zoom.

2e Regiment Veldartillerie 1e batterij van Breda 5e batterij van Deventer naar Roermond.

1e Afdeling Vestingartillerie 3e compagnie en 8e compagnie van Woerden naar Utrecht.

Vde Afdeling Vestingartillerie 25e compagnie van Breda, 26e compagnie van Geertruidenberg, 27e compagnie van Ter Neuzen naar Gorinchem.

VIIIe Afdeling Vestingartillerie 39e compagnie van Geertruidenberg naar 's Hertogenbosch.

Heeft in verband hiermede goedgevonden, te bepalen:

1°. Het voorgeschrevene sub 1 der aanschrijving van het Departement van Oorlog dd. 30 October 1874, n°. 57 P. (*Rec. Mil.* II, bladz. 186), wordt bij deze buiten werking gesteld;

2°. Zoodra door de betrokken korpscommandanten de onderdeelen zijn aan-

gewezen, die met gemeld tijdstip te *Assen*, *Nijmegen*, *Naarden*, *Doesborgh*, *Bergen op Zoom* en *'s Gravenhage* zullen worden gestationneerd, wordt de opgaaf daarvan aan het Departement van Oorlog te gemoet gezien;

3°. Bedoelde bewegingen zullen zoodanig moeten worden geregeld, dat zij vóór of uiterlijk op den 1en Mei a. s. zijn afgehoopen;

4°. De commandant der vestingartillerie zal, krachtens art. 13 en 14 zijner voorloopige instructie dd. 27 April 1878, n°. 130 P. de detachementen aanwijzen, die te *Ter Neuzen*, *Breda*, *Woerden* en *Geertruidenberg* voor de artilleriewerkzaamheden vereischt zullen worden. Hij zal zoo noodig daaromtrent aan het Departement van Oorlog de noodige voorstellen indienen.

5°. In verband met de verschillende garnizoensveranderingen worden met 1 Mei a. s. de standplaatsen der onderstaande hoofdofficieren der artillerie gewijzigd als volgt:

G. G. A. SCHWARTZ, majoor bij het 2e regiment veldartillerie van *Breda* naar *Roermond*;

T. M. COLLARD, majoor bij de 1e afdeeling vestingartillerie van *Woerden* naar *Utrecht*; en

K. L. VAN DER HEIJDEN, majoor bij de 5e afdeeling vestingartillerie van *Geertruidenberg* naar *Gorinchem*.

Sterkttestaten, modellen A, B en C, maandelijks in te zenden. Aanschrijving M. v. O. van 30 December 1878, n°. 91.

Overwegende dat de bepalingen, opgenomen in de oorspronkelijke voorschriften nopens het opmaken en inzenden van de maandelijksche sterktestaten herhaaldelijk worden gewijzigd, waardoor zij in duidelijkheid niet altijd hebben gewonnen;

dat die wijzigingen, welke nu eens enkele korpsen betroffen, dan weder voor alle of voor sommige andere korpsen golden, zoo talrijk zijn geworden, dat zij een overzicht van het geheel dier gewijzigde voorschriften moeilijk maken:

dat bovendien vele van de aanschrijvingen, welke op dit onderwerp betrekking hebben, niet werden geplaatst in het *Recueil Militair*, waaruit het bezwaar is ontstaan, dat bij eene reorganisatie van korpsen van het leger, zooals b. v. die van de regimenten vestingartillerie in dit jaar, de niet in het *Recueil* opgenomen aanschrijvingen niet kunnen worden geraadpleegd door de nieuw opgerichte korpsen, waarbij geen archieven zijn verbleven.

Heeft goedgevonden, tot het opheffen van bedoelde bezwaren, het hierbij gevoegd voorschrift uit te vaardigen, dat tevens ten doel heeft, in den te verrichten arbeid zooveel mogelijk gelijkheid en vereenvoudiging te brengen, en wijders te bepalen, dat door dit voorschrift alle daarmede strijdige bepalingen buiten werking worden gesteld; zoodat voor zoover zulks nog niet uitdrukkelijk mocht zijn voorgeschreven, als vervallen moeten worden beschouwd o. a. de aanschrijvingen

van 29 September 1821, n°. 4 (*Rec. Mil.* II, blz. 112), van 23 April 1827, n°. 13 (*Rec. Mil.*, blz. 169), van 9 Juni 1834, n°. 64 (*Rec. Mil.* I, blz. 116), van 4 December 1839, n°. 13 (*Rec. Mil.*, blz. 84), van 22 April 1840, n°. 5 (*Rec. Mil.*, blz. 29), van 25 Juni 1840, n°. 5 en 6 (*Rec. Mil.*, blzn. 41 en 42), van 2 September 1840, n°. 13 (*Rec. Mil.*, blz. 72), van 14 Mei 1841, n°. 17 (*Rec. Mil.* I, blz. 293), van 24 Mei 1843, n°. 47 B (*Rec. Mil.*, blz. 95), van 13 Juli 1843, n°. 7 B (*Rec. Mil.*, blz. 113), van 20 Augustus 1845, n°. 56 B (*Rec. Mil.* I, blz. 157), van 30 September 1845, n°. 12 B (*Rec. Mil.* I, blz. 238), van 6 October 1846, n°. 14 B (*Rec. Mil.*, blz. 194), van 22 Mei 1847, n°. 6 B (*Rec. Mil.*, blzn. 73 en 74),

van 17 Februari 1848, n°. 27 B (*Rec. Mil.*, blz. 19), van 16 April 1848, n°. 1 B (*Rec. Mil.*, blz. 44), van 27 Juni 1848, n°. 22 B (*Rec. Mil.*, blz. 67), van 25 September 1848, n°. 7 B (*Rec. Mil.*, blz. 105), van 26 November 1851, n°. 28 B (*Rec. Mil.*, blz. 371), van 18 April 1853, n°. 35 B (*Rec. Mil.*, blz. 82), van 16 Maart 1855, n°. 17 B (*Rec. Mil.*, blz. 54), van 21 Juni 1841, n°. 3 B, van 3 Februari 1844, n°. 27 B, van 16 Maart 1844, n°. 37 B, van 23 Mei 1857, n°. 42 B, van 13 November 1860, n°. 7 B, van 24 September 1866, n°. 103 P, van 18 November 1867, n°. 14 P, van 9 Juli 1868, n°. 35 P, van 21 October 1868, n°. 17 P, van 21 November 1874, n°. 40 P, van 5 Januari 1875, n°. 35 P.

VOORSCHRIFT *nopens het opmaken en inzenden van de maandelijksche sterktestaten, modellen A, B en C.*

Deze staten moeten worden ingericht volgens het model, voor elk daarvan hierachter aangegeven als bij dit Voorschrift behoorende (1). Tot verduidelijking zijn die modellen ingevuld voor een bepaald tijdstip en voor een bepaald korps of garnizoen.

De staten moeten de sterkte vermelden *zoals die is op den 1sten der maand.*

Sterktestaat model A.

Deze staten moeten vóór of uiterlijk op den 5den der maand worden gezonden: door de commandeerende officieren van de regimenten Infanterie en Cavalerie aan den Commandant van de Divisie, waartoe het korps behoort; door de Commandanten der 8 afdelingen Vestingartillerie, van de Artillerie-instructiecompagnie en van de Torpedocompagnie aan den Commandant der Vestingartillerie; door de commandeerende officieren van de regimenten Veld- en Rijdende Artillerie en van het korps Pontonniers aan den Commandant der Bereden Artillerie; door de Commandanten van het Instructiebataljon, van het Algemeen Depot van discipline, van het bataljon Mineurs en Sappeurs, van de compagnieën Hospitaalsoldaten, van de divisieën Koninklijke Maréchaussée en van het Koloniaal Werfdepot, den directeur van de Pupillenschool en den Gouverneur der Koninklijke Militaire Academie rechtstreeks aan den Minister van Oorlog.

Voor deze staten behoort te worden gebezigd een vel hollandsch papier, lang 0,55 M., breed 0,44 M., dat over de lange zijde in tweeën moet worden gevouwen, Zoo noodig kan een binnenvel worden ingenaaid.

De milicien-korporaals en sergeanten moeten onder de soldaten worden begrepen.

Voor zoover aan de werklieden geen bepaalde graad is toegekend, moeten in de »Recapitulatie» de meesters werklieden onder de *onderofficieren* en de werklieden onder de *korporaals* begrepen worden.

Algemeen depot van discipline.

De opgaven moeten voor het kader, voor de gewone klasse van militairen en voor de soldaten van de 2e klasse elk afzonderlijk geschieden, op de wijze als zulks in het model voor den staf en elk bataljon heeft plaats gehad.

Aan den voet van de »Recapitulatie» moet eene numerieke opgave volgen van de manschappen, die bij de 2e klasse van het Depot zijn gedetacheerd onder vermelding van de categorie, waarin zij zijn geplaatst, en van de korpsen, waartoe zij behooren.

(1) Deze modellen zijn te vinden in het *Rec. Mil.* 1878, II, bladz. 243

Regimenten Cavalerie en Bereden Artillerie.

De sterkte moet, evenals in het model voor elk bataljon is geschied, voor elk eskadron en voor elke batterij afzonderlijk worden opgegeven.

Tot toelichting van de opgaven in de kolom »met verlof, krachtens de wet op de nationale milizie» moet in de kolom »Aanmerkingen» het getal miliciens, die zich met groot verlof in hunne haardsteden bevinden en dat van de miliciens, die, overeenkomstig het bepaalde bij art 57 van Zr. Ms. besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46) (*Rec. Mil.*, bladz. 175), na hunne inlijving, tot nadere oproeping, met verlof zijn gezonden, afzonderlijk worden vermeld, in voege als volgt:

Met groot verlof (zooveel), met bepaald verlof (zooveel), Te zamen (zooveel).

Aan den voet van de »Recapitulatie» moet eene opgave volgen, aldus in te richten:

Van de Rijkspaarden zijn: afgericht, *a.* en geschikt voor den dienst te velde , *b.* doch niet meer geschikt voor den dienst te velde , onafgericht , totaal, gelijk aan het effectief

De opgaven onder *a* en *b* moeten mede per eskadron en per batterij geschieden.

Divisiën Koninklijke Maréchaussée.

Aan den voet van de »Recapitulatie» moet het emplacement van de divisie worden vermeld, in voege als volgt:

Emplacement op den 1sten , . . . 18 . (1)

Koloniaal Werfdepôt.

De opgaven moeten voor den staf, voor de compagnieën, voor de militairen, bestemd voor den dienst in Indië, en voor die, uit Indië teruggekeerd, elk afzonderlijk geschieden, op de wijze als zulks in het model voor den staf en voor elk bataljon heeft plaats gehad.

Sterktetaat model B.

Deze staten moeten vóór of uiterlijk op den 5en der maand door de plaatselijke en garnizoenscommandanten rechtstreeks aan den Minister van Oorlog worden toegezonden.

Te gelijkertijd verzenden zij een afschrift van dien staat aan den betrokken provincialen adjudant.

Voor de staten behoort te worden gebezigd een vel hollandsch papier, lang 0,42 M., breed 0,34 M., dat over de lange zijde, in tweeën moet worden gevouwen. Zoo noodig kan een binnenvel worden ingenaaid.

Sterktetaat model C.

Deze staten moeten door de commandeerende officieren van de korpsen, gedeeltelijk uit milizie samengesteld, rechtstreeks aan den Minister van Oorlog worden ingezonden, onder dagteekening van den 5en der maand.

Voor de staten behoort te worden gebezigd een vel hollandsch papier, lang 0,42 M., breed 0,34 M., dat over de lange zijde in tweeën moet worden gevouwen.

De miliciens, die, op grond van het bepaalde bij art. 57 van Zr. Ms. besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46) (*Rec. Mil.*, bladz. 175), na hunne

(1) Zie *Rec. Mil.* 1878, II bladz. 245.

inlijving, tot nadere oproeping met verlof zijn gezonden, moet worden begrepen in de opgaven onder de rubriek »Met groot verlof».

Overlijden van Z. Exc. den Minister van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 31 December 1878, n°. 2.

Kennisgeving, dat Zijne Excellentie de Minister van Oorlog J. K. H. DE ROO VAN ALDERWERELT den 30sten dezer is overleden.

Soldij, brood, menages en inhouding ten behoeve van het kleeding- en reparatiefonds. Aanschrijving M. v. O. van 31 December 1878, n°. 6. Mededeeling van Z. M. besluit van 20 December, n°. 12.

Gezien Onze besluiten van 27 Mei 1874, n°. 22, omtrent de toekenning van vergoeding voor eerste uitrusting aan en nopens de korting op de soldij van onderofficieren; van 15 Januari 1877, n°. 35, houdende bepalingen nopens de soldij en het brood voor de onderofficieren en mindere militairen; alsmede van 27 November 1877, n°. 5, waarbij o. a. de artikelen 63 en 64 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, Litt I^s; gedurende den loop van het jaar 1878 buiten werking zijn gesteld.

Gelet op art. 66 van genoemd reglement.

Art. 1. Het bepaalde bij art. 2 van ons besluit van 27 Mei 1874, n°. 22, wordt met ingang van 1 Juli 1879 ingetrokken.

Art. 2. Met wijziging van het bepaalde bij art. 66 van het vermeld provisioneel reglement van administratie, wordt, wanneer daartoe op grond van de artikelen 63, 64 en 67 van dat reglement termen bestaan, te rekenen van 1 Januari 1879 van hetgeen van de soldij tot zakgeld overblijft slechts ééne vaste korting geheven, ten bedrage van: voor een korporaal 5 cents, voor een soldaat 3 cents per dag.

Deze korting zal mede kunnen treffen het minimum zakgeld, dat volgens art. 2 van Ons besluit van 15 Januari 1877, n°. 35, wordt uitbetaald, zonder dat zulks echter zal mogen leiden om, ter vervanging van die korting, de bijslag op de soldij van 's Rijkswege te verhoogen.

De korting voor onderofficieren wordt op 10 cents daags vastgesteld.

Art. 3. De bepalingen van Ons besluit van 15 Januari 1877, n°. 35, zijn ook over 1879, van 1 Januari tot aan het einde van dat jaar, van kracht.

Brengt voorschreven besluit bij deze ter kennis van het leger en heeft goedgevonden, in verband daarmede te bepalen:

1°. Het bepaalde bij de beschikkingen van 22 Januari 1877, n°. 7 I, §§ 1 a—d, 2, 3, 4, 6 en 12 (*Rec. Mil.* II, blz. 10) en van 26 Januari jl., n°. 60 I, blijft van toepassing.

§ 11 van eerstgemelde beschikking wordt gewijzigd als volgt: . . . ,

»dat de commandeerende officier zorgt, dat aan ieder soldaat of ruiter elken dag drie HG. (0,3 KG.) rundvleesch en vet te samen, of eene daaraan in geldswaarde gelijkstaande hoeveelheid ander dierlijk voedsel wordt verstrekt.

Aan deze bepaling behoeft men zich echter niet *dagelijks* te houden, met dien verstande, dat wanneer eenig ander verstrekt wordend dierlijk voedsel duurder is dan rundvleesch, voor een dag voor meer geldswaarde daarvan kan worden aangekocht, mits dan in den loop der vijf dagen, nimmer den prijs van 15 HG. rundvleesch (vleesch en vet) of den gezamenlijken prijs van 11 HG. rundvleesch (vleesch en vet) en 4 HG. spek worde overschreden.

Voor de korpsen en onderdeelen, waarbij de deeling in de menages meer

bedraagt, dan het in art. 2 van het besluit van 15 Januari 1877, n°. 35, vastgestelde minimum zakgeld, kan de bedoelde hoeveelheid dierlijk voedsel als een minimum worden beschouwd, mits evenwel door meerdere verstrekking de deeling niet beneden het minimum zakgeld daale."

In verband daarmee vervalt het bepaalde bij de aanschrijving van 8 Maart 1877, n°. 18 P (*Rec. Mil.* II, bl. 48).

2°. Het bepaalde bij de beschikking van 16 April 1877, n°. 31 I (*Rec. Mil.* II, bl. 59) wordt ingetrokken.

In verband met de art. 1 en 2 van het Koninklijk besluit van 20 dezer, n°. 12, treden, voor zooveel de onderofficieren betreft, met den 1en Juli — en voor de korporaals en minderen met den 1en Januari a. s. — de bepalingen, opgenomen in de beschikking van 14 September 1858, n°. 52 B, weder in werking.

Die bepalingen moeten echter in zooverre gewijzigd worden toegepast, als de aard van de thans op te leggen *vaste* korting dit zal vorderen.

Terwijl over het algemeen zal moeten worden zorg gedragen, dat door de onderofficieren en manschappen bij het verlaten van den dienst, en door de miliciens bij het vertrek met onbepaald verlof, na verrekening van de waarde hunner alsdan in te leveren kleeding, zoo min mogelijk schuld op het kleeding- en reparatiefonds worde achtergelaten, zal als regel moeten worden aangenomen, dat de vaste korting worde toegepast in de gevallen, waarin vroeger de maximum korting werd opgelegd.

De korting, aan vrijwillig aangeworven militairen — bedoeld bij punt 6, en aan de manschappen der nationale militie, die zich bij het staande leger verbinden, bedoeld bij punt 7 der laatstgenoemde aanschrijving — op te leggen, zal evenwel kunnen ingaan met het tijdstip, waarop, krachtens de 3e alinea van genoemd punt 6, de minimum korting werd toegepast.

Met wijziging in zooverre van het bepaalde bij punt 9 der aanschrijving evenbedoeld, worden de miliciens dadelijk bij opkomst onder de wapenen aan de korting onderworpen, voor zooveel zij namelijk niet voldoen aan het bepaalde bij het slot der 1e alinea van dat punt.

3°. De verstrekking van het munitiebrood aan de daarop rechthebbende militairen, zal plaats hebben als volgt:

a. uit garnizoensbakkerijen:

Amersfoort. Amsterdam. Arnhem, *Doesboryh.* Bergen op Zoom. Breda, *Geertruidenberg.*, en over Januari, Februari, Maart, November en December, *Dordrecht.* Deventer, *Zutfen* en *Zwolle.* Gorinchem, *Dordrecht* (over het tijdvak van 1 April tot en met 31 October), *Loevestein* en *Woudrichem.* Grave. 's Gravenhage, *Delft* en *Leiden.* Groningen, *Assen.* Haarlem. Harderwijk. 's Hertogenbosch. Hoorn. Leeuwarden, *Harlingen.* Maastricht, Naarden, Nijmegen. Utrecht, *Gouda.* *Nieuwerluis.* *Wierickerschans* en *Woerden.* Venlo, *Roermond.* Vlissingen, *Middelburg.* Willemsoord, (Marinebakkerij), *den Helder.*

b. door aannemers:

Brielle J. Knape 8,5 cents. Hellevoetsluis A de Groot 8,75 cents. Neuzen J. van de Ree Jz. 7,95 cents. Willemstad met Ooltgensplaat P. Rijnsaardt 7,23 cents.

4°. Voor het aankopen van brood in de garnizoenen *Heusden,* *Kampen* en *Schoonhoven,* mitsgaders ten behoeve van het detachement tot bewaking van materieel op de legerplaats bij *Milligen* en dat in de kolonie *Veenhuizen* gevestigd, zullen geldelijke toelagen te goed gedaan, en de bedragen daarvan te zijner tijd medegedeeld worden.

Te dien aanzien moet worden gehandeld zooals bij § 9 der hiervoren gemelde beschikking van 22 Januari jl., n°. 7 I, is voorgeschreven.

5°. De militairen, verblijf houdende in plaatsen — forten en versterkte plaatsen daaronder begrepen — waar niet op eene der hiervoren onder 3 en 4 bedoelde wijzen in de behoefte aan brood of in de toelage daarvoor is voorzien, zullen eene toelage voor het aankoopen van brood genieten van tien cent (f0,10) per man daags.

Herijk van maten en gewichten. Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1878, n°. 20. Mededeeling van Z. M. besluit van 1 December.

Gelet op de aanschrijving van 9 Junij 1869, n°. 1 S (*Rec. Mil.*, bladz. 193).

Brengt, ten vervolge op die aanschrijving, ter kennis van al de autoriteiten van het leger, dat Zijne Majesteit, bij bovengemeld besluit, heeft goedgevonden, het navolgende te bepalen:

1°. de maten en gewichten zijn in het jaar 1879 onderworpen aan den herijk, bedoeld in art. 15 litt. a, der wet van 7 April 1859 (*Staatsblad* n°. 57), waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 29 November 1874 (*Staatsblad* n°. 143);

2°. die herijk geschiedt binnen het tijdvak, dat aanvangt op 1 Januari en eindigt op 1 October van dat jaar;

3°. aan Gedeputeerde Staten der onderscheidene provinciën wordt opgedragen het tijdstip te bepalen, waarop die herijk in elke gemeente, gedurende het sub 2° vermelde tijdvak, zal plaats hebben.

De officieren, gedetacheerd bij de Tweede Afdeeling der Krijgsschool, tot nader order ter beschikking gesteld van den Minister van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 7 Januari 1879, n°. 83. Mededeeling v. Z. M. besluit van 31 Dec. n°. 10.

Brengt ter kennis van de betrokken militaire autoriteiten, dat de officieren thans bij genoemde inrichting gedetacheerd, ingevolge art. 3 van gemeld besluit, tot nader order in de onderscheiden dienstbescheiden en administratieve stukken zullen moeten worden gevoerd als te 's Hage ter beschikking van den Minister van Oorlog.

Wijziging in de kleeding van de adjudanten-onderofficieren op Bronbeek. Aanschrijving M. v. O. van 8 Januari 1879, n°. 66. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 Dec. 1878, n°. 24.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, en van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, dd. 17 December 1878, Lt. C, n°. 43, en van den 23sten daaraanvolgende, VIIIe Afdeeling, n°. 47.

Gelet op art. 16 van het reglement voor het Koloniaal Militair Invalidenhuis op *Bronbeek*, vastgesteld bij Ons besluit van 31 October 1862, n°. 86, en gewijzigd bij Onze besluiten van 19 Mei 1863 en 7 December 1868, n°. 55 en n°. 10.

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met uitbreiding in zooverre van art. 16 van het aangehaalde reglement, wordt aan de kleeding der adjudanten-onderofficier toegevoegd een overjas van laken volgens het model als voor de officieren van het wapen der Infanterie bij het leger hier te lande is voorgeschreven.

Fondsen van inwendig beheer en prijsbepaling voor het jaar 1879. Aanschrijving M. v. O. van 10 Januari 1879, n°. 77. Mededeeling van Z. M. besluit van 2 Januari 1879, n°. 19.

a. dat gedurende het jaar 1879 voor eerste uitrusting en voor het klee-

ding- en reparatiefonds, mitgaders voor de verschillende fondsen van inwendig beheer bij de korpsen van het leger, de toelagen zullen worden te goed gedaan en aan het Rijk in rekening geleden, welke daarvoor op de hierbij gevoegde tabellen letter A, B, C, en D, zijn aangewezen (1);

b. dat het maximum der te doene uitgaven voor administratiekosten, bij de verschillende korpsen van het leger, gedurende bovengemeld jaar, zoodanig wordt vastgesteld, als op de almede hierbij gevoegde tabel letter E is omschreven, mitgaders dat daaruit wegens schadeloosstelling voor bureaukosten aan de daarop rechthebbende officieren en anderen, gedurende gemeld jaar zoodanige sommen zullen worden uitbetaald, als op den insgelijks hierevens gevoegden staat letter F worden aangeduid.

Brengt voorschreven besluit bij deze ter kennis van de onderscheiden militaire autoriteiten en korpsen van het leger en bepaalt tevens:

1°. dat de soort en hoeveelheid der voorwerpen, waaruit de kleeding en uitrusting der onderofficiieren en verdere manschappen moet bestaan, wordt vastgesteld, als op den hierbij behoorenden staat letter G is aangeduid;

2°. dat de voorwerpen van kleeding, van laken vervaardigd, gedurende het jaar 1879, tegen de prijzen, op den staat letter H vermeld, zullen worden uitgegeven;

3°. dat de stoffen en goederen van allerlei aard voor de vervaardiging en de herstellingen der lakensche kleedingstukken van de onderofficiieren en manschappen bestemd, de galons daaronder begrepen, bij de uitgifte zullen worden berekend tegen de prijzen op den staat letter I aangewezen, waarin tevens de sommen zijn opgenomen, welke voor de onderscheidingsteekenen zullen worden betaald;

4°. dat voor zooveel nog confectie van lakensche kleedingstukken ten behoeve der korpsen in 's Rijks gevangenissen, of 's Rijksmagazijnen van kleeding mocht plaats hebben, door die korpsen het confectieloon zal worden vergoed, daarvoor op den hierbij overgelegden staat letter K uitgetrokken;

5°. dat de onderscheidene kleeding- en uitrustingstukken, ten dienste van de onderofficiieren en manschappen, voor zooveel die niet in den staat letter H, hiervoren onder punt 2 bedoeld, zijn aangeduid, gedurende het jaar 1879 moeten worden uitgegeven tegen de prijzen op den staat letter L vastgesteld;

6°. dat de voorwerpen van ledergoed en paardentuig en van draagbare wapenen bij het leger in gebruik, mitgaders de prijzen en de tijd van duur voor elk dier voorwerpen vastgesteld, omschreven zijn op de staten M, N en P. De prijzen en de jaren tijd van duur van de voorwerpen tot het nachtleger behoorende, zijn op den staat letter O vermeld;

7°. dat de stoffen en goederen van allerlei aard op ult°. Maart a. s. in het magazijn van het Instructie-Bataljon voorhanden, op dien datum op de rekening van het 2e kwartaal tegen de hiervoren genoemde prijzen zullen moeten worden overgebracht en uitgegeven.

Topographische en Militaire kaart des Rijks (*gewone uitgave*). Aanschrijving M. v. O. van 31 Dec. 1878, n°. 72.

Brengt, ten vervolge op de aanschrijving van 31 December 1877, n°. 59 S (*Rec. Mil.* II, bladz. 266), ter kennis van het leger, dat in den loop dezes jaars, van de Topographische en Militaire kaart van het Koninkrijk der Nederlanden op 1:50.000 (*gewone uitgave*), de bladen:

Nos 2 (Schiermonnikoog), 9 (Helder), 24 (Hillegom), 25 (Amsterdam),

(1) De verschillende in deze aanschrijving genoemde tabellen zijn te vinden in het *Rec. M.* 1879, II, bladz. 7—51.

27 (Hattem), 31 (Utrecht), 32 (Amersfoort), 44 (Geertruidenberg), 52 (Venlo), 58 (Roermond), en 59 (Peer), — na volgens de leggers te zijn bijgewerkt, herdrukt zijn geworden.

C. L. VAN PESCH, Handleiding tot de kennis der artillerie, voor de cadetten van dat wapen. Afd. Techniek. Hoofdstuk 1. Materialen. Met platen. Kennisgeving, dat de *Handleiding tot de kennis der artillerie, voor de cadetten van dat wapen. Afdeling techniek, Hoofdstuk I, Materialen. Met platen* bij de Koninklijke militaire academie in het licht is verschenen en dat deze aflevering, met de zes daarbij behoorende platen, verkrijgbaar is gesteld tegen den prijs van f 1,65 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Reglement op de exercitiën der Veld- en Rijdende Artillerie Scholen te Paard. Stukrijderschool. Kennisgeving dat het *Reglement op de exercitiën der Veld- en Rijdende Artillerie. Scholen te paard. Stukrijderschool*, bij de Koninklijke militaire academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,15 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Se Bijvoegsel van hoofdstuk VI van den Instructie-Inventaris voor de Artillerie der landmacht.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat door den Gouverneur der K. M. Academie, aan de chefs der onderstaande korpsen, het na te noemen aantal exemplaren van dat bijvoegsel moet worden toegezonden en dat de kosten hiervan, bij de betrokken korpsen, onder de uitgaven voor administratiekosten moeten worden verrekend; — te weten:

aan het regiment grenadiers en jagers, 13 exemplaren (waaronder 2 exemplaren voor den Directeur der Normaalschietsschool);

aan ieder der acht regimenten infanterie, 12 exemplaren;

aan het 1e, 3e en 4e regiment huzaren, ieder 5 exemplaren;

aan het 2e regiment huzaren 6 exemplaren;

aan het instructie-bataillon, de pupillenschool, het algemeen depôt van discipline, het bataljon mineurs en sappeurs, het koloniaal werfdepôt, en de divisien maréchaussée, ieder 4 exemplaren.

Voorschriften, in acht te nemen bij het vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 14 Dec. 1878, n°. 57. Kennisgeving dat de hoofdstukken I en II, benevens de bijlage I der »Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen», waarvan melding wordt gemaakt in de aanschrijving van 23 September II. Ie Afd., n°. 70 (*Rec. Mil.* II. bladz. 167), bij de Kon. mil. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld zijn tegen den prijs van f 0,12 voor de departementen van algemeen bestuur het leger enz., en van f 0,16 voor particulieren in den handel.

In verband hiermede worden de voorschriften medegedeeld, die in acht genomen moeten worden bij het vervoer van militairen en militaire goederen; alsmede een uittreksel uit het Algemeen Reglement voor het vervoer op de spoorwegen (Zie voor een en ander *Rec. Mil.* I, bladz. 931—996).

Lijst der thans van kracht zijnde reglementen voorschriften, aanwijzingen, enz. Aanschrijving M. v. O. van 27 December 1878, n°. 59.

In aanmerking nemende, dat het door het menigvuldige wijzigen en herdrukken van reglementen, voorschriften, aanwijzingen, enz. voor den algemeen dienst bij het leger en de verschillende wapens, vooral voor officieren, die zich met de studie van andere wapens, dan dat waartoe zij behooren,

bezighouden, bezwaarlijk is na te gaan, welke dier reglementen, enz. op het oogenblik van kracht zijn.

Heeft goedgevonden :

1°. de hierbij gevoegde lijst te doen opmaken en te gelasten, dat deze beschikking met die lijst in het *Rec. Mil. (Tweede Gedeelte)* worde opgenomen *ter algemeene kennisgeving*; en

2°. te bepalen, dat de eventueel in die lijst te brengen veranderingen en bijvoegingen, jaarlijks, vanwege het Departement van Oorlog, in het *Rec. Mil.* zullen worden bekend gemaakt.

LIJST der op 31 December 1878 van kracht zijnde reglementen, voorschriften, aanwijzingen, enz. voor den algemeenen dienst bij het leger en de verschillende wapens.

A. Algemeene Voorschriften.

Voorschrift op den velddienst voor het Nederlandsche leger, 1878 (1).

Voorschrift op den velddienst voor de Onderofficieren en Korporaals. (Uit-treksel uit het vorenstaande), 1878.

Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen, 1878.

Bepalingen van orde, bij het op- en afladen en bij het vervoer van troepen langs spoorwegen in acht te nemen. (Bijlage 2 van de Regeling enz), 1878.

Leiddraad tot oefening van de troepen voor het vervoer met spoortreinen, (ter perse).

Voorschrift tot het houden van groote manoeuvres, 1877.

Handleiding tot de tactische oefeningen op de kaart, 1875.

Handleiding tot de belegeringsoefeningen op de kaart, 1876.

Algemeene instructie betrekkelijk het kampeeren van troepen op de leger-plaats bij Milligen (met wijzigingen), 1874.

Reglement op de bediening der brandspuiten en beschrijving der overige brandbluschgereedschappen, 1874.

Taktische aanbevelingen en voorschriften met het oog op een oorlogs-toestand, 1872

Wenken voor de commandanten der dd. schutterijen betreffende de hoogst-noodzakelijke met den eersten ban te houden oefeningen met eene mogelijke mobilisatie, 1870.

Handleiding voor de officieren van wapening, mr. geweermakers en zwaardvegers, betrekkelijk het onderzoek en de herstellingen van de geweren kl. kal. en karabijnen, 1876.

Handleiding bij de gymnastische oefeningen, 1878.

B. Infanterie.

Reglement op de exercitiën der infanterie.

Grondslag van het onderricht en recruten-school, 1877 (wordt herdrukt).

Compagnieschool (met wijzigingen ten gevolge van het vervallen der pal-richting bij de geweren kl. kal.), 1875.

Bataljonschool, 1878.

Linieschool, 1870.

Voorschrift op het tirailleeren 1877, (de Gebr. van Cleef.)

Voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij de infanterie 1878.

(1) De werken waarbij de uitgever niet is vermeld, zijn uitgegeven door de Kon. Mil. Academie.

Reglement op den inwendigen dienst der infanterie, 1872.
Beschrijving van het geweer klein kaliber, (Stelsel de Beaumont) met 2 platen, 1873.

Leidraad tot het theoretisch onderricht der miliciens bij de infanterie, 1878.

Voorschrift voor den tamboer-majoor, den korporaal-tamboer, den sergeant-of korporaal-hoornblazer en de tamboers en hoornblazers, 1860.

C. *Cavalerie.*

Exercitiën en evolutiën der cavalerie.

Eerste deel.

Grondslag van het onderricht en scholen te voet.

Tweede deel.

Scholen te paard. Eerste stuk Ruiterschool.

Scholen te paard. Tweede stuk Pelotonschool.

Scholen te paard. Derde stuk Eskadronsschool.

Derde deel.

Evolutiën. Eerste stuk. Regementsevolutiën.

Evolutiën. Tweede stuk Brigade-evolutiën.

Aanhangsel op het reglement voor de exercitiën en evolutiën der cavalerie.

Wijzigingen in het reglement op de exercitiën en evolutiën der cavalerie, ten gevolge der invoering van de cavalerie-karabijn (achterlaad) en van den revolver.

Reglement op den inwendigen dienst der cavalerie, 1874.

Voorschrift omtrent het ledergoed, het paardentuig en de bepakking der cavalerie. 1875, (wordt gewijzigd).

Voorschrift betreffende de cavaleriekarabijn en de daarmede te houden schietoefeningen, 1876.

Voorschrift, voorloopig, betreffende den revolver en de daarmede te houden schietoefeningen, 1875.

Beschrijving van de inrichting en het gebruik van den revolver (cavalerie-). Met 3 platen, 1875.

Handleiding voor de officieren van wapening of als zoodanig dienstdoenden de mr. geweermakers of zwaardvegers betrekkelijk de revolvers, (cavalerie-) benevens het tarief der herstellingen voor die wapenen, 1875.

Voorschrift betreffende het africhten van de paarden der cavalerie, 1878.

Handleiding tot de paardenkennis voor de onderofficieren en korporaals der cavalerie en artillerie, 1864.

D. *Artillerie.*

Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie.

Eerste deel.

Grondslag van het onderricht en scholen te voet, 1872.

Tweede deel.

Scholen te paard, 1865.

Scholen te voet. Kanonnierschool, 1877.

Scholen te voet. Manoeuvres de force 1877.

Scholen te paard. Stukrijderschool, 1878.

Scholen te paard. Sectieschool, 1877.

Scholen te paard. Batterijschool 1e gedeelte, 1870.

Scholen te paard. Batterijschool 2e gedeelte, 1870.

Scholen te paard. Vereenigde batterijen, 1872.

Handleiding voor het vervangen van buiten staat gestelde trekpaarden, bij de batterijen veld- en rijdende artillerie, voorzien van trekstuigen model

Wordt herdrukt.

1842; en voorschrift voor het bivakkeeren van batterijen veld- en rijdende artillerie, alsmede van een gedeelte van den pontontrein. Met platen (Voor den pontontrein), 1857.

Het paardentuig van model, het op- en aftuigen, met wijzigingen, 1873.

Voorschrift omtrent de wapenen, het ledergoed, de uitrusting, het schijfschieten met de pistool en de opstelling van een regiment of detachement te voet, voor de veld- en rijdende artillerie, 1873.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van het getrokken bronzen achterlaadkanon van 8 cM., 1876.

Wijzigingen in de Aanwijzing enz. 8 cM., 1876.

Nadere wijzigingen in de Aanwijzing enz. 8 cM., 1877.

Schootstafel voor de drachten in meters bij granaatkartetsen van 8 cM. A., 1878.

Leiddraad voor het schieten te velde met granaten, 1878. (Niet in den handel).

Handleiding voor het beheer en de verantwoording van het artilleriematerieel bij de regimenten veld- en rijdende artillerie, 1877. (Idem voor oorlogstijd), 1870.

Reglement op de exercitiën der vestingartillerie.

Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Bepalingen en exercitiën met de gladde vuurmonden, 1872.

Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Getrokken vuurmonden, 1872.

Eerste gedeelte. Het batterijgeschut. Getrokken vuurmonden Getr. br. kanon van 12 cM. K. A., 1876.

Eerste gedeelte. Het batterij-geschut. Getrokken vuurmonden IJ getr. kanon van 24 cM., 1873.

Tweede gedeelte. Het uitval-geschut, 1873.

Derde gedeelte. Beweging van lasten, 1872.

Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Kanonnierschool en manoeuvres de force. (Uitgave van 9 April 1875, n°. 31 P. Voor het uitvalgeschut).

Reglement voor het af en opwinden van het kanon van 12 cM. K. A., gelegen op IJ-belegeringsaffuit, 1878.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik der getrokken bronzen kanons van 12 cM. (12 Ⓢ) lang, 1863.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik der getrokken kanons van 16 cM. (30 Ⓢ) zwaar en 16 cM. 30 Ⓢ licht, 1864.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van het getrokken bronzen achterlaadkanon van 12 cM. kort, 1876.

Wijzigingen in de Aanwijzing, enz. 12 cM. K., 1876.

Nadere wijzigingen in de Aanwijzing enz. 12 cM. K., 1877.

Gewijzigde schootstafel voor het br. kanon van 12 cM. K. A. bij aanwending van granaatkartetsen, wegende 13,6 KG. en de lading van 1,1 KG., 1878.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik der getrokken kanons van 8 cM. (4 Ⓢ), 1864.

Handleiding voor het af- en opleggen van kanonnen, van 24 cM. IJ. van en op de affuit zonder behulp van den kustbok, 1877.

Voorschrift omtrent de opstelling en het onderhoud van het materieel van 24 cM., 1875 (de Gebr. van Cleef.)

Handleiding tot het ontschepen, vervoeren en in batterij stellen van kanonnen, affuiten en ramen van 24 cM. 1875, (wordt herdrukt).

Voorschrift omtrent de handgrepen met de artilleriesabel en de wending linksomkeert, 1873.

Handboek voor onderofficieren en korporaaals der artillerie, 1e deel 1874. Idem 2e deel 1875, (wordt herdrukt).

1e en 2e vervolg op het aanhangsel tot het Xe hoofdstuk van het handboek voor onderofficieren en korporaaals der artillerie, IIe deel, 1876 en 1877.

- Beknopt voorschrift voor het stelselmatig richten, 1875.
 Voorschrift voor de oefening met de basis-planchet afstandsmeting, 1878.
 Handboek ter vervaardiging van ernstvuurwerken, 1874.
 Ontwerp van voorschriften voor de torpedocompagnieën. Eerste stuk. Het gebruik van sloepen, 1867.
 Voorschrift tot oefening van den pontonnier, 1870.
 Handleiding tot den pontonniërdienst, 1870.
 Voorloopige aanwijzing omtrent de inrichting, het onderhoud en het gebruik van de stalen achterlaadkanonnen van 15 en 12 cM., 1877 (de Gebr. van Cleef.)
 Reglement voor den dienst bij de inspectie der draagbare wapenen, 1857.
 Reglement voor den dienst van de directie der artillerie stapel- en constructiemagazijnen, 1845.

E. *Genie.*

- Recrutenschool (Mineurs) 1877, (wordt herdrukt).
 Handboek van den mineur, 1877. Idem van den sappeur 1875 (wordt herzien).
 Handboek van den pionnier, 1874. 1e gedeelte, met atlas (Het 2e gedeelte in bewerking).
 Handleiding tot de kennis van ijzeren spoorwegen bij het bataljon mineurs en sappeurs, 1868.
 Reglement op den telegraafdienst te velde, 1868.
 Reglement voor de school bij het bataljon mineurs en sappeurs, 1873.
 Voorschrift betreffende de wapenen en de schietoefeningen bij het bataljon mineurs en (sappeurs karabijn), 1875.
 Algemeene voorwaarden voor de uitvoering van werken en leveringen voor de dienst der genie, 1872 (de Gebr. van Cleef.)

F. *Marechaussée.*

- Aanteekeningen betrekkelijk de behandeling van de maréchausséeskarabijn (stelsel Remington) ten dienste van de rijksveldwachters, enz. 1877.
 Reglement op de politie, de discipline en de dienst der maréchaussée 1815 (de Gebr. van Cleef), (wordt gewijzigd).
 Inwendige dienst der maréchaussée 1816 (de Gebr. van Cleef), (wordt gewijzigd).

RECUEIL MILITAIR.

(26 JANUARI — 25 FEBRUARI 1879.)

TWEEDE GEDEELTE.

Voorschrift nopens het opmaken van contracten. Aanschrijving M. v. O. van 18 Januari 1879, n°. 61.

De Algemeene Rekenkamer heeft mijne aandacht gevestigd op de omstandigheid, dat bij haar moeilijkheid is ontstaan ten aanzien van de toepassing van art. 3 der wet van 10 Februari 1844 (*Staatsblad* n°. 6), luidende:

»Uitgaven wegens onderhoudswerken en leverantiën, over meer dan één dienstjaar loopende, zoo mede de uitgaaf voor huur van een gebouw, pand, perceel of erf, worden verevend ten laste der begrooting van het jaar waarin de verschuldigde termijn vervalt, tenzij bij de staatsbegrootingen zelve anders ware bepaald.»

De vraag is namelijk gerezen, of, bij gebreke van eene ondubbelzinnige bepaling in een contract, *op welk tijdstip de verschuldigde termijn vervalt*, aan een beding, waarbij het recht op betaling wordt geregeld, dezelfde strekking moet worden toegekend, en of b. v. een termijn, die volgens het contract eerst betaald moet worden *nà 31 December* behoort tot den dienst van het afgelopen dan wel tot die van het volgende jaar.

Daar het noodig is, dat ten deze geen twijfel kunne bestaan, heb ik de eer U te verzoeken, er zorg voor te dragen, dat bij het opmaken van contracten, vallende in de termen van bovengemeld wetsartikel, steeds uitdrukkelijk eene bepaling worde opgenomen, waaruit ondubbelzinnig blijkt, *op welke tijdstippen de verschuldigde termijnen vervallen*.

In verband met het vorenstaande, komt het mij mede wenschelijk voor, dat van de hier bedoelde contracten vooraf steeds een ontwerp (in dubbel) ter beoordeeling aan het Departement van Oorlog worde gezonden.

Nadere verklaring der Ministerieele aanschrijving van 20 Februari 1857, n°. 72 B, betreffende rechthebbenden op vrije geneeskundige behandeling. Aanschrijving M. v. O. van 24 Januari 1879, n°. 63.

Overwegende, dat bij de toepassing der Ministerieele circulaire van den 20sten Februari 1857, n°. 72 B (*Rec. Mil.*, blz. 150), zich de vraag heeft voorgedaan, of tot de in die circulaire bedoelde »inwonende kinderen» of »huisgezinnen» ook geacht moeten worden te behooren gehuwde kinderen,

die, wegens behoeftige levensomstandigheden of om andere redenen, met hun eigen gezin bij den vader inwonen.

Overwegende, dat, wat eene letterlijke opvatting van de meergenoemde circulaire ook moge medebrengen, het echter niet wenschelijk is en ook niet in de bedoeling heeft gelegen, om aan de geneeskundige en pharmaceutische hulp vanwege het Rijk eene zoo verre uitbreiding te geven.

Heeft goedgevonden, tot nadere verklaring dier circulaire, te bepalen, dat de bedoelde, van Rijkswege te verstrekken, geneeskundige en pharmaceutische hulp niet zal worden verleend aan die kinderen van de daarin genoemde militairen en beambten, die gehuwd zijn of gehuwd geweest zijn en, om welke reden ook, weder bij hunne ouders inwonen.

Verhooging van het traktement van den kapitein van den staf der artillerie, ingedeeld bij het commando der bereden artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 31 Januari 1879, n°. 25. Mededeeling van Z. M. besluit van 19 Januari, n°. 25.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van den 14den Januari 1879, Kabinet Litt. H¹.

Gezien Ons besluit van den 31sten December 1873, n°. 13, regelende de traktementen der officieren van de landmacht.

Overwegende, dat genoemd besluit, in verband met Ons besluit van den 5den Januari 1878, n°. 22, aanvulling behoeft.

Hebben goedgevonden en verstaan, met uitbreiding in zooverre van den inhoud der tabelle Litt. H, bij eerstgemeld besluit behoorende, te bepalen:

1°. dat het traktement van den kapitein van den staf der artillerie, ingedeeld bij het commando der bereden artillerie, zal bedragen:

1e klasse zijnde vier en twintig honderd gulden (f 2400), en 2e klasse zijnde twee duizend gulden (f 2000);

2°. dat dit besluit zal gerekend worden in werking te zijn getreden met den datum, waarop de kapitein, die thans die betrekking vervult, als zoodanig in functie is gekomen.

Benoeming van een Minister van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 3 Februari 1879, n°. 88.

De Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, brengt ter kennis van het leger, dat het Zijner Majesteit heeft behaagd:

1°. bij besluit van 1 Februari jl., n°. 3, hem te ontheffen van de waarneming van het tijdelijk beheer van het Departement van Oorlog, onder dankbetuiging voor de in die betrekking bewezen diensten, en te benoemen tot Minister van Oorlog den Heer J. C. C. DEN BEER POORTGAELE, waarnemend Hoofdintendant van het leger, — een en ander met ingang van 1 Februari jl.;

2°. bij besluit van 1 Februari jl., n°. 28, hem andermaal te belasten met het tijdelijk beheer van het Departement van Oorlog, zoolang de bij eerstgemeld besluit benoemde Minister door ongesteldheid verhinderd wordt zijne functiën te aanvaarden, — en zulks mede met ingang van 1 Februari jl.

Voorschrift op den Velddienst voor de Onderofficieren en Korporaals van het leger. Aanschrijving M. v. O. van 13 Januari 1879, n°. 66.

Kennisgeving, dat het Voorschrift op den velddienst voor de onderofficieren en korporaals van het leger, (Uittreksel uit het voorschrift op den velddienst voor

het Nederlandsche leger) bij de Koninklijke militaire academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 0,24, voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Leiddraad tot het theoretisch onderwijs der miliciens bij de infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 3 Februari 1879, n°. 42.

Kennis bekomen hebbende, dat de *Leiddraad tot het theoretisch onderwijs der miliciens bij de infanterie*, bij de Koninklijke militaire academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 0,03, voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Standgezichten van het Artillerie-materieel. Aanschrijving M. v. O. van 17 Januari 1879, n°. 17.

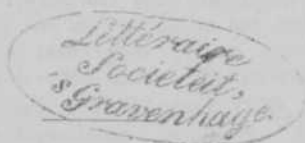
Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat in het licht is verschenen de *achtste* aflevering der *standgezichten van het artillerie-materieel*, bestaande uit de vervolglaten 39 t/m. 44, welke het *achterlaad-materieel van 8 cM.* voorstellen. — en dat zij verkrijgbaar is gesteld tegen den bepaalden prijs van *f* 0,07^s per plaat.

Noodigt die autoriteiten uit, hiervan mededeeling te doen aan hunne onderhoorige officieren met kennisgeving, dat de opgave van het verlangd wordende aantal exemplaren in eens zal moeten worden ingezonden aan het Departement van Oorlog.

Maakt ten slotte kenbaar, dat exemplaren der vorige afleveringen mede tot een beperkt aantal verkrijgbaar zijn.

Neêrland's leger. Aanschrijving M. v. O. van 20 Januari 1879, n°. 61.

Kennisgeving, dat de derde jaargang van het op last van het Departement van Oorlog vervaardigde werkje, getiteld: *Neêrland's leger*, bevattende: Inlichtingen omtrent den vrijwilligen dienst bij de Korpsen, het Instructie-Bataljon, de Artillerie-Instructie-Compagnie, de Pupillenschool, het wapen der Maréchaussée en de Koloniale troepen, met vermelding van de voordeelen en de vooruitzichten daaraan verbonden; de gunstige bepalingen voor militieplichtigen, die zich door bekwaamheid en ijver onderscheiden; de regeling van de Koninklijke Militaire Academie; de toelating als student voor den militairen geneeskundigen en pharmaceutischen dienst hier te lande en als kweekeling bij 's Rijks veeartsenijschool te *Utrecht*, bij de uitgevers, *De Gebroeders van Cleef te 's Gravenhage*, in het licht verschenen en tegen den prijs van *f* 0,50 in den handel verkrijgbaar gesteld is.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

RECUEIL MILITAIR.

(26 FEBRUARI — 25 MAART 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Veer- en overvaartgelden. Aanschrijving M. v. O. van 14 Februari 1879, n°. 52.

Brengt, naar aanleiding van eene daaromtrent ontvangen mededeeling van den Minister van Financiën, ter kennis van de militaire autoriteiten, dat de voetveren over de *Maas* van *Alem* op *Rossum*, van *Maren* op *Herwaarden* en te *Lithoijen*, vermeld respectievelijk onder n°. 7, 6 en 4 op de lijst der aan het Rijk in eigendom toebehoorende overzetveren, behoorende bij de dezerzijdsche beschikking van 24 Februari 1877, n°. 44 I (*Rec. Mil. I*, bladz. 681), als Rijksveren zijn opgeheven.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 14 Februari 1879, n°. 65.

Kennis bekomende hebbende, dat de tarieven, die bij de onderscheidene spoorwegmaatschappijen volgens Bijlage I der »Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen» in gebruik zijn en bedoeld worden bij § 14 der aanschrijving van 14 December 1878, VIIIe Afd., n°. 57 (*Rec. Mil. I*, bladz. 931), sedert dien datum eenige wijzigingen hebben ondergaan, bestaande in het van kracht zijn:

bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen in lokaal verkeer, sedert 1 Januari 1879, van het 2e vervolg op het tarief voor bestelgoederen; van het 6e vervolg op het tarief voor ijl- en vrachtgoederen; van het 1e vervolg op het tarief voor levende dieren, rij- en voertuigen;

in rechtstreeksch verkeer, sedert 1 Februari 1879, van het 5e vervolg op het tarief voor ijl- en vrachtgoederen, en

bij de Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorwegmaatschappij in lokaal verkeer, in de vervanging van het tarief voor lijken, rij- en voertuigen en levende dieren, enz. van Augustus 1873 door dat van November 1878.

Het huwen van ingelijfdcn bij de militie te land. Aanschrijving M. v. O. van 26 Februari 1879, n°. 32.

Wenschende, voor zoover zulks met de belangen van den dienst maar eenigszins is over een te brengen, de dienst bij de militie zoo weinig druk-

kend mogelijk te maken en de bezwaren te verminderen, welke, tot het aangaan van een huwelijk, voor de ingelijfden bij de militie te land bestaan.

Heeft goedgevonden, de beschikking van den Minister van Oorlog van 27 December 1861, n°. 54 B (*Rec. Mil.*, blz. 416), ter uitvoering van art. 128 der wet betrekkelijk de nationale militie van den 19den Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), in te trekken en te bepalen, dat de commandeerende officieren van korpsen, welke gedeeltelijk uit militie zijn samengesteld, zich voor gemachtigd kunnen houden, voortaan op de daartoe strekkende aanvraag, *namens hem*, de toestemming tot het aangaan van een huwelijk te verleen en aan ieder *verlofganger* van de militie te land, die zijn eerste dienstjaar heeft volbracht, gerekend van den dag zijner inlijving, mits vooraf door of ten behoeve van dezen aan den chef van het korps worde overgelegd eene schriftelijke verklaring, waaruit *deugdelijk* blijkt, dat, bij eventueele opkomst onder de wapenen van den verlofganger, in het onderhoud van het door dezen achter te laten gezin, zonder zorg van 's Rijkswege, naar behooren zal kunnen worden voorzien.

Wijders zal voor de waarheid van het daarin vermelde door het gemeentebestuur der woonplaats van den verlofganger moeten worden ingestaan.

Bij het verleen en der schriftelijke toestemming tot het aangaan van een huwelijk, in voege voorschreven, moet de chef van het korps den verlofganger er aan herinneren, dat het door deze aan te gaan huwelijk hem niet zal kunnen ontheffen van het vervullen van eenige verplichting ten aanzien der nationale militie.

Gunstige bepaling voor miliciens, die zich door kennis en militaire bekwaamheid onderscheiden. Aanschrjving M. v. O. van 26 Februari 1879, n°. 60.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 18 Februari 1879, Kabinet, Litt. A^o.

Gelet op Ons besluit van 27 Februari 1878, n°. 8, waarbij gunstige bepalingen werden vastgesteld voor miliciens van de lichte van het vorig jaar, die zich door kennis en militaire bekwaamheid onderscheiden.

Wenschende die bepalingen te doen gelden ook voor de miliciens van de lichte van dit jaar, met dien verstande, dat de bepaling, vermeld in de eerste zinsnede van art. 1 van voornoemd besluit, ook zal gelden voor de betrokken militieplichtigen, die in het bezit zijn der akte van hulponderwijzer bij het lager onderwijs, voor zoover zij werkelijk in de school fungeeren.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Ons besluit van 27 Februari 1878, n°. 8, geldt ook voor de miliciens der lichte van 1879, met inachtneming van het hierna in art. 2 bepaalde.

Art. 2. Art. 1 van het besluit, in het voorgaande artikel genoemd, wordt gelezen als volgt:

»Art. 1. De tijd voor eerste oefening, op *twaalf* maanden bepaald, wordt tot *zes* maanden verkort voor de miliciens, die, bij onbereiden korpsen ingedeeld,

a. ten genoegen van Onzen Minister van Oorlog het bewijs leveren, dat zij de lessen volgen of gevolgd hebben aan een der Rijks-universiteiten, aan de Universiteit te *Amsterdam*, de Polytechnische school, de Handelsschool te *Amsterdam*, de Twentsche industrie- en handelsschool, de Rijks-landbouwschool te *Wageningen* en 's Rijks-veertsenijschool;

b. in het bezit zijn van het bewijs, bedoeld bij de artt. 11 en 12 van de wet van 28 April 1876 (*Staatsblad* n°. 102) of van een der getuigschriften,

bedoeld bij de artt. 57 en 59 van de wet van 2 Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 50), of van eene akte van hulponderwijzer bij het lager onderwijs, voor zover zij werkelijk in de school fungeeren, of wel van een diploma van hulpotheker."

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. dat, ter uitvoering van dat besluit, zullen gelden de voorschriften, vermeld in de aanschrijvingen van het Departement van Oorlog van den 1sten Maart 1878, n°. 6 P, en van den 17den Augustus d. a. v. IIe Afd., Generale Staf, n°. 76 (*Rec. Mil.* I; blzn. 775 en 878), met deze uitzondering evenwel, dat de miliciens, bedoeld onder *a* van art. 2 van het gewijzigd besluit, alvorens met verlof te vertrekken, moeten voldaan hebben aan de voorwaarden van overgang in de 1e klasse van het schijfschieten; en

2°. dat van de omstandigheid, of de in art. 1 van het besluit bedoelde hulponderwijzer werkelijk als zoodanig in de school fungeert, moet blijken uit een desbetreffende verklaring van den betrokken districts-schoolopziener, terwijl de handteekening, op deze verklaring gesteld, voor echtheid moet zijn gewaarmerkt door den burgemeester der gemeente, waar de schoolopziener verblijf houdt.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 26 Februari 1879, n°. 61.

Kennis bekomen hebbende, dat met 1 Maart a. s., bij de *Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, in lokaal verkeer*, het 3e vervolg in werking treedt op het tarief voor bestelgoederen.

TWEEDE GEDEELTE.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. 12 Februari 1879, n°. 26.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten:

1°. dat, in overleg met de directie der stoombootonderneming *Concordia* te *Arnhem*, is vastgesteld het hierbijgevoegde tarief *Rec. Mil.* blz. 63 en 66 van de prijzen voor het vervoer van militairen enz., onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I, (*Rec. Mil.* II, blz. 103), behoudens de uitzonderingen, aan den voet van het tarief vermeld;

2°. dat, in verband met die uitzonderingen, in de af te geven bewijzen voor het vervoer met de stoombooten der onderneming het getal der officieren afzonderlijk moet worden vermeld; en

3°. dat het tarief gerekend wordt met 1 Januari jl. in werking te zijn getreden, en in vervanging strekt van dat, onder n°. 9 gemelde beschikking gevoegd, hetwelk bij deze buiten werking wordt gesteld.

Aanvaarding zijner functiën door den Minister van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 14 Februari 1879, n°. 4.

Brengt bij deze ter kennis van het leger, dat hij de functiën van Minister van Oorlog, waartoe het den Koning behaagde hem te benoemen bij besluit van 1 dezer, n°. 3, op heden heeft aanvaard.

Reis- en verblijfkosten Aanschrijving M. van O. van 18 Februari 1879, n°. 70. Mededeeling van Z. M. besluit van 12 Februari 1879, n°. 20.

Gezien Ons besluit van den 15den December 1849. (*Staatsblad* n°. 62), houdende algemeene verordeningen nopens de vergoeding wegens reis- en verblijfkosten toe te kennen aan burgerambtenaren, enz.

Gelet op Ons besluit van den 23sten April 1851, (*Staatsblad* n°. 21), verschillende bepalingen bevattende tot uitbreiding van eerstgemenid besluit, inzonderheid voor zooveel het daarbij vastgestelde onder artikel 1, § a betreft.

Op de voordrachten van Onzen Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, van den 5den Februari 1879, VIIe Afd., n°. 79, en van Onzen Minister van Financiën van den 7den daaraanvolgende, n°. 75, Gen. Thes.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de teekenaars bij de artillerie- stapel- en constructiemagazijnen voor de reizen, die zij verplicht zijn voor 's Rijks dienst af te leggen, met opzicht tot de hun deswege toe te kennen vergoeding voor reis- en verblijfkosten, gerangschikt moeten worden: de teekenaars van de 1e klasse, in de derde, en de teekenaars van de 2e klasse in de vierde klasse van het tarief, bij art. 2 van het eersaangehaald besluit vastgesteld.

Dit besluit wordt geacht in werking te zijn getreden op en met den 1sten Januari 1878.

Reis- en verblijfkosten, toe te kennen aan scheepsarrestanten. Aanschrijving M. v. O. van 21 Februari 1879, n°. 50.

Brengt — naar aanleiding eener missive van den Minister van Marine van 12 dezer, letter F, n°. 60 — ter kennis van de militaire autoriteiten:

1°. dat, indien scheepsarrestanten naar hunne respectieve bodems worden gebracht, onder militair geleide, de vergoeding wegens reis- en verblijfkosten zal moeten plaats hebben, overeenkomstig de bepalingen, vermeld in het Koninklijk besluit van 30 Mei 1877, n°. 28, (*Rec. Mil.* II, blz. 105);

2°. dat de berekening der reis- en daggelden zal geschieden overeenkomstig de distinctieven door die arrestanten gedragen, met dien verstande, dat de lichtmatrozen en de jongens moeten worden gelijkgesteld met den graad van marinier der 3e klasse; en

3°. dat de hiervoren bedoelde kosten begrepen moeten worden in de declaratiën, waarvan het model bij de dezerzijdsche aanschrijving van 8 Augustus 1864, n°. 50 I, (*Rec. Mil.* blz. 183), is vastgesteld.

Wijziging in de betaling van het traktement van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht. Aanschrijving M. v. O. van 25 Februari 1879, n°. 62. Mededeeling van Z. M. besluit van 19 Februari 1879.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 15 Februari 1879, VIIe afdeling n°. 69.

Gezien ons besluit van 18 Januari 1877, n°. 28, betreffende de samenstelling van het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht en toekenning van jaarlijksche traktementsverhoogingen aan sommige officieren van gezondheid, apothekers en paardenartsen, na een zeker aantal dienstjaren.

Hebben goedgevonden en verstaan de bij dat besluit behoorende tabelle litt. a, te rekenen van 1 Januari 1879 te wijzigen in zooverre, dat uit de kolom »Aanmerkingen» zullen wegvallen de woorden: »van het traktement voor den inspecteur uitgetrokken, zal f400 door het Departement van Marine worden betaald.»

Huwelijken van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier. Aanschrijving M. v. O. van 26 Februari 1879, n°. 36.

Overwegende, dat het in het belang van het kader wenschelijk is, in de regeling van het aantal militairen beneden den rang van officier, die bij de korpsen gehuwd mogen zijn, en van de aan hen toe te kennen voorrechten, veranderingen te brengen.

Heeft goedgevonden, de aanschrijvingen van 11 Januari 1877, n°. 77 P, en van 21 Juli d. a. v., n°. 88 P, (*Rec. Mil.*, II, blz. 2 en 129), in te trekken en het volgende vast te stellen:

I. Bij de korpsen en inrichtingen van het leger mogen gehuwd zijn:

a. de adjudanten-onderofficier;

b. de sergeant-majors en de opperwachtmeesters;

c. 13 sergeanten of fouriers bij het regiment Grenadiers en Jagers, 15 bij elk der overige regimenten Infanterie, 5 bij elke compagnie Hospitaalsoldaten, 15 bij het Instructiebataljon, 5 bij het Algemeen depot van discipline, 4 bij de Pupillenschool, 16 bij de Ie Afdeeling Vestingartillerie, 12 bij de IIe, bij de IIIe en bij de Ve Afdeeling Vestingartillerie, 4 bij de IVe Afdeeling Vestingartillerie, 8 bij de VIe, bij de VIIe en bij de VIIIe Afdeeling Vestingartillerie, 14 bij de compagnie, bestemd voor den dienst bij het Torpedowezen, 9 bij de Artillerie-instructiecompagnie, 9 bij het korps Pontonniers en 18 bij het bataljon Mineurs en Sappeurs, 4 wachtmeesters of fouriers bij elk der regimenten Hussaren, 12 bij het 1e en 10 bij het 2e regiment Veldartillerie, en 6 bij het regiment Rijdende artillerie.

d. de meesters-werklieden;

e. de schrijvers bij de korpsen;

f. de kapelmeesters;

g. de stafhoornblazers en de staftrumpeters;

h. de sergeant-tamboers en de sergeant-hoornblazers;

i. de korporaal-tamboer bij het bataljon Mineurs en Sappeurs;

k. de muzikanten bij het regiment Grenadiers en Jagers en bij de overige regimenten Infanterie;

l. 10 korporaals of soldaten bij het Instructiebataljon; 5 kanonniërs (stokers) bij de compagnie, bestemd voor den dienst bij het Torpedowezen; voorts de korporaals of mindere militairen, belast met de wasch van eene compagnie, een eskadron of eene batterij;

m. de hoefsmeden en trumpeters bij de regimenten Hussaren;

n. de werklieden bij het korps Pontonniers en bij de Artillerie, waartoe, in dit opzicht, ook gerekend moeten worden: de machinisten, de opperschippers, de schippers, de scheepstimmerlieden, de timmerlieden, de ketelmakers en de smeden, behorende tot de compagnie, bestemd voor den dienst bij het Torpedowezen;

o. de trumpeters bij de regimenten Veld- en Rijdende artillerie;

p. de conducteurs der Artillerie;

q. de opzichters en hoofdopzichters van fortificatiën.

Bij de Koninklijke Militaire Academie mogen gehuwd zijn: alle onderofficieren, die daarbij eene vaste plaatsing hebben verkregen; enkele korporaals, de oppassers, die in eene vaste betrekking werkzaam zijn, zooals b. v. koks en bijkoks voor de cadetten, de kok voor de onderofficieren, de oppassers, werkzaam in de machinekamer, de modelzaal, de bibliotheek, de steendrukkerij, het physisch-kabinet en het kleedingmagazijn; de tamboers.

De hiervoren aangegeven getallen moeten worden beschouwd als de hoogste voor elke categorie en mogen dus nimmer worden overschreden, zoodat de gewezen korporaals en onderofficieren, bedoeld bij Zijner Majesteits besluit van 2 Juni ll., n°. 25 (*Rec. Mil.*, I, blz. 865), alleen dan kunnen worden aangenomen, wanneer in den graad, waarin zij wenschen te worden toegelaten, eene plaats voor een gehuwde open is.

De toestemming tot het aangaan van een huwelijk wordt verleend: door de commandeerende officieren van korpsen of van inrichtingen aan de onder hen dienende onderofficieren en mindere militairen; door de Artillerie- en

Genie-commandanten in de verdedigingsstellingen aan de onder hen dienende conducteurs der artillerie, de fortificatieopzichters en hoofdzichters.

II. Onderofficieren, van welken graad ook, moeten, om de toestemming tot het aangaan van een huwelijk te kunnen verkrijgen, minstens nog vier jaren te dienen hebben.

In het algemeen zal de vergunning tot huwen slechts mogen worden verleend, wanneer de overtuiging bestaat, dat de betrokken militair de gevraagde gunst door plichtsbetrachting en ijver ten volle verdient en dat de aanstaande echtgenoot van een onbesproken gedrag is.

Nimmer mag den onderofficier of den minderen militair het aangaan van een huwelijk worden vergund, wanneer hij niet wordt waardig gekeurd zich te mogen reëngageeren.

De verkoop van sterken drank door de vrouwen of door de met hen inwonende betrekkingen van militairen wordt verboden. Ook de marketensters zullen geen sterken drank mogen verkoopen, dan wanneer zulks in bijzondere gevallen door den commandeerenden officier mocht worden vergund.

Bijaldien tegen dit verbod wordt gehandeld, zullen ten aanzien van den betrokken militair de voorrechten, aan gehuwden toegekend, onmiddellijk worden geschorst of ingetrokken, ter beoordeeling van den Chef, ongeacht de disciplinaire straf, welke hem voor de overtreding mocht worden opgelegd.

III. Bij de beslissing op verzoeken om huwelijks toestemming zullen uitsluitend de belangen van den dienst moeten gelden. Er zullen geen zoogenaamde candidatenlijsten (trouwlijsten) mogen worden aangehouden. Telkens wanneer eene vacature ontstaat, zal de vergunning tot huwen kunnen worden verleend aan den meest verdienstelijke van hen, die daartoe overigens in de termen verkeerren.

IV. De vergunningen tot huwen met toekening van voorrechten zullen alleen dan mogen worden verleend, wanneer de betrokken militair zich verbindt, om deelgenoot te worden van het »Fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier», te 's Hertogenbosch.

V. De gehuwde militairen beneden den rang van officier kunnen, onverminderd hunne aanspraken op vrije geneeskundige behandeling voor hen en hun gezin, aanspraak doen gelden op:

- A. behoorlijke huisvesting voor hen en hun gezin, in of buiten de kazerne;
- B. een tweemans-nachtleger, en

C. vervoer van de hun toebehoorende meubilaire goederen, bij verandering van standplaats in het belang van 's Rijks dienst, overeenkomstig 's Konings besluit van 19 Augustus 1873, n°. 29 (*Rec. Mil.*, blz. 283).

VI. Ten aanzien van de voorrechten onder A en B van punt V bedoeld, hebben de navolgende uitzonderingen plaats — met dien verstande evenwel dat de gehuwden, welke thans reeds die voorrechten genieten en daarop volgens deze regeling geen aanspraak meer zouden kunnen doen gelden, in het genot daarvan blijven gehandhaafd:

a. de meesters kleeder-, zadel-, schoen- en laarzenmakers, zoomede de kapelmeesters, deelen niet in die voorrechten.

b. Van de muzikanten, bedoeld onder k van punt I, deelen daarin bij elk der acht gewone regimenten Infanterie niet meer dan 5. Bij het regiment Grenadiers en Jagers geene.

c. De hoefsmeden en trompetters bedoeld onder m en o van punt I, hebben daarop alleen dan aanspraak, wanneer zij zijn belast met de wasch van een eskadron of eene batterij.

d. Van de onder *n* van punt I bedoelde werklieden deelen daarin alleen de werklieden in hout en ijzer, die bij de korpsen zijn ingedeeld, en dan nog hoogstens ten getale van 4 bij de compagnie, bestemd tot den dienst bij het Torpedowezen, 6 bij het 1e regiment Veldartillerie, 8 bij het 2e regiment Veldartillerie, 2 bij het regiment Rijdende artillerie en 5 bij het korps Pontonniers.

e. De hoofdopzichters en opzichters van fortificatiën deelen daarin, voor zooveel er in het garnizoen militaire woningen beschikbaar zijn, met dien verstande, dat, in plaatsen, alwaar ten behoeve van andere militairen voor rekening van het Rijk woningen moeten worden gehuurd, zij voor hunne woning in de militaire gebouwen eene door den Minister van Oorlog, op eene daartoe strekkende voordracht van den betrokken garnizoens- of plaatselijken commandant, te bepalen vergoeding aan dezen zullen uitkeeren.

VII. Aan de korporaals en soldaten, die thans gehuwd zijn en geen wasch hebben, zal, bijaldien zij ongenegen mochten zijn, om bij de eerstkomende gelegenheid eene wasch te nemen, op dien grond het aangaan van een reëngement worden geweigerd. Het toelaten tot een reëngement kan eveneens worden geweigerd aan de gehuwde korporaals en soldaten, die door den Chef niet geschikt worden geoordeeld, om met eene wasch te worden belast.

De militairen, behoorende tot eene der categoriën, welke slechts een beperkt getal gehuwden met voorrechten mogen tellen, zullen, met afwijking in zoverre van het bepaalde sub III, indien zij thans gehuwd zijn zonder dat aan hen die voorrechten zijn toegekend, bij vacature het eerst in het genot daarvan worden gesteld.

Deze regeling treedt in werking op 1 Maart 1879.

Opleiding van kader voor de genietroepen in Nederlandsch-Indië. Aanschrijving M. v. O. van 26 Februari 1879, n°. 57.

Gezien 's Konings besluit van 6 dezer, n°. 26, waarbij Zijner Majesteits besluit van 24 Augustus 1875, n°. 64, (*Rec. Mil.* II, blz. 123) wordt aangevuld met de bepaling, dat alleen jongelingen, die behoorlijk kunnen lezen en schrijven, en bedreven zijn in de toepassing van de vier hoofdregels der rekenkunde, in aanmerking komen om, op den voet van het bepaalde sub *c* van laatstgenoemd besluit, bij het bataljon Mineurs en Sappeurs te worden aangenomen.

Brengt zulks ter kennis der betrokken militaire autoriteiten, onder mededeeling, dat voor bovenbedoelde toelating voorshands niet zal worden gevorderd de kennis der toepassing van de vier hoofdregels der rekenkunde op andere dan *geheele* getallen.

Mandaten moeten door de kwartiermeesters worden medeondertekend. Aanschrijving M. v. O. van 27 Februari 1879, n°. 45.

Vernomen hebbende, dat twijfel bestaat, of mandaten van betaling, afgegeven ten name van den commandeerenden officier en commissarissen tot de hoofdadministratie of tot de administratie van onderdeelen van korpsen, al dan niet bij de incasseering van de medeondertekening van den kwartiermeester behooren te zijn voorzien.

Gezien het model n°. 4, behoorende bij de voorschriften op de uitvoering van het provisioneel reglement van administratie, waarop aan den voet der nota op de 3e bladzijde voorkomt:

»De kwartiermeester moet zoowel de verklaring als de quitantie mede teekenen.»

Vestigt daarop de aandacht van de militaire autoriteiten bij het leger, met last voortaan geene betalingstukken van den hierbedoelden aard ter

incasseering aan te bieden, dan nadat die — behalve door den commandeerenden officier en commissarissen — ook door den betrokken kwartiermeester voor voldaan zullen zijn onderteekend.

Indeeling der lichterij voor 1879. Aanschrijving M. v. O. van 28 Februari 1879, n°. 49. Mededeeling van Z. M. besluit van 23 Februari (*Staatsblad* n°. 39).

Heeft de eer het navolgende ter kennis te brengen van de betrokken militaire autoriteiten :

a. Voormelde lichterij is bepaald op 11000 man, waarvan 600 voor den dienst ter zee.

Het aandeel van elke provincie in die lichterij is over de verschillende korpsen verdeeld, zooals op den hierbij gevoegden staat zie *Rec. Mil.* blz. 84 en 85 is aangewezen.

b. De lotelingen, voor de zeemilitie te bestemmen, moeten worden gerekend in mindering van het aantal manschappen, aan de acht regimenten infanterie toe te wijzen, naar de reden van het bij elk regiment in te lijven getal; zij zullen, ingevolge bovenvermeld besluit, worden gekozen uit degenen, die zich, overeenkomstig art. 150 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), hebben aangemeld om de zeemilitie te dienen; terwijl het aantal hunner, door elke provincie te leveren, nader aan de provinciale adjudanten zal worden opgegeven.

Van het aantal miliciens, bij de acht regimenten infanterie in te lijven, zal almede worden afgetrokken het getal van de in de contingenten begrepen ingeschreven voor de militie, tot wie betrekking hebben de voorschriften, op blz. 277 van het *Rec. Mil.* van 1862 vermeld; terwijl, bijaldien uit een contingent manschappen aan verschillende regimenten worden geleverd, die aftrekking zooveel mogelijk gelijkmatig zal geschieden.

c. De provinciale adjudant in elk gewest is, overeenkomstig art. 43 van Zijner Majesteits besluit van 8 Mei 1862, (*Staatsblad* n°. 46), belast met het overnemen en indeelen van de miliciens uit de provincie.

Ten aanzien der manschappen uit *Drenthe* wordt die verrichting aan den provincialen adjudant in *Groningen* opgedragen.

d. Voor het geneeskundig onderzoek van de over te nemen miliciens uit *Drenthe* zal een officier van gezondheid uit het garnizoen te *Groningen* worden aangewezen.

e. Ten aanzien van het overnemen en indeelen der manschappen, hunne opzending naar, en hunne verdere behandeling bij de korpsen, enz., zullen de voorschriften, vermeld in de beschikking van 7 Juni 1862, n°. 56 B, (*Rec. Mil.*, blz. 175, enz.) tot rechtsnoer strekken.

Bij Zijner Majesteits besluit van 19 Februari 1863, (*Staatsblad* n°. 11), is echter het voorgeschrevene bij het 2e lid van art. 59 van het Koninklijk besluit dd. 8 Mei 1862, (*Staatsblad* n°. 46), (*Rec. Mil.*, blz. 195), in dezer voege gewijzigd, dat, bij de jaarlijksche inlijving, de manschappen voor de afdeelingen vestingartillerie aangewezen, rechtstreeks naar de standplaatsen der compagnieën, waarvoor zij bestemd zijn, zullen worden opgezonden.

Ten gevolge van deze wijziging, welke het voorgeschrevene bij de eerste zinsnede van art. 3 der instructie (*Rec. Mil.* 1862, blz. 284, enz.) doet vervallen, zal op de miliciens der vestingartillerie het bepaalde bij art. 1 dier instructie worden toegepast.

In verband hiermede, zullen de betrokken provinciale adjudanten, vóór de indeeling, in overleg treden met de commandeerende officieren der korpsen vestingartillerie, welke miliciens uit het gewest ontvangen, ten einde te ver-

nemen voor welke compagnieën en tot hoedanig getal de miliciens van het contingent moeten worden bestemd, en waarheen deze moeten worden opgezonden.

Eveneens zullen de provinciale adjudanten, vóór de indeeling, met de commandeerende officieren der korpsen infanterie in overleg treden omtrent het aantal miliciens van het contingent, voor elk bataljon te bestemmen.

f. Voor den dienst bij de *infanterie* zijn bijzonder geschikt te achten breedgeschouderde manschappen, ook al zijn zij niet lang. Allermintst mag als regel gelden, om militieplichtigen, wier uiterlijk een minder krachtigen lichaamsbouw of een minder sterk gestel verraadt, bij dit wapen in te deelen.

De plaatsvervangers, voor de regimenten infanterie bestemd, zullen, zooveel mogelijk, gelijkmatig over de verschillende bataljons worden verdeeld.

Bij de *vestingartillerie* zullen geen plaatsvervangers worden ingedeeld, doch behooren, zooveel mogelijk, te worden ingelijfd: miliciens, herkomstig uit gemeenten, waar de schutterij geheel of gedeeltelijk voor den dienst der vestingartillerie bestemd is, zoomede de lotelingen, die in vestingen of kustplaatsen te huis behooren.

Voor deze miliciens zal van de bepaalde lengtemaat in zooverre kunnen worden afgeweken, dat manschappen niet kleiner dan 1,64 M., doch overigens goed ontwikkeld, nog bij die artillerie toegelaten worden.

Bij de *bereden korpsen*, waaraan zooveel mogelijk nummervwisselaars en plaatsvervangers moeten worden toegewezen, mogen geen plaatsvervangers, boven de 30 jaren oud worden ingedeeld, tenzij deze bij een bereden korps hebben gediend.

Ook bij de toewijzing van nummervwisselaars en plaatsvervangers aan de *regimenten veld- en rijdende artillerie* en van lotelingen, nummervwisselaars en plaatsvervangers aan *het korps pontonniers*, zal van de bepaalde lengtemaat in zooverre kunnen worden afgeweken, dat manschappen, niet kleiner dan 1,64 M., doch overigens goed ontwikkeld, nog bij die korpsen worden toegelaten.

Voor laatstgenoemd korps zal echter die afwijking alleen mogen plaats hebben, indien daardoor beter voldaan wordt aan het bepaalde bij art. 53 van het Koninklijk besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46), nopens de klassen van militieplichtigen, waaruit in het bijzonder pontonniers zijn te trekken. Bij dit korps moeten zooveel mogelijk plaatsvervangers worden ingedeeld.

Voor de *torpedocompagnie* zullen bij voorkeur worden bestemd: schippers, visschers, enz.

Bij het *bataljon mineurs en sappeurs* zullen geen plaatsvervangers worden ingelijfd, doch moeten worden ingedeeld de telegraafbeambten (telegrafisten, assistenten en klerken), en zulks ongeacht de lengte der lotelingen van voorschreven categorie; wijders nog de manschappen, die het beroep uitoefenen van rijswerker en van riet- of stroodekker.

g. De miliciens, die eenig onderwijs in de genees- of heekunde genoten hebben, de hulpapothekers en de apothekersbedienden moeten bij een der acht regimenten infanterie ingelijfd en aan den commandeerenden officier van het korps gesignaleerd worden, ten einde, overeenkomstig art. 7 van Zijner Majesteits besluit van 7 April 1869, n°. 15, te kunnen worden bestemd tot eene plaatsing bij eene der compagnieën hospitaalsoldaten.

h. De miliciens zullen, zooveel doenlijk, worden ingelijfd bij korpsen of onderdeelen daarvan, welke in of nabij hunne woonplaats garnizoen houden.

i. Bij het besluit, in hoofde dezes vermeld, is door den Koning bepaald dat de te dezen jare bij de verschillende korpsen van het leger in te lijven manschappen, tot eerste oefening, twaalf maanden onder de wapenen gehouden kunnen worden.

Handboek voor onderofficieren en korporaa's der artillerie. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 Eebruari 1879, n°. 33.

Kennisgeving, dat het (herziene) Ie deel van het *Handboek voor onderofficieren en korporaa's der artillerie* bij de Koninklijke militaire academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,90 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Leiddraad tot oefening van de troepen voor het vervoer langs spoorwegen. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 Februari 1879, n°. 146.

Kennisgeving, dat de *Leiddraad tot oefening van de troepen voor het vervoer langs spoorwegen* bij de Koninklijke militaire academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,12 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van f 0,16 voor particulieren in den handel;

Heeft goedgevonden te bepalen, dat de oefeningen, voorgeschreven in voornoemden *leiddraad*, dienovereenkomstig zullen geschieden, onder opmerking van het volgende:

1°. dat de losse- en noodbruggen, vermeld in de eerste alinea van bladzijde 2 van den *leiddraad*, worden aangemaakt en te gelegener tijd aan de betrokken garnizoenen zullen worden verstrekt;

2°. dat de verslagen, bedoeld in de laatste alinea der *algemeene bepalingen*, voor het eerst in 1880 zullen behooren te worden ingediend.

RECUEIL MILITAIR.

(26 MAART — 25 APRIL 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Engagement-sakten voor jongelingen, ter opleiding bestemd voor de genie in Oost-Indië. Aanschrijving M. v. O. van 18 Maart 1879, n°. 56.

Willende, dat er gelijkvormigheid zij in de engagements-akten voor jongelingen, die zich verbinden ten einde opgeleid te worden voor het wapen der genie in *Oost-Indië*.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat, tot het opmaken van de engagements-akten, hierboven bedoeld, zal worden gebezigd de model-akte n°. 2, vastgesteld bij de dispositie van 28 December 1867, n°. 99 S (*Rec. Mil.*, blz. 511), welk model daartoe moet worden gewijzigd overeenkomstig de dispositie van 18 September 1868, n°. 50 P (*Rec. Mil.*, blz. 260), en verder in voege, als hieronder wordt aangeduid:

I°. Het hoofd moet luiden als volgt:

»Ik (1)

»als bevoegd volgens de bestaande bepalingen om, ten aanzien van het onderwerp dezer akte, het Rijk te vertegenwoordigen, verklaar tot het einde, bedoeld bij punt c van 's Konings besluit van 24 Augustus 1875, n°. 64, te hebben aangenomen den persoon van (2)

»om het Koninkrijk der Nederlanden als militair te dienen, gedurende den tijd van tien jaren, waarvan drie in *Nederland* en zeven in *Oost-Indië*, welke tijd zal gerekend worden in te gaan op heden;

en ik (2)

verklaar mij door den persoon van (1)

te hebben doen aannemen tot gezegd einde."

II°. Punt 5 moet luiden;

dat, na die bekrachtiging, de aangenomene aanspraak heeft op eene som van *vijftig* gulden als gratificatie vanwege het Rijk, en, zoodra hij ter uitzending naar *Nederlandsch Oost-Indië* bij het Koloniaal Werfdepot zal zijn aangekomen, op eene gratificatie van *drie honderd* gulden, mede vanwege het Rijk;"

III°. Onmiddellijk op punt 5 moet volgen:

»6°. dat zijn dienstverband, bij inschepping naar *Nederlandsch-Indië*, wordt verminderd, indien hij als korporaal vertrekt met één, en wanneer hij als sergeant vertrekt met twee jaren.»

Brengt zulks bij deze ter kennis van de betrokken militaire autoriteiten.

Vervoer langs spoorwegen. Aanschrijving M. v. O. van 20 Maart 1879, n°. 56.

In aanmerking nemende, dat uit de ingezonden lijsten van bewijzen wegens vervoer per spoortrein, en uit van de zijde van spoorwegbesturen ingekomen klachten is gebleken, dat de bepalingen aangaande het overleggen en invullen van vrachtbrieven, vermeld in de beschikking van 14 December 1878. VIIIe Afd., n°. 57 (*Rec. Mil.* I, bladz. 931), over het algemeen zeer onnauwkeurig worden opgevolgd, en daardoor — behalve bezwaren van rekenplichtigen aard — moeilijkheden nopens het berekenen van den vrachtprijs met gemelde besturen ontstaan, — hetgeen meer in het bijzonder geldt voor het navermelde:

1°. dat voor elke bij § 10 bedoelde verzending — en dus ook voor *bestelgoed* — een vrachtbrief moet worden opgemaakt en behoorlijk ingevuld, en dat de soort van vrachtbrief moet overeenkomen met den aard der verzending, (bestelgoed, ijsgoed, vrachtgoed, levende dieren);

2°. dat de vrachtbrieven de aanduiding moeten bevatten van de *militaire* autoriteiten, door en aan welke de verzending geschiedt (§ 10, a);

3°. dat de omschrijving, bedoeld bij § 10, b, woordelijk moet luiden, zooals die dáár is voorgeschreven, met aanduiding van de dezerzijdsche — en geene andere — machtiging, en moet worden gesteld *onder* de gedrukte woorden op den vrachtbrief, »onderteekening van den afzender» en *boven* diens handteekening;

4°. dat de aard der te verzenden goederen in de daarvoor bestemde kolom nauwkeurig en *gedetailleerd* moet worden omschreven (§ 10, slot), en het gewicht der goederen niet in potlood maar behoorlijk met inkt moet worden ingevuld;

5°. dat na de ontvangst der goederen door den geadresseerde geene wijzigingen in de invulling der vrachtbrieven mogen worden aangebracht, omdat alsdan geen oordeel kan worden geveld nopens de juistheid van de vrachtberekening naar den inhoud van den vrachtbrief tijdens de verzending;

6°. dat geene vrachtbrieven bij de maandelijks in te zenden lijsten mogen worden overgelegd dan die, welke bij het vervoer gebezigd en door den spoorwegdienst gestempeld zijn (§ 25, Bijlage, art. 49); en

7°. dat bij verzendingen, uitsluitend langs spoorwegen, de lastgevingen model n°. 2 niet zijn voorgeschreven, en deze dus ook niet mogen worden opgemaakt noch overgelegd;

Vestigt daarop de aandacht van de betrokken militaire autoriteiten, met uitdrukkelijken last, te zorgen en te doen zorgen, dat de bepalingen, in de aangehaalde beschikking vermeld, met de meeste nauwgezetheid worden nageleefd, onder mededeeling tevens, dat, ingeval door het niet overleggen of niet behoorlijk invullen van vrachtbrieven te veel vracht mocht worden betaald, en het te veel betaalde niet door de spoorwegmaatschappijen mocht worden teruggegeven, de daardoor ontstane schade, uit den aard der zaak, niet niet ten laste van het Rijk gebracht, maar zou moeten worden verhaald op degenen, die in deze nalatig worden bevonden.

Brengt voorts ter kennis van gemelde autoriteiten, dat met de spoorwegmaatschappij *Rheinische Eisenbahn* eene overeenkomst is gesloten, in hoofd-

zaak overeenkomende met die der overige maatschappijen (1), en dat ten gevolge daarvan in § 2 der hiervoren bedoelde beschikking de lijn *Nijmegen-Cleef* vervalt, en daarentegen thans behoort onder de maatschappijen, vermeld in § 4, a.

TWEEDE GEDEELTE.

Voorschrift op de verstrekking en de verantwoording van munitiën tot draagbare vuurwapenen aan en door de korpsen van het leger en de dienstdoende schutterijen. Aanschrijving M. v. O. van 10 Maart 1879, n°. 68.

In aanmerking nemende, dat het *Voorschrift op de verstrekking en de verantwoording van munitiën tot draagbare vuurwapenen aan en door de korpsen van het leger en de dienstdoende schutterijen*, bij aanschrijving van 13 Maart 1876, n°. 62 A, gegeven, herziening vereischt.

Heeft goedgevonden, met den ingang van den 1sten Mei 1879;

1°. in te trekken: bovenbedoelde dispositie met het daarin vermelde hiervoren aangehaalde voorschrift (*Rec. Mil. II*, bladz. 43) en de navolgende ministerieele dispositiën, welke daarin wijziging en aanvulling brachten:

22 Juni 1877, n°. 142 P, (*Rec. Mil. II*, bladz. 113); 22 November 1877, n°. 62 A, (*Rec. Mil. II*, bladz. 230); 20 Februari 1878, n°. 64 A, (*Rec. Mil. II*, bladz. 31); en 20 Juni 1878, n°. 76, (*Rec. Mil. II*, bladz. 110);

2°. vast te stellen: het hierbij gevoegde *Voorschrift op de verstrekking en de verantwoording van munitiën tot draagbare vuurwapenen aan en door de korpsen van het leger en de dienstdoende schutterijen*.

VOORSCHRIFT op de verstrekking en de verantwoording van munitiën tot draagbare vuurwapenen aan en door de korpsen van het leger en de dienstdoende schutterijen.

Artikel 1. a. Door alle korpsen van het leger kunnen jaarlijks worden aangevraagd zooveel scherpe en losse patronen als voor den dienst en de oefeningen vereischt worden, alsmede de benoodigde bestanddeelen tot het uitwendig vetten of opnieuw inpakken van patronen, met dien verstande echter, dat zonder bijzondere machtiging, van de *scherpe patronen* n°. 10 tot *kamerschietcyclinders* jaarlijks slechts beschikt kan worden door het instructiebataljon over 25.000, per compagnie infanterie over 5000 en per compagnie mineurs en sappeurs, alsmede per veldeskadron huzaren, over 2000 stuks (2).

b. Door de dienstdoende schutterijen kunnen jaarlijks per man worden aangevraagd:

1°. *Zestig* scherpe patronen, hetzij geheel tot achterlaadgeweren of tot getrokken geweren of wel gedeeltelijk voor elk dezer wapensoorten;

2°. *Tien* losse patronen tot achterlaadgeweren;

3°. *Dertig* patronen tot kamerschietcyclinders.

De schutterijen, die geene schietbaan ter beschikking hebben, kunnen, in plaats van de patronen, bedoeld onder punt 1, aanvragen: *zestig* patronen van de soort onder punt 3 genoemd.

(1) Zie bladz. 1 en volgende van Bijlage 1 der Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen.

(2) Voor garnizoenen, waar niet of niet voldoende naar de schijf kan worden geschoten, wordt het aantal vastgesteld. Door den directeur der pupillenschool kunnen zooveel patronen van genoemde soort worden aangevraagd, als door hem, voor het onderricht der pupillen, nuttig en noodig worden geacht.

Bij deze aanvragen mag evenwel niet in rekening worden gebracht het getal onderofficieren en manschappen, uitmakende de totale sterkte der schutterij, maar alleen dat gedeelte, hetwelk als afgeëxerceerd werkelijk aan de schietoefening deelneemt.

De commandanten der schutterijen moeten derhalve, bij hunne aanvragen om munitien, de sterkte van het zoeven bedoelde gedeelte door eene schriftelijke verklaring opgeven, zoo noodig onder bijvoeging, dat geene schietbaan aanwezig is.

Art. 2. De munitien kunnen achtereenvolgens en naar gelang der bestaande behoefte door den korps- of detachementscommandant en door den commandant der dienstdoende schutterij worden aangevraagd.

De verstrekking der munitien zal in den regel plaats hebben voor elk garnizoen of dienstdoende schutterij, de artillerie-magazijnen, vermeld op de hierachter gevoegde staten, litt. A en B (1), terwijl de aanvragen zullen moeten ingericht zijn overeenkomstig het hierbij gevoegde model n°. 1 (2).

Geene aanvraag om munitien zal geschieden voor minder dan 400 patronen.

De magazijnmeesters der artillerie bepalen zich, overeenkomstig hunne instructie, tot het afgeven van de aangevraagde munitien; de verzending dezer munitien moet geschieden door de zorg van hem, die de aanvraag doet.

Wanneer in de standplaats van het artillerie-magazijn of in het garnizoen, alwaar de munitie noodig is, treinbespanningen beschikbaar zijn, zullen de munitien, bestanddeelen, enz. ten behoeve van de korpsen van het leger, door bespannen transport- of voorraadwagens of patroon-caissons moeten overgebracht worden, in het geval namelijk dat de af te leggen afstand niet zoo groot is, dat de bespanning daartoe buiten haar garnizoen nachtverblijf zou moeten houden.

In alle andere gevallen behoort de wijze van verzending door den commandant van het korps of onderdeel, waarvoor de munitie bestemd is, te worden bepaald. Bedoelde commandant zal daartoe onderzoeken, welke wijze van verzending voor het Rijk de voordeeligste is te achten, in verband met het gestelde in de 3e alinea van § 14 der Voorschriften omtrent het vervoer van militairen en militaire goederen, vastgesteld bij aanschrijving van van 14 December 1878, n°. 57, (*Rec. Mil.* I, bladz. 931).

Mocht de verzending per spoorweg geschieden, dan zal hiervan door hem, die de aanvraag doet, kennis worden gegeven aan den betrokken magazijnmeester der artillerie, die alsdan gehouden is zorg te dragen, dat de inpakking plaats heeft volgens de daaromtrent bestaande voorschriften.

Omtrent het vervoer van patronen moet voorts het volgende in acht worden genomen:

a. dat per spoorweg in één trein niet meer dan 5000 patronen (ongeveer overeenkomende met 25 KG. kruit) mogen vervoerd worden, mits ingepakt, overeenkomstig het bepaalde in art. 44. I b 2°. van het algemeen reglement, voor het vervoer op de spoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1876 (*Staatsblad* n°. 7);

b. dat, met in achtneming der voorzorgsmaatregelen, voorgeschreven in art. 44, II 11°. van het ad a genoemde reglement een onbepaald aantal patronen, meer dan 25 KG. buskruit inhoudende, kunnen verzonden worden, mits tevens worden nageleefd de op dit vervoer betrekkelijke bepalingen der artikelen 36 en volgende van de wet van 26 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 7).

(1) Zie voor deze staten *Rec. Milit.* II, bladz. 96-100.

(2) Zie *Rec. Milit.* II, bladz. 101.

Kan het vervoer der patronen om de eene of andere reden niet per spoorweg geschieden, en is dit te water ook niet mogelijk, dan zullen, voor de korpsen van het leger, door den commandant der vestingartillerie de noodige transport- of voorraadwagens of patrooncaissons uit 's Rijks magazijnen beschikbaar worden gesteld, voor welke voertuigen dan de noodige bespanningen aan de gemeentebesturen kunnen worden aangevraagd. Deze voertuigen moeten, na gemaakt gebruik, worden ingeleverd in de artillerie-magazijnen, waaruit zij zijn verstrekt.

Alle aanvragen om munitieën, enz. voor de korpsen moeten voorzien zijn van het visum van den commandant van het garnizoen.

Wanneer er munitieën voor de dienstdoende schutterijen worden verlangd, zal de aanvraag daarentegen door den burgemeester der plaats voor gezien geteekend behooren te worden.

Het reçu aan den voet der aanvraag gesteld, hetwelk geteekend moet worden door den persoon met het overnemen der munitieën belast, dient tot verantwoording van den daarbij betrokken magazijnmeester der artillerie.

Art. 3. Omtrent de kogels en hulzen, afkomstig van de gebruikte patronen, gelden voor de korpsen van het leger de navolgende bepalingen:

1°. De looden kogels moeten na het schieten zooveel doenlijk teruggezocht, en de hulzen, zoowel van scherpe als van losse patronen, verzameld en zooveel mogelijk ongeschonden worden bewaard.

2°. De teruggevonden kogels worden bij de korpsen op de meest voordeelige wijze te gelde gemaakt.

3°. De teruggebrachte hulzen moeten bij het korps met petroleum worden gezuiverd, hetgeen dadelijk na den afloop der schietoefeningen behoort te geschieden, omdat alsdan het kruitslijm, vet, enz. gemakkelijk verwijderd wordt. Na het wasschen moeten de hulzen worden verzameld in kisten, paktonnen of oude buskruittonnen en in de artillerie-magazijnen ingeleverd, zullende voor elke 10 hulzen van patronen tot geweren of 15 hulzen van patronen tot revolvers 1 cent worden vergoed. De benoodigde petroleum wordt bij de korpsen aangeschaft en bestreden uit de opbrengst van de ingeleverde hulzen en den verkoop der teruggevonden kogels.

4°. De kisten en tonnen met hulzen worden voorzien van een gewaarmerkt etiket, aanduidende het aantal en de soort van hulzen, alsmede het korps of onderdeel waarvan zij afkomstig zijn. In het geval dat de hulzen bij de inlevering niet voldoende gezuiverd worden bevonden, moeten zij door de zorg van den betrokken magazijnmeester opnieuw met petroleum worden gewasschen, en worden de daarop vallende kosten door hem afgetrokken van het bedrag der vergoeding.

5°. De inlevering der van de verbruikte patronen afkomstige hulzen moet geschieden.

a. door de garnizoenen, waar artillerie-magazijnen gevestigd zijn, in die magazijnen, zooveel mogelijk in de eerste maand van elk kwartaal;

b. door de garnizoenen, waar geen artillerie-magazijnen gevestigd zijn, in de artillerie-stapelmagazijnen te *Delft*. In dit geval moet de inlevering in de eerste maand van elk half jaar en de verzending plaats hebben op gelijke wijze, als hiervoren in art. 2 voor de verzending der munitie is bepaald, met dien verstande, dat alsdan de aldaar voorgeschreven voorzorgsmaatregelen niet van toepassing zijn.

6°. Alle betalingen voor de inlevering van hulzen geschieden door de magazijnmeesters der artillerie aan de korps- of detachementscommandanten.

7°. De inleveringen van patroonhulzen moeten op de munitie-livretten worden aangeeteekend.

8°. De opbrengst dier inleveringen, alsmede de gelden voortgekomen van den verkoop der teruggevonden kogels, worden, na aftrek van de kosten der voor het zuiveren der hulzen gebezigde materialen, besteed op wijze als in de voorschriften betreffende de wapenen en schietoefeningen is aangewezen.

9°. De ingeleverde hulzen worden door de magazijnmeesters der artillerie gaandeweg, en zooveel mogelijk bij gelegenheid, naar de artillerie-stapelmagazijnen opgezonden en door den magazijnmeester van laatstgenoemde magazijnen ter beschikking gesteld van den directeur der Pyrotechnische School, die de bruikbare bestemt om bij den aanmaak van losse patronen te dienen, en de onbruikbare als oud metaal doet opwegen en inleveren.

10°. Ledige kisten en tonnen worden op aanvraag van de korpsen door de magazijnmeesters der artillerie verstrekt.

Art. 4. De patroonhulzen, die afkomstig zijn van de schietoefeningen der dd. schutterijen, kunnen desverkiezende eveneens in de artillerie-magazijnen ter plaatse of in de artillerie-stapelmagazijnen worden ingeleverd, in welk geval zulks op gelijke wijze en tegen gelijke vergoeding moet plaats hebben, als in art. 3 voor de korpsen van het leger is bepaald.

Art. 5. Ter inlevering van beschadigde munitieën en bestanddeelen, zal, op aanvraag van den korps- of detachementscommandant door den commandant der vestingartillerie, bijaldien de munitieën niet uit de magazijnen te *Delft* worden ontvangen, en anders door den directeur der artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen machtiging tot inlevering worden gegeven. Op gelijke wijze zal machtiging worden verstrekt ter inlevering van munitieën, die niet voegzaam medegevoerd kunnen worden, wanneer een korps zijn garnizoen verlaat. Zoodanige munitieën zullen, zoo zij nog in bekwamen staat zijn, bij voorkeur weder moeten worden uitgegeven.

Art. 6. Bij alle korpsen of afzonderlijke detachementen daarvan, alsmede bij de dd. schutterij van elke gemeente zal een munitie-livret van het hierbij onder n°. 2 *Rec. Mil.* (blz. 103—107) overgelegd model worden aangehouden, waarin de uit 's Rijks magazijnen ontvangen munitieën worden verantwoord. Deze munitie-livretten moeten door tusschenkomst van den commandant der vestingartillerie en voor zooveel betreft de korpsen en schutterijen, welke hunne munitieën uit de stapelmagazijnen ontvangen, door den directeur der artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen aan de commandanten der korpsen en aan die van de dd. schutterijen worden gezonden.

De livretten zullen, op het titelblad, de handteekening van den commandant der vestingartillerie of van den laatstgenoemden directeur dragen, terwijl al de folio's door dien commandant of directeur geparafeerd zullen moeten zijn.

Op de eerste bladzijde moet in de livretten der schutterijen op den 31sten December van elk jaar worden ingevuld de sterkte der schutterij op dien datum en het grootste aantal onderofficieren, korporaals en afgeëxerceerde schutters, dat in het afgelopen jaar aan de schietoefeningen werkelijk heeft deelgenomen.

Deze invulling wordt door den commandant der dienstdoende schutterij met zijne handteekening bevestigd.

Art. 7. Op de tweede en verder op alle evene bladzijden van het munitie-livret moeten de hoeveelheden der ontvangen munitieën en bestanddeelen en de datums van ontvangst worden vermeld, gewaarmerkt door de handteekening van den magazijnmeester der artillerie of door die van den korps- of detachementscommandant, die de munitieën heeft afgegeven. Ook moeten op deze bladzijden de van de schietoefeningen afkomstige ledige hulzen worden ingevuld.

Art. 8. Op de derde en verder op elke onevene bladzijde van het livret wordt van alle inleveringen en afgiften melding gemaakt. De inleveringen worden gewaarmerkt door de handteekening van den magazijnmeester; de afgiften door de handteekening van den commandant van het korps of detachement, waaraan de afgifte plaats heeft.

Art. 9. Jaarlijks, en wel vóór den 10den Januari, zendt de commandant van het korps of van de dd. schutterij het afgesloten munitie-livret aan den commandant der vestingartillerie en, voor zooveel betreft de korpsen en schutterijen, welke hunne munitieën uit de stapelmagazijnen ontvangen, aan den directeur der artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen. De opzending van het livret moet ook geschieden in het geval, dat bij het korps of de dd. schutterij gedurende het afgelopen jaar geene munitie is ontvangen of verbruikt.

Art. 10. Na accoordbevinding, voor zooverre betreft de ontvangsten uit of inleveringen in de magazijnen onder hun beheer, zendt genoemde commandant of directeur de livretten geteekend aan de korpsen of schutterijen terug.

Art. 11. Vóór den laatsten Januari van elk jaar zenden meergenoemde commandant en directeur van het Departement van Oorlog een staat, aanduidende hoeveel munitieën en bestanddeelen door elk korps of door elke schutterij gedurende het afgelopen jaar ontvangen en ingeleverd is.

Art. 12. Bij elk korps en verder bij elke dd. schutterij zal men, behalve het meerbedoeld munitie-livret, een dagboek aanhouden, waarin aan de eene zijde aantekening zal moeten worden gedaan van alle ontvangen munitieën en bestanddeelen en aan de andere zijde, wanneer en tot welk einde een en ander is uitgegeven of waarom ingeleverd, terwijl het munitie-livret ten allen tijde dient tot staving der ontvangsten en inleveringen, welke in dit dagboek worden ingevuld.

De folio's van meergenoemd boek zullen geparafeerd worden door de commandanten der korpsen of dd. schutterijen.

Vervoer van militaire goederen per scheepsgelegenheid. Aanschrijving M. v. O. van 12 Maart 1879, N°. 94.

Ontwaard hebbende, dat het in sommige plaatsen moeilijk, is schepen te verkrijgen tot het vervoeren van militaire goederen.

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat in plaatsen, waar de benoodigde schepen in het geheel niet, of slechts tegen een zeer hoogen prijs te bekomen zijn, de militaire autoriteit, die bedoelde goederen moet afzenden, zich behoort te wenden tot eene der militaire autoriteiten in eene nabij gelegen plaats, met het verzoek, aldaar zoo mogelijk schepen naar de op te geven vereischten te doen aannemen;

dat zoodanig verzoek gericht moet worden, in den regel aan de hoogste militaire autoriteit van het korps of dienstvak waartoe degene, die de uitnoodiging doet, behoort;

dat, zoo aldaar geene autoriteit van hetzelfde korps of dienstvak aanwezig is, of deze zijn tusschenkomst niet kan verleenen, het verzoek gedaan moet worden aan den garnizoens- of plaatselijken commandant daar ter plaatse;

en dat de autoriteiten, tot wie het verzoek gericht wordt, zooveel mogelijk hunne medewerking behooren te verleenen.

Wijziging in de tegen Mei a. s. vastgestelde garnizoensverandering. Aanschrijving M. v. O. van 13 Maart 1879, N°. 45.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 8sten Maart 1869, Kabinet Litt. A°;

overwegende, dat het wenschelijk is eene wijziging te brengen in de bij

Ons besluit van den 2den December jl. N°. 31, tegen Mei aanstaande, voor het leger vastgestelde garnizoensveranderingen;

hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van Ons voormeld besluit, te bepalen :

De hoofdadministratie van het 1e regiment infanterie zal tegen Mei aanstaande naar *Leeuwarden* worden verplaatst.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. van 13 Maart 1879, N°. 71.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat — in overleg met de directie van den stoombootdienst *Burgemeester Jhr. H. A. D. Coenen te Zutphen* — is vastgesteld het hierbij gevoegde tarief voor het vervoer van militairen enz., (1) — onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de beschikking van 9 December 1874, N°. 68 I (*Rec. Mil. II*, bladz. 193).

Onderkapelmeester bij de infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 14 Maart 1879, N°. 67. Mededeeling van Z. M. besluit van 8 Maart 1879, N°. 15.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 5den Maart 1879, Kabinet Litt. U^o;

Gezien art. 35, alinea 2, der wet van 28 Augustus 1851, (*Staatsblad* N°. 129), laatstelijk gewijzigd bij die van 29 Mei 1877, (*Staatsblad* N°. 114);

gezien onze besluiten van 24 Juli 1860, N°. 64, 18 September 1864, N°. 24, en 25 Januari 1875, N°. 13, betrekkelijk de muziek bij het regiment grenadiers en jagers en bij de overige regimenten infanterie.

Hebben goedgevonden en verstaan :

1°. bij het regiment grenadiers en jagers en bij elk der acht overige regimenten infanterie zal zijn een onderkapelmeester;

2°. de betrekking van onderkapelmeester wordt opgedragen aan den stafmuzikant die het meest geschikt is om, zoo noodig, den kapelmeester in zijne diensten te vervangen;

3°. de onderkapelmeesters behouden de soldij van stafmuzikant, doch worden, ook met opzicht tot het bedrag van hun pensioen, gelijk gesteld met den graad van sergeant majoor en dragen als distinctief het zinnebeeld der toonkunst (lier) in zilver, ter weerszijden van den kraag van den korten jas.

Overdracht eener aangenomen levering van fourages. Aanschrijving M. v. O. van 22 Maart 1872, N°. 77.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat de levering van fourages voor de troepen te paard, die te *Amersfoort* garnizoen houden of aldaar gestationneerd zijn, op dezelfde voorwaarden als bedoeld bij de dezerzijdsche beschikking van 28 October 1878, VIIIe Afd., N°. 72, (*Rec. Mil. II*, bladz. 175), te rekenen van den 1sten Mei en tot en met 31 October a. s., van den tegenwoordigen aannemer H. GERRITSEN wordt opgedragen op C. V. GEBRITSSEN en D. GERRITSEN, handelende onder de firma H. GERRITSEN te *Amersfoort*.

Kleeding van miliciens-verlofgangers. Aanschrijving M. v. O. van 24 Maart 1879, N°. 59.

Ontwaard hebbende, dat bij sommige korpsen de bepalingen omtrent de kleeding der met groot verlof vertrekkende miliciens — vermeld in de dezerzijdsche aanschrijving van 9 Mei 1877, N°. 87 I, — niet met inachtneming van de noodige zuinigheid worden toegepast; dat b. v. bij compagnieën de

(1) Zie voor dezen staat *Rec. Mil.*, bladz. 110.

te deponeren sokken door aanvulling met *nieuwe* tot vier paar worden ge-completeerd, welke later, ingevolge de daaromtrent bestaande bepalingen, als gedragen beschouwd, niet meer met waarde in de magazijnen kunnen worden ingeleverd; en dat algemeen aan het schoeisel, dat de miliciens medenemen, vóór hun vertrek met groot verlot, vele niet strikt noodige herstellingen worden gedaan, waarvoor niet zelden een aanzienlijk bedrag voor reparatiën op hunne rekening moet worden gesteld, terwijl de ondervinding heeft geleerd, dat zij toch bij terugkomst onder de wapenen meest allen van ander schoeisel moeten worden voorzien, of opnieuw schoenen-reparatie noodig hebben;

Vestigt hierop de aandacht der militaire autoriteiten bij het leger en noodigt hen uit, om, door eene oordeelkundige toepassing der hiervoren genoemde bepalingen, dergelijke noodelooze uitgaven te voorkomen en te doen voorkomen.

Ontwerp-reglement op de exercitiën en evolutiën der cavalerie. Aanschrijving M. v. O. van 20 Maart 1879, N°. 52.

Kennisgeving, dat het *Ontwerp-Reglement op de exercitiën en evolutiën der cavalerie*, bevattende: a. den grondslag van het onderricht, b. de scholen te voet, c. de ruiterschool te paard, d. de pelotonsschool te paard, en e. de eskadronsschool te paard, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1,00 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

W. C. HOJEL, Handleiding tot de algemeene artillerie-wetenschap, voor de cadetten van alle wapenen. 1ste Aflevering (Buskruit.) Aanschrijving M. v. O. van 22 Maart 1879, N°. 62.

Kennisgeving, dat de 1e aflevering (*Buskruit*) van de *Handleiding tot de algemeene artillerie-wetenschap, voor de cadetten van alle wapenen*, door W. C. HOJEL, Majoer der artillerie, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,65 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

C. L. VAN PESCH, Handleiding tot de kennis der artillerie, voor de cadetten van dat wapen. Afdeeling Techniek. Hoofdstuk II Buskruit. Aanschrijving M. v. O. van 22 Maart 1879, N°. 63.

Kennisgeving, dat *Hoofdstuk II, Buskruit*, der *Afdeeling Techniek*, van de *Handleiding tot de kennis der artillerie, voor de cadetten van dat wapen*, met vijf daarbij behorende platen, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1,50 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

(Gewijzigde) Handleiding tot het ontschepen, vervoeren en in batterij stellen van de kanonnen, affuiten en ramen van 24 cM. Aanschrijving M. v. O. van 24 Maart 1870, N°. 43.

Kennisgeving, dat een eenigszins gewijzigde herdruk der *Handleiding tot het ontschepen, vervoeren en in batterij stellen van de kanonnen, affuiten en ramen van 24 cM.*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,30 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Reglement op de exercitiën der Infanterie. Grondslag van het onderricht der recruten-school. Aanschrijving M. v. O. van 24 Maart 1879, N°. 46.

Kennisgeving, dat een eenigszins gewijzigde herdruk van het *Reglement op de exercitiën der Infanterie. Grondslag van het onderricht en recruten-school*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,10 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work done during the year. It is followed by a detailed account of the various projects and the results achieved. The report concludes with a summary of the work done and a list of the names of the staff members who have been engaged in the work.

The second part of the report deals with the financial statement of the organization for the year. It shows the income and expenditure for the year and the balance sheet at the end of the year. It also shows the details of the various items of income and expenditure.

The third part of the report deals with the administrative work done during the year. It shows the details of the various administrative tasks and the results achieved. It also shows the details of the various committees and the work done by them.

The fourth part of the report deals with the work done by the various departments of the organization. It shows the details of the work done by each department and the results achieved. It also shows the details of the various projects and the results achieved.

The fifth part of the report deals with the work done by the various committees and the results achieved. It shows the details of the work done by each committee and the results achieved. It also shows the details of the various projects and the results achieved.

The sixth part of the report deals with the work done by the various staff members and the results achieved. It shows the details of the work done by each staff member and the results achieved. It also shows the details of the various projects and the results achieved.

The seventh part of the report deals with the work done by the various committees and the results achieved. It shows the details of the work done by each committee and the results achieved. It also shows the details of the various projects and the results achieved.

The eighth part of the report deals with the work done by the various staff members and the results achieved. It shows the details of the work done by each staff member and the results achieved. It also shows the details of the various projects and the results achieved.

The ninth part of the report deals with the work done by the various committees and the results achieved. It shows the details of the work done by each committee and the results achieved. It also shows the details of the various projects and the results achieved.

The tenth part of the report deals with the work done by the various staff members and the results achieved. It shows the details of the work done by each staff member and the results achieved. It also shows the details of the various projects and the results achieved.

RECUEIL MILITAIR.

(26 APRIL — 25 MEI 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Bijstand bij het vervoer van buskruit. Aanschrijving M. v. O., van 10 April 1879, n°. 53.

Ontwaard hebbende, dat de conducteurs, die buskruittransporten geleiden, in garnizoensplaatsen, op grond van art. 55 der wet op het vervoer van buskruit van den 26sten Januari 1815, *in den regel* militairen bijstand ontvangen, hoezeer de bedoeling van dat artikel is, dat de commandeerende officieren en plaatselijke regeeringen alleen gehouden zijn dien bijstand op de spoedigste en volledigste wijze te verleen, wanneer die *noodig* is.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat in het vervolg door de garnizoens- of plaatselijke commandanten in overleg met de gemeentebesturen zal worden bepaald of militaire bijstand, zoo voor de bewaring als voor de veiligheid van het transport, werkelijk *noodig* is en ter voldoening aan de bepaling der wet moet worden verleend.

Werving. Aanschrijving M. v. O., van 30 April 1879, n°. 27.

Wenschende, in verband met art. 4 der instructie op de werving, vastgesteld bij Z. M. besluit van 17 Januari 1862, n°. 101 (*Rec. Mil.*, bladz. 43) nader te regelen hoeveel jongelingen tusschen 16 en 18 jaren oud, bij de korpsen cavalerie en bij het bataljon mineurs en sappeurs als gewoon vrijwilliger mogen worden aangenomen.

Heeft goedgevonden :

1°. te bepalen, dat de commandeerende officieren van de regimenten cavalerie en die van het bataljon mineurs en sappeurs bij het korps onder hun bevel zooveel jongelingen, tusschen 16 en 18 jaar oud, als vrijwilliger kunnen aannemen, als hun in het belang van den dienst geraden zal voorkomen, mits het getal vrijwilligers, in het algemeen voor elk korps vastgesteld, door zoodanige toelating niet worde overschreden.

Voor bedoelde toelating mogen echter alleen in aanmerking komen jongelingen van sterk ontwikkelde lichaamsbouw en van wie op goede gronden is te verwachten, dat zij mettertijd goede soldaten, en, bij een behoorlijke opleiding, later een aanwinst voor het kader onderofficieren en korporaa's zullen worden.

2°. in te trekken alle vroegere op dit stuk uitgevaardigde bepalingen, en met name ook punt 8 der aanschrijving van 27 December 1841, n°. 6a (*Rec. Mil.* II, blz. 283), alsmede de aanschrijvingen van 20 October 1842, n°. 14a (*Rec. Mil.* II, blz. 88) en van 13 December 1848, n°. 34b (*Rec. Mil.*, blz. 192).

TWEEDE GEDEELTE.

Opheffing van het garnizoenshospitaal te Vlissingen en oprichting eener garnizoensinfirmierie in die plaats. Aanschrijving M. v. O., van 4 April, n°. 44. Mededeeling van Z. M. besluit van 23 Maart II., n°. 14.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 19den Maart 1879, VIIIe Afd., n°. 58.

Gezien het Koninklijk besluit van den 10den November 1843, n°. 48, waarbij, onder anderen, de plaatsen zijn bepaald, waar *garnizoenshospitalen* zullen zijn gevestigd.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van dat besluit, te bepalen, dat te rekenen van en met 1 Mei a. s. het garnizoenshospitaal te *Vlissingen* als zoodanig zal worden opgeheven en van en met dat tijdstip zal worden vervangen door eene *garnizoensinfirmierie*.

Instructie-Bataljon en opleiding van korporaal tot fourier Aanschrijving M. v. O., van 8 April 1879, n°. 69.

1°. dat, met uitbreiding van de aanschrijving van het D. v. O. van den 28sten Augustus 1867, n°. 89 P, bij het Instructie-Bataljon de jongelingen kunnen worden aangenomen, zoodra zij hun 15e levensjaar hebben volbracht, mits eene lengte hebbende van 1,5 M.;

2°. dat de leeftijd, gesteld bij art. 31 van het voorschrift omtrent het Instructie-Bataljon (*Rec. Mil.* 1855, blz. 210) voor volontairs, die als korporaal bij de infanteriekorpsen worden overgeplaatst, 16 jaren zal kunnen zijn, mits hunne lengte 1,55 M. bedrage en zij overigens aan de daarbij aangewezen vereischten in alle opzichten voldoen;

3°. dat de volontairs, wier lichamelijke ontwikkeling ten achteren blijft, en van wie op goeden grond te verwachten is, dat zij op zeventienjarigen leeftijd de lengte van 1,55 M. niet zullen bereiken, in het trom slaan moeten worden geoefend, ten einde vervolgens als tamboer bij het Instructie-Bataljon te verblijven, of wel ter bekwamer tijd als zoodanig bij een der korpsen Infanterie te worden geplaatst;

4°. dat de opleiding van korporaals tot fourier voortaan bij de korpsen zelve zal geschieden, en derhalve de aanschrijving van het D. v. O. van den 29sten November 1865, n°. 61 P, betrekkelijk het detacheren van een zeker aantal korporaals van het regiment Grenadiers en Jagers en de overige regimenten Infanterie bij het Instructie-Bataljon buiten werking wordt gesteld; en

5°. dat § 17 van het voorschrift ter regeling van de detail-instructie bij de infanterie (*Rec. Mil.* 1865, blz. 23) op de korporaals, die in de 3e klasse zijn, slechts gedurende den tijd dat de miliciens, tot eerste oefening onder de wapenen, in de Recrutenschool worden geoefend, van toepassing zal wezen.

Verkrijgbaarstelling van patronen tot revolvers voor officieren der schutterijen. Aanschrijving M. v. O., van 9 April 1879, n°. 61.

In aanmerking nemende, dat bij aanschrijving van den 18den Maart 1876, n°. 77 A (*Rec. Mil.* II, blz. 63) voor de officieren van het leger de gele-

genheid is opengesteld tot het verkrijgen van patronen tot revolvers, tegen betaling van f 3,80 per 100 stuks.

Heeft goedgevonden, die patronen eveneens en onder dezelfde voorwaarden, als in genoemde aanschrijving voor de officieren van het leger zijn bepaald, verkrijgbaar te stellen voor de officieren der schutterijen.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O., van 12 April 1879, n°. 101.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten dat, in overleg met de directie der *Harlinger Stoombootmaatschappij*, eene wijziging is gebracht in het tarief n°. 25 A, vastgesteld bij de dezerzijdsche beschikking van 16 September 1875, n°. 80 I (*Rec. Mil.* II, blz. 130), waardoor, te rekenen van 1 Januari jl., de kosten voor het vervoer van militairen tusschen *Harlingen* en *Amsterdam* op f 1,25 zijn bepaald.

Het algemeen depot van discipline in administratie bij het 3e regiment infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 15 April 1879, n°. 62.

Brengt ter kennis van het leger, dat hij heeft goedgevonden, met wijziging in zooverre van de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 8sten Juli a. p., VIIIe Afd., n°. 102 (*Rec. Mil.* II, blz. 126) te bepalen, dat het algemeen depot van discipline, te rekenen van den 1sten dezer, in administratie wordt toegevoegd aan het 3e regiment Infanterie.

Fourages ten behoeve van de troepen te paard te Roermond. Aanschrijving M. v. O. van 15 April 1879, n°. 76.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat voor de levering van fourages ten behoeve van de paarden bij het leger, welke tegen 1 Mei e. k. te *Roermond* gestationneerd worden, van en met 1 Mei tot en met 31 October 1879, contract is gesloten met J. SCHMITZ te *Roermond*, tegen de navermelde prijzen:

de 10 KG. hooi f 0,31, de 10 KG. stroo f 0,26, de 10 KG. haver f 0,98; per ration:

voor de cavalerie en officierspaarden bij de artillerie f 0,62⁵;

voor de rijkspaarden bij de veld- en rijdende artillerie f 0,70²⁵.

De voorwaarden van levering zijn dezelfde als die, medegedeeld bij de dezerzijdsche beschikking van 13 October 1876, n°. 85 I (*Rec. Mil.* II, blz. 199).

Wijzigingen aanvulling van het reglement voor den dienst van den Rijkstelegraaf. Aanschrijving M. v. O. van 25 April 1879, n°. 69. Mededeeling van Z. M. besluit van 3 April jl. (*Staatsblad* n°. 52).

Brengt bij deze ter kennis van het leger, dat het Zijner Majesteit heeft behaagd, bij dat besluit, met ingang van 16 April jl., te wijzigen en aan te vullen het reglement voor den dienst van den rijkstelegraaf, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 12 December 1875 (*Staatsblad* n°. 240) (*Rec. Mil.* II, blz. 186), en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 November 1877 (*Staatsblad* n°. 493) (*Rec. Mil.* II, blz. 228).

Practische oefeningen op de Oldebroeksche heide in 1879. Aanschrijving M. v. O. van 25 April 1879, n°. 88. Mededeeling van Z. M. besluit van 17 April 1879, n°. 20.

Gezien Ons besluit van den 6den April 1878, n°. 16.

Op voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 12den April 1879, IVe Afd., n°. 81.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van Ons voornoemd besluit, te bepalen:

Art. I. Bij de artillerie-schietschool zullen dit jaar twee cursussen worden gehouden.

Art. II. Het bij die inrichting te detachceeren personeel, bedoeld in art. 4 van ons voornoemd besluit, zal, met het geoefende vaste personeel dier inrichting, tusschen 1 Mei en 1 November op de Oldebroeksche heide kampeeren.

Art. III. Tevens zullen in de maanden Juni, Juli, Augustus en September, tot het houden van practische oefeningen op de Oldebroeksche heide kampeeren eenige compagnieën vestingartillerie, eenige batterijen veldartillerie, de cadetten der artillerie van het 3e en 4e en die der wapens van het 4e studiejaar, alsmede de artillerie-instructiecompagnie en de onderofficieren en korporaals van den hoofdcursus der artillerie.

Art. IV. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd het onderwijs bij de cursussen, bedoeld in art. I, bij voorloopig voorschrift te regelen, en voor den dienst bij de troepen, bedoeld in art. III, boven en behalve de daarbij ingedeelde officieren, het vereischte aantal hoofd- en verdere officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten alsmede den noodigen trein aan te wijzen.

Art. V. Gedurende het verblijf op de legerplaats worden, in vervanging van de campagne-vivres en — voor zooveel de officieren van de Koninklijke Militaire Academie aangaat — in vervanging van de voeding op kosten van het Rijk, bedoeld bij de 2e zinsnede van art. 90 van het reglement voor die inrichting, de navolgende toelagen per dag genoten:

door den officier belast met het bevel op de legerplaats hoofdofficier zijnde *f* 4,00, kapitein zijnde *f* 3,00, door een hoofdofficier *f* 2,00, door een kapitein *f* 1,75 en door een luitenant *f* 1,50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijk gesteld.

Art. VI. De levensmiddelen, ten behoeve der menages van de onderofficieren en minderen — met uitzondering van die der Koninklijke Militaire Academie — worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als eene tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege, wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, de dagelijksche soldij verhoogd:

voor de onderofficieren behoorende tot het vaste personeel der artillerie-schietschool of daarmede gelijkstaande gehuwd zijnde *f* 0,80, ongehuwd zijnde met *f* 0,30, voor de korporaals als boven met *f* 0,15, voor de overige onderofficieren en minderen met *f* 0,12.

Aan iedere waschvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, voor 's Rijks rekening een ration brood daags verstrekt.

Art. VII. Ter schadeloosstelling voor bureaustkosten wordt aan den hoofdofficier, belast met het bevel over, en aan den officier, belast met den administratieven dienst bij de troepen op de legerplaats, voor ieder hunner per maand toegekend *f* 25.

Art. VIII. De officieren, onderofficieren en minderen, die tot het in gereedheid brengen of opruimen der legerplaats worden vooruitgezonden of moeten achterblijven, genieten, gedurende den tijd dat zij daartoe op de legerplaats worden gekampeerd, de vergoeding bij de artt. V en VI aangewezen.

Art. IX. Het ration fourages voor de kampeerende treinpaarden der veldartillerie, van en met den dag van vertrek der paarden uit de standplaatsen tot en met dien vóór de terugkomst in de garnizoenen, zal bestaan in:

3 KG. hooi, 3½ KG. stroo en 6 KG. haver.

Heeft ter uitvoering van dat besluit, goedgevonden te bepalen:

1°. Op de *Oldebroeksche heide* zullen kampeeren :

- a. van 19 Mei tot 12 October a. s. het vaste personeel der artillerie-schietschool, met uitzondering van de miliciens der lichting van 1879, die, alvorens het kamp te betrekken, te *Zwolle* moeten geoefend worden;
- b. van 2 Juni tot 2 Augustus a. s. de officieren en onderofficieren der artillerie, die deel zullen nemen aan den eersten cursus der artillerie-schietschool;
- c. van 11 Augustus tot 11 October a. s. de officieren en onderofficieren der artillerie, die deel zullen nemen aan den tweeden cursus der artillerie-schietschool;
- d. van 9 tot 19 Juni a. s. de 3e, 4e en 15e compagnieën vestingartillerie;
- e. van 20 tot 30 Juni a. s. de 11e, 16e en 17e compagnieën vestingartillerie;
- f. van 1 tot 15 Juli a. s. de cadetten der artillerie van het 3e en 4e studiejaar, alsmede de leerlingen van den hoofdcursus der artillerie;
- g. van 8 tot 15 Juli a. s. de cadetten der infanterie en genie van het 4e studiejaar;
- h. van 15 tot 25 Juli a. s. de 12 en 34e compagnieën vestingartillerie, alsmede de artillerie-instructiecompagnie;
- i. van 26 Juli tot 5 Augustus a. s. de 18e en 20 compagnieën vestingartillerie;
- k. gedurende een nader te bepalen tijdvak in de maand Augustus de 1e en 4e batterijen van het 1e regiment veldartillerie;
- l. idem de 5e en 6e batterijen van het 1e regiment veldartillerie;
- m. van 8 tot 18 September a. s. de 5e en 7e compagnieën vestingartillerie, en
- n. van 19 tot 29 September a. s. de 14e en 37e compagnieën vestingartillerie.

De miliciens der lichting van 1879 van de 3e, 4e, 11e, 12e, 15e, 16e, 17e en 34e compagnieën vestingartillerie, zullen, gedurende den tijd, dat deze compagnieën voor de practische oefeningen haar garnizoen verlaten, ingedeeld worden bij de andere compagnieën in haar garnizoen en, geoefend zijnde, aan de practische oefeningen in het kamp deelnemen als volgt: de miliciens der 3e en 4e compagnieën met de 5e en 7e; die der 11e en 12e met de 14e; die der 15e, 16e en 17e met de 18e en 20e en die der 34e met de 37e compagnie.

Het in orde brengen van het schietterrein en het kamp, alsmede het verichten van de andere voorbereidende werkzaamheden wordt opgedragen aan het vaste personeel artillerieschietschool. Een detachement, sterk 2 officieren en 50 onderofficieren en manschappen, zal daartoe intijds naar de *Oldebroeksche heide* marcheeren, waartoe afzonderlijke bevelen zijn gegeven. De commandant der vestingartillerie zal zoo noodig, op aanvraag van den directeur der artillerieschietschool, door detachering van andere compagnieën, dit detachement op genoemde sterkte doen brengen.

Een detachement artillerie-transporttrein, onder bevel van een luitenant, bestaande uit 4 span van 4 paarden en 5 rijpaarden met het benoodigde personeel, zal, tegelijk met voornoemd detachement, mede het kamp betrekken, en den 19den Mei, door de zorg van den commandant der bereden artillerie, zoo noodig, op aanvraag van den commandant van het kamp, op meerdere sterkte worden gebracht.

Voor de verdere regeling der oefeningen, enz. van de compagnieën vesting- en de batterijen veldartillerie, zal ten spoedigste een voorstel worden ingewacht van de commandanten der bereden en der vestingartillerie, opgemaakt, voor zoover de schietoefeningen betreft, in overleg met den directeur der artillerieschietschool. Bij die voorstellen zullen tevens, tot deelnemen van den cursus der artillerieschietschool, moeten worden voorgedragen vijf officieren (waarvan

een der bereden artillerie) en vijf onderofficieren (als voren), voor elken cursus.

2. Alle kampeerende troepen staan onder het bevel van den luitenant-kolonel M. J. VAN NIEUWKUIJK, directeur der artillerie-schietschool, als commandant van het kamp, die tevens is belast met de leiding der oefeningen van het vaste personeel dier inrichting en het onderwijs bij den cursus.

De leiding der oefeningen van het overige personeel, die zoodanig moeten gehouden worden, dat zij den geregelden gang van het onderwijs bij de artillerie-schietschool niet belemmeren, wordt opgedragen:

van 9 tot 30 Juni aan den majoor F. M. COLLARD;

van 1 tot 15 Juli aan den kapitein C. L. VAN PESCH;

van 15 Juli tot 5 Augustus aan den majoor B. G. F. G. VAN DER VOORT MAARSCHALK; en

van 8 tot 29 September aan den majoor B. DE JONG.

De hoofdofficieren, die met de leiding der oefeningen van de bereden artillerie worden belast, zullen later worden aangewezen.

Verder zal de 1e luitenant voor het materieel der IVe Afdeeling vestingartillerie, als adjudant voor het materieel op de Oldebroeksche heide, gedurende het verblijf der troepen aldaar, dienst doen, en zullen de kampeerende compagnieën, het door den directeur der artillerie-schietschool, ten behoeve van het onderwijs bij den cursus, noodig geoordeelde personeel, moeten beschikbaar stellen.

3°. De commandanten der bereden en der vestingartillerie, alsmede de directeur der artillerie-schietschool worden met de uitvoering van het in punt 1 en 2, voor zooveel ieder hunner aangaat, belast; de beide eerstgenoemden kunnen, zoo noodig, de verdere officieren en militairen van minderen rang aanwijzen om hunne onderhebbende hoofdofficieren, die met de leiding der oefeningen belast zullen worden, voor bijzondere diensten behulpzaam te zijn.

4°. De inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht zal op de waarneming van den geneeskundigen en veterinairen dienst bij de kampeerende troepen orde stellen.

5°. De marsch der troepen naar het kamp en terug wordt door den chef van den generalen staf geregeld.

6°. Met den administratieven dienst wordt belast de 1e luitenant-kwartiermeester van de IVe Afdeeling vestingartillerie.

7°. Door den commandant der vestingartillerie zal *tijdig* aan den directeur van 's Rijksmagazijn van kleeding, uitrusting, enz. te *Woerden* moeten worden gezonden eene, naar verhouding der sterkte en in verband met hetgeen ten vorigen jare is verstrekt, berekende opgave van het getal tenten en verdere kampements-effecten, noodig voor de troepen, die het eerst het kamp betrekken, met aanduiding van het tijdstip, waarop die goederen op de legerplaats moeten aankomen.

Voor zooveel de hospitaalgoederen betreft, zal door genoemden commandant eene gelijke opgave aan den plaatselijken commandant te *Utrecht* moeten worden gezonden.

Zijn er voor de later kampeerende troepen meer voorwerpen noodig, dan moeten de aanvragen daartoe, mede intijds door den commandant onder punt 2 bedoeld, aan voornoemden directeur en plaatselijken commandant worden gedaan.

8°. De voorziening in de behoefte aan levensmiddelen en brandhout, ten behoeve der menages der onderofficieren en minderen van de kampeerende troepen en van de cadetten der Koninklijke Militaire Academie, wordt respec-

tievelijk aan den commandant van het kamp en aan den gouverneur der inrichting overgelaten.

Voor de levering van fourages en ligstroot worden overeenkomsten gesloten, die later zullen worden medegedeeld.

De dienst der transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van zieken, brood, kampements-, nachtleger-, hospitaalgoederen, enz., voor zoo-veel dit met voertuigen en bespanningen moet geschieden, wordt door middel van artillerie-voertuigen met treinbespanningen van de regimenten veldartillerie verricht.

Het personeel en de paarden daartoe noodig, door den commandant der bereiden artillerie aan te wijzen, zullen op de legerplaats worden gekampeerd.

Bijzondere voorschriften nopens den administratieven dienst op de legerplaats en nopens de wijze van verstrekking van brood voor de bedoelde troepen zullen nader worden gegeven.

Opheffing van het garnizoenshospitaal te *Maastricht* en oprichting eener garnizoensinfimerie in de plaats. Aanschrijving M. v. O. van 25 April 1879, n°. 100. Mededeeling van Z. M. besluit van 8 April 1879, n°. 15.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 5den April 1879, VIIIe Afd., n°. 70.

Gezien het Koninklijk besluit van den 10den November 1843, n°. 48, waarbij, onder anderen, de plaatsen zijn bepaald, waar *garnizoenshospitalen* zullen zijn gevestigd.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van dat besluit, te bepalen, dat, te rekenen van en met den 1sten Juni aanstaande, het garnizoenshospitaal te *Maastricht* als zoodanig zal worden opgeheven en van en met dat tijdstip zal worden vervangen door eene *garnizoensinfimerie*.

Schadeloosstelling voor fourages te *Roermond* over 1879. Aanschrijving M. v. O. van 26 April 1879, n°. 58. Mededeeling v. Z. M. besluit van 18 April, n°. 14.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 15 April 1879, VIIIe Afd., n°. 73.

Gelet op de artikelen 40 en 41 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, Litt. I°;

Gezien ons besluit van 15 October 1878, n°. 43, waarbij de schadeloosstelling voor gemis van fourages, door de tot het houden van dienstpaarden gerechtigde Generaals, Hoofd- en verdere officieren, gedurende het tijdvak van 1 November 1878 tot en met 31 October 1879, te genieten, is bepaald.

Hebben goedgevonden en verstaan, met aanvulling in zooverre van laatstgemeld besluit, te bepalen, dat gedurende het tijdvak van 1 Mei tot en met 31 October 1879, de bij dat besluit bedoelde schadeloosstelling, bij voortdurend of tijdelijk verblijf te *Roermond*, vijf en zestig cent (f 0,65) per dag en per paard zal bedragen.

Wijzigingen op de bediening van den lastsleper. Aanschrijving M. v. O. van 4 April 1879, n°. 49.

Kennisgeving, dat de *Wijzigingen op de bediening van den lastsleper*, wanneer een kanon St. Getr. van 15 cM. Zw. of St. Getr. van 12 cM. (zonder sluitstuk) aangeslagen moet worden, aan te brengen in het *Reglement op de exercitiën der Vestingartillerie. Derde Gedeelte. Beweging van lasten*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar ge-

steld is tegen den prijs van *f* 0,01² voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Reglement op de exercitiën der Mineurs en Sappeurs. Aanschrijving M. v. O. van 9 April, n°. 43.

Kennisgeving, dat het *Reglement op de exercitiën der Mineurs en Sappeurs Grondslag van het onderricht en recrutenschool*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 0,20 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Buitengewoon militair vervoer over de spoorwegen. Aanschrijving M. v. O. van 25 April 1879, n°. 80.

Kennisgeving, dat hoofdstuk III en bijlage 3 der »Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen» bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld zijn tegen den prijs van *f* 0,12 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van *f* 0,16 voor particulieren in den handel;

en dat met de uitgave van die onderdeelen voltooid is de »Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen,» waarvan o. a. melding wordt gemaakt in de aanschrijving van 14 December 1878, VIIIe Afd., n°. 57. (*Rec. Mil.* I, blz. 931).

L. DE VLAMING, Tactiek der drie wapens. 1e deel. Elementaire Tactiek. Aanschrijving M. v. O. van 25 April 1879, n°. 136.

Kennisgeving, dat de derde vermeerderde en omgewerkte druk van de *Tactiek der drie wapens*, door L. DE VLAMING, 1sten Luitenant bij den staf der infanterie, *Eerste deel, Elementaire Tactiek*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 1,50 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Volksonderwijs over alcohol. Aanschrijving M. v. O. van 15 April 1879, n°. 54.

Vestigt bij deze de aandacht van het leger op het door de Nederlandsche Vereeniging tot afschaffing van sterken drank uitgegeven werkje, getiteld: »*Volksonderwijs over alcohol*, uit het Engelsch van Dr. B. W. RICHARDSON, vertaald door C. S. ADAMA VAN SCHELTEMA», welk werkje bij de boekhandelaren H. W. MOOIJ, te Amsterdam, en J. ANDRIESSEN, te 's Gravenhage, in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 0,60.

Noodigt de betrokken militaire autoriteiten uit, voor rekening der korpsbibliotheken, een of meer exemplaren van gemeld boekje ten behoeve der cantines te doen aanschaffen.

RECUEIL MILITAIR.

(26 MEI — 25 JUNI 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O., van 9 Mei 1879, n°. 84.

Kennisgeving dat met 1 Mei jl. in werking zijn getreden het 6e vervolg op het tarief voor ijl- en vrachtgoederen *in rechtstreeksch verkeer* tusschen stations van de *Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen*, van de *Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij*, van de *Nederlandsche Centraal-Spoorwegmaatschappij* en van de *Noord-Brabantsche-Duitsche Spoorwegmaatschappij* en het 7e vervolg op het tarief voor ijl- en vrachtgoederen *in lokaal verkeer* bij de *Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen*.

Aanvraag om boekwerken aan de Koninklijke Militaire Academie. Aanschrijving M. v. O., van 30 Mei 1879, n°. 72.

In aanmerking nemende, dat, met afwijking van het bepaalde bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog, van 26 November 1864, n°. 47 P (*Rec. Mil.* blz. 292), de aanvragen om boekwerken aan de Koninklijke Militaire Academie meestal tusschentijds geschieden.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat die aanvragen voortaan op den 20sten van elke maand moeten worden ingezonden, met juiste vermelding der titels, volgens de aankondigingen in het *Recueil Militair*, en dat zij moeten worden ingericht volgens het hierna volgend model. (*Rec. Mil.* blz. 15.)

Vetten der scherpe patronen. Aanschrijving M. v. O. van 31 Mei 1879, n°. 75.

Het noodig achtende, dat de scherpe patronen voor Infanterie uitwendig worden gevet;

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. De scherpe patronen, welke bij de korpsen Infanterie reeds in voorraad zijn of in het vervolg, in tijd van vrede, uit de magazijnen zullen worden ontvangen, moeten bij de korpsen zelve onverwijld worden gevet.

De patronen, die den langsten tijd in voorraad zijn geweest, moeten het eerst worden verschoten.

2°. Tot het vetten wordt gebezigd een mengsel van 4 deelen hard vet en 1 deel gele was.

Dit mengsel wordt in eene vetstooft op eene hooge temperatuur (110 à 120 C.) gebracht, zonder dat echter het kookpunt mag worden bereikt.

3°. De indompeling der patronen in het mengsel wordt zóó geregeld, dat de kogel geheel en hoogstens 2 mm. van den bovenkant der huls met eene gelijkmatige, doch dunne, laag vet wordt bedekt.

Bij deze bewerking hangen de patronen met den rand der huls in een daartoe van gaten voorzien plankje.

4°. De benooidigheden als: vetstooft, plankjes met en zonder gaten, vet en was, moeten aan den Directeur der Artillerie-, Stapel- en Constructie-magazijnen worden gevraagd.

5°. Mochten, in tijd van oorlog, in forten of vestingen ongevette patronen zijn ontvangen, dan moeten deze terstond door de zorg der infanterie-betzing worden gevet.

6°. Bij het brengen van het leger op voet van oorlog, worden de patronen, voor de infanterie van het *veldleger* bestemd, uitwendig gevet aan de korpsen verstrekt.

TWEEDE GEDEELTE.

Nieuwe regeling betreffende het aanvragen en verstrekken van verwisselstukken, gereedschappen en kalibermaten tot draagbare wapenen. Aanschrijving M. v. O., van 3 Mei 1879, n°. 72.

In aanmerking nemende, dat ten gevolge der opheffing van de kleeding-magazijnen bij de korpsen, verandering behoort te worden gebracht in de tot nu toe gevolgde wijze van aanvragen en verstrekken van verwisselstukken, gereedschappen en kalibermaten tot draagbare wapenen.

Wenschende deze verandering tevens te doen strekken tot vereenvoudiging van het beheer en de administratie dezer voorwerpen.

Heeft goedgevonden, met intrekking der aanschrijving van 6 Juli 1844, n°. 6a (*Rec. Mil.* II, bladz. 10), te bepalen:

1°. De, voor de herstelling enz. der draagbare wapenen benooidigde, verwisselstukken, gereedschappen en kalibermaten zullen, op aanvraag der korpscommandanten aan het Departement van Oorlog, naar behoefte, *kosteloos* uit de artillerie-stapelmagazijnen te *Delft* worden verstrekt.

2°. De verwisselstukken, alsmede de gereedschappen en maten, bij de officieren van wapening en op de wapenkamers in gebruik, zullen door de korpsen, waarbij zij voorhanden zijn, behooren te worden verantwoord, in verband met den voorraad, die daarvan, ingevolge aanschrijving van 15 December 1873, n°. 69 I (*Rec. Mil.*, blz. 425) en verder daarin gemaakte wijzigingen en aanvullingen, als maximum voorhanden mag zijn.

Te dien einde zal om de drie maanden bij de in te zenden verantwoordingsstaten van wapenen eene verantwoording der verwisselstukken, gereedschappen en maten moeten worden gevoegd, opgemaakt naar het model van den hierna volgende Staat Lett. A. (*Rec. Mil.* blz. 139—141).

3°. Te rekenen van den 1sten Juli a. s. worden op de staten van reparatiën aan wapenen voor rekening van het Rijk, alleen de kosten voor reparatiën, het van pas maken van remontstukken, enz. en dus niet de waarde der remontstukken verantwoord.

De staten van reparatiën *voor rekening van de onderofficieren en minderen* worden echter op de tot dusverre gevolgde wijze — en dus met inbegrip van de waarde der remontstukken — opgemaakt.

4°. Het bedrag der waarde van de remontstukken, bij de 2e zinsnede

van § 3 bedoeld, mitsgaders dat van de waarde der kalibermaten en gereedschappen, welke aan de geweermakers en zwaardvegers bij de korpsen, voor hunne rekening tegen betaling worden verstrekt, wordt bij het einde van elk kwartaal door de hoofdadministratiën der korpsen bij een der betaalmeesters van 's Rijks schatkist gestört.

De kwitantie deswege, waarvan de omschrijving moet luiden »dat de storting is geschied, wegens tegen betaling verstrekte remontstukken en gereedschappen voor geweermakers en zwaardvegers», wordt door tusschenkomst van den Intendant bij de Divisie aan het Departement van Oorlog gezonden.

5°. De remontstukken, welke bereids in centraal- of garnizoensmagazijnen mochten zijn overgebracht, moeten mede op 1 Juli aanstaande aan de korpsen waarvan ze herkomstig zijn weder materieel worden overgegeven. In verband daarmee behoeven de remontstukken na vermeld tijdstip niet meer te worden opgenomen in de maandelijksche opgaven van de magazijnmeesters bij de garnizoensmagazijnen, bedoeld bij art. 15 der Instructie, betreffende den dienst bij die inrichtingen.

6°. Bij de in te zenden verantwoordingen van verwisselstukken, gereedschappen en kalibermaten moet, wanneer bij het korps daaraan behoefte bestaat, eene aanvraag om zoodanige voorwerpen als bijlage worden overgelegd. Tusschentijds mogen alleen bij dringende behoefte, en dan met redenen omkleed, aanvragen om verwisselstukken, enz. worden ingezonden.

Bestaan de aan te vragen voorwerpen uit verwisselstukken of wel uit gereedschappen en maten ten gebruike der officieren van wapening en op de wapenkamers, dan moet de aanvraag zijn opgemaakt volgens het model van den hierna volgenden Staat Lett. B. (*Rec. Mil.* blz. 142). Betreft het echter voorwerpen ten behoeve der geweermakers of zwaardvegers, dan moet de aanvraag naar het model van den hierachter gevoegden Staat Lett. C. (*Rec. Mil.* blz. 143) zijn ingericht.

Rekening en verantwoording van het fonds voor onderofficieren, over het jaar 1878. Aanschrijving M. v. O., van 15 Mei 1879, n°. 114.

Gezien en geëxamineerd hebbende de rekening en verantwoording, door de commissie tot het beheeren van het fonds voor onderofficieren, enz., die onder toekenning van gagement of van gratificatie uit den militairen dienst worden ontslagen, overgelegd, wegens ontvangst en uitgaaf over het jaar 1878, en alzoo bevonden hebbende:

1. Dat is ontvangen:

a.	het bedrag van de contributiën der deelgenooten,	f 33410,00	
b.	het bedrag van de, op rekening van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen, overgeschreven gelden, ten behoeve van deelgenooten en hunne huisvrouwen of weduwen, te weten:		
	voor door 19 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen, om daarvan jaarlijksche renten te genieten	f 13295,00	
	voor tijdelijke lijfrenten, toegekend aan de weduwen van 3 deelgenooten.	» 1597,71	
			» 14892,71
c.	het bedrag der gedane kortingen, naar den maatstaf van één ten honderd in het jaar, op de verstrekte voorschotten aan gegageerde of gepensioneerde militairen.		» 460,23

d.	de renten van een kapitaal groot <i>f</i> 1.067,000 ad 2½ percent, over het jaar 1878.	» 26675,00
	Totaal der ontvangsten.	<i>f</i> 75437,94
2.	Waartegen de uitgaven zijn geweest:	
a.	het bedrag van hetgeen bij slot van het jaar 1877 meer is uitgegeven dan ontvangen. . . <i>f</i>	4378,72
b.	voor uitkeeringen in ééns aan 117 deelgenooten, bij het verlaten van den dienst, waarvan in het fonds voor de lijfrenten en pensioenen is overgebracht. . . <i>f</i>	13295,00
	en aan deelgenooten in contanten is uitbetaald. »	34220,00
		» 47515,00
c.	voor uitkeeringen aan 8 weduwen van deelgenooten, waarvoor in het fonds voor de lijfrenten en pensioenen is overgebracht. »	1597,71
	en in contanten uitbetaald. »	630,00
		» 2227,71
d.	voor restitutie van inleggeld aan 3 deelgenooten, die op grond van lichaamsgebreken, in doch niet door den dienst ontstaan, zonder geldelijke belooning zijn ontslagen. »	60,00
e.	het bedrag der gedane betalingen ten laste van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen, te weten:	
	de verschenen lijfrente van 416 deelgenooten <i>f</i>	15041,67
	als voren van 52 huisvrouwen van deelgenooten. »	1918,32
	de verschenen tijdelijke lijfrente van 37 weduwen van deelgenooten »	1394,33
	de verschenen interest van door 65 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen »	1490,43
	voor uitgekeerde kapitalen, welke ten behoeve van deelgenooten in het fonds waren gedeponeed. . . »	15150,00
	de verschenen pensioenen van 5 weduwen van deelgenooten. . . »	675,00
		» 35669,75
f.	voor het zegelen der bescheiden, noodig tot het incasseeren der pensioenen van overleden militairen, aan wie voorschotten voor rekevan dit fonds waren verstrekt. »	66,49
g.	het bedrag van hetgeen aan onderofficieren uitbetaald of in 's Rijks schatkist is gestort, wegens door hen bij reëngagement gedeponeerde gelden, met de daarop verschenen rente »	7331,69

h. het bedrag der jaarlijksche uitkeering aan den officier, belast met de werkzaamheden van het fonds. »	400,00	
		» 97649,36

Zoodat bij slot van het jaar 1878 meer is uitgegeven dan ontvangen. *f* 22211,42.

terwijl een kapitaal van *een millioen zeven en zestig duizend gulden* (*f* 1.067,000) op het grootboek der 2½ percents nationale werkelijke schuld als eigendom van het fonds is ingeschreven;

2°. dat het aantal contribueerende deelgenooten aan het fonds op ultimo December 1878 bedroeg 2898, waarvan:

2726	eene jaarlijksche bijdrage van <i>f</i> 10. storten,
18	» verhoogde contributie inleggen van <i>f</i> 15.
151	» » » » » » 20, en
3	» » » » » » 30.

3°. dat op genoemd tijdstip een aantal van 511 personen in het genot waren van jaarlijksche lijfrenten en pensioenen, volgens onderstaande tabelle, waarvan het gezamenlijk bedrag der jaarlijksche uitkeeringen eene som van *f* 19.228 beloopt:

VOORTDURENDE LIJFRENTEN TOEGEKEND AAN :		Tijdelijke lijfrenten aan weduwen van deelgenooten verleend.	Weduwen van deelge- nooten in het genot van pensioen gesteld.	Totaal der lijfrenten en pensioen- trekkende personen.	Bedrag der toegekende jaarlijksche uitkeering per hoofd.
deel- genooten.	huisvrouwen van deel- genooten.				<i>f</i>
40	4	»	»	44	20.
88	10	4	»	102	25.
»	»	1	»	1	26.
»	»	1	»	1	27.
»	»	3	»	3	28.
»	»	2	»	2	29.
74	9	1	»	84	30.
»	»	1	»	1	31.
»	»	1	»	1	32.
»	»	1	»	1	33.
59	3	4	»	66	35.
»	»	1	»	1	36.
»	»	1	»	1	39.
47	9	2	»	58	40.
»	»	1	»	1	41.
»	»	2	»	2	42.
»	»	1	»	1	43.
»	»	1	»	1	44.
34	3	2	»	39	45.
»	»	1	»	1	46.
26	7	»	»	33	50.
»	»	7	»	7	52.
18	1	»	»	19	55.
10	»	»	1	11	60.
12	»	»	»	12	65.
3	1	»	»	4	70.
1	1	»	»	2	75.
4	1	»	»	5	80.
1	»	»	»	1	95.
»	1	»	1	2	100.

»	»	»	1	1	115.
1	»	»	»	1	130.
»	»	»	2	2	200.
418	50	38	5	511	
511					

4°. dat op gezegd tijdstip 16 nog in leven zijnde deelgenooten, bij het verlaten van den dienst, aan hunne echtgenooten weduwenpensioenen hebben verzekerd, te weten:

2 deelhebers voor een weduwenpensioen van f 80; 6 deelhebers voor een weduwenpensioen van f 100; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 125; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen f 135; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 145; 3 deelhebers voor een weduwenpensioen van f 150; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 152; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 200;

5°. dat tot den laatsten December 1878 een getal van 50 deelgenooten van hunne uit het fonds aankomende gelden een gezamenlijk bedrag van f 30.915 — in het fonds hebben laten berusten, ten einde daarvan jaarlijksche rente te genieten; en

6°. dat in den loop van het jaar 1878 aan 1423 gewezen militairen voorschotten op gagementen en pensioenen voor rekening dezer instelling zijn verleend tot een bedrag van f 178.475,09, terwijl op 31 December 1878 in voorschotbetaling waren 1345 gepensioneerden, die in het genot waren van een gezamenlijk pensioenbedrag van f 174,277.

Briefwisseling tusschen militaire autoriteiten. Aanschrijving M. v. O., van 26 Mei 1879, n°. 73.

Heeft goedgevonden, ter vereenvoudiging van de briefwisseling tusschen het Departement van Oorlog en autoriteiten van het leger, te bepalen:

dat, ook dan wanneer eene militaire autoriteit aan eene andere, niet onder hem ressorteerende, militaire autoriteit adviezen of opgaven verzoekt, de laatsbedoelde — ook zonder zelf eenig schrijven ter zake van het Departement van Oorlog ontvangen te hebben — gehouden is, die te verstrekken, mits de aanvragende autoriteit, bij Ministerieele aanschrijving tot het inwinnen dier inlichtingen gemachtigd zij, en van die machtiging in zijne aanvraag aan de andere autoriteiten mededeeling doe.

Verkoop van op reform gestelde paarden. Aanschrijving M. v. O., van 23 Mei 1879, n°. 85.

Heeft, in verband met het voorgeschrevene sub 5 der aanschrijving van 9 December 1873, n°. 59 I (*Rec. Mil.*, blz. 365), goedgevonden te bepalen, dat op reform gestelde paarden op den dag van verkoop, drie uur vóór de verkooping ter bezichtiging zullen staan.

Inkwartiering te Utrecht. Aanschrijving M. v. O., van 24 Mei 1879, n°. 47.

Kennis bekomen hebbende, dat de redenen, welke bestonden om *Utrecht* vrij te stellen van het verstrekken van inkwartiering aan doortrekkende troepen, hebben opgehouden.

Stelt buiten werking hetgeen te dien opzichte werd voorgeschreven bij de aanschrijving van 12 Maart 1878, n°. 22 P (*Rec. Mil.* II, blz. 41).

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O., van 24 Mei 1879, n°. 52.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat de *Almelosche schroef-*

stoombootdienst te Almelo en de Zwolsche stoombootvaart te Zwolle hebben opgehouden te bestaan, en mitsdien de tarieven n°. 1 en 71, behoorende bij de beschikking van 9 December 1874, n°. 68 I (*Rec. Mil. II*, blz. 193), als vervallen moeten worden beschouwd.

Het toekennen van fourages aan officieren op nonactiviteit. Aanschrijving M. v. O., van 26 Mei 1879, n°. 85. Mededeeling v. Z. M. besluit van 18 Mei, n°. 20.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 14den Mei 1879, VIIIe Afd., n°. 35.

Gelet op Ons besluit van 15 December 1877, no. 23, houdende toekening van schadeloosstelling voor fourages, voor een bepaalden tijd, aan officieren, die, krachtens de punten 2, 3, 4 en 5 van art. 38 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) op nonactiviteit worden gesteld.

Hebben goedgevonden en verstaan, met uitbreiding in zooverre van het bepaalde bij gemeld besluit, vast te stellen, dat de officieren, die krachtens punt 1 van gemeld wetsartikel op nonactiviteit worden gesteld, in het genot blijven van de schadeloosstelling voor zoodanig aantal rations fourages, als waarop zij bij hunne op nonactiviteitstelling aanspraak hadden en wel gedurende de *eerste twee en negentig dagen*.

Dit besluit zal gerekend worden in werking te zijn getreden met den 1sten April jl.

Prijs van uitgifte van kleerkloppers. Aanschrijving M. v. O., van 26 Mei 1879, n°. 86.

Brengt, ten vervolge op de dispositie van 10 Januari jl., VIIIe Afd., n°. 77, ter kennis van de militaire autoriteiten en korpsen van het leger, dat de prijs van den kleerklopper (zie staat *L* bij bovengemelde dispositie behorende), gedurende het loopend jaar, bij de uitgifte wordt vastgesteld op 23 cent.

Vuur en licht in de wachten over 1879—1880. Aanschrijving M. v. O., van 30 Mei 1879, n°. 29.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat voor de levering van brandstoffen en kaarsen, nog over het tijdvak van 1 Juli 1879 tot en met 30 Juni 1880, ten behoeve van de militaire wachten in het Rijk, met H. J. WIEDENBRUGGE te *Amersfoort* contract is gesloten tegen de navermelde prijzen: de 100 KG. steenkolen *f*1,30, de 100 stuks takkebossen *f*2,50, het KG. kaarsen *f*0,65.

De voorwaarden zijn dezelfde als die, bedoeld bij de dezerzijdsche beschikking van 8 Mei 1875, n°. 61 I (*Rec. Mil. II*, blz. 59).

Verwittigt hen voorts, dat het in de bedoeling ligt, om voortaan, na het eindigen van de thans gesloten overeenkomst, de levering van brandstoffen en kaarsen, noodig voor alle militaire wachten, niet meer aan een en denzelfden aannemer op te dragen, doch in de behoefte door aanbesteding, per garnizoen, te doen voorzien.

Practische oefeningen in de legerplaats bij Zeist van het bataljon Mineurs en Sappeurs. Aanschrijving M. v. O., van 30 Mei 1879, n°. 67.

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van 11 Mei 1879, n°. 33, betrekkelijk het houden van practische oefeningen in de legerplaats bij Zeist door het bataljon Mineurs en Sappeurs, luidende als volgt:

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 7den Mei 1879, VIe Afd., n°. 65.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. Het bataljon Mineurs en Sappeurs zal tot het houden van practische oefeningen in de maanden Juli en Augustus van dit jaar op de legerplaats bij Zeist kampeeren.

Art. II. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, voor den dienst bij den in het vorige artikel genoemden troep, boven en behalve de daarbij ingedeelde officieren, het vereischte aantal officieren van de onderscheiden korpsen, staven en diensten aan te wijzen.

Art. III. Gedurende het verblijf op de legerplaats worden, in vervanging van de campagne-vivres, de navermelde toelagen per dag genoten:

door den officier belast met het bevel over het bataljon: hoofdofficier zijnde *f* 4,00; kapitein zijnde *f* 3,00; door een kapitein *f* 1,75 en door een luitenant *f* 1,50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijk gesteld.

Art. IV. De levensmiddelen, ten behoeve van de onderofficieren en mindere militairen, worden voor rekening der menage aangeschaft.

Als eene te gemoetkoming in de meerdere kosten deswege wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, de dagelijksche soldij verhoogd:

voor een adjudant-onderofficier met *f* 0,25; voor de overige onderofficieren en minderen *f* 0,12.

Aan iedere wasvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, voor 's Rijks rekening een ration brood daags verstrekt.

Art. V. De officieren, onderofficieren en minderen, die tot het in gereedheid brengen en opruimen van de legerplaats worden vooruitgezonden, of daarop moeten achterblijven, genieten gedurende hun verblijf aldaar, de vergoedingen bij de artt. III en IV aangewezen.

Heeft ter uitvoering van dat besluit goedgevonden te bepalen:

1°. Het bataljon Mineurs en Sappeurs zal van 12 Juli tot 30 Augustus a. s. in de legerplaats bij Zeist kampeeren.

Een detachement van dat korps blijft in het garnizoen achter.

Tot het in gereedheid brengen van het kamp zal een detachement van dit bataljon op 1 Juli a. s. naar genoemde legerplaats vertrekken, terwijl tot het opruimen van het kamp een detachement aldaar zal achterblijven.

De sterkte van deze detachementen wordt door den bataljons-commandant bepaald.

2°. Gedurende den kamptijd zal, op last van den commandant der bereden artillerie, ter beschikking van meergenoemden bataljons-commandant worden gesteld een detachement van een der treincompagnieën, sterk 1 wachtmeester, 2 korporaals en 6 stukrijders, benevens 4 rij- en 12 trekpaarden, — onder de eerste 2 geschikt voor officieren, — tot bediening voor den veldtelegraaf, tot transport van zieken, enz.

3°. Voor de levering van ligstroo zal, op daartoe dezerzijds gegeven bevelen, eene overeenkomst gesloten, en de uitslag te zijner tijd medegedeeld worden.

De voorziening in de behoefte aan levensmiddelen en brandhout, ten behoeve van de menages der onderofficieren en minderen, wordt aan den commandant van het bataljon overgelaten.

De dienst der transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van brood of wel meel, enz. tot het bakken daarvan, kampements-, nachtleger- en hospitaalgoederen, enz. wordt verricht door middel van artillerie-

voertuigen en bespanningen van de trein-compagnieën, in de eerste plaats van de compagnie transporttrein, door den commandant der bereden artillerie daartoe aan te wijzen. Zijn geen of is geen voldoende aantal treinpaarden beschikbaar, dan zal in de verdere behoefte voorzien worden door het requireren van paarden met voerlieden, en zoo noodig, met voertuigen.

Bijzondere voorschriften nopens den administratieven dienst op de legerplaats zullen afzonderlijk worden medegedeeld.

4°. De zieken, die minder eigenaardig in het kamp kunnen worden behandeld, zullen naar het groot Rijkshospitaal te *Utrecht* worden geëvacueerd, terwijl de lichte zieken, mitsgaders de zoodanigen wier toestand het vervoer derwaarts niet gedooft, op de legerplaats zullen worden verpleegd, waartoe in de eerste plaats gebruik zal worden gemaakt van het aldaar aanwezige ambulance-gebouw en voorts van de hospitaaltent, die aldaar ook bij vorige gelegenheden in gebruik is geweest en die te zamen door de zorg van den militairen onderintendant te *Utrecht* van 16 hospitaalfournituren benevens van het verdere hoogst noodige materieel zullen worden voorzien.

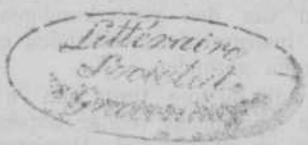
De tot het bataljon behorende officier van gezondheid vertrekt gelijktijdig met het detachement, aangewezen tot het in gereedheid brengen van het kamp en keert terug nadat de opruiming heeft plaats gehad. Aan hem zal door de zorg van den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht een viertal kisten met instrumenten, verbanden en geneesmiddelen ten gebruike van het kamp worden gezonden.

Na afloop van het kamp zendt hij die terug aan 's Rijksmagazijn van geneesmiddelen. Een door hem opgemaakt verslag nopens den geneeskundigen dienst in de legerplaats wordt bij het Departement van Oorlog ingewacht.

The first part of the report is devoted to a general survey of the situation in the country. It is found that the country is in a state of general depression, and that the people are suffering from want and distress. The cause of this is attributed to the war, and the consequent destruction of property and the loss of life. It is also stated that the government has not been able to do much to relieve the suffering, and that the people are forced to depend on their own resources.

The second part of the report is devoted to a detailed account of the operations of the government during the year. It is found that the government has been unable to do much to improve the situation, and that the people are still suffering from want and distress. It is also stated that the government has not been able to do much to improve the situation, and that the people are still suffering from want and distress.

The third part of the report is devoted to a detailed account of the operations of the government during the year. It is found that the government has been unable to do much to improve the situation, and that the people are still suffering from want and distress. It is also stated that the government has not been able to do much to improve the situation, and that the people are still suffering from want and distress.

17

RECUEIL MILITAIR.

(26 JUNI — 25 JULI 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Werving voor het korps Mariniers. Aanschrijving M. v. O. van 3 Juni 1879, n°. 73.

Ontvangen hebbende van den heer Minister van Marine een afdruk van de tabel (*Rec. Mil.* blz. 18) der werfkosten voor het korps Mariniers, vastgesteld bij Zijner Majesteits besluit van den 2den der vorige maand, n°. 26, ter vervanging van die, gearresteerd bij HD. besluit van den 17den April 1875, n°. 21.

Heeft de eer dat stuk, ten vervolge op de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 30 April 1875, n°. 77 P (*Rec. Mil.* I, bladz. 403), bij deze ter kennis te brengen van de militaire autoriteiten.

Koloniale dienst. Militaire schrijvers. Aanschrijving M. v. O. van 3 Juni 1879, n°. 92.

Gezien de circulaire dd. 18 September 1875, n°. 56 P, betreffende de aanneming voor den koloniale dienst van gewezen onderofficieren (*Rec. Mil.* I, bladz. 453).

Heeft, na gehouden overleg met den heer Minister van Koloniën, goedgevonden — met wijziging in zooverre van het vastgestelde bij die circulaire — te bepalen:

dat gewezen onderofficieren-schrijver of kwartiermeester, ongeacht hunnen leeftijd en behoudens het bepaalde bij art. 19 van het gagements-reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit dd. 24 Augustus 1875, n°. 42, in *Nederland* tot eene koloniale verbintenis op den voet van het Koninklijk besluit dd. 16 September 1875, n°. 36, kunnen worden toegelaten in den graad en de betrekking, welke zij als zoodanig laatstelijk hebben bekleed, wanneer zij:

1°. eene goede gezondheid genieten en lichamelijk geschikt zijn om in dezelfde betrekking bij gemeld leger te dienen;

2°. de bewijsstukken hebben overgelegd, voor koloniale verbintenissen gevorderd.

Wijziging in de voorloopige instructiën voor den commandant der vestingartillerie en de commandanten der genie in de verdedigingsstellingen. Aanschrijving M. v. O. van 5 Juni 1879, n°. 94.

Overwegende, dat artikel 8 der voorloopige instructie voor den commandant der vestingartillerie, en de artikelen 5, 6, 7 en 10 der voorloopige instructie voor de commandanten der genie wijziging en uitbreiding behoeven.

Heeft goedgevonden daaromtrent het volgende te bepalen:

Art. 8 der voorloopige instructie voor den commandant der vestingartillerie, behorende bij de beschikking van 27 April 1878, n°. 130 P (*Rec. Mil. I*, bladz. 834), wordt vervangen door:

Art. 8. Zoodra de bewapeningstaten voor de verschillende sterkten van het Rijk zijn opgemaakt en door den Minister bekrachtigd, worden de artilleriecommandanten in de betrokken verdedigingsstellingen door hem met de samenstelling der uitrustingstaten belast.

Art. 5, 6 en 7 der voorloopige instructie voor de commandanten der genie, behorende bij de beschikking van 27 April 1878, n°. 130 P (*Rec. Mil. I*, bladz. 845), worden vervangen door:

Art. 5. Hij is verplicht alle ontwerpen, bestekken en verdere bescheiden, noodig, zoo wegens het maken van nieuwe, als wegens belangrijke verbeteringen aan bestaande verdedigingswerken en gebouwen, of wel van wijzigingen in de middelen voor onderwaterzetting, enz., op te maken en bovendien rechtstreeks op de uitvoering dier werken, voor zooveel deze tot het gebied van zijne standplaats behooren, het toezicht te houden.

Art. 6. De in het vorig artikel bedoelde ontwerpen moeten, voor zooveel zij verdedigingswerken betreffen, opgemaakt worden in overleg met den commandant der artillerie in de stelling, en voor zooveel zij betrekking hebben op gebouwen voor huisvesting, verpleging, enz. van militairen, in overleg met de over zoodanige gebouwen gestelde autoriteiten.

Van dit overleg moet blijken uit eene door den commandant der genie bij elk ontwerp te voegen *Nota van toelichting*, die, bestaat er verschil van gevoelen tusschen dien commandant en de autoriteit met wie overleg heeft plaats gehad, vergezeld moet zijn van eene door deze laatste opgemaakte *Nota van bedenkingen*.

De commandant der genie is bevoegd het opmaken en vervaardigen der ontwerpen en der overige stukken in art. 5 bedoeld, op te dragen aan de eerstaanwezend-ingenieurs in zijne stelling, of wel, met of zonder hunne tusschenkomst, aan het onder hunne bevelen gesteld personeel, zoomede om voor het onmiddellijk toezicht op de uitvoering der in dat artikel bedoelde werken, over dat personeel te beschikken.

Art. 7. De commandant der genie ontvangt van de eerstaanwezend-ingenieurs in zijne stelling, in enkelvoud of in duplo, naargelang hij zulks verlangt, alle ontwerpen en ontwerpen van bestek buiten die, in de beide vorige artikels bedoeld, voor den dienst vereischt, benevens de verder hiervoor gevorderd wordende bescheiden en rapporten.

Hij beoordeelt die stukken en zendt ze bij instemming met den inhoud, voorzien van zijn visum, of anders vergezeld van zijne consideratiën en zijn advies (altijd in stelligen vorm) aan het Departement van Oorlog (Afdeling Genie).

Art. 10 der bovengemelde voorloopige instructie voor de commandanten der genie wordt uitgebreid, door op het woord »ingezonden» van den slotzin te doen volgen: »terwijl hij daarbij tevens onderzoekt of de garnizoensboeken behoorlijk bijgehouden zijn.»

Verzending van materieel naar de artillerie stapel- en constructiemagazijnen. Aanschrijving M. v. O. van 21 Juni 1879, n°. 51.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat, met ingang van 1 Juli a. s., alle

verzendingen van materieel van de korpsen van het leger, van de commissie van proefneming en van de verschillende magazijnen naar de artillerie stapel-constructiemagazijnen, ter herstelling, wijziging of inlevering, zullen gericht worden aan het adres van den Directeur dier inrichting.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 24 Juni 1879, n°. 60.

Bericht ontvangen hebbende, dat, te rekenen van 15 Juni ll., bij de *Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, in lokaal verkeer*, in werking zijn getreden:

het 7e vervolg op de tarieven voor het vervoer van reizigers en bagage, enz.;

het 8e vervolg op het tarief voor het vervoer van ij- en vrachtgoederen;

het 2e vervolg op het tarief voor het vervoer van levende dieren, rij- en voertuigen, enz.

Daggelden van geleiders van transporten materieel, buskruit en munitieën. Aanschrijving M. v. O. van 28 Juni 1879, n°. 99. Mededeeling van Z. M. besluit van 18 Juni 1879, n°. 27.

Brengt ter kennis van de betrokken militaire autoriteiten, met intrekking tevens der dispositiën van den Commissaris-Generaal voor het Departement van Oorlog dd. 30 Juni 1814, n°. 91, en dd. 13 November 1821, n°. 7;

Op de voordracht van onzen Minister van Oorlog van den 14den Juni 1879, IVe Afdeling, n°. 56.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat, bij transporten van artillerie-materieel, buskruit en munitieën, de geleiders daarbij in dienst te stellen, boven hunne gewone bezoldiging, een daggeld zullen genieten als volgt:

een conducteur der artillerie *f* 1,50 (*Een gulden vijftig cent*);

een tijdelijk conducteur (onderofficier of korporaal zijnde) *f* 1,00 (*Een gulden*);

een tijdelijk conducteur (burger zijnde) *f* 1,50 (*Een gulden vijftig cent*);

een adsistent-conducteur (militair zijnde) *f* 0,50 (*vijftig cent*);

een adsistent-conducteur (burger zijnde) *f* 1,00 (*Een gulden*).

De voormelde daggelden zullen worden genoten van en met den dag, dat de conducteurs en hunne adsistenten zich op schriftelijke order van de bevoegde autoriteit met 's lands goederen op reis hebben begeven, tot en met den dag, dat zij weder op de plaats van afzending zijn teruggekeerd.

Verhoogde vuuruitwerking der geweren klein kaliber. Aanschrijving M. v. O., 30 Juni 1879, n°. 112.

Overwegende, dat het tegenwoordig geweer klein kaliber, door eene vermeerdering der buskruitlading, het invoeren van een gewijzigden kogel en het aanbrengen van een ander vizier en korrel, belangrijk kan worden verbeterd, zoodat het een meer bestreken baan verkrijgt en geschikt wordt voor het vuur op grootere afstanden, waardoor zijne uitwerking minstens gelijk wordt aan die van de beste geweren van andere legers.

Heeft goedgevonden te bepalen:

De voortaan aan te maken scherpe patronen voor de geweren klein kaliber zullen verkrijgen een lading van vijf gram buskruit N°. 2, en een kogel ontworpen door den kapitein J. C. HARSVELDT; in verband daarmee zullen die geweren van nieuwe vizieren en andere korrels worden voorzien.

Ter uitvoering van dit besluit wordt wijders het navolgende vastgesteld:

1°. De wijziging van de geweren, bij de korpsen in verantwoording, zal regimentsgewijze plaats hebben, en eerst na den afloop daarvan zal tot de wijziging der geweren uit de artillerie-magazijnen worden overgegaan. Omtrent de verzending van eerstbedoelde wapens zullen later bevelen worden gegeven.

2°. Voor het nieuwe vizier is aangenomen het model, ontworpen door den kapitein P. J. IN DE BETOU, gewijzigd en ingericht voor een standvizier van 100 meter.

3°. De voorhandene patronen van het thans bestaande model zullen niet gewijzigd, maar gaandeweg verschoten worden.

Te dien einde zullen, naarmate zulks noodig zal zijn, door de zorg van den inspecteur der draagbare wapenen en den directeur der artillerie stapelen en constructiemagazijnen, twintig ongewijzigde geweren per compagnie voor de schietoefeningen worden verstrekt.

Deze geweren zullen eerst worden ingeleverd, en van nieuwe vizieren en korrels worden voorzien, nadat de voorraad scherpe patronen van het bestaande model zal zijn verminderd tot hetgeen vereischt wordt als voorraad voor de karabijnen van de cavalerie en het bataljon mineurs en sappeurs.

4°. De patronen van het nieuw model zullen *ongevet* en op de *bestaande* wijze gepakt uit de patroonfabriek worden afgeleverd.

Zij zullen in den instructie-inventaris worden opgenomen onder den naam van *Scherpe patronen N°. 2 tot geweren Kl. Kal.*

De pakjes zullen aan de patroonfabriek worden gemerkt: *N°. 2, 18... P.*, terwijl, na het vetten bij de korpsen of bij de artillerie-magazijnen onder dat merk de letter G zal worden geplaatst.

5°. De bepalingen omtrent het vetten der patronen, vastgesteld bij de aanschrijving van 31 Mei 1879, IIIe Afd., n°. 75 (*Rec. Mil. I*, bladz. 16), zijn ook voor de patronen van het nieuwe model van kracht.

6°. Alle patronen, behalve die welke bij de korpsen voorhanden zijn, worden ongevet opgelegd.

7°. De wijze, waarop de patronen, na het vetten, worden ingepakt, zal nader worden bepaald.

8°. Het verslag omtrent de uitkomsten der proeven nopens de verhooging van de ballistische uitwerking van het geweer klein kaliber zal worden gedrukt en opgenomen in de »Verslagen, rapporten en memoriën» omtrent militaire onderwerpen.

TWEEDE GEDEELTE.

Instructie betreffende den dienst bij de garnizoensmagazijnen. Aanschrijving M. v. O. van 4 Juni 1879, n°. 64.

In aanmerking nemende, dat bij het wapen der cavalerie, de miliciens bij de depots onder de wapenen komen en gekleed worden, terwijl ze van de veldeskadrons met groot verlof worden gezonden, waardoor in de garnizoens-kleedingmagazijnen, ter plaatse waar zich de veldeskadrons bevinden, groote hoeveelheden gedragen kleeding voorhanden zijn, welke daar slechts weinig kunnen worden gebruikt, terwijl ze ter standplaats van de depots, waar ze zouden kunnen worden uitgegeven, ontbreken.

Heeft goedgevonden, met wijziging in zooverre van de artikelen 1 en 8 der instructie, betreffende den dienst bij de garnizoensmagazijnen, behorende bij de Ministerieele beschikking van 20 December 1878, VIIIe Afd., n°. 46, te bepalen, dat de in de garnizoensmagazijnen opgelegde gedragen kleeding- en uitrustingsstukken, bestemd voor de miliciens der cavalerie, in de maanden April en September van elk jaar, zullen moeten worden gezonden aan het garnizoensmagazijn, ter plaatse waar het depot is gevestigd van het korps, waarvan de goederen afkomstig zijn.

Wijziging en aanvulling van de aanschrijving betreffende de practische oefeningen te Oldebroek. Aanschrijving M. v. O. van 5 Juni 1879, n°. 67.

Gezien de machtiging, door den Koning op hem verstrekt blijkens missive van den directeur van Zijner Majesteits kabinet van 30 Mei 1879, n°. 7, heeft goedgevonden te bepalen:

1°. dat de kolonel der artillerie W. C. VAN HAEFTEN, commandant der IIe afdeeling vestingartillerie, tijdelijk zal worden belast met de waarneming der betrekking van *Directeur der artillerie-schiet-school*, en

2°. dat in verband hiermede en uit anderen hoofde de aanschrijving van 25 April jl., IVe Afd., n°. 88, als volgt moet worden aangevuld of gewijzigd:
ad punt 1; de rubrieken onder de letters *k* en *l* moeten worden gelezen:

k. van 9 tot 22 Augustus a. s. de 5e en 6e batterij van het 1e regiment veldartillerie;

l. van 23 tot 30 Augustus de 1e en 4e batterij van het 1e regiment veldartillerie;

ad punt 2; dit punt, behalve de laatste alinea, die onveranderd blijft, te lezen:

2°. Alle kampeerende troepen staan onder het bevel van den kolonel W. C. VAN HAEFTEN, waarnemend directeur der artillerie-schiet-school, als commandant van het kamp, die tevens is belast met de leiding der oefeningen van het vaste personeel dier inrichting en het onderwijs bij den cursus.

De leiding der oefeningen van het overige personeel, die zoodanig moeten gehouden worden, dat zij den geregelden gang van het onderwijs bij de artillerie-schiet-school niet belemmeren, wordt opgedragen:

van 9 tot 30 Juni aan den majoor F. M. COLLARD; van 1 tot 15 Juli aan den kapitein C. L. VAN PESCH; van 15 Juli tot 5 Augustus aan den majoor B. G. F. G. VAN DER VOORT MAARSCHALK; van 9 tot 22 Augustus aan den kapitein C. L. DOORMAN; van 23 tot 30 Augustus aan den majoor H. M. STEENBERGHE, en van 8 tot 29 September aan den luitenant-kolonel C. E. A. VIGELIUS.

Militaire scholen. Aanschrijving M. v. O. van 6 Juni 1879, n°. 77.

In aanmerking nemende, dat de gebouwen, vereischt voor de militaire scholen, nog niet beschikbaar zijn, brengt, in verband met de 2e alinea van art. 3 van het Koninklijk besluit van 16 Augustus 1878, n°. 24, ter kennis van het leger, dat het daarbij bedoelde besluit van 13 April te voren, n°. 16, in geen geval in dit jaar en waarschijnlijk niet voor de tweede helft van het jaar 1880 in werking zal treden.

Bepalingen omtrent het dragen van door onderofficieren en minderen voor eigen rekening aangeschafte voorwerpen van kleeding. Aanschrijving M. v. O. van 7 Juni 1879, n°. 112.

Wenschende zooveel mogelijk tegemoet te komen aan de bezwaren, welke bij dienstplichtigen en vrijwilligers kunnen bestaan tegen het dragen van kleeding, vooral van ondergoed, dat reeds door anderen is gedragen.

In aanmerking nemende, dat de saldo's schuld in het kleeding- en reparatiefonds, welke door de manschappen bij hun ontslag uit den dienst worden nagelaten, in den regel reeds zeer aanzienlijk zijn, en het belang van 's Rijks schatkist alzoo niet zoude gedoogen, die saldo's nog te vermeerderen, door de bruikbare met waarde ingeleverde gedragen kleedingstukken, niet meer aan anderen ten gebruike te verstrekken.

Willende tevens voldoen aan het verlangen van militairen om het een of ander kleeding- of uitrustingsstuk voor eigen rekening te mogen aanschaffen en in dienst gebruiken.

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. dat het, in 't algemeen, aan een onderofficier of minder militair vrijstaat zich voor eigen rekening, buiten het kleeding- en reparatiefonds, geheel of gedeeltelijk te voorzien van schoeisel, voorwerpen van linnengoed en verdere kleine kleeding- en uitrustingsstukken, mits die voorwerpen, volgens het oordeel van den compagnies-, eskadrons- of batterijcommandant, in goeden staat en voor den militairen dienst volkomen geschikt zijn; welke bepaling mede van toepassing is op de groote kleedingstukken, mits deze in elk opzicht in overeenstemming zijn met de bestaande modellen;

2°. dat aan ieder in dienst gesteld militair, die geen gebruik wenschte te maken van de vergunning, sub 1° omschreven, steeds zullen worden uitgereikt: minstens twee nieuwe hemden en eene nieuwe onderbroek, dat het derde hemd en de tweede onderbroek, tot de eerste uitrusting behoorende, kunnen worden verstrekt uit de ondergoederen, welke als gedragen, doch met waarde ingeleverd, in de magazijnen voorhanden zijn;

3°. dat aan hen, die geen gedragen goederen wenschen te ontvangen, en die geen eigen onderkleeding bezitten, welke in vervanging daarvan kan strekken, vergund wordt in stede van een gedragen, een nieuw voorwerp uit het magazijn te ontvangen, mits het bedrag der waarde daarvan gelijktijdig op de rekening in het kleeding- en reparatiefonds *comptant* worde gestort;

4°. dat bij de vernieuwing der bovenbedoelde voorwerpen van onderkleeding het sub 3° omschrevene van toepassing is, zoolang gedragen voorwerpen van die soort in het magazijn voorhanden zijn;

5°. dat het voor eigen rekening aangeschafte in vervanging strekt van hetgeen anders uit 's Rijksmagazijnen zoude worden ontvangen, en voorzien moet worden van de nummers en merken bij het korps in gebruik;

6°. dat aan de compagnies-, eskadrons- en batterijcommandanten gelijk toezicht over de voor eigen rekening aangeschafte kleedingstukken der militairen wordt opgedragen, als is voorgeschreven over de van 's Rijkswege verstrekte voorwerpen;

7°. dat bij verwaarloozing, verkoop of vervreemding van die voorwerpen, onmiddellijk de vergunning, sub 1° vermeld, voor den belanghebbende zal worden ingetrokken, en aan hem gedragen voorwerpen uit het magazijn zullen worden verstrekt, ongeacht de straf welke hem wegens het misbruik maken van die vergunning kan worden opgelegd;

8°. dat, voor zooveel de miliciens betreft, de door hen aangeschafte goederen, overeenkomstig de daaromtrent bestaande bepalingen, bij vertrek met groot verlof moeten worden gedeponereerd, doch dat ze bij ontslag uit den dienst, ook als de milicien een saldo schuld in het kleeding- en reparatiefonds nalaat, zijn eigendom blijven en ook niet met waarde in de magazijnen mogen worden ingeleverd; geldende dit laatste ook voor vrijwillig dienende militairen; en

9°. de bedoelde door den milicien gedeponereerde kleedingstukken zullen bij ontslag uit den dienst nog gedurende eene maand na dat ontslag ter zijner beschikking worden bewaard, of wel — indien hij daartoe uiterlijk binnen die maand zijn verlangen heeft te kennen gegeven — op zijne kosten aan hem worden toegezonden. Na dien tijd zullen zij bij de goederen zonder waarde worden overgebracht.

Vrijdom van briefport. Aanschrijving M. v. O. van 11 Juni 1879, n°. 56. Mededeeling van Z. M. besluit van 21 Mei 1879, n°. 16.

Gelet op art. 1 van Ons besluit van 7 November 1877 (*Staatsblad* n°. 192), ter uitvoering van art. 33 der wet op de brievenposterij van 12 April 1850 (*Staatsblad* n°. 15), gewijzigd bij art. 31 der wet van 22 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 138).

Gezien het rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid dd. 17 Mei 1879, n°. 55, Afd. Posterijen.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Met intrekking van lid *b* van Ons besluit van 3 Augustus 1877, n°. 14, vrijstelling van briefport te verleenen ten behoeve der ambtelijke briefwisseling, welke gevoerd wordt:

tusschen den voorzitter, de leden en den secretaris van de militaire spoorwegcommissie, ter eene,

en den raad van toezicht op de spoorwegdiensten, de bestuurders van die diensten, de commissarissen des Konings in de provinciën, de burgemeesters en alle militaire autoriteiten, ter andere zijde.

Berging van buskruit door kooplieden en fabrikanten in de magazijnen van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 13 Juni 1879, n°. 88. Mededeeling van Z. M. besluit van 29 Mei 1879, n°. 31.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 26 Mei 1879, IVe Afd., n°. 79.

In aanmerking nemende, dat, ten gevolge der achtereenvolgende reorganisatiën van het wapen der artillerie en de opheffing van eenige artilleriemagazijnen, verschillende bepalingen, voorkomende in het Koninklijk besluit van den 16den Juli 1841, n°. 26, buiten werking gesteld of gewijzigd zijn;

Overwegende dat daaruit misverstand, en dientengevolge gevaar voor de veiligheid der ingezetenen van het Rijk zou kunnen ontstaan, zoodat het wenschelijk is de bestaande bepalingen nopens de berging van buskruit, toebehoorende aan buskruithandelaars en fabrikanten, in de magazijnen van Oorlog, in een nieuw besluit samen te vatten.

Willende daarbij handhaven de hoofdgedachte, dat het bergen van bedoeld buskruit in genoemde magazijnen niet als een algemeen beginsel kan worden aangenomen, zoowel uithoofde van het bezwaar, dat daarin voor den dienst der artillerie in het algemeen zou gelegen zijn, als wegens het gebrek aan ruimte, dat in vele van die magazijnen bestaat.

Hebben goedgevonden en verstaan het Koninklijk besluit van 16 Juli 1841, n°. 26, in te trekken en te vervangen door de navolgende bepalingen:

Art. 1. De beschikkingen, voorkomende in het Koninklijk besluit van den 18den Januari 1828, n°. 14, omtrent het bergen van buskruit in de magazijnen van Oorlog te *Brielle* en *Hellevoetsluis*, alsmede het daaruit voortgevoeld reglement van politie, vastgesteld door den Staatsraad, Gouverneur van Zuid-Holland van den 9den Juni 1828, blijven gehandhaafd.

Art. 2. Het buskruit dat aan kooplieden of buskruitfabrikanten toebehoort, in het Rijk is vervaardigd, of op eene wettige wijze is ingevoerd, en niet verkeert in de gevallen bij art. 1 van dit besluit voorzien, zal voortaan alleen in de magazijnen van Oorlog te *Loevestein* en *Delft* mogen worden opgeslagen.

Art. 3. Onverminderd deze beperking zal de opslag van het buskruit, bedoeld in art. 32 der wet van 26 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 7), tijdelijk in de daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen magazijnen mogen plaats hebben, doch alleen in het geval, dat het verder vervoer van dat buskruit onmogelijk is, zullende de eigenaars alsdan gehouden zijn, het zoo spoedig mogelijk naar een der in art. 2 aangeduide magazijnen te ver-

voeren, zonder eenige betaling voor de tijdelijke berging verschuldigd te zijn.

Art. 4. De kooplieden en fabrikanten, die de bewaring van buskruit in een der in art. 2 genoemde magazijnen verlangen, zullen tot het verkrijgen van de daartoe noodige vergunning, zich schriftelijk moeten wenden tot den commandant der vestingartillerie voor de berging te *Loevestein* en tot den directeur der artillerie stapel- en constructiemagazijnen voor die te *Delft*.

Art. 5. De commandant der vestingartillerie en de directeur der artillerie stapel- en constructiemagazijnen hebben de bevoegdheid het bergen van buskruit, toebehoorende aan kooplieden en buskruitfabrikanten, respectievelijk in de magazijnen te *Loevestein* en *Delft* toe te staan, voor zooveel de tot die berging noodige ruimte in die magazijnen aanwezig is, en den dienst der artillerie daardoor niet wordt belemmerd. Zij zullen hunne toestemming schriftelijk moeten verleenen.

Art. 6. De kooplieden en fabrikanten, die de vergunning tot het opleggen van buskruit te *Loevestein* of *Delft* zullen hebben erlangd, zijn verplicht, bij het opleggen van dat buskruit in die magazijnen, voor elke ton, inhoudende vijf en twintig KG. of minder, aan den magazijnmeester der artillerie te betalen de som van één gulden. Zij zullen over het opgelegde buskruit de vrije beschikking hebben, zonder daarvoor eenige meerdere betaling te doen. De magazijnen zullen echter voor de afgifte van zoodanig buskruit niet meer dan tweemaal 's weeks behoeven te worden geopend.

Art. 7. De magazijnmeesters der artillerie zullen bedoeld buskruit niet mogen aannemen, indien het niet is ingekuipt op de wijze bij art. 1 der wet van 26 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 7) omschreven, en zullen de gelden, die door hen ingevolge het voorgaande artikel ontvangen worden, moeten verdeelen als volgt: de helft voor den magazijnmeester zelve, een vierde voor den conducteur der artillerie, die speciaal met de zorg voor dat buskruit is belast, een achtste voor de manschappen, die het buskruit in het magazijn hebben gebracht, en een achtste voor de manschappen, die het buskruit weder uit de magazijnen afgeven.

Art. 8. Alle veiligheidsmaatregelen bij het verwerken van buskruit, het openen der buskruitmagazijnen, enz., voor oorlogsbuskruit voorgeschreven, zijn eveneens van toepassing bij het bergen in de magazijnen van het aan kooplieden en fabrikanten toebehoorend buskruit. Alle militaire autoriteiten zijn, voor zooveel hen betreft, voor de stipte nakoming van die voorschriften verantwoordelijk.

Heeft goedgevonden te bepalen, ten einde te gemoet te komen in de bezwaren, die voor de belanghebbenden uit de opheffing der magazijnen te *Doesborgh* zullen voortvloeien, en hun de gelegenheid te geven, op eene andere wijze in hunne behoefte aan bergplaats te voorzien:

1°. dat genoemde magazijnen vóór 1 Augustus 1880 moeten zijn ontruimd;

2°. dat, zoolang de belanghebbenden nog niet in de behoefte aan eigen bergruimte hebben kunnen voorzien, door den commandant der vestingartillerie vergunning kan worden verleend tot tijdelijke opberging in de magazijnen te *Doesborgh* van aan te voeren buskruit, mits dit mede voor den punt 1 aangegeven datum weder is verwijderd;

3°. dat de kooplieden of fabrikanten, die met 1 Augustus 1879 nog buskruit in de magazijnen te *Doesborgh* in bewaring hebben, desverkiezende op aanvraag aan de betrokken autoriteiten, de machtiging kunnen ontvangen het in bewaring zijnde buskruit in een der magazijnen te *Delft* of *Loevestein* te doen opbergen, zonder eenige betaling voor de tijdelijke opberging in laatstgenoemde magazijnen; en

4°. dat de belanghebbenden, wier buskruit te *Doesborgh* is of nog wordt opgelegd, door den magazijnmeester der artillerie te *Zwolle* met een en ander in kennis zullen worden gesteld.

Duur der verbintenis van volontairs bij het Instructie-Bataillon. Aanschrijving M. v. O. van 17 Juni 1879, n°. 55. Mededeeling van Z. M. besluit van 11 Juni 1879, n°. 18.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 6den Juni 1879, IIIe Afd., n°. 87.

Gezien Ons besluit van den 16den December 1872, n°. 29, houdende vaststelling dat recruten (tamboers enz. daaronder begrepen) beneden den ouderdom van 18 jaren zich voor den tijd van vijf jaren moeten verbinden.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van voormeld besluit, te bepalen, dat jongelingen, die bij het Instructie-Bataillon worden toegelaten, hunne dienstverbintenis voor den tijd van zes jaar zullen behooren aan te gaan.

Verstrekking van linnen werkkieken en van een tweede werkbroom aan korporaals en manschappen der vesting-artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 20 Juni 1879, n°. 86.

Overwegende dat het wenschelijk is, de korporaals en manschappen bij de afdeelingen vestingartillerie van linnen werkkieken en van eene tweede werkbroom te voorzien.

Heeft goedgevonden te bepalen dat de staat Lett. G. behoorende bij de dispositie van het Departement van Oorlog van 10 Januari 1879, VIIIe Afd., n°. 77, zal worden aangevuld als volgt:

»in de kolom aanmerkingen, 7e zinsnede, 3e regel, achter het woord »pontoniers» te doen volgen »de afdeelingen vestingartillerie,» en in den daaropvolgenden regel achter het woord »bataljon» te plaatsen »van de afdeelingen vestingartillerie.»

Geleidelijke opheffing van het fonds voor onderofficieren, enz. Aanschrijving M. v. O. van 21 Juni 1879, n°. 58. Mededeeling van Z. M. besluit van 16 Juni 1879, n°. 22.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 11 Juni jl., Kabinet La. W¹⁶.

Gezien het Koninklijk besluit van 5 Maart 1842, n°. 61, houdende goedkeuring, en Onze besluiten van 8 December 1864, n°. 53, en van 5 Aug. 1871, n°. 24, houdende wijziging en uitbreiding van het reglement op het fonds voor onderofficieren, enz., die onder toekenning van gagement of van gratificatie uit den militairen dienst worden ontslagen.

In aanmerking nemende, dat door de bepalingen der wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) genoegzaam is voorzien in het lot van gepensioneerde onderofficieren, en daardoor de gronden, waarop het fonds is opgericht en in stand gehouden, niet kunnen geacht worden als in zoodanige mate aanwezig te zijn, dat daardoor het voortbestaan van het fonds wordt gewettigd.

Hebben goedgevonden en verstaan — met wijziging voor zooverre van het bij gemelde besluiten vastgestelde — te bepalen:

1°. Het fonds voor onderofficieren, enz. zal geleidelijk — met instandhouding van de verkregen rechten der deelgenooten — worden opgeheven, en in verband daarmee zullen na ultimo Juni dezes jaars geene nieuwe deelgenooten worden toegelaten.

2°. De thans bij het leger hier te lande dienende deelgenooten kunnen — naar goetvinden — het doen van verdere bijdragen aan het fonds voortzetten

of staken. Zij zullen zich deswege vóór 1 November e. k. schriftelijk moeten verklaren.

3°. De tegenwoordige deelgerechtigden, bedoeld bij art. 34 van het reglement, die weder tot onderofficier bevorderd worden, zullen zich op het tijdstip dat zij weder tot het doen van bijdragen volgens het reglement gerechtigd worden, eveneens schriftelijk moeten verklaren, of zij alsdan al of niet aan het fonds wenschen bij te dragen.

4°. De hiervoren onder 2 en 3 bedoelde deelgenooten behouden — ongeacht zij al of niet blijven contribueeren — hunne rechten op de door hen in het fonds gestorte gelden volgens de bepalingen van het reglement.

Op de daarbij bedoelde door hen af te leggen verklaringen kan echter niet door hen worden teruggekomen.

5°. De deelgenooten, wier bij te dragen contributiën ten laste van hunne rekening in het kleedings- en reparatiefonds worden gebracht, en die het bedrag daarvan niet in die rekening te goed hebben, zijn verplicht dat bedrag aan te zuiveren, hetzij door vrijwillige storting, hetzij door zich — boven en behalve de korting, die hun uit anderen hoofde mocht zijn opgelegd — aan eene korting op de soldij te onderwerpen van minstens 10 cents per dag.

6°. Art. 28, de aanhef met de punten *a*, *b* en *c* van art. 29 van het reglement op het fonds, mitsgaders Ons besluit van 5 Augustus 1871, n°. 24, worden ingetrokken en vervangen door de navolgende bepalingen:

Art. 28. Het aankomende wordt — zonder voorafgaande machtiging — uitbetaald, wanneer de som onvoldoende is om tot het verleen van eene jaarlijksche lijfrente van *f* 25 te worden aangewend.

Is het uit te keeren montant daartoe wel voldoende, dan wordt het verzoek, waarbij een deelgerechtigde te kennen geeft, op welke der bij het volgend artikel bedoelde wijzen hij over het hem aankomende wenscht te beschikken, door tusschenkomst der bevoegde autoriteiten en met bijvoeging van hunne consideratiën, gelijktijdig met de voordracht tot ontslag, gezonden aan het hoofd van het Departement van Oorlog, die — alvorens eene beslissing te nemen — daaromtrent de Commissie tot het beheeren van het fonds hoort.

Art. 29. Door de deelgerechtigden kan op een der navermelde wijzen worden beschikt over de aankomende gelden:

a. door die geheel of gedeeltelijk te besteden om voor zich zelf, of voor zijne wettige huisvrouw, of voor beiden gelijktijdig, eene jaarlijksche lijfrente van minstens *f* 25 te genieten, volgens het bij dit reglement gevoegd tarief letter A;

b. door die geheel of gedeeltelijk, doch minstens tot een bedrag van *f* 600, in het fonds te laten verblijven, om daarvan jaarlijksche rente te genieten, welke rente zal worden berekend tot zoodanig bedrag als de stand der 2½ percents nationale werkelijke schuld, tijdens de overschrijving van de gelden, zal toelaten. De alzoo in het fonds overgebrachte gelden blijven het eigendom van den deelgerechtigde, waarover hij — nadat die minstens twee jaren in het fonds hebben berust — ten allen tijde kan beschikken.

Bij overlijden van den deelgerechtigde is het kapitaal met de tot den dag van overlijden verschenen rente, ter beschikking van de erfgenamen, die zich tot het ontvangen daarvan tot de Commissie tot het beheeren van het fonds hebben te wenden;

c. door die geheel of gedeeltelijk te besteden om aan zijne na te laten weduwe een jaarlijksch pensioen te verzekeren van minstens *f* 25, volgens het bij dit reglement gevoegd tarief letter B.

Het genot van het weduwenpensioen gaat in met den dag van overlijden van den deelgerechtigde, waartoe de weduwe zich met een verzoekschrift tot het hoofd van het Departement van Oorlog moet wenden;

d. door uitbetaling van het geheele of — voor zooverre daarvoor gedeeltelijk op een der onder a, b en c bedoelde wijzen is beschikt — van de overblijvende som in contanten.

De sommen, waarover op een der wijzen, onder a, b en c bedoeld, wordt beschikt, worden in het *fonds voor de lijfrenten en pensioenen*, bedoeld bij art. 19 van dit reglement, overgeschreven.

Brengt voorschreven besluit ter kennis van de militaire autoriteiten, met last, zich daarnaar te gedragen, — en heeft voorts in verband daarmede goedgevonden, het navolgende te bepalen:

§ 1. Door de commandeerende officieren van de korpsen en de chefs van diensten zal onverwijld mededeeling behooren te worden gedaan van den inhoud van het besluit aan de onder hunne bevelen dienende deelgenooten aan het fonds.

§ 2. Ter voldoening aan het bepaalde bij punt 2 van het besluit zal door de autoriteiten, bij § 1 bedoeld, een staat in tweevoud moet worden opgemaakt naar het hierbij gevoegd model. (*Rec. Mil.*, blz. 176). Door het stellen hunner handteekening in eene der daarvoor bestemde kolommen leggen belanghebbenden de verklaring af, of zij het doen van verdere bijdragen aan het fonds wenschen voort te zetten of te staken.

Beide expeditiën van dien staat moeten, zoo spoedig mogelijk na 1 Nov. e.k., rechtstreeks, zonder geleidende missive, aan het Departement van Oorlog worden gezonden, welk Departement eene expeditie daarvan — na van het visum van den chef der VIIIe Afdeling aan het Departement van Oorlog te zijn voorzien — terugzendt, om in het archief van hem, die het stuk heeft opgemaakt, te worden bewaard.

§ 3. Gelijke staat in tweevoud moet worden opgemaakt en ingezonden, telkens wanneer zich het geval voordoet, bedoeld bij punt 3 van het besluit. Daarop worden echter de twee laatste kolommen vervangen door ééne kolom, waarvan het hoofd moet luiden: »*Om welke reden en wanneer tot het doen van bijdragen gerechtigd geworden.*»

§ 4. De inhoudingen op de soldij der deelgenooten, bedoeld bij punt 5 van het besluit, worden in het schuldboek en in de zakboekjes ingeschreven op dezelfde wijze als de overige inhoudingen op de soldij, doch zóó, dat afzonderlijk blijkt van het bedrag, dat tot aanzuivering der contributie in het fonds strekt.

§ 5. De vóórlaatste zinsnede van art. 5 der instructie ter uitvoering van het reglement op het fonds wordt vervangen door:

Op dezen staat worden, volgende op de contribueerende deelgenooten, voor *memorie* gebracht zij, die:

- a. krachtens art. 2 van 's Konings besluit van 16 Juni 1879, n°. 22, het doen van verdere bijdragen aan het fonds hebben gestaakt;
- b. in het genot zijn van verlof in afwachting van ontslag met geldelijke belooning;
- c. op 1 Mei in eene positie overgaan, waarin zij tot het storten van bijdragen verplicht noch gerechtigd zijn;
- d. bij het koloniaal werfdepot aanwezig zijn, met bestemming voor den dienst in de overzeesche bezittingen.

§ 6. Op de maandelijksche opgaven, bedoeld bij art. 10 van gemelde instructie moet — overeenkomstig met het slot der tweede zinsnede van dat

artikel — ook melding worden gemaakt van de veranderingen, voorgevallen met de deelgerechtigden aan het fonds, die na den laatsten dezer maand geene bijdragen meer daarin storten.

§ 7. De tweede zinsnede van art. 13 der gemelde instructie wordt vervangen door:

Die rapporten worden in drievoud opgemaakt en, door tusschenkomst van de Commissie tot het beheeren van het fonds, aan het Departement van Oorlog ter beslissing gezonden. Uit die rapporten moet blijken:

- a. welke som door den belanghebbende in het fonds is gestort, en op welk bedrag aan uitkeering hij recht heeft;
- b. van alle andere bijzonderheden, welke op de te nemen beslissing van invloed kunnen zijn.

§ 8. Aan art. 23 der meergemelde instructie wordt eene zinsnede toegevoegd, luidende:

Met het deswege door dien chef in drievoud op te maken rapport wordt gehandeld, zooals bij de beide eerste zinsneden van art. 13 is voorgeschreven.

§ 9. In den staat model letter D, behoorende bij de instructie, wordt na kolom 28 een nieuwe kolom bijgevoegd, waarvan het hoofd moet luiden: *»Niet aan bijdragen onderworpen.»*

Voorschotten op pensioen. Aanschrijving M. v. O. van 21 Juni 1879, n°. 81. Mededeeling van Z. M. besluit van 16 Juni, n°. 23.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 11 Juni jl., Kabinet L^a. W¹⁶.

Gezien Ons besluit van 29 December 1870, n°. 12, houdende bepalingen omtrent het verstrekken van voorschotten aan gepensioneerde onderofficieren en mindere militairen uit het Fonds voor onderofficieren, enz., die onder toekenning van gagement of van gratificatie uit den militairen dienst worden ontslagen.

In aanmerking nemende, dat, sedert de invoering van Ons gemeld besluit, het getal uit die instelling voorschot genietenden in die mate is verminderd, dat thans, zonder ongerief voor de belanghebbenden, het tijdstip kan worden bepaald, waarop met het verstrekken van voorschotten uit gemeld fonds geheel kan worden opgehouden.

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat uit het Fonds voor onderofficieren, enz. na ultimo Juni 1800 twee en tachtig geene voorschotten aan gepensioneerden meer zullen worden verstrekt.

Brengt voorschreven besluit ter kennis van de militaire autoriteiten, met last zich daarnaar te gedragen.

Noodigt, in verband daarmede, de administratie der korpsen uit:

1°. bij het betalen van voorschot aan gepensioneerden, dezen telkens op den bij het besluit vastgestelden maatregel te wijzen, en hen daarbij dringend aan te bevelen om — zoo zij blijvend voorschot wenschen te bekomen — ter vermindering van latere moeilijkheden, niet het uiterste tijdstip, bij het besluit bepaald, af te wachten, doch intijds te trachten, zich bij andere instellingen in voorschotbetaling te doen opnemen;

2°. wanneer gepensioneerden het verlangen te kennen geven om bij eene andere inrichting in voorschot-betaling over te gaan, daarvan door de hoofdadministratie van het betrokken korps onmiddellijk na afloop van het kwartaal — met toezending der attestatiën de vita — mededeeling te doen

aan de Commissie tot het beheeren van het fonds, ten einde deze in staat te stellen het voorschot te innen en de pensioenakte aan de belanghebbenden terug te zenden, — een en ander om daardoor oponthoud in het verkrijgen van voorschot bij andere instellingen te voorkomen.

Organisatie enz. der Rijks-centraalmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz. en der garnizoensmagazijnen van kleeding. Aanschrijving M. v. O. van 24 Juni 1879, n°. 55. Mededeeling van Z. M. besluit van 6 Juni 1879, n°. 23.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 3 Juni 1879, Kabinet Litt. V¹³.

Gezien Onze besluiten van 31 December 1854, n°. 81, 1 Juni 1872, n°. 10, en 18 Maart 1877, n°. 10, houdende, onder anderen, organisatie van het personeel in dienst bij de Rijksmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting enz., te *Delft*, *Woerden* en *Amsterdam*, en de later daarin gebrachte wijzigingen ;

Gelet op Ons besluit van 13 December 1878, n°. 50, houdende oprichting van centraal- en garnizoensmagazijnen van kleeding, enz.

Gezien art. 65 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114).

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van de drie eerstgenoemde besluiten, te bepalen:

A. Ten aanzien van de Rijksmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, enz. te *Delft*, *Woerden* en *Amsterdam*, tevens centraalmagazijnen van kleeding, enz.

Art. 1. De organisatie van het personeel, alsmede de traktementen, toelagen en daggelden aan dat personeel toe te kennen, worden geregeld en bepaald, zooals op den aan dit besluit gehechten staat is aangewezen.

Art. 2. De magazijnmeesters stellen ter zake van hun beheer en de verantwoording van de gelden en goederen van het magazijn, een geldelijken of personeelen borgtocht van *drie duizend gulden* (f 3000).

Art. 3. De directeurs, de magazijnmeesters en de administrateurs van kleeding, worden door Ons op voordracht van Onzen Minister van Oorlog benoemd.

De verdere geëmployeerden, voor wie de bezoldiging per jaar is bepaald, worden door voornoemden Minister benoemd en de bedienden op daggeld worden door de directeurs der magazijnen in dienst gesteld.

Art. 4. Onze Minister van Oorlog is bevoegd, tijdelijk bij de magazijnen in dienst te laten stellen:

- a. zoodanig getal kleedermakers, werklieden of arbeiders, als voor den dienst wordt noodig geacht. Zij genieten een daggeld, hoogstens tot het bedrag als op den mede hierbij gevoegden staat is aangewezen ;
- b. de voor den dienst in de magazijnen noodige naaisters, waschvrouwen en schoonmaaksters, op een daggeld van ten hoogste *een gulden* (f 1) ;
- c. eenige jongelingen en meisjes als leerlingen in het kleedermakers- en naaistersvak, op een daggeld, naar mate der bekwaamheid, voor de jongelingen ten hoogste van *zeventig cent* (f 0,70), en voor de meisjes ten hoogste van *vijftig cent* (f 0,50).

Art. 5. Ingeval bij keuringen van goederen, deskundigen worden geroepen tot het verleen van bijstand en raad wordt de daarvoor in billijkheid te voldoende vergoeding, door de directeurs geregeld.

Art. 6. Door Onzen Minister van Oorlog zal kunnen worden bepaald, dat sommige kleedingstukken in of buiten de magazijnen worden vervaardigd en de vervaardiging daarvan per stuk wordt betaald.

Het maakloon per stuk wordt door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld.
B. Ten aanzien van de garnizoensmagazijnen van kleeding, enz.

Art. 7. Aan de gepensioneerde militairen, belast met het beheer en de verantwoording der goederen in die magazijnen opgelegd, zal voor schadevergoeding van bureaustkosten, worden toegekend:

voor een gepensionneerd officier *een honderd gulden* (f 100) per jaar;

voor een onderofficier of gepensionneerd onderofficier *vijf en twintig gulden* (f 25) per jaar.

Art. 8. De toelage aan de gepensioneerde officieren en gepensioneerde onderofficieren, belast met het beheer, bedoeld bij het vorig artikel, te verstrekken, wordt door Onzen Minister van Oorlog, in verband met de uitgebreidheid hunner werkzaamheden, vastgesteld.

Het militair pensioen dier officieren en onderofficieren zal, in zijn geheel, gelijktijdig worden genoten met de bedoelde toelage, mits deze niet te boven ga een bedrag van *duizend gulden* (f 1000) 's jaars voor den officier, en van *een gulden vijftig cents* (f 1,50) per dag voor den onderofficier.

Art. 9. Aan de administrateurs van kleeding en wapening bij de korpsen, aan wie, in verband met het bepaalde bij de 2e zinsnede van art. 7 van Ons hierboven aangehaald besluit van 13 December 1878, n°. 50, het beheer van een garnizoensmagazijn wordt opgedragen, wordt, als zoodanig, voor schadevergoeding van bureaustkosten eene som van *honderd gulden* (f 100) per jaar toegekend.

Art. 10. Het traktement van die administrateurs van kleeding, bedragende voor een kapitein *zestien honderd gulden* (f 1600), voor een 1en luitenant *twaalf honderd gulden* (f 1200) en voor een 2en luitenant *een duizend gulden* (f 1000) per jaar, wordt, evenals de uitgaven, hiervoren bij artikel 7, 8 en 9 bedoeld, gebracht ten laste van het artikel der begrooting van het Departement van Oorlog, waarop de kosten van de Rijks-centraalmagazijnen van kleeding, uitrusting, enz. worden verrekend.

Art. 11. Ten laste van het hiervoren genoemd artikel der begrooting van het Departement van Oorlog zullen eveneens gebracht worden, de uitgaven bij de garnizoensmagazijnen van kleeding, enz. zooals voor: toelage aan magazijnsoppassers, magazijnskosten, waaronder bijv. kosten van aanschaffing van motwerende artikelen, pakmanden, emballage en de verdere behoeften tot het beheer van die magazijnen noodig.

C. Slotbepalingen.

Art. 12. De toekenning der som voor schadevergoeding van bureaustkosten aan de hiervoren bij art. 9 van dit besluit bedoelde administrateurs van kleeding en wapening, rekent een aanvang te zullen nemen van en met 1 Juli aanstaande.

Tot en met 30 Juni aanstaande zullen zij in het genot blijven der schadevergoeding van de bureaustkosten bij Ons besluit van 2 Januari jl., n°. 19, toegekend naargelang van het korps waarbij zij gedurende het tijdvak van 1 Januari tot 30 Juni 1879 waren ingedeeld.

Art. 13. De verhoogde traktementen, toelagen en daggelden zullen ingaan van en met 1 Juli aanstaande.

De overige toekenningen en uitgaven, bedoeld bij de artikelen 7, 8, 10 en 11 van dit besluit, zullen, te rekenen van en met 1 Januari van dit jaar, kunnen worden gebracht ten laste van het artikel der begrooting van het Departement van Oorlog, bedoeld bij het slot van art. 10 van dit besluit.

Staat, aanwijzende het getal, de betrekkingen en de bezoldigingen der vaste hoofd- en verdere geëmployeerden, benevens der tijdelijke geëmployeerden, bij de Rijks-centraalmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, hospitaalgoederen, kampementseffecten, enz. te Delft, Woerden en Amsterdam.

Vaste hoofd- en verdere geëmployeerden.

1 Directeur, Majoor of Luitenant-Kolonel per jaar *f* 3000. Zoolang de Directeur bij het magazijn te Woerden vrije woning geniet zal zijn traktement *f* 400 per jaar minder bedragen.

1 Kapitein Magazijnmeester per jaar *f* 2000. 1 1e Luitenant zijnde per jaar *f* 1800. Bij het magazijn te Woerden blijft voorloopig als magazijnmeester een burgerambtenaar in dienst op een traktement van *f* 1800 per jaar.

1 Kapitein Administrateur van kleeding per jaar *f* 1600. 1 1e Luitenant Administrateur van kleeding per jaar *f* 1200. 1 2e Luitenant Administrateur van kleeding per jaar *f* 1000. 1 Technisch-adviseur, keurmeester per jaar *f* 2000. Bij ontstentenis van den technisch-adviseur keurmeester kan zijnen dienst worden vervuld door een officier. Deze ontvangt alsdan een toelage van *f* 500 's jaars.

1 Adsisistent-magazijnmeester per jaar *f* 1100. 1 Boekhouder per jaar *f* 1000. 1 Schrijver 1e klasse per dag *f* 2.—. 1 Schrijver 2e klasse per dag *f* 1,50. 1 Opzichter van de modelkamer, alleen bij het magazijn te Delft, per jaar *f* 600.

1 Bewaarder der in de legerplaats bij Milligen gedeponeerde hospitaalgoederen en kampementseffecten, alleen bij het magazijn te Delft, per dag *f* 1,25. Boven het door hem genoten wordend pensioen.

1 Opzichter over de werkplaatsen per dag *f* 2,00. 1 Meester kleedermaker, opzichter over de kleedermakerij, per dag *f* 3,00. 1 Meesterknecht per dag *f* 1,80. 3 Snijders 1e klasse per dag 2,40. 3 Snijders 2e klasse per dag *f* 2,25. 1 Portier per dag *f* 1,10. 11 Werklieden 1e klasse per dag *f* 1,40. 11 Werklieden 2e klasse per dag *f* 1,30.

Tijdelijke geëmployeerden.

Kleedermakers 1e klasse onbepaald, per dag *f* 1,75. Kleedermakers 2e klasse onbepaald, per dag *f* 1,50. Kleedermakers 3e klasse onbepaald, per dag *f* 1,30. Werklieden of arbeiders onbepaald, per dag *f* 1,30.

De tegenwoordige directeurs blijven in afwachting eener nadere regeling, als schadevergoeding voor bureaunkosten zes honderd gulden (*f* 600) per jaar genieten.

De magazijnmeesters hebben vrije woning in het magazijnsgebouw. Zoo daartoe de gelegenheid ontbreekt genieten zij, als schadeloosstelling daarvoor, een bijslag op het traktement ad twee honderd gulden (*f* 200) per jaar.

De portiers hebben vrije woning in het magazijnsgebouw.

Bij buitengewone vermeerdering van werkzaamheden, waardoor de noodzakelijkheid ontstaat, om de vaste en tijdelijke geëmployeerden en werklieden op daggeld boven den gewonen tijd te doen arbeiden, wordt, na bekomen

machtiging van den Minister van Oorlog, door hen van wie die diensten worden gevorderd, eene verhooving van daggeld genoten, in billijkheid door den Minister van Oorlog vast te stellen.

Werklieden die bij troepenvereeningen en in legerplaatsen diensten verrichten, bekomen gedurende dien tijd een verhooving van daggeld, te weten:

Voor hem, die met het toezicht is belast, van *een gulden vijftig cents* (f 1,50).

Voor de overigen van *een gulden* (f 1,00).

Heeft, ter uitvoering van dat besluit, goedgevonden het navolgende te bepalen:

1°. de toelagen en schadevergoeding voor bureaunkosten, toegekend voor het beheer der garnizoensmagazijnen van kleeding, zullen, van af 1 Juli aanstaande, worden betaald bij een der korpsen in het garnizoen waar zich het magazijn bevindt en door deze, met overlegging van behoorlijke quitantiën, verrekend worden op de driemaandelijkse declaratiën wegens gedane betalingen ten behoeve van die magazijnen, bedoeld bij de dezerzijdsche aanschrijving van 30 Januari 1879, VIIIe Afd., Intendance, n°. 36;

2°. het bedrag der toelagen, bij art. 8 van het besluit bedoeld, zal nader vastgesteld en afzonderlijk aan de betrokken autoriteiten opgegeven worden;

3°. de traktementen van de administrateurs van kleeding bij de centraal- en garnizoensmagazijnen in dienst gesteld, alsmede de schadevergoeding voor bureaunkosten aan de administrateurs van kleeding bij laatstgenoemde magazijnen, moeten, te beginnen met 1 Juli aanstaande, worden betaald op mandaat, af te geven door de betrokken militaire Intendanten;

4°. de daggelden aan tijdelijke geëmployeerden bij de centraalmagazijnen, mogen niet op het bij het besluit vermeld bedrag worden gebracht, vóór het bepaaldelijk gebleken is, dat geene geëmployeerden tegen minder loon te verkrijgen zijn. Eerst dan mag geleidelijk het bij het besluit aangegeven maximum worden bereikt;

5°. aan de meesters kleedermaker, opzichters over de kleedermakerij in de centraalmagazijnen, mag het bij het besluit bepaalde daggeld van f 3 alleen worden toegekend, wanneer zij werkelijk *opzichters* over de kleedermakerij zijn, en alleszins door bekwaamheid verdienen in het genot van dat daggeld te worden gesteld.

Slachterijen bij de korpsen. Aanschrjv. M. v. O. 25 Juni 1879, n°. 56.

Bij het 5e regiment infanterie is ten vorige jare te *'s Hertogenbosch*, ten einde zekerheid te verkrijgen, dat het vleesch voor de menages der onder-officieren en der soldaten van beter hoedanigheid zij dan aldaar tot dusverre het geval was, eene slachterij opgericht.

Op het rapport van de gunstige werking en het goed beheer dier slachterij heeft een der onderintendanten van het leger van mij de opdracht ontvangen, de wijze waarop de slachterij is ingericht te leeren kennen, na te gaan of en hoe deze zaak in het leger meer algemeen zou kunnen worden ingevoerd en daaromtrent rapport uit te brengen.

Vermits dit rapport zeer gunstig is, heb ik, ten einde al datgene te bevorderen, wat strekken kan om de voeding van den militair te verbeteren, zonder de kosten voor de menages noemenswaardig te verhoogen, gelast, dat bedoeld rapport worde gedrukt en, in de »Verlagen, rapporten en memoriën» opgenomen, ter kennis van het leger worde gebracht.

Tevens heb ik de eer U uit te noodigen, om, zoodra door U van dat rapport zal zijn kennis genomen, te overwegen, in hoeverre in de plaats waar gedeelten van Uw onderhoorig korps garnizoen houden, een slachterij voor het garnizoen op de beste wijze zou kunnen worden tot stand gebracht, zoo noodig met andere militaire autoriteiten in overleg te treden en, bijal-

dien de uitkomsten beloven niet ongunstig te zullen zijn, het noodige te verrichten om de slachterij te doen tot stand komen.

Tot de oprichting daarvan zal alsdan kunnen worden overgegaan, zoodra het contract voor de levering van vleesch gesloten, ophoudt van kracht te zijn, hetzij dat de termijn waarvoor gecontracteerd werd, is verschenen, of wel dat de geheele overneming van de voeding door het Rijk — waartoe wellicht met den aanvang van het volgend jaar zal worden overgegaan — termen oplevert, het contract op te zeggen.

In plaatsen, waar meer dan een korps garnizoen houdt, moet het initiatief worden genomen door het korps, waarbij bedoeld contract het eerst eindigt.

De overige sluiten zich zoodra mogelijk aan.

Ten slotte heb ik de eer U te verwittigen, dat tot bestrijding van de eerste uitgaven eene aanvraag tot het bekomen van voorschot aan het Departement van Oorlog gericht kan worden, welk voorschot geleidelijk moet worden terugbetaald.

Posterijen. Aanschrijving M. v. O. van 27 Juni 1879, n°. 75.

Brengt ter kennis van het leger, dat, ingevolge artikel 23 van het den 1sten Juni 1878 te *Parijs* gesloten *algemeen postverdrag*, te rekenen van 1 April 1879, alle bepalingen der verdragen, overeenkomsten of andere akten, te voren tusschen de verschillende landen of administratiën tot de *Algemeene Postvereniging* behorende, gesloten, zijn vervallen, voor zoover zij met bovengemeld verdrag niet overeenstemmen.

Vestigt wijders de aandacht op de bepaling van artikel 8, 2e lid, van bedoeld verdrag, volgens welke alleen de officieele brieven en verdere stukken betrekkelijk den postdienst, tusschen post-administratiën gewisseld wordende portvrijdom genieten.

Nadere prijsbepaling van voorwerpen van ledergoed en paardentuig over 1879. Aanschrijving M. v. O. van 28 Juni 1879, n°. 106.

Brengt, ten vervolge op de dispositie van 10 Januari jl., VIIIe Afd., n°. 77 (*Rec. Mil.* II, blz. 4), ter kennis van het leger, dat, met wijziging in zoverre van het bepaalde bij punt 6 en de daarbij behorende staten Litt. M. en N., de voorwerpen van ledergoed en paardentuig, door korpsen *bij de uitgifte*, ten laste van het fonds voor vernieuwing van ledergoed en paardentuig moeten worden verrekend, tegen de prijzen, zooals die door de directeuren der centraalmagazijnen van kleeding, uitrusting, enz. bij de toezending daarvan zullen worden opgegeven.

Organisatie van het Departement van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 28 Juni 1879, n°. 107.

Overwegende, dat het wenschelijk is, dat bij de IIe Afdeeling van het Departement van Oorlog, een der bureaux meer bepaald bestemd worde tot het voorbereiden van maatregelen voor den oorlogstoestand en tot het verzamelen van gegevens daartoe betrekkelijk.

Willende, in verband daarmede, die Afdeeling ontheffen van de werkzaamheden voor de militie en schutterij, voor zoverre zij thans daarmede is belast.

Gelet op de artikelen 2 en 4 van het Koninklijk besluit van 27 November 1877, n°. 1.

Heeft goedgevonden te bepalen:

Art. I. De in artikel I der dispositie van den Minister van Oorlog van den 29sten December 1877, n°. 36 S, vastgestelde verdeling der afdeelingen, waaruit het Departement van Oorlog bestaat, in bureaux, wordt, ten aanzien der *tweede* afdeeling, vervangen door de volgende:

TWEDE AFDEELING. — GENERALE STAF.

1e Bureau: Stafbureau; 2e Bureau: Mouvementen en oefeningen; 3e Bureau: Onderwijs.

Art. II. De in artikel 2 van voornoemde dispositie vastgestelde verdeling der werkzaamheden wordt, ten aanzien van de *tweede* afdeling, vervangen door de volgende:

TWEDE AFDEELING. — GENERALE STAF.

1e Bureau. — Stafbureau.

Defensiezaken. Organisatie en mobilisatie van het leger. Instructiën voor bevelhebbers van troepen, liniën, enz. Statistiek. Verzamelen van gegevens omtrent vreemde legers. Zendingen van officieren naar het buitenland. Voorbereiding van maatregelen voor oorlogstoestand. Archief van den Generalen Staf.

2e Bureau. — Mouvementen en oefeningen.

Personeel van den Generalen Staf en andere staven. Troepenbewegingen. Garnizoensveranderingen. Permanente militaire spoorwegcommissie. Verkenningen. Kaarten. Garnizoensdienst. Wacht- en kazerneeringsstaten. Exercitieterreinen. Manoeuvres. Kampen. Buitengewone voorvallen. Militaire bijstand. Conduitelijsten van officieren.

3e Bureau. — Onderwijs.

Krijgsschool. Koninklijke Militaire Academie. Cursussen bij de korpsen. Examens. Reglementen. Agenda der afdeling.

Art. III. De indeeling van het personeel, tot het Departement van Oorlog behorende, aangegeven in de bij artikel 3 van voornoemde dispositie behorende *Tabel*, wordt, ten aanzien der *tweede* afdeling, vervangen door de indeeling, opgenomen in de bij deze beschikking gevoegde tabel, met bepaling voorts:

- a. dat een der kapiteins van den Generalen Staf van het 1e bureau de functiën vervult van adjudant van den Minister;
- b. dat, wanneer een der chefs van het 1e en het 2e bureau een majoor is, de chef van het andere dier beide bureaux een kapitein zal moeten wezen;
- c. dat een der kapiteins van het 2e bureau meer speciaal belast zal zijn met het toezicht over de militaire verkenningen.

Art. IV. Het in de artikelen 1 en 2 van voornoemde dispositie en in de daarbij behorende *Tabel* aangegeven en omschreven 3e bureau der *tweede* afdeling: *Militie en Schutterij*, wordt als 4e bureau gevoegd bij de *eerste* afdeling: *Secretariaat*.

Uit de omschrijving der werkzaamheden van dat bureau vervallen de woorden: »Agenda der afdeling.»

Art. V. Deze beschikking treedt in werking den 1sten Juli 1879.

TABEL, behorende bij de beschikking van den Minister van Oorlog van 28 Juni 1879, n°. 107, 1e Afdeling, Secretariaat.

TWEDE AFDEELING. — GENERALE STAF.

Chef: De Chef van den Generalen Staf.

Sous-chef: Een Luitenant-Kolonel of Majoor van den Generalen Staf.

1e Bureau. Stafbureau. Een majoor of kapitein van den Generalen Staf. Verder personeel bij elk bureau. Twee Kapiteins van den Generalen Staf.

2e Bureau. Mouvementen en oefeningen. Een majoor of kapitein van den Generalen Staf. Verder personeel bij elk bureau. Twee kapiteins van den Generalen Staf. Een klerk of adjunctcommies.

3e Bureau. Onderwijs. Een kapitein. Verder personeel bij elk bureau. Een klerk of adjunctcommies.

Keuring van goederen, enz. Aanschrijving M. v. O. van 28 Juni 1879, n°. 117.

Overwegende, dat eene overdreven gestrengheid bij het keuren van goederen, materialen of bouwstoffen bij leveranciën ten dienste van den Lande, zooals voor kleeding en equipmentstukken, voor de Artillerie Stapel- en Constructiemagazijnen, voor bouwwerken van de Genie, enz., tot hooge aannemingsommen aanleiding zou kunnen geven, en mitsdien ten slotte nadeelig voor het belang van het Rijk zoude kunnen worden.

Beveelt de militaire autoriteiten en verdere officieren, welke met zoodanige keuringen zijn belast of daarover het toezicht hebben, aan, bij het keuren met beleid en doorzicht te werk te gaan, zullende, hoewel van de te leveren goederen de deugdelijkheid op den voorgrond moet blijven, daarbij echter in de eerste plaats de bestemming der goederen, bouw- of grondstoffen in het oog moeten worden gehouden.

Noodigt hen wijders uit, bij het toetsen met de standmodellen of standmonsters, niet al te zeer de volkomen gelijkheid daaraan — die niet altijd mogelijk is — te vorderen, en geen strengere eischen te stellen, dan, in verband met de overeengekomen contractsbepalingen, in billijkheid noodig zijn om de goederen, enz. geheel aan het voorgestelde doel te doen beantwoorden.

Eerste en tweede klerken bij het Departement van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1879, n°. 77.

Regelen willende stellen voor de benoeming van eerste en tweede klerken van het Departement van Oorlog, aan welke betrekkingen jaarlijksche bezoldigingen, respectievelijk van minstens *acht honderd gulden* (f 800) en van minstens *vier honderd gulden* (f 400) verbonden zijn;

Heeft goedgevonden het navolgende te bepalen :

1°. Voor de betrekking van eerste klerk bij het Departement van Oorlog komen alleen in aanmerking de onderofficieren, die, op de hierna sub 2°, 4° en 5° vermelde wijze, bij het Departement van Oorlog als tijdelijk schrijver zijn gedetacheerd, en de tweede klerken bij dat Departement.

2°. Voor eene detachering als tijdelijk schrijver bij het Departement van Oorlog — op eene toelage van *vijftig cent* (f 0,50) daags — komen voortaan alleen in aanmerking onderofficieren van het leger, die:

- a. het verlangen daartoe, door tusschenkomst hunner Chefs, aan den Minister van Oorlog hebben kenbaar gemaakt en, op grond van de ministerieele beschikking van 3 December 1844, n°. 27 B, zijn geplaatst op de lijst van sollicitanten naar de betrekking van schrijver bij het Departement van oorlog;
- b. zes jaar of langer in gemelden graad hebben gediend, en
- c. het hierna sub 4° omschreven vergelijkend examen met gunstigen uitslag hebben afgelegd.

3°. Voor de betrekking van tweede klerk bij het Departement van Oorlog komen alleen in aanmerking zij, die:

- a. Nederlander zijn volgens de wet van 28 Juli 1850 (*Staatsblad* n°. 44);
- b. met *goeden uitslag minstens drie jaren* op een Gymnasium of eene Hoogere Burgerschool de lessen hebben bijgewoond;
- c. blijkens certificaat van een bevoegd geneeskundige, eene goede gezondheid genieten, en

d. met gunstigen uitslag het hierna sub 6° omschreven vergelijkend examen hebben afgelegd.

4°. Het vergelijkend examen, hierboven sub 2°, c., bedoeld, zal loopen over de volgende onderwerpen:

a. de Nederlandsche taal: het schrijven van een opstel over eenig militair onderwerp zonder taal- of spelfouten;

b. de aardrijkskunde van *Nederland*;

c. de voornaamste feiten uit de vaderlandsche geschiedenis na het jaar 1500 n. C.;

d. het lezen van een stuk in de Fransche taal;

e. de rekenkunde: het vlug bewerken van de vier hoofdregels, alsmede het oplossen van eerste machtsvergelijkingen met één onbekende en met gewone en tiendeelige breuken.

Het vlug schrijven van eene zeer nette en duidelijke hand is een volstrekt vereischte.

5°. Telkens wanneer een onderofficier als tijdelijk schrijver bij het Departement van Oorlog moet worden geplaatst, zullen tot het afleggen van evengemeld vergelijkend examen worden opgeroepen de vier, op de hierboven sub 2°, a., vermelde lijst geplaatste, onderofficieren, die het langst in dien graad hebben gediend, nog in actieven dienst zijn en alsnog tot de bedoelde detachering wenschen in aanmerking te komen.

Zijn er twee of meer vacaturen in de betrekking van gedetacheerd schrijver, dan worden meer aspiranten opgeroepen, doch nooit meer dan vier voor elke vacante plaats.

6°. Het vergelijkend examen, hierboven sub 3°, d., bedoeld, zal hoofdzakelijk strekken tot beoordeeling van de vlugheid en de bevattelijkheid der aspiranten; hiertoe zullen door hen proeven van bekwaamheid moeten worden gegeven in de mondelinge en schriftelijke behandeling van onderwerpen en vragen betreffende aardrijkskunde, vaderlandsche en algemeene geschiedenis.

Het schrijven van eene nette en duidelijke hand is een volstrekt vereischte.

7°. Telkens wanneer een of meer tweede klerken bij het Departement van Oorlog moeten worden aangesteld, zal in de *Nederlandsche Staats-Courant* tijdig eene oproeping tot evengemeld examen geplaatst worden.

8°. Zij, die, ten gevolge van het met gunstigen uitslag afleggen van laatstbedoeld examen, tot tweede klerk bij het Departement van Oorlog worden aangesteld, hebben, bij voldoende dienstijver en ontwikkeling, uitzicht op bevordering tot hoogere rangen bij het Departement.

9°. De onderofficieren, die, overeenkomstig de thans geldende bepalingen, vóór 1 Juli 1879, op de, hierboven sub 2., a., bedoelde lijst van sollicitanten zijn geplaatst en tevens reeds thans bij het Departement van Oorlog als tijdelijk schrijver zijn gedetacheerd, behouden hunne hieraan te ontleenen aanspraken op eventueele aanstelling tot eerste klerk.

10°. De onderofficieren, die op 1 Juli 1879 bij het Departement van Oorlog als tijdelijk schrijver zijn gedetacheerd doch niet op de, hierboven sub 2., a., bedoelde lijst van sollicitanten zijn geplaatst, moeten om voor eene benoeming tot eerste klerk bij dat Departement in aanmerking te kunnen komen:

a. alsnog, overeenkomstig de bestaande bepalingen, op grond der ministeriele beschikking van 3 December 1844, n°. 27 B, op evengemelde lijst worden geplaatst;

b. zes jaar of langer in den graad van onderofficier hebben gediend, en

c. het hierboven sub 4° omschreven vergelijkend examen — na oproeping hiertoe volgens de regelen sub 5° gesteld — met gunstigen uitslag hebben afgelegd.

Betalingen van leveringen ten behoeve van het leger. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1879, n°. 87.

Overwegende, dat het wenschelijk is, zoowel in het belang van het Rijk als in dat van aannemers en leveranciers, dat het verschuldigde voor leveringen ten behoeve van het leger zoodra mogelijk worde betaald.

Heeft, in verband daarmede, goedgevonden, het navolgende te bepalen:

1°. door de directeurs der Rijks-centraalmagazijnen van kleeding zullen de aannemers en leveranciers, onmiddellijk na keuring der door hen geleverde goederen, met den uitslag van die keuring worden in kennis gesteld. Zoodra door de belanghebbenden de declaratiën voor de goedgekeurde goederen zullen zijn ingezonden, worden deze geverifieerd en onverwijld aan het Departement van Oorlog ter verevening gezonden;

2°. de hoofdadministratiën der korpsen, aan wie declaratiën ter betaling worden toegezonden, zorgen dat die betaling, zonder verwijl en steeds binnen den tijd van tien dagen, plaats hebbe.

Mochten, bij ontvangst van zoodanige declaratie, de noodige fondsen tot uitbetaling van haar bedrag niet beschikbaar zijn, dan zal de hoofdadministratie dadelijk maatregelen moeten nemen om die te verkrijgen, terwijl de militaire intendanten bij de divisien daartoe het vereischte zullen moeten verrichten.

Corvéen. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1879, n°. 88.

In verband met de rapporten, door verschillende autoriteiten van het leger, in antwoord op mijne missive van den 3den Mei jl., Kabinet Lt. W^{tt}, uitgebracht, heb ik ten aanzien van de corvéediensten goedgevonden te bepalen:

1°. voor het verrichten van verschillende corvéen moet voortaan bij alle korpsen van het leger dagelijks per compagnie, eskadron of batterij één der geoefende manschappen worden aangewezen, die van alle andere diensten kan worden vrijgesteld.

De hierbedoelde corvéediensten zijn in de eerste plaats: het in orde brengen en schoonmaken van kamers, trappen, gangen, plaatsen, privaten, strafkamers, enz. (zie art. 66, 2e alinea, en 69 van het Reglement op den Inwendigen dienst der Infanterie en art. 99 en 105 van dat der Cavalerie) en voorts het inkoopen en aandragen van levensmiddelen en brandstoffen voor de menages en andere dergelijke werkzaamheden.

In verband met vorenstaande bepaling wensch ik, dat worde onderzocht of het noodzakelijk is, dat bovendien per compagnie, eskadron of batterij een kamerwacht van oefeningen en andere diensten vrijgesteld blijve. Indien gezorgd wordt, dat de kamers, door de manschappen bewoond, gedurende de afwezigheid van het personeel, behoorlijk worden afgesloten, schijnt het, dat deze vraag ontkennend kan worden beantwoord.

De beslissing nopens dit punt wordt echter, met het oog op plaatselijke toestanden en bijzondere omstandigheden, aan de korpscommandanten overgelaten.

Bij den corvéedienst staat het beginsel op den voorgrond, dat het verrichten van de werkzaamheden, die in de huishouding van den soldaat voorkomen, eene verplichting is, welke rust op allen, die van deze huishouding deel uitmaken.

Dit belet echter niet, dat men rekening kan houden met de omstandigheid, dat sommige huishoudelijke bezigheden door militairen, behoorende tot

den dienstbaren stand, zonder tegenzin en beter worden verricht dan door jongelieden uit een maatschappelijken kring, waarin men niet gewoon is dergelijke diensten zelf te doen.

Stelt men de laatsten buiten de gelegenheid, die corvéen door anderen te laten waarnemen of zoogenaamd te *besteden*, dan zou dit hen kunnen weerhouden om vrijwillig in dienst te treden of den wettelijken dienstplicht persoonlijk te vervullen.

Met het oog hierop zullen voortaan, zoo mogelijk, geene manschappen voor de hierbedoelde corvéediensten worden aangewezen dan zij, die zich daartoe bereid hebben verklaard.

Deze kunnen er gedurende eenigen tijd achtereen, doch hoogstens gedurende eene maand, mede belast blijven.

Zijn bij eenig onderdeel geen manschappen, die de corvéen tegen vrijstelling vrijwillig op zich willen nemen, dan kan worden toegestaan, dat door hen, die daarvan wenschen vrijgesteld te worden, eene billijke geldelijke tegemoetkoming worde uitgekeerd ten behoeve van anderen, die tegen ontvangst daarvan bereid zijn de corvéen voor hen te verrichten.

Zijn er, ook bij het uitkeeren eener geldelijke vergoeding, geen manschappen tot het doen van corvéen geneigd, dan kan worden beproefd voor de onreine corvéen burgerpersonen aan te nemen, op kosten van hen, die tot het verrichten daarvan verplicht zouden zijn, doch er verschoond van wenschen te blijven.

Mocht bij eenig onderdeel geen dezer middelen tot het beoogde doel leiden, dan is het duidelijk, dat de verplichting van allen, om aan de corvéen beurtelings deel te nemen, gehandhaafd blijft.

De verdere regeling dezer aangelegenheid wordt aan de korpscommandanten opgedragen. Op het uitkeeren der geldelijke tegemoetkoming behoort door de compagnies-, eskadrons- en batterijcommandanten toezicht gehouden te worden.

2°. Voor het verrichten van persoonlijke diensten, ten behoeve van onder-officieren, mogen geen manschappen worden gebezigd, die daartoe niet geneigd zijn; eene billijke vergoeding behoort voor dergelijke diensten — welke nimmer mogen worden uitgestrekt tot verrichtingen, die met het dragen der uniform minder zijn overeen te brengen — te worden uitgekeerd.

Werving. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1879, n°. 111.

In aanmerking nemende, dat bij het 1e regiment Huzaren het aantal vrijwilligers compleet is:

Heeft goedgevonden te bepalen, dat de werving van vrijwilligers voor genoemd regiment tot ultimo September a. s. zal zijn gesloten.

Kazerneering. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1879, n°. 114.

Het wenschelijk achtende, dat, ook bij de opkomst onder de wapenen van een of meer lichten der militie, het personeel in de kazernes zoodanig worde gelegerd, dat voor ieder man ongeveer 16 M³. ruimte beschikbaar zij, verzoek ik U na te gaan in hoever hieraan reeds nu en bij de aanstaande opkomst van miliciens in den loop van dit jaar kan worden voldaan bij het garnizoen onder Uw bevel.

Indien de bestaande kazernes de gelegenheid daartoe niet opleveren, noodig ik U uit, den Bevelhebber, onder wien U resorteert, daarmede in kennis te stellen, met toevoeging van een voorstel nopens de wijze om in de bestaande behoefte te voorzien, hetzij door het in gebruik nemen van beschikbare lokalen ter plaatse, hetzij door het tijdelijk onder tenten legeren van een gedeelte van het garnizoen.

Zoodra mogelijk zullen die voorstellen mij door de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen moeten worden toegezonden.

Besmetting met wandgedierte. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juni 1879, n°. 115.

Van oordeel, dat het onbesmet zijn met wandgedierte een der voornaamste vereischten is voor gebouwen, lokalen, enz., tot verblijf of ter huisvesting van troepen in gebruik.

Verlangt, dat de korpscommandanten hierop door de officieren, belast met de kazerneering, voortdurend met de meeste aandacht doen toezien; en voorts, dat, zoodra zich eenig spoor van besmetting vertoont, vanwege de betrokken troepengedeelten, in overleg met de plaatselijke autoriteit der Genie en met gebruikmaking der hulpmiddelen, welke door deze zullen kunnen worden verleend, al datgene worde aangewend, wat aan eene spoedige ontsmetting slechts eenigszins bevorderlijk zal kunnen zijn.

Beknopt overzicht der proeven en oefeningen, die in het jaar 1877 bij het wapen der artillerie hebben plaats gehad, getrokken uit de daarover ingediende verslagen. Aanschrijving M. v. O. van 11 Juni 1879, n°. 57.

Brengt ter kennis van het leger, dat het *Beknopt overzicht der proeven en oefeningen, die in het jaar 1877 bij het wapen der artillerie hebben plaats gehad*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1,50 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

1911

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year. It is divided into two main sections, the first of which deals with the general situation and the second with the progress of the work.

2. The general situation of the country is described in the first section. It is found that the country is in a state of general prosperity and that the progress of the work is satisfactory.

3. The progress of the work is described in the second section. It is found that the work has been carried out in accordance with the plan and that the results are satisfactory.

4. The report concludes with a summary of the work done during the year and a statement of the conclusions reached.

RECUEIL MILITAIR.

(26 JULI — 25 AUGUSTUS 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Vervoer van militairen en militaire goederen. Aanschrijving M. v. O. van 14 Juli 1879, n°. 45.

Bericht ontvangen hebbende, dat, te rekenen van 15 Juni ll. bij de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen, in lokaal verkeer*, in werking is getreden het 4e vervolg op het tarief voor het vervoer van bestelgoederen, enz., alsmede dat, te rekenen van 1 Juli ll., in werking is getreden het 7e vervolg op het tarief voor ij- en vrachtgoederen in *rechtstreeksch verkeer* tusschen stations van de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen*, van de *Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij*, van de *Nederlandsche Centraal-Spoorwegmaatschappij* en van de *Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorwegmaatschappij*.

Garnizoenswachten bij spoedige opkomst onder de wapenen van verlofgangers. Aanschrijving M. v. O. van 29 Juli 1879, n°. 61.

Met uitbreiding van hetgeen bij dezerzijdsche aanschrijving van 12 September 1873, n°. 62 P, aan de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen werd voorgeschreven ten opzichte van het militair toezicht, dat uitgeoefend moet worden aan de voornaamste stations van overgang, alsmede bij vertrek en aankomst van stoombooten, indien troepenvervoer op eenigszins groote schaal plaats heeft, zooals o. a. bij het onder de wapenen komen van lichten miliciens, wordt door mij het volgende bepaald:

Wanneer de militie, hetzij geheel, hetzij ten deele *met speed* onder de wapenen moet komen en de miliciens rechtstreeks op hun korps worden gedirigeerd, moeten op den dag der opkomst elke garnizoensplaats aan alle stations wachten geplaatst worden onder het bevel van een officier.

Deze wachten zullen niet alleen e. q. tot het handhaven der orde optreden, maar tevens moeten dienen om aankomende miliciens, voor zooveel noodig, naar hunne kazernes te doen geleiden.

TWEEDE GEDEELTE.

Huwelijken van vrijwilligers, dienende beneden den rang van officier. Aanschrijving M. v. O. van 3 Juli 1879, n°. 71.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat punt VI d. der aanschrijving van het

Departement van Oorlog van den 26sten Februari dezes jaars, IIe Afd. Generale Staf, n°. 36 (*Rec. Mil.* II, blz. 72), moet worden gelezen als volgt:

»d. Van de onder n van punt I bedoelde werklieden deelen daarin alleen de werklieden in hout en ijzer (met uitzondering der hoefsmeden), die bij de korpsen zijn ingedeeld, en dan nog hoogstens ten getale van 4 bij de compagnie, bestemd tot den dienst bij het Torpedowezen, 6 bij elk der regimenten veldartillerie, 2 bij het regiment rijdende artillerie en 5 bij het korps pontonniers.»

Reis- en verblijfkosten. Aanschrijving M. v. O. van 16 Juli 1879, n°. 56. Mededeeling v. Z. M. besluit van 10 Juli 1879, n°. 26.

Gezien ons besluit van den 15den December 1849 (*Staatsblad* n°. 62), houdende algemeene verordeningen nopens de vergoeding wegens reis- en verblijfkosten, toe te kennen aan burgerambtenaren, enz.

Gelet op ons besluit van den 23sten April 1851 (*Staatsblad* n°. 21), verschillende bepalingen bevattende tot uitbreiding van eerstgemeld besluit, inzonderheid voor zooveel het daarbij vastgestelde onder artikel 1 § a betreft.

Op de voordrachten van Onzen Minister van Oorlog van den 30sten Juni 1879, VIIIe Afd., n°. 84, en van Onzen Minister van Financiën van den 3den Juli 1879, n°. 64, Gen. Thes.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat de Technisch adviseur-Keurmeesters bij de centraalmagazijnen van kleeding, uitrusting, enz., voor de reizen, welke zij verplicht zijn voor 's Rijks dienst af te leggen, met opzicht tot de hun deswege toe te kennen vergoeding voor reis- en verblijfkosten, gerangschikt moeten worden in de 3e klasse van het tarief, bij artikel 2 van het eerstaangehaalde besluit vastgesteld.

Dit besluit wordt geacht in werking te zijn getreden van en met den 1sten Juli 1879.

Vervoer langs spoorwegen. Aanschrijving M. v. O. van 21 Juli 1879, n°. 73.

In aanmerking nemende, dat zich in den laatsten tijd herhaaldelijk detachementen tot vervoer aan spoorweg-stations hebben aangemeld, zonder voorzien te zijn van de vereischte verklaringen met strook (zie § 3 der beschikking van 14 December 1878, VIIIe Afd. n°. 57 (*Rec. Mil.* I, bladz. 931), en dat de geleiders van die detachementen in de meening verkeerden, dat zij of zonder eenig bewijs zouden worden vervoerd, of wel de vrachtkosten vóór het vervoer moesten betalen, in welk laatste geval door de geleiders zelfs niet altijd quitantiën werden gevraagd.

Overwegende, dat uit het vorenstaande blijkt, dat de bepalingen in het bovenaangehaald voorschrift nog niet behoorlijk worden nagekomen, ofschoon dit nog onlangs bij de beschikking van 20 Maart 1879, VIIIe Afd., n°. 56 (*Rec. Mil.* I, bladz. 8), uitdrukkelijk is aanbevolen.

Gelast de bij deze zaak betrokken militaire autoriteiten, de vereischte maatregelen te nemen, dat de bedoelde voorschriften voortaan worden gekend en nageleefd.

Najaarsmanoeuvres der 3e Divisie. Aanschrijving M. v. O., van 23 Juli 1879, n°. 92.

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van 11 Juli jl., n°. 30, betrekkelijk het houden van manoeuvres in *Noord-Brabant* en *Gelderland* door de 3e Divisie en de daaraan toe te voegen troepen, luidende als volgt:

Het noodig achtende, dat jaar wederom veldmanoeuvres op uitgebreide schaal te doen verrichten:

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 7den Juli 1879, IIe Afd., n°. 45.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Artikel I. In de maand September a. s. zullen in een gedeelte van *Noord-Brabant* en *Gelderland* veldmanoeuvres op uitgebreide schaal worden verricht.

Art. II. Aan die manoeuvres zal deelnemen de 3e divisie, waarbij zullen worden gevoegd: een batterij van het 2e regiment veldartillerie, twee compagnieën artillerie-transporttrein, een compagnie pontonniers, een detachement hospitaalsoldaten en een detachement cavalerie.

Art. III. Op de behoorlijke samenstelling der bij dit besluit bedoelde bataljons, eskadrons en batterijen, zoomede van de voertuigen der betrokken korpsen wordt door Onzen Minister van Oorlog orde gesteld.

Art. IV. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd voor de oefeningen hiervoren bedoeld, het vereischte aantal hoofd- en verdere officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten, zoomede de nog noodige troepen-detachementen aan te wijzen.

Art. V. Aan de generaals, hoofd- en verdere officieren, die aan de manoeuvres deelnemen, wordt gedurende den tijd, dat zij zich daartoe buiten hunne gewone standplaatsen moeten ophouden, tot en met den dag van de terugkomst in hunne respectieve garnizoenen, de navermelde toelage per dag toegelegd: aan den divisiecommandant *f* 12,00, aan den commandant eener brigade *f* 5,50, aan den chef van den staf der divisie, den intendant bij de divisie, den officier van gezondheid, chef van den geneeskundigen dienst en de hoofdofficieren, toegevoegd aan den divisiecommandant *f* 4,00, aan verdere hoofdofficieren *f* 2,00, aan een kapitein of ritmeester *f* 1,75, aan een luitenant *f* 1,50.

Art. VI. De levensmiddelen voor de onderofficieren en minderen, die gedurende de manoeuvres zonder voeding bij de ingezetenen worden gehuisvest of een bivak of noodkwartier betrekken, worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege en tevens tot aankoop van het noodige brood, wordt op de dagen, dat zij in een der opgenoemde gevallen verkeerden, hunne dagelijksche soldij verhoogd met *f* 0,40, welk bedrag tevens wordt toegekend aan de waschvrouwen, die in de in dit artikel bedoelde termen vallen.

Indien dit door den Bevelhebber der divisie mocht worden noodig geoordeeld, kan een door Onzen Minister van Oorlog te bepalen reserve-ration, voor 's Rijks rekening aan de troepen worden verstrekt.

Op den dag dat dit ration wordt gebruikt, wordt de hiervoren bedoelde soldijverhoging niet genoten.

Art. VII. Acht dagen vóór het vertrek der troepen uit hunne standplaatsen, tot en met den dag vóór de terugkomst aldaar, zal het ration fourage voor alle aan de manoeuvres deelnemende officiers- en troepenpaarden bestaan in: 3 KG. hooi, 4 KG. stroo, 6 KG. haver.

Aan de officieren, tot het houden van dienstpaarden gerechtigd, wordt de fourage voor die paarden gedurende de manoeuvres *in natura* verstrekt, terwijl de schadeloosstelling wegens gemis aan fourage voor de officieren, die aan de manoeuvres zullen deelnemen, wordt verhoogd met *f* 0,20 daags gedurende de acht dagen, welke aan de manoeuvres voorafgaan.

Art. VIII. Indien het door den divisiecommandant wordt noodig geoordeeld, op een bivak stroo te verstrekken of wachturen te doen ontsteken, veldbruggen te slaan of andere pionnier-werkzaamheden te doen verrichten, wordt het daartoe noodige voor 's Rijks rekening aangeschaft.

Heeft ter uitvoering van dat besluit bepaald:

1°. de manoeuvres zullen plaats hebben van omstreeks 8 tot 17 September a. s.

2°. De divisiecommandant zal de tot de divisie behorende veldeskadrons, artillerie- en genie-troepen, benevens de door den commandant der bereden artillerie aan te wijzen batterij van het 2e regiment veldartillerie, de twee compagnieën artillerie-transporttrein, de veldcompagnie pontonniers, het detachement hospitaalsoldaten en het detachement cavalerie bij de beide brigades indeelen, of wel voor den algemeenen dienst bij de divisie aanwijzen, naar mate van de zich voordoende behoefte.

3°. De bataljons, die aan de oefeningen deelnemen, zullen daartoe op de grootst mogelijke sterkte worden gebracht, door daarbij te detachieren de miliciens der lichtingen van 1876, 1878 en 1879, ingedeeld bij de depots der betrokken korpsen infanterie.

4°. De veldeskadrons zullen op eene sterkte van 90 troepenpaarden worden gebracht.

De paarden beneden de 7 jaar blijven in het garnizoen achter.

5°. Het bevel over de artillerie-troepen wordt opgedragen aan den luitenant-kolonel SCHNEIDER, aan wien wordt toegevoegd de 1e luitenant Jhr. L. A. P. Six, beiden van het 2e regiment veldartillerie.

Tot commandant van de artillerie bij de 1e brigade wordt aangewezen de majoor DOORMAN, en bij de 2e brigade de majoor KNOOTE, beiden van het 1e regiment veldartillerie.

De batterijen zullen bestaan uit 4 vuurmonden, 3 caissons, 1 voorraad-afuit, 1 voorraadwagen tot bagage en 1 smidswagen.

De voertuigen, die niet bij de batterijen aanwezig zijn, en de benodigde munitieën moeten door de zorg van den commandant der bereden artillerie, in overleg met den commandant der divisie, uit de magazijnen verstrekt en die voertuigen, alsmede de overblijvende munitieën, weder daarin ingeleverd worden.

6°. Ter bekoming van de rijksvoertuigen, niet tot de batterijen behoorende, welke bij de staven en korpsen der manoeuvreerende divisie moeten worden ingedeeld, doet de divisiecommandant de aanvraag aan den commandant der vestingartillerie, die de magazijnen zal aanwijzen, waaruit deze voertuigen moeten worden verstrekt.

Van de voor die voertuigen noodige bespanningen geschiedt, door den divisiecommandant, opgave aan den commandant der bereden artillerie, die de uitrukkende sterkte aan manschappen en paarden der compagnieën artillerie-transporttrein dienovereenkomstig regelt.

7°. De compagnie pontonniers zal eene sterkte hebben van 1 kapitein, 4 luitenants, 10 onderofficieren en 165 pontonniers.

De vlottende trein zal bestaan uit 51 pontons.

8°. Tot commandant van de genie-troepen bij het hoofdkwartier der divisie wordt bestemd de commandant van het bataljon mineurs en sappeurs.

9°. Het detachement hospitaalsoldaten zal bestaan uit de onder de wapenen te roepen miliciens van de beide compagnieën hospitaalsoldaten. De manschappen van dit detachement zullen bij de regimenten infanterie in substantie worden gevoerd, overeenkomstig de daaromtrent door den divisiecommandant te geven bevelen.

Hun dienst bij de manoeuvres zal door den militairen intendand, in overleg met den chef van den geneeskundigen dienst der divisie, worden geregeld.

10°. Het detachement cavalerie, bestemd voor ordonnansdienst, het verstrekken van paarden aan onbereden officieren; enz. zal door het 3e regiment

huzaren worden gegeven, en een sterkte hebben van: 2 officieren, 4 wachtmeesters, 8 korporaals en 73 huzaren, allen bereden.

11°. Worden bestemd:

tot chef van den staf der vereenigde troepen, de majoor GOUDRIAAN, chef van den staf der 3e divisie;

tot adjunct-chef van den staf, de kapitein EYSSONIUS DE WAAL, adjunct-chef van den staf der divisie en waarnemend adjudant van den divisiecommandant;

tot chef van den staf der 1e brigade, de kapitein ROOSEBOOM, van den generalen staf;

tot chef van den staf der 2e brigade, de kapitein VAN POMMEREN, van den generalen staf.

Voorts worden aan den chef van den staf der vereenigde troepen en aan de chefs der staven van de 1e en 2e brigade respectievelijk toegevoegd de 1e luitenants SABRON en NEETESON van het 6e regiment infanterie en F. VAN HASSELT van het 2e regiment veldartillerie.

12°. Bij de manoeuvres zullen als scheidsrechters optreden: de luitenant-kolonel HARDENBERG van het 4e regiment infanterie, de luitenant-kolonel GEUKEMA BAKKER van het 2e regiment huzaren en de luitenant-kolonel VAN DIJK, belast met het bevel over het 1e regiment veldartillerie.

De divisiecommandant zal door de gewone tusschenkomst den genoemden hoofdofficieren aanschrijven, waar en wanneer zij zich tot bedoeld einde zullen moeten aanmelden.

13°. Met den administratieven dienst bij de divisie wordt belast de intendant 2e klasse MEIJL, aan wien de 1e luitenant-kwartiermeester VAN DEN BENT van het regiment grenadiers en jagers en de 1e luitenant DE RAS van het 8e regiment infanterie worden toegevoegd.

Met den administratieven dienst bij de brigades worden belast:

bij de 1e brigade de onderintendant 2e klasse HORSTMANN;

bij de 2e brigade de 1e luitenant-kwartiermeester THOMÉSE, van het 1e regiment infanterie.

Deze officieren zullen door den divisiecommandant worden opgeroepen.

14°. In de waarneming van den geneeskundigen en veterinairen dienst bij de manoeevrerende troepen zal dezerzijds nader worden voorzien; de divisiecommandant zal tijdig aan het Departement van Oorlog eene opgave moeten inzenden omtrent den datum, waarop de officieren van gezondheid en paardenartsen, welke niet tot de divisie behooren, op hunne bestemming dienen aan te komen.

15°. De brigadecommandanten, scheidsrechters en chefs van staven en diensten bij de manoeuvres kunnen door den divisiecommandant twee dagen vóór den aanvang der oefeningen te 's Bosch worden vereenigd, tot het ontvangen der noodige inlichtingen, aanbevelingen, enz.

16°. Ten opzichte van de regeling van de te houden oefeningen in het algemeen, het inzenden van verslagen omtrent die oefeningen aan het Departement van Oorlog en de voorziening in den garnizoensdienst door de bevelhebbers in de betrokken militaire afdelingen, zal ook nu worden gehandeld zooals dit sub 17°, 18° en 20° der aanschrijving van 10 Juli 1875, n°. 52 P (*Rec. Mil. II*, bladz. 86) is bepaald, terwijl voor alle verdere aangelegenheden, betreffende de te houden manoeuvres, verwezen wordt naar het daarop betrekking hebbende voorschrift.

Aanvragen en verstrekken van verwisselstukken tot geweren en karabijnen tot kamerschietoefeningen. Aanschrijving M. v. O. van 25 Juli 1879, n°. 60.

Heeft, als vervolg op de dispositie van 3 Mei jl., n°. 72 (*Rec. Mil.* II, bladz. 135), goedgevonden te bepalen:

dat de verwisselstukken, die bij de korpsen noodig mochten zijn voor de herstelling van *geweren en karabijnen tot kamerschietoefeningen*, door de commandanten der korpsen rechtstreeks aan den Directeur der artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen moeten worden gevraagd en door genoemden Directeur *zonder nadere machtiging en kosteloos* behooren te worden verstrekt.

Legerplaats bij *Bussum*. Aanschrijving M. v. O. van 25 Juli 1879, n°. 66.

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van 16 Juli jl., n°. 23, o. a. betrekkelijk het kampeeren in de maanden Augustus en September a. s., op de heide bij *Bussum*, en luidende als volgt:

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 11den Juli 1879, IIe Afd., n°. 29;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. De 4e en 5e compagnie van het depotbataljon van het 7e regiment infanterie zullen van 18 Augustus e. k. tot 20 September d. a. v. te *Naarden* worden gedetacheerd.

Art. II. Een der drie veldbataljons van het 7e regiment infanterie te *Amsterdam* in garnizoen zal van 18 Augustus a. s. tot 20 September d. a. v. beurtelings een tiental dagen, een kamp betrekken op het aan het Rijk toebehoorende gedeelte van de heide bij *Bussum*.

Art. III. Van en met den dag van vertrek uit het garnizoen *Amsterdam* tot en met dien van terugkomst aldaar, zal aan de officieren, bij de onder art. II vermelde onderdeelen ingedeeld, in vervanging van de campagne-vivres de navermelde toelage per dag worden toegelegd:

aan den officier, belast met het bevel over het bataljon:

hoofdofficier zijnde f 4,00, kapitein zijnde f 3,00, aan een kapitein f 1,75, aan een luitenant f 1,50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijk gesteld.

Art. IV. De levensmiddelen ten behoeve van de onderofficieren en mindere militairen, tot de bij art. II bedoelde veldbataljons behoorende, worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als eene tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege, wordt gedurende het verblijf op de legerplaats de dagelijksche soldij verhoogd:

voor een adjudant-onderofficier met f 0,25, voor de overige onderofficieren en minderen met f 0,12.

Aan iedere waschvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, voor 's Rijks rekening een ration brood daags verstrekt.

Art. V. Aan de officieren, behoorende tot de bij art. I bedoelde compagnieën van het depotbataljon, wordt van en met den dag van vertrek uit *Amsterdam*, tot en met dien van terugkomst aldaar, een bijslag per dag op het traktement toegelegd, tot hetzelfde bedrag in de verschillende rangen, als de toelagen voor de officieren der kampeerende bataljons, bedoeld bij art. III van dit besluit.

Art. VI. De officieren, onderofficieren en minderen, die tot het in gereedheid brengen en opruimen van de legerplaats worden vooruitgezonden

of daarop moeten achterblijven, genieten, gedurende hun verblijf aldaar, de vergoedingen bij de artt. III en IV aangewezen.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Heeft ter uitvoering van dat besluit goedgevonden te bepalen:

1°. De in art. I genoemde compagnieën zullen te *Naarden* worden gekazerneerd.

2°. Het 1e bataljon van het 7e regiment infanterie zal van 18 Augustus a. s. tot 29 Augustus d. a. v. op de heide bij *Bussum* worden gelegerd.

De miliciens van de lichter 1876 van dat bataljon zullen aldaar den 20sten Augustus aankomen.

Het 2e bataljon zal van 29 Augustus tot 9 September in die legerplaats kampeeren en het 3e bataljon van 9 September tot 20 September d. a. v.

De miliciens der lichter 1876 van het 3e bataljon zullen den 18den September naar *Amsterdam* terugkeeren.

3°. Tot het in gereedheid brengen van het kamp zal een detachement van het 1e bataljon op 11 Augustus naar genoemde legerplaats vertrekken, terwijl tot het opruimen van het kamp een detachement van het 3e bataljon aldaar zal achterblijven.

De sterkte van deze detachementen wordt door den regimentscommandant bepaald.

4°. Voor de levering van ligstroo, zal, op daartoe dezerzijds gegeven bevelen, eene overeenkomst gesloten, en de uitslag te zijner tijd medegedeeld worden.

De voorziening in de behoefte aan levensmiddelen en brandhout, ten behoeve van de menage der onderofficieren en minderen, wordt aan den regimentscommandant overgelaten.

Het brood zal door de garnizoensbakkerij te *Naarden* worden verstrekt.

De dienst der transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van brood, kampement-, nachtlegergoederen, enz. en het vervoeren van zieken wordt verricht door middel van artillerie-voertuigen en bespanningen, de laatste door den commandant der bereden artillerie daartoe aan te wijzen.

Tot het verrichten van voornoemden treindienst zullen drie bespanningen van 4 paarden, 3 geleiders, twee transportwagens en een ziekenwagen, van af 10 Augustus a. s. ter beschikking van den commandant van het 7e regiment infanterie worden gesteld.

Het magazijn, waaruit bedoelde voertuigen zullen worden verstrekt, zal worden aangewezen door den commandant der vestingartillerie.

5°. De zieken zullen naar de garnizoens-infirmierie te *Naarden* worden geëvacueerd.

6°. Door den commandant van het 7e regiment infanterie zal *tijdig* aan den Directeur van 's Rijks magazijn van kleeding, uitrusting, enz. te *Amsterdam* eene opgave worden gezonden van het benodigde getal tenten en verdere kampementseffecten, met aanduiding van het tijdstip, waarop over die goederen moeten kunnen worden beschikt.

Eene gelijke opgave zal aan den toezienenden chef over de militaire administratieve inrichtingen te *Utrecht* moeten geschieden, voor zooveel betreft het verstrekken van twee brancards op raderen.

7°. De oefeningen in het kamp te houden, zullen door den regimentscommandant zoo dikwijls kunnen worden bijgewoond, als hem noodzakelijk voorkomt.

8°. Tijdens den duur van het kamp zullen de gewone schietoefeningen van het garnizoen te *Amsterdam* worden gestaakt.

9°. De toelage en de soldijverhooging bij art. III en IV van het besluit bedoeld, moeten onder de kosten, gevallen op het kampeeren van troepen, de bijslag, bedoeld bij art. V, onder de gewone traktementen van officieren worden verantwoord.

Intrekking van het Koninklijk besluit tot schorsing van de lessen aan de tweede afdeling der krijgsschool. Aanschrijving M. v. O. van 30 Juli 1879, n°. 59.

Gezien de wet van 24 Juni 1879 (*Staatsblad* n°. 128), houdende definitieve vaststelling van het achtste hoofdstuk der staatsbegrooting voor het dienstjaar 1879.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 19 Juli 1879, Kabinet, Litt. I²¹.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. In te trekken Ons besluit van 31 December 1878, n°. 10.

Najaarsoefeningen. Aanschrijving M. v. O. van 31 Juli 1879, n°. 61. Mededeeling van Z. M. besluit van 23 Juli 1879, n°. 27.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 19 Juli 1879, IIe Afd., n°. 81;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Artikel I. In de maand September a. s. zullen door verschillende troepengedeelten najaarsoefeningen op eenigszins uitgebreide schaal worden gehouden.

Art. II. Deze manoeuvres zullen worden uitgevoerd:

a. door het 2e, 3e en 4e bataljon van het 3e regiment infanterie, 2 pelotons van het 1e eskadron van het 3e regiment huzaren en één sectie van de 5e batterij van het 1e regiment veldartillerie in de nabijheid van *Bergen-op-Zoom*;

b. door het 6e regiment infanterie, 2 pelotons van het 1e eskadron van het 3e regiment huzaren en één sectie der 6e batterij van het 1e regiment veldartillerie in de omstreken van *Breda*;

c. door het 2e en 3e bataljon van het 4e regiment infanterie, een eskadron van het 1e regiment huzaren en de 2e en 3e batterij van het 2e regiment veldartillerie in de nabijheid van *Leiden*;

d. door het 1e, 2e, 3e en depotbataljon van het 7e regiment infanterie en het 1e eskadron van het 1e regiment huzaren, welke troepen gedeeltelijk een bivak bij *Bussum* zullen betrekken, alsmede door de 2e, 4e en 5e depotcompagnie van het 8e regiment infanterie en eene batterij van het 1e regiment veldartillerie in de nabijheid van *Bussum*;

e. door het 1e en 3e bataljon, de 1e, 4e en 5e compagnie van het 4e bataljon en de 1e en 3e compagnie van het depotbataljon van het 8e regiment infanterie, het 2e eskadron van het 4e regiment huzaren en 1 batterij van het 1e reg. veldartillerie tusschen *Arnhem* en *Doesborgh*; en

f. door het 2e bataljon en de 2e en 3e compagnie van het 4e bataljon van het 8e regiment infanterie, de veldeskadrons van het 4e regiment huzaren en eene batterij van het 1e regiment veldartillerie tusschen *Zutfen* en *Deventer*.

Art. III. Op de behoorlijke samenstelling der bij dit besluit bedoelde bataljons, eskadrons en batterijen wordt door Onzen Minister van Oorlog orde gesteld.

Art. IV. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd voor de oefeningen hiervoren bedoeld, het vereischte aantal opper-, hoofd- en verdere officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten aan te wijzen.

Litteraire
Sociëteit
Groningen

Art. V. Door de Generaals, hoofd- en verdere officieren, die aan de manoeuvres deel nemen en niet behooren tot de garnizoenen, van waaruit wordt gemanoevreerd, wordt van en met den dag van vertrek uit hunne gewone standplaatsen tot en met dien van terugkomst aldaar, de navolgende toelage per dag genoten :

door een Generaal *f*6,00, door een Kolonel *f*4,00, door een Luitenant-Kolonel of Majoor *f*2,00, door een Kapitein of Ritmeester *f*1,75 en door een Luitenant *f*1,50.

De officieren van militaire administratie en van den Geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijk gesteld.

Art. VI. De levensmiddelen der onderofficieren en verdere militairen worden op de gewone wijze voor rekening der menages aangeschaft.

Als eene tegemoetkoming voor hen, die het bivak bij *Bussum* betrekken, wordt, van en met den dag van vertrek uit tot en met dien van terugkomst in de garnizoenen of standplaatsen, de dagelijksche soldij verhoogd :

voor een adjudant-onderofficier met 25 cent en voor de overige onderofficieren en minderen met 12 cent, welk laatste bedrag tevens wordt toegekend aan de waschvrouwen, die in de in dit artikel bedoelde termen vallen.

Art. VII. De hoofd- en verdere officieren, benevens de onderofficieren en minderen, behorende tot het veldbataljon, dat nabij *Bussum* gekampeerd is, en de officieren, behorende tot de 4e en 5e compagnie van het depotbataljon van het 7e regiment infanterie, die aan voorschreven manoeuvres deelnemen, zullen de toelagen, den bijslag en de soldijverhooging genieten, zooals die bij Ons besluit van 16 Juli 1879, n°. 23, zijn vastgesteld.

Art. VIII. Indien het door den bevelhebber der troepen noodig wordt geacht, op een bivak, schuilplaatsen te doen inrichten, stroo te verstrekken, drinkwater te doen aanvoeren of wachtvuren te doen ontsteken, veldbruggen te slaan of andere pionnierwerkzaamheden te doen verrichten, dan wordt het daartoe benoodigde voor 's Rijks rekening aangeschaft.

Heeft ter uitvoering van dit besluit bepaald :

1°. De manoeuvres zullen plaats hebben als volgt: die sub *a* en *b* van omstreeks 11 tot 17 September; die sub *c* van 8 tot 12 September; die sub *d* van 3 tot 6 September; die sub *e* van 1 tot 6 September; die sub *f* van van 8 tot 13 September.

2°. Het bevel wordt opgedragen over de troepen, genoemd: sub *a* aan den commandant van het 3e regiment infanterie; sub *b* aan den commandant van het 6e regiment infanterie; sub *c* aan den commandant van het 4e regiment infanterie; sub *d* aan den commandant van het 7e regiment infanterie; sub *e* aan den commandant van het 8e regiment infanterie; en sub *f* aan den commandant van het 4e regiment huzaren.

Aan elk der genoemde hoofdofficieren wordt de kapitein- of ritmeester-adjudant van zijn onderhoorig regiment toegevoegd.

3°. De oefeningen, sub *a* en *b* genoemd, zullen gedeeltelijk onder het toezicht van den commandant der 1e divisie worden gehouden.

De leiding van die sub *c* en *d* wordt opgedragen aan den commandant der 2e divisie en van die sub *e* en *f* aan den commandant der 4e divisie.

Bedoelde divisiecommandanten zullen zich hiertoe kunnen doen vergezellen van den chef en den adjunct-chef van den staf hunner divisie.

4°. Omtrent het tijdelijk kazerneeren van troepengedeelten te *Bergen-op-Zoom*, *Breda*, *Leiden* en *Deventer* zal door de divisiecommandanten in overleg worden getreden met de betrokken bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

5°. De divisiecommandanten, met het toezicht of de leiding dezer oefeningen belast, zullen voor de daarbij aangewezen infanterie-troepen, die niet onder hen ressorteeren, in overleg treden met den betrokken divisiecommandant.

De batterijen zullen, voor zooveel noodig, worden aangewezen door den commandant der bereden artillerie, aan wien de divisiecommandanten de vereischte opgaven zullen doen toekomen.

6°. De batterijen zullen bestaan uit 4 vuurmonden.

De benoodigde munitieën moeten door de zorg van den commandant der bereden artillerie, in overleg met den betrokken divisiecommandant uit de magazijnen worden verstrekt.

De overblijvende munitieën worden daarin weder ingeleverd.

7°. Ter bekoming van rijksvoertuigen, niet tot de batterijen behorende, doet de divisiecommandant de aanvraag aan den commandant der vesting-artillerie, die de magazijnen zal aanwijzen, waaruit deze voertuigen moeten worden verstrekt.

8°. De voor die voertuigen noodige bespanningen worden, op aanvraag van den divisiecommandant, aangewezen door den commandant der bereden artillerie.

9°. Het brood voor de bivakkeerende troepen, bedoeld bij punt *d* van artikel II van dit besluit, zal door de garnizoensbakkerij te *Naarden* verstrekt en van daar door middel der artillerie-voertuigen, bedoeld bij punt 4 der dezerzijdsche aanschrijving van 25 dezer, IIe Afd., n°. 66, naar het bivak vervoerd worden.

10°. De verdere regeling, enz. van de te houden oefeningen in het algemeen zal geschieden overeenkomstig de voorstellen door de divisiecommandanten deswege aan den Minister van Oorlog gedaan.

11°. Na afloop van de oefeningen zenden de divisiecommandanten een algemeen verslag omtrent de oefeningen hier bedoeld.

12°. De betrokken bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen zullen op de waarneming van den garnizoensdienst in de garnizoensplaatsen der in het besluit vermelde troepen, gedurende de oefeningen orde stellen.

13°. De vergoedingen en kosten, bedoeld bij de artt. V, VI en VIII, zullen worden verantwoord onder de kosten, gevallen op het kampeeren der troepen.

Verstrekking van verzwaarde rations aan paarden op de Zeisterheide. Aanschrijving M. v. O. van 31 Juli 1879, n°. 78. Mededeeling v. Z. M. besluit van 27 Juli, n°. 18.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 22 Juli 1879, IVe Afd., n°. 61.

Gezien ons besluit van 11 Mei II., n°. 33, betrekkelijk het houden van practische oefeningen in de legerplaats bij *Zeist*, door het bataljon Mineurs en Sappeurs.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat het ration fourage voor de troepenpaarden van de veldartillerie, die in het loopende jaar gedurende de practische oefeningen van het bataljon mineurs en sappers op de *Zeisterheide* zijn gedetacheerd, van en met den dag der ter uitvoerlegging van dit besluit tot en met dien vóór de terugkomst in de garnizoenen, zal bestaan uit:

3 KG. hooi, 3 $\frac{1}{2}$ KG. stroo en 6 KG. haver.

Tactische instructie voor het gebruik van het infanterievuur op groote afstanden. Aanschrijving M. v. O. van 7 Aug. 1879, n°. 84.

Aan de commandeerende officieren der korpsen van het leger.

De ondervinding, op tactisch gebied verkregen in den oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland in 1870—71, en meer bepaald in dien tusschen Rusland en Turkijë in 1877, heeft op overtuigende wijze aangetoond, dat de tactiek voortaan rekening moet houden met het infanterievuur op aanmerkelijk groote afstanden, dan waarop het vroeger werd gebruikt.

De hoogst belangrijke uitwerking, die in sommige omstandigheden door het salvovuur op grooten afstand kan worden teweeggebracht, heeft in verschillende Europeesche legers reeds geleid tot het wijzigen en uitbreiden van de schietoefeningen der infanterie, en tot het vaststellen van reglementaire bepalingen, om het, desgevorderd, behoorlijk te kunnen regelen en op doelmatige wijze te kunnen toepassen.

Het is alzoo te voorzien, dat men bij een eventueelen oorlog tegenover een vijand kan staan, die van het geweervuur met vrucht partij trekt, op veel grooteren afstand dan waarop onze infanterie zulks tot dusver zoude kunnen doen. De nadeelen, die uit deze omstandigheid zouden kunnen voortvloeien, dienen in tijds te worden voorkomen.

Na de uitvoering der wijziging van de patroon en het vizier der geweren klein kaliber — bevolen bij mijne beschikking van den 30sten Juni jl., IVe Afd. artillerie, n°. 112 (*Rec. Mil.* I, blz. 25) — zal de Nederlandsche infanterie in het bezit zijn van een vuurwapen, dat door zijn ballistisch vermogen en vizierinrichting, tot op afstanden van 1800 meter met goed gevolg kan worden aangewend en dat aan de nieuwere eischen in elk opzicht zal voldoen. In verband met de uitkomsten van ter zake dienende proefnemingen, zullen te zijner tijd de noodige reglementaire bepalingen voor de beoefening en het oordeelkundig gebruik van het vuur op de grootere afstanden, worden vastgesteld.

Middelertijd kan het geweer met ongewijzigde vizier-inrichting en munitie reeds worden gebruikt tot op afstanden, die hoewel aanmerkelijk geringer dan voor de toekomst wordt gewenscht, niet onbelangrijk grooter zijn, dan die waarop het openen van het vuur, volgens de bestaande voorschriften, mag geschieden.

Ik acht het wenschelijk om, in afwachting van het tot stand komen der bovenbedoelde verbeteringen, reeds dadelijk het beginsel op den voorgrond te stellen en te doen toepassen, dat het infanterievuur kan worden aangewend tot op den maximum afstand waarvoor het vizier is ingericht; voor het tegenwoordige alzoo tot op 1100 pas.

De officieren en het kader zullen zich dienovereenkomstig met de leiding en de uitwerking van het vuur op grooten afstand bekend behooren te maken, en den troep aan de uitvoering er van moeten gewennen.

Het is mijn verlangen, dat voortaan bij de gevechtsoefeningen, en o. a. reeds bij de najaarsmanoeuvres, die eerlang door verscheidene korpsen van het leger zullen worden gehouden, het tactisch gebruik van het infanterievuur op groote afstanden, zoo mogelijk, worde beoefend en toegepast. In verband daarmee zullen steeds voorzieningen moeten worden getroffen, die voor eene ruime en geregelde aanvulling der munitie — ook tijdens het gevecht — worden vereischt.

De volgende bepalingen kunnen voor het een en ander voorloopig als leidraad dienen.

I. *Algemeene beschouwingen.*

Het karakter van het tegenwoordige infanteriegevecht maakt, op de grootere afstanden, het individueel vuur genoegzaam machteloos. Door de

verspreide formatiën en de beweeglijkheid der liniën, groepen en kleine kolonnes — die zich steeds zooveel mogelijk trachten te dekken — wordt het juistheidsschot op die afstanden onzeker en gaat zijn uitwerking in den regel verloren.

Uit dien hoofde moet men zich ten doel stellen, op de groote afstanden eene zekere uitgestrektheid terrein *onveilig* te maken; dat is daarop een zoodanige massa projectielen te *verspreiden*, dat de vijand, wáár hij zich ook, binnen die zône, bevinde, aan verliezen blootsta. Daartoe is het *salvovuur* van gesloten, en niet te kleine afdeelingen noodig. Dit vuur, hetwelk steeds in de hand van den aanvoerder blijft — zoodat deze kan zorgen voor doelmatige leiding en kan waken tegen ondoordacht verbruik van munitie — geeft ten gevolge van de natuurlijke afwijkingen der schoten, zoomede van die, welke door toedoen van den schutter ontstaan, de gewenschte spreiding van de projectielen. Deze wordt in den regel bovendien stelselmatig vergroot door het gebruik van vizieren, die niet alle juist overeenkomen met den afstand waarop het doel zich bevindt. Het is niet noodig daarbij uitsluitend door goede schutters te doen vuren. Het gelijktijdig afgeven eener groote massa schoten, moet aan de mindere juistheid van het vuur te gemoet komen.

Aan het kader en de soldaten moet worden duidelijk gemaakt, dat het karakter van het salvovuur op grooten afstand, niet in strijd is met dat van het juistheidsschot in de nabijheid. Geldt het hier één bepaald doel, soms één enkel man te treffen, op de grootere afstanden is het noodig een *terreinstrook* met vuur te overstelpen, en daardoor volkomen te beheerschen.

Eene gestrenge vuurdiscipline behoort daarbij steeds op den voorgrond te staan. Deze vordert, dat men zich vooraf rekenschap geve of de omstandigheden — de grootte van het doel, in verband met den afstand en den beschikbaren patronenvoorraad — de aanwending van het vuur wettigen; dat niet méér munitie worde verschoten dan de aanvoerder nuttig en noodig oordeelt; dat door een doelmatig gebruik van het vizier de te verkrijgen uitwerking worde verhoogd; eindelijk dat nimmer te kort worde gedaan aan den eisch, om het gevecht op de kortere afstanden met onverminderde, zelfs met verhoogde kracht te kunnen voortzetten.

Door den invloed van het salvovuur op grooten afstand zal nl. de periode der inleiding van het gevecht worden verlengd en voor de strijdende partijen meer bezwarend worden. De verspreide formatiën zullen op verdere afstanden moeten worden aangenomen, de opmarsch zal worden vertraagd, de bewegingen zullen steeds meer gedekt dienen te geschieden. Maar, hoewel dat vuur daarbij belangrijke verliezen zal kunnen veroorzaken, en het moreel — inzonderheid ook van de reserve afdeelingen — gevoelig kan schokken, het zal in den regel niet vermogen het gevecht tot staan te brengen. De *beslissing* zal steeds door den strijd in de nabijheid moeten worden verkregen. Kan het alzoo voordeelig zijn den vijand reeds op grooten afstand onder vuur te nemen, en van het tijdstip af waarop hij zich vertoont, voortdurend onder vuur te houden — het is *noodzakelijk* dat men steeds in staat blijve, om het gevecht op de kortere afstanden door tirailleur- (individueel-) en snelvuur op de meest krachtige wijze voort te zetten.

De zorg voor een ruimen voorraad munitie, gepaste maatregelen voor de aanvulling, en zorgvuldig waken tegen nutteloos en ondoordracht verbruik er van, zijn daartoe van dringend belang.

De aanwending van het salvovuur op grooten afstand eischt zorgvuldige leiding, oordeel en omzichtigheid; het behoort daarom steeds door een officier te worden gecommandeerd.

II. Verdedigend gevecht.

Door den invloed van het salvovuur op grooten afstand treedt vooral de eisch, om aan de troepen in het verdedigend gevecht de meest mogelijke dekking te verschaffen, krachtig op den voorgrond. In verdedigende stellingen verdient inzonderheid het gebruik van *aarddekkingen* aanbeveling, wijl deze gelegenheid kunnen geven, de troepen niet alleen aan het gezicht, maar tevens aan de uitwerking van het vuur des vijands te onttrekken. Borstweringen met binnengracht, zoodanig ingericht dat ook *gesloten* troepen (soutiens en reserves), nabij de dekking en zoo noodig onder de vuurlijn kunnen worden opgesteld, zijn daartoe het meest voordeelig. In verband met den beschikbaren tijd voor het in staat van verdediging brengen der stelling, moeten, behalve de tirailleur-loopgraven — waar het kan — zulke dekkingen op geschikte punten in ruime mate worden aangelegd.

Het salvovuur op grooten afstand moet door den verdediger worden afgegeven, uit gedeelten der stelling, die een tijdelijke gesloten opstelling toelaten (b. v. *aarddekkingen*); het is voordeelig, indien deze gelegen zijn op domineerende punten, een naar 's vijands zijde gelijkmatig afhellend voorterrein hebben, en een ruim uitzicht toelaten.

Het mag vooral nimmer verzuimd worden, om — zoodra daartoe de gelegenheid bestaat — de afstanden tot bepaalde punten in het voorterrein, zooveel mogelijk te doen opnemen en aan de troepen bekend te maken. In sommige gevallen — b. v. bij de verdediging van permanente of tijdelijke liniën en stellingen — kan men, bij gebrek aan kenbare voorwerpen in het terrein, eenige afstanden door het plaatsen van merkteekenen aanduiden. Heeft de gelegenheid ontbroken om de afstanden te bepalen, dan kan daaromtrent gedurende het gevecht c.q. inlichting worden gevraagd aan in de nabijheid opgestelde artillerie en de kaart worden geraadpleegd. Ook het inschieten, door het observeren van de aanslagen van 2 of 3 salvo's, die door eenige manschappen (b. v. door een groep) achtereenvolgens met verschillende vizieren worden gedaan, is een geschikt hulpmiddel.

Het salvovuur wordt slechts geopend op doelen van aanmerkelijke uitgebreidheid; bij voorkeur op infanterie-colonnes en reserve-afdeelingen, op batterijen artillerie, op stilstaande of zich langzaam bewegende cavalerie, op dichte tirailleur-liniën en soutiens. Menigmaal zal het er op aankomen partij te trekken van de toevallige momenten, waarop dergelijke doelen zich ongedekt vertoonen.

De salvo's worden minstens door één sectie te gelijk gegeven; tegen groote doelen kan met een peloton of zelfs met een compagnie te gelijk worden gevuurd. Ten einde de spreiding der schoten te bevorderen, inzonderheid indien de afstand waarop het doel zich bevindt, niet juist bekend is, kunnen door gedeelten van de vurende afdeeling 2 of 3 vizieren worden gebezigd voor afstanden, die onderling 100 pas verschillen. In het algemeen kan voor het tegenwoordige de regel worden gevolgd, om tusschen 500 en 700 pas met *twee* en tusschen 700 en 1100 pas met *drie* verschillende vizieren te doen vuren.

Wordt een sectiesalvo gegeven, dan kan, in het eerstbedoelde geval, elk der beide gelederen één der vizieren gebruiken; in het laatstbedoelde geval wordt voor elk der drie groepen een verschillend vizier aangewezen. Bevindt het doel zich b. v. naar schatting op 1000 pas, dan vuurt de rechtergroep met het vizier van 900, de middengroep met dat van 1000, en de linker-groep met dat van 1100 pas.

Bij grootere troepenafdeelingen wordt op overeenkomstige wijze gehandeld.

Het salvovuur eener sectie kan, bij uitzondering, zoo noodig in verspreide orde worden afgegeven.

Bij het voorrukken van den aanvaller, zullen de gesloten troepen, die het salvovuur op grooten afstand hebben verricht, zich intijds verspreiden; de verdediging wordt verder, met individueel en snelvuur, op de gewone wijze voortgezet.

3. *Aanvallend gevecht.*

Door het stilstaan der doelen, wordt de kans op gunstige uitwerking van het salvovuur op grooten afstand, voor den aanvaller in den regel verhoogd; doch de verdediger kan zich, door meer gedekte opstelling, beter daaraan onttrekken. Het salvovuur geeft echter den aanvaller gelegenheid, om zelfs aan onzichtbare en gedekte troepen verliezen toe te brengen. Door de meerdere kromming der kogelbaan en de groote invalshoeken op de groote afstanden is bv. tegen de troepen die achter borstweringen zijn opgesteld, de kans om deze te benadeelen op die afstanden aanmerkelijk beter, dan op de kleine; vermits door het plongeerende vuur manschappen kunnen worden getroffen, zelfs indien ze nabij de dekking zijn opgesteld. Ook tegen achterwaarts staande reserveafdeelingen van den verdediger kan het indirecte salvovuur met vrucht worden gebruikt, indien de juiste plaats dier opstelling bekend is of met genoegzame zekerheid kan worden nagegaan.

In het algemeen moet de aanvaller trachten het salvovuur op groote afstanden tegen gedekte troepen, uit zijwaarts gelegen of flankerende punten af te geven, daar op die wijze het voordeel van de gedekte opstelling ten deele verloren gaat en het salvovuur gedurende een aanval van andere troepen op de stelling, nog eenigen tijd kan worden voortgezet.

De gunstige momenten voor het afgeven der salvo's zijn steeds die, waarop de verdediger zich moet vertoonen zelf te vuren.

Het salvovuur tegen dekkingen moet in den regel geschieden met één vizier, gesteld voor eenigszins grooteren afstand dan waarop het doel zich bevindt; het wordt gericht tegen den kruin der dekking. Het beoordeelen der afstanden dient te geschieden met behulp van afstandmeters of van inlichtingen van nabij staande artillerie, of wel door inschieten met eenige salvo's voor verschillende afstanden; het observeeren der aanslagen wordt hierbij door de dekking bevorderd. Sometijds zal men ook door vooruitgeschoven tirailleurs (scherpschutters) den afstand met proefschoten kunnen doen nagaan.

4. *Munitieaanvulling.*

Zowel voor het aanvallend als voor het verdedigend gevecht, moeten door de troepen, die het salvovuur op grooten afstand toepassen, intijds maatregelen worden genomen om gebrek aan munitie te voorkomen.

In de eerste plaats behooren daartoe de patrooncaissons, op geschikte punten — zooveel mogelijk in de nabijheid van de vuurlinie en behoorlijk gedekt — te worden opgesteld.

Gedurende of reeds vóór het openen van het vuur, kunnen enkele manschappen patronen in zakken afhalen (1), ten einde die aan de schutters uit te reiken. In verdedigende stellingen, en in het algemeen waar de gelegenheid het toelaat, kunnen kleine en goed gedekte bergplaatsen voor patronen nabij de opstelling der troepen worden gereed gemaakt en intijds worden gevuld. Troepen b. v., die achter borstweringen zijn geplaatst, kunnen in ingravingen aan het binnentalud, een patronenvoorraad onmiddellijk bij de hand hebben.

(1) Bij de oefeningen kunnen daartoe de broodzakken worden gebezigd.

Het verdient voorts in het algemeen aanbeveling om als vasten regel te stellen, dat de munitievoorraad van elk man dagelijks na afloop van het gevecht (van de oefening), zoo mogelijk, op het vastgestelde minimum worde gebracht.

Bij de oefeningen en manoeuvres zullen de leiders en scheidsrechters voortaan elk op het nakomen van de beginselen voor het salvovuur op grooten afstand behooren te letten. Zij zullen zich overtuigen of dat vuur inderdaad wordt toegepast, waar de omstandigheden gunstig zijn; of de maatregelen voor het beoordeelen der afstanden behoorlijk zijn of zouden zijn genomen; of het gebruik van het vizier goed is geregeld; of voor aanvulling der munitie is gezorgd; of in verband daarmee, tot het einde toe, aan het gevecht kan worden deelgenomen; of van dekkingen op oordeelkundige wijze wordt partij getrokken; eindelijk of de troepen, ook van andere wapens, die aan het salvovuur kunnen zijn blootgesteld, zich rekenschap geven van den invloed van dat vuur op de aan te nemen formatiën, de opstellingen en bewegingen.

Voor de studie van dit onderwerp wordt verwezen naar verschillende artikelen in de *Revue militaire de l'Etranger*, jaargangen 1877, 1878 en 1879.

Vervolg op Hoofdstuk XII van het Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie. Aanschrijving M. v. O. van 3 Juli 1879, n°. 82.

Kennisgeving dat het *Vervolg op Hoofdstuk XII »Beweging van zware lasten, met behulp van werktuigen en groote voertuigen»* van het *Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht is verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0,03 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

(Gewijzigd) Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te paard. Batterijschool. Aanschrijving M. v. O. van 5 Juli 1879, n°. 68.

Kennisgeving dat het gewijzigde *Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te paard. Batterijschool*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht is verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0,30 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Handleiding voor de oefeningen in het richten en te juister tijd vuur geven met het kustgeschut op zich bewegende doelen. Aanschrijving M. v. O. van 5 Juli 1879, n°. 69.

Kennisgeving dat de *Handleiding voor de oefeningen in het richten en te juister tijd vuur geven met het kustgeschut op zich bewegende doelen*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,10 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Wijzigingen in de sectieschool. Aanschrijving M. v. O. van 8 Juli 1879, n°. 80.

Kennisgeving dat de *Wijzigingen in de Sectieschool*, welke een gevolg zijn van de invoering der gewijzigde Batterijschool, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht zijn verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0,03 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen. Aanschrijving M. v. O. van 14 Juli 1879, n°. 43.

Kennisgeving dat een herdruk van de *Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen* (Hoofdstuk I en II, alsmede Bijlage I) bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht is verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0,12 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Leiddraad tot oefening van de troepen voor het vervoer met spoortreinen. Aanschrijving M. v. O. van 14 Juli 1879, n°. 44.

Kennisgeving dat een herdruk van den *Leiddraad tot oefening van de troepen voor het vervoer met spoortreinen*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht is verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0,12 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Schootstafel voor het II. kanon van 24 cM. Aanschrijving M. v. O. van 4 Augustus 1879, n°. 57.

Kennisgeving dat de *Schootstafel voor het IJ kanon van 24 cM.* bestemd om te worden opgenomen in het eerste deel van het *Handboek voor onder-officiëren en korporaals der artillerie*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,01 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

K. Eland, *Beginzelen der veldversterkingskunst*. 4e, omgewerkte druk. Aanschrijving M. v. O. van 7 Augustus, 1879, n°. 49.

Kennisgeving dat de 4e, omgewerkte druk van de *Beginzelen der veldversterkingskunst* door den majoor-ingenieur K. ELAND, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 4,50 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger enz., en van f 6,00 voor particulieren in den handel.

Rapportkaarten. Aanschrijving M. v. O. van 14 Juli 1879. n°. 46.

Kennisgeving dat *Rapportkaarten*, met daarbij behoorende enveloppen, ingericht volgens het model, vastgesteld bij het *Voorschrift op den velddienst voor het Nederlandsche leger*, bij de Koninklijke Militaire Academie verkrijgbaar zijn gesteld tegen den prijs van f 1.— per honderd.

A. H. L. BADINGS, *Nieuw Holl.-Mal., Mal.-Holl. woordenboek, ten dienste van Nederlanders, welke zich in Indië wenschen te vestigen*. Aanschrijving M. v. O. van 4 Juli 1879, n°. 51.

Brengt, ten vervolge op de aanschrijving van 21 September 1876, n°. 54 P (*Rec. Mil.* II, bladz. 194), ter kennis van het leger, dat de derde, veel vermeerderde en verbeterde druk van het *Nieuw Hollandsch-Maleisch, Maleisch-Hollandsch woordenboek, ten dienste van Nederlanders, welke zich in Indië wenschen te vestigen*, door den kapitein der infanterie A. H. L. BADINGS, bij de uitgevers VAN NOOTEN EN ZOON, te *Schoonhoven* in het licht is verschenen, en dat de prijs van dit werkje, voor exemplaren in linnen band gebonden, is f 2,30, voor ingenaaide f 1,90.

RECUEIL MILITAIR.

(26 AUGUSTUS — 25 SEPTEMBER 1879.)

TWEEDE GEDEELTE.

Vrije geneeskundige behandeling van de technische adviseurs-keurmeester en hunne gezinnen. Aanschrijving M. v. O. van 15 Augustus 1879, n°. 113.

Heeft goedgevonden, met uitbreiding der aanschrijvingen van het Departement van Oorlog van 20 Februari 1857, n°. 72 B, 2 Mei 1873, n°. 55 I en 20 September 1877, n°. 28 I, te bepalen, dat de technische adviseurs-keurmeester bij de Rijks centraalmagazijnen te *Delft*, *Woerden* en *Amsterdam* voor zich en hunne gezinnen aanspraak hebben op kosteloze geneeskundige behandeling en verstrekking van geneesmiddelen van 's Rijks wege.

Werving. Aanschrijving M. v. O. van 19 Augustus 1879, n°. 43.

In aanmerking nemende, dat het aantal vrijwilligers bij de 1e compagnie hospitaalsoldaten voltallig is.

Heeft goedgevonden de werving voor genoemde compagnie tot nader order te sluiten.

Eervol ontslag en benoeming van een Minister van Oorlog. Aanschrijving M. v. O. van 21 Augustus 1879, n°. 1.

Brengt bij deze ter kennis van het leger, dat het Zijner Majesteit heeft behaagd, bij besluit van 18 Augustus jl., n°. 18:

1°. aan den heer J. C. C. DEN BEER POORTUGAEL eervol ontslag te verleen als Minister van Oorlog, onder dankbetuiging voor de vele aan den Koning en aan den lande bewezen gewichtige diensten; en

2°. te benoemen tot Minister van Oorlog den Kolonel der Artillerie A. E. REUTHER.

Invoering eener algemeene schaal van beoordeeling voor alle inrichtingen van Militair onderwijs. Aanschrijving M. v. O. van 2 September 1879, n°. 37.

Het wenschelijk achtende, dat de *Schaal van beoordeeling*, vastgesteld bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 9 Januari 1865, n°. 62 P, gewijzigd bij circulaire van 31 Dec. 1866, n°. 60 P, nader worde gewijzigd.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat de hieronder volgende schaal van beoordeeling voortaan aan alle inrichtingen van militair onderwijs zal worden

gebezigd: 9 uitmuntend, 8 zeer goed, 7 goed, 6 redelijk goed, 5 voldoende, 4 bijna voldoende, 3 onvoldoende, 2 gering, 1 zeer gering.

Ontwerp-reglement op de exercitiën der Veld- en Rijdende Artillerie. Grondslag van het onderricht en scholen te voet. Ruiter- en pelotonschool. Aanschrijving M. v. O. van 12 Augustus 1879, n°. 39.

Kennisgeving dat het *Ontwerp-Reglement op de exercitiën der Veld- en Rijdende Artillerie. Grondslag van het onderricht en scholen te voet. Ruiter- en Pelotonschool*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,36 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

TWERDE GEDELTTE

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1880.

VIIIe HOOFDSTUK.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artikelen 119 en 120 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. Het VIIIe hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880, betreffende het *Departement van Oorlog*, wordt vastgesteld als volgt:

Ie AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Traktement van den Minister *f* 12.000.

Art. 2. Traktementen van den secretaris-generaal en van de verdere ambtenaren, alsmede toelagen door officieren, onderofficieren en mindere militairen genoten, ter zake hunner plaatsing of detachering bij het Departement *f* 117.173.

Art. 3. Bureau-, lokaalbehoeften, drukwerken en kleine uitgaven bij het Departement *f* 14.000.

Totaal *f* 143.173.

IIe AFDEELING.

Traktementen, bureaustkosten, toelagen en fouragegelden voor paarden van den grooten staf, den generalen staf, de intendance en de provinciale en plaatselijke staven.

Art. 4. Groote Staf *f* 61.740.

Art. 5. Generale staf *f* 77.834.

Art. 6. Intendance *f* 41.200.

Art. 7. Provinciale en plaatselijke staven *f* 89.439.

Totaal *f* 270.213.

IIIe AFDEELING.

Traktementen, toelagen, fouragegelden, bureaukosten en schadeloosstelling voor uniformverandering, van de staven der verschillende wapens en van de officieren der wapenkorpsen, daaronder begrepen de officieren van gezondheid en de paardenartsen bij die korpsen.

Art. 8. Infanterie f 1.533.509.

Art. 9. Cavalerie f 352.317.

Art. 10. Bereden artillerie f 281.817.

Art. 11. Vestingartillerie f 494.300.

Art. 12. Genie f 270.088.

Art. 13. Gratificatiën en kosten van officieren, die bij het leger in *Nederlandsch Indië* worden gedetacheerd. *Memorie.*

Totaal f 2.932.031.

IVe AFDEELING.

Soldijen en verdere kosten der verschillende wapenkorpsen, met uitzondering van de kosten, voor de officieren dier korpsen, in de IIIe afdeeling vermeld, maar met inbegrip van de kosten der instructeurs bij de schutterijen en vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel, van gratificatiën te verleen en aan de met lichaamsgebreken ontslagen wordende onderofficieren en manschappen, van begrafeniskosten van onvermogene militairen en van schadeloosstelling voor schutterlijke diensten bij gemis van garnizoenen.

Art. 14. Infanterie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens, tijdelijk daarbij in betaling f 4.172.250.

Art. 15. Cavalerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens, tijdelijk daarbij in betaling f 1.737.413.

Art. 16. Bereden artillerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens en korpsen, tijdelijk daarbij in betaling f 1.540.748.

Art. 17. Vestingartillerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van andere wapens en korpsen, tijdelijk daarbij in betaling f 941.564.

Art. 18. Genie f 200.259.

Art. 19. Kosten vallende op het kampeeren van troepen en op het verrichten van veldoefeningen op groote schaal f 60.000.

Art. 20. Remonte f 282.000.

Totaal f 8.934.234.

Ve AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Art. 21. Traktementen, toelagen en daggelden van de officieren van gezondheid, niet bij de korpsen ingedeeld, van de militaire apothekers, de ambtenaren en verdere geëmployeerden bij het magazijn van geneesmiddelen, en van de directeurs en geëmployeerden bij de hospitalen f 242.800.

Art. 22. Materieel van den geneeskundigen dienst, kosten vallende op de verpleging van zieken, aankoop van geneesmiddelen, instrumenten en andere benodigdheden voor die verpleging, ziekengelden, aankoop onderhoud van meubelen en voorwerpen voor ligging en kleeding in ziekeninrichtingen, alsmede kleine uitgaven bij die inrichtingen f 326.500.

Totaal f 569.300.

VIe AFDEELING.

Studie en onderwijs.

Art. 23. Traktement, toelage en bureaustkosten van den inspecteur van het militair onderwijs en toelage van den hem toegevoegden officier *f* 6.200.

Art. 24. Toelagen, kosten voor het gebruik van een laboratorium, remuneratiën en verdere kosten van de krijgsschool *f* 7.400.

Art. 25. Traktementen, toelagen, soldijen en verdere kosten der Koninklijke Militaire Academie, na aftrek van het aandeel in die kosten, dat uit het Ie hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch Indië* wordt betaald *f* 189.750.

Art. 26. Traktementen, toelagen en daggelden van het militair en burgerpersoneel, belast met en geëmployeerd bij het onderwijs der studenten voor de militaire geneeskundige en pharmaceutische diensten en andere uitgaven voor dat onderwijs, na aftrek van hetgeen door de Departementen van Marine en van Koloniën en uit de begrooting van *Nederlandsch Indië* wordt betaald; voorts traktementen en toelagen voor diegenen der vermelde studenten, die bestemd zijn voor den militairen geneeskundigen dienst hier te lande, en bijdragen aan de veeartsenijschool voor de opleiding van kweekelingen voor den veterinairen dienst *f* 59.454.

Art. 27. Traktementen, toelagen, soldijen en verdere kosten van de pupillenschool *f* 52.033.

Totaal *f* 314.837.

VIIe AFDEELING.

Artillerie-inrichtingen, materieel der artillerie, draagbare wapenen en pyrotechnie, alsmede practische oefeningen en proeven bij het wapen der artillerie.

Art. 28. Jaarwedden van beambten, daggelden en soldijen voor burger- en militaire werklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren, conducteurs en boekhouders, mitsgaders tegemoetkomingen, bij de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen *f* 244.900.

Art. 29. Jaarwedden van beambten, daggelden en soldijen voor burger- en militaire werklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en boekhouders, mitsgaders tegemoetkomingen bij de inspectie der draagbare wapenen te *Delft*, *Gorinchem* en *Dordrecht* *f* 98.633.

Art. 30. Jaarwedden van beambten, daggelden en soldijen voor burger- en militaire werklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren, mitsgaders tegemoetkomingen bij de pyrotechnische school en de inspectie der buskruitfabricage *f* 56.500.

Art. 31. Jaarwedden van beambten, daggelden van burgerwerklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en conducteurs, mitsgaders tegemoetkomingen bij 's Rijks gieterij van bronzen geschut *f* 22.100.

Art. 32. Aanschaffing, herstelling, onderhoud en verwerken van het materieel der artillerie, der draagbare wapenen, der torpedo's of watermijnen en der pyrotechnische voorwerpen, met alles wat daarop, alsmede op het beheer van een en ander, betrekking heeft, benevens het verstrekken van patronen aan vereenigingen tot vrijwillige oefeningen in den wapenhandel *f* 427.620.

Art. 33. Aanschaffingen of aanmaak van patroonhulzen, met inbegrip van de daartoe benodigde werktuigen en hetgeen daarbij verder behoort *f* 45.000.

Art. 34. Practische oefeningen en proeven der artillerie, met alles wat daartoe behoort *f* 27.000.

Totaal *f* 921.753.

VIIIe AFDEELING.

Materieel der genie en kazerneering met hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren.

Art. 35. Onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van vestingwerken, oefeningsterreinen, kazerne- en andere militaire gebouwen, loodsen, exercitievelden, zweminrichtingen, dijken, kaden, wegen, grachten, bruggen, met hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren; huur van kazerne- en andere gebouwen, alsmede van gebouwen of gedeelten van gebouwen tot huisvesting van militairen en hunne huisgezinnen (het wapen der maréchaussée daaronder niet begrepen); huur van oefeningsterreinen en loodsen; herstellen van storm- en waterschaden; kleine herstellingen en leveringen; werkzaamheden betreffende het bouwen en planten binnen verboden kringen van vestingwerken; werkgelden voor militairen, gebezigd tot den arbeid aan fortificatiën en tot anderen arbeid voor de genie, grensbepalingen; aanbestedingskosten; kosten en ongelden betreffende het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; afkoop van rechten; verleen van subsidiën voor uitvoering van werken; koopen van perceelen; opzichtskosten, grondboringen, slaan van proefpalen, metingen, waterpassingen, peilingen en schoonhouden van geniegoederen; herstellingen en vernieuwingen van meubelen en andere benodigdheden in de gebouwen tot huisvesting van troepen bestemd in de 1e verdedigingsstelling f 55.510.

Art. 36. Als voren in de 2de verdedigingsstelling f 50.915

Art. 37. Als voren in de 3de verdedigingsstelling f 28.915.

Art. 38. Als voren in de 4de verdedigingsstelling f 97.610.

Art. 39. Als voren in de 5de verdedigingsstelling f 143.950.

Art. 40. Als voren in de 6de verdedigingsstelling f 18.650.

Art. 41. Als voren in de 7de verdedigingsstelling f 118.575.

Art. 42. Als voren in de 8ste verdedigingsstelling f 66.135.

Art. 43. Aankoop, herstellen of verbeteren (op rekening of in daggeld) van kaarten, plans, memoriën, reglementen, meet- en waterpas- en andere instrumenten f 2.000.

Art. 44. Practische oefeningen der genietroepen en daarvoor noodige voorwerpen f 6.000.

Art. 45. Aanleg van beplantingen op de verdedigingswerken in de onderscheidene stellingen, liniën enz. f 20.000.

Totaal f 608.260.

IXe AFDEELING.

Kosten van 's Rijks centraalmagazijnen van kleeding, uitrusting, hospitaalgoederen en kampementseffecten en der garnizoensmagazijnen van kleeding en uitrusting.

Art. 46. Traktementen, toelagen, bureaustkosten, daggelden van mindere bedienden en arbeidslooën f 128.000.

Art. 47. Magazijnsonkosten, vernieuwing en onderhoud van kampementseffecten en voorwerpen van velduitrusting voor het leger en de schutterijen; aanschaffing van ledergoed voor de schutterijen f 24.000.

Totaal f 152.000.

Xe AFDEELING.

Topographische inrichting en militaire verkenningen.

Art. 48. A. Kosten van de topographische inrichting, aan: traktementen der ambtenaren, toelagen der officieren, daggelden en remuneratiën der geëmployeerden, en andere kosten dezer inrichting, na aftrek:

1°. van hetgeen uit het 1e hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch Indië* wordt gekweten voor het vervaardigen, in kleurendruk, van de door de topographische opneming van *Java* verkregen overzichtskaarten der onderscheidene residentien, en

2°. van bijdragen van andere Departementen *f* 31.488.

B. Kosten van verkenningen, het maken van plans, met de kosten uit een en ander voortvloeiende, ten behoeve van de kaarten, op de topographische inrichting te vervaardigen *f* 4.162.

Totaal *f* 35.650.

XIe AFDEELING.

Verplaatsing van personen en goederen.

Art. 49. Toelagen, bureau- en verdere kosten ten behoeve der permanente militaire spoorwegcommissie *f* 3.000.

Art. 50. Reiskosten, verblijfkosten en vacatiën, met inbegrip der restitutiën van ten dienste van het Rijk gedane uitschotten *f* 50.000.

Art. 51. Scheeps- en wagenvrachten, weg-, tol-, brug- en veergelden, daaronder begrepen bruggelden voor militairen buiten dienst, hunne huisgezinnen en dienstvaardigen, verschuldigd voor het overgaan der brug over de rivier *de Donge* in de gemeente *Geertruidenberg*. *f* 85.000.

Art. 52. Transportkosten, voeding, huisvesting en daggelden van in te lijven manschappen der nationale militie en opgeroepen verlofgangers, voor zooverre een en ander door de zorg van de gemeentebesturen in voorschot wordt betaald *f* 8.000.

Totaal *f* 146.000.

XIIe AFDEELING.

Wapen der maréchaussée.

Art. 53. Traktementen der officieren van het wapen der maréchaussée en schade-loosstelling voor het aanschaffen van dienstvaardigen *f* 20.400.

Art. 54. Soldijen, huisvesting en verdere kosten van het wapen der maréchaussée, alsmede gratificatiën aan maréchaussées, die met lichaamsgebreken ontslagen worden *f* 276.222.

Totaal *f* 296.622.

XIIIe AFDEELING.

Verskillende uitgaven.

Art. 55. Kosten tot verzekering en uitoefening van den eeredienst bij de militairen, daaronder begrepen tegemoetkoming aan predikanten, geestelijken en onderwijzers *f* 10.000.

Art. 56. Kosten van onderscheidingsteekenen voor officiersdienst, van medailles voor diensten van onderscheiden aard, van gratificatiën aan mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks landmacht, en van eeresteekenen, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 32) en bij Koninklijk besluit van den 8sten September 1877 (*Staatsblad* n°. 179) *f* 1.800.

Art. 57. Drukwerk van onderscheiden aard, ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken, aanschaffen en inbinden van militaire reglementen en boekwerken *f* 6.000.

Art. 58. Lokaal- en schrijfbehoeften, vuur, licht en andere benodigdheden voor te houden examina voor officiersrangen, alsmede voor bijeenkomsten van raden van onderzoek *f* 100.

Art. 59. Brand- en lichtstof in de militaire wachten en verlichting van kazernen f 38.000.

Art. 60. Subsidie aan het hoofdcomité der Nederlandsche vereeniging tot het verleenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog en toelage aan den secretaris van dat hoofdcomité f 1.000.

Art. 61. Defroyement van den amanuensis bij de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht f 1.200.

Art. 62. Subsidie aan het fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier f 2.000.

Art. 63. Gratificatiën f 11.500.

Art. 64. Kleine tegemoetkomingen en reisgelden, aan gewezen militairen en aan weduwen en kinderen van militairen f 900.

Art. 65. Subsidie aan het invalidenhuis te Leiden f 5.000.

Art. 66. Kosten wegens het onderhouden van veteranen en militaire huisgezinnen, in de aan het Rijk toebehoorende gestichten te *Ommerschans* en te *Veenhuizen* verblijf houdende of tot de sterkte daarvan behoorende f 11.725.

Art. 67. Kosten, vallende op telegrafische correspondentie f 100.

Art. 68. Kosten van exploiten en processen. *Memorie*.

Totaal f 89.325.

XIVe AFDEELING.

Nonactiviteits-trakementen, pensioenen, gagementen, onderstanden, lijfrenten en wachtgelden.

Art. 69. Nonactiviteits-trakementen f 52.000.

Art. 70. Pensioenen, gagementen en onderstanden f 1.486.000.

Art. 71. Tijdelijke pensioenen en onderstanden, volgens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), laatstelijk gewijzigd bij die van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) f 25.000.

Art. 72. Pensioenen aan mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks landmacht (wet van 24 Juni 1854 *Staatsblad* n°. 92) f 10.600.

Art. 73. Lijfrente, toegekend aan den Pruisischen generaal graaf *Bulow von Dennewitz* en diens mannelijke afstammelingen in de rechte linie (besluit van den Souvereinen Vorst van den 6den Februari 1814, n°. 3, en Koninklijk besluit van den 8sten Juli 1815, n°. 4) f 5.250.

Art. 74. Toelage aan J. S. A. ELBERTS, weduwe van den Kapitein W. DE MAN, als schadeloosstelling voor een in 1825 aan haar toegekend, doch nimmer door haar genoten Rijkspensioen f 300.

Art. 75. Wachtgelden f 2.205.

Totaal f 1.581.355.

XVe AFDEELING.

Art. 76. Onvoorziene uitgaven f 56.747.

XVIe AFDEELING.

Buitengewone uitgaven.

A. Materieel der artillerie:

Art. 77. Kosten vallende op de aanschaffing en den aanmaak van veldkanonnen met bijbehoorende affuiten, reserve-affuiten, projectielen, buskruit, buizen, kardoeszakken, laad- en bedieningsgereedschap, en op het wijzigen van de bij dit materieel behoorende voorwagens en caissons f 700.000.

B. *Kazerneering* :

Art. 78. Verbetering van Rijksgebouwen en van gebouwen door de gemeenten tot militair gebruik aan het Rijk afgestaan, die zich in de garnizoenen en op de legerplaatsen bevinden, bestemd tot kazernen, stallen, loodsen, magazijnen, hospitaal, infirmerien, bakkerijen; opbouw van daartoe bestemde nieuwe gebouwen; aankoop van perceelen; afkoop van rechten; verleen van subsidiën voor het maken en aankopen van die gebouwen en daartoe noodige gronden; kosten en ongelden bij het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; opzicht- en aanbestedingskosten: *in de 1e verdedigingsstelling* :

a. Bouwen van eene kazerne voor een bataljon infanterie op het terrein *Dam-lust* bij *Utrecht* (1e termijn van het werk) *f* 75.000.

Art. 79. Als voren *in de 2e verdedigingsstelling* :

a. Bouwen van eene recreatiezaal, bij de infirmerie te *Naarden* *f* 2.500.

b. Vergrooten van de gebouwen der pupillenschool te *Nieuwersluis* *f* 35.000.

Totaal *f* 37.500.

Art. 80. Als voren *in de 3e verdedigingsstelling* :

a. Bouwen van waschhuizen bij de woningen van gehuwden te *Gorinchem* *f* 5.500.

Art. 81. Als voren *in de 4e verdedigingsstelling* :

a. Maken van eenige gebouwen op de legerplaats bij *Oldebroek* *f* 45.000.

b. Verbetering van de afwatering bij de stallen en bouwen van ringmuren en privaten bij de kazerne te *Deventer* *f* 14.300.

c. Verbeteren van de infirmerie te *Doesborgh* *f* 8.400.

d. Verbetering van de afwatering der kazerneterreinen te *Arnhem* *f* 3.000.

Totaal *f* 70.700.

Art. 82. Als voren *in de 5e verdedigingsstelling* :

a. Maken van regenbakken bij de kazerne en bij de infirmerie te *Dordrecht* *f* 3.600.

b. Bouwen van een reinigingslokaal bij de Kloosterkazerne te *Breda* *f* 1.800.

c. Verbetering van de afwatering van het terrein bij de Kloosterkazerne en op de Gasthuisvelden te *Breda* *f* 4.000.

d. Uitbreiden van de gebouwen der Koninklijke Militaire Academie te *Breda* *f* 22.000.

e. Voltooiën van het werk wegens het maken van eene haven, eene sloepenloods en een magazijn tot oplegging van torpedomaterieel te *Willemstad* *f* 50.000.

f. Verbeteren van het hospitaal te *Bergen-op-Zoom* *f* 6.700.

g. Maken van een regenbak bij de kazerne aan de Korenmarkt te *Bergen-op-Zoom* *f* 1.800.

h. Maken van afsluitingen en doen van voorzieningen aan het terrein om de kazerne te *Brielle* *f* 6.000.

Totaal *f* 95.900.

Art. 83. Als voren *in de 6e verdedigingsstelling* :

a. Maken van een cantinegebouw bij de artillerie-kazerne te *Helder* *f* 8.000.

Art. 84. Als voren *in de 7e verdedigingsstelling* :

a. Verbeteren van de Oranje-Nassau-kazerne te *Amsterdam* *f* 14.400.

Art. 85. Als voren *in de 8e verdedigingsstelling* :

a. Maken van een reinigingsinrichting in de kazerne aan de Markt te Geertruidenberg f 1.500.

Totaal f 1.008.500.

XVIIe AFDEELING.

Voltooiing van het vestingstelsel.

Art. 86. Dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst 1880 f 2.560.000.

Totaal-generaal der begrooting f 20.620.000.

ART. 2. Wanneer de som, in dit hoofdstuk uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen onder de artikelen 3, 13, 20, 22, 24, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 67, 68, 69, 70, 71, 72 en 75, ontoereikend mocht worden bevonden, kan het ontbrekende bedrag, met inachtneming van het voorschrift van het 2e lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden door overschrijving uit den post voor *onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde hoofdstuk voorkomende.

ART. 3. De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, het voorschreven Departement betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van dit hoofdstuk, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele bijzondere posten, als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1880.

VIIIe HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De korte tijd, waarover de ondergeteekende na zijn optreden als Minister te beschikken had tot het samenstellen der begrooting van het Departement van Oorlog voor het dienstjaar 1880, liet hem tot zijn leedwezen niet toe, daarin rekening te houden met de plannen, welke hij ten opzichte van de levende en doode strijdkrachten ten uitvoer wenschte te brengen.

Evenmin was het hem in dien korten tijd mogelijk, de plannen van zijnen ambtsvoorganger zoodanig na te gaan, dat hij de daarop gegronde cijfers, die in de voor een groot gedeelte reeds afgewerkte begrooting opgenomen waren, mocht overnemen.

Hiertoe toch zou het niet voldoende geweest zijn te onderzoeken, of hij zich in hoofdzaak met die plannen kon vereenigen; ter beoordeeling der cijfers hadden zij tot in kleine bijzonderheden nagegaan moeten worden.

In het thans aangeboden ontwerp is dan ook alles berekend naar de thans bestaande organisatiën en toestanden, zonder dat daarom hiermede de zienswijze van den ondergeteekende nopens het deugdelijke dier organisatiën wordt kenbaar gemaakt.

Hij stelt zich echter voor, zijne denkbeelden achtereenvolgens uit te werken en in uitvoering te brengen; en zoodra het eene of andere onderwerp, waarbij het begrootingsrecht betrokken is en welks regeling geen uitstel tot 1881 gedooft, naar zijn oordeel rijp voor beslissing is, zal hij zich beijveren de wettelijke goedkeuring te vragen van de sommen, welke voor de uitvoering dier beslissing gevorderd mochten worden.

Ter voldoening aan een meermalen uitgesproken wensch der Vertegenwoordiging, zijn de uitgaven in een grooter aantal artikels gesplitst dan bij de vorige begrootingen het geval was, eene wijziging door den ondergeteekende overgenomen uit de begrooting, welke zijn ambtsvoorganger, de Minister DEN BEER PORTUGAEL, had ontworpen.

Ten aanzien van de onderdeelen der bij deze aangeboden wetsvoordracht zij het volgende vermeld:

He AFDEELING.

Vershillende staven.

Ad art. 4. Op dit artikel is een bedrag van bijna *f* 7000 minder geraamd dan voor 1879 was toegestaan, hoofdzakelijk ten gevolge van de pensionneering en op nonactiviteitstelling der twee adjudanten van wijlen Z. K. H. den Prins van Oranje.

Ad art. 5. Op dit artikel heeft eene vermeerdering moeten plaats hebben ten

bedrage van *f* 800. Deze hoogere raming is een gevolg van den hoogerem prijs voor fourages.

Ad art. 6. Op dit artikel is *f* 440,32 meer geraamd, dan voor 1879, omdat de waarnemende hoofdintendant daarop voorkomt als intendant 1e klasse.

Ad art. 7. De voor het jaar 1879 toegestane som is met een bedrag van ruim *f* 8000 verminderd, ten gevolge van ontstane vacatures bij den plaatselijken staf, waarvan de aanvulling, in verband met wenschelijke beperking der uitgaven voor dit artikel, niet noodzakelijk wordt geacht.

IIIe AFDEELING.

Officieren van de staven der verschillende wapens en van de wapenkorpsen.

Ad art. 8. Ook op dit artikel heeft de ondergeteekende kunnen verminderen.

De voornaamste redenen, welke tot deze vermindering aanleiding geven en welke somtijds in eene werkelijke vermindering van uitgaven, somtijds in eene verplaatsing van uitgaven bestaan, zijn vermeld in het volgende kort overzicht:

A. Staf der infanterie, geraamd voor 1880 *f* 69.699,80, geraamd voor 1879 *f* 79.174,25, dus minder *f* 9.474,45.

Hier is het verschil voornamelijk het gevolg van het vervallen van het traktement van een kolonel afdeulingsbevelhebber, en voorts van de omstandigheid, dat het traktement, de residentietoelage en de bureaukosten van den inspecteur van het militair onderwijs naar andere artikelen zijn overgeplaatst. Tegenover deze vermindering ad *f* 10.500 staat eenige verhooging door de bevordering van eenen majoor tot luitenant-kolonel en door hoogere raming der fourages.

B. Regiment grenadiers en jagers, geraamd voor 1880 *f* 186.094, geraamd voor 1879 *f* 182.594, dus meer *f* 3.500, welke vermeerdering hare oorzaak voornamelijk vindt in de opnemings, onder dit artikel, van de residentietoelagen der officieren, die aan de krijgsschool gedetacheerd zijn, om daarbij de lessen te volgen, ten bedrage van *f* 4000.

C. Acht regimenten infanterie, geraamd voor 1880 *f* 1.217.600, geraamd voor 1879 *f* 1.282.700, dus minder *f* 65.100.

Deze vermindering steunt voornamelijk daarop, dat juistere rekening is gehouden met het bestaande incompleet aan officieren.

D. Instructiebataljon, geraamd voor 1880 *f* 48.250, geraamd voor 1879 *f* 50.550, dus minder *f* 2.300.

Ook hier komt het verschil voornamelijk daaruit voort, dat men voor 1879 drie 1e luitenanten te veel had berekend, hoewel daartegenover één 2e luitenant te weinig was geraamd.

Ad art. 9. A. Staf van het wapen der cavalerie.

Het verschil tusschen de raming voor 1880 en die voor 1879 is zoo gering, dat toelichting overbodig geacht wordt.

B. Het verschil van *f* 1400 tusschen de raming voor 1880 en die voor 1879 is ontstaan doordat op de begroting voor 1880 is gebracht *f* 200 voor uniformverandering en *f* 1200 voor het aanschaffen van dienstpaarden.

Ad art. 10. Voor den staf der bereden artillerie werd voor 1879 toegestaan *f* 13.241 en is voor 1880 uitgetrokken *f* 12.317,60, alzoo minder *f* 923,40.

De reden van dit *mindere* is, dat er thans *minder* is uitgetrokken voor een generaal-majoor, maar daarentegen meer is geraamd voor een kolonel en voor fourages.

Voor het korps pontonniers werd op de begroting van 1879 toegestaan *f* 19.000 en op die van 1880 wordt uitgetrokken *f* 18.000, alzoo minder *f* 1000.

Dit is een gevolg van grooter incompleet.

De verschillen tusschen de ramingen van 1880 en 1879 voor de regimenten

veld- en rijdende artillerie verschillen zoo weinig, dat hieromtrent geene afzonderlijke toelichting noodzakelijk geacht wordt.

Ad art. 11. Uit onderstaand overzicht blijkt waaruit de vermindering op dit artikel voortspruit:

voor den staf der vestingartillerie voor 1879 is toegestaan *f* 168.970,50, voor 1880 wordt geraamd *f* 157.750, alzoo minder *f* 11.220,50.

1880 minder uitgetrokken:

1 2e luitenant-magazijnmeester 3e klasse *f* 1000. 1 kolonel, bevelhebber *f* 4.500. 1 kolonel voor speciale diensten *f* 4.500. 1 kapitein-adjutant, bevelhebber *f* 2.200. 1 kapitein-magazijnmeester 1e klasse *f* 1.800. 2 1e luitenants-magazijnmeester 2e klasse *f* 2.600. 1 2e luitenant-magazijnmeester 3e klasse *f* 1.000. 6 conducteurs 3e klasse *f* 3.000. Residentietoelage van 1 kolonel *f* 300. Bureaustkosten van 1 kolonel *f* 200. Verblijf te Rotterdam en toelage voor 1 kapitein-adjutant, bevelhebber *f* 400. Fourage voor 2 paarden *f* 658,80, alzoo minder *f* 22.158,80.

1880 meer uitgetrokken:

Verhooging traktement magazijnmeester Departement van Oorlog *f* 100. 1 1e luitenant-magazijnmeester 3e klasse *f* 1.200. 1 majoor-magazijnmeester 1e klasse *f* 2.000. 2 kapiteins-magazijnmeester 2e klasse *f* 3.000. 2 1e luitenants-magazijnmeester 3e klasse *f* 2.400. Fourage voor 6 paarden, 2 schrikeldagen voor 2 paarden, verhooging van den prijs der fourage voor 2 paarden *f* 2.014,70. Uniformverandering *f* 223,60. Alzoo meer *f* 10.938,30. Blijft minder *f* 11.220,50.

In de cijfers ten behoeve der afdeelingen vestingartillerie is zoo weinig verandering gekomen, dat toelichting overbodig schijnt.

IVe AFDEELING.

Soldijen enz. der wapenkorpsen.

Ad art. 14. Op dit artikel is een aanzienlijk bedrag minder kunnen worden geraamd dan ten vorigen jare, terwijl de redenen dier vermindering, evenals bij art. 8, ook hieronder slechts in hoofdtrekken worden uiteengezet.

A. Regiment grenadiers en jagers, geraamd voor 1880 *f* 450.354, geraamd voor 1879 *f* 457.092,60, dus minder *f* 6.738,60.

Door de miliciens gedeeltelijk met verlof te doen gaan, erlangt men een minder aantal dagen voor de berekening van soldij, brood (dat tevens *f* 0,005 per ration minder geraamd is) enz., terwijl voor het nachtleger *f* 1 in plaats van *f* 1,80 gesteld kan worden. Deze bezuiniging wordt slechts voor een gering deel opgewogen door de *f* 900, die wegens de indeeling voor een grooter aantal miliciens meer moeten beschikbaar zijn voor eerste uitrusting.

B. Acht regimenten infanterie, geraamd voor 1880 *f* 3.530.335, geraamd voor 1879 *f* 3.690.814,72, dus minder *f* 160.479,72.

Voor deze aanzienlijke vermindering geldt in het algemeen hetzelfde wat hiervoor onder A is aangeteekend.

Het mindere voor soldij bedraagt *f* 74.419,36. Het mindere voor brood bedraagt *f* 40.800,60. Het mindere voor kleeding- en reparatiefonds bedraagt *f* 14.310,44. Het mindere voor nachtleger bedraagt *f* 30.854,40. Totaal *f* 160.384,80 terwijl op dit onderdeel geene vermeerdering voor eerste uitrusting daartegenover staat. Zelfs is ook hiervoor nog op eene vermindering van *f* 920 gerekend. De eenige verhooging op dit onderdeel vloeit voort uit den hooger prijs der fourages.

C. Instructie-bataillon, geraamd voor 1880 *f* 158.133., geraamd voor 1879 *f* 146.393,80, dus meer *f* 11.739,20.

Het voortdurend aankomen van meer vrijwilligers maakt het noodzakelijk bij de raming der kosten voor 1880 de sterkte van dit bataillon grooter te nemen, en deze omstandigheid heeft natuurlijk invloed op de berekening van alles: soldij, brood, kleeding- en reparatiefonds en eerste uitrusting; voor alles te zamen eene vermeerdering *f* 12.589,45^s.

Eene kleine vermindering kan alleen voor de werfkosten en voor het nacht-leger worden aangenomen.

Ad artt. 15 en 16. In deze beide artikelen der tegenwoordige begrooting is het bedrag voor stal- en manégebehoefden en verzorging van paarden van f 0,02 op f 0,08 per paard en per dag gebracht, en dientengevolge wordt het totale bedrag dezer artikelen met eene som van f 92.681 verhoogd, omdat de opbrengst van de paardenmest, doode paarden, veulens enz. bij de cavalerie en bereden artillerie — berekend naar den maatstaf van f 0,06 per paard en per dag — welke vroeger van het bedrag der voor deze beide artikelen geraamde uitgaven werd afgetrokken, bij deze begrooting niet meer in rekening wordt gebracht. De ondergeteekende toch is voornemens haar in 's Rijks schatkist te doen storten.

Hetzelfde geldt ook voor de kosten van de paarden bij de Koninklijke Militaire Academie, maar hierbij maakt het geen noemenswaardig verschil.

Voorts is op deze artikelen nog eene ruimere raming noodig geworden, omdat de prijs van het ration fourage tot een f 0,05 hooger bedrag moet worden uitgetrokken.

Ad art. 20. Op dit artikel is thans een bedrag van f 42.800 meer uitgetrokken dan ten vorigen jare voor het corresponderende art. 12 was toegestaan, ten gevolge van het thans bestaande grooter incompleet aan paarden.

Raming 1879 voor 368 ontbrekende paarden f 239.200, raming 1880 voor 470 ontbrekende paarden f 282.000, meer geraamd voor 1880 f 42.800.

Nu gerekend wordt dat 102 paarden meer zullen ontbreken dan over 1879, zou dit tegen den prijs voor 1879 ad f 650 per paard eene uitgaaf veroorzaken van f 66.300.

De over 1880 ontbrekende 470 paarden zijn echter tegen f 50 per stuk minder berekend, maakt f 23.500, alzoo meer f 42.800.

Ve AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Ad art. 21. Voor traktementen, toelagen en daggelden voor officieren van gezondheid, niet bij de korpsen ingedeeld, militaire apothekers, ambtenaren en geëmploijeerden bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen, alsmede van directeurs en geëmploijeerden bij de hospitalen wordt op de tegenwoordige begrooting uitgetrokken f 242.800, voor 1879 is toegestaan f 254.490, minder f 11.690.

Deze vermindering ontstaat voornamelijk door de opheffing van twee hospitalen, waardoor de sommen voor traktementen en daggelden aan de geëmploijeerden bij die ziekeninrichtingen vrijvallen.

Vle AFDEELING.

Studie en onderwijs.

Ad art. 24. Op dit artikel is geraamd voor 1880 f 7.400, was toegestaan voor 1879 f 12.900, alzoo minder f 5.500.

Dit verschil ontstaat, doordien de toelagen voor de officieren bij de krijgsschool gedetacheerd, ad f 200 per hoofd, thans de residentie-toelagen op andere artikelen worden verrekend.

Ad art. 25. Ook dit artikel heeft de ondergeteekende kunnen verminderen. Raming voor 1880 f 189.750, toegestaan voor 1878 f 334.043. Alzoo minder f 144.293.

Ofschoon het getal cadetten en leeraren in 1880 grooter zal wezen dan in 1879, is de raming voor eerstgemeld jaar aanzienlijk lager.

Immers is het aandeel in de kosten der Militaire Academie, dat uit het 1e hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indië gekweten wordt en berekend is naar het cijfer der cadetten die voor den dienst in de overzeesche bezittingen bestemd zijn, thans niet meer, gelijk vroeger, in de wet op de middelen opgenomen, maar van het bedrag der kosten voor de Koninklijke Militaire Academie

afgetrokken. Daardoor is op het VIIIe hoofdstuk der Staatsbegrooting slechts dat bedrag uitgetrokken, hetwelk werkelijk ten laste der begrooting komen moet. Bedoeld aandeel, ad *f* 156.860, vindt men dan ook in het ontwerp der Indische begrooting voor het dienstjaar 1880 terug, met de omschrijving: »Aandeel in de kosten der Koninklijke Militaire Academie te Breda».

De som der bijdragen voor de cadetten voor den dienst hier te lande, ad *f* 41.500, is in de raming der Rijksmiddelen voor 1880 opgenomen.

Ad art. 26. Voor 1880 wordt gevraagd *f* 59.454, voor 1879 is toegestaan *f* 55.860, meer *f* 3.594.

Voor dit artikel is een hooger bedrag moeten worden uitgetrokken, hoofdzakelijk omdat er in 1880 vijf militaire studenten meer zullen zijn dan in 1879. Nu bedraagt hetgeen voor elk hunner aan toelagen en collegiegelden betaald moet worden eene som van *f* 700, zoodat voor dit onderwerp op een bedrag van *f* 3.500 meer gerekend is.

Het getal studenten tot opleiding voor den geneeskundigen en pharmaceutischen dienst, dat gedurende het studiejaar 1879—1880 aan het onderwijs te Amsterdam zal deelnemen, kan worden geraamd als volgt:

Voor de zeemacht 34, voor het leger hier te lande 73, voor dat in de Oost-Indische bezittingen 103, voor dat in de West-Indische bezittingen 3, te zamen 213.

In de kosten van het onderwijs, geraamd op *f* 99.974, met inbegrip van *f* 36.500 voor toelage aan studenten voor den dienst hier te lande, zullen de betrokken Departementen bijdragen:

Marine *f* 10.132, koloniën *f* 31.588, oorlog *f* 58.254, te zamen *f* 99.974.

Voor 1878—1879 werden die kosten geraamd op *f* 100.670, minder *f* 696.

In den loop van dit jaar zijn 12 studenten tot arts bevorderd, namelijk:

Voor het leger hier te lande 2, voor dat in Nederlandsch-Indië 10, te zamen 12.

Daarvan zijn 11 tot officier van gezondheid bevorderd, terwijl 1 daarvan, die het aanvullingsexamen nog niet had afgelegd, op zijn verzoek is ontslagen.

Voor het getal opengestelde plaatsen, op 1° September aanstaande bedragende:

Voor het leger hier te lande 6, voor apotheker bij het leger hier te lande 2, hebben zich aangemeld 26 adspiranten, waarvan 20 voor officier van gezondheid en 6 voor apotheker.

Ad art. 27. Hier wordt geraamd over 1880 *f* 52.033,73, hier wordt geraamd over 1879 *f* 36.405,45, dus meer *f* 15.628,28.

Vermeerdering van uitgaven op dezen post moet het noodzakelijk gevolg wezen van de uitbreiding dezer nuttige instelling, het toenemen van het aantal pupillen.

Voor soldij en brood wordt op eene vermeerdering der bevolking met 100 pupillen gedurende $\frac{1}{2}$ jaar (het nieuwe gebouw kan nog niet gedurende de eerste helft van het jaar gereed komen) gerekend, en voor eerste uitrusting komen de 150 nieuw aankomenden alleen in aanmerking.

Tegenover de hieruit voortvloeiende totale vermeerdering van *f* 16.074,28, staat slechts de vermindering wegens het weglaten van een postje voor ziekenvervoer en wegens het verschil ad *f* 400 tusschen het traktement van den vorigen directeur, kapitein 1e klasse, en van den tegenwoordigen, die kapitein 2e klasse is.

VIIe AFDEELING.

Materieel der artillerie.

Ad artt. 28 tot en met 31. Om een duidelijk overzicht te geven van de oorzaken der verschillen in hetgeen voor jaarwedden van beampten enz., alsmede voor daggelden en werkloonen, voor 1880 wordt geraamd en hetgeen daarvoor over 1879 werd toegestaan, is het noodig de artt. 28 tot en met 31 der tegenwoordige begrooting, in 1879 onder één artikel (19) vereenigd, te zamen toe te lichten.

Art. 28. Geraamd voor 1880 *f* 248.100, toegestaan voor 1879 (art. 19) *f* 248.100.

Art. 29. Geraamd voor 1880 *f* 100.133, toegestaan voor 1879 (art. 19) *f* 95.024,50, meer *f* 5.108,50 (1).

Art. 30. Geraamd voor 1880 *f* 60.500, toegestaan voor 1879 (art. 19) *f* 72.300, minder *f* 11.800 (2).

Art. 31. Geraamd voor 1880 *f* 23.700, toegestaan voor 1879 *f* 23.700.

Totaal geraamd voor 1880 *f* 432.433, toegestaan voor 1879 *f* 439.124,50, meer *f* 5.108,50, minder *f* 11.800.

Hiervan aftrekkende hetgeen wegens verstrekkingen beschikbaar zal komen, geraamd voor 1880 *f* 10.300, toegestaan voor 1879 *f* 22.341,50, meer *f* 12.041,50.

Blijft geraamd voor 1880 *f* 422.133, toegestaan voor 1879 *f* 416.783, meer *f* 17.150, minder *f* 11.800.

Af het minder van het meerdere geraamd voor 1880 *f* 416.783, meer *f* 11.800.
Meer *f* 5.350.

Ad art. 32. Tot toelichting van het verschil in het meerdere ad *f* 24.588 diene het navolgende overzicht der vier artillerie-inrichtingen:

Stapel- en constructiemagazijnen geraamd voor 1880 *f* 284.200, toegestaan voor 1879 *f* 322.300, minder *f* 38.100 (3).

Inspectie der draagbare wapenen geraamd voor 1880 *f* 56.820, toegestaan voor 1879 *f* 48.250, meer *f* 8.570 (4).

Pyrotechnische school geraamd voor 1880 *f* 75.700, toegestaan voor 1879 *f* 49.200, meer *f* 26.500 (5).

Geschutgieterij geraamd voor 1880 *f* 21.600, toegestaan voor 1879 *f* 600, meer *f* 21.000 (6).

Totaal geraamd voor 1880 *f* 438.320, toegestaan voor 1879 *f* 420.350, meer *f* 56.070, minder *f* 38.100.

Hiervan aftrekkende hetgeen wegens verstrekkingen beschikbaar zal komen geraamd voor 1880 *f* 10.700, toegestaan voor 1879 *f* 17.318, meer *f* 6.618.

Blijft geraamd voor 1880 *f* 427.620, toegestaan voor 1879 *f* 403.032, meer *f* 62.688, minder *f* 38.100.

Af het minder van het meerdere geraamd voor 1880 *f* 403.032, meer *f* 38.100.
Meer *f* 24.588.

(1) Aan daggelden en werkloonen, benoodigd voor het afwerken van ruwe vizieren tot geweren kl. kal., waarmede met spoed dient te worden voortgegaan.

(2) Aangezien vermeend wordt dat in 1880 met eene som van *f* 50.000 aan daggelden en werkloonen in de gewone behoefte voor den dienst bij de pyrotechnische school kan worden voorzien, is die som uitgetrokken tegen *f* 61.800 voor 1879.

(3) Voor den aankoop van metalen, paardendekens, vijlen, alsmede van werktuigen, gereedschappen en velerlei behoeften kon minder geraamd worden een bedrag van *f* 56.300.

Daarentegen moest voor aankoop van hout, het onderhoud van materieel bij de korpsen en den dienst bij de magazijnen meer worden uitgetrokken *f* 18.200.

Het totaal, voor de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen uitgetrokken, blijft alzoo minder *f* 38.100.

(4) Ofschoon enkele posten voor de inspectie der draagbare wapenen aanmerkelijk lager zijn kunnen geraamd worden, moest voor de aanschaffing van ruwe en afgewerkte vizieren *f* 24.000 worden uitgetrokken, waardoor het totaal-cijfer *f* 8.570 hooger is dan voor 1879 werd toegestaan.

(5) Het meerder geraamde is bestemd om door aankoop of omwerking in het ontbrekende aan buskruit nummers 1 en 2 voor de bewapening te voorzien.

(6) Voor den aankoop van gegoten rood-koper in blokken, ijzeren gietvormen, gereedschappen en onderdeelen van werktuigen is geraamd *f* 21.600.

Daarentegen kon de in 1879 uitgetrokken post voor gas tot verwarming der ijzeren gietvormen vervallen *f* 600.

VIIIe AFDEELING.

Materieel der genie en kazerneering.

De uitgaven zijn thans, zoowel wat het onderhoud als wat de herstellingen van het materieel der genie en van de kazernegebouwen betreft, voor elke verdedigingsstelling in een afzonderlijk artikel vervat.

Het totaal der sommen thans uitgetrokken voor huur van kazernegebouwen is ongeveer *f* 17.000 hooger dan het bedrag ad *f* 40.000, in de loopende begrooting bij art. 27c voor huur van gebouwen of gedeelten daarvan, tot huisvesting van militairen en hunne gezinnen (het wapen der maréchaussée daaronder niet begrepen), toegestaan.

Wegens de belangrijke uitbreiding in den loop van dit jaar gegeven aan de vergunning tot huwen voor militairen beneden den rang van officier, kan voorschreven verhooging niet achterwege blijven, te meer daar eenige militaire gebouwen, die onder meer tot woningen voor gehuwden gebezigd werden, als te Breda en te Amersfoort, wegens bouwvalligen toestand ontruimd moeten worden en derhalve tot vervanging daarvan woningen bij particulieren zullen moeten gehuurd worden.

De sommen bij elke verdedigingsstelling voor herstellingen aangevraagd, betreffen in het algemeen verbeteringen van geringen omvang, die geene nadere toelichting behoeven. De ondergeteekende heeft echter de eer nopens enkele dezer verbeteringen of sommen voor nieuwe werken aangevraagd, het volgende tot toelichting mede te deelen.

Ad art. 35. In het belang der oefeningen van het bataljon mineurs en sappeurs is het zeer wenschelijk te achten dat het kamp in 1880 naar een ander gedeelte der Zeisterheide verplaatst worde, aangezien het terrein waarop tot heden de oefeningen op die heide werden gehouden, langzamerhand geheel omwoeld is en bij gevolg niet meer geschikt om langer met vrucht voor die oefeningen te kunnen worden gebezigd.

Dientengevolge wordt thans een bedrag van *f* 3000 tot het maken van nieuwe bergplaatsen, het verbeteren van welputten enz., in verband met die verplaatsing aangevraagd.

Ad art. 36. Aangezien in een groot gedeelte der bomvrije gebouwen te Naarden het garnizoen gehuisvest is, is er gebrek aan de noodige ruimte om het genie-materieel, tot de uitrusting der vesting behoorende, behoorlijk te bergen en te kunnen onderhouden.

Het thans aangevraagde bedrag van *f* 14.200 strekt om in die behoefte te voorzien.

Ad art. 39. Daar de havens te Willemstad en te Numansdorp te veel zijn aangeslibt om het behoorlijk in- en uitvaren van schepen, onder anderen bestemd tot het transport van zwaar artillerie-materieel, toe te laten, is dringend noodig ze door uitbaggering op meerdere diepte te brengen. Om deze redenen worden thans de daarvoor noodige gelden op deze begrooting aangevraagd.

Voorts is het, met het oog op de polderbelangen, noodig, den Beer rechts van de voorhaven te Willemstad te vernieuwen, waartoe een bedrag van *f* 22.000 op deze ontwerp-begrooting is uitgetrokken.

Ad art. 41. De aangevraagde som van *f* 10.200 voor het verbeteren van de gebouwen der constructiewerkplaatsen en der ijzergieterij te Delft, betreffen hoofdzakelijk het optrekken van muren van het gebouw der machinale houtbereiding en de verbetering van den grondslag in en om de ijzergieterij aldaar.

Ad art. 45. De verdedigbaarheid van vestingwerken kan aanmerkelijk worden verhoogd door aanplantingen op en bij die werken, zoo tot maskeering van de opstelling van het geschut als met het oog op de stormvrijheid.

Deze beplantingen kunnen eerst geschieden wanneer de werken eenigen tijd gereed zijn, en het aardewerk goet gezet is.

Dientengevolge kunnen zij niet worden opgenomen in de bestekken voor het maken of voor het verbeteren van verdedigingswerken, zoodat de kosten daarvoor dan ook niet op de vestingbegroting kunnen worden gebracht.

IXe AFDEELING.

Rijks- centraal- en garnizoensmagazijnen.

Ad art. 46. Wegens traktementen, toelagen, bureaustkosten, daggelden aan mindere bedienden en arbeidsloonen, wordt voor 1880 gevraagd *f* 128.000, voor 1879 is toegestaan *f* 134.000, derhalve zal volgens deze begroting minder noodig zijn *f* 6.000.

Deze vermindering ontstaat door:

a. minder noodig voor toelage aan gepensioneerde officieren en onderofficieren, belast met het beheer der garnizoensmagazijnen van kleeding *f* 600;

b. idem voor schadeloosstelling voor den aankoop van gedrukte stukken enz., aan de beheerders van diezelfde magazijnen *f* 75;

c. minder geraamd voor de meesters-kleedermaker en snijders die betaald zullen worden voor rekening der confectie van de kleedingstukken ten behoeve van het leger *f* 18.012,75. Totaal *f* 18.687,75.

Hiervan af te trekken:

1°. meer noodig voor een directeur, wiens traktement op een bedrag van *f* 3000 is gebracht *f* 400;

2°. idem voor een kapitein-magazijnmeester, die in de plaats is getreden van een magazijnmeester, gepensionneerd officier *f* 1100.

3°. voor toelage voor verblijf in de residentie en te Amsterdam aan de officieren tot de centraal- en garnizoensmagazijnen behorende, in die plaatsen garnizoen houdende *f* 650.

4°. meer noodig voor daggeld aan vaste geëmployeerden uit hoofde van het schrikkeljaar *f* 315,55.

5°. meer geraamd voor daggelden aan tijdelijke werklieden, naaisters, schoonmaaksters en waschvrouwen *f* 2383,70.

6°. in de begroting voor 1879 afgetrokken voor de verhoogde bezoldiging waarvoor de hoofd- en verdere geëmployeerden waren uitgetrokken, omdat die verhooging eerst op 1 Juli 1879 moest ingaan *f* 7838,50. Totaal *f* 12.687,75. Gelijk *f* 6000.

Ad art. 47. Magazijnsonkosten, vernieuwing en onderhoud van kampements-effecten en voorwerpen van velduitrusting, aanschaffing van ledergoed enz. voor de schutterijen, worden voor 1880 gevraagd *f* 24.000, terwijl voor 1879 is toegestaan *f* 32.000. Alzoo minder *f* 8000.

Dit verschil ontstaat door:

a. minder noodig voor stellingen en rakken, meubels in de werkplaatsen enz. *f* 2000;

b. idem voor vernieuwing en onderhoud van kampementseffecten *f* 6000. Totaal *f* 8000.

Xe AFDEELING.

Topographische inrichting en militaire verkenningen.

Ad art. 48. Dat de raming voor 1880 lager dan voor 1879 is gesteld, vindt zijn reden hierin, dat de daggelden tot een geringer bedrag kunnen worden uitgetrokken, aangezien de verbetering der steenen voor de topographische kaart, in verband met den daaraan gedurende 1879 verrichten arbeid, in het volgende jaar in voldoende mate kan worden voortgezet met geringer werkkracht en alzoo voor minder geld; en voorts omdat bij de militaire verkenningen één officier verkenner ontbreekt, wiens vervanging in 1880 niet noodzakelijk wordt geacht.

XIe AFDEELING.

Verplaatsing van personen en goederen.

Ad art. 51. Op dit artikel was in 1879 het bedrag voor wagenvrachten geraamd op *f* 37.735, thans wordt dit begroot op *f* 57.735, derhalve meer over 1880 *f* 20.000.

Dit verschil is meer moeten worden geraamd, omdat in 1880 ten laste van dit artikel zullen komen de kosten van vervoer van kleeding en uitrusting van de korpsen voor de onderdeelen en omgekeerd, die — toen de korpsmagazijnen nog bestonden — onder de kosten door de wapenkorpsen werden begrepen.

XIIe AFDEELING.

Wapen der maréchaussée.

Ad art. 54. Het meerdere bedrag tusschen de raming van 1880 en die voor 1879, *f* 4367, ontstaat doordien de fourages in 1879 op *f* 0,72 en over 1880 op *f* 0,77 zijn berekend en de soldijen voor 1880 (schrikkeljaar) voor een dag meer zijn uitgetrokken.

XIIIe AFDEELING.

Verskillende uitgaven.

Ad art. 59. Voor brand- en lichtstoffen in de wachten en verlichting van kazernen is bij deze begrooting *f* 2000 minder kunnen worden geraamd, omdat de aanbestedingen in den laatsten tijd voordeeliger zijn uitgevallen.

XIVe AFDEELING.

Nonactiviteits-trakementen, pensioenen, enz.

Ad art. 69. De omschrijving van dit artikel is thans in overeenstemming gebracht met het verlangen in het Voorloopig Verslag betrekkelijk de definitieve begrooting voor 1879 kenbaar gemaakt.

Het cijfer is hooger dan het voor 1879 geraamde, omdat in het tijdvak 1 Juli 1878—1 Juli 1879 het getal nonactieve officieren, in plaats van af-eenigszins toegenomen is. Ten deele was dit het gevolg van reorganisatiën of veranderingen, die in de toekomst eene besparing van uitgaven zullen opleveren.

Ook met het oog op mogelijke reorganisatiën in het volgend dienstjaar scheen verhooging wenschelijk.

Ad art. 70. Met het oog op de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114), wordt voor dit artikel *f* 16.000 meer geraamd, dan de som die voor 1879 is toegestaan.

Ad art. 71. Ten aanzien van dit artikel geldt hetzelfde.

XVIe AFDEELING.

Buitengewone uitgaven.

A. Materieel der artillerie.

Ad art. 77. In de Memorie van Toelichting op de Staatsbegrooting van het loopende jaar, werden door den ambtsvoorganger van den ondergeteekende de redenen uiteengezet waarom de aanschaffing van nieuwe veldkanonnen met hunne affuiten en uitrusting noodzakelijk geacht wordt, en tevens werd onder de XVIIe afdeeling, bij art. 60*b*, eene som van *f* 22.500 uitgetrokken voor de aanschaffing en den aanmaak van twee veldkanonnen van staalhard brons of staal met affuiten, projectielen en toebehooren en voor de beproeving dezer vuurmonden. Deze kanonnen, affuiten en projectielen zijn thans in bewerking.

Aangezien de ondergeteekende ten opzichte van de aanschaffing van nieuw veldgeschut geheel de zienswijze van zijnen ambtsvoorganger deelt, wenscht hij, bij

het welslagen der proef, en onmiddellijk na haren afloop, tot het vervaardigen van 60 veldkanonnen van staalhard brons met de benoodigde affuiten en verdere uitrusting te doen overgaan.

Daartoe wordt bij dit artikel eene som van *f* 700.000 aangevraagd.

Mocht echter tegen alle, op goede gronden steunende, verwachtingen het staalhard brons niet bij de proef voldoen, dan zal de ondergeteekende zoo spoedig mogelijk overgaan tot de aanschaffing van een zelfde aantal stalen veldkanonnen.

Bij het begrooten der benoodigde som is hierop gerekend.

B. Kazerneering.

Ten aanzien van de bij dit deel der XVIe afdeling gedane aanvragen heeft de ondergeteekende de eer het navolgende tot toelichting mede te deelen.

Ad art. 78. (1e verdedigingsstelling.) Het aangevraagde bedrag voor eerste termijnen van den bouw eener kazerne voor een bataljon infanterie te Utrecht, strekt tot eerste voorziening in het gemis van de Willemskazerne ter plaatse, die, zooals bekend is, door brand vernield werd.

Ad art. 79. (2e verdedigingsstelling.) Wanneer de thans voorgestelde vergroo-ting van de gebouwen der Pupillenschool zal hebben plaats gehad, zal voor 200 pupillen zoowel in de vereischte ruimte tot huisvesting en tot het geven van onderwijs als in die tot verpleging van zieke pupillen voorzien zijn.

Ad art. 80. (4e verdedigingsstelling.) De thans voor de legerplaats bij Oldebroek aangevraagde som strekt tot aanvulling van de gebouwen welke voor eene permanente artillerie-schiet-school noodig zijn te achten. Het is de bedoeling voor die som aldaar te bouwen:

een wachthuis tot parkwacht; een privaat; een waschinrichting; een ambulance en een magazijn voor levensmiddelen.

Na de slechting der voormalige vestingwerken achter de militaire gebouwen te Deventer is het tijdstip aangebroken, om zoowel de afwatering van het terrein om de stallen op eene afdoende wijze te verbeteren, als de zeer gebrekkige privaten af te breken en nieuwe buiten het kazernegebouw te maken en tevens in verband daarmee de afsluiting van het terrein achter de kazerne te wijzigen.

Art. 81. (5e verdedigingsstelling.) Voor het aantal cadetten, dat na September 1880 waarschijnlijk op de Koninklijke Militaire Academie aanwezig zal zijn, is het noodig bijtijds maatregelen te nemen tot uitbreiding van de bestaande gelegenheid voor huisvesting enz.

Het nu aangevraagde bedrag voor de torpedo-magazijnen te Willemstad, strekt tot voltooiing van dat werk, waarvoor op de Staatsbegrooting van 1879 *f* 100.000 werd toegestaan.

Art. 82. (6e verdedigingsstelling.) De kazerne voor de vestingartillerie te Helder is te bekrompen om daarin een eenigszins voor eene cantine geschikt lokaal hiertoe te kunnen bestemmen.

Wegens de afgezonderde ligging dezer kazerne ten opzichte van de andere kazerne ter plaatse, zal het bouwen van een cantine-lokaal aldaar aan eene groote behoefte te gemoet komen.

Ad art. 83. (7e verdedigingsstelling.) Na de voltooiing van de thans te Amsterdam in aanbouw zijnde loodsen tot opberging van het artillerie-materieel, thans in een deel der kazerne Oranje-Nassau ter plaatse opgelegd, zal dit deel der kazerne weder tot huisvesting van troepen dienen te worden ingericht; hiertoe wordt thans het noodige geld aangevraagd; wijders moet het gevraagde strekken tot aanschaffing van kazernemeubels.

's Gravenhage, 28 Augustus 1879.

De Minister van Oorlog,
REUTHER.

RECUEIL MILITAIR.

(26 SEPTEMBER — 25 OCTOBER 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Vervoer langs spoorwegen. Aanschrijving M. v. O. van 5 September 1879, n°. 52.

Heeft de eer bij deze ter kennis te brengen van het leger, dat hij eene overeenkomst bekrachtigd heeft, die gesloten is met de spoorwegmaatschappij *Mechelen-Terneuzen*, en in hoofdzaak overeenstemt met die, gesloten met de overige maatschappijen (1), en dat ten gevolge hiervan in § 2 der beschikking van 14 December 1878, VIIIe afd., n°. 57 (*Rec. Mil. I*, bladz. 931), de woorden *Terneuzen-Mechelen* vervallen moeten, terwijl deze lijn thans behoort onder de lijnen der maatschappijen, vermeld in § 4, a.

Veer- en overvaartgelden. Aanschrijving M. v. O. van 22 September 1879, n°. 59.

Kennisgeving, naar aanleiding van eene daaromtrent ontvangen mededeeling van den Heer Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, aan de militaire autoriteiten:

1°. dat het veer over het *Haringvliet* van *Hellevoetsluis* op *Sas van Dirksland* als Rijksveer is vervallen (zie n°. 32 van de lijst, behoorende bij de beschikking van 24 Februari 1877, n°. 44 I [*Rec. Mil. I*, bladz. 681]); en

2°. dat in de passage over het *Haringvliet* wordt voorzien door eene Rijksveerstoomboot, varende tusschen *Hellevoetsluis* en het *Sas van Middelharnis*. Op dat veer is geen veergeld verschuldigd voor de tot militaire transporten bestemde of gediend hebbende personen, lastdieren, ledige wagens of andere ledige vervoermiddelen met trekdieren en geleiders, die zich tot het verrichten van een zoodanig transport op reis moeten begeven of na afloop daarvan naar hunne standplaatsen terugkeeren, mits de persoon of geleider voorzien is van eene verklaring van de militaire autoriteit, dat hij in een der bedoelde gevallen verkeert. Overigens is het bepaalde bij 's Konings besluit van 26 December 1863, n°. 115 (*Rec. Mil.* 1865, bladz. 71), op dit veer niet van toepassing.

Wijziging der richtmiddelen van de geweren kl. kaliber. Aanschrijving M. v. O. van 30 September 1879, n°. 37.

(1) Zie bladz. 1 en volgende van Bijlage I der Regeling van het militair vervoer over de spoorwegen.

Gelet op punt 1 der dezerzijdsche beschikking van 30 Juni jl. IVe Afd., n° 112 (*Res. Mil. I*, bladz. 25);

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°. De wijziging der geweren kl. kal. zal regimentsgewijze plaats hebben, te beginnen met het regiment grenadiers en jagers.

2°. Zoodra een genoegzaam aantal vizieren zal aanwezig zijn, zullen op rechtstreeksche aanvragen van den inspecteur der draagbare wapenen, door de betrokken korpscommandanten de geweerloopen worden opgezonden.

3°. De opzending dezer loopen geschiedt aan het adres van den *magazijnmeester der constructiemagazijnen te Delft*, door wiens zorg de gewijzigde loopen weder naar de korpsen worden teruggezonden. Ook zullen, wanneer daaraan de behoefte bestaat, de ledige kisten van de aan den geweerwinkel in bewerking zijnde loopen, naar het korps kunnen worden opgezonden.

4°. De directeur der artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen is gemachtigd, om op aanvraag der korpscommandanten, aan hen te verstrekken, de noodige kisten tot loopen van geweren kl. kal. en 20 ongewijzigde geweren kl. kal. per compagnie.

De kisten zullen worden aangevraagd, onmiddellijk na ontvangen bericht van den inspecteur der draagbare wapenen; de 20 geweren per compagnie eerst dan wanneer de wijziging der geweren bij het regiment voor drierivierde gedeelte zal zijn volbracht.

5°. De loopen zullen worden ingepakt in den toestand en op de wijze als in bijlage Litt. A wordt aangegeven; de commandanten der bataljons zullen zorgen, dat de lijsten, opgemaakt volgens het model Litt. B, steeds in de kisten aanwezig zijn en behoorlijk ingevuld worden.

6°. Na de terugontvangst der loopen zullen de geweren zoo spoedig mogelijk door de mr. geweermakers worden in orde gebracht, waartoe zij het voorschrift, vermeld in bijlage Litt. C, hebben te volgen.

De maatjes, waarvan in die bijlage gesproken wordt, zullen door den inspecteur voornoemd rechtstreeks aan den betrokken korpscommandant worden toegezonden.

7°. Van heden af en zoolang er bij de korpsen nog ongewijzigde geweren zullen aanwezig zijn tot het verbruiken der vroegere munitie, zullen de oude verwissel-vizieren, *vizierkleppen vizierkorrels* in den voorraad verblijven, doch alleen dan aangevraagd worden, wanneer deze is uitgeput en wel onder de benaming *oud model*, ter onderscheiding van de nieuwe richtmiddelen. Deze laatste zullen onder de gewone benamingen worden aangevraagd, wanneer de wijziging bij het korps reeds ver gevorderd is, of daaraan behoefte bestaat, terwijl de verwissel-vizieren, *vizierkleppen* en *vizierkorrels* uit de geweermakers-gereedschapskist, na den afloop der wijziging, zonder nadere machtiging, bij de stapelmagazijnen te *Delft* tegen een gelijk aantal nieuwe stukken moeten verwisseld worden.

WIJZE van bekakken der loopen tot geweren kl. kal., die ter wijziging der richtmiddelen naar Delft moeten worden opgezonden.

De geweren, die ter verzending worden gereed gemaakt, worden uiteengenomen en de loopen ontdaan van bajonet, grendel, trekkerveer en trekker, welke laatste door den geweermaker zelve moet worden afgenomen.

De officier van wapening zal toezien, dat de achterblijvende deelen van het geweer zoodanig gerangschikt worden dat, daarin geen verwarring kan ontstaan.

De kisten tot loopen kunnen 40 stuks bevatten in 5 lagen van 8 loopen.

Nadat de loopen behoorlijk schoon gemaakt en zorgvuldig in- en uitwendig met goede vetlappen ingesmeerd zijn, worden zij in de kisten gepakt, waar-

toe geen nadere toelichting noodig is, aangezien dit door de inrichting der schuiven duidelijk wordt aangewezen. Alleen dient gezorgd te worden, dat de schuiven van verschillende kisten niet door elkander worden verward, dat vermeden kan worden door de kisten een voor een te openen en te bepakken.

Men heeft verder te letten op het overeenkomen der enkele en dubbele lijnen, die met zwarte verf op de schuiven zijn aangebracht en welke steeds naar dergelijke, op de korte zijden der kist aanwezige, moeten gekeerd zijn.

In elke kist moet een lijst aanwezig zijn als in bijlage B (zie *Rec. Mil.* bladz. 34) wordt aangegeven en die tegen den binnenkant van het deksel met kleine vertinde spijkertjes wordt bevestigd.

Deze lijsten zullen bij de terugzending weder op dezelfde wijze in de kisten worden geplaatst en in de kolom »Aanmerkingen» onder anderen vermeld worden wanneer een loop om een of andere reden vernieuwd of hersteld is, met opgave der kosten.

OPGAVE der bewerkingen, die enkele deelen van het geweer moeten ondergaan, bij het wijzigen der richtmiddelen.

Hiermede kan reeds onmiddellijk worden aangevangen na het verzenden der loopen, zoodat na terugontvangst dezer laatste, de geweren spoedig ter uitgifte of wederoplegging gereed kunnen zijn.

De bewerkingen, die door den geweermaker moeten verricht worden, zijn de volgende:

1°. De bajonet wordt van den stormring ontdaan en de opening daarin, tot het doorlaten van de vizierkorrel, evenals die in den neus der bajonet, grooter gevijld, volgens de daartoe bestemde maat, die in genoemde opening sluiten en tegelijk tegen den overliggenden wand van den stormring of de schaft steunen moet.

Bij het uitvijlen van de schaft en vooral van den stormring, moet met omzichtigheid te werk gegaan en gezorgd worden, niet meer weg te nemen dan de maat aangeeft.

Na terugontvangst van den loop worden, zoo noodig, de beide openingen nog iets bijgewerkt.

Mocht het uitvijlen van den doorgang voor de vizierkorrel aanleiding geven dat de stormringschroef door den draad tot in den stam zou moeten weggevijld worden, dan moet een nieuw verwisselstuk worden aangebracht.

Indien alleen de draad moet worden weggenomen, kan de stormring behouden blijven, doch dan is het raadzaam om den draad op die plaats over den geheelen omtrek der schroef weg te vijlen, door deze gelijdelijk een slag terug te draaien, ten einde beschadiging van de vizierkorrel te voorkomen, wanneer de soldaat de genoemde schroef niet vast genoeg aandraait.

2°. De slagpinschroef wordt gelijk met het bovenvlak van den haan afgevijld, waartoe de schroef niet behoeft uitgenomen noch uitgegloeid te worden.

Dit afvijlen geschiedt om de vizierlijn van 100 M. vrij te krijgen, hetgeen eenigszins onzeker wordt, wanneer de koppen der genoemde schroeven te bol zijn en boven den haan uitsteken.

Wanneer een loop aan den Geweerwinkel mocht worden vernieuwd, wordt dit op de teruggaande lijst vermeld en zal hij dan door den geweermaker van het korps in de lade en de bajonet daarop pasgemaakt moeten worden.

Voor de bewerkingen, onder punt 1 en 2 genoemd, kunnen de onderstaande prijzen in rekening worden gebracht, welke door de officieren van wapening maandelijks als laatste posten onder de rekening van elke com-

pagnie in het reparatieboek van wapenen moeten worden ingeschreven als volgt:

Voor het wijzigen van . . . bajonetten ad f 0,06^s per stuk. . . .
 » » afvlijen van . . . slaggpenschroeven » » 0,01^s » » . . .

Vervoer van militaire goederen. Aanschrijving M. v. O., van 30 September 1879, n°. 44.

In aanmerking nemende, dat zich herhaaldelijk het geval heeft voorgedaan, dat bij vervoer te water van groote hoeveelheden goederen, ingeval de lading of lossing min of meer lang duurt, door de schippers — boven en behalve den bedongen vrachtprijs — vergoeding voor ligdagen wordt geëischt.

Heeft in verband daarmee goedgevonden te bepalen:

§ 1. De verklaring, bedoeld bij punt *a* van § 19 der beschikking van 14 December 1878, VIIIe Afd., n°. 57 (*Rec. Mil. I*, blz. 931), moet worden aangevuld met de clause:

»Bovendien zal mij moeten worden betaald een som van (in letters) voor liggeld, voor elke volle 24 uren, dat, door toedoen van den lader of lossier, het laden of lossen, elk afzonderlijk, langer dan vier dagen mocht duren. In geen ander geval is liggeld verschuldigd.»

§ 2. Voor liggeld, als in § 1 bedoeld, kan hoogstens worden toegestaan f 0,10 per M. of, bij soortelijk zware goederen, per 700 KG. van de lading, en in geen geval meer dan f 4 per schip in de 24 uren.

§ 3. Moet volgens het accoord liggeld worden betaald, dan moet door den inlader of lossier een verklaring op de lastgeving worden gesteld, waaruit nauwkeurig blijkt:

- a.* van den datum en het uur, waarop de schipper tot laden of lossen gereed is geweest,
- b.* van den datum en het uur, waarop de lading of lossing is volbracht,
- c.* van de redenen, waardoor het oponthoud is veroorzaakt, en
- d.* van den inhoud der lading van elk vaartuig in M³. berekend volgens § 2.

Neemt deze gelegenheid te baat, er op te wijzen, dat de verklaringen, bedoeld bij de punten *a* en *b* van § 19, alléén in de gevallen, bij die paragraaf omschreven, op de lastgevingen moeten worden gesteld, en dus niet — zooals meermalen gebeurt — bij vervoer als in § 18 aangeduid.

Vervoer van buskruit. Aanschrijving M. v. O. van 30 September 1879, n°. 53.

Wenschende de bepalingen, die vanwege het Departement van Oorlog omtrent het vervoer van buskruit, enz. achtereenvolgens zijn gemaakt, op grond van of in verband met de wet van 26 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 7) (*Rec. Mil. I*, blz. 249), in één aanschrijving samen te vatten.

Heeft goedgevonden:

A. In te trekken de navolgende aanschrijvingen:

12 November	1822, n ^o . 20	(<i>Rec. Mil. II</i> , blz. 137)
18 April	1835, » 8	(» » » » 155)
23 Augustus	1842, » 33 B	(» » II, » 60)
3 November	1842, » 60 B	(» » » » 124)
15 October	1844, » 46 B	(» » » » 284)
28 Juli	1846, » 52 B	(» » » » 153)
20 April	1848, » 81 B	(» » » » 45)
14 Juni	1848, » 49 B	(» » » » 66)

Library
Societät
Gronnag

Library
Societät
Gronnag

2 October	1852, n°.	6 B	(niet <i>Rec. Mil.</i>)
17 November	1854, »	50 B	(» » »)
23 October	1855, »	32 B	(<i>Rec. Mil.</i> , blz. 182)
5 Mei	1856, »	24 B	(niet <i>Rec. Mil.</i>)
9 Mei	1859, »	42 B	(<i>Rec. Mil.</i> blz. 40)
11 September	1866, »	75 A	(niet <i>Rec. Mil.</i>)
28 Augustus	1869, »	46 P	(<i>Rec. Mil.</i> blz. 248)
22 Mei	1872, »	70 A	(» » » 84)
4 Juli	1872, »	80 A	(niet <i>Rec. Mil.</i>)
30 November	1872, »	75 A	(<i>Rec. Mil.</i> blz. 273)
30 November	1875, »	67 A	(<i>Rec. Mil.</i> I, blz. 517)
22 November	1876, »	79 A	(<i>Rec. Mil.</i> II, blz. 173)
19 Juli	1878, »	72	(<i>Rec. Mil.</i> II, blz. 141)
16 Augustus	1878, »	43	(niet <i>Rec. Mil.</i>)

B. Te bepalen, dat, behalve al het voorgeschrevene in de wet van 26 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 7) (*Rec. Mil.* I, bladz. 249), bij het vervoer per vaartuig of per bespannen voertuig van buskruit, gevulde springprojectielen, patronen, wrijvingsbuizen, wrijvingspijpjes, slagdoppen, slaghoedjes, alsmede dynamiet en soortgelijke stoffen, met de meeste nauwgezetheid het navolgende behoort te worden in acht genomen (1):

1°. Het transport moet zoo mogelijk te water plaats hebben en alleen dan te land, wanneer dit niet te vermijden is.

Voor vervoer van of naar *Delft* moeten zooveel mogelijk schepen gebezigd worden, die den mast kunnen strijken en zoodanige afmeting hebben, dat zij den overwelfden toegang van de Schie naar het zoogenaamde »Kruidhuis» aldaar kunnen passeeren, om binnen de enceinte daarvan geladen of gelost te kunnen worden.

2°. Het *maximum* van het, zonder speciale vergunning van het Departement van Oorlog, in detachement te verstrekken geleide, bij vervoer te land, bedoeld in art. 38 der genoemde wet, bedraagt: één onderofficier, één korporaal en acht minderen, bij voorkeur te nemen van het wapen der artillerie.

3°. Wanneer door Commissarissen des Konings, op grond van de artt. 10, 11 en 12 der genoemde wet, in bijzondere gevallen, meer voorziening of assistentie noodig wordt geacht, dan de militaire autoriteiten gemachtigd zijn, op grond van punt 2 te verleen, moet door laatstgenoemden onmiddellijk aan het Departement van Oorlog tot het verleen van dien bijstand autorisatie worden gevraagd.

Wordt door 's Konings Commissarissen voor het vervoer van nitroverbindingen, met name lithofracteur, dynamiet, schietkatoen, enz., meer geleide gevraagd, dan in art. 37 der vorengenoemde wet en in het hiervoren gestelde punt 2 is omschreven, dan moet zulks door de betrokken militaire autoriteiten steeds, zonder machtiging van het Departement van Oorlog, worden verstrekt.

4°. Aan de geleiders, die, ingevolge art. 18 van genoemde wet, ten behoeve van het voor rekening van particulieren te verzenden buskruit, zullen worden gevraagd, moet worden verstrekt door de belanghebbenden:

(1) In verband met art. 2 van genoemde wet mogen patronen tot een getal van hoogstens 5000 en voorts ook kleine hoeveelheden wrijvingsbuizen, wrijvingspijpjes, slagdoppen en slaghoedjes met een beurt- of marktschip en een vrachtwagen of kar vervoerd worden.

Gevulde springprojectielen, alsmede nitroverbindingen, met name lithofracteur, dynamiet, schietkatoen, enz. zijn daarvan uitgezonderd en moeten steeds in schepen of voertuigen met inachtneming van de bij de wet voorgeschreven veiligheidsmaatregelen worden getransporteerd. Het is evenwel geoorloofd in schepen, waarmede genoemde voorwerpen vervoerd worden, tevens ander rijksmaterieel, dat geacht wordt geen gevaar op te leveren, te laden.

- a. behoorlijk logies en desnoods slaappleaats aan boord der schepen, waarop zij dienst doen;
- b. restitutie van de gelden voor bijzondere onkosten, als: rijtuigen, enz., ter bespoediging der reis uitgegeven, indien door de belanghebbenden op spoed is aangedrongen;
- c. dezelfde toelage of vergoeding van reis- en verblijfkosten als in gelijk geval door het Rijk wordt te goed gedaan.

Deze toelage bedraagt:

Voor een conducteur der artillerie als hoofdgeleider dienende, *een gulden vijftig cent*, voor een onderofficier of korporaal idem *een gulden* en voor een korporaal of mindere als assistent-geleider dienende, *vijftig cent* daags, te rekenen van den dag van aankomst in de plaats waar het transport vertrekt, of, bijaldien zij aldaar in garnizoen zijn, van den dag, waarop het inladen aanvangt, tot en met den dag van terugkomst in hun garnizoen.

Voor de reis der geleiders naar de plaats vanwaar het transport vertrekt, moet buitendien reisgeld vergoed worden, tot hetzelfde bedrag, als in gelijk geval door het Rijk wordt verstrekt.

Aan officieren die, volgens genoemde wet, tot veiligheid bij dergelijk transport mochten noodig geoordeeld worden, moeten de reis- en verblijfkosten worden vergoed, waarop zij volgens hun rang aanspraak hebben.

Aan onderofficieren en minderen, die het detachement tot geleide van een transport buskruit, bedoeld in punt 2, uitmaken, moet *zestig cent* daags voor huisvesting en voeding voor marcheerende troepen worden betaald met de passagegelden voor de tollens en verens, die op den weg gelegen zijn, te rekenen van en met den dag, waarop het detachement zijn garnizoen verlaat, tot en met den dag, waarop het daarin terugkeert.

De wijze, waarop de krachtens dit artikel door de afzenders te betalen gelden worden beschikbaar gesteld, wordt door den Commissaris des Konings, die de vergunning tot het vervoer verleent, geregeld, tenzij door het Departement van Oorlog verlangd mocht worden, dat de belanghebbenden, voor en aler de geleiders zich op marsch begeven, genoegzame fondsen voor het geheel bedrag der reis- en verblijfkosten en verdere uitgaven bij den Commissaris des Konings in de provincie, waarin de verzending plaats heeft of aanvangt, deponeren.

Deze bepaling zal alsdan opgenomen moeten worden onder de voorwaarden, waarop de vergunning tot het vervoer wordt verleend. Bedoelde gelden zullen dan door den Commissaris des Konings aan het bestuur der gemeente, vanwaar de conducteurs of detachementen vertrekken, overgemaakt en door dit bestuur, vóór den afmarsch, bij wijze van voorschot aan de hoofdgeleiders of detachementscommandanten ter hand gesteld worden.

Bij terugkomst in het garnizoen zullen de hoofdgeleiders of detachementscommandanten bij het gemeentebestuur de ontvangen gelden verantwoord en de de overblijvende sommen storten.

5°. Indien transporten voor het Rijk worden gedaan, dan moeten de gelden voor de heen- en terugreis, bij wijze van voorschot, aan de geleiders van het transport of den detachementscommandant, indien zij dit verlangen, worden ter hand gesteld door den magazijnmeester der artillerie ter plaatse, of bij ontstentenis van dezen, door de administratie van het korps, waartoe de geleiders of detachementscommandant behooren, zijnde deze gehouden, bij terugkomst bij hun korps, de ontvangen gelden te verantwoorden. Geschiedt de uitbetaling door de administratie, dan zal de teruggave op behoorlijke declaratie in dubbel aan het Departement van Oorlog kunnen worden aange-

vraagd, gestaafd met een gewaarmerkt afschrift der orde voor de geleiders of detachementscommandant en het door hen af te geven bewijs van ontvangst.

In de aan de geleiders te verstrekken orde moet door den afzender melding gemaakt worden van den dag van aankomst in de plaats van inschepping, of, voor het geval de geleiders aldaar in garnizoen zijn, van den dag waarop het inladen aanvangt, aangezien hun, te rekenen van dien dag, de toelage betaald moet worden.

Bij transporten te water voor het Rijk heeft ieder geleider (hoofd- en assistenten) aanspraak op een compleet eenmans-nachtleger, te verstrekken uit het garnizoen, waar het transport verstrekt of het naastbijgelegen garnizoen.

6°. Zoodra een verzending voor het Rijk zal plaats hebben, moet door den artillerie-commandant of andere militaire autoriteit, die de verzending gelast, aan de betrokken Commissarissen des Konings in de provinciën en bevelhebbers in de militaire afdeelingen ter kennis worden gebracht, dat binnen weinige dagen een transport buskruit of andere ontplofbare voorwerpen door hunne provincie of afdeeling zal geschieden, met opgave van den weg, dien het transport zal volgen en mededeeling aan eerstgenoemden, dat de juiste tijd, waarop het transport zal vertrekken, zoo na mogelijk, door den afzender vooraf zal worden kenbaar gemaakt, zoowel aan hen, Commissarissen des Konings, ten einde hen in de gelegenheid te stellen de betrokken gemeentebesturen te waarschuwen, als aan de besturen der eerste drie door het transport aan te doene gemeenten.

Geschiedt de verzending naar *Amsterdam*, dan moet tevens worden opgegeven, naar welk gedeelte van die stad of naar welk schip het buskruit moet worden overgebracht.

Genoemde artillerie-commandanten of andere militaire autoriteiten geven vervolgens aan de afzenders op, dagteekening en nummer waaronder zij bovenbedoelde kennisgeving aan 's Konings Commissarissen hebben toegezonden, met vermelding, welke Commissarissen in de zaak betrokken zijn.

De betrokken afzenders zullen, zoodra met eenige zekerheid kan worden bepaald wanneer het transport zal vertrekken, van dat tijdstip onverwijld kennis geven:

a. aan de Commissarissen des Konings in de provinciën, waardoor het transport zal gaan, met mededeeling dat dit transport hetzelfde is, waaromtrent zij reeds voorloopig door den betrokken artillerie-commandant of eenige andere militaire autoriteit, onder dagteekening van n°., onderricht zijn geworden;

b. aan de besturen van de gemeente, waaruit het transport vertrekt en de drie daardoor het eerst aan te doene gemeenten.

Wanneer in den datum van vertrek, door de afzenders aan Commissarissen des Konings en gemeentebesturen opgegeven, om de eene of andere reden, verandering komt, moeten zij daarvan aan genoemde autoriteiten onmiddellijk kennis geven.

7°. De hoofdgeleiders moeten zich vóór hun vertrek van de noodige schrijfbehoeften voorzien.

In spoedvereischende omstandigheden zijn zij bevoegd zich per telegram tot de betrokken militaire of burgerlijke autoriteiten te wenden en de daardoor veroorzaakte onkosten aan het Rijk in rekening te brengen.

Wanneer tegen de naleving van art. 41 en 42 der meergenoemde wet, voor het geval in art. 27 dier wet bedoeld, bedenkingen bestaan, is de hoofdgeleider verplicht, het verder vervoer te beletten, tot daarin zal zijn voorzien, en, bij gebreke van dien, zich per schriftelijk rapport te wenden

tot de militaire- of, bij ontstentenis daarvan, tot de burgerlijke autoriteit, onder wier ressort de plaats behoort, waar de overtreding of veronachtzaming is ontdekt.

8°. Bij vervoer te water voor particulieren mogen de geleiders zich niet verzetten tegen het doen slepen van de aan hunne zorg toevertrouwde schepen door stoomvaartuigen, mits daartoe gebezigd worden een tros van niet minder dan 200 M. lengte en in de door de Commissarissen des Konings uitgereikte autorisatiën tot vervoer geene verbodsbepaling tegen dat slepen is opgenomen.

Bij transporten ten dienste van het Rijk zijn de artillerie-commandanten of andere militaire autoriteiten, die de verzending gelasten, eveneens bevoegd, om in spoedvereischende gevallen en wanneer niet gejaagd kan worden, de schepen door stoomvaartuigen te doen slepen aan een tros van minstens 200 M. lengte, onder gehoudenheid, dat van die lastgeving kennis wordt gegeven aan de autoriteiten, die, ingevolge punt 6, moeten worden onderricht, dat transporten zullen plaats hebben.

9°. Bij transporten te water moet worden zorg gedragen, dat bij het voor het vervoer bestemde vaartuig steeds eene roeiboot met riemen aanwezig zij, ten dienste van den conducteur.

Voorts moet elk vaartuig voorzien zijn van een seinlantaarn, die van zonsopgang aangestoken aan den vlaggestok op het roer wordt opgehangen, zoodanig dat het licht goed zichtbaar is. Deze lantaarn moet op den vasten wal of in de roeiboot aangestoken worden; overigens mag in deze boot nimmer vuur aanwezig zijn.

10°. Voor het vervoer van buskruit, enz. langs sommige kanalen en vaarten zijn de volgende bijzondere voorschriften vastgesteld:

a. In het *Noord-Hollandsche Kanaal* mogen die schepen alleen nachtverblijf houden:

tegen den westelijken berm in de zoogenaamde *Slochter* tusschen *Buikstoot* en het *Schouw*;

aan de Noordzijde van het *Vinkerhop* tusschen *Spijkerboor* en *Graftdijk*;

langs den *Schutdam* in de *Alkmaardermeer* bij het eiland *Saskerleij*;

en in het kanaal door de *Zijp* tusschen de *Jacob Klaasen sluis* en de brug in den *Burgerweg*.

Wanneer te voorzien is, dat de schepen niet tijdig genoeg een der genoemde rustplaatsen kunnen bereiken, moet de reis voor dien dag worden uitgesteld.

Wanneer de vlaggen of seinen der buskruitschepen, ten gevolge van mist of donker weder, op de afstanden van brug tot brug, niet duidelijk kunnen gezien en onderscheiden worden, mag niet worden doorgevaren.

Te *Nieuwediep* mogen bedoelde schepen niet in het paleerak overnachten en moet de plaats daarvoor door de plaatselijke politie of den havenmeester aangewezen worden.

b. Door het *Kanaal van Voorne* mogen alleen dan transporten van buskruit of andere ontplofbare zaken geschieden, wanneer het kiezen van dien waterweg onvermijdelijk is.

c. Schepen met buskruit, enz., die langs de *Gouwe* naar *Gouda* komen, zullen aldaar niet mogen doorschutten in den *IJssel*, wanneer weder en wind niet zoo gunstig zijn, dat daarna de reis voortgezet zal kunnen worden. Zij moeten in dat geval op den voorgeschreven afstand van $\frac{1}{4}$ uur vóór *Gouda* blijven liggen.

11°. Als, tot het passeeren van bruggen of om andere redenen, de mast moet worden gestreken, moet de witte scheepsvlag daarvan afgenomen en aan een schippersboom of stok bevestigd worden en zorge men, dat zij goed zichtbaar blijft.

De mast wordt, nadat de vlag vooraf weder daaraan is bevestigd, zoodra mogelijk weder opgericht.

12°. Spoorwegbruggen mogen *nimmer* worden gepasseerd, vóórdat de hoofdgeleider *zeker* is, dat geen trein wordt verwacht.

Om hem die zekerheid te verschaffen is bepaald, dat bij spoorwegbruggen *zonder* beweegbare vakken op dagen, waarop, volgens mededeeling van het gemeentebestuur, schepen met buskruit, enz. zijn te verwachten, eene *roode* schijf (rood bord), zoolang den dienst, duurt, zichtbaar zal blijven.

Wanneer het schip nadert, zal de hoofdgeleider, ook wanneer geen rood bord mocht zichtbaar zijn, den brugwachter of de wachteres waarschuwen, hetzij door middel van den scheepsroeper, hetzij door het zenden van zijn assistent, die de waarschuwing mondeling overbrengt, de wachter of wachteres zal zich daarop aan de brug vertoonen en, als er geen trein verwacht wordt, c. q. het rood bord wegnemen, ten teeken dat het schip kan doorvaren.

Bij spoorwegbruggen *met* beweegbare vakken zal het genoemde rood bord *niet* aanwezig zijn, aangezien de te verwachten komst van een trein blijkt, door dat de doorvaartopeningen voor de scheepvaart gesloten zijn.

Desniettemin is de hoofdgeleider toch verplicht, bij het naderen van laatstbedoelde spoorwegbruggen, bijtijds den brugwachter of de brugwachteres te vragen, of de brug, zonder door spoortreinen te veroorzaken gevaar, kan gepasseerd worden.

13°. Wanneer een transport, hetzij te water of te land, *langs* eene gemeente gaat, waarvan de bebouwde kom onmiddellijk grenst aan den door het transport te volgen weg, dan moet door den hoofdgeleider mede worden gehandeld overeenkomstig art. 54 der genoemde wet.

14°. Bij het varen of rijden *door* of, in het geval bedoeld in punt 13, *langs* eene gemeente, zal het transport worden geleid door een agent van politie of, veldwachter, die waakt voor de inachtneming der door het gemeentebestuur verordende veiligheidsmaatregelen.

15°. De hoofdgeleiders nemen de noodige maatregelen ter behoorlijke bewaking des nachts van hun transport door hen of hunne assistenten, tenzij hierin voorzien wordt door de plaatselijke politie of militaire macht.

16°. De hoofdgeleiders moeten voorts zorg dragen:

a. *Bij transporten te land:*

dat het op- en afladen met de noodige voorzichtigheid en bedaardheid geschiedt;

dat de asarmen der voertuigen steeds goed gesmeerd en, wanneer bij uitzondering niet overdekte voertuigen gebruikt moeten worden, deze met presenningen gedekt zijn;

dat niemand noodeloos op de voertuigen klimt of daarop plaats neemt;

dat de onderlinge afstand der voertuigen 25 à 50 passen bedraagt;

dat zich bij elk voertuig minstens een geleider, assistent of soldaat van het detachement bevindt;

dat een onderofficier, korporaal of kanonnier, een wagenvlag omhoog houdende, het eerste voertuig 100 à 200 passen vooruitgaat;

dat alle voertuigen halt houden zoodra iets in het ongereede geraakt of buskruit gestort is, totdat het transport zijn weg zonder gevaar kan vervolgen.

Het gestorte buskruit wordt nat gemaakt, de gebreken aan voertuigen, tonnen of kisten hersteld en de lading van defecte voertuigen, zoo noodig, in bewaare overgebracht;

dat elk voertuig van een met water gevulden wateremmer voorzien is; dat eenige ledige buskruittonnen of kisten en kuipersgereedschappen en bij groote transporten bovendien eenige ledige voertuigen worden medegenomen.

b. Bij transporten te water.

dat het inladen en lossen met de noodige voorzichtigheid en bedaardheid geschiedt. De tonnen of kisten mogen met een takeltuig in het vaartuig worden neergelaten, waarbij de ijzeren haak van het blok met linnen of touw omwoeld moet zijn en van een strop of leng gebruik gemaakt moet worden. Is deze niet beschikbaar dan bezige men touwen met koperen slingerhaken;

dat de vaartuigen met 350 à 700 M. tusschenruimte varen; dat andere vaartuigen boven den wind worden voorbij gevaren;

dat de schippers jagen, als zij niet kunnen zeilen en er jaagpaden zijn;

dat de lading van lek geworden of sterk beschadigde vaartuigen onmiddellijk, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, in andere wordt overgeladen.

17°. Door de afzenders moet aan de hoofdgeleiders ten gebruike gedurende de reis verstrekt worden een uittreksel van de wet van 26 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 7), bevattende de artikelen, die op de geleiders betrekking hebben, alsmede een afschrift van het hiervoren in de punten 1—16 bepaalde en zooveel noodig van de verdere bijzondere voorschriften, die betreffende het vervoer van buskruit, enz. eventueel nog zullen gegeven worden.

18°. *Vervoer per spoortrein.*

a. Ten opzichte van het vervoer per spoortrein van buskruit en andere voorwerpen, vatbaar voor zelfontbranding of ontploffing, moet in acht genomen worden het voorgeschrevene in art. 44 van het Algemeen Reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1876 (*Staatsblad* n°. 7) [*Rec. Mil.* I, blz. 605].

b. Het vervoer van een onbepaald aantal metalen patronen is geoorloofd, mits zij zorgvuldig in stevige kisten of vaten, elk duidelijk gemerkt met het woord »slaghoedjes» gepakt zijn en, voor het geval zij meer dan 25 KG. buskruit bevatten, tevens de bepalingen worden nageleefd van art. 36 en volgende van de wet van 26 Januari 1815 (*Staatsblad* n°. 7).

TWEEDE GEDEELTE.

Opheffing van het garnizoenshospitaal te *Nijmegen* en oprichting eener garnizoensinfirmierie in die plaats. Aanschrijving M. v. O. van 11 September 1879, n°. 52.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 3den September 1879, VIIIe Afd., n°. 39.

Gezien het Koninklijk besluit van 10 November 1843, n°. 48, waarbij, onder anderen, de plaatsen zijn bepaald, waar *garnizoenshospitalen* zullen zijn gevestigd.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van dat besluit, te rekenen van en met 1 October aanstaande, het garnizoenshospitaal te *Nijmegen* als zoodanig zal worden opgeheven, en van en met dat tijdstip zal worden vervangen door eene *garnizoensinfirmierie*.

Keuring van goederen enz. Aanschrijving M. v. O. van 11 September 1879, n°. 56.

In aanmerking nemende, dat het noodig is voorgekomen het bepaalde bij de aanschrijving van 28 Juni jl., 1e Afd., n°. 117 (*Rec. Mil.* II, blz. 194), betreffende het keuren van goederen, enz., eenigszins nader toe te lichten:

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten en verdere officieren en beampten, die met de keuringen zijn belast of daarover het toezicht hebben, dat bedoelde aanschrijving in dien geest moet worden opgevat, dat de te leveren goederen, materialen, enz. in geen geval van mindere qualiteit dan de standmodellen of standmonsters mogen zijn en voorts, dat in het algemeen de voorwaarden van de gesloten contracten stiptelijk moeten worden nageleefd.

Buitendienststelling van voorwerpen van ledergoed. Aanschrijving M. v. O. van 12 September 1879, n°. 64.

Uit het verslag, nopens eene door den heer Luitenant-Generaal, Inspecteur der Infanterie gehouden inspectie, ontwaard hebbende, dat bij vele korpsen ransels en verdere voorwerpen van ledergoed, waarvan de tijd van duur is verschenen, tot vernieuwing worden voorgedragen, niettegenstaande ze soms door het aanbrengen van geringe reparatiën in volkomen bruikbaren toestand zouden zijn te brengen.

Overwegende, dat bij de inrichting van ons militie-stelsel bedoelde voorwerpen betrekkelijk weinig gedragen, maar meesttijds op de wapenkamers gedeponereerd zijn, zoodat ze veelal weinig hebben geleden, en derhalve door eene ontijdige vernieuwing aan het Rijk noodeloos aanmerkelijke schade wordt veroorzaakt.

Noodigt de onderscheidene militaire autoriteiten van het leger uit, ieder zooveel hem aangaat, toe te zien en te doen toezien, dat in de gewone jaarlijksche voordrachten tot verlengging van den drachtijd of tot buitendienststelling van voorwerpen van ledergoed en paardentuig, geene andere tot buitendienststelling worden voorgedragen, dan de zoodanige, welke bepaald onbruikbaar zijn.

Toelating tot de cursussen bij de verschillende wapens en verwijdering van die cursussen. Aanschrijving M. v. O. van 18 September 1879, n°. 52.

Wenschende eenvormigheid te brengen in de wijze van toelating tot de cursussen bij de verschillende wapens en van verwijdering van die cursussen.

Heeft, met wijziging van de vroeger ter zake gegeven voorschriften, goedgevonden te bepalen:

1°. De plaatsing op de hoofdcursussen der infanterie, — in de hoogste klasse van den cursus ter opleiding in het vak der militaire administratie; — in de hoogste klasse van den cursus voor de cavalerie — en in de hoogste klasse van dien voor de artillerie, alsmede de verwijdering van die cursussen of uit die klassen, geschiedt door den Minister van Oorlog.

2°. De toelating tot de 2e klasse van den cursus bij de korpsen infanterie, — tot de 2e klasse van den cursus voor de cavalerie — en tot de drie laagste klassen van dien voor de artillerie, alsmede de verwijdering van dien cursus of uit die klassen, geschiedt op machtiging van den Inspecteur van het Militair Onderwijs, na gehouden overleg met de betrokken divisiecommandanten, den commandant der bereden- of vestingartillerie of dien van het instructie-bataillon. Bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

Onderricht in de rijkunst van officieren van onbereden wapens en diensten, enz. Aanschrijving M. v. O. van 23 September 1879, n°. 33.

Heeft goedgevonden te bepalen:

1°, dat gedurende den aanstaanden winter de oefeningen in de rijkunst,

zoowel voor officieren van onbereden wapens en diensten, als voor studenten voor den militairen geneeskundigen dienst en kweekelingen van 's Rijks veeartsenijschool, in de garnizoenen waar zich bereden korpsen bevinden — te *Leiden* echter voor zooveel daartoe paarden beschikbaar zijn — weder op den gebruikelijken voet zullen plaats hebben;

2°. dat tot het geven van bedoeld onderricht van 1 November tot 1 April a. s. een detachement van het 4e regiment hussaren, ter sterkte van 24 rijkspaarden en onder het bevel van een luitenant, met het noodige kader en verder personeel te *Leeuwarden* zal worden gestationneerd;

3°. dat, ter voorziening in den veterinairen dienst bij het sub 2° bedoelde detachement, dezerzijds de noodige maatregelen zullen worden genomen;

4°. dat, ter voorziening in de behoefte aan fourages te *Leeuwarden*, zal worden gehandeld naar het bepaalde bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 16 October 1863, n°. 55 I (*Rec. Mil.*, blad. 127).

Nadere prijsbepaling van sommige kleedingstukken, over 1879. Aanschrijving M. v. O. van 23 September 1879, n°. 34.

Overwegende, dat de wenschelijkheid gebleken is om opnieuw de prijzen te regelen, waartegen de lakensche kleedingstukken en de stoffen tot het vervaardigen en herstellen daarvan benoodigd, mitsgaders het machinaal vervaardigd schoeisel, op rekening aan de manschappen zullen moeten worden uitgegeven.

Heeft goedgevonden, ten vervolge op en met intrekking van de staten Litt. H en I, behoorende bij de dezerzijdsche beschikking van 10 Januari jl., VIIIe Afd., n°. 77 (*Rec. Mil. II*, blad. 4), te bepalen:

1°. dat de voorwerpen van kleeding, van *oud* en *nieuw* model laken vervaardigd, gedurende het 4e kwartaal van het loopende jaar, respectievelijk tegen de prijzen, op de hierbij gevoegde staten Litt. Ha en Hb vermeld, zullen worden uitgegeven (1);

2°. dat de stoffen en goederen van allerlei aard voor de vervaardiging en de herstellingen der lakensche kleedingstukken van de onderofficieren en manschappen bestemd, de galons daaronder begrepen, bij de uitgifte zullen worden berekend tegen de prijzen op den mede hierbij behoorenden staat Litt. I aangewezen, waarin tevens de sommen zijn opgenomen, welke voor de onderscheidingsteekenen zullen worden betaald;

3°. dat, met aanvulling van den staat Litt. L, behoorende bij de hiervoren genoemde schikking, de machinaal vervaardigde schoenen gedurende het loopende jaar aan de onderofficieren en minderen moeten worden uitgegeven tegen den prijs van f 3,87;

4°. dat, met wijziging in zooverre van den onder punt 3° bedoelden staat, de schoenen van het vorig model, gedurende het 4e kwartaal e. k. aan de militairen van alle korpsen, dus ook aan die van het regiment grenadiers en jagers, tegen den prijs van f 4,73 moeten worden verstrekt; en

5°. dat bij het vervaardigen van lakensche kleedingstukken, van het nieuw model laken — zoolang namelijk ook nog laken van oud model in de magazijnen voorhanden is — op die kleedingstukken eene aanwijzing daarvan moet worden gesteld, door onder of naast het nummer, bedoeld bij de 2e zinsnede van artikel 230 van het provisioneel reglement van administratie, de letters NM te plaatsen.

Model van voordracht tot plaatsing op de cursussen. Aanschrijving M. v. O. van 27 Februari 1879, n°. 42. Aanschrijving M. v. O. van 27 September 1879, n°. 42.

(1) Zie voor de Staten Litt. Ha. en Hb. alsmede voor de verdere bijlagen behoorende bij dit besluit *Rec. Mil. II*, blad. 251—261.

In aanmerking nemende, dat bij de voordrachten tot plaatsing van militairen op de hoofdcursussen; of in de klassen der cursussen, bedoeld sub 1° der aanschrijving van 18 September 1879, IIe Afd. n°. 52 (*Rec. Mil. II*, blz. 247), door de korpsen van het leger verschillende modellen worden gevolgd.

Heeft goedgevonden het hierbijgevoegde model Litt. A. vast te stellen en te bepalen, dat het voortaan moet worden gevolgd (1).

W. C. HOJEL, Handleiding tot de algemeene artillerie-wetenschap voor de cadetten van alle wapenen Afl. 2. Geschut. Aanschrijving M. v. O. van 10 September 1879, n°. 48.

Kennisgeving, dat de 2e aflevering (*Geschut*) van de *Handleiding tot de algemeene artillerie-wetenschap, voor de cadetten van alle wapenen*, door W. C. HOJEL, Majoor der artillerie, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 2,00 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Bepalingen van orde, bij het op- en afladen en bij het vervoer van troepen langs spoorwegen in acht te nemen. Aanschrijving M. v. O. van 11 September 1879, n°. 94.

Kennisgeving, dat een herdruk van de *Bepalingen van orde, bij het op- en afladen en bij het vervoer van troepen langs spoorwegen in acht te nemen*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,18 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Manoeuvres de force. Aanschrijving M. v. O. van 12 September 1879, n°. 48.

Kennisgeving, dat een eenigszins gewijzigde herdruk van het *Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Manoeuvres de force*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,30 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

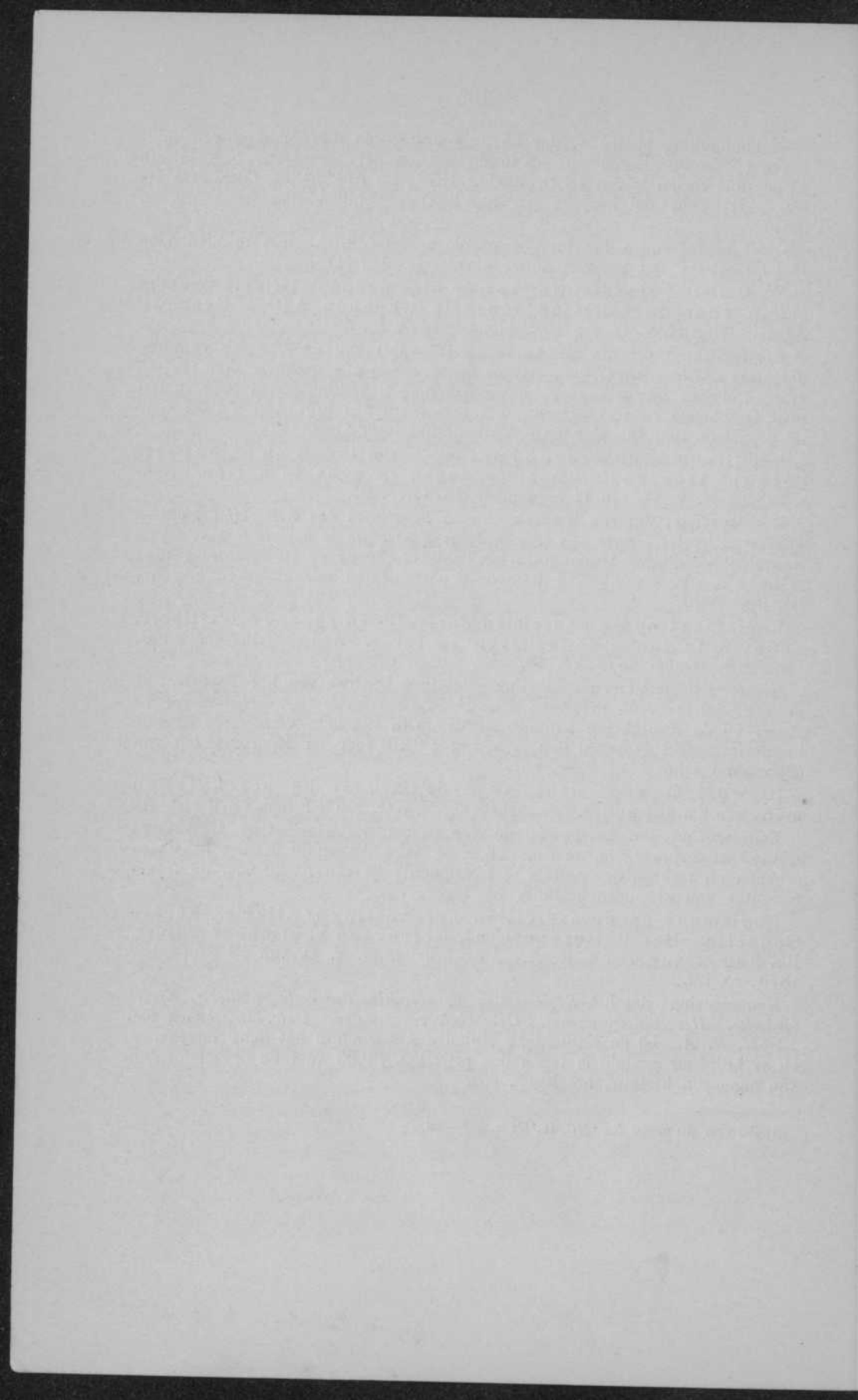
* (Gewijzigd) reglement voor de school bij het bataljon mineurs en sappeurs. Aanschrijving M. v. O. van 12 Sept. 1879, n°. 76.

Kennisgeving, dat het gewijzigde *Reglement voor de school bij het bataljon mineurs en sappeurs*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,20 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Reglement op de exercitiën der vestingartillerie. Eerste Gedeelte. Het Batterijgeschut. Getrokken vuurmonden. Getr. Br. kanon van 12 cM. K. A. Aanschrijving M. v. O. van 18 September 1879, n°. 52.

Kennisgeving, dat het *Reglement op de exercitiën der vestingartillerie. Eerste Gedeelte. Het Batterijgeschut. Getrokken vuurmonden. Getr. Br. kanon van 12 cM. K. A.*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,05 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

(1) Zie voor dit model *Rec. Mil. II*, bladz. 263—266.

RECUEIL MILITAIR.

(26 OCTOBER — 25 NOVEMBER 1879.)

EERSTE GEDEELTE.

Art. 42 der wet van 14 September 1866, betrekkelijk de inkwartieringen, enz. Aanschrijving M. v. O. van 20 October 1879, n°. 44.

Bericht ontvangen hebbende, dat bij de onlangs gehouden manoeuvres der 3e divisie aan militairen inkwartiering is geweigerd, niettegenstaande de vordering daartoe krachtens de wet geschied is, en bij deze overtreding art. 42 der wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* n°. 138) niet toegepast is kunnen worden, aangezien de autoriteit, die de vordering had gedaan, niet tijdig genoeg van het misdrijf mededeeling ontving, om overeenkomstig art. 42 van genoemde wet te kunnen handelen.

Vestigt mitsdien nogmaals de aandacht op voormeld art. 42 (*Rec. Mil.* 1867, bladz. 62 en 63).

TWEEDE GEDEELTE.

Traktementen bij den staf der Infanterie. Aanschrijving M. v. O. van 6 Oct. 1879, n°. 39. Mededeeling van Z. M. besluit van 28 Sept. 1879, n°. 13.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 25sten September 1879, Kabinet Litt. O²⁸.

Gezien Ons besluit van 31 December 1873, n°. 13, regelerende de traktementen der officieren van de landmacht.

Gelet op ons besluit van 5 Juli 1878, n°. 24, waarbij onder anderen de officier der infanterie, ingedeeld bij de Afdeling Infanterie van het Departement van Oorlog, wordt gerechtigd tot het houden van een dienstpaard.

Hebben goedgevonden en verstaan, met uitbreiding in zooverre van den inhoud der tabel F, bij eerstgemeld besluit behoorende, te bepalen:

dat het traktement van den officier van den staf der infanterie, ingedeeld bij het bureau der Afdeling Infanterie aan het Departement van Oorlog en gerechtigd tot het houden van een dienstpaard, te dier zake met twee honderd gulden (*f* 200) 's jaars wordt verhoogd, te rekenen van den 1sten Januari 1879.

Ontslag tusschentijds van ingelijfdcn bij de militie te land. Aanschrijving M. v. O. van 10 Oct. 1879, n°. 45.

Aan de commandeerende Officieren van de korpsen, welke gedeeltelijk uit militie zijn samengesteld.

De artt. 46, 58, 165, 171, 173 en 176—178 der wet van den 19den Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 172) (*Rec. Mil.*, blz. 206) vermelden de gevallen, waarin aan bij de militie ingelijfde lotelingen of aan de door hen gestelde plaatsvervangers, ontslag uit den dienst wordt verleend.

Het ontslag, krachtens de aangehaalde wetsartikelen te verleenen, wordt, voor zooveel dit ingelijfdcn bij de militie te land betreft, bij mij aangevraagd door de heeren Commissarissen des Konings in de provinciën.

Die aanvragen geschieden door het overleggen van eenen staat, ingericht overeenkomstig een daartoe door den heer Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, terwijl daarbij worden gevoegd de bewijzen van werkelijken dienst, voorgeschreven bij de resolutie van het Departement van Oorlog dd. 27 Januari 1862, n°. 15 B (*Rec. Mil.*, blz. 55), zoowel die van den loteling of van zijnen plaatsvervanger, die uit den dienst mocht worden ontslagen, als die van hem, door wiens inlijving het recht op ontslag verkregen is.

Tot dusverre was het gebruikelijk, dat na de ontvangst dier stukken de betrokken Provinciale Adjutant werd gemachtigd op het aangevraagd ontslag de vereischte orde te stellen.

Deze bemoeiing van den Provinciaalen Adjutant acht ik overbodig. Zij veroorzaakt noodeloos omslag van werk en bovendien tijdverlies, hetwelk na-deelg kan zijn voor de belangen van hen, die volgens de wet recht op ontslag uit den dienst der militie hebben verkregen.

Voortaan zal dan ook in gevallen, als hierboven bedoeld, niet meer de tusschenkomst van meergenoemde militaire autoriteit worden ingeroepen, doch de machtiging tot het verleenen van ontslag uit den dienst rechtstreeks aan den commandeerenden officier van het korps worden verleend.

Reorganisatie bij het personeel der militaire administratie. Aanschrijving M. v. O. van 11 Oct. 1879, n°. 20. Mededeeling van Z. M. besluit van 3 Oct. 1879, n°. 23.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 29 September 1879, Kabinet Litt. H²⁹.

Gezien ons besluit van 30 September 1860, n°. 60, houdende wijziging van Ons besluit dd. 9 December 1850, n°. 49, betrekkelijk de samenstelling van het personeel der militaire administratie.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. In te trekken en buiten werking te stellen het bepaalde sub 1° van eerstgenoemd besluit.

2°. met wijziging in zooverre van de organisatie van gemeld personeel te bepalen:

dat aan het hoofd van den dienst der militaire administratie bij het leger zal staan een *Hoofdintendant* met den rang van *Kolonel* of van *Generaal-Majoor*, voor wien het jaarlijks traktement zal bedragen *f*4500, in den rang van *Kolonel* en *f*5500 in den rang van *Generaal-Majoor*, en voor wien tevens van kracht blijft de instructie, vastgesteld bij ons besluit van 17 Mei 1876, n°. 30, zooals deze gewijzigd is door ons besluit van 27 November 1877, n°. 1.

Wijziging en aanvulling van het reglement voor den dienst van den Rijkstelegraaf. Aanschrijving M. v. O. van 14 Oct. 1879, n°. 117. Mededeeling van Z. M. besluit van 22 Sept. 1879 (*Stbl.* n°. 153).

Brengt bij deze ter kennis van het leger, dat het Zijner Majesteit heeft behaagd, bij dat besluit, met ingang van 1 October 1879, te wijzigen en aan te vullen het Reglement voor den dienst van den Rijkstelegraaf, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 12 December 1875 (*Staatsblad* n°. 240) (*Rec. Mil.* II, bladz. 186) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 3 April 1879 (*Staatsblad* n°. 52) (*Rec. Mil.* II, bladz. 123).

Huwelijken van vrijwilligers, dienende beneden den rang van officier. Aanschrijving M. v. O. van 22 Oct. 1879, n°. 22.

Heeft goedgevonden, de resolutie van 3 Juli 1879, 1e Afd., Secretariaat, n°. 71 (*Rec. Mil.*, II, blz. 203) in te trekken en te bepalen, dat punt VI *d* der resolutie van 26 Februari 1879, IIe Afd., Generale Staf, n°. 36 (*Rec. Mil.* II, blz. 72), moet worden gelezen als volgt:

»Van de werklieden, genoemd onder *n* van punt I, deelen in de voorrechten, de schippers, alsmede de werklieden in hout en ijzer (met uitzondering van de hoefsmeden), die bij de regimenten Veldartillerie, het regiment Rijdende Artillerie en het korps Pontonniers zijn ingedeeld en niet bij de Artillerie-, Stapel- en Constructiemagazijnen werkzaam zijn.»

Garnizoensveranderingen. Aanschrijving M. v. O. van 22 Oct. 1879, n°. 28. Mededeeling van Z. M. besluit van 13 Oct. 1879, n°. 28.

Overwegende dat het noodzakelijk is, tegen Mei 1880, eenige troepen gedeelten van het leger te verplaatsen.

Op de voordracht van onzen Minister van Oorlog van 9 October 1879, Kabinet Litt. Q³⁰.

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat de bedoelde garnizoensveranderingen zullen plaats hebben zooals hieronder is aangewezen.

TABELLE *aanwijzende de garnizoensveranderingen, die, buiten en behalve de periodieke aflossing der compagnie Vestingartillerie te 's Gravenhage, tegen den 1sten Mei 1880 zullen plaats hebben.*

3e regiment Infanterie; 1e bataljon van Vlissingen naar Bergen-op-Zoom; 4e bataillon van Bergen-op-Zoom naar Vlissingen.

Hoofdadministratie van Utrecht naar Arnhem.

8e regiment Infanterie; 2e bataillon, 1e en 2e compagnie van Zutfen naar Deventer; 3e bataillon 1e en 2e compagnie van Arnhem naar Zutfen; 4e bataillon 2e en 3e compagnie van Zwolle naar Arnhem.

Heeft in verband hiermede goedgevonden te bepalen:

1°. Zoodra door den betrokken Afdeelingscommandant het onderdeel is aangewezen, dat met gemeld tijdstip te 's Gravenhage zal worden gestationneerd, wordt de opgaaf daarvan aan het Departement van Oorlog te gemoet gezien.

2°. Bedoelde mouvementen zullen zoodanig moeten worden geregeld, dat zij vóór of uiterlijk op den 1sten Mei a. s. zijn afgevoerd.

Fourages over 1879—80. Aanschrijving M. v. O. van 23 Oct. 1879, n°. 33.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat contracten zijn gesloten voor de levering van fourages ten behoeve van de paarden bij het leger, voor den tijd van één jaar, ingaande 1 November 1879, met de aannemers en tegen de prijzen, in den hierbij gevoegden staat (*Rec. Mil.* blz. 278—279) vermeld.

De voorwaarden van levering zijn dezelfde als die, medegedeeld bij de dezerzijdsche beschikking van 13 October 1876, n°. 85 I (*Rec. Mil.* II, blz. 199).

Schadeloosstelling voor fourages over 1879—80. Aanschrijving M. v. O. van 23 Oct. 1879, n°. 34. Mededeeling van Z. M. besluit van 12 Oct. 1879, n°. 25.

Op de voordracht van onzen Minister van Oorlog van 7 October 1879, VIIe Afd., n°. 56.

Gezien de artikelen 40 en 41 van het provisioneel reglement van administratie bij de Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, Litt. I^s.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat gedurende het tijdvak van 1 November 1879 tot en met 31 October 1880, de schadeloosstelling voor gemis van fourage, door de tot het houden van dienstpaaarden gerechtigde Generaals, Hoofd- en verdere officieren te genieten, per dag en per paard zal bedragen:

bij voortdurend of tijdelijk verblijf:

te Amersfoort en Utrecht, zeven en zeventig cent (f 0,77);

te Amsterdam en Venlo, acht en zeventig cent (f 0,78);

te Arnhem en Roermond, zeventig cent (f 0,70);

te Bergen op Zoom, 's Hertogenbosch en Leiden, twee en zeventig cent (f 0,72);

te Breda, negen en zestig cent (f 0,69);

te Deventer en Zutphen, drie en zeventig cent (f 0,73);

te 's Gravenhage, zes en zeventig cent (0,76);

te Haarlem, een en zeventig cent (f 0,71); en

in alle andere plaatsen een en tachtig cent (f 0,81).

Werving Aanschrijving M. v. O. van 28 Oct. 1879, n°. 37.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat de werving van vrijwilligers, die, krachtens ministerieele resolutie van 19 Augustus 1879, Ie Afd., n°. 43 (*Rec. Mil.* II, blz. 240), bij de 1e compagnie hospitaalsoldaten tijdelijk was gesloten, voor dit korps weder zal worden opengesteld.

J. BADON GHJIBEN, en H. STROOTMAN, Beginselen der hoogere stekunst. Aanschrijving M. v. O. van 8 Oct. 1879, n°. 27.

Kennisgeving, dat de 6e druk van de *Beginselen der hoogere stekunst*, door J. BADON GHJIBEN en H. STROOTMAN, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1,25 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van f 1,67 voor particulieren in den handel.

R. van Eck, Beknopte spraakkunst van het Maleisch. Aanschrijving M. v. O. van 8 Oct. 1879, n°. 28.

Kennisgeving, dat de *Beknopte spraakkunst van het Maleisch, benevens opstellen ter vertaling, samenspraken en woordenboekje*, door R. VAN ECK, leeraar aan de Koninklijke Militaire Academie, bij die inrichting in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1,65 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz. en van f 2,20 voor particulieren in den handel.

Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van het Getrokken Bronzen Achterlaadkanon van 8 cM. Aanschrijving M. v. O. van 18 Oct. 1879, n°. 35.

Kennisgeving, dat een gewijzigde herdruk der *Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van het getrokken bronzen achterlaadkanon van 8 cM.* bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,20 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Ontwerp-voorschrift tot het houden van kadermanoeuvres Aanschrijving M. v. O. van 24 Oct. 1879, n°. 30.

Kennisgeving, dat een op last van het Departement van Oorlog vervaar-

digd *Ontwerp-voorschrift tot het houden van kadermanoeuvres* bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,10 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

Het is mijn verlangen, dat bedoeld *ontwerp-voorschrift* gedurende een jaar in beproeving worde genomen en dat daarna door alle commandeerende officieren, bij wier korpsen of door wie, ingevolge § 6 van het *ontwerp-voorschrift*, kadermanoeuvres worden uitgevoerd, een rapport worde ingediend nopens de werking van meergemeld *ontwerp-voorschrift*, onder opgave tevens van voorstellen daartoe betrekkelijk of van wijzigingen, welke wenschelijk worden geacht.

De vorenbedoelde rapporten worden op 2 Januari 1881 bij het Departement van Oorlog ingewacht.

Bijvoegsels tot het Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie. 1e deel. Aanschrijving M. v. O. van 31 Oct. 1879, n°. 88.

Kennisgeving, dat de *Bijvoegsels tot het Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie 1e deel*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld zijn tegen den prijs van f 0,30 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

Schootstafels voor stalen kanonnen van 15 cM. zw. en van 12 cM. Aanschrijving M. v. O. van 30 Oct. 1879, n°. 87.

Kennisgeving, dat de *Schootstafels voor het stalen kanon van 15 cM. zw. bij aanwending van granaatkartetsen, wegende 39 KG. en de lading van 6 KG. grofkorrelig buskruit 13—16* en de *Schootstafel voor het stalen kanon van 12 cM., bij aanwending van granaatkartetsen, wegende 20,3 KG. en de lading van 3 KG. grofkorrelig buskruit 13—16*, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld zijn tegen den prijs van f 0,01 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, enz.

The following information was obtained from the records of the Department of the Interior, Bureau of Land Management, regarding the land grant to the State of California for the purpose of establishing a State University. The grant was made by the United States Congress on March 3, 1850, and the land was surveyed and sold to the State of California in 1851. The land was sold to the State of California for the purpose of establishing a State University, and the proceeds from the sale were used to establish the State University of California.

The land grant to the State of California for the purpose of establishing a State University was made by the United States Congress on March 3, 1850. The land was surveyed and sold to the State of California in 1851. The land was sold to the State of California for the purpose of establishing a State University, and the proceeds from the sale were used to establish the State University of California.

The land grant to the State of California for the purpose of establishing a State University was made by the United States Congress on March 3, 1850. The land was surveyed and sold to the State of California in 1851. The land was sold to the State of California for the purpose of establishing a State University, and the proceeds from the sale were used to establish the State University of California.

The land grant to the State of California for the purpose of establishing a State University was made by the United States Congress on March 3, 1850. The land was surveyed and sold to the State of California in 1851. The land was sold to the State of California for the purpose of establishing a State University, and the proceeds from the sale were used to establish the State University of California.

The land grant to the State of California for the purpose of establishing a State University was made by the United States Congress on March 3, 1850. The land was surveyed and sold to the State of California in 1851. The land was sold to the State of California for the purpose of establishing a State University, and the proceeds from the sale were used to establish the State University of California.

The land grant to the State of California for the purpose of establishing a State University was made by the United States Congress on March 3, 1850. The land was surveyed and sold to the State of California in 1851. The land was sold to the State of California for the purpose of establishing a State University, and the proceeds from the sale were used to establish the State University of California.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1879.

VIIIe HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

I. De Regeering hecht er aan harerzijds de verklaring af te leggen, dat tot indiening eener credietbegrooting voor dit hoofdstuk, waardoor aan het voorschrift van art. 120 der Grondwet slechts voorloopig wordt voldaan, niet zoude zijn besloten, indien niet de wet der noodzakelijkheid het had geboden en gerechtvaardigd. Zij kan niet anders dan het op prijs stellen, dat het aanwezig zijn dier onvermijdelijkheid, bij het afdelingsonderzoek algemeen is erkend.

II. De noodlottige kwaal, welke den Minister van Oorlog te midden zijner met moed en toewijding aanvaarde werkzaamheden plotseling aantastte, is eene nieuwe ramp, die de gewenschte verbetering van ons krijgswezen wederom heeft vertraagd. Ook na de indiening der credietwet bleef de Minister, ondanks lichaams-smart en leed, met onverzwakten geest aan de blootlegging zijner denkbeelden nopens gewichtige onderwerpen van oorlogsbestuur ijverig arbeiden en scheen de hoop op verbetering van zijn gezondheidstoestand nog niet geheel geweken; doch zij is niet verwezenlijkt.

De Regeering wenschte de Kamer, indien deze door goedkeuring der credietbegrooting haar daartoe in staat wil stellen, aanstonds na het Kerstreces de gelegenheid aan te bieden om, door behandeling der definitieve begrooting voor het Departement van Oorlog, omtrent de plannen aangaande de defensie, volledige inlichtingen te erlangen.

III. Het rapport over de onlangs gehouden groote manoeuvres heeft het Departement van Oorlog nog niet bereikt.

De belofte te schenken om het volledig rapport dier oefeningen aan de Kamer over te leggen, is niet wel mogelijk, daar zulke rapporten meestal niet alleen over zaken, maar tevens over personen handelen; ter zijner tijd zal evenwel gaarne in overweging genomen worden, in hoeverre dat rapport voor gedeeltelijke openbaarmaking vatbaar zal zijn.

Van zorgwekkende leemten, die zich daarbij zouden hebben vertoond, is tot dusverre nog niets vernomen. Men moet evenwel niet uit het oog verliezen, dat het zoo volkomen mogelijk nabootsen van den oorlogstoestand, als door de troepen bij de laatst gehouden manoeuvres is geschied, niet eene geringe, maar eene hoogst belangrijke afwijking van den vredesdienst is geweest. Als bij zulke oefeningen alles steeds volmaakt geschiedde, zouden zij zonder bezwaar nagelaten kunnen worden; dusdanige oefeningen waren dan onnoodig.

Feilen hebben voorzeker plaats gehad; van groote gebreken, in de gevolgen na-deelig, is evenwel niets bekend geworden.

Het kan worden tegengesproken dat voor de troepen, die te 's Gravenhage in

de Frederikskazerne zijn ondergebracht, 's avonds laat nog levensmiddelen en ligstroomoesten worden bijeengebracht. Toen de troepen om 3 uur des namiddags van den marsch in de kazerne kwamen, bevond het ligstroomo zich in de kazerne; er was gefourageerd, zoodat om 4 $\frac{1}{2}$ uur namiddags het eten in de ketels was; dat de uitdeeling van het eten plaats vond op eene wijze niet zoo regelmatig als en wat later dan in gewone tijden, is waar, doch zulks moet hoofdzakelijk aan den aard der gehouden manoeuvres worden toegeschreven.

Aangaande de hoeveelheid en hoedanigheid der voedingsmiddelen aan den troep verstrekt, zijn, bij het Departement van Oorlog althans, geene klachten vernomen.

Voorts zij hier nog vermeld, dat ook de verklaring, welke in het Verslag voorkomt, dat »een groot aantal zieken in de hospitalen ter verpleging moest worden opgenomen» waarschijnlijk op eene vergissing berust. Althans volgens een rapport van den inspecteur van den geneeskundigen dienst, heeft dit slechts betrekking op de gewoonlijk voorkomende lichte ongesteldheden van zeer tijdelijken aard, zooals voetontvellingen, diarrheën enz. Het ziekencijfer in de militaire ziekeninrichtingen van den Haag en nabijgelegen garnizoenen (Delft, Haarlem en Leiden) te zamen, bedroeg: op 26 Augustus (vóór de manoeuvres) 204, van 1—11 September (gedurende de manoeuvres) gemiddeld 180 en op 16 September (na de manoeuvres) 157.

IV. Het is den ondergeteekende niet bekend, dat in sommige dienstaangelegenheden *verwarring* heerscht. Het feit, dat tusschen het reeds georganiseerde en het nog niet gewijzigde niet altijd in alle opzichten de gewenschte overeenstemming en aansluiting bestaan, kan toch niet met den naam van *verwarring* worden bestempeld en is een onvermijdelijk gevolg van de bekende treurige omstandigheid, dat de Minister van Oorlog door ongesteldheid verhinderd werd aan zijne plannen volledige uitvoering te geven.

Betreffende het eerste voorbeeld, aangehaald om die verwarring aan te toonen, wordt opgemerkt, dat het reeds tijdens het opmaken van de reorganisatie der vestingartillerie bekend was, dat de Ve afdeeling, wegens gebrek aan huisvesting voor de troepen, voorloopig niet te Dordrecht zou kunnen gekazerneerd worden en dat, om dezelfde reden, enkele compagnieën van andere afdeelingen evenmin dadelijk op de aangewezen standplaats zouden kunnen worden gebracht.

Daar men van gevoelen was, dat de reorganisatie van het geheel door zulke ondergeschikte bezwaren niet mocht opgehouden worden, werden de bepalingen van art. 4 in het besluit opgenomen.

Er zijn dus geene compagnieën aangewezen om te Dordrecht garnizoen te houden. De bewering, dat reeds een of meer officieren woningen *hadden* gehuurd, *toen het bleek*, dat aldaar geene voldoende kazernen waren, moet bij gevolg op een misverstand berusten.

Het aangehaalde feit, dat een kapitein, tot bataljonscommandant benoemd, met de functiën van chef van den staf bij een der divisieën werd belast, is volkomen waar, doch daarbij zij medegedeeld, dat die buitengewone maatregel, hoewel door onvoorziene omstandigheden van langeren duur dan men aanvankelijk kon vermoeden, geen nadeeligen invloed op den dienst heeft uitgeoefend, doordat die bataljonscommandant de functie van chef van den staf waarnam in dezelfde stad waar zijn bataljon was gestationneerd. Door de overplaatsing van dien majoor bij den generalen staf en door de benoeming van een commandant over dat bataljon is die aangelegenheid thans weder naar behooren geregeld.

Wat den wensch aangaat, dat niet zal worden voortgegaan met wijzigingen en veranderingen van bestaande inrichtingen voor dat het nieuwe, hetwelk in de plaats van het oude treeden, behoorlijk geregeld zij, kan de ondergeteekende de verklaring afleggen, dat hij tot de vervulling van dien wensch reeds bij voorbaat heeft medegewerkt, zelfs door het uitstellen van voorgenomen wijzigingen en veranderingen, voor zooveel daartoe, bij de aanvaarding van zijn tijdelijk beheer, de mogelijkheid bestond.

V. Dat bij den hoofdcursus der artillerie te Delft (eene *artillerieschool* bestaat

aldaar nog niet) de leiding van het onderwijs zoozeer zoude ontbreken, kan de ondergeteekende niet toegeven. Wel was het getal leeraren, ten gevolge van de overplaatsing van twee hunner, gedurende een paar weken niet compleet; maar daarin is zoodra mogelijk voorzien geworden.

Dat men daarin niet *onmiddellijk* slaagde behoeft geene verwondering te baren, wanneer men nagaat, hoe gering het getal voor den werkkring van leeraar geschikte officieren is, die genegen zijn, zich daaraan te wijden.

Meer eenheid te brengen in het militaire onderwijs, op de wenschelijkheid waarvan hier ter plaatse wordt gewezen, is de bedoeling geweest van het scheppen der betrekking van inspecteur van het militair onderwijs.

Aan dien inspecteur immers werd, ter erlanging van die zoo met recht gewenschte eenheid, de leiding van de verschillende vertakkingen van het militair onderwijs opgedragen. Maatregelen werden dan ook reeds genomen ter verzekering van een zooveel mogelijk behoorlijk verband tusschen het onderwijs aan alle cursussen en inrichtingen die de opleiding van militairen tot officier ten doel hebben.

VI. Ofschoon de ondergeteekende om verschillende en wel te bevroeden redenen niet in uitvoerige beschouwingen kan treden over de hier bedoelde maatregelen, door den Minister van Oorlog in den loop van dit jaar genomen, wil hij toch trachten de in het Voorloopig Verslag sub VI behandelde punten, zooveel hem mogelijk is, te bespreken en toe te lichten.

a. De hierbedoelde maatregel werd genomen hoofdzakelijk om bij de wapens der infanterie en artillerie, dezelfde verhouding tusschen de rangen van majoor en luitenant-kolonel tot stand te brengen, als bij de overige wapens bestond.

Hierbij komt nog, dat bij het wapen der infanterie majoors waren, die meer dan zes jaren dien rang hadden bekleed, zonder vooruitzicht te hebben, den naasthooger rang in de eerstvolgende jaren te zullen bereiken. Voor de toekomst was daarin ook geene verandering te voorzien, en het mag dus wel in het belang van den dienst worden geacht, dat die toestand niet is bestendigd, en dan ook op ruimere schaal dan tot dusverre, onderscheid is gemaakt tusschen de oudsten in rang zijnde majoors en de jongeren, gelijk dit in zeker opzicht ook plaats vindt ten aanzien van de kapiteins, door hunne verdeeling in twee klassen.

Voorts werd bij de reorganisatie der vestingartillerie tot beginsel aangenomen, om de afdeulingscommandanten, tevens commandanten der artillerie in de verdedigingsstellingen, die een zelfstandig en belangrijk commando voeren, den rang van kolonel of luitenant-kolonel te geven, en om de majoors, dáár waar zulks mogelijk was, als tweede hoofdofficieren bij de afdeelingen in te deelen.

Dientengevolge moesten enkele luitenant-kolonels benoemd worden.

b. De ondergeteekende meent omtrent het hier besprokene te moeten opmerken:

1°. dat door deze reorganisatie het voordeel is verkregen, dat nu het personeel en het voorhanden materieel van de artillerie te velde en van de vestingartillerie, elk onder één commando gebracht zijn, waardoor beter onderling verband in het leven geroepen is;

2°. dat de opheffing der betrekking van inspecteur voor het materieel der artillerie, de verschillende inrichtingen te Delft, de geschutgieterij en de commissie van proefneming, niet onder de bevelen van den commandant der vestingartillerie, maar weder, *evenals vroeger*, onder het rechtstreeksch toezicht van het Departement van Oorlog gebracht zijn, omdat de ondervinding had geleerd, dat zulks wenschelijk was.

Immers was voornoemde inspecteur, door hem tevens te belasten met het bestuur van deze belangrijke onderdeelen van het wapen, reeds met werkzaamheden overladen, en dit zou in veel hooger mate het geval geweest zijn met den commandant der vestingartillerie, die nu bovendien het bevel voert over het personeel. Daarbij werd het Departement van oorlog niet in gelijke mate van werk

ontlast, omdat alle werkzaamheden, die in de werkplaatsen geschieden, ter verantwoording der betaalde gelden, alleen gedaan mogen worden krachtens ministerieele machtigingen, en deze bij gevolg telkens moesten gevraagd worden.

Deze wijziging heeft dus eene vereenvoudiging te weeg gebracht en kan thans, evenmin als vroeger, bezwaar opleveren; en dit te meer niet, nu de inspecteur van het wapen aan het Departement werkzaam is.

Het vervaardigen en beproeven van nieuw materieel moet daarenboven beschouwd worden als een *afzonderlijke* tak van dienst, die noch onder het commando der bereiden, noch onder dat der vestingartillerie eigenaardig te huis behoort.

e. Aangaande dit punt zij ook door den ondergeteekende verwezen naar hetgeen hieronder volgt.

d. Dat de benoeming van een inspecteur van het militair onderwijs een uitvloeisel zoude zijn van de tegenwoordige reorganisatie van het Departement van Oorlog, schijnt minder juist.

Ook zonder eenige reorganisatie toch van het Departement zoude de aanstelling van dien inspecteur even noodzakelijk zijn geweest als zij het nu te achten is. Daar nog onlangs ten duidelijkste bleek dat de inspecteurs, tevens chefs van de afdelingen, zonder eenig bezwaar voor den gang van zaken bij het Departement de examens kunnen bijwonen, mag wel worden aangenomen, dat de benoeming van een inspecteur van het militair onderwijs, om de in het Verslag veronderstelde beweegredenen, niet heeft en ook niet had behoeven plaats te vinden.

e. De 2e afdeling der krijgsschool is niet anders dan eene voortzetting der vroegere krijgsschool voor officieren, in de details der inrichting wel eenigszins gewijzigd, maar met volkomen hetzelfde doel.

Overall elders in Europa, waar men er prijs op stelt aan de militaire wetenschap bij het leger de plaats in te ruimen die haar toekomt, bestaat eene inrichting van gelijke strekking, al is het dan ook onder eenen anderen naam; als inrichting tot vorming van hoogere troepenaanvoerders is zij dan ook als *onmisbaar* te achten.

De verplaatsing der krijgsschool naar 's Gravenhage, die om verschillende redenen wenschelijk werd geacht, vereischt geene groote uitgaven van blijvenden aard. De officieren die ter bijwoning der lessen aan de 2e afdeling der krijgsschool gedetacheerd worden, genieten, in stede van de hun vroeger toegekende toelage ad f 200, nu de even groote residentietoelage; de directeur en de leeraars, die dooreengenomen dezelfde toelagen van voorheen hebben behouden, hebben dientenvolge geen aanspraak op de residentietoelagen.

Voor het gebruik van het gebouw der vroegere krijgsschool voor officieren te Breda, moest jaarlijks een vrij aanzienlijke huurprijs betaald worden, die, ten gevolge van den aankoop van een gebouw te 's Gravenhage vrij valt. De uitgaven voor leermiddelen behoeven bij de nieuwe inrichting niet noemenswaard grooter te zijn dan bij vroegere en zijn grootendeels een gevolg van het gebruik dat gemaakt zal worden van het chemisch laboratorium en het physisch kabinet behoorende tot het gymnasium alhier.

De instelling van de 2e afdeling der krijgsschool kan moeilijk in strijd geacht worden met de wet op de Koninklijke Militaire Academie, daar artikel 14 dier wet bepaalt, dat de *inrichting* der krijgsschool bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur geregeld zal worden, zonder dat daarbij eenige band te dien aanzien wordt aangelegd, dan dat het bezoeken dier school voor eene bepaalde categorie van officieren verplichtend is gesteld.

f. Door de oprichting der militaire scholen kan niet worden gebroken met het beginsel, dat alle landsbetrekkingen toegankelijk zijn voor alle daarvoor geschikte en bekwame personen.

De militaire scholen kunnen dienaangaande, vergeleken bij den bestaanden toestand van het wetenschappelijk militair onderwijs, geen de minste verandering brengen.

Evenals thans zal de geheele opleiding tot officier bij die scholen kosteloos geschieden, en niets anders worden geëischt dan dat de aspirant-officieren, bij lichamelijke geschiktheid en goed gedrag, zullen voldoen aan de te stellen eischen van diensttijd en bekwaamheid. Zij beoogen niets anders dan de algemeene wetenschappelijke ontwikkeling van hen, die hunne opleiding tot officier bij de korpsen genieten, te verhoogen.

g. Het scheen met de billijkheid in strijd, om de generaals te blijven uitsluiten van het genot eener toelage, die aan de overige officieren, in de residentie in garnizoen en aan wier betrekking geene bijzondere toelage is verbonden, wordt toegekend.

Dezelfde redenen toch, die er toe hebben geleid om aan die officieren residentie-toelage te verleen, bestaan ook voor de generaals, en het steeds onveranderd gebleven bedrag van hun traktement deed het rechtmatig achten die toelage ook aan hen toe te kennen.

VII. De ondergeteekende kon bezwaarlijk de in het Voorloopig Verslag bedoelde ingrijpende veranderingen in de inrichting der begrooting voor het Departement van Oorlog aanbrenge; en daarom is het wetsontwerp dan ook opgemaakt in een vorm, waarin het bij de Kamer zeker niet ingekomen zou zijn, indien het door den Minister van Oorlog zelven was ingediend; naar het hem daarenboven voorkwam zoude het indienen eener begrooting van gewijzigden vorm in strijd zijn met het eigenaardig karakter dezer credietwet en hoogstwaarschijnlijk bij de behandeling tot vele bezwaren aanleiding kunnen geven.

De uitgaven voor den aankoop van het gebouw, bestemd voor de 2e afdeling der krijgsschool, voor de gedeeltelijke wijziging van dit gebouw en voor het aanschaffen van meubilair, werden voldaan op art. 23, afdeling 11, hoofdstuk VIII der loopende Staatsbegrooting.

VIII. Dat van den inhoud dezer paragraaph door den Minister DE ROO VAN ALDERWERELT met veel genoeg kennis werd genomen, zal wel niet verzekerd behoeven te worden; dat die Minister door zijne langdurige ziekte niet meer en niet beter heeft kunnen doen, griefde hem dieper dan al de smarten die zijn deel zijn geworden.

ART. 1.

Ie AFDEELING.

Art. 2. De zinsnede: »zij (namelijk de verhooging) is slechts een gevolg van de overbrenging naar dit artikel van posten, die vroeger, bij de oude organisatie van het Departement, in andere artikelen waren begrepen», is in een anderen geest opgevat, dan bedoeld werd. Dat zij minder juist is, wordt evenwel gaarne erkend. De financieele gevolgen der reorganisatie zouden dan ook misschien beter op de volgende wijze worden omschreven.

Door die nieuwe organisatie van het Departement van Oorlog is het totaal getal officieren, vroeger noodig bij het Departement (bepaaldelijk denke men daarbij aan de hoofdofficieren, chefs der bureaux) en op de bureaux van den chef van den generalen staf, de inspecteurs der wapens en den hoofdintendant buiten dat Departement, aanmerkelijk verminderd. De dientengevolge overcompleet geworden officieren hebben den dienst bij den troep hervat op enkelen na, die dit weldra zullen doen. Zij hebben daarbij in het belang van den dienst menige bestaande of ontstane vacature aangevuld of zijn benoemd tot functiën, die anders aan anderen zouden zijn opgedragen.

Die vermindering van militair personeel deed echter de noodzakelijkheid ontstaan, om het aantal hoofd- en verdere ambtenaren bij het Departement eenigszins uit te breiden, terwijl verder niet alleen het geheele militaire, maar tevens het burgerpersoneel van het vroeger op zich zelf staande bureau van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht bij het Departement is overgegaan.

Ten gevolge van dat alles ontstond nu op art. 2 der begrooting eene niet te

vermijden *verhooging* van *f* 26 856, doch, gelijk in den bijgevoegden staat nader wordt gespecificeerd, op het *geheele hoofdstuk VIII* der begrooting eene *bezuiniging* van *f* 22 594. Ware de oude organisatie behouden gebleven, dan zouden de uitgaven der geheele begrooting zooveel hooger zijn geweest. Hierbij zou men nog kunnen voegen een bedrag van *f* 4200 wegens thans bespaarde bureaukosten der inspecteurs en chefs van dienstvakken, en een bedrag van *f* 1277 wegens een ambtenaar bij den inspecteur der genie, vroeger uit de vestingbegrooting en thans uit art. 2 bezoldigd; dus eigenlijk is er eene *bezuiniging* van *f* 28 000 verkregen.

De in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerking, dat in het weglaten der bedoelde bureaukosten niet anders dan eene gedeeltelijke verschikking van uitgaven kan worden gezien, »omdat deze toelagen grootendeels aan de toegevoegde officieren komen», schijnt aan eene vergissing te moeten worden toegeschreven, aangezien de aan genoemde inspecteurs en chefs toegevoegde officieren mede zijn gegaan naar het Departement van Oorlog.

De reden der benoeming van een hoofdamtenaar onder den titel van rechtsgeleerde adviseur werd reeds bij eene vorige gelegenheid medegedeeld, doch, ter inlichting der leden die, blijkens het Voorloopig Verslag, bedoelde betrekking voor overbodig houden, komt de ondergeteekende daarop gaarne terug

De in dat Verslag gemaakte opmerking, dat reeds meer rechtsgeleerden in verschillende betrekkingen aan het Departement werkzaam zijn, doet vermoeden dat de titel van »rechtsgeleerde adviseur» hier op een dwaalspoor heeft gebracht. Die titel duidt den rang aan en bedoelt hetzelfde wat bij vele andere Departementen »raad-adviseur» heet. De Minister van Oorlog achtte echter laatstgenoemde uitdrukking taalkundig minder juist en verkoos de eerste, omdat de aan dien titel verbonden functiën door een rechtsgeleerde zouden worden vervuld.

Het is bekend dat bij verscheidene Departementen van algemeen bestuur als ambtenaren meesters in de rechten geplaatst zijn, zonder dat deze daarom voortdurend werkzaamheden verrichten van zuiver rechtskundigen aard. Het tot dergelijke benoemingen leidend motief, dat, zoowel wegens het dikwerf voorkomen van staatsrechtelijke en andere quaestiën als om andere redenen, eene rechtskundige ontwikkeling van den ambtenaar gewenscht is, heeft ook den Minister van Oorlog er toe geleid om de in de nieuwe organisatie van het Departement van Oorlog begrepen betrekking van sous-chef der Ie afdeling (Secretariaat) door een rechtsgeleerde te doen vervullen.

Bedoelde afdeling bezit, ten gevolge dier nieuwe organisatie, eene groote uitgebreidheid en omvat thans, behalve het Secretariaat in engeren zin, verschillende andere bureaux, als: a. Het bureau voor rechtskundige zaken (waartoe de bij sommige afdelingen behorende aangelegenheden steeds veel stof leveren), wetgevenden arbeid, militaire justitie, kortingen op traktementen en pensioenen ten behoeve van schuldeischers, het burgerpersoneel bij enkele militaire inrichtingen en zeer vele andere algemeene niet tot den bepaalden werkkring van eene der andere afdelingen behorende zaken; dit bureau nu is samengesteld uit den hoofdcommissie en den adjunctcommissie, die beiden meesters in de rechten zijn. b. Het bureau voor de algemeene comptabiliteitszaken, de staatsbegrooting, de rekeringen nopens de staatsuitgaven en alles wat daarmee samenhangt. c. Het bureau voor algemeene militaire zaken, de zorg voor de richtige uitvoering van de wetten betreffende de aanstelling, de bevordering, de nonactiviteit, het ontslag en de pensionneering van officieren, de pensionneering en het ontslag van mindere militairen, de raden van onderzoek, de gratificatiën, de zeer omvangrijke koloniale werving, de aanstelling en detachering van Oost- of West-Indië en andere algemeene militaire zaken meer, voor zooveel noodig, behandeld in overleg met de andere afdelingen, naargelang van het betrokken wapen. Bij de instelling van dit laatste, met zeer veel werk belaste, bureau, ging de Minister van Oorlog uit van het beginsel dat de inspecteurs der wapens en de chefs van dienstvakken, alsmede de onder hen werkzame officieren, zoo min mogelijk belast moesten worden met werkzaamheden, die, wel is waar bij het Departement te huis behooren, maar eigenlijk geheel vreemd zijn aan den werkkring van een officier. Dat beginsel leidde tot

eene arbeidsverdeeling, waarbij alles wat min of meer valt onder administratief recht, gelijk zooeven gezegd is, als afzonderlijk bureau gebracht werd bij de afdeeling Secretariaat.

Van deze blijkens het voorgaande zeer groote afdeeling nu is, volgens de formatie, de secretaris-generaal — evenals van de andere afdeelingen — de inspecteurs der wapens en de chefs van diensten zulks zijn, de chef, en de bedoelde rechtsgeleerde adviseur of raad-adviseur, in overeenstemming met, wat bij de andere afdeelingen de toegevoegde hoofdofficiëren zijn, de sous-chef. Aangezien nu, wegens de uitbreiding der werkzaamheden aan het Departement van Oorlog, die van den secretaris-generaal *als zoodanig* aanzienlijk zijn geklommen en daarbij, gelijk is uiteengezet, de afdeeling Secretariaat eene bijzondere omvangrijke is, zoo moet daarom die hoofdamtenaar, in de meeste gevallen, de functiën van *chef der afdeeling* geheel overlaten aan genoemden sous-chef, die dan, als ieder afdeelingchef of den arbeid — het behandelen der onderwerpen van rechtskundigen en wetgevenden aard zoowel als andere — zelf verricht of het in de bureaux bewerkte naziet en dus feitelijk als chef eener afdeeling beschouwd moet worden.

De ondergeteekende vleit zich hiermede de opmerkingen bij het Verslag gemaakt ten opzichte van art. 2, voldoende te hebben beantwoord.

IIe AFDEELING.

Art. 4. De uitgesproken wensch tot bezuiniging der uitgaven van dit artikel, zal niet uit het oog worden verloren.

De vacature door het overlijden van een opperofficier ontstaan, werd door de benoeming van een majoor weder aangevuld. Wat de aanvulling van vacatures onder de officieren betreft, hoewel de kaders niet volkomen voltallig zijn, meent men er op te mogen wijzen dat er nog een belangrijk incompleet onder de officieren bestaat en het niet aanvullen dier vacatures zeer ten nadeele van den dienst en van de ambitie der onderofficiëren zoude strekken.

IIIe AFDEELING.

Dat de na te laten schuld in het kleeding- en reparatiefonds thans hooger is dan bijv. in 1872, vindt voornamelijk zijn ontstaan in de omstandigheid, dat meer miliciens onder de wapenen worden geroepen. Eene andere oorzaak is gelegen in het verminderen der kortingen, een gevolg van de stijging der prijzen van de levensmiddelen.

In 1877 is het korten voor schuld op het kleeding- en reparatiefonds — gevallen van opzettelijke verwaarloozing van kleeding uitgezonderd — zelfs geheel gestaakt. Daar dit in de gevolgen de hierbedoelde schuld echter nog aanmerkelijk zal verhoogen, is den chefs der korpsen reeds den 25sten September jl. (Rec. Mil. II, bladz. 167), aangeschreven, dat het niet in de bedoeling ligt, de tijdelijke veranderingen in de voorschriften, betrekkelijk het kleeding- en reparatiefonds, te bestendigen. Deze zijn slechts tot en met 31 December aanstaande van kracht, zoodat die kortingen daarna weder zullen plaats vinden zoodanig, dat minder schuld op het kleeding- en reparatiefonds zal blijven drukken.

Tevens zijn de chefs uitgenoodigd, om in het uitgeven van nieuwe kleeding spaarzaam te zijn en in deze zooveel mogelijk tot behartiging van 's Rijks belangen mede te werken.

Het bedrag van den toe te kennen bijslag op de soldij, ten einde den militair een minimum van zakgeld te verzekeren, is moeilijk vooruit te bepalen. Die bijslag is van de prijzen der eerste levensbehoefte afhankelijk. Men dient zich dus naar de bekende uitkomsten van den laatsten tijd te regelen. Daar op het oogeblik der raming de prijzen dier behoeften, vooral van den grooten factor, het vleesch, hoog waren, is het noodig geacht, een gering bedrag (ongeveer $\frac{1}{2}$ cent per man daags) meer aan te vragen.

Art. 8. De veronderstelling dat dit artikel ten gevolge van de reorganisatie van het Departement van Oorlog slechts met *f* 8500, en niet met *f* 21 000 verminderd zou zijn, berust op eene verkeerde becijfering.

Voor 1879 wordt, volgens het Voorloopig Verslag, voor 10 officieren — namelijk voor den inspecteur der infanterie, alsmede voor een hoofdofficier en twee subalterne officieren der infanterie, benevens drie kapiteins en drie luitenant-kwartiermeester, allen behorende tot den staf der infanterie, werkzaam bij het Departement van Oorlog — uitgetrokken een bedrag van *f* 22 200. Dit cijfer is voor traktementen. Hierbij komen nog eene som van *f* 300 voor residentietoelagen voor genoemden inspecteur en eene som van *f* 200 voor residentietoelagen van een kapitein. Alzoo te zamen *f* 22 700.

Wanneer men nu op de begrooting voor 1878 naar het daarmede corresponderend cijfer zoekt, moet men buiten en behalve de 18 officieren, waarvan in het Voorloopig Verslag sprake is, ook den inspecteur, den hem toegevoegden majoor en zijn adjudant medetellen, en ook hunne traktementen (te zamen ad *f* 11 700 uitgetrokken) mederekenen. Voor 1879 toch zijn deze traktementen begrepen onder bovengenoemd bedrag van *f* 22 200. Bij de in het Verslag vermelde som van *f* 30 700 moet dus nog *f* 11 700 gevoegd worden, zoodat men voor traktementen komt op een bedrag van *f* 42 400. Bij dit cijfer behoort wijders nog — evenals hierboven bij het bedrag van *f* 22 200 — eene som van *f* 500 aan residentietoelagen (namelijk *f* 300 voor den majoor, toegevoegd aan den inspecteur, en *f* 200 voor den kapitein, adjudant van den inspecteur) geteld te worden; en eindelijk moet men daarbij ook nog rekening houden met de som van *f* 600, die voor bureaukosten van den inspecteur werd uitgetrokken, maar uit den aard der zaak op de begrooting voor 1879 vervallen is. Dus te zamen op art. 8 der begrooting voor 1878 *f* 43 500; terwijl op datzelfde artikel voor 1879 voorkomt *f* 22 700. Alzoo minder *f* 20 800.

De opmerking, dat in den toelichtenden staat van den staf der infanterie het traktement van den inspecteur uitgetrokken wordt voor *f* 6500, doch in dien voor het Departement van Oorlog slechts wordt vermeld met een bedrag van *f* 5500, heeft hare beantwoording reeds gevonden in de Nota van schrijf- en drukfeilen (stuk n°. 15). Op *beide* plaatsen moet *f* 6500 worden gelezen, want volgens de organisatie van den staf der infanterie moet de inspecteur van het wapen luitenant-generaal zijn. Dat in de toelichtende staten, betreffende artt. 9 en 11, geene aanwijzing voorkomt van het aantal officieren, bij het Departement werkzaam, zooals vroeger steeds geschiedde en nu ook bij artt. 8 en 10 plaats heeft gegrepen, is een verzuim. In den toelichtenden staat op art. 2 kan men echter dat aantal volledig vermeld vinden.

Art. 10. Omtrent het onderwerp, bij de eerste alinea der aanteekeningen op dit artikel behandeld, zal men van den ondergeteekende wel geen antwoord wenschen te ontvangen; als van een niet deskundige afkomstig zoude het te weinig waarde hebben.

Door de reorganisatie der vestingartillerie in 8 afdelingen, zijn bij dit onderdeel van het wapen, vergeleken met de organisatie der drie opgeheven regimenten, minder *één* hoofdofficier en *negen* kapiteins, en meer *tien* 1e luitnants. De reorganisatie in afdelingen heeft dus bezuiniging te weeg gebracht.

Zoo is een der luitnants-kolonels, de commandant der IVe afdeling, *tevens* directeur der artillerieschietschool en vormen de twee kapiteins en vier luitnants dezer afdeling het onderwijzend personeel der schietschool. Behalve hunne gewone dienstverrichtingen hebben deze officieren dus nog eene hoogst belangrijke taak te vervullen.

Bij het ontwerpen eener organisatie moet ook, en wel in de eerste plaats, op de behoeften in oorlogstijd gelet worden. Indien nu ten opzichte van de formatie der 1e afdeling vestingartillerie, die als voorbeeld aangehaald is, in aanmerking genomen wordt, dat in oorlogstijd deze 8 compagnieën — met nog ongeveer een gelijk aantal compagnieën schutterijartillerie — zullen moeten verdeeld worden over 18 afzonderlijke sterkten, waarvan sommige met meer dan 100 vuurmonden

bewapend zijn en bovendien over een zeker aantal te bouwen tusschenbatterijen; dat verder de kolonel alsdan vermoedelijk zal optreden als commandant der 1e verdedigingsstelling en bijgevolg door een der twee, hem toegevoegde, majoors in het bevel over de artillerie zal moeten worden vervangen; dan schijnt 'e bewerking gewettigd dat hier geen sprake van weelde kan zijn. Maar, zelfs indien de formatie der artillerie beoordeeld wordt alleen in verband met den vreedestoestand, dan mag niet uit het oog verloren worden, dat het personeel van dit wapen ook belast is met het onderhoud en beheer van een zeer talrijk, zeer verspreid, soms zeer aan beschadiging onderhevig en zeer kostbaar materieel; dat hieraan vele en belangrijke werkzaamheden verbonden zijn, werkzaamheden, die met den dag als het ware in omvang toenemen en nauwgezetter toezicht vereischen; en dat bijgevolg het aantal en de sterkte der compagnieën niet, zoo als bij de infanterie en cavalerie, tot eenigen maatstaf kan dienen ter beoordeeling der sterkte van het bevelvoerend personeel.

Op het brengen van bezuiniging in het beheer der artillerieinrichtingen te Delft blijft de aandacht gevestigd.

Betreffende het aantal magazijnmeesters en conducteurs worde ter toelichting medegedeeld, dat vier magazijnen, die te veel blootgesteld waren, zijn opgeheven, doch daarentegen *twee* andere moesten worden opgericht. Dientengevolge is het aantal magazijnmeesters slechts met 2 verminderd kunnen worden. De organisatie der conducteurs is tot nu toe onveranderd gebleven, omdat nog niet met juistheid kan worden bepaald, hoeveel conducteurs kunnen gemist worden, eendeels daar het nieuwe materieel meer toezicht vereischt dan het vroegere, en anderdeels daar, door het wegnemen van magazijnmeesters uit plaatsen — bijv. Ter Neuzen — alwaar materieel moet blijven, het behouden van een conducteur op die plaatsen, in het belang van het Rijk en van den elders wonenden verantwoordelijken magazijnmeester des te meer noodig is.

Daar de conducteurs alleen naar behoefte worden aangesteld, ontbreken er op dit oogenblik eenige aan het volgens de formatie bepaalde aantal.

Verder mag niet onopgemerkt blijven dat de conducteurs der artillerie verdienstelijke onderofficieren zijn, die na langdurigen dienst in den regel minder geschikt zijn geworden voor den dienst bij het personeel; dat zij, in stede van pensioen te erlangen, waarop de meesten recht zouden hebben, in die betrekking nog goede diensten bewijzen; en dat het niet wenschelijk is, ook uit een financieel oogpunt, hun aantal zoodanig in te krimpen, dat zij zouden moeten ontbreken op plaatsen, waar hun dienst niet kan worden ontbeerd, aangezien alsdan in dien dienst zou moeten voorzien worden door, voor den dienst bij het personeel nog volkomen geschikte, onderofficieren van het toch reeds zoo incomplete kader.

VIe AFDEELING.

Art. 14. De uitgaven voor dit artikel hangen van tal van — niet met zekerheid vooruit te bepalen — omstandigheden af. De vele onderhanden werken en de vooruitgang op militair wetenschappelijk gebied, vooral ten aanzien van artilleriematerieel, maken reizen, ook naar het buitenland, meer dan vroeger noodzakelijk.

De examencommissiën brengen ook het hare tot meer uitgaven bij. Over 1877 is voor dit onderwerp ruim *f* 52 000 noodig geweest. De raming voor 1879 is dus niet lager dan *f* 50 000 kunnen worden gesteld.

VIIe AFDEELING.

Naar aanleiding der opmerking, dat de Memorie van Toelichting geen gewag maakt van het verschil tusschen het thans en het voor 1878 aangevraagde, heeft de ondergeteekende de eer, het navolgende mede te deelen:

Voor den geneeskundigen dienst wordt nu gevraagd *f* 644 775,25; voor 1878 is toegestaan *f* 641 389,00. Meer *f* 3386,25.

Dit verschil ontstaat:

a. door het geheele traktement van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, op dit artikel te verrekenen, zijnde daarvan vroeger ten laste van het Departement van Marine gebracht *f* 400.

b. door de daggelden van de hulpapothekers, die vroeger voor *memorie* zijn berekend *f* 6241,50.

c. voor bijdragen van het meerder getal kweekelingen voor den militairen veterinairen dienst, namelijk 3 ad *f* 200 ieder *f* 600.

d. meer uitgetrokken voor geemployeerden op daggeld bij de hospitalen, grootendeels voor toe te kennen verhooging van bezoldiging bij de verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten *f* 7999,75.

e. voor hoogere verplegingsprijs der zieken in de militaire hospitalen, uit hoofde van den steeds stijgenden prijs der levensbehoefden enz. *f* 6000.

f. meer noodig voor het aanschaffen van meubelen *f* 219.

Totaal *f* 21 460,25.

Hiervan af te trekken:

1°. niets uitgetrokken voor ambtenaren bij het bureau van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht thans onder art. 2 begrepen, alzoo minder *f* 8450.

2°. door mutatiën onder het personeel der hospitaaldirecteuren *f* 200.

3°. minder noodig voor traktementsverhooging van één hospitaaldirecteur *f* 100.

4°. minder aantal studenten, doch daartegen hoogere opleidingskosten *f* 105.

5°. minder noodig voor de aanschaffing van geneesmiddelen vooral door de daling van den prijs der sulphas chinini *f* 6000.

6°. minder noodig voor toelaag der tegemoetkoming in de kosten vallende op het onderhoud der slaapfournituren in de garnizoensinfirmieriën, door de opheffing van eene infirmerie *f* 219.

7°. minder noodig voor ziekgeld voor de garnizoensinfirmieriën, door lagere raming van het aantal verpleegdagen in die ziekeninrichtingen *f* 3000.

Samen *f* 18 074. Gelijk *f* 3386,25.

Art. 15a. Door den Minister van Oorlog is beslist, dat het geheele traktement van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht — zooals uit de vorenstaande opgave *a* reeds blijkt — moet gebracht worden op het VIIIe Hoofdstuk der Staatsbegrooting. Het gestelde in artikel 2 der begrooting, als bedrag van het traktement van genoemden inspecteur, is foutief en is dan ook verbeterd bij de ingediende Nota van schrijf- en drukfeilen.

Art. 15b. Het is juist met het oog op het hier vermelde incompleet onder het personeel van den geneeskundigen dienst dat de Minister gemeend heeft, voorloopig de zich aanbiedende en na een vergelijkend examen het meest geschikt bevonden adspiranten te moeten aannemen, op den voet der tot hiertoe gevolgde opleidingswijze, in welke ook bij overigens gezind en van voornemen is, zoodra mogelijk, de meest noodzakelijke verbeteringen, in verband met gelijktijdige lotsverbetering, der officieren van gezondheid, aan te brengen.

VIIIe AFDEELING.

Bij de laatste aanbesteding voor brand- en lichtstoffen in de militaire wachten — over het tijdvak van 1 Juli 1878 tot 30 Juni 1879 — zijn mindere prijzen dan in het vorige contract bedongen. De raming voor dat artikel kon dus *f* 2000 lager zijn.

IXe AFDEELING.

Art. 18. Wijziging van bedoeld tarief is in onderzoek. Overigens zij opgemerkt, dat in het tarief maxima van belading zijn aangewezen, zoodat zich naar

de zwaarte der vrachten het aantal wagens en paarden en dus ook de betaling regelt.

Xe AFDEELING.

Art. 19. Volgens de formatie heeft de directeur der geschutgieterij den rang van majoor. Uit dien hoofde heeft men gemeend het traktement voor een majoor op de begrooting te moeten brengen, hoewel de tegenwoordige directeur, om bijzondere en gewichtige redenen van tijdelijken aard, na zijne bevordering tot luitenant-kolonel, in die betrekking gebleven, laatstgenoemden rang bekleedt.

Art. 20. In beginsel is aangenomen, dat het tegenwoordig bronzen veldgeschut door stalen of staalbronzen van grooter uitwerking zal worden vervangen.

De keuze tusschen deze beide metaalsoorten zal afhangen van den afloop der te nemen proeven met staalbronzen vuurmonden, die reeds in onze geschutgieterij in bewerking en bijna gereed zijn. Indien het staalbrons even goed zal blijken te voldoen als het staal, hetgeen voor veldkanonnen niet onwaarschijnlijk is, bestaat het voornemen eerstgenoemde metaalsoort te kiezen. Het moet dus eerst blijken, of wij *zelf* goed deugdelijk geschut van staalbrons kunnen vervaardigen.

XIe AFDEELING.

In de nieuwe bomvrije gebouwen te Helder zijn, nadat op die gebouwen de zware gronddekkingen waren aangebracht, eenige scheuren ontstaan, zooals bij dergelijke werken meer plaats heeft.

De scheuren zijn echter, met het oog op de deugdelijkheid dier gebouwen, geenszins van verontrustenden aard en worden dan ook, naarmate zich daarin, in verband met het zich zetten der gronddekkingen, geene werking meer vertoont, gaandeweg gedicht.

XIIe AFDEELING.

De verhooging van het eindcijfer dezer afdeeling, in vergelijking met dat voor het vorige dienstjaar, is hoofdzakelijk een gevolg van het hooger bedrag, uitgetrokken voor noodzakelijke, belangrijke vernieuwingen en herstellingen, als in den Uitgewerkten en Toelichtenden Staat nader omschreven zijn.

Evenals dat reeds sedert geruimen tijd in sommige der forten om Utrecht, te Grave, Vlissingen en in het fort op den Hoofddam bij Pannerden plaats had, werden ook te Naarden onlangs troepen in bomvrije gebouwen ondergebracht. In geen der vier eerstgenoemde plaatsen werden toch, over het verblijf in zoodanige gebouwen, immer klachten vernomen; integendeel werd het bomvrij logis aldaar, boven dat in vele der bestaande vredes-kazernen, geprezen. Een onderzoek, door den chef van den geneeskundigen dienst der landmacht ter laatstgenoemde plaatse ingesteld, omtrent het verblijf der troepen, ook in de bomvrije gebouwen aldaar, heeft dan ook voorshands geene aanleiding behoeven te geven hierin verandering te brengen. Inmiddels wordt alles in het werk gesteld, wat tot wering van mogelijke schadelijke invloeden, die zich alsnog daarbij zouden kunnen openbaren, slechts eenigszins gedaan kan worden, en blijft de gezondheidstoestand der bedoelde militairen een punt van nauwgezette en zorgvuldige waarneming uitmaken.

De sommen ad f 4200, op bladz. 104, en ad f 16 000, op bladz. 110 van den Uitgewerkten en Toelichtenden Staat gesteld, hebben betrekking op het gewoon onderhoud: de eerste op dat van de militaire gebouwen enz. te 's Gravenhage, niet tot huisvesting van troepen dienende; de tweede uitsluitend op dat van de gebouwen, tot die huisvesting en de verpleging van troepen aldaar bestemd, met den aankleve daarvan.

Beide sommen zijn, voor zoo verre het daarmede te bereiken doel dit gedoogde, tot een minimum teruggebracht; zelfs blijft de laatste van beide beneden het bedrag, dat in de drie laatstvoorgaande jaren voor dat doel werd geraamd.

Voor de som van f 8000 ter verbetering van de wachtlocalen te 's Gravenhage, wenscht men voornamelijk de Hoofdwacht, zoomede de wacht aan de Boschbrug,

alleszins noodzakelijke wijzigingen en voorzieningen te doen ondergaan. Bij het optrekken van eenigszins versterkte wachten, biedt toch ook eerstgenoemd lokaal zelfs geene voldoende ruimte voor de manschappen aan; terwijl in beide een afgescheiden verblijf voor den onderofficier der wacht ontbreekt, wat echter niet wel kan worden gemist.

Bij het centraalmagazijn van kleding te Amsterdam ontbreekt voldoende gelegenheid tot het drogen van laken. Ten einde nu met de minste kosten in dit gebrek te voorzien, wenscht men eene tot dat doel geschikte loods, te Nijmegen aanwezig, doch die aldaar kan worden gemist, over te brengen naar en weder op te stellen te Amsterdam, waarvoor het bedrag van *f* 2800, op bladz. 106 vermeld, wordt vereischt.

XIIIe AFDEELING.

Art. 34 a. Zooals bereids in de Memorie van Toelichting is te kennen gegeven, kunnen de besparingen, die door het thans aangenomen stelsel zullen worden verkregen, in het tijdperk van overgang, waarin de zaak verkeert, nog niet belangrijk zijn.

Althans bij het opmaken eener begrooting valt daarop niet te rekenen. Intuschen is nu reeds gebleken, dat het maakloon der kledingstukken minder bedraagt dan vroeger. De soldij, enz. die voor de kleedermakers bij de korpsen werd uitgetrokken, is eene zeer onbeduidende besparing in vergelijking van andere. Boven en behalve die soldij, genoten de kleermakers aanzienlijke voordeelen voor het snijden en uit het maakloon der kledingstukken, ook door de overwinsten op het laken dat aan hen werd uitgegeven.

Die winsten, in de prijzen der kledingstukken begrepen, werden bij de korpsen betaald en door het kleding- en reparatiefonds gedragen. Eene verhooging van de toelage voor dat fonds zou zeker, in verband met de hooge saldo's schuld, welke ten laste van het Rijk moeten komen, niet hebben kunnen uitblijven. Juist de mindere kosten aan de vervaardiging der kledingstukken in de drie groote Rijksmagazijnen verbonden, geeft voor het tegenwoordige gelegenheid, de gevolgen der volledige uitvoering van den bewusten maatregel af te wachten, alvorens tot eene verhooging van toelage over te gaan.

Die gevolgen — het moet herhaald worden — zijn thans nog niet te overzien.

Behalve de geldelijke voordeelen, welke uit de nieuwe inrichting der magazijnen te verwachten zijn, biedt het nieuwe stelsel, ook met het oog op meerderen waarborg van soliditeit der te leveren goederen, het los zijn der korpsen en onderdeelen van magazijnen, de veiligheid van den voorraad bij oorlogsgevaar, enz., zoo vele andere voordeelen, dat er niet aan moet worden gedacht op de bereids genomen maatregelen terug te komen.

Eene vergelijking van hetgeen thans voor art. 34 wordt uitgetrokken, met het geraamd bedrag voor 1876, leidt ligtelijk tot verkeerde gevolgtrekkingen, vermits in dat jaar slechts twee magazijnen bestonden, die uitsluitend bestemd waren tot aanschaffing en oplegging van Rijksgoederen, zooals hospitaalgoederen, kampermentseffecten, velduitrusting enz., en er thans drie groote Rijksmagazijnen met daaraan verbonden kleermakerijen in werking zijn, waarin, behalve gemelde goederen, ook nog eene menigte kleding- en uitrustingsstukken worden geleverd, gekeurd en opgelegd en, voor zooveel de lakensche kleding betreft, vervaardigd.

Het artikel moest dus thans noodwendig hooger dan vroeger worden geraamd, om den geregelden gang der nieuwe werkplaatsen te verzekeren, die vereischt wordt om het tekort aan den voorraad te kunnen bijwerken.

Over 1879 is op de verschillende artikelen der IIIe afdeling nog geene som, evenredig aan het totaal der meerdere uitgaven op art. 34, minder geraamd, omdat de werkplaatsen nog niet volledig in werking zijn, en dus omtrent de uitkomsten geene voldoende zekerheid bestaat.

XIVe AFDEELING.

Art. 49. In hoeverre eene vereeniging van de maréchaussée met de rijksveldwacht in het belang der justitie en politie wenschelijk zoude zijn, kan de ondergeteekende niet beoordeelen.

Wel is bij herhaling uit de getuigenis van verscheidene autoriteiten gebleken, dat men in de gewesten, waar de maréchaussée is gevestigd, de diensten van dat korps zeer op prijs stelt, en men de maréchaussée, die door haar militair karakter beter dan de rijksveldwacht op een onafhankelijk standpunt kan worden gehandhaafd, zeer ongaarne zou missen.

Omtrent eene reorganisatie der maréchaussée, waarbij het personeel van Limburg en Noord-Brabant onder één bestuur zou worden vereenigd, is reeds met het Departement van Justitie in overleg getreden.

XVe AFDEELING.

De ondergeteekende kan de verzekering geven, dat het toekennen van aanspraak op burgerbetrekkingen aan onderofficieren en manschappen, die gedurende een zeker aantal jaren met ijver en trouw gediend hebben, een onderwerp is, op welks betere regeling steeds de aandacht gevestigd blijft.

Art. 51 b. Van de bevoegdheid tot het pensionneeren van officieren wordt geen te ruim gebruik gemaakt. Officieren worden alleen dán voor pensioen voorgedragen — behoudens op eigen aanvraag, gegrond op verkregen recht — wanneer het belang van den dienst, naar het gevoelen van den Minister, zulks gebiedend vordert.

De ondergeteekende doet hierbij opmerken, dat op den Minister de ernstige plicht rust om te zorgen, dat onze betrekkelijk geringe krijgsmacht zoo bruikbaar mogelijk zij; een plicht, die in de eerste plaats eischt, dat er voor gewaakt worde dat het bevel over de onderdeelen van het leger in goede handen zij en blijve. In verband daarmee moet niet worden vergeten dat tot het vervullen der hoogere rangen — vooral voor meer zelfstandige commando's — in het leger, vele en hooge eischen gesteld moeten worden. Het vellen nu van een juist oordeel over de vraag welke personen al die eischen in voldoende mate in zich vereenigen, dient aan den Minister te worden overgelaten, niet slechts omdat hij alleen de verantwoordelijkheid draagt, maar ook omdat de voor het vormen van dat oordeel benoedigde gegevens bij niemand anders zoo volledig kunnen berusten.

XVIIe AFDEELING.

Art. 58. De beschuldiging, hier uitgesproken, komt den ondergeteekende niet verdiend voor, en zoude zeer zeker ook niet zijn gedaan indien men met het volgende bekend ware geweest :

Tegelijk met de nieuwe ponton werd een nieuwe pontonwagen beproefd, doch daar deze proef niet zoo spoedig kon afloopen, en daarvan eerst in een der laatste weken rapport is ingekomen, kon niet vroeger met den aanmaak der wagens worden begonnen. Hierin lag echter geene reden om de pontons niet dadelijk aan te schaffen, daar het toch bekend was, dat de invoering van den wagen vrij spoedig zou volgen.

De woorden »zoo goed als nutteloos», zijn dan ook alleen in de Memorie van Toelichting opgenomen om te doen uitkomen, dat deze buitengewone uitgaaf wordt gevraagd, omdat zij *gebiedend noodzakelijk* is.

Art. 62 b. Het bezit van eene haven in de onmiddellijke nabijheid van het fort de Ruyter, behoorende tot de positie Willemstad, moet alleszins noodzakelijk worden geacht voor tijdige versperring en behoorlijke verdediging van het vaarwater het Volkerak. Het vervoer van het hiertoe gevorderde torpedomaterieel,

zoo naar de bergplaatsen, daarvoor nabij genoemd fort te bestemmen, als uit deze naar de plaatsen waar dit materieel zal moeten worden aangewend, zal toch nimmer op even gemakkelijke en weinig kostbare wijze uit de bestaande haven van de Willemstad kunnen geschieden, als uit de haven, die nu werd voorgesteld.

Stroom en wind zijn tot dat vervoer dikwijls ongunstig, terwijl de aanleg van sporen, uitsluitend daarvoor bestemd, te land, tot veel ongerief en allicht tot buitengemeen hooge kosten leiden zou.

Men neme hierbij bovendien in aanmerking, dat door de voorgestelde haven tevens eene zeer gewenschte, even doelmatig gelegen als veilige, bergplaats zal worden verkregen voor gedeelten der strijdkrachten van de Marine, die voor de verdediging van het vaarwater zullen worden bestemd.

e. Voor het werk wegens het bouwen van eene kazerne met stallen op het terrein Damlust bij Utrecht werd voor het maken van eenige wijzigingen en meerder werk aan metalen ten laste van 1878 nog gevorderd p. m. f 6500.

Voor het maken van gebouwen (stallen en paviljoens) op de Oldebroeksche heide wordt ten laste van 1878 nog gevorderd p. m. f 27 500; wegens meerdere uitgaven dan waarop gerekend was door het nemen van verschillende voorzieningen, o. a. aan putten, stookplaatsen, wegen, aanschaffing van meubilair, bouwen van eene afzonderlijke keuken.

Verder moet ten laste van 1878 komen een bedrag van p. m. f 17 000, vereischt voor betalingen aan tijdelijke opzichters, teekenaars en verdere opzichtkosten, waarvoor bij de uitgaven voor *buitengewone kazerneering* geen afzonderlijke post: als bijv. bij de vestingbegrooting, art. 1, is uitgetrokken, en waarvan de vereeniging alzoo op de verschillende werken, vermeld in art. 60, XVIIe afd. der loopende begrooting, moet verdeeld worden. Te zamen f 51 000.

Voornoemde meerdere bedragen, tot een gezamenlijk bedrag van p. m. f 51 000, zijn dus als het ware onttrokken aan de som van f 120 000 op de loopende begrooting voor het uitbreiden van de *pupillenschool* te Nieuwersluis toegestaan, zoodat over eene som voor dat bedrag alsnog beschikt moet kunnen worden om de bedoelde uitbreiding der *pupillenschool* te voltooien.

's Gravenhage, den 26sten November 1878.

*De Minister van Marine, tijdelijk belast met het
beheer van het Departement van Oorlog,*

H. O. WICHERS.

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Bij de wet van 23 December 1877 (*Staatsblad* n°. 297) is toegestaan: voor traktementen der ambtenaren enz. f 90 094.

De traktementen der officieren, werkzaam bij het Departement van Oorlog, bedroegen volgens den toelichtenden staat bij de begrooting voor 1878, f 52 700. Te zamen f 142 794.

Hierbij moeten worden gevoegd de traktementen der inspecteurs en chefs van diensten en van de officieren en verdere beambten op hunne bureaux werkzaam:

a. *Generale staf*: generaal-majoor, chef f 5500; 1 majoor f 3200; 1 kapitein f 2600; 1 kapitein f 2200. Te zamen f 13 500.

b. *Infanterie*: luitenant-generaal, inspecteur f 6500; 1 majoor f 3000; 1 kapitein f 2200. Te zamen f 11 700.

c. *Artillerie*: generaal-majoor, inspecteur f 5500; 1 majoor f 3000; 1 kapitein f 2400. Te zamen f 10 900.

d. *Cavalerie*: generaal-majoor, inspecteur f 5500; 1 majoor f 3200; 1 ritmeester f 2000. Te zamen f 10 700.

e. *Genie*: generaal-majoor, inspecteur *f* 5500; 1 kapitein *f* 2400; 1 kapitein *f* 2200. Te zamen *f* 10 400.

f. *Geneeskundige dienst*: generaal-majoor, inspecteur *f* 5100; 1 1e officier van gezondheid 1e klasse *f* 3400; 1 1e apotheker *f* 2800; 1 majoor, paardenarts *f* 3000; ambtenaren *f* 8450. Te zamen *f* 22 750.

g. *Intendance*: luitenant-kolonel, hoofdintendant *f* 3900; 1 onderintendant 1e klasse *f* 3000; 1 1e luitenant *f* 1200. Te zamen *f* 8100.

h. Een kolonel der artillerie voor speciale diensten, toegevoegd aan den Minister van Oorlog *f* 4500.

i. De soldijen enz. van 16 onderofficieren, werkzaam of bij het Departement van Oorlog als tijdelijke schrijvers, of als schrijvers bij de bureaux van de inspecteurs en chefs van diensten, thans klerken bij het Departement; gemiddeld gerekend ad *f* 600 's jaars *f* 9600.

j. De soldijen enz. van 4 soldaten, als tijdelijke bedienden bij het Departement werkzaam, in wier plaats 2 boden en 2 vaste knechts zijn aangesteld; gemiddeld gerekend ad *f* 250 's jaars *f* 1000.

Totaal-generaal *f* 245 644.

Voor 1879 is geraamd benooidigd te zijn: voor traktementen der ambtenaren, enz. *f* 116 650 en voor traktementen der officieren werkzaam bij het Departement van Oorlog (zie Nota van schrijf- en drukfeilen, gedrukte stukken n°. 15 *f* 106 100. Te zamen *f* 223 050.

Alzoo minder *f* 22 594.

Litteraire
Sociëteit,
's Gravenhage

1. Die ...
 2. Die ...
 3. Die ...
 4. Die ...
 5. Die ...
 6. Die ...
 7. Die ...
 8. Die ...
 9. Die ...
 10. Die ...
 11. Die ...
 12. Die ...
 13. Die ...
 14. Die ...
 15. Die ...
 16. Die ...
 17. Die ...
 18. Die ...
 19. Die ...
 20. Die ...
 21. Die ...
 22. Die ...
 23. Die ...
 24. Die ...
 25. Die ...
 26. Die ...
 27. Die ...
 28. Die ...
 29. Die ...
 30. Die ...
 31. Die ...
 32. Die ...
 33. Die ...
 34. Die ...
 35. Die ...
 36. Die ...
 37. Die ...
 38. Die ...
 39. Die ...
 40. Die ...
 41. Die ...
 42. Die ...
 43. Die ...
 44. Die ...
 45. Die ...
 46. Die ...
 47. Die ...
 48. Die ...
 49. Die ...
 50. Die ...
 51. Die ...
 52. Die ...
 53. Die ...
 54. Die ...
 55. Die ...
 56. Die ...
 57. Die ...
 58. Die ...
 59. Die ...
 60. Die ...
 61. Die ...
 62. Die ...
 63. Die ...
 64. Die ...
 65. Die ...
 66. Die ...
 67. Die ...
 68. Die ...
 69. Die ...
 70. Die ...
 71. Die ...
 72. Die ...
 73. Die ...
 74. Die ...
 75. Die ...
 76. Die ...
 77. Die ...
 78. Die ...
 79. Die ...
 80. Die ...
 81. Die ...
 82. Die ...
 83. Die ...
 84. Die ...
 85. Die ...
 86. Die ...
 87. Die ...
 88. Die ...
 89. Die ...
 90. Die ...
 91. Die ...
 92. Die ...
 93. Die ...
 94. Die ...
 95. Die ...
 96. Die ...
 97. Die ...
 98. Die ...
 99. Die ...
 100. Die ...

DEFINITIEVE VASTSTELLING VAN HET VIIIe HOOFDSTUK
DER STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1879.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door de wet van den 21sten Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 17) slechts voorloopig is voorzien in de uitgaven betreffende het *Departement van Oorlog*, voor het dienstjaar 1879, en dat de begrooting dier uitgaven alsnu bepaaldelijk behoort te worden vastgesteld.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. Het VIIIe hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1879, betreffende het *Departement van Oorlog*, wordt vastgesteld als volgt:

I^e AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Traktement van den minister f 44.000.

Art. 2. Traktementen van den secretaris-generaal en verdere ambtenaren, alsmede toelagen door officieren, onderofficieren en mindere militairen genoten, ter zake hunner plaatsing of detachering bij het departement, benevens fouragegelden voor paarden van den minister f 447.234.

Art. 3. Bureau- en lokaalbehoefden, vuur en licht, druk- en bindwerk, enz. bij het departement f 44.000.

Totaal f 442.234.

IIe AFDEELING.

Traktementen, bureaunkosten, toelagen en fouragegelden voor paarden van den grooten staf, den generalen staf, de administratie van het leger en de provinciale en plaatselijke staven.

Art. 4. Groote staf f 68.448.

Art. 5. Generale staf f 77.031.

Art. 6. Administratie van het leger f 40.760.

Art. 7. Provinciale en plaatselijke staven f 97.821.

Totaal f 284.030.

IIIe AFDEELING.

Traktementen, soldijen, fouragegeld en verdere kosten der verschillende wapenkorpsen, daaronder begrepen die van de officieren van gezondheid, der paardenartsen en der instructeurs bij de schutterijen en vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel, alsmede gratificatiën en kosten van het vervoer naar Nederlandsch-Indië van officieren bij het leger aldaar te detacheeren, gratificatiën te verleen en aan de met lichaamsgebreken ontslagen wordende onderofficieren en manschappen, en begrafeniskosten van onvermogene militairen beneden den rang van officier, voorts schadeloosstelling voor schutterlijke diensten bij gemis van garnizoenen.

Art. 8. Wapen der infanterie, staf en korpsen, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 5.934.900.

Art. 9. Wapen der cavalerie, staf en korpsen, daaronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 2.006 856.

Art. 10. Wapen der artillerie, staf en korpsen, mitsgaders de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 3.132.911.

Art. 11. Wapen der genie, staf van het wapen en bataljon genietroepen (mineurs en sappeurs), mitsgaders bureaustkosten en andere uitgaven voor de ingenieurs in de vestingen *f* 462.143.

Totaal *f* 11.536.810.

IVe AFDEELING.

Art. 12. Remonte *f* 239.200.

Ve AFDEELING.

Koninklijke Militaire Academie.

Art. 13. Traktementen, soldijen en verdere kosten *f* 334.043.

VIe AFDEELING.

Art. 14. Reiskosten en vacatiën, met inbegrip der restitutiën van uitschotten ten dienste van het Rijk gedaan *f* 50.000.

VIIe AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Art. 15. a. Traktementen, toelagen en daggelden van de officieren van gezondheid, niet bij de korpsen ingedeeld, alsook van de ambtenaren en verdere geemployeerden bij het magazijn van geneesmiddelen, gelijk mede van de directeurs en geemployeerden bij de hospitalen, mitsgaders bijdragen aan de Veeartsenijsschool voor de opleiding van kweekelingen voor den veterinaire dienst *f* 256.290.

b. Traktementen, toelagen en daggelden van het personeel (militair en burger-) belast met en geemployeerd bij het onderwijs der studenten voor de militaire geneeskundige en pharmaceutische diensten en andere uitgaven voor dat onderwijs, na afrek van de bijdragen door de Departementen van Marine en Koloniën te verstrekken; traktementen en toelagen voor de vermelde studenten, welke bestemd zijn voor den militairen geneeskundigen dienst hier te lande *f* 54.060.

Art. 16. Materieel van den geneeskundigen dienst, kosten vallende op het verplegen van zieken, aankoop van medicijnen, meubelen in de ziekeninrichtingen, enz. *f* 327.300.

Totaal *f* 637.650.

VIIIe AFDEELING.

Art. 17. Vuur en licht in de wachten en verlichting van kazernen *f* 40.000.

IXe AFDEELING.

Art. 18. Scheeps- en wagenvrachten, bruggelden, enz.:

a. Scheeps- en wagenvrachten en overvaartgelden, vergoeding voor geleden schade, uit het contract wegens de transporten te water voortkomende *f* 64.735.

b. Bruggelden voor militairen buiten dienst, hunne huisgezinnen en dienstpaarden, verschuldigd voor het overgaan der brug over de rivier *de Donge* in de gemeente *Geertruidenberg f* 265.

Totaal *f* 65.000.

Xe AFDEELING.

Materieel der artillerie en draagbare wapenen, met den aankleve daarvan, onder het beheer der artillerie staande.

Art. 19. Jaarwedden van beamtten, daggelden, soldijen, enz., voor werklieden (burger- en militaire), verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en conducteurs, mitsgaders tegemoetkomingen, zoo bij de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen, bij de inspectie der draagbare wapenen te *Delft*, *Gorinchem*, *Dordrecht*, enz., bij de geschutgieterij en bij de pyrotechnische werkplaatsen, als bij andere inrichtingen tot het materieel der artillerie behoorende of daarop betrekking hebbende *f* 416.783.

Art. 20. Aanschaffing, herstelling, onderhoud en verwerken van het materieel der artillerie, der draagbare wapenen, der torpedo's of watermijnen en der pyrotechnische voorwerpen, met alles wat daarop, alsmede op het beheer van een en ander, betrekking heeft, benevens het verstrekken van patronen aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel *f* 403.032.

Art. 21. Aanschaffing of aanmaak van patroonhulzen, met inbegrip van de daartoe benoodigde werktuigen als anderszins *f* 45.000.

Art. 22. Practische oefeningen en proeven der artillerie, met alles wat tot een en ander behoort *f* 27.000.

Totaal *f* 891.815.

XIe AFDEELING.

Materieel der genie met den aankleve daarvan.

Art. 23. a. Onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van vestingwerken, oefeningsterreinen, militaire gebouwen (die in de XIIe afdeeling daaronder niet begrepen), dijken, kaden, wegen, grachten, bruggen en al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; werkgelden voor militairen, gebezigd wordende tot de uitvoering van werken onder het beheer der genie; werkzaamheden betreffende het bouwen en planten in de nabijheid van vestingwerken; het koopen en huren van perceelen; kosten en ongelden bij het sluiten van aankopen en overeenkomsten; afkoop van rechten; het verleenen van subsidiën voor de uitvoering van werken; het doen van waterpassingen, metingen en peilingen; opzichtkosten; het schoonhouden van geniegoederen, enz. *f* 138.580

b. Belangrijke herstellingen en vernieuwingen aan vestingwerken, militaire gebouwen, als anderszins, aangeduid in het eerste lid van dit artikel *f* 145.720.

Totaal 284.300.

Art. 24. Aankoop, herstellen of verbeteren (op rekening of in daggeld) van kaarten, plans, memoriën, reglementen, werktuigen, meet- en waterpasinstrumenten, gereedschappen tot meten en teekenen, enz. *f* 2000.

Art. 25. Practische oefeningen van de genietroepen (mineurs en sappeurs), met het materieel en de materialen daarvoor noodig *f* 6000.

Art. 26. Aanschaffing, aanmaak en onderhoud van gereedschap en materieel voor den telegraafdienst te velde *f* 48.000.

Totaal *f* 310.300.

XIIe AFDEELING.

Kazerneering en al hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren.

Art. 27.

a. Het onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van Rijksgebouwen en van gebouwen door de gemeenten tot militair gebruik aan het Rijk afgestaan, die zich in de garnizoenen, alsmede op de verschillende legerplaatsen bevinden, bestemd tot huisvesting, oefening, verpleging van troepen en paarden, als: kazernen, stallen, rij- en andere loodsen, magazijnen, bakkerijen, hospitalen, infirmeriën, zweminrichtingen als anderszins; aankoop van perceelen tot verbetering en uitbreiding dier gebouwen, alsmede het verleenen van subsidiën; kosten en ongelden bij het sluiten van aankopen en overeenkomsten; afkoop van rechten; herstellingen en vernieuwingen van meubelen en andere benodigdheden in de gebouwen, tot huisvesting van troepen bestemd enz. *f* 264.360.

b. Belangrijke herstellingen en vernieuwingen aan de gebouwen, als anderszins, in het eerste lid van dit artikel omschreven *f* 146.800.

c. Huur van gebouwen of gedeelten van gebouwen, tot huisvesting van militairen en hunne huisgezinnen (het wapen der maréchaussée daaronder niet begrepen *f* 40.000.)

Totaal *f* 421.160.

XIIIe AFDEELING.

Verschillende uitgaven.

Art. 28. Defroijement van den amanuensis bij de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht *f* 1200.

Art. 29. Kosten tot verzekering en uitoefening van den eeredienst bij de militairen, daaronder begrepen tegemoetkomingen aan predikanten, geestelijken en onderwijzers *f* 10.000.

Art. 30. Huur van gebouwen, exercitievelden en loodsen *f* 15.000.

Art. 31. Kleine tegemoetkomingen, reisgelden enz. aan gewezen militairen en weduwen en kinderen van militairen *f* 900.

Art. 32. Drukwerk van onderscheiden aard ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken, aanschaffen en inbinden van militaire reglementen en boekwerken *f* 6000.

Art. 33. Transportkosten, voeding, huisvesting en daggelden van in te lijven lotelingen der nationale militie en opgeroepen wordende verlofgangers, voor zover een en ander door de zorg van de gemeentebesturen in voorschot wordt betaald *f* 8000.

Art. 34. Kosten van de magazijnen van kleeding, uitrusting, hospitaalgoederen, kampementseffecten enz.:

a. Traktementen, toelagen, bureaunkosten, daggelden aan mindere bedienden en arbeidsloonen, na aftrek van de kosten wegens het in die magazijnen vervaardigen van kleedingstukken ten behoeve van het leger *f* 156.000.

b. Vernieuwing en onderhoud van kampementseffecten, voorwerpen van veld-uitrusting enz. *f* 10.000.

c. Aanschaffing van ledergoed enz. voor de schutterijen. *Memorie.*

Totaal *f* 166.000.

Art. 35.

a. Kosten van verkenningen, het maken van plans, met de kosten uit een en ander voortvloeiende, ten behoeve van de kaarten, op de topographische inrichting te vervaardigen *f* 4855.

b. Kosten van de topographische inrichting, aan: traktementen der ambtenaren, toelagen der officieren, daggelden, remuneratiën enz. der geëmployeerden en andere kosten dezer inrichting, na aftrek:

1°. van hetgeen uit het 1e hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch-Indië* wordt gekweten voor het vervaardigen, in kleurendruk, van de door de topographische opname van *Java* verkregen overzichtskaarten der verschillende residentien, en

2°. van bijdragen van andere departementen *f* 34.375.

Totaal *f* 39.230.

Art. 36. Kosten wegens het onderhouden van veteranen en militaire huisgezinnen, in de aan het Rijk toebehoorende gestichten te *Omnerschans* en te *Veenhuizen* verblijf houdende of tot de sterkte daarvan behoorende *f* 11.800.

Art. 37. Gratificatiën *f* 11.500.

Art. 38. Subsidie aan het fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier *f* 2000.

Art. 39. Kosten van exploiten, processen enz. *Memorie.*

Art. 40. Subsidie aan het invalidenhuis te *Leiden* *f* 5000.

Art. 41. Kosten van onderscheidingsteekenen voor officiersdienst, van medailles voor diensten van onderscheiden aard, van gratificatiën aan mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks landmacht, en van eeresteekenen, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 32) en bij Koninklijk besluit van den 8sten September 1877 (*Staatsblad* n°. 179) *f* 1800.

Art. 42. Kosten, vallende op het kampeeren van troepen en op het verrichten van veldoefeningen op groote schaal *f* 85.000.

Art. 43. Kosten, vallende op telegraphische correspondentie *f* 100.

Art. 44. Lokaal- en schrijfbehoeften, vuur, licht enz. voor te houden examina voor officiersrangen, alsmede voor bijeenkomsten van raden van onderzoek *f* 100.

Art. 45. Kosten van het hoofdcomité der Nederlandsche vereeniging tot het verlenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog, als: reis- en verblijfkosten, huur van lokalen, toelage aan den secretaris, schrijfbehoeften enz. *f* 1000.

Art. 45 a. Kosten van de krijgsschool voor officieren, als: toelagen, remuneratiën, lokaal- en schrijfbehoeften enz. *f* 12.900.

Art. 46. Kosten van de pupillenschool *f* 36.406.

Art. 47. Toelagen, bureaukosten, enz., ten behoeve van de permanente militaire spoorwegcommissie *f* 3000.

Totaal *f* 416.936.

XIVe AFDEELING.

Art. 48. Traktementen, soldijen, huisvesting en verdere kosten van het wapen der *maréchaussée*, alsmede gratificatiën, te verlenen aan *maréchaussées*, die met lichaamsgebreken ontslagen worden *f* 291.955.

XVe AFDEELING.

Overcompletee officieren, pensioenen, gagementen, onderstanden, lijfrenten en wachtgelden.

Art. 49. Overcompletee officieren, tweederde- en nonactiviteitstraktementen *f* 38.000.

Art. 50. Pensioenen, gagementen en onderstanden *f* 1.470.000.

Art. 51. Tijdelijke pensioenen en onderstanden, volgens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) *f* 21.500.

Art. 52. Pensioenen aan mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks landmacht (wet van den 24sten Juni 1854, (*Staatsblad* n°. 92) *f* 10.500.

Art. 53. Lijfrente, toegekend aan den Pruisischen generaal graaf *Bulow von Dennewitz* en diens mannelijke afstammelingen in de rechte linie (besluit van den Souvereinen Vorst van den 6den Februari 1814, n°. 3, en Koninklijk besluit van den 8sten Juli 1815, n°. 4) *f* 5250.

Art. 54. Toelage aan *J. S. A. Elberts*, weduwe van den kapitein *W. de Man*, als schadeloosstelling voor een in 1825 aan haar toegekend, doch nimmer door haar genoten Rijkspensioen *f* 300.

Art. 55. Wachtgeld *f* 2.928.

Totaal *f* 1.548.478.

XVIe AFDEELING.

Art. 56. Onvoorziene uitgaven *f* 54.759,03⁵.

XVIIe AFDEELING.

*Buitengewone uitgaven.**A. Materieel der artillerie:*

Art. 57. Aanschaffing en aanmaak van pontonmaterieel met den aanleve daarvan *f* 40.000.

Art. 58. Aanschaffing en aanmaak van torpedo's of watermijnen, met den aanleve daarvan *f* 30.000.

Art. 59. Aanschaffing en aanmaak van pioniergereedschappen *f* 21.600.

Art. 60. Aanschaffing en aanmaak van brandbluschgereedschappen *f* 35.000.

Art. 60. a. Aanschaffing en aanmaak van vestinggeschut met den aanleve daarvan *f* 614.000.

Art. 60. b. Aanschaffing en aanmaak van twee veldkanonnen van staalhard brons of staal met affuiten, projectielen, toebehooren en verdere kosten der proef *f* 22.500.

Art. 60. c. Aanschaffing en aanmaak van werktuigen voor 's Rijks gieterij van bronzen geschut *f* 40.000.

Art. 60. d. Transportkosten en invoerrechten voor artillerie-materieel, dat op in 1878 gesloten contracten, nog opgeleverd moet worden. *f* 14.000.

B. Kazerneering.

Art. 61. Verbetering van Rijksgebouwen en van gebouwen door de gemeenten tot militair gebruik aan het Rijk afgestaan, die zich in de garnizoenen en op de legerplaatsen bevinden, bestemd tot kazernen, stallen, loodsen, magazijnen, hospitalen, infirmeriën, bakkerijen, als anderszins: opbouw van daartoe bestemde nieuwe gebouwen; aankoop van perceelen; afkoop van rechten; ver-

leenen van subsidiën voor het maken en aankopen van die gebouwen en daartoe noodige gronden; kosten en ongelden bij het sluiten van aankopen en overeenkomsten; opzicht- en aanbestedingskosten, enz.:

a. Maken van een afsluithek en van wegen, op het terrein *Damlust* te *Utrecht* f 18.000.

b. Het maken van eene haven, eene sloepenloods en een magazijn tot oplegging van torpedo-materieel te *Willemstad* f 100.000.

c. Bouwen van eene bergloods en een fouragemagazijn en maken van eene put en van een officierspaviljoen en begrinden langs den *Hessenweg* van af den Rijksgrindweg tot aan *de Dellen* op en bij de legerplaats der *Oldebroeksche heide*. f 53.000.

d. Maken van een gebouw tot huisvesting van oppassers, een stal, eene hoefsmederij en eene bergplaats voor zadeltuig, bij de Koninklijke Militaire Academie te *Breda*. f 13.000.

e. Betalingen van reeds aanbestede werken f 61.000.

f. Inrichten van het groot arsenaal tot kazerne te *Bergen* op *Zoom* f 40.000.

Totaal f 285.000.

C. *Uitgaven veroorzaakt door den brand te Utrecht:*

Art. 61. a. Vergoeding van de waarde der aan de korpsen toebehoorende goederen, die door den brand in de Willemskazerne te *Utrecht*, in den nacht van 18 op 19 October 1877, vernield zijn f 368.889,64.

Art. 61. b. Vergoeding van de waarde der aan militairen toebehoorende goederen, die door den brand in de Willemskazerne te *Utrecht* in den nacht van 18 op 19 October 1877, vernield zijn f 4676,98.

Art. 61. c. Vergoeding van de waarde der aan particulieren toebehoorende goederen, die door den brand in de Willemskazerne te *Utrecht* in den nacht van 18 op 19 October 1877, vernield zijn 32.963,34³.

Totaal der XVIIIe afdeling f 4.508.629,96³.

XVIIIe AFDEELING.

Voltooiing van het vestingstelsel.

Art. 62. Dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst 1879. f 2.897.000.

Totaal generaal f 21.670.000.

Een en twintig miljoen zes honderd zeventig duizend gulden.

ART. 2. Wanneer de som, in dit hoofdstuk uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen onder de artikelen 3, 12, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 35, 39, 41, 43, 44, 45, 45 a, 47, 49, 50, 51, 52 en 55, ontoereikend mocht worden bevonden, kan het ontbrekende bedrag, met inachtneming van het voorschrijf van het 2e lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden door overschrijving uit den post voor *onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde hoofdstuk voorkomende.

ART. 3. De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, het voorschreven Departement betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van dit hoofdstuk, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele bijzondere posten, als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

ART. 4. De wet van den 21sten Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 17) wordt bij deze buiten werking gesteld.

De uitgaven krachtens die wet verevend en nog te verevenen, worden beschouwd verevend en gedaan te zijn ten laste van die artikelen van het hoofdstuk, bij artikel I der tegenwoordige wet vastgesteld, waarin zij hare omschrijving vinden.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ondergeteekende heeft zich beijverd om, dadelijk na zijn optreden als hoofd van het Departement van Oorlog, de definitieve begrooting voor het loopende dienstjaar te ontwerpen en in te dienen.

Het belang van vele zaken, waaronder dat van de krijgsschool, vordert, dat daaromtrent zoo spoedig mogelijk eene beslissing worde verkregen.

De inrichting dezer begrooting is dezelfde als die der credietwet.

Dit heeft moeten plaats hebben in het belang eener ordelijke comptabiliteit. Zoowel bij het Departement van Oorlog als bij dat van Financiën en bij de Algemeene Rekenkamer zou het niet overeenstemmen van de artikelen dezer begrooting met die der credietwet, waarop over het loopend jaar de uitgaven reeds plaats hebben, tot groote moeilijkheden leiden.

De ondergeteekende is echter van het wenschelijke eener wijziging overtuigd. Van die overtuiging hoopt hij bij de indiening der begrooting voor het volgend dienstjaar te kunnen doen blijken.

Bij de voorloopige begrooting was hoofdzakelijk de feitelijke toestand van organisatiën ten tijde harer indiening als grondslag voor de verschillende ramingen aangenomen.

Het karakter van credietwet bracht mede, dat daarop geen andere uitgaven werden voorgesteld, dan die een gevolg waren van een reeds vroeger genomen beslissing en dat zij in elk geval niets praejudiceerden.

Vandaar dat verschillende belangrijke zaken moesten blijven wachten tot daaromtrent eene beslissing genomen werd en de waarschijnlijkste uitgaven daarvoor bij de definitieve begrooting toegestaan zouden zijn.

Langer vertraging ware strijdig met 's lands belang.

De ondergeteekende heeft de verantwoordelijkheid daarvan niet op zich willen nemen.

De verschillende posten, die hier worden bedoeld, zijn echter niet dan na ernstige overweging der zaak op de begrooting gebracht.

Zoowel de plicht van den Minister om in de behoeften van 's Rijks weermiddelen te voorzien als die, om te letten op de eischen der schatkist, zijn daarbij steeds in het oog gehouden.

Strikte zuinigheid in en bij alles zal hij steeds betrachten, daar hij diep gevoelt hoeveel het den belastingschuldige soms kost het verlangde op te brengen, maar in het bewustzijn dat hij die betracht, zal hij ook vrijmoedig datgene aanvragen, waarvan hij de overtuiging heeft verkregen dat het door 's lands belang wordt gewettigd.

Is het in het algemeen zijn voornemen om den dienst bij de militie, zoo ver dit slechts eenigszins met de militaire dienstbelangen is overeen te brengen, zoo

min bezwarend mogelijk te maken, onder de maatregelen daartoe behoort vooral de verbetering der kazerneering. Hij wenscht dan ook aanstonds de op vele plaatsen noodige verbetering der huisvesting van de soldaten en de onderofficieren onderhanden te doen nemen en vooral te doen, wat in het belang der hygiëne wordt gevorderd.

De tijd heeft ontbroken om veel verder te gaan dan het doen aanvangen van een onderzoek in hoever zijne denkbeelden, welke zouden leiden om tot die verbetering gedeeltelijk door den aanbouw op sommige plaatsen van nieuwe kazernen op goedkooper wijze te geraken dan de daarvoor aanvankelijk geraamde sommen aangeven, voor verwezenlijking vatbaar zijn.

Hij heeft echter gemeend reeds dadelijk zoodanige verbeteringen te moeten voorstellen, welke in plaatsen waar het vast staat dat steeds garnizoen zal blijven, voor betrekkelijk weinig geld kunnen worden verkregen.

Dit betreft onder anderen de verhooging van den post van *f* 16.000 tot *f* 32.000 (art. 23a) voor het bouwen van magazijnen tot berging van artillerie-materieel te Amsterdam. Daardoor wordt het mogelijk de benedenlokalen van de Oranje-Nassau-kazerne, die thans aan hun doel onttrokken en sedert jaren met artillerie-materieel opgevuld zijn, weder tot kazerneering te bezigen; het inrichten van het groot arsenaal tot kazerne te Bergen op Zoom (art. 61), het aanbrengen van reinigingslokalen enz.

In het algemeen heeft echter bij de overwegingen van wat meer zou moeten worden aangevraagd, de ondergeteekende zooveel mogelijk zelfbeperking betracht. Waar iets noch niet volkomen bij hem vast stond, heeft hij daarvoor noch geen geld uitgetrokken. Bij de ramingen heeft hij zich voorts bepaald tot hetgeen, na eene zoo nauwkeurig mogelijke begrooting, juist door de behoeften bleek gevorderd te worden. Aldus, geene beschikking over meer geld verlangende, en thans in staat de ramingen zuiverder te kunnen doen, dan zulks bij de bewerking der voorloopige begrooting kon geschieden, hebben dan ook verscheidene artikelen voor staven en korpsen vrij aanzienlijke vermindering ondergaan.

Daartegenover staat echter iets anders.

De vorige Minister van Oorlog had ter voorziening in de geldelijke nadeelen, welke door den brand te Utrecht in October 1877 werden veroorzaakt, eene afzonderlijke wetsvoordracht doen ontwerpen tot verhooging van het VIIIe hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1878. Vermits echter zoo door de ziekte van dien Minister, als door andere omstandigheden de indiening dier voordracht is opgehouden, scheen het nu regelmatig den post van *f* 406.529,96⁵ in de begrooting voor het dienstjaar 1879 op te nemen.

Bij de beoordeeling van het eindcijfer dezer begrooting gelieve men dan ook op het buitengewone toevallige van dezen post acht te geven.

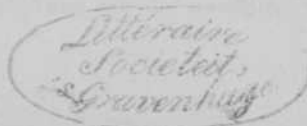
In het volgend gedeelte dezer Memorie worden alleen de artikelen toegelicht welke gewijzigd zijn, zoodat, overal waar niet op eene wijziging de aandacht gevestigd wordt, het betrokken artikel aan dat van de voorloopige begrooting gelijk is.

Ie AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Ad art. 1. De reden, dat hier *f* 11.000 is uitgetrokken, ligt in de omstandigheid, dat er gedurende de maand Januari dezes jaars geen Minister van Oorlog geweest is, en dus slechts over elf maanden traktement noodig is.

Ad art. 2. Op dit artikel is *f* 284 meer uitgetrokken dan bij de voorloopige begrooting werd toegestaan; die verhooging strekt ter bekostiging der fouragegelden voor 1 paard van den ondergeteekende, waartegen de Iie afdeling voor de fourage van dat paard is verminderd.

IIe AFDEELING.

Verschillende staven.

Ad artt. 4—7. Deze vier artikelen zijn te zamen bij de credietwet begroot op *f* 290.018,00
terwijl ze thans geraamd worden op een gezamenlijk bedrag van » 284.030,00

Er wordt derhalve voor deze afdeeling minder noodig geacht
eene som van *f* 5.988,00

Dit verschil ontstaat op de navolgende wijze: Er is *meer* geraamd: voor residentie-toelagen voor twee onderintendanten 2e klasse (4 maanden) *f* 133,33, verschil door ronde sommen *f* 0,07. Te zamen *f* 133,40.

Er is *minder* geraamd: door mutatie in de rangen bij den grooten staf *f* 500, idem plaatselijken staf *f* 400, een portier minder *f* 120, lagere fourageprijzen *f* 2886,60, fourages voor 5 paarden *f* 1551,25, een paard bij den plaatselijken staf van 1 Februari voor den hoofdintendant minder *f* 663,55. Te zamen *f* 6121,40.
Totaal *f* 5988.

IIIe AFDEELING.

Wapenkorpsen.

Ad art. 8. Ook op dit artikel heeft de ondergeteekende kunnen verminderen. Terwijl het in de credietwet werd geraamd op *f* 5.971.504, wordt het thans begroot op eene som van *f* 5.934.900. Er wordt derhalve nu *f* 36.604, minder voorgedragen.

De reden, welke tot deze vermindering aanleiding geven, zijn vervat in het volgende kort overzicht. Meer geraamd: Inspecteur militair onderwijs, bevorderd tot generaal-majoor *f* 1000. Meer toelage aan den commandant van het algemeen depot van discipline *f* 100. Verschil door ronde sommen *f* 2,34. Te zamen *f* 1102,34.

Minder geraamd: Door mutatie in de rangen bij de korpsen *f* 1100. Afschaffing van: administrateurs van kleeding *f* 14.400, kleër- en schoenmakers *f* 3435,30. Te zamen 17.835,30.

Administratiekosten *f* 9500, reparatiën aan wapens en ledergoed *f* 4786,04, fourages *f* 3285, mutatiën van officieren bij den staf der infanterie *f* 1200. Te zamen *f* 37.706,34. Alzoo minder *f* 36.604.

Ad art. 9. Op dit artikel is een aanzienlijk bedrag minder geraamd kunnen worden.

Tegenover het bij de credietwet toegestane cijfer van *f* 2.102.237, is thans een bedrag van *f* 2.006.856, gesteld, zoodat er eene som van *f* 95.381 minder begroot wordt.

Verlaging van het bedrag heeft kunnen plaats grijpen door: Afschaffing van administrateurs van kleeding *f* 6400, schrijvers en kleër- en laarzenmakers *f* 3232,80. Te zamen *f* 9632,80. Administratiekosten *f* 2200. Reparatiën aan wapens en ledergoed *f* 516,48 Fourages *f* 12.581,85. Te zamen *f* 137.431,13.

Daarentegen is meer geraamd moeten worden: Door dat het getal vrijwilligers op het oogenblik toeneemt, is voor 40 huzaren meer soldij enz. uitgetrokken. Die 160 man veroorzaken eene uitgaaf van *f* 42.048, verschil door ronde sommen *f* 2,13. Te zamen *f* 42.050,13. Blijft dus minder *f* 95.381.

Ad art. 10. Ook hier kan eene veel lagere raming plaats vinden. Van het bedrag bij de credietwet toegestaan (*f* 3.265.541), kan volgens de ramingen van den ondergeteekende eene som van *f* 1326.30 worden afgetrokken.

Door hem is minder geraamd: Afschaffing van administrateurs van kleeding *f* 7400. Schrijvers, kleer- en schoenmakers *f* 2145,55. Te zamen *f* 9545,55. Administratiekosten *f* 3750. Reparatiën aan wapens en ledergoed *f* 552,25, Fourages *f* 116,289.

Ten gevolge van eene fout in de credietwet, die thans is verbeterd (kapiteins 1e klasse te veel en 2e klasse te weinig, bij de vestingartillerie) *f* 3,200. Te zamen *f* 133,336,80. Meer geraamd: Kolonel, commandant der vestingartillerie, generaal *f* 500. Meer toelage voor den commandant torpedo-compagnie *f* 200, Verschil door ronde sommen *f* 680. Te zamen *f* 706,80. Derhalve minder *f* 132,630.

Ad art. 11. Het geringe verschil tusschen de op dat artikel bij de credietwet aangenomen en thans uitgetrokken cijfers wordt verklaard door onderstaand overzicht:

Minder wordt geraamd: 2 kapiteins 1e klasse *f* 3600, 4 1e luitenants meer en 7 2e luitenants minder *f* 2500. Afschaffing van: administrateur van kleeding *f* 1200 en 2 schrijvers, kleer- en schoenmaker *f* 1208,40, administratiekosten *f* 250, reparatiën aan wapens en ledergoed *f* 151,45 en fourages *f* 146. Te zamen *f* 9055,85.

Meer wordt geraamd: 1 kolonel, bevelhebber *f* 4500, 1 majoor *f* 3000, luitenant voor speciale diensten, kan worden kapitein *f* 400, minder aftrek voor incompleet *f* 500 en verschil ronde som *f* 1,85. Te zamen *f* 8401,85. Bedrag van bovenbedoeld verschil *f* 654.

IVe AFDEELING.

Remonte.

Ad art. 12. Het voor de remonte bij de credietwet toegestane cijfer van *f* 385,450 zal, naar de schatting van den ondergeteekende, op verre na niet noodig zijn voor aanvulling van het vereischte aantal paarden. Hij heeft daarvoor thans niet meer uitgetrokken dan *f* 239,200. Alzoo minder *f* 146,250 doordat veel minder paarden zijn afgevoerd dan waarop bij de credietwet was gerekend. Ten gevolge daarvan worden, in plaats van 593, slechts 368 paarden aangeschaft, dus 225 minder; gerekend tegen den prijs van *f* 650 per stuk, maakt *f* 146,250.

Ve AFDEELING.

Koninklijke Militaire Academie.

Ad art. 13. De som op dit artikel toegestaan bij de credietwet, en die welke thans daarop wordt uitgetrokken, verschillen weinig van elkaar.

Het geringe verschil ontstaat door eene hoogere raming wegens: 1°. Schadeloosstelling voor huishuur aan den gouverneur der Academie *f* 800. 2°. Meer traktement wegens rangsverhooving van den eersten officier *f* 400. 3°. Schadeloosstelling voor huishuur aan den eersten officier *f* 400. Dus meer *f* 1600.

Daarentegen is minder geraamd voor schadeloosstelling wegens fourages *f* 861. Dus in het geheel meer *f* 739.

In den toelichtenden staat op art. 13 worden de posten, betreffende den gouverneur en den eersten officier der Koninklijke Militaire Academie, tot een eenigszins hooger bedrag uitgetrokken dan in de voorloopige begrooting voor het jaar 1879 het geval was.

Vindt deze verhooving haren grond eensdeels in eene rangsverhooving van laatsbedoelden hoofdofficier, anderdeels is zij een gevolg van de opneming in dit artikel van schadeloosstelling voor huishuur voor de beide officieren, waarop zij, volgens art. 120 van het bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur vastgestelde reglement voor de Koninklijke Militaire Academie, recht hebben, wanneer zij niet in de gebouwen der Academie worden gehuisvest of eene vrije woning buiten die gebouwen ter bewoning hebben ontvangen. De gouverneur der Academie genoot de vergoeding van *f* 800 reeds ten vorigen jare; de eerste officier der Academie bewoont alsnu een der gebouwen van die inrichting.

Een opzettelijk onderzoek is ingesteld, om na te gaan welke de minst kostbare wijze zou wezen om in de behoefte aan ruimte te voorzien, die een gevolg is van het groote aantal cadetten, dat voortaan op de Academie zal aanwezig zijn.

Waarschijnlijk zal daartoe gebruik moeten worden gemaakt van het Rijksgebouw, waarin de eerste officier thans woont. In dat geval zal hem ingevolge voormeld artikel van het reglement schadeloosstelling voor huishuur moeten worden toegekend.

Voorzichtigheidshalve wordt daarop thans dus gerekend.

VIIIe AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Ad artt. 15 en 16. Het bij de credietwet voor deze afdeeling vastgestelde cijfer van f 644.775 kan thans door f 637.650 vervangen, en de begrooting van dat onderdeel van het VIIIe hoofdstuk dus f 7125 minder gesteld worden.

Lager geraamd werd: Voor het personeel, in dienst bij het garnizoenshospitaal te Vlissingen (omdat het voornemen bestaat, dat hospitaal als zoodanig tegen 1 Juli 1879 op te heffen f 3925. Voor verpleging van zieken in militaire hospitalen (om dezelfde reden) f 3000. Voor onderhoud en vernieuwing van voorwerpen tot ligging en kleeding, tot het verkrijgen eener ronde som f 36,20. Voor toelage ter tegemoetkoming in de kosten, vallende op het onderhoud der slaafourituren in de garnizoens-infirmeriën door de opheffing van de infirmeriën te Woerden en Neuzen op 1 Mei 1879, waar tegenover echter de oprichting staat van infirmeriën te Roermond op 1 Mei 1879 en te Vlissingen op 1 Juli 1879 f 163,80. Te zamen f 7125.

Xe AFDEELING.

Materieel der artillerie.

Ad art. 19. Bij de credietwet is op art. 19 een bedrag uitgetrokken van f 425,825. Thans wordt dat artikel geraamd op 416,783, zoodat er volgens deze begrooting f 9042 minder noodig zal zijn.

Het totaal der sommen, op dit artikel wegens de in den loop van 1878 gedane versterkingen beschikbaar, is thans bekend. Dit bedrag (ad f 22.341,50) wordt, in plaats van de in credietbegrooting gestelde som van f 13.300, van de bij dit artikel geraamde uitgaven afgetrokken.

Ad art. 20. De sommen, noodig tot aankoop van materialen en tot het bestrijden der verschillende uitgaven, die op dit artikel betaald moeten worden, zijn thans met meer nauwkeurigheid in overeenstemming met de vermoedelijke behoefte geraamd kunnen worden dan eenige maanden geleden bij het opmaken der voorloopige begrooting. Dientengevolge zijn de meeste posten gewijzigd, sommige verhoogd, andere verminderd of geheel weggelaten.

Bij onderdeel B is onder *d* eene som van f 6000 uitgetrokken voor den aanmaak van verwisselstukken en geweermaakersgereedschappen ten behoeve van de korpsen van het leger, omdat, ter vereenvoudiging van de administratie, de bepaling gemaakt is, dat de verwisselstukken niet meer met de korpsen verrekend en door deze betaald, maar kosteloos verstrekt zullen worden. Dientengevolge is deze uitgave nu op art. 20, materieel der artillerie, overgebracht.

Verder is om dezelfde reden als bij art. 19 van het totale bedrag van dit artikel afgetrokken eene som van f 17.318,50, met het oog op hetgeen wegens versterkingen beschikbaar zal komen, in plaats van f 9400, die op de credietbegrooting voorkwamen.

Het eindcijfer der Xe afdeeling ad f 891.815 is f 5240 hooger dan dat der credietwet.

XIe AFDEELING.

Materieel der genie.

Ad art. 23. Behalve voor de werken vermeld in den toelichtenden staat der voorloopige begrooting zijn thans nog gelden uitgetrokken voor:

1°. het vernieuwen van een wachthuis in het Sterrebosch te Utrecht *f* 900;

2°. het bouwen van privaten achter het kleedingmagazijn te Amsterdam *f* 2800, terwijl meer is aangevraagd:

a. voor het bouwen van magazijnen voor artillerie-materieel te Amsterdam *f* 16.000; *b.* betalingen voor reeds aanbestede werken *f* 1800. Zoodat art. 23 van bedoeld ontwerp-definitieve begrooting meer bedraagt dan dat der voorloopige begrooting *f* 21,500.

De redenen, die tot het opnemen in de begrooting van deze werken aanleiding hebben gegeven, zijn de volgende:

Ad 1um. Het bestaande wachthuis in het Sterrebosch te Utrecht is zoo slecht dat het dringend vernieuwing vereischt.

Ad 2um. Door de nieuwe inrichting van het centraalmagazijn van kleeding te Amsterdam, zijn aldaar een groot aantal personen, zoowel mannen als vrouwen, werkzaam. Meer privaten worden dringend gevorderd.

Ad a. Het gebrek aan ruimte tot berging van artillerie-materieel te Amsterdam is zoo groot dat het magazijn, bedoeld in de voorloopige begrooting, zal hierin voorzien, tenzij verscheidene lokalen van de Oranje-Nassau-kazerne, waarover tot kazerneering moet worden beschikt, aan hun primitief deel blijven onttrekken.

Dientengevolge is alnu in plaats van *f* 16.000 voor één magazijn tot berging voor artillerie-materieel te Amsterdam, voor het maken van magazijnen aldaar *f* 32.000 aangevraagd.

Ad b. Na het indienen van het ontwerp der credietwet heeft alsnog in 1878, ten gedeeltelijken laste van dat dienstjaar, de aanbesteding van het maken van een meetstation te Helder plaats gehad, waarvan de laatste termijn is aangewezen te betalen uit den dienst 1879. Die aanbesteding was urgent, ten einde de oefeningen met zwaar geschut te kunnen voortzetten.

Vandaar dat voor betalingen van reeds aanbestede werken, in stede van *f* 1200, eene som van *f* 3000 wordt vereischt.

Ad art. 26. De uitgetrokken som moet dienen voor de aanschaffing van 50 KM. telegraafkabel, voor den dienst te velde, welke hoeveelheid, van het op vorige begrootingen aangeschafte materieel voor genoemden dienst, bij den brand der Willemskazerne te Utrecht is te loor gegaan.

De waarde daarvan is evenmin als die voor verbrande geweren enz. op art. 61 *a* gebracht.

XIIe AFDEELING.

Kazerneering.

Ad art. 27. Bij onderdeel *b* van art. 27 zijn in het ontwerp der definitieve begrooting voor de eerste maal voor de navolgende werken bedragen uitgetrokken, als voor: 1°. het maken van eene loods tot hulpkazerneement in het fort op de Bildstraat *f* 9500; 2°. het maken van eene waschrichting in de exercitieloods te Kampen *f* 3000; 3°. het maken van buisleidingen van den stadswelput naar de kazerne te Doesborgh *f* 2400; 4°. het maken van eene zweminrichting voor het korps pontonniers te Dordrecht *f* 1200; 5°. voorzieningen aan de stallen te Bergen op Zoom *f* 3100; 6°. het maken van wasinrichtingen bij de Alexanders- en Frederikskazerne te 's Gravenhage *f* 16.500; 7°. het wijzigen

van de hoefsmederij bij de Frederikskazerne te 's Gravenhage *f* 800; 8°. het herstellen van vloeren in de kazerne te Gouda *f* 1000; 9°. het maken van eene waschinrichting op het kazerneplein te Gouda *f* 4300. Alzoo meer dan in de voorloopige begrooting *f* 41.800.

Bovengemelde werken zijn, op grond van het navolgende, in de ontwerp-begrooting opgenomen:

Ad 1um. Door den brand der Willemskazerne te Utrecht bestaat aldaar gebrek aan huisvesting van troepen. Om hierin te voorzien is, onder anderen, het bomvrije gebouw in het fort op de Bildstraat daartoe in gebruik.

De huisvesting in dat fort vereischt echter uitbreiding en verbetering, waarin door het maken van de hier bedoelde loods zal kunnen worden voorzien.

Ad 2um, 4um, 6um en 9um. De hier bedoelde wasch- en zweminrichtingen zijn verbeteringen van het kazernement, die in het belang der gezondheid van den soldaat worden vereischt.

Ad 3um. In de kazerne te Doesborgh is geen goed drinkwater. De manschappen moeten al het water dat noodig is uit de stadspomp halen, die zich op een betrekkelijk grooten afstand van de kazerne bevindt.

Deze toestand is op den duur niet houdbaar en kan door eene buisleiding van den stadswelpot naar de kazerne aldaar op afdoende wijze worden verbeterd.

Ad 5um. Ten gevolge van het in garnizoen houden van cavalerie te Bergen op Zoom wordt de verbetering van de stallen wenschelijk geacht.

Ad 7um en 8um. De wijziging van de hoefsmederij bij de Frederikskazerne te 's Gravenhage wordt vereischt uithoofde door de uitbreiding der stallen, bij die kazerne behorende, thans daarin zooveel paarden worden ondergebracht, dat de bestaande hoefsmederij niet meer voldoende was voor de behoefte.

De herstelling van vloeren in de kazerne te Gouda gedooft, bij den bouwvalligen toestand waarin de bestaande vloeren in dat gebouw verkeerden, geen langer uitstel.

XIIIe AFDEELING.

Verschillende uitgaven.

Ad art. 34. De kosten van de Rijks centraal- en garnizoensmagazijnen van kleeding, uitrusting, enz. worden geraamd op *f* 166.000, terwijl art. 34 in de credietwet is vastgesteld op een bedrag van *f* 145.700. Er wordt dus op dit artikel *f* 20.300 meer uitgetrokken.

Dit hoogere cijfer ontstaat door het navolgende:

Verhooging der bezoldiging der hoofd- en verdere geëmployeerden en uitbreiding van dat personeel *f* 6850.

Voor kapiteins- en luitenants-administrateur van kleeding, die vroeger bij de korpsen van het leger, doch thans op dit artikel zijn uitgetrokken *f* 15.400.

Meer geraamd voor stellingen en rakken en verdere magazijnskosten, noodig voor de garnizoensmagazijnen van kleeding *f* 4000.

Diverse uitgaven voor de garnizoensmagazijnen van kleeding, zooals: aankoop van gedrukte stukken en verdere bureaubehoeften, toelagen aan beheerders der magazijnen en aan officieren, tijdelijk belast met de functiën van technisch adviseur-keurmeester *f* 4050.

Totaal *f* 30.300.

Van dit bedrag moet echter worden afgetrokken voor:

Minder geraamd voor kampementseffecten enz., daar het gebleken is dat in den loop van dit jaar niet veel behoefte aan tentendoek zal bestaan *f* 10.000.

Gelijk verschil *f* 20.300.

Hiertegenover staat echter, dat door de overbrenging van de administrateurs van kleeding, de afschaffing van kleeder- en schoenmakers en schrijvers, mitsgaders voor minder bureaugelden en magazijnskosten op de IIIe afdeeling minder is geraamd:

	Administrateurs van kleeding.	Werkbazen en schrijvers	Administratie- kosten.
Infanterie	f 14.400	f 3435,30	f 9500
Cavalerie	» 6.400	» 3232,80	» 2200
Artillerie	» 7.400	» 2145,55	» 3750
Genie	» 1.200	» 1208,40	» 250

Alzoo te zamen f 55.122,05.

Ad art. 42. De ondergeteekende heeft gemeend dit artikel op een f 30.000 hooger cijfer te moeten voordragen.

In het jaar 1877 toch zijn de uitgaven op dit artikel zeer nabij de f 80.000 gekomen. Voor 1878 zal dit bedrag (hetwelk nog niet met juistheid bekend is) wel niet bereikt worden, maar er hebben toen omstandigheden toe medegewerkt om de som niet hoog te doen stijgen, als: korte duur der manoeuvres, weinig uitgaven voor transportmiddelen enz.

Met het oog op de omstandigheid, dat wellicht in het jaar 1879 meer uitgebreide oefeningen der artillerie, eene uitvoering van kondschapdienst door cavalerie, staf- en cavalerie-oefeningsreizen enz. uitgaven zullen veroorzaken, die art. 42 drukken, komt het voorzichtiger voor de vroegere raming van f 55.000 te vervangen door de hoogere van f 85.000.

Ad art. 45a. Naar de overtuiging van den ondergeteekende is eene goed ingerichte krijgsschool onmisbaar. De Staten, die aan hun krijgswezen de noodige zorg besteden, bezitten alle zoodanige inrichting, en daar waar, zooals hier te lande, geen gelegenheid voor den officier bestaat om zelf ervaring voor europeesche oorlogsvoering op te doen, is zij dubbel noodig.

Hij heeft dus gemeend, den in het ontwerp der credietwet uitgetrokken maar in de Tweede Kamer afgestemden post voor de uitgaven van zoodanige instelling, bij de voordracht der definitieve begrootingswet opnieuw aan het oordeel der Volksvertegenwoordiging te moeten onderwerpen. Intusschen zijn uit den toelichtenden staat de woorden *2e afdeeling* weggelaten.

De kosten der inrichting zijn geraamd op hetzelfde bedrag, als daarvoor in het ontwerp der credietbegrooting werd gesteld, met dien verstande, dat het artikel is verhoogd met f 950 als een gevolg der verwerping van het artikel van het Ie hoofdstuk der begrooting voor Nederlandsch-Indië, waarbij gelden voor de deelneming van Indische officieren aan de krijgsschool werden aangevraagd; door die verwerping toch kan geene restitutie uit de Indische geldmiddelen plaats grijpen.

Ad art. 46. Tegenover het bij de credietwet vastgestelde bedrag van f 38.063 wordt thans eene som van f 36.406 geraamd, dus minder f 1657.

Dit verschil ontstaat aldus.

Meer is geraamd: 1 soldaat voor speciale diensten f 242,72⁵. Verschil voor ronde sommen f 0,27⁵. Te zamen f 243.

Minder is geraamd: Voor 38 pupillen kleeding, ad f 50 per hoofd f 1900. In het geheel minder f 1657.

Tot toelichting van het *minder* geraamde diene het volgende:

Eene uitbreiding van het aantal pupillen zal in 1879 niet mogelijk zijn, vermits de vergrooting van het gebouw der pupillenschool niet vóór het einde van dit jaar kan gereed wezen, hetgeen bij het opmaken der credietbegrooting nog niet bekend was, daar de aanbesteding eerst in het einde van het vorige jaar heeft plaats gevonden.

Men zal zich dus moeten bepalen tot het aanvullen der plaatsen welke open

komen door het overgaan van pupillen, die daartoe in de termen vallen, naar het instructie-bataljon en de artillerie instructie-compagnie.

XIVe AFDEELING.

Maréchaussée.

Ad art. 48. Het verschil tusschen de begrooting bij de credietwet en die van thans, bedragende eene som van f 5945, is een gevolg van mindere raming: voor fourages ad f 5927,60 en voor verschil ronde som ad f 17,40.

XVIIe AFDEELING.

Buitengewone uitgaven.

A. Materieel der artillerie.

Tot toelichting van hetgeen op de artt. 57, 58, 59 en 60, die in de credietbegrooting eveneens voorkwamen, uitgetrokken wordt, moge het volgende strekken:

Ad art. 57. De som van f 20.000 is op f 40.000 gebracht, omdat bij het opmaken van bovengenoemde begrooting, door eene vergissing, de prijs van nagevoeg alle materialen *niet* in de opgegeven som van f 20.000 begrepen is; deze vergissing is nu hersteld.

Ad art. 58. De som van f 70.000 is op f 30.000 verminderd, omdat na het samenstellen der credietbegrooting, ten gevolge van eene nadere en nauwkeurige opneming der vaarwaters, besloten is de torpedo-versperring van het Volkerak, niet, zooals primitief bepaald was, ten zuiden van het fort de Ruyter, maar ten noorden van het fort aan te brengen.

Dientengevolge wordt de te versperren breedte kleiner dan bij het eerste ontwerp en zijn hiertoe minder torpedo's noodig, dan waarop bij het opmaken der credietbegrooting gerekend was.

Ad art. 60. De toegestane som van f 67.000 is tot op f 35.000 verminderd. Voorloopig althans wenscht de ondergeteekende minder brandzeilen te doen aankopen en aan de garnizoenen te doen verstreken dan oorspronkelijk in het voornemen lag. Uit ingewonnen inlichtingen toch schijnt te blijken, dat deze zeilen in geval van brand slechts bij uitzondering tot het dekken van gebouwen met pannen daken noodig zijn.

Ad art. 60a, onderdeel a. Een groot aantal kanonnen van 12 cM. L. achterlaad ontbreekt nog volgens de vastgestelde armeeringsstaten aan de bewapening der bestaande verdedigingswerken. Bovendien zijn er nog volstrekt geene voorhanden ter bewapening der in aanbouw zijnde sterkten.

Ten einde in dit gebrek eenigszins te voorzien, wordt het door den ondergeteekende noodzakelijk geacht, jaarlijks met de aanschaffing of aanmaak van een zeker aantal der ontbrekende vuurmonden voort te gaan, waartoe echter de gieterij van bronzen geschut in de eerstvolgende twee jaren weinig zal kunnen bijdragen, aangezien het voornemen bestaat aldaar in de eerste plaats het benoedigde veldgeschut te doen aanmaken.

Om gedurende al dien tijd niet stil te staan, ten opzichte van de voorziening in het ontbrekende vestinggeschut, blijft dus niets over dan het aankopen van stalen kanonnen.

Deze kanonnen, waarvan wij er reeds 118 hebben, zijn van uitmuntende hoedanigheid, en zullen zelfs bij eene eventuele herziening der armeerings, in niet minder aantal dan thans noodig zijn.

Om vorenstaande redenen worden hier de benoedigde gelden tot de aanschaffing van 40 dezer vuurmonden aangevraagd.

Onderdeel b. Aangezien nog een aantal aftuiten ontbreken, wordt het wenschelijk geacht dit jaar een veertigtal te kunnen doen aanmaken.

Ad art. 60b. Onze artillerie te velde behoort, tegen den vijand optredende,

het bewustzijn te hebben, dat hare kanonnen niet minder zijn dan die van haren tegenstander.

Dit is echter ten opzichte van de bestaande vuurmonden niet het geval.

Deze vuurmonden zijn vervaardigd van gewoon brons, dat onvoldoende hardheid heeft, om het gebruik van grootere ladingen dan de tegenwoordige, tot het bekomen der gewenschte uitwerking, toe te laten; terwijl bovendien dit gebrek aan hardheid oorzaak is, dat het achterste gedeelte der ziel van den vuurmond, reeds bij het gebruik der thans aangenomene lading, uitgezet wordt, waardoor onregelmatige schootsverheden bij aanwending van dezelfde opzethoogte, bij de onderscheidene vuurmonden wordt verkregen.

Verder laat de inrichting van het kanon de invoering niet toe van een zwaarder projectiel.

Ofschoon de ondergeteekende zich persoonlijk bewust was, dat ons veldmaterieel niet op voldoende wijze aan zijne bestemming kon beantwoorden, heeft hij echter, met het oog op het gewicht der zaak, gemeend, daaromtrent het oordeel van alleszins bevoegde artillerie-officiëren te moeten inwinnen.

Volgens het eenparig gevoelen van de leden dezer commissie, onlangs opzettelijk door hem benoemd, om rapport uit te brengen over het materieel van de bereden artillerie, voldoet ons veldkanon ten opzichte van de uitwerking en de duurzaamheid niet aan de eischen, die thans voor dergelijken vuurmond gesteld moeten worden, ook met het oog op de bewapening der veldartillerie van bijna alle mogendheden, en is het uit dien hoofde noodzakelijk, dat al dadelijk maatregelen genomen worden, om tot de invoering van een nieuw veldkanon over te gaan.

Op grond van dit advies, waarmede de ondergeteekende zich volkomen vereenigt, worden hier de noodige gelden aangevraagd voor de vervaardiging en beproeving van twee veldkanonnen van staalhard brons, terwijl het zijn voornemen is, om onmiddellijk na een gunstigen afloop der proef de vervaardiging van het benodigde materieel in de Rijksgeschutgieterij te 's Gravenhage te doen aanvangen, waartoe de vereischte gelden op de begrooting van het volgende jaar gebracht zullen worden.

Ad art. 60c. Met de voorhandene werktuigen zouden in de gieterij voor bronzen geschut jaarlijks slechts 60 veldkanonnen van staalhard brons vervaardigd kunnen worden, en zou bijgevolg de aanmaak van de benodigde 150 vuurmonden $2\frac{1}{2}$ jaar vorderen.

Het zal wel geen betoog behoeven, dat de opgegeven tijd te lang is, en dat, zoo tot de vervaardiging van geschut van staalhard brons besloten wordt, het productievermogen der gieterij zoodanig moet worden verhoogd, dat jaarlijks minstens 100 veldkanonnen kunnen worden gemaakt.

Tot het bereiken van dit doel, zijn de werktuigen — twee boorbanken en een stoomwerktuig — bestemd, voor wier aanschaffing hier het noodige geld aangevraagd wordt.

Het vermeerderen van het productievermogen van onze geschutgieterij is buitendien wenschelijk, om haar in staat te stellen, na het vervaardigen van de voren genoemde 150 veldkanonnen, eenigszins noemenswaardig bij te dragen tot de vervaardiging van het benodigde vestinggeschut, ten einde alsdan, voor zooveel zulks mogelijk zal blijken te zijn, een gedeelte van dit geschut van staalhard brons te maken.

De ondergeteekende zou dit vooral ook daarom wenschelijk achten, vermits alsdan de gelden, die voor dat geschut gevorderd worden, in het eigen land verwerkt wordende, blijven.

Ad art. 60 d. Op twee in 1878 met de fabriek van KRUPP gesloten contracten moet noch eene zekere hoeveelheid artillerie-materieel opgeleverd worden. De transportkosten en invoerrechten voor dit materieel waren begrepen in de som, uitgetrokken op de begrooting van het afgelopen jaar, — *Art. 58. »Aanschaffing en aanmaak van vestinggeschut met den aankleve van dien;* — doch zij kun-

nen nu niet meer daaruit worden gekweten, niettegenstaande op dit onderdeel eene som van ruim f 150.000 ongebruikt gebleven is.

De benoodigde gelden tot het doen dezer uitgaven zijn uit dien hoofde op deze begrooting overgebracht.

B. Kazerneering.

Ad art. 61. Bij dit artikel wordt voor het eerst geld aangevraagd voor: het inrichten voor het groot arsenaal tot kazerne te Bergen op Zoom f 40.000, terwijl meer dan in de voorloopige begrooting wordt uitgetrokken voor: werken op de Oldebroeksche heide f 27.000. Alzoo meer dan in de voorloopige begrooting f 67.000.

Ten aanzien van die aanvragen heeft de ondergeteekende de eer het navolgende mede te deelen.

Door de aanstaande uitbreiding van het garnizoen te Bergen op Zoom zal er, vooral bij het onder de wapens komen van twee lichten miliciens, aldaar groot gebrek aan huisvesting ontstaan.

Ten einde daarin te voorzien is voor het inrichten van het groot arsenaal tot kazerne te Bergen op Zoom f 40.000 uitgetrokken.

Wordt dit werk uitgevoerd, dan zal in die kazerne (arsenaal) een bataljon infanterie kunnen worden gehuisvest.

Behalve de werken op de Oldebroeksche heide, welke in de voorloopige begrooting zijn gesteld, zijn thans in de ontwerp-definitieve begrooting nog opgenomen:

a. het maken van een officierspaviljoen, welk werk noodig is voorgekomen, vermits ter genoemde plaatse tijdens de cursussen der artillerie-schietschool 20 officieren aanwezig zullen zijn, en in het bestaande paviljoen slechts ruimte voor het verblijf van 10 officieren is; en

b. het begrinden langs den *Hessenweg* van af den Rijksgrindweg tot aan *de Dellen*, waarvan de uitvoering noodig is tot verbetering der gemeenschap in de legerplaats en om de particuliere communicatie tijdens het vuren niet te stremmen.

C. Uitgaven veroorzaakt door den brand te Utrecht.

Ad art. 61a, 61b en 61c. Gelijk bekend is, werd in den nacht van den 18den op den 19den October 1877, de Willemskazerne te Utrecht, bewoond door het bataljon mineurs en sappeurs, de 1e, 3e en 5e compagnie van het depot van het 8e regiment infanterie, benevens de 4e, 5e, 7e, 9e, 10e en 13e compagnie van het voormalig 2e regiment vestingartillerie, nagenoeg geheel door brand vernield, terwijl daarbij tevens eene groote hoeveelheid goederen tot den mazajnsvoorraad der korpsen behoorende en in de bovenlokalen opgelegd, verloren is gegaan.

Hoewel in de Memorie van Beantwoording betrekkelijk het wetsontwerp tot wijziging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1877 een en ander dien-aangaande is vermeld, heeft de ondergeteekende gemeend ook thans nog te moeten herinneren, dat, volgens hetgeen een ingesteld onderzoek geleerd heeft, de brand is ontstaan in eene aan de kazerne grenzende grutterij, van waar hij zich, door een hevige wind aangewakkerd, met zoo groote snelheid aan de kazerne heeft medegedeeld, dat alle aangevende pogingen om het gebouw te redden, vruchteloos zijn geweest.

Als altijd bij dergelijke voorvallen, zijn enkele punten, niettegenstaande het lang voortgezet onderzoek, onopgehelderd gebleven, maar zeker is het, dat geen der militaire autoriteiten in billijkheid van plichtverzuim of achteloosheid beschuldigd kan worden.

Het gebeurde heeft intusschen aanleiding gegeven om de noodige maatregelen te nemen, ten einde de herhaling van eene zoodanige ramp zooveel mogelijk te voorkomen.

De brandblusmiddelen zijn overal nagezien en verbeterd of aangevuld; de brandreglementen voor de verschillende garnizoenen en inrichtingen zijn aan eene herziening onderworpen. Men macht zich vleien, dat zoodoende het gevaar voor brand in de verschillende militaire gebouwen zooveel doenlijk is afgewend.

Bij den bedoelden brand nu is, zooals boven gezegd werd, eene groote hoeveelheid goederen, aan het Rijk behoorende, verloren gegaan. Bovendien hebben vele militairen, die in de kazernen woonden, schier alles verloren en bevonden zich in de magazijnen der kazerne ook eenige door verschillende fabrikanten geleverde partijen kleeding- en uitrustingstukken, die voorloopig in ontvangst waren genomen en nog geheel of gedeeltelijk gekeurd moesten worden. Een en ander was, blijkens ingewonnen informatiën, niet tegen brandschade verzekerd.

De bij deze Memorie van Toelichting behoorende bijlage, samengesteld naar aanleiding van de uit den brand geredde registers en andere vertrouwbaare aantekeningen, geeft een overzicht van hetgeen door dien brand verloren is gegaan. In geld uitgedrukt, komt het verlies neder op een bedrag van *f* 406.529,96^s.

Die som zou kunnen worden verminderd met een bedrag van *f* 37.641, indien het Rijk het verlies niet vergoedde, dat de onderofficieren en manschappen en de fabrikanten hebben geleden. Het Rijk is daartoe, ook naar het destijds ingewonnen advies der landsadvocaten, niet verplicht. Den ondergeteekende is het evenwel voorgekomen, dat er uit een oogpunt van billijkheid veel voor vergoeding der geleden schade te zeggen viel, en, vertrouwend dat de Vertegenwoordiging in dit opzicht in zijn gevoelen zou deelen, heeft hij gemeend de geheele hierboven aangeduide som in de voorgedragen drie artt. 61 a, 61 b en 61 c te moeten opnemen.

's Gravenhage, 2 Maart 1879.

De Minister van Oorlog,
DEN BEER POORTUGAEL.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN TOELICHTING.

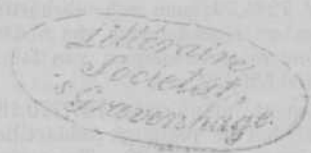
OVERZICHT van het geldelijk bedrag der schade, veroorzaakt door den brand in de Willemskazerne te Utrecht in den nacht van 18 op 19 October 1877.

Aan brood *f* 47,79; aan voorwerpen van kleeding en uitrusting van onderofficieren en manschappen *f* 19.466,79; aan voorwerpen van nachtligging *f* 25.518,14; aan voorwerpen van ledergoed *f* 26.746,60; aan in de magazijnen van kleeding opgelegde goederen *f* 270.547,64; aan voorwerpen tot het opleggen en bergen van goederen in de magazijnen *f* 6149,59^s; aan keukengereedschappen der onderofficieren en manschappen *f* 7285,76; aan schoolbehoeften *f* 3127,32^s; aan de boekerijen *f* 1000; aan bijzondere eigendommen van onderofficieren en manschappen *f* 4676,98, en aan bijzondere eigendommen van fabrikanten en leveranciers *f* 32.963,34^s. Te zamen *f* 406.529,96^s.

Waarvan: bij het 8e regiment infanterie *f* 137.770,18^s, bij het 1e regiment veldartillerie *f* 74.940,73^s, bij het 2e regiment veldartillerie *f* 104.041,76 en bij het bataljon mineurs en sappeurs *f* 89.777,29. Te zamen *f* 406.529,96.

De schade aan bijzondere eigendommen, waarvoor hiervoren de som van *f* 32.963,34^s wordt uitgetrokken, is door de na te noemen fabrikanten en leveranciers geleden elk voor het bedrag achter ieders naam vermeld, als: H. MATTHIJSEN te Tilburg *f* 8346,83^s, L. V. LEDEBOER EN ZONEN te Tilburg *f* 2795,04, P. en H. VREEDE EN C^o. te Tilburg *f* 7825,02^s, F. PAUWELS te 's Hage *f* 615,32, J. A. DE BOOY Jr. te 's Bosch *f* 1736,41, J. A. DE BOOY Jr. te Breda *f* 956,83, Directie Zaklinnenfabriek te Harlingen *f* 475, W. J. VAN HEINSBERGEN te 's Hage

f 29,60, B. H. VAN DER MEER te Groningen f 845, 's Rijks gevangenis te 's Bosch f 17,02, C. BOGAERS te Tilburg f 2765,38⁵, L. VAN DE WINKEL te 's Bosch f 239,84, C. N. TEULINGS te 's Bosch f 16, W. GRAFHORST te Kampen f 63,45, W. PARREE EN ZONEN te Utrecht f 130,85, J. D. HUFFERMAN te Utrecht f 294, J. VAN DOORN te Boxel f 18,25, H. BLANK ERS te 's Bosch f 1,45, CH. REP EN ZON te Amsterdam f 36,90, Mr. kleedermaker van het 2e regiment vestingartillerie f 727,69, Mr. schoenmaker van het 2e regiment vestingartillerie f 293,21, A. VAN DONGEN EN ZON te Breda f 79,18 en Gebr. DIEPEN te Tilburg f 4655,05⁵. Te zamen f 32,963,34⁵.

WIJZIGING DER WET VAN 21 JANUARI 1879 (STAATSBLAD
N°. 48), HOUDENDE VASTSTELLING DER BEGROOTING
VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOL-
TOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL
DIENST 1879.

ONTWERP VAN WET

WIJ WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken eener wijziging der wet, houdende vaststelling der begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor het dienstjaar 1879;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. Art. 2 der begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, voor het dienstjaar 1879, vastgesteld bij de wet van 21 Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 18), wordt zoodanig gewijzigd, dat daarvoor moet worden gelezen:

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden hiertoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanleve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van rechten, kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten, het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz., een en ander betrekking hebbende tot de voltooiing van de verbetering of van het maken van werken in de Nieuwe Hollandsche Waterlinie:

1°. Eindverbetering der vesting Naarden *f* 49.400. 2°. Het verbeteren van het fort Hinderdam *f* 35.000. 3°. Idem van het fort Kijkuit *f* 65.000. 4°. Idem van het fort Spion *f* 65.000. 5°. Idem van het fort Nieuwersluis *f* 150.000. 6°. Idem van het fort Tienhoven *f* 65.000. 7°. Maken van een werk bij Maarsseveen *f* 60.000. 8°. Eindverbetering van het fort aan de Gagel *f* 18.400. 9°. Idem van het fort Rijnauwen *f* 71.000. 10°. Het verbeteren van het fort Vechten *f* 100.000. 11°. Eindverbetering van het fort aan het Hemeltje *f* 100.000. 12°. Het verbeteren der stelling van Honswijk *f* 180.000. 13°. Eindverbetering der positie bij Jutphaas *f* 60.000. 14°. Eindverbetering van de gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten en van de inundatiemiddelen benoorden de Lek *f* 63.000. 15°. Idem der stelling van Everdingen *f* 84.500. 16°. Het maken van een batterij op den spoorweg Dordrecht—Elst, nabij den Diefdijk *f* 27.000. 17°. Eindverbetering der stelling van Asperen *f* 213.500. 18°. Idem der werken

bij Vuren *f* 18.700. 19°. Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal *f* 41.000. 20°. Eindverbetering van de werken aan den Brakelschen dijk *f* 150.000. 21°. Het verbeteren der vesting Gorinchem *f* 30.000. 22°. Eindverbetering van het werk aan de Bakkerskil bij de Papsluis *f* 9.200. 23°. Maken van een werk aan het Steurgat *f* 80.000. 24°. Verbeteren der inundatiemiddelen in het land van Altena *f* 20.000. 25°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken aan deze linie vereischt. *Memorie*. 26°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie *f* 7.800. Te zamen *f* 1.763,500.

Art. 2 wordt mitsdien verhoogd met *neven honderd zestien duizend vijf honderd gulden* (*f* 916.500), waardoor het artikel werd gebracht op *een millioen zeven honderd drie en zestig duizend vijf honderd gulden* (*f* 1.763,500).

Voorts worden de volgende artikelen bijgevoegd:

Art. 2a. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van den Helder:

1°. Het verbeteren van het fort Kijkduin *f* 100.000. 2°. Het vereenigen van de batterij Kaaphoofd met het fort Erfprins en het verbeteren van laatstgenoemd fort *f* 80.000. 3°. Het maken van drie bewakingsposten (remises) op den Zee-dijk *f* 40.000. 4°. Het maken van een fort op de Harssens *f* 300.000. 5°. Het verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten Oost- en Westoever *f* 80.000. 6°. Het verbeteren van het fort Dirks Admiraal *f* 50.000. Te zamen *f* 650.000.

Art. 2a wordt mitsdien vastgesteld op *zes honderd vijftig duizend gulden* (*f* 650.000).

Art. 2b. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken, met den aankleve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de werken tot dekking van rivierovergangen en opnemen van troepen aan IJssel, Waal en Maas:

1°. Het verbeteren en aanvullen van het werk bij Westervoort *f* 50.000. 2°. Idem van het fort op den noordelijken Waaloever bij Nijmegen *f* 30.000. 3°. Idem van het fort bij Crèvecoeur *f* 70.000. Te zamen *f* 150.000.

Art. 2b wordt mitsdien vastgesteld op *honderd vijftig duizend gulden* (*f* 150.000)

Art. 2c. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende op de verbetering van de stelling van Amsterdam:

Het maken van een fort bij IJmuiden *f* 250.000.

Art. 2 c. wordt alzoo vastgesteld op *twee honderd vijftig duizend gulden* (*f* 250.000).

Art. 2d. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van het Hollandsch diep en het Volkerak:

Het verbeteren van de positie van Willemstad *f* 200.000.

Art. 2d wordt derhalve vastgesteld op *twee honderd duizend gulden* (*f* 200.000).

Art. 2e. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van de monden van de Maas en van het Haringvliet;

1°. Het maken van een werk aan den Nieuwen Maasmond *f* 70.000. 2°. Het verbeteren van de vesting Hellevoetsluis *f* 150.000. Te zamen *f* 220.000.

Art. 2e wordt mitsdien vastgesteld op *twee honderd twintig duizend gulden* (*f* 220.000).

Wijders wordt

Art. 4. Onvoorzienne uitgaven, mede vastgesteld bij de aangehaalde wet, verhoogd met *twee en twintig duizend vijf honderd gulden* (*f* 22.500), waardoor het artikel wordt gebracht op *vijf en zeventig duizend vijf honderd gulden* (*f* 75.500).

ART. 2. Tengevolge van ART. 1 dezer wet:

het totaal van de voornoemde vestingbegrooting verhoogd met *twee millioen vier honderd negen duizend gulden* (*f* 2.409.000) en nader gebracht op *drie millioen vier honderd negen duizend gulden* (*f* 3.409.000);

de som, vermeld onder *a* van ART. 2 der voormelde wet, verhoogd met *een millioen negen honderd negen en tachtig duizend gulden* (*f* 1.989.000) en nader gebracht op *twee millioen acht honderd zeven en negentig duizend gulden* (*f* 2.897.000), en

in plaats van de in ART. 3 der voornoemde wet voorkomende woorden: »de artt. 2 en 3 van ART. 1 dezer wet" gelezen: »de artt. 2, 2a, 2b, 2c, 2d, 2e en 3 van ART. 1 dezer wet".

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. De wet van den 18den April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), tot regeling en voltooiing van het vestingstelsel, geeft in art. 2 de volgorde aan, waarin de verbetering der verschillende liniën zal geschieden en bepaalt in art. 3, dat de daartoe noodige werken binnen den tijd van *acht jaren*, te rekenen van 1 Januari 1875, gereed moeten zijn.

De bij art. 2 vastgestelde orde van uitvoering is, zooals men weet, de volgende:

1°. de Nieuwe Hollandsche Waterlinie van de Zuiderzee langs Utrecht tot de Lek, van de Lek tot de Merwede en door het land van Altena, tot de Nieuwe Merwede; de stelling van den Helder; een gedeelte van de werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan IJsel, Waal en Maas en een gedeelte van de stelling van Amsterdam;

2. de stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak en de stelling van de monden van de Maas en van het Haringvliet;

3°. het overige gedeelte der werken tot dekking van rivierovergangen enz., en de stelling van de Geldersche vallei met die in de Neder-Betuwe als voorpoststelling der Nieuwe Hollandsche Waterlinie;

- 4°. het overig gedeelte van de stelling van Amsterdam;
 5°. de Zuider-waterlinie van de Maas boven St. Andries tot den Amer beneden Geertruidenberg;
 6°. de werken van de Wester-Schelde.

Sedert het tot stand komen der vestingwet is, met inbegrip van de voor 1878 toegestane gelden, eene som van ruim f 10.000.000 besteed (1).

Tot dusverre is hoofdzakelijk slechts aan de Nieuwe Hollandsche Waterlinie gewerkt. Deze linie nadert dan ook hare voltooiing.

De ondergeteekende wenscht dus allereerst den arbeid aan die *linie* tot een einde te brengen, opdat althans dit ons voornaamste verdedigingsmiddel tegen vijandelijke ondernemingen, van de landzijde, zoo spoedig mogelijk op alle punten gereed kome.

Met de sommen, die voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie op deze begroo-ting zijn gesteld, zal zij — een paar punten uitgezonderd — in allen deele in zeer voldoende toestand zijn gebracht. Voor deze punten zullen uit den aard en wegens den omvang der daaraan te verrichten werkzaamheden, nog bij vol-gende begroo-tingen, sommen moeten worden aangevraagd, als op den hierbij gevoegden toelichtenden staat aangegeven is. Uit dezen staat blijkt tevens welk totaal-bedrag alsnog aan de Nieuwe Hollandsche Waterlinie zal moeten worden besteed om deze, over hare geheele uitgestrektheid, in gelijken staat van voltooiing te brengen.

De reden waarom eene dier sommen voor memorie uitgetrokken, is wordt lager verklaard.

§ 2. Wordt alzoo ten aanzien der Nieuwe Hollandsche Waterlinie, met deze begroo-ting aan de wet van den 18den April 1874 voldaan — zonder het eind-cijfer dier begroo-ting overdreven hoog op te voeren, dient tevens de verbetering der overige liniën ter hand te worden genomen. Immers de termijn van *acht* jaren, te rekenen van 1 Januari 1875, voor het tot stand komen van alle de bij art. 2 dier wet bedoelde werken, bij art. 3 dier wet bepaald, gedooft niet dat hiermede langer worde gedraald. De weg, die daarbij moet worden gevolgd, wijst art. 2 der wet aan.

Naar de orde waarin, volgens dat artikel, de werkzaamheden tot regeling en voltooiing van het vestingstelsel elkander zullen moeten opvolgen, worden dan ook, bij deze begroo-ting, allereerst sommen voor de stelling van den Helder, vervolgens voor enkele werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan IJssel, Waal en Maas, verder enkele posten voor de stellingen van Amsterdam, voor die van het Hollandsch Diep en het Volkerak, en einde-lijk, ook voor de stelling der monden van de Maas en van het Haringvliet ge-steld. Daarbij kan, uit den toelichtenden staat, tot deze Memorie behoorende, blijken, tot welk geheel bedrag elk dier sommen bindt en tevens, welk bedrag de ondergeteekende in het geheel voor de voltooiing der stellingen van den Helder en van die van de monden van de Maas en van het Haringvliet wenscht te besteden.

Thans reeds opgaven als de laatstbedoelde te doen, ook voor de andere stellingen in deze begroo-ting genoemd, kwam den ondergeteekende niet raad-zaam voor.

Overtuigd van de verplichting geene andere gelden aan te vragen dan die hij door zelfstandig oordeel weet dat goed besteed zullen zijn en slechts voor werken die in het algemeen kader der defensiewerken zullen passen, mag hij, zijns inziens, nu de tijd na zijn optreden als Minister heeft ontbroken om zijne plannen voor sommige liniën in ontwerpen over te brengen en te doen begrooten,

(1) Verwerkt is: In 1875 een bedrag van f 2.200.000; in 1876 een bedrag van f 1.630.000; in 1877 een bedrag van f 3.387.000, terwijl de begroo-ting voor 1878 bedraagt 2.950.000. Te zamen f 10.167.000.

ook voor zoodanige werken aan de Kamer geen ramingen voorleggen, die toch uit den aard der zaak niet anders dan hoogst globaal zouden kunnen zijn. Hierom mogen evenwel, nu als het ware de voorpoorten, tot het hart des lands voerende, weldra zullen zijn gesloten, geen achterdeuren geheel open gelaten blijven. Het is tijd dat ook die behoorlijk voorzien worden. Dat hart des lands met onze drie grootste koopsteden en stapelplaatsen van den handel, die zich daarin bevinden, ligt thans nagenoeg onbeschermd tegen overvallingen van uit zee. Het is echter niet alleen door 't Noordzeekanaal, maar ook door den waterweg langs Rotterdam naar zee en langs de meer zuidelijk gelegen zee-gaten te bereiken.

Moge de Rotterdamsche waterweg thans nog niet voor dieptredende pantser-schepen bevaarbaar zijn, men mag hopen dat zulks in eene niet verwijderde toekomst het geval worde, en vergeete niet dat inmiddels reeds kleinere gepantserde schepen, van minderen diepgang, binnen weinige uren, uit zee, Rotterdam zouden kunnen bereiken.

Daar de ondergeteekende bovendien omtrent al deze punten eene gevestigde opinie heeft, kan bij, met het meeste vertrouwen ook de gelden aanvragen welke tot bereiking van de boven aangegeven doeleinden worden vereischt.

De wijze waarop de voorziening van deze punten zal getroffen worden, kan tot geen groot verschil van gevoelen aanleiding geven. Bij deze voorstellen wordt toch slechts het volstrekt, noodige, het onmisbare aangevraagd, en spaarzaamheid, zoo veel slechts eenigszins mogelijk, betracht. Die spaarzaamheid mag echter niet te ver gaan.

Ook de werken aan zee moeten aan de eischen van den tijd beantwoorden. Zij moeten bestand zijn tegen het zwaar geschut, waarmede de tegenwoordige oorlogsvloten zijn bewapend, en in dit opzicht aan het doel waarvoor zij worden gebouwd, beantwoorden, anders is het geld, er aan besteed, weggeworpen. Dit verklaart de betrekkelijk hooge sommen die, voor sommige der werken vlak aan zee, waar koepels tot beveiliging van kustgeschut en bediening noodig zullen zijn, worden uitgetrokken. Het zijn echter slechts betrekkelijk hooge sommen.

Om daarvan te worden overtuigd, gelieve men ze te toetsen aan die, welke in andere landen, zonder uitzondering, voor soortgelijke doeleinden als hier worden beoogd, worden besteed.

De eischen, waaraan in den tegenwoordigen tijd, ter verdediging eener voor oorlogsschepen van betrekkelijk groot charter toegankelijke haven, van een riviermond of van eenig ander voor zoodanige schepen toegankelijk kustpunt, moet worden voldaan, zijn toch van zoodanigen aard, dat alle daartoe gevorderde werken buitengemeen hoogere kosten van aanleg vorderen dan die, welke voor de verdediging van even belangrijke punten tegen aanvallen te land, worden vereischt. In dit opzicht kunnen de werken, voorgesteld bij deze begrooting, voor de verdediging van de havens van 't Nieuwediep en van IJmuiden, voor die van den Maasmond en van den mond van 't Haringvliet en het Hollandsch diep, veilig de vergelijking doorstaan met de werken, welke b. v. op de voornaamste punten der Nieuwe Hollandsche Waterlinie zijn gebouwd. Voor zoover hier van vergelijking sprake kan zijn, zal dan ook, ten deze, evenredigheid tusschen de kosten van aanleg en de beteekenis der verschillende werken, niet worden gemist.

Om aan de wet van 4 April 1874 te voldoen, zijn tevens voor sommige werken tot dekking van rivierovergangen enz. bij deze begrooting gelden aangevraagd.

Met het oog op het meergemelde beginsel van den ondergeteekende zijn daartoe thans echter alleen zoodanige punten in aanmerking gekomen, wier doel en inrichting even goed als de hierboven besprokene konden worden beoordeeld, ook al wordt het bedrag, aan alle die werken gezamenlijk te besteden, niet te gelijktijd vastgesteld.

Dit belet evenwel niet, dat inmiddels de werken, die alreeds bestaan bij de overgangspunten van spoorwegen over IJsel, Waal en Maas, aangevuld en verbeterd kunnen worden, zoodanig dat daarmede aan redelijke eischen tot het opnemen van troepen op die punten en tot het dekken dier overgangen worde voldaan.

Welke oplossing toch aan het vraagstuk der sperforten worde gegeven, de bedoelde verdedigingswerken zullen wel immer behouden worden, om daarvan, in den geest als nu wordt voorgesteld, zooveel mogelijk partij te trekken, tot het bereiken van het doel, waaraan zij door hunne ligging, in meerdere of mindere mate kunnen beantwoorden. Daarenboven zijn de voor die werken, bij deze begrooting aangevraagde sommen, van meer ondergeschikten aard.

De sommen met de thans voorgestelde verbetering en aanvulling dier werken gemoeid, zijn, in betrekking tot die, welke c. q. voor het geheel der onderdeelen van het vestingstelsel in deze rubriek vermeld, zouden kunnen blijken noodig te zijn, van geringe beteekenis. Hierin scheen dan ook eene reden te mogen worden gevonden om werkzaamheden, waarvan bij het onverhoopt uitbreken van een oorlog onmiddellijk het nut zou blijken, niet op eene beslissing van een vraagstuk van veel grooter beteekenis te doen wachten.

AD ART. 1. Art. 2. In den laatsten kolom van den toelichtenden staat is aangegeekend voor welke der werken, in deze begrooting genoemd, reeds gelden werden toegestaan en voor welke dier credieten wijziging noodig is.

Daaruit blijkt dat wijziging alleen wordt voorgesteld voor de posten in art. 2 der credietwet onder 4°. en 11°. opgenomen.

In de beteekenis dier posten is echter geene wijziging gebracht, daar toch het totaal-bedrag, dat voor elk der bij die posten bedoelde werken zal worden besteed, onveranderd blijft.

Alleen door vertraging in de aanbesteding, ten gevolge van moeilijkheden bij de onteigening ondervonden, moesten de credieten voor die werken, bij vorige begrootingen geopend, geheel of ten deele op latere begrootingen worden overgebracht. Ter toelichting moge onder anderen dienen, dat van het bedrag van f 185.000, op de begrooting voor 1878 toegestaan, voor de werken bedoeld bij den post, in deze begrooting onder 20°. gesteld, nagenoeg niets uitgegeven werd. Van dit bedrag wordt thans f 100.000 op deze begrooting gebracht, door den post, onder 11°. op de credietbegrooting gesteld, van f 50.000 tot f 150.000 te verhoogen.

Bij een volgende begrooting zal de overblijvende som van f 85.000 worden aangevraagd. De wijziging van beide genoemde posten betreft dus slechts eene verplaatsing, geenszins eene vermeerdering van uitgaven.

Overigens worden, in dit artikel, overeenkomstig de beteekenis daaraan bij de credietwet gegeven, uitsluitend posten voor de verbetering der Nieuwe Hollandsche Waterlinie gesteld, terwijl in de daaraan toegevoegde artt. 2a tot en met 2e, de posten voor andere stellingen en liniën zijn opgenomen.

Onder de posten, die tot art. 2 behooren, en alzoo uitsluitend op de Nieuwe Hollandsche Waterlinie betrekking hebben, komen voor *dertien* geheele of laatste termijnen en één memorie-post. Voor de *tien* overige zijn de bedragen opgegeven tot welke zij nog in het geheel op volgende begrootingen zullen moeten worden gebracht.

Ter toelichting der posten, welke werken betreffen waarvoor tot heden nog geen gelden werden aangevraagd, moge het volgende dienen.

De verbetering der forten Hinderdam, Kijkuit, Spion en Tienhoven, voorkomende onder de punten 2°, 3°, 4° en 6°, heeft hoofdzakelijk ten doel om de in deze werken aanwezige gebouwen, welke dagteekenen van vóór dertig jaren en geheel aan 's vijands vuur zijn blootgesteld, daartegen, overeenkomstig de eischen van den tegenwoordigen tijd, dekking te verschaffen, en voorts om door

Jutphaas
-Soortdijk
-Gravenhage

geringe wijzigingen der aardewerken van die forten, ook deze in overeenstemming met die eischen te brengen.

De post onder 5°. ter verbetering van het fort Nieuwersluis, zal, behalve tot het in de hiervoren gegeven toelichting genoemde doel, hoofdzakelijk worden besteed om dat fort, dat wel eene kleine vesting zou kunnen genoemd worden, door vereenvoudiging beter geschikt te maken om met eene kleinere bezetting en bewapening dan thans daarvoor zouden worden vereischt, de belangrijke rol te kunnen doen vervullen die daaraan bij eene voortgezette verdediging der Nieuwe Hollandse Waterlinie ongetwijfeld ten deel zal vallen. Immers hoe sterk het zuidelijk gedeelte der linie moge worden, het schijnt toch meer waarschijnlijk dat ten laatste dit gedeelte dier linie in 'svijands handen zal kunnen vallen, dan het gedeelte der linie, dat ten noorden van dit fort is gelegen, daar dit aan de gesteldheid van het terrein eene bijzondere kracht ontleent.

Ter hoogte van Nieuwersluis zullen dus alle stellingen, welke achtereenvolgend westelijk van en achter de Nieuwe Hollandsche Waterlinie ingenomen en gedurende de verdediging dezer linie ingericht zullen worden — onder welke onder meer ook de zoogenaamde Oud Hollandsche Waterlinie — verband met bedoeld noordelijkste gedeelte moeten blijven behouden. Wegens den grooten omvang der werkzaamheden, die noodig zullen zijn om dit fort eene inrichting te geven geëvenredigd aan dit belangrijk deel, zullen die echter niet tot oorlogstijd kunnen worden uitgesteld.

Voorts zij nog de aandacht gevestigd op de omstandigheid dat Nieuwersluis, ofschoon onder de werken der Nieuwe Hollandsche Waterlinie opgenomen en ook daartoe behorende, mede deel uitmaakt van de werken der linie van Amsterdam.

Het zal van die linie den zuid-oostelijken sluitpost uitmaken. Het geld aan dit fort besteed heeft dus een dubbel nut en doel.

De post 7°. — het maken van een werk bij Maarsseveen — is een noodwendig gevolg van wijziging in de gesteldheid van het terrein. De Maarsseveensche dijk, vroeger eene onaanzienlijke laag gelegen kade, is, in verband met de concessie tot droogmaking der benoorden dier kade gelegen plassen, allengs verbreed en verzaard geworden.

Het fort bij Tienhoven en de forten aan de Gagel en aan de Klop zijn op te grooten afstand van dit accès gelegen om er voor de bewaking en afsluiting, onder alle omstandigheden, op te mogen rekenen.

Met het oog op den steun, die tot dat doel evenwel aan die forten kan worden ontleend, kan, voor het te maken werk, met de daarvoor thans gestelde, betrekkelijk geringe som worden volstaan.

De post onder 10°. — de verbetering van het fort Vechten — is noodig, om dit fort, hetwelk eene even gewichtige rol als het nabij gelegen fort Rijnauwen zal te vervullen hebben, in te richten op soortgelijke wijze als waartoe, voor laatstgenoemd fort, achtereenvolgend de vereichte bedragen worden toegestaan. Het tot dit doel geraamd totaal bedrag is dan ook ongeveer gelijk aan dat hetwelk voor het fort Rijnauwen werd besteed.

Door die som zal gelegenheid worden gegeven op den hoofdwal meer vuurmonden in batterij te brengen tot bestrijking van het voorterrein, het door de ondervinding van den oorlog van 1870 zoo onmisbaar bevonden bomvrij logies aan te vullen en eenige remises te bouwen.

Deze verbeteringen op dit punt achterwege te laten zou geen zin hebben, daar men dan vooruit zou weten dat het fort Vechten een ongeëvenredigd zwak punt der linie zou uitmaken. Door die verbeteringen noch aan te brengen wint de linie, vooral in verband met het fort bij Rijnauwen, zeer in kracht.

De verbetering der werken van de positie bij Jutphaas met den post onder 13°. bedoeld is noodig om de meest naar 'svijands zijde gelegen werken dezer positie,

de beide batterijen aan den Overeindschen weg, van de noodige bomvrije localen voor troepenverblijf en tot berging van buskruit en munitie te voorzien.

Van het eigenlijk gezegd fort bij Jutphaas zal echter alleen het daarin aanwezige vrijstaand gebouw naar 's vijands zijde, met grond moeten worden gedekt, evenals boven bij de posten 2°, 3°, 4° en 6° voor de gebouwen in de daarbij genoemde werken aangegeven werd.

Voor den post onder 16° zal hoofdzakelijk worden voorzien in een gebouw tot bomvrije berging van munitie en verblijf der bezetting, voor de aarden batterij, die nabij het punt waar de in aanbouw zijnde spoorweg Dordrecht-Elst den Diefdijk snijdt, tot afsluiting van dien weg zal worden gemaakt.

De posten onder 21°, 23° en 24° betreffende de verbetering van de aansluiting van het gedeelte der Nieuwe Hollandsche waterlinie, tusschen de Lek en de Merwede met het gedeelte dier linie, door het land van Altena tot de Nieuwe Merwede. Zij moeten dus in verband met elkander worden beschouwd. Van deze posten is ontegenzeggelijk die onder 23° betreffende, het maken van een werk aan het Steurgat, de voornaamste en tevens de belangrijkste, in zoover daardoor het gedeelte der linie door het land van Altena werkelijk bij de Nieuwe Merwede aansluiten zal, wat niet achterwege mag blijven.

Het daartoe vereischte werk zal hoofdzakelijk dienen tot afsluiting van den Zuidelijken Nieuwen Merwededijk en alzoo tot soortgelijk doel als dat aan de Bakkerskil waarvoor bij de credietbegroting de laatste termijn werd toegekend.

Het is dan ook in denzelfden geest als dit ontworpen en gelijk bedrag geraamd.

Wanneer evenbedoeld werk zal zijn voltooid, zullen hierdoor elk door de overige reeds in aanbouw zijnde werken, in het land van Altena en achter den Brakelschen dijk, in verband met het verbeterde fort bij Vuren, zoowel het fort Loevestein, als de vesting Woudrichem, doch allereerst de vesting Gorinchem in ruimen kring door voorgeschoven werken zijn gedekt.

Van de drie laatstgenoemde bevestigde punten moet evenwel aan de vesting Gorinchem eene overwegende beteekenis worden toegekend als steunpunt van het gedeelte der linie tusschen de Lek en de Merwede, dat, ook voor de gevallen dat de verdediging van het gedeelte der linie in het land van Altena niet zal behoeven te worden gevoerd of wel ten laatste opgegeven zal zijn, krachtigen weerstand zal moeten kunnen bieden.

Al zal hiertoe buiten eenigen twijfel veel kunnen worden verricht, ook nog na verklaarden oorlogstoestand en zelfs tijdens bijv. het fort bij Vuren aangevallen wordt, zoo is echter even waar dat de vijand, zich de beteekenis der vesting Gorinchem bewust, zoodra hij daartoe in staat is, alles zal aanwenden wat in zijn vermogen ligt, om dien arbeid door zijn vuur te belemmeren of te schaden. Sommige gedeelten van dien arbeid, als de noodwendige verbeteringen van eenigszins omvangrijken aard aan en de aanvulling met kleine bomvrije localen ter munitieberging enz. van de aardewerken van de fronten van aanval dier vesting, zullen dan ook niet, zonder nadeel voor de verdediging, tot oorlogstijd kunnen worden uitgesteld.

Terwijl op grond van een en ander, geen posten voor de verbetering van het fort Loevestein en der vesting Woudrichem werden gesteld, meende men dit evenwel, voor de bedoelde voorzieningen aan de vesting Gorinchem niet te mogen nalaten. Als uit het betrekkelijk laag totaal-bedrag, tot dit doel geraamd, gemakkelijk af te leiden valt, heeft men hierbij de eischen echter tot een minimum beperkt. Men neme bij de beoordeeling van dat bedrag bovendien in aanmerking, dat het bomvrij verblijf voor troepen dat onder meer daarvoor zal worden verkregen, aan de kazerneering ter plaatse, ook in vreedstijd, ten goede komen kan.

Men den post onder 24° het verbeteren der inundatiemiddelen in het land van Altena, wordt hoofdzakelijk bedoeld het treffen van eenvoudige inrichtingen

waardoor, bij voortdurend toenemende aanslibbing der Bakkerskil en mitsdien afneming van het vermogen der Papsluis, het westelijk van den Uppelschen dijk gelegen gedeelte dier inundatie, ook met behulp van het door de inundatiesluis te Woudrichem in te laten water zal kunnen worden gesteld of wel door welke het stellen van bedoeld gedeelte zal kunnen worden bespoedigd. In verband met de onlangs voltooide verbetering van de middelen, door welke het water, dat door laatstgenoemde sluis zal worden geleverd, gelegenheid zal hebben zich over het gedeelte der stelling, oostelijk van den Uppelschen dijk, te verspreiden, is de voorgestelde aanvulling der inundatie-middelen voor het geheele gedeelte der stelling in het land van Altena, als strekkende ter voltooiing dier middelen aan te merken en dus doeltreffend.

Met den post onder 25°. — in deze begrooting uitsluitend voor memorie gevoerd — heeft de ondergeteekende een tweeledig doel.

Ten eerste wenscht hij daarmede duidelijk te constateeren, dat het niet in zijne bedoeling ligt, voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, bij volgende begrootingen, hogere sommen aan te vragen dan hier gemeld zijn of wel voor den arbeid aan de linie tot andere doeleinden geld te besteden dan voor die, welke in de 3e kolom van den toelichtenden staat zijn vermeld.

Er zullen alzoo, nu of later, door hem geen gelden meer worden aangevraagd, ook voor de verbetering of aanvulling van die vrij talrijke rubriek van werken, tot deze linie behoorende, welke geacht kunnen worden in eene tweede verdedigingslijn te zijn gelegen, hoezeer die werken op zich zelve beschouwd, geenszins in volkomen staat van verdediging verkeerden.

Tot die categorie zijn te brengen het fort Loevestein en de vesting Woudrichem in het zuidelijk gedeelte der linie en in het gedeelte der linie benoorden de Lek, het fort Vossegat, de lunetten op de Houtensche vlakke, het fort aan de Klop, benevens het werk bij Vreeswijk. Wenschte men de volledige verbetering en aanvulling van alle deze forten en werken geheel overeenkomstig de eischen van den tijd, het bedrag voor de volledige uitvoering der vestingwet zou daardoor zonder strikte noodzakelijkheid zeer hoog worden opgevoerd. Daartoe wenscht de ondergeteekende niet mede te werken.

Geld voor onmisbare fortificatiën is noodig, maar ook het leger stelt zijne eischen.

Dit vormt toch de levende, de hoofdkracht der defensie.

Het tweede doel met den memoriepost beoogd is aan te wijzen dat, behalve de werken zelve, nog iets anders door den ondergeteekende noodig wordt geacht.

Elke voltooiing heeft toch hare grenzen. Zij houdt op daar, waar aan eischen zou moeten worden voldaan, die afhankelijk zijn van den vijandelijken aanval.

Uit den aard der zaak kunnen alle factoren daarvan te voren toch niet bekend zijn.

Voegt men hierbij dat, als een oorlog mocht uitbreken, ter inleiding der verdediging, ook zelfs van de meest voltooide werken dezer linie, immer een aantal werkzaamheden te verrichten zullen zijn, zoo tot het stellen van waakposten, tot het vasthouden van gedeelten van het onmiddellijk onder het vuurbereik dier werken gelegen voorterrein, als tot het verzekeren der vereischte vuuruitwerking op andere gedeelten van dit terrein, tot vrijmaken van het gezicht uit de forten, dan volgt uit een en ander dat er bij het uitbreken van oorlog, thans zoo veel te verrichten zou overblijven, dat de ondergeteekende het ongeraden acht dit alles tot op dien tijd te laten aankomen. Ramen voor blindeeringen, palissaden, spoorstaven of balkijzers, werktuigen en gereedschappen dienen althans in die mate voorhanden te zijn, dat men op een gewild oogenblik dadelijk met den arbeid kan aanvangen en geen vertraging ondervindt. Wat in vredestijd daarvan gereed gemaakt kan worden, dient te geschieden naar een algemeen plan. Het ligt voorts in de bedoeling alles ten deze zoodanig te doen voorbereiden, dat de commandanten der forten en posten, die in vredestijd voor hun taak aangewezen

zullen worden, opdat zij zich tijdig geheel op de hoogte daarvan kunnen brengen, in elk fort aanwijzing op plannen en kaarten aantreffen van hetgeen tot het in staat van verdediging brengen van fort en voorterrein wordt vereischt, met berekening van materialen, werkkraft en tijd, ten einde voor hen tot leiddraad te verstrekken. Zooals gezegd is dient echter een gedeelte van het bovenbedoeld zoo te noemen genie-materieel voorhanden te zijn.

Daartoe moet geld worden uitgetrokken; hoever men in dezen zal moeten gaan, stelt de ondergeteekende zich voor nauwkeurig te doen onderzoeken. Eene commissie zal tot dit doel, naar zijne aanwijzing, worden te werk gesteld. Al kon dus niet reeds nu een bepaald cijfer voor den hier besproken post in deze begrooting worden gesteld, zoo wenschte de ondergeteekende, door dien post te noemen, dien evenwel in beginsel ter sprake te brengen. Het verband daarvan met de totalen der bedragen voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie in den toelichtenden staat gesteld, ligt toch voor de hand.

Art. 2a. De stelling van den Helder heeft, ten gevolge van de doorgraving van Holland op zijn smalst, niet meer dezelfde overwegende betekenis als voorheen.

Het bezit der haven van IJmuiden, zoo hiertoe gemakkelijk te geraken ware zou toch voor een vijand, die Amsterdam dreigen wil, allicht van even groote waarde kunnen zijn.

Van beide havens dient dan ook den vijand het gebruik blijvend te worden ontzegd.

Om zulks echter te den Helder te kunnen doen, wordt verbetering en aanvulling der werken van de stelling, zij het ook binnen matige grenzen, dringend vereischt; want ook zelfs binnen zoodanige grenzen voldoen deze, in den staat waarin zij zich thans bevinden, bepaald niet.

Al behoeft nu echter geen sprake te zijn van de uiterst kostbare, veel omvattende plannen, vroeger voor deze stelling ontworpen, zullen toch niet onbelangrijke sommen worden gevorderd, om, in verband met de eischen, aan welke tegenwoordig door werken ter kustverdediging moet worden voldaan, de stelling zoodanige inrichting te geven, dat daardoor het bezit der haven inderdaad op bevredigende wijze verzekerd zal te achten zijn.

Hiertoe zullen, naar den ondergeteekende, mede ingevolge een persoonlijk onderzoek, is gebleken, de verschillende werkzaamheden moeten geschieden, waarvoor thans gelden door hem worden aangevraagd en omtrent wier verschillende betekenis hier nog het volgende aangeteekend wordt.

Met den post onder 1°. — de verbetering van het fort Kijkduin — wordt bedoeld de kustbatterij van dit fort, door welke, in verband met torpedo-versperringen enz., de toegang tot de reede, langs het Schulpengat moet kunnen worden belet, eene geringe vergrooting te doen ondergaan, overeenkomstig de bewapening die voor het met die batterij beoogde doel wordt vereischt, en voorts om deze stormvrij te maken en van de noodige magazijnen voor munitie en projectielen, beddingen voor het zware geschut enz. te voorzien.

Voor den post, onder 2°. zal de kustbatterij Kaaphoofd bij die van het fort Erfprins worden aangetrokken en alzoo, op de minst kostbare wijze, hier het voor de kustverdediging vereischt geheel worden verkregen.

Het verbeteren van het fort zelf zal voornamelijk bestaan in het vereenvoudigen daarvan, nevens het verschaffen der noodige dekking tegen vijandelijk vuur aan de daarin staande gebouwen.

De post onder 3°. bedoelt het bouwen op den Zeedijk, van een drietal *remises* — bomvrije schuifplaatsen voor licht geschut — om met de daarin tot op het juiste oogenblik veilig bij de hand gehouden vuurmonden, pogingen tot landen op dien dijk, tusschen de kustbatterijen te kunnen afslaan.

In de aanvulling van de werken der stelling, bedoeld met den post onder 4°. die nagenoeg de helft bedraagt der som voor de voltooiing der stelling in

het het geheel geraamd, is het zwaartepunt der aan de stelling te geven inrichtingen gelegen.

Op den weerstand dien dit fort zal kunnen bieden, tot in het laatst, zal het er toch, voor de verdediging der haven, en mitsdien voor de sluiting van den toegang tot het Noordhollandsch kanaal, benevens voor de vuuruitwerking die op de reede moet kunnen worden gebracht voornamelijk op aankomen.

Het fort zal dan ook een zoogenaamd koepelfort zijn, met twee koepels van Grúson-metaal, elk bewapend met twee zware vuurmonden. De koepels zullen zijn opgesteld op een tot den kleinsten omvang beperkten gemetselden onderbouw, omgeven door een waterkeerenden ringdijk, spaarzaamheidshalve, aansluitende aan en ten deele te vormen door het noordelijk uiteinde van den bestaanden havendam.

Voor den post onder 5°. zullen de daarbij genoemde bestaande forten belangrijk worden vereenvoudigd. Tevens zal door verbetering der bestaande linie, een gedeekte gemeenschapsweg tusschen die forten worden verkregen. Het doel van een en ander is hoofdzakelijk om de stelling van de landzijde minder omvang te doen verkrijgen en ze daardoor met minder troepen en eene kleine hoeveelheid geschut te kunnen verdedigen, dan daarvoor thans zouden worden vereischt.

Art. 2b. In verband met hetgeen hiervoren gesteld is omtrent de werken in dit artikel genoemd, zal hier met een enkel woord ter toelichting kunnen worden volstaan.

Voor den post onder 1°. zullen op den rechter-IJseloever twee batterijen voor veldgeschut worden aangelegd; eene achter den Ijseldijk, eene achter den Rijn-dijk om, met de te verhoogen frontbatterij van het bestaande fort te Westervoort den terugtocht te verzekeren over de rivier, van troepenafdeelingen die van onze oostelijke grenzen in deze richting teruggetrokken worden.

Voor den post onder 2°. zal de aarden dekking van het fort boven Lent eenige wijziging moeten ondergaan en het fort beneden Lent, van twee remises — bomvrije schuilplaatsen voor licht geschut — worden voorzien, vooral om het déboucheeren van vijandelijke troepen over de spoorwegbrug te kunnen beletten.

Voor den post onder 3°. gesteld, zal het fort Crèvecoeur worden verbeterd, om in verband met andere bestaande werken, aan deze zijde van 's Bosch, den aftocht van troepen over de spoorwegbrug en langs den waterweg te kunnen dekken; zoomede om, in zekeren zin, tevens als sperfort op den spoorweg dienst te doen. Zoolang wij meester zijn van de Maas, zal toch dit fort, na te zijn verbeterd, geacht kunnen worden tot beide doeleinden voldoende sterk te zijn.

Thans is het hiertoe evenwel te groot en zou het een veel grooter aantal troepen ter bezetting en eene aanzienlijke grootere hoeveelheid artillerie-materieel vereischen, dan noodig wordt geacht.

Art. 2c. De kosten van het voor deze stelling thans alleen voorgestelde fort bij IJmuiden kunnen tot geen minder bedrag worden geraamd dan bij deze begrooting is gedaan. Een herhaald onderzoek heeft dit boven allen redelijken twijfel gesteld. De afgelegen ligging, en vooral de noodzakelijkheid het fort aan te leggen op het duin, maken dat de eenheidsprijzen voor alle daaraan te verwerken bouwstoffen, boven den genomen prijs zullen moeten worden verhoogd. Bovendien zullen, wegens het onregelmatig beloop der bouwplaats en de noodzakelijkheid om het inwendige van het fort aan het gezicht te onttrekken van een vijand die de omringende duintoppen bezet heeft, belangrijke grondverplaatsingen voor den aanleg van dit werk noodig worden.

Art. 2 d. Overeenkomstig hetgeen hierboven omtrent de strekking van deze begrooting in het algemeen werd gezegd, heeft de hier gestelde totaalpost alleen betrekking op de verbetering en voltooiing der werken ter kustverdediging, in deze positie vereischt voor de omstandigheden waaronder de vaarwaters ter plaatse thans verkeerden, en op de verzekering dier werken ook aan de landzijde.

Hierin is dan ook de reden gelegen, dat daarbij geen sommen worden aangevraagd voor de verbetering der positie op Ooltgensplaat, doch dat slechts is gerekend op voorziening in de onmisbare behoefte aan magazijnen voor buskruit en projectielen, beddingen voor zwaar geschut enz. der kustfronten van de vesting Willemstad, van het fort de Ruyter en van het fort aan de Buitensluis bij Numansdorp, benevens op middelen om de stormvrijheid van eerstgenoemd fort te verzekeren en op het daarin gevorderd bomvrij verblijf voor troepen; verbetering der gemeenschap van dit fort met het achtergelegen fort de Hel en zoodoende met de vesting Willemstad, is mede in de aangevraagde som begrepen, hoezeer — uit den aard der zaak — slechts tot een klein bedrag.

Voorts is gerekend op eene kleine verbetering van het fort de Hel zelf.

Art. 2 e. De reden dat het fort aan den Nieuwen Maasmond, dat bij den begrootingspost onder 1°. genoemd, zooveel goedkoper zal kunnen zijn als dat hetwelk voor de havens van IJmuiden ontworpen werd, is vooral hierin gelegen dat het bouwterrein laag gelegen en dus hier, door middel van natte grachten, in de vereischte stormvrijheid zal kunnen worden voorzien.

De post onder 2°. heeft, behalve de verbetering der aardewerken der kustfronten van de vesting Hellevoetsluis en het voorzien dier fronten van de magazijnen voor buskruit en projectielen, schuilplaatsen, beddingen voor zwaar geschut enz. in verband met de bestemming dier fronten ter kustverdediging, voorts ten doel de voorziening in eenig bomvrij troepenverblijf. Ook wordt daarmede bedoeld de stelling op het land van Voorne in behoorlijken staat van verdediging te brengen. Hiertoe wordt, behalve geringe verbeteringen aan de inundatiemiddelen, de aanleg van een tweetal eenvoudige batterijen op de Noorder- en Penscherdijken, benevens eenige voorziening aan de landfronten der vestingen Hellevoetsluis en Brielle vereischt.

Het betrekkelijk gering bedrag voor al deze werkzaamheden in het geheel geraamd, duidt genoegzaam aan dat de eischen hiervoor matig zijn gesteld.

Art. 4. In verband met de verhooving van het bedrag, uitgetrokken in het gewijzigd en aangevuld art. 2 der wet van 21 Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 18), heeft men ook dezen post eenigszins moeten verhoogen. Het is toch duidelijk dat, waar meer werk wordt uitgevoerd, ook meer onvoorziene uitgaven kunnen voorkomen.

AD ART. II. Dit artikel vereischt geene toelichting.

's Gravenhage, 7 Maart 1879.

De Minister van Oorlog,
DEN BEER POORTUGAEL.

TOELICHTENDE STAAT,

behoorende bij de Memorie van Toelichting op het ontwerp van wet ter wijziging der wet van den 21sten Januari 1879 (Staatsblad n°. 18), houdende vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1879.

Art. 2 Nieuwe Hollandsche Waterlinie. 1°. Eindverbetering der vesting Naarden, aangevraagd *f* 49.400, credietwet (1°). 2°. Het verbeteren van het fort Hinderdam, aangevraagd *f* 35.000. 3°. Idem van het fort Kijkuit, aangevraagd *f* 65.000. 4°. Idem van het fort Spion, aangevraagd *f* 65.000. 5°. Idem van het fort Nieuwersluis, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 400.000, thans aangevraagd *f* 150.000, nog aan te vragen *f* 250.000. 6°. Idem van het fort Tienhoven, aangevraagd *f* 65.000. 7°. Maken van een werk bij Maarsseveen, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 80.000, thans aangevraagd *f* 60.000, nog aan te vragen *f* 20.000. 8°. Eindverbetering van het

fort aan de Gagel, aangevraagd *f* 18.400, credietwet (2°). 9°. Idem van het fort Rijnauwen, aangevraagd *f* 71.000, credietwet (3°). 10°. Het verbeteren van het fort Vechten, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 350.000, thans aangevraagd *f* 100.000, nog aan te vragen *f* 250.000. 11°. Eindverbetering van het fort aan het Hemeltje, aangevraagd *f* 100.000, nog aan te vragen *f* 70.000, credietwet (4° gewijzigd). 12°. Het verbeteren der stelling van Honswijk, aangevraagd 180.000, nog aan te vragen *f* 216.000, credietwet (5°). 13°. Eindverbetering der positie bij Jutphaas, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 60.000, thans aangevraagd 60.000. 14°. Eindverbetering van de gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten en van de inundatiemiddelen benoorden de Lek, aangevraagd *f* 63.000, credietwet (6°). 15°. Idem der stelling van Everdingen, aangevraagd *f* 84.500, credietwet (7°). 16°. Het maken van een batterij op den spoorweg Dordrecht-Elst nabij den Diefdijk, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 55.000, thans aangevraagd *f* 27.000, nog aan te vragen *f* 28.000. 17°. Eindverbetering der stelling van Asperen, aangevraagd *f* 213.500, credietwet (8°). 18°. Idem der werken bij Vuren, aangevraagd *f* 18.700, credietwet (9°). 19°. Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal, aangevraagd *f* 41.000, nog aan te vragen *f* 147.000, credietwet (10°). 20°. Eindverbetering van de werken aan den Brakelschen dijk, aangevraagd 150.000, nog aan te vragen *f* 85.000, credietwet 11° gewijzigd). 21°. Het verbeteren der vesting Gorinchem, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 166.000, thans aangevraagd *f* 30.000, nog aan te vragen *f* 136.000. 22°. Eindverbetering van het werk aan de Bakkerskil bij de Papsluis, aangevraagd 9.200, credietwet (12°). 23°. Maken van een werk aan het Steurgat, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 180.000, thans aangevraagd *f* 80.000, nog aan te vragen *f* 100.000. 24°. Verbeteren der inundatiemiddelen in het land van Altena, aangevraagd *f* 20.000. 25°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken van deze linie vereischt, *memorie*. 26°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie, aangevraagd *f* 7.800, credietwet (13°).

Thans aangevraagd *f* 1.763.500. Nog aan te vragen *f* 1.302.000. Voor elke linie in het geheel alsnog te besteden *f* 3.065.500.

Art. 2a. Stelling van den Helder. 1°. Het verbeteren van het fort Kijkduin, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 600.000, thans aangevraagd *f* 100.000, nog aan te vragen *f* 500.000. 2°. Het vereenigen van de batterij Kaaphoofd met het fort Erprins en het verbeteren van dit fort, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 150.000, thans aangevraagd *f* 80.000, nog aan te vragen 70.000. 3°. Het maken van drie bewakingsposten (remises) op den zeedijk, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 70.000, thans aangevraagd *f* 40.000, nog aan te vragen *f* 30.000. 4°. Het maken van een fort op de Harssens, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 1.050.000, thans aangevraagd *f* 300.000, nog aan te vragen *f* 750.000. 5°. Het verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten Oost- en Westoever, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 180.000, thans aangevraagd *f* 80.000, nog aan te vragen *f* 100.000. 6°. Het verbeteren van het fort Dirks-Admiraal, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 150.000, thans aangevraagd *f* 50.000, nog aan te vragen *f* 100.000.

Thans aangevraagd *f* 650.000. Nog aan te vragen *f* 1.550.000. Voor elke linie in het geheel alsnog te besteden *f* 2.200.000.

Art. 2b. Werken tot dekking van rivierovergangen en opnemen van troepen aan IJssel, Waal en Maas. 1°. Het verbeteren en aanvullen van het werk bij Westervoort, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 50.000, thans aangevraagd *f* 50.000. 2°. Idem van de forten op den noordelijken Waal-oever bij Nijmegen, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 30.000, thans aangevraagd *f* 30.000. 3°. Idem van het fort Crèvecoeur, voor de eerste maal

en in het geheel te besteden *f* 150.000, thans aangevraagd *f* 70.000, nog aan te vragen *f* 80.000.

Thans aangevraagd *f* 150.000. Nog aan te vragen *f* 80.000. Voor elke linie in het geheel alsnog te besteden, *memorie*.

Art. 2c. Stelling van Amsterdam. Het maken van een fort bij IJmuiden, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 1.150.000, thans aangevraagd *f* 250.000, nog aan te vragen *f* 900.000, voor elke linie in het geheel alsnog te besteden, *memorie*.

Art. 2d. Stelling van het Hollandsch diep en het Volkerak. Het verbeteren van de positie van de Willemstad, voor wat betreft deze vesting, de forten de Ruyter en de Hel, het fort aan de Bovensluis en de gemeenschap tusschen de forten de Ruyter en de Hel, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 540.000, thans aangevraagd *f* 200.000, nog aan te vragen *f* 340.000, voor elke linie in het geheel alsnog te besteden, *memorie*.

Art. 2e. Stelling van de monden van de Maas en van het Haringvliet. 1°. Het maken van een werk aan den Nieuwen Maasmond, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 600.000, thans aangevraagd *f* 70.000, nog aan te vragen *f* 530.000. 2°. Het verbeteren van de stelling Hellevoetsluis-Brielle op het eiland Voorne, voor de eerste maal en in het geheel te besteden *f* 510.000, thans aangevraagd *f* 150.000, nog aan te vragen *f* 360.000.

Thans aangevraagd *f* 220.000. Nog aan te vragen *f* 890.000. Voor elke linie in het geheel alsnog te besteden *f* 1.110.000.

Art. 4. Onvoorzien uitgaven, aangevraagd *f* 75.500.

Recapitulatie.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche Waterlinie, thans aangevraagd *f* 1.763.500.

Art. 2a. Stelling van den Helder, thans aangevraagd *f* 650.000.

Art. 2b. Dekking van rivierovergangen en opnemen van troepen aan IJsel, Waal en Maas, thans aangevraagd *f* 150.000.

Art. 2c. Stelling van Amsterdam, thans aangevraagd *f* 250.000.

Art. 2d. Stelling van het Hollandsch diep en het Volkerak, thans aangevraagd *f* 200.000.

Art. 2e. Stelling van de monden der Maas en het Haringvliet, thans aangevraagd *f* 220.000.

Art. 4. Onvoorzien uitgaven, thans aangevraagd *f* 75.500.

Thans aangevraagd *f* 3.309.000.

Komt bij: de bedragen der artikelen in de vestingbegrooting, dienst 1879, welke geene verandering hebben ondergaan, als: art. 1, thans aangevraagd *f* 90.000, art. 3, thans aangevraagd *f* 10.000.

Geheel bedrag, thans aangevraagd *f* 3.409.000.

Bij de begrooting tot voltooiing van het vestingstelsel voor 1879 is toegestaan *f* 1.000.000.

Zoodat alsnu bij het ontwerp tot wijziging van die begrooting meer wordt aangevraagd *f* 2.409.000.

NIEUWE STAAT DER UITGAVEN OVER 1877.

Art. 1.

a. Jaarwedden aan civiele ingenieurs *f* 20.366,67.

b. Toelagen en dagelden aan teekenaars en buitengewone opzichters *f* 34.144,20.

c. Toelagen aan officieren der genie *f* 18.562,09.

d. Reis- en verblijfkosten *f* 4.785,77.

e. Schadeloosstelling voor bureau- en lokaalbehoefte *f* 5.629,18.

Totaal *f* 83.487,91.

Art. 2. Nieuwe werken tot verbetering van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie:

1. Voortzetten van het verbeteren der vesting Naarden *f* 533.527,91.
2. Maken van een batterij op den Koedijk, en
3. Maken van een batterij bij Bussum *f* 33.874,57.
4. Voltooiing van de verbetering der vesting Muiden *f* 24.025,37.
5. Laatste termijn van de voltooiing van de vesting Weesp *f* 23.574,21⁵.
6. Verbeteren van de bestaande werken der positie Nieuwersluis *f* 22.399,21.
7. Verbeteren van het fort de Gagel *f* 61.757,54.
8. Laatste termijnen van de voltooiing van het fort op de Biltstraat *f* 25.055,68.
9. Verbeteren der forten op de Ruigenhoeksche en Voordorpsche dijken *f* 152.551,69⁵.
10. Voortzetten van de verbetering van het fort bij Rijnauwen *f* 168.880,40.
11. Maken van een werk aan den Hoofddijk *f* 113.809,34.
12. Maken van een werk aan het Hemeltje *f* 97.119,12⁵.
13. Voortzetten van het verbeteren der stelling van Honswijk *f* 125.400,65⁵.
14. Voortzetten van het maken van gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten en de verbetering van de inundatiemiddelen benoorden de Lek *f* 24.643,89.
15. Voortzetten van het verbeteren der stelling bij Everdingen *f* 177.614,00⁵.
16. Verbetering van de stelling van Asperen *f* 179.420,47⁵.
17. Voortzetting van het verbeteren der stelling bij Vuren *f* 196.903,89.
18. Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal *f* 261.859,07⁵.
19. Verbeteringen aan het fort te Loevestein (1).
20. Bouwen van een werk nabij Rijswijk (1).
21. Bouwen van een werk op den straatweg en bij den Uppelschen dijk (1).
22. Verbetering der werken aan de Bakkerskil bij de Papsluis *f* 120.567,98⁵.
23. Verbetering van de inundatiemiddelen in het land van Altena *f* 53.987,77⁵.
24. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie *f* 75.159,99⁵.

Totaal *f* 2.472.132,80.

Art. 3. Nieuwe werken tot verbetering der stelling van Helder:

1. Termijnen van de voortzetting van het verbeteren van de Oostbatterij *f* 93.590,01.
 2. Termijnen van de voortzetting van het verbeteren van het fort Erprins *f* 194.186,99.
- Laatste termijnen van het maken en stellen van een ijzeren kustlichttoren te Kijkduin *f* 21.360.

Totaal *f* 309.137. (2)

Art. 4. Telegraphische verbindingen van verdedigingswerken *f* 49.516,82.

Art. 5. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen enz. in de linie van Amsterdam *f* 3.994,71.

In de stelling van de monden der Maas en het Haringvliet *f* 279,93.

Totaal *f* 4.274,64.

Onvoorzien uitgaven (3).

Totaal generaal *f* 2.918.549,17.

(1) Voor dit werk hebben op den dienst van 1877 geene uitgaven plaats gehad.

(2) Van dit bedrag is *f* 65.000 uit het artikel voor onvoorzien uitgaven betaald.

(3) Het toegestane bedrag, ad *f* 65.000, overgeschreven op art. 3.

De middelen tot dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1879, zijn aldus te berekenen:

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1875 is toegestaan	f 3.000.000.—
De uitgaven bedragen.	» 2.222.762,40
Bleef dus beschikbaar op 1875.	f 777.237,60
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1876 is toegestaan	» 2.700.000.—
De middelen voor 1876 bedroegen dus.	f 3.477.237,60
De uitgaven bedragen.	» 1.650.843,17 ⁵
Bleef dus beschikbaar op 1876	f 1.826.394,42 ⁵
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1877 is toegestaan	» 2.610.000.—
De middelen voor 1877 bedroegen dus.	f 4.436.394,42 ⁵
Blijkens den staat der uitgaven over 1877, als bijlage bij het ontwerp van wijziging dezer begrooting voor 1879 gevoegd, bedragen de uitgaven over 1877	» 2.918.549,17
Op 1877 bleef alzoo beschikbaar	f 1.517.845,25 ⁵
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1878 is toegestaan	» 1.880.000.—
De middelen over 1878 bedragen dus	f 3.397.845,25 ⁵
De uitgaven over <i>dit</i> jaar zullen niet hooger zijn dan.	» 2.885.845,25 ⁵
Over 1878 blijft dus vermoedelijk nog beschikbaar	f 512.000.—
Bij de Staatsbegrooting, VIIIe hoofdstuk, voor 1879, wordt ter bestrijding der uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel gevraagd	» 2.897.000.—
De middelen over 1879 kunnen dus worden geraamd op	f 3.409.000.—

REGELING VAN DE OPLEIDING EN DE BEVORDERING DER OFFICIEREN VAN DEN GENERALEN STAF.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

ALGEMEENE BESCHOUWINGEN.

Ook de ondergeteekende acht regeling bij de wet van een voor het leger zoo belangrijk onderwerp als de opleiding en de bevordering der officieren van den generalen staf wenschelijk. Hij beaamt echter ten volle de juistheid van de opmerking dat de daarop betrekking hebbende regeling ten nauwste samenhangt met de organisatie der krijgsschool in art. 11 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141) bedoeld. Het bestaan dezer krijgsschool is door gemeld wetsartikel voorgeschreven en gewaarborgd, doch hare inrichting tot dusverre geregeld bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur. Nu de overplaatsing van officieren bij den generalen staf en hunne bevordering bij de wet geregeld en gedeeltelijk afhankelijk gesteld zal worden van den uitslag, waarmede de cursus bij de krijgsschool is bijgewoond, heeft deze Minister de vraag, bij het Voorloopig Verslag op dit ten vorigen jare ingediend wetsontwerp gedaan: »of het niet beter zou zijn ook de bepalingen omtrent de opleiding, welke aan de krijgsschool zal worden verkregen, voor zooveel de hoofdbeginselen betreft, in de wet op te nemen», toestemmend beantwoord.

Te eerder is hij overgegaan om ter tegemoetkoming aan het verlangen van de leden der Kamer, welke die vraag hebben gedaan, het wetsontwerp aan te vullen en uit te breiden, omdat hij weinig ingenomen is met de veranderingen, welke de hier bedoelde inrichting van hooger militair onderwijs ten vorigen jare heeft ondergaan en er dus werkelijk voordeel in ziet de regeling te waarborgen, welke hij voorstaat en welke doelmatigheid door de ondervinding is bewezen.

Hetgeen daaromtrent thans ter vaststelling wordt aangeboden is in hoofdzaak de krijgsschool, zooals die na de opheffing der voormalige stafschoon, bij Koninklijk besluit van den 28sten Juli 1875, n°. 10, werd ingesteld, eene regeling, die uitmuntend gewerkt en tot den bloei dezer inrichting veel bijgedragen heeft.

De tegenwoordig geldende bepalingen, waartegen hij het meeste bezwaar heeft — ook in het Voorloopig Verslag wordt met nadruk daarop gewezen — zijn de verkorting van den tactischen cursus van drie tot twee jaren, waardoor het degelijk onderwijs wordt geschaad en de goede verhouding tusschen den eigenlijken studietijd bij de krijgsschool zelve (wintercursus) en de detacheringen bij de verschillende wapens werd verbroken, en vooral het eindexamen. Die bepalingen worden in het hierbij gevoegd *gewijzigd wetsontwerp* veranderd en met eene geringe uitzondering op den vroegeren voet teruggebracht.

Bij de artikelen, welke op deze onderwerpen betrekking hebben, zal dit nader worden toegelicht.

»Doeltreffende regelen omtrent de aanvulling van den generalen staf kunnen het middel worden om in het officierskorps een nieuw leven te brengen en het leger te voorzien van bekwame en krachtvolle bevelhebbers, de volstreekte voorwaarden om een goed voor den oorlog bruikbaar leger te verkrijgen» — zoo staat in de Memorie van Toelichting op het oorspronkelijk wetsontwerp tot regeling dezer zaak.

Dit gevoelen wordt door den ondergeteekende volkomen gedeeld. Ook hij is van meening, dat een officier, om tot plaatsing bij den generalen staf te kunnen worden in aanmerking gebracht, met gunstigen uitslag den cursus bij de krijgsschool moet hebben doorloopen. Alleen door degelijke studie en voorbereiding kan hij bruikbaar worden voor de gewichtige taak, die hem in oorlogstijd wacht.

Zonder een cursus bij de krijgsschool te hebben bijgewoond, is de gevorderde kennis alleen door langdurige buitengewone inspanning te verkrijgen; dan nog zullen gunstige omstandigheden moeten medewerken en zullen meesttijds leemten blijven bestaan. Bij de krijgsschool leert de officier bronnen kennen, waaruit hij putten kan, wordt hij opmerkzaam gemaakt op feiten, wordt hem een leidraad gegeven, het verband aangetoond van oorzaken en gevolgen, eene methode voor eigen werken geleerd, een menigte nieuwe gezichtspunten geopend; en, door hem telkens toepassingen ter uitwerking op te dragen naar onderstellingen op oorlogstoestanden gegrond, die bij ons zouden kunnen voorkomen, wordt hij op practisch gebied gehouden, zijn zelfstandig oordeel geoefend en hij gewend den oorlogstoestand zich steeds voor den geest te spiegelen.

Door jaarlijksche detacheringen, gedurende den zomer, bij andere wapens dan waartoe de officier behoort, worden lichaam en geest versterkt en verfrischt; wat hij bij die wapens ziet en leert komt aan zijne practische bruikbaarheid ten bate en verruimt zijn blik. Zoodanige gelegenheid tot vermeerdering van wetenschappelijke kennis en practische geschiktheid zal voorzeker door ieder, die bij den generalen staf wenscht te komen, gretig worden aangegrepen. De gelegenheid daartoe staat voor ieder open, mits hij uitmunte. De eisch is dus billijk dat men, om bij dien staf te kunnen worden geplaatst, allereerst den cursus bij de krijgsschool met goed gevolg hebbe doorloopen; die eisch is wenschelijk omdat van de al of niet geschiktheid van den officier van den generalen staf in oorlogstijd zeer veel afhangt; die eisch is noodzakelijk in een leger, waar gemis aan oorlogservaring door wetenschappelijke kennis dient aangevuld te worden.

In hoofdbeginsel dus overeenstemmend met de grondgedachte waarop het oorspronkelijk wetsontwerp steunde, betreffen de aangebrachte wijzigingen, op eene straks te noemen uitzondering na, hoofdzakelijk de toepassing. Het hebben van gebreveteerde officieren tegenover ongebreveeteerde wordt door den ondergeteekende in een klein leger minder wenschelijk, het toekennen van een titel en onderscheidingsteeken voor officieren, die nog niet bij den generalen staf dienen, niet noodig geacht.

De generale staf moet voorts zijn een *open dienstvak*, niet een gesloten wapenkorps, waarin de eens opgenomen officier blijft, tot hij de hoogste rangen heeft verkregen; doch het schijnt tevens wenschelijk dat doel te bereiken — en hierin is de evenbedoelde uitzondering gelegen — door een eenvoudiger bevorderingsstelsel met minder kansberekening dan het oorspronkelijke wetsontwerp bevat.

Aan de bedenkingen, die in het Voorloopig Verslag zijn gemaakt ten aanzien van de bepalingen tot regeling der bevordering van de officieren van den generalen staf in verband met die van de officieren der andere wapens is te gemoet gekomen en de hierop betrekking hebbende artikelen zijn vervangen door anderen, die minder aanleiding geven tot achterstelling van verdienstelijke officieren bij de wapenkorpsen van het leger. Immers, hoedanig men de krijgsschool ook inrichte, zal de daar gehouden cursus slechts door een gedeelte kunnen worden bijgewoond, zelfs van zoodanige officieren, die met ijver aan de ontwikkeling hunner militaire kennis arbeiden. Eene wettelijke bepaling, die de bevordering tot de hoogere rangen nagenoeg uitsluitend beperkt tot hen, die den krijgsschoolcursus hebben doorloopen, zou eene onbillijkheid in het leven roepen. Zij zou nadeelig werken

op den lust tot studie van alle officieren die niet tot de krijgsschool toegelaten zijn geweest.

De Minister wenscht dus de tot dusverre bestaande wettelijke regelen betreffende de bevordering van de officieren van den generalen staf te bestendigen, behoudens zekere eischen van actieven diensttijd bij en met troepengedeelten die van de officieren van dat dienstvak moeten gevorderd worden.

Alleen wenscht hij aan die officieren den tot dusverre ontbrekende wettelijken waarborg te verzekeren, dat zij bij het bezit van de noodige geschiktheid voor het bekleeden van een hooger rang nimmer in aanspraken op bevordering ten achter gesteld kunnen worden bij de officieren van het wapen waartoe zij oorspronkelijk hebben behoord.

Deze wet vordert geen buitengewone offers van de schatkist.

Reeds bij de behandeling van de credietbegroting van het Departement van Oorlog voor het loopende jaar in de Tweede Kamer is betreffende de inrichting der krijgsschool medegedeeld, dat deze op zoo zuinige wijze ingerichte instelling van onderwijs geringe kosten vereischte, terwijl de bepalingen van deze wet geen, of geen noemenswaard grooter uitgaven zullen noodzakelijk maken, dan de krijgsschool tot dusverre vorderde. Men gelooft bezwaarlijk op eene inrichting van onderwijs te kunnen wijzen, die bij geringe kosten grooter baten afwerpt.

Met belangstelling nam de ondergeteekende in het Voorloopig Verslag kennis van de zienswijze van die leden der Kamer, die van meening waren, dat de inrichting der Intendance nadere wettelijke voorziening vereischte.

Hij hoopt later aan de Staten-Generaal een wetsontwerp te kunnen aanbieden, waarbij de belangen van dit dienstvak meer overeenkomstig de eischen des tijds worden behartigd dan bij de wet van 28 Augustus 1851 is geschied.

In het nu behandelde wetsontwerp kan uit den aard der zaak slechts van de *opleiding* der officieren tot den werkkring der Intendance sprake zijn. Zoowel de bedoeling der wet van 30 Mei 1877 als de belangen van eene doeltreffende opleiding voor dat dienstvak vorderen, dat aan de krijgsschool een cursus voor de Intendance worde gehouden, waarvan de hoofdbeginselen — overeenkomende met die, welke den grondslag voor het hooger militair onderwijs van de overige officieren van het leger uitmaken, — in deze wet moeten worden aangetroffen.

Na deze uiteenzetting van de beginselen, welke den ondergeteekende bij de samenstelling van het gewijzigde wetsontwerp tot regeling van de opleiding en de bevordering van de officieren van den generalen staf hebben geleid, meent hij te kunnen overgaan tot de toelichting van de nieuw in het wetsontwerp ingelaschte artikelen en van de wijzigingen, welke hij in de van het oorspronkelijk ontwerp overgenomen artikelen noodzakelijk achtte.

Art. 1, (gewijzigd art. 1 van het oorspronkelijk ontwerp). De bepaling van het getal officieren van den generalen staf staat onmiddellijk met de organisatie van het leger in verband.

Het is niet wenschelijk die getallen bij deze wet te regelen. Verandering in organisatie brengt ook verandering in het noodige getal officieren van den generalen staf. Werd het laatste getal bij de wet vastgesteld, dan zou zulks de legerorganisatie binden en zoo doende de hoofd- van de nevenzaak afhankelijk worden gemaakt.

Alleen wenscht men bij de wet het beginsel te doen huldigen, dat bij den generalen staf geen officieren aangesteld worden van lageren rang dan dien van kapitein.

Artt. 2 en 3. (Gewijzigde artt. 2 en 3 van het oorspronkelijk wetsontwerp). De redactie dezer artikelen is gewijzigd naar aanleiding van sommige in het Voorloopig Verslag aangetroffen beschouwingen.

Ten aanzien van hetgeen is aangevoerd betreffende de optreding van den chef van den generalen staf als chef van den staf van het leger te velde, meent de

ondergeteekende te moeten opmerken, dat het ook hem noodig voorkomt, dat in vredetijd geen ander officier tot de zoo uiterst gewichtige betrekking van chef van den generalen staf geroepen wordt, dan een hoofdofficier, die alle eigenschappen bezit, welke in den chef van den staf bij het veldleger vereischt worden.

Van den werkring van eerstgenoemde autoriteit is de voorbereiding van alles wat met de leiding van het leger in oorlogstijd in verband staat, niet het minst belangrijk gedeelte, en het zou tot groote ongelegenheden aanleiding kunnen geven de uitvoering dier leiding niet mede toe te vertrouwen aan hem, die met de vele details, die daarbij in 't oog gehouden moeten worden, volkomen bekend is.

Art. 4. Een der hoofdbeginselen van het oorspronkelijk wetsontwerp, waarvan de heilzame strekking in de algemeene beschouwingen nader is ontwikkeld, vindt in de eerste alinea van dit artikel uitdrukking.

Reeds meermalen is er de aandacht op gevestigd, dat de bestaande redactie van art. elf der wet van 30 Mei 1877 de oprichting vereischte van twee in doel en wezen geheel van elkander afwijkende cursussen, waarvan de eene de hoogere wetenschappelijke vorming van de officieren in het algemeen, de andere de voltooiing der opleiding der van de academie afkomstige jonge artillerie- en genie-officieren beoogde.

Dat artikel heeft tot misverstand aanleiding gegeven. Geheel in den geest blijvende, welke bij de opnemng van het bovengenoemde artikel in de academische wet van 1877 heeft voorgezeten, meent men dat het de voorkeur verdient om de eigenlijke bij de eerste alinea van bovengenoemd art. elf bedoelde krijgsschool, bestemd tot hoogere instelling van onderwijs bij het leger, nader te regelen in dit wetsontwerp, en dien cursus der in dat artikel genoemde krijgsschool, die, uit den aard der zaak, aan het onderricht aan de academie moet aansluiten, ook zelfstandig in de wet betreffende die inrichting hare plaats aan te wijzen. Dit laatste geschiedt bij art. 23 dezer wet.

Artt. 5, 6 en 7. In art. 5 zijn van *a* tot en met *s* in de eerste plaats de vakken opgenomen, welke noodzakelijk in den krijgskundigen of intendance-cursus der krijgsschool moeten worden onderwezen.

Van de drie onder *t* genoemde talen behoeft eene uitgebreide kennis niet van ieder officier gevorderd te worden; wel moet hij in de gelegenheid gesteld worden, wegens het groote gewicht dat aan taalkennis moet worden gehecht, daarin onderwijs te ontvangen.

Van de onder *u* en *v* genoemde vakken is de staatshuishoudkunde een vak van zoo algemeen maatschappelijk belang, dat enig onderwijs daarin te ontvangen voor deze officieren noodzakelijk is.

Ditzelfde is het geval met de paardenkennis, die door verschillende categoriën van officieren vroeger nimmer is behandeld; elk officier aan de krijgsschool behoort in de gelegenheid te zijn goede begrippen daaromtrent te erlangen. Van de bij art. 7 aan den Minister van Oorlog gegeven bevoegdheid tot aanwijzing van de vakken, die in de verschillende cursussen worden onderwezen, wenscht de ondergeteekende zoodanig gebruik te maken, dat voor elk van beide alleen die vakken als verplichtend zullen worden aangemerkt, waarvan de kennis voor het beoogde doel onmisbaar is te achten, terwijl daarmede voor elken cursus eenige facultatieve vakken zullen worden aangewezen. Op deze wijze wordt, zonder dat de lijst van vakken voor elken cursus eene voor het degelijke en vruchtdragende van het onderwijs schadelijken omvang verkrijgt, voor ieder officier de gelegenheid geopend, om, in verband met eigen lust, tijd en geestelijke vermogens, zijne kennis te verrijken.

Bovendien is het niet noodig dat voor alle officieren, die den krijgskundigen cursus volgen, aan dezelfde vakken een even groot belang wordt toegekend, maar moet de gelegenheid blijven, aan de studiën van sommige officieren eene zoo-

danige richting te geven, dat aan behoeften, welke zich in het leger doen gevoelen, kan worden voldaan.

Art. 8. De ervaring, verkregen gedurende het tienjarig bestaan der staf- en krijgsschool, heeft geleerd, dat een driejarige cursus voor de behandeling van het voor den algemeenen krijgskundigen cursus noodig geachte programma van opleiding voldoende te achten is. Gelijk reeds in de algemeene beschouwingen werd opgemerkt is twee jaar voor degelijk theoretisch onderwijs te kort.

Dit blijkt trouwens genoegzaam uit de onderwerpen, gedurende zulk een cursus behandeld.

Daar het den ondergeteekende meermalen is gebleken dat men van de krijgsschool en van het onderwijs dat daarbij gegeven wordt, veelal een zeer verkeerd denkbeeld heeft, heeft hij gemeend dat de Kamer er wellicht prijs op zal stellen, inzage te ontvangen van een verslag van het behandelde gedurende zulk een cursus.

Zoodanig verslag wordt hierbij aangetroffen.

De cursus van slechts twee jaar doet mede afbreuk aan de practische oefeningen, en verdwijnt bovendien de gelegenheid om, nevens de uitvoering van andere noodzakelijk bevonden practische oefeningen, de detachering der officieren gedurende een zomer-halfjaar bij de wapens, waarvan zij niet afkomstig zijn, in het programma op te nemen. Hieruit zal voldoende blijken van hoeveel gewicht de ondergeteekende de voortdurend practische vorming van de aan de krijgsschool gedetacheerde officieren acht.

Voor de theoretische en practische opleiding der officieren, die aan den intendant-cursus deelnemen, kan met een tweejarigen cursus worden volstaan. Ook op de belangen van de practische vorming van de hier bedoelde officieren zal met de meeste zorg worden gelet. Practische oefeningen in het laboratorium, het bezoeken van voor den intendant belangrijke technische inrichtingen en fabrieken zullen nevens het dienst doen onder de leiding der intendanten en bij de centrale werkplaatsen van kleeding en uitrusting, daarbij op den voorgrond staan.

Art. 9. Zoowel in het belang van den gewonen dienst bij de troepenkorpsen, waaraan men geen te groot aantal officieren mag onttrekken, als in dat van eene doelmatige leiding van het onderwijs, meent men het maximum van het jaarlijks aan de krijgsschool toe te laten officieren niet hooger te mogen stellen, dan bij dit artikel is geschied.

Art. 10. Hoewel geen voorstander van examens — vooral niet voor officieren, — dient aan de toelating tot de krijgsschool de voorwaarde van het voldoen aan een examen te worden verbonden. Dit is noodig om zekerheid te erlangen, dat alleen zoodanig ontwikkelde officieren aan den dienst bij hun korps worden onttrokken, die met vrucht het onderwijs aan die school kunnen volgen en om een grondslag te hebben, waarop dat onderwijs kan plaats hebben.

Art. 13 en 14. Is een admisssie-examen onmisbaar, een eindexamen aan eene inrichting als de krijgsschool wordt door den ondergeteekende afgekeurd.

Op zijn advies, indertijd als directeur der krijgsschool gegeven, gegrond op de meening ook in het Voorloopig Verslag uitgesproken, »dat het onderwijs aan den driejarigen cursus der vroegere krijgsschool voor officieren als het ware een voortdurend examen was, dat veel meer waarborgen opleverde dan een zoogenaamd eindexamen kan schenken», is dat examen indertijd afgeschaft. Het zal dan ook wel geen verwondering wekken dat hij deze gelegenheid aangrijpt om zoodanig examens, waarvan hij veel nadeelen heeft gezien, voor de toekomst onmogelijk te maken.

In deze artikelen wordt eene regeling voorgesteld, die toelaat, om van de tijdens de detachering aan de krijgsschool van elk officier verkregen gegevens, betreffende diens kunde, practische bruikbaarheid en karakter, een doeltreffend gebruik te maken. Wordt in de eerste plaats het oordeel vernomen van den directeur en de leeraren der krijgsschool, die voortdurend met de betrokken officieren in aanraking waren, de beslissing omtrent de wijze, waarop van die officieren voor het

leger het meest partij te trekken is, moet overgelaten worden aan een raad, waarin de hoogste autoriteiten zitting nemen. Deze raad beslist op grond van alle ter zake dienende bescheiden: het verslag van de commissie der krijgsschool, de rapporten van de commandanten der korpsen, waarbij de officieren 's zomers gedetacheerd zijn geweest, enz. Van dien raad is niet alleen een onpartijdige maar op die wijze ook een zaakkundige uitspraak te verwachten.

Het voornemen bestaat om de verslagen van de in art. 13 bedoelde commissie en van den in art. 14 genoemden raad niet openbaar te maken, om krenking te voorkomen van officieren, die om de een of andere reden niet op de lijst van geschikten voor generalen staf, intendance of andere betrekkingen voorkomen, maar niettemin kunnen gerekend worden tot de goede officieren van het leger te behooren, en die in elk geval getoond hebben, dat zij zich ter wille van hunne militaire ontwikkeling menig offer willen getroosten. Ook schijnt het minder juist gezien, om aan inferieuren een, dikwijls door hen verkeerd gebezigd wordenden, maatstaf ter beoordeeling van de wetenschappelijke waarde hunner superieuren te verstrekken, als gelegen zoude zijn in de openbare rapporten betreffende de uitkomsten van het onderwijs aan de krijgsschool.

Art. 15. Niet alle luitenants, die de geschiktheid voor den generalen staf bezitten, zullen, bij gebrek aan vacatures, bij dat korps kunnen worden overgeplaatst en daarin een belooning vinden voor den inspannenden arbeid waaraan zij zich gedurende jaren hebben gewijd. Voor zoodanige officieren is in de toepassing der tweede alinea van het bedoelde wetsartikel het middel gelegen om gelijke verdiensten bij den een niet buiten verhouding beter te beloonen, dan bij den ander.

Art. 16. Zoowel het belang der zaak als dat van de betrokken officieren vereischt, dat de beoordeeling van de omstandigheid of de eenmaal toegekende geschiktheid voor de bekleeding der betrekking van officier van den generalen staf moet geacht worden verloren te zijn gegaan, niet worden overgelaten aan één persoon, maar aan denzelfden raad, die over de geschiktheid zelve oordeelde.

Artt. 17 en 18 (gewijzigde artikelen 5 en 6 van het oorspronkelijk ontwerp). De redactie dezer artikelen is gewijzigd, ook in verband met het doen vervallen der toekenningen van brevet, stafofficierstitel en distinctief, bij dat ontwerp bedoeld. Met deze detachering wordt beoogd om aan sommige officieren, die voor plaatsing bij den generalen staf in aanmerking kunnen komen, de gelegenheid te geven tot het verrichten van theoretische en practische werkzaamheden, welke tot den werkkring van dat dienstvak behooren. Die officieren kunnen dan tevens nader van hunne meerdere of mindere geschiktheid voor de verschillende daarbij behorende dienstverrichtingen doen blijken. Het legerbestuur verkrijgt zoodoende een gegeven te meer om uit de meest geschikte officieren eene keuze te doen voor de verschillende betrekkingen bij den generalen staf.

Artt. 19 en 20. In deze artikelen is hetzelfde doch op andere wijze behandeld als bij de artikelen 9, 10 en 17 van het oorspronkelijk wetsontwerp. De ondergeteekende voegt hierbij de opmerking, dat de door hem in deze wet gemaakte bepalingen betreffende de overplaatsing en de bevordering bij den generalen staf, in aard en doel overeenkomen met de daaromtrent elders in practijk gebrachte regelen.

Terwijl art. 19 de toetreding tot het korps van den generalen staf, alleen openstelt voor hen, die daartoe naar aanleiding van deugdelijke gegevens geschikt zijn geoordeeld en gebleven, moeten de bepalingen van art. 20 er toe leiden om aan den staf het karakter van een gesloten korps geheel te ontnemen. Daar elk officier om tot bevordering in aanmerking te kunnen komen, in den kapiteinsrang en in eene der beide laagste hoofdofficiersrangen, niet meer *in den regel* maar *zonder uitzondering* werkelijken dienst bij de korpsen van het leger moet verrichten, kan er voor niemand meer sprake zijn van het voortdurend blijven in den generalen staf, en behoeft de vrees voor het te loor gaan van de voor den troepenofficier noodige eigenschappen, die ook in den hooger bevelhebber vereischt worden, niet meer te bestaan. Bovendien is men er op deze wijze van verzekerd,

dat men een aanzienlijk getal officieren zal verkrijgen, welke met den stafdienst vertrouwd zijn geraakt.

Art. 21. (Gewijzigd artt. 11 en 15 van het oorspronkelijk wetsontwerp). Dit artikel, grotendeels overeenkomend met art. 15 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), heeft ten doel om de bepalingen dier wet betreffende de officieren van den generalen staf, in deze wet tot één geheel te vereenigen. Bovendien wordt daardoor aangetoond op welke wijze die officieren in de gelegenheid kunnen worden gesteld om de bij art. 20 gevorderde diensten te verrichten, terwijl het in de wet van 1851 neergelegde beginsel van overplaatsing, bij een ander wapen of dienstvak, dan waarvan een officier van den generalen staf afkomstig is — een voor de vorming van hogere troepenleiders uiterst gewichtige maatregel — hier krachtiger uitdrukking vindt.

Art. 22. Het is billijk aan de officieren van den generalen staf den waarborg te verleen dat hunne plaatsing bij dit korps nimmer ten nadeele zal strekken van hunne bevordering, in vergelijking met die, welk hun in hun eigen wapen te beurt zoude kunnen vallen.

Wilde men geen twijfel veroorzaken aangaande de toepassing van de bepalingen van art. 20 op de in dit geval verkeerende officieren, dan scheen het noodzakelijk de bij dat artikel gestelde eischen van werkelijken diensttijd bij de troepenkorpsen ook hier verbindende te verklaren.

Het beginsel in art. 6 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) neergelegd, dat de bevordering tot rangen boven dien van kapitein geschiedt uit de meest geschikte officieren van den naastvoorgaanden rang, moet ook in deze wet worden geëerbiedigd.

Art. 24 (gewijzigd art. 21 van het oorspronkelijk wetsontwerp). De in het Voorloopig Verslag aangeduide onbillijkheid jegens officieren, die vroeger op verdienstelijke wijze bij den generalen staf hebben gediend, is in dit wetsontwerp opgeheven. Bovendien zijn de rechten van de officieren, die den cursus aan de voormalige stafschool en krijgsschool voor officieren met goed gevolg hebben doorloopd, gewaarborgd.

De slotalinea dient om te voorkomen, dat de belangen van den dienst en die van sommige vooral thans bij den generalen staf dienende officieren, door de bepalingen van art. 20 dezer wet op ernstige wijze worden geschaad.

Art. 25. In dit artikel — dat in de plaats treedt van art. 22 van het oorspronkelijk ontwerp — is bij de minder ver strekkende gevolgen die het gewijzigde ontwerp aan eene overplaatsing bij den generalen staf, voor de daarbij betrokken officieren verbindt, de opneming der drie laatste alinea's van genoemd art. 22 overbodig geacht.

Art. 27. (gewijzigd art. 23 van het oorspronkelijk wetsontwerp). De bepaling opgenomen in de derde alinea van dit artikel wordt vereischt in het belang van de daarbij aangeduide officieren, welke noch in de termen van art. 24 vallen, noch onderworpen zijn aan de overige bepalingen dezer wet, daar hunne detachering aan de tweede afdeling der thans bestaande krijgsschool met 1 October 1879 eindigt.

Op dien datum dient deze wet in te gaan, daar alsdan een nieuwe cursus van de krijgsschool begint.

De officieren, die thans volgens het vigeerend Koninklijk besluit slechts twee jaar aan de inrichting kunnen vertoeven, behoeven, vooral door de stoornis in het onderwijs, gevolg van de schorsing sedert 1 Januari, noodwendig een derde cursusjaar, wil hunne detachering niet nutteloos zijn geweest. Om voorts langdurige stoornis in den gang van het onderwijs aan de krijgsschool te voorkomen, zal het noodig zijn om het bij art. 10 bedoeld toelatingsexamen reeds vóór den datum, waarop de wet in werking komt, te kunnen afnemen.

's Gravenhage, den 15den Maart 1879.

De Minister van Oorlog,
DEN BEER POORTUGAEL.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

VERSLAG van het behandelde gedurende een wintercursus der krijgsschool voor officieren.

Natuurkunde. Magnetisme. De constitutie van magneetstaven. Goërcitive kracht. Bepaling van declinatie en inclinatie. Het meten van magnetisme in absolute maat. Intensiteitsbepaling. Gebruik bij het landmeten. Bepaling van de fouten op schepen wegens locale invloeden.

De voornaamste verschijnselen van diamagnetisme.

Statische electriciteit. Electroscoopen en electrometers. Machine van HOLTZ. Electrophoor. Nieuwste waarnemingen over electriche ontlading.

Dynamische electriciteit. Theorie der cel in verband met het beginsel van behoud van het arbeidsvermogen. Thermisch aequivalent der scheikundige werking van de meest bruikelijke constante batterijen. Gebruik der werktuigen, dienende tot het meten van galvanische stroomen. Toepassing der wet van OHM op de doelmatigste batterijverbindingen, op het vinden van fouten in geleidingen, op berekeningen der stroomsterkte in stroomtakken. Wetten van KIRCHHOFF. Hoofdzaken over inductie. Toepassing op de telephonie. Practische oefening in de telephonie. Verbindingen van telephonen met MORSE-toestellen.

De leer van de telegraphie. Inrichting van kantoren. Dubbelspreken. Tegen-spreken. Onderzoek der toestellen. Telegraphen van MEYER, CASELLI, HUGHES enz. Mijnonstekers. Electriche verlichting. Chronoscopen van LE BOULENGÉ, NAVEZ-LEURS etc. tot bepaling der kogelsnelheid. Thermo-electriciteit. Practische proeven met de toestellen.

De verschillende ontstekingen van mijnen en torpedos door schok of wil. Toetsen van de torpedo-toestellen enz.

Licht. Wezen des lichts. Photometers. Voortplanting. Spiegeling. Breking. Kleurschifting. Bepaling der golflengte. Lenzen. Teekeningen en berekeningen over lengte, vergrooting, gezichtsveld van den astronomischen kijker, den terrestri-schen kijker en den kijker van GALILEI. Het microscop. Practische beoordeeling van die instrumenten. De spectraalanalyse en gebruik van de spectroscopen.

Warmte. Hoofdzaken van de mechanische warmte-theorie.

De ideale stoommachine-CARNOT. De locomotief. Behandeling en onderzoek van stoomketels.

Scheikunde. Begrip van scheikundige verbinding en ontleding. Beginsel van het behoud van de stof. Beginsel van het behoud van arbeidsvermogen. Voorwaarden der scheikundige inwerking. Scheikundige teekens en formules. Indeeeling der elementen. Waterstof. Groep der halogenen. Chloor. Bromium. Iodium. Fluorium. Onderlinge vergelijking van de eigenschappen dezer elementen. Verbindingen der halogenen met waterstof. Waterstofchloruur. Zuren. Bases. Zouten. Waterstofbrompuur. Waterstofjoduur. Waterstoffluoruur. Verbindingen der halogenen onderling.

Atoom- en moleculair-theorie. Zuurstof. Ozone. Water. Oplossingen. Dissociatie-verschijnselen. Waterstofdioxyde. Zwavel. Allotropie. Waterstofsulfuur. Selenium. Tellurium. Vergelijking der elementen die tot de zuurstofgroep behooren.

Stikstof. Dampkringslucht. Ammonia. Phosphorus en zijne verbindingen met waterstof. Arsenicum en antimonium en hunne verbindingen met waterstof en de halogenen. Koolstof en hare waterstofverbindingen. De vlam. Silicium en tin en hunne verbindingen met waterstof en de halogenen.

Scheikundige methoden ter bepaling van het moleculair gewicht. De valentie der elementen. Scheikundige structuur.

Zuurstofverbindingen en oxyzuren van de halogenen, de elementen der zwavelstikstof en koolstofgroep.

Rangschikking van de elementen volgens de grootte van hunne atoomgewichten. Algemeene eigenschappen van de metalen. Verband tusschen soortelijke

warmte, soortelijk volume en atoomgewicht. Één- en meer bazische zuren. Één- en meer zurige bases. Neutrale, bazische en zure zouten. Warmtewerkingen bij scheikundige verbindingen en ontleding.

Warenkennis en technologie. A. Theoretische lessen. Het spinnen van katoen. Katoenteelt. Het ontkorrelen. Eigenschappen van katoen. Het openen. De verdeeling met de slagmachine. Het kaarden. Het rekken of verdeelen. Het spinnen op de spillemachine. Het fijns spinnen op de waterspinnmachine. De mulebank. Het haspelen en nummeren.

De vlaspinnerij. De vlasplant. Het repelen. Eigenschappen van de vlasvezels. Het roten. Het braken. Het zwingelen, ribben en schuren. Het hekelen. Het handspinnen. Het spinnen op machines. De aanlegmachine. Het uittrekken en doubleeren. Het voorspinnen. Het fijns spinnen van vlas. Het spinnen van werk.

Uitvoerige bespreking van de eigenschappen van wol. Het reinigen der wol door wasschen. Het bevrijden der wol van klissen met den klissenwolf en door carboniseeren. Het verwen der wol. Het wolven, snouten en kaarden. Het grof spinnen op de voorspinkaarde. Het fijns pinnen. Korte bespreking van het vervaardigen van kamgaren.

Het spoelen. Het scheren der ketting. Het opboomen. Het sterken en lijmen. De weefstoel en het weven. Het weven der gekeperde en gefigureerde stoffen. De JACQUARD-machine. Het weven van fluweelachtige stoffen. Machinale weefgetouwen. Het weven van laken. Het noppen, wasschen, carboniseeren en verwen van het laken. Het vollen, ruwen, scheren, decatiseeren, borstelen en persen van het laken.

Melk. De lactodensimeter, de cremometer en de lactobutyrometer en hun gebruik. Scheikundig onderzoek van melk. Bepaling van het gehalte van vaste stoffen, van vet, suiker en caseïne. Onderzoek op vervalschingen. Middelen om melk te conserveeren.

Graansoorten. Tarwe, rogge, gerst, haver, rijst, maïs, gierst, boekweit. Scheikundige samenstelling en anatomische bouw van de graanvruchten. Ziekten van het graan. Zaden en vruchten van onkruidsoorten, die met het graan zijn gemengd. Schadelijke insecten. Kenteekenen voor de kwaliteit. Zuivering van het graan. Het bewaren van het graan in magazijnen. Maatregelen te nemen wanneer graan een begin van bederf toont. Peulvruchten. Erwtten, boonen.

Meel. Onderzoekingsmethoden voor de kwaliteit van het meel. Bepaling van het kleefstofgehalte in meel. Microscopische en scheikundige onderscheiding van verschillende meelsoorten. Vervalschingen van het meel. Het bewaren van meel, en de maatregelen die te nemen zijn, wanneer het een begin van bederf toont.

Brood.

Alcoholische dranken, bij name bier en jenever.

B. Practische oefeningen. Onderzoek van bier, melk, brood, kaas, meel op normale bestanddeelen en vervalschingen.

Wateronderzoek. Qualitatieve onderzoeking op helderheid en kleur, reuk, smaak en op de aanwezigheid van koolzuur, sulfaten, chloruren, nitrieten, nitraten, sulfuren, phosphieten en silicaten van calcium, magnesium, ammonium, ijzer, aluminium, mangaan en alcaliën. Onderzoek op organische stoffen en op lood.

Quantitatieve bepaling van de vaste rest, de hardheid, het calcium- en magnesiumgehalte, het gehalte van sulfaten, chloruren, nitraten en nitrieten, het gehalte aan ammonia en organische stoffen. Microscopisch onderzoek van het water.

Onderscheiding van de verschillende tot weefsels gebruikte grondstoffen met het microscoop.

Het herkennen van kleurstoffen op laken en het onderscheiden van de verschillende grondstoffen, die in de textiel-industrie worden gebezigd.

Geodesie. Dagelijksche beweging der aarde; vorm en afmetingen der aarde. Schijnbare beweging van de zon. Sterrekundige lengte en breedte. Parallaxis van de zon, afmetingen, asbeweging. Beweging der aarde. Teruggang der nachteveningen. Aberratie, nutatie. Jaarl. parallaxis der vaste sterren. Zonnetijd, zonnewijzers. Middelbare tijd.

De maan. Bepaling der geographische lengte door middel der maansafstanden. Algemeene begrippen omtrent het trianguleeren.

Kaartenprojectiën. Bolvormige driehoeksmeting.

Berekeningen met logarithmen tot in 7 decimalen, van zeer kleine hoeken.

Artillerie. Buskruit. Verschillende soorten hier te lande, bij de marine en in Nederlandsch-Indië in gebruik.

Ontbranding, verbranding en samenstelling van het buskruit; werking in de vuurwapens. De vervaardiging van buskruit zeer beknopt.

De voornaamste surrogaten van buskruit.

Vuurmonden. Algemeene beschouwingen over lengte, metaaldikte, gewicht, speelruimte, kaliber, kamer, ziel, afsluiting, gasdichte afsluiting, ooren, tappen, uitwendige vorm, zundgat.

Algemeene beschouwing over de vervaardiging van vuurmonden en de verschillende daarvoor geschikte metalen. Algemeene beschouwing over projectielen en buizen. Opsomming en korte kenmerkende beschrijving van de Nederlandsche vuurmonden; verklaring der achterlaadvuurmonden bij het geschut zelf.

De torenaffuiten der marine.

Het achterlaadkanon van 15 cM. der marine.

Schrootkanonnen.

Beschrijving en verklaring van het gebruik der Nederlandsche ernstvuurwerken, munitieën en projectielen.

Het Duitsche geweer C. 1871.

Het Fransche geweer M. 1874.

De repeteergeweren.

De revolvers.

Affuiten en voertuigen. Algemeene beschouwingen over de eischen, waaraan affuiten en voertuigen moeten voldoen.

Samenstelling in 't algemeen van twee- en vierradige voertuigen en van de verschillende soorten van affuiten.

Beknopte beschrijving der Nederlandsche affuiten en voertuigen.

De duikaffuit-LABROUSSE.

Bezichtiging van affuiten, voertuigen en vuurmonden op het exercitiebastion en in de artillerieloods der K. M. Academie.

De vuurmonden, de munitie, de affuiten en voertuigen der Duitsche veldartillerie.

De vuurmonden, de munitie en affuiten der Duitsche belegeringsartillerie. De vuurmonden van het Duitsche vesting-, kust- en marinegeschut.

De vuurmonden en de munitie van het Oostenrijksche en Fransche veldgeschut en van het Fransche vesting-, belegerings- en kustgeschut.

De vuurmonden en de munitie der Engelsche artillerie.

De vuurmonden, de munitie en de affuiten der Nederlandsche marine-artillerie.

Kogelbaan. Verschillende bepalingen en benamingen bij het schieten voorkomende.

De baan in het luchtledige.

De baan in den dampkring; de luchttegenstand. De afwijkingen der projectielen; de afwijkingen veroorzaakt bij ronde projectielen door de rotatie en midelen om die afwijkingen te verbeteren.

De beweging der puntprojectielen en de derivatie uit die beweging verklaard. De verschillende oorzaken van afwijking dier projectielen.

Bepalingen en benamingen bij de trefkans voorkomende; gebruik en inrichting der trefkanstafels. Toepassing op voorbeelden.

Algemeene beschouwing over het vinden van snelheden. Het meten van vlucht-tijden en van verheffingshoeken. De inrichting der verschillende schootstafels. De schietproeven te nemen om schootstafels te vervaardigen. Hoe men uit de schietproeven de waarden der onbekenden in de interpolatie-formules in het algemeen bepaalt.

De uitwerking van het nieuwere veldgeschut.

De uitwerking der getrokken Duitsche belegeringskanonnen. Uitwerking van kustgeschut tegen pantseringen.

Het inschieten met granaten te velde.

Het inschieten met granaatkartetsen te velde.

Het schieten uit kustgeschut op bewegende doelen.

Vervaardiging der schootstafels der artillerie.

Wijze waarop de richthoeken, opzethoogten, correctiën voor derivatie, verplaatsing van het trefpunt voor 1 opzetverdeeling, invalshoeken, vluchttijden, bestreken ruimten, trefsnelheden en spreidingen worden gevonden, voorkomende in de schootstafels voor het vuren met granaten. Schootstafel voor het vuren met granaatkartetsen, bepaling der tempeeringen, springhoogten enz.

Grondbeginsel waarop het oplossen van zeer eenvoudige ballistische vraagstukken berust. Het berekenen der vluchthoogten.

Graphische voorstelling der kogelbaan en afleiding uit die baan van de bestreken ruimte.

Berekening der culminatiehoogte van een baan met behulp van de schootstafel.

Grondbeginsel waarop de berekening van lading en elevatie bij het indirecte schot berust; toepassing dier berekening op een voorbeeld (Lunet 53 bij Straatsburg in 1870).

Algemeene beschouwing over de bediening van het geschut en meer bijzonder over het richten der vuurmonden.

Het bepalen van de baan van geweren.

De uitwerking van getrokken en glad werppgeschut.

De uitwerking van geweervuur, voornamelijk op groote afstanden.

Bezichtiging van vuurmond en affuit van 12 cM. staal op het exercitiebastion der K. M. Academie.

Pontonnierdienst. Het koppelen van pontons, het maken van vlotten en het slaan van verschillende bruggen met het Nederlandsche pontonmaterieel als voorbereiding tot het bijwonen der oefeningen van de pontonniers te Dordrecht gedurende twee dagen.

Versterkingskunst. Elementaire veldversterkingskunst.

Toegepaste veldversterkingskunst.

Vernielingen en opruimingen.

Onderlinge vergelijking van het Nederlandsche handboek voor den pionier, het zakboekje van den luitenant-kolonel Кроммур, en het nieuwe Duitsche handboek.

Duurzame versterkingskunst.

Détails der inrichting van vestingen en forten (Hoofdwal; flankement; communicatiën en buitenwerken).

Werken voor binnenverdediging, militaire établissements binnen de wallen.

Algemeene inrichting van vestingen, forten, verschanste legerplaatsen en verschanste liniën.

Kustversterkingen. Geschiedenis van den vestingbouw in Nederland sedert 1860, toegelicht door bestektekeningen.

Bewapening, bezetting, in staat van verdediging brengen van vestingen en forten.

Rechten en plichten van vesting- en fortcommandanten.

Vestingoorlog. Inleiding: algemeene beschouwing over de verschillende wijzen van aanval eener sterkte. De insluiting; a. de aanval; b. de verdediging.

Het bombardement als zelfstandige wijze van aanval eener sterkte. Handelingen van aanvaller en van verdediger.

Algemeen begrip der belegeringsoefeningen op de kaart en bespreking van den gang eener dusdanige oefening, en wel meer bepaald van het geregeld beleg tegen eene stelling van drie forten gelegen op het bekende denkbeeldige terrein.

De aanval eener sterkte door verrassing en door stormenderhandschen aanval.

Verdediging eener sterkte tegen verrassing en tegen stormenderhandschen aanval.

Algemeene beschouwing over het gebruik van de verschillende soorten van vuurmonden in den vestingoorlog.

Gebruik van het (Duitsche) belegeringsgeschut bij den aanval van sterkten.

Het gebruik van het Nederlandsche geschut bij de verdediging van sterkten. Als voorbeeld van een geregeld beleg uit de latere oorlogen: Algemeen overzicht van het beleg van Straatsburg in 1870 door de Duitschers. Hiervan meer in het bijzonder uitgewerkt: De voorbereiding van het bombardement. Dienstregeling bij het belegeringskorps in het begin van het geregeld beleg.

Tactiek. Beknopte behandeling van de geschiedenis der krijgskunst van de Perzen ten tijde van CYRUS tot op onzen tijd; invloed van de invoering en verbetering van de vuurwapens op de tactiek.

De hedendaagsche vechtwijze der infanterie (aanval en verdediging).

Beschouwing van het Nederlandsche infanteriereglement.

De vergelijkende beschouwing van de Nederlandsche, Duitse, Belgische, Oostenrijksche en Fransche infanteriereglementen.

De elementaire tactiek der cavalerie, sterkte, organisatie, indeeling en wapening in de verschillende Europeesche legers.

De front- en kolonnevormen bij de ruitery in Nederland, Duitschland, België, Oostenrijk en Frankrijk en de verschillende overgangen van den eenen vorm in den anderen met hunne vóór- en nadeelen.

Tirailleeren. Gebruik der cavalerie op meerdere liniën en het gevecht der cavalerie te voet.

De elementaire tactiek der bereden artillerie in Nederland, Duitschland en Frankrijk.

Aanval en verdediging van huizen, hofsteden en dorpen met toepassing op de kaart en éene toepassing op het terrein.

Aanval en verdediging van bosschen, hoogten, ravins en défilés.

Eene toepassing op het terrein en éene op de kaart.

Riviergevechten, met toepassing op de kaart.

Landingen, met toepassing op de kaart.

Het zoeken eener stelling op het terrein.

Aanval en verdediging van veldwerken (met toepassing).

Hinderlagen.

Twee oefeningen werden op het terrein gehouden tot onderwerp hebbende de aanval en verdediging eener stelling met onderstelde troepen.

Krijgsgeschiedenis en strategie. Over den oorlog, zijn wezen, doel en oorzaken. Politiek en militair doel.

Eigenschappen van den veldheer (talent en karakter). Over de wetten en wetenschap der krijgskunst. De voornaamste schrijvers over strategie en wetenschap der krijgskunst en beoordeeling hunner werken. Moreele en materiele elementen. Over tooneel van den oorlog, oorlogstooneel, operatietooneel, operatievelden enz. Wat is strategie, welke vragen moet zij oplossen?

Verband en gewicht der onderscheidene strategische handelingen vóór en gedurende den oorlog, zoowel aanvallend als verdedigend. (Voorbereidings-, hoofd- en aanvullings-operatiën.)

Over de strategische terminologie. Vergelijking tusschen strategisch of- en defensief. Waarde van het initiatief. Over wrijving in den oorlog. Het culminatiepunt des aanvals. Actieve verdediging. Oorlogs- en operatieplan; middelen en hulpbronnen tot hunne vervaardiging.

Over de krijgsraden.

Voorbereidingsoperatiën: Organizatie van het veldleger bij een vermoedelijken oorlog. Over volkswapeningen en volkslegers. Keuze en inrichting der operatiebasis. Dubbele omvattende basissen, centrale stellingen. Beschouwingen over de grenzen der Staten, met het oog op de basissen. Concentratie van krijgsvorraad op de basis; mobiele voorraad; de verpleging in verband met den duur eener zelfstandige operatie; mobiele verplegingsmagazijnen. Concentratie der legers op de basissen; over de marschen en het gebruik van spoorwegen tot den strategischen opmarsch. Resumé omtrent de voorbereiding en inleiding tot den oorlog.

Hoofdooperatiën: De operatielijnen. Keuze van object, strategische doorbreking, omtrekking en insluiting. Beschouwingen over de operatielijnen. Invloed der invoering van het requisitiestelsel op de operatiën en op den vorm der operatielijnen. Over het veranderen van operatielijnen. Dekking der operatielijnen. Over de dubbele en meervoudige operatielijnen; voor- en nadeelen; maatregelen om de nadeelen te verminderen. Rangschikking der operatielijnen.

Over de binnen- en buitenoperatielijnen; hare voor- en nadeelen. Marschmanoeuvres en het gevecht. Strategisch- en operatiefrent. CLAUSEWITZ voornaamste grondbeginselen voor den oorlog in 't algemeen en die voor de strategie, zoowel in het algemeen als voor strategisch of- en defensief.

Over de moeilijkheid en de bezwaren tot het nakomen van die beginselen in den oorlog.

Schets der historische ontwikkeling van de krijgskunst. Staatkundige toestand in Europa bij de troonsbestijging van FREDERIK II. Schets van den eersten Silezischen oorlog en beschrijving van den slag bij Mollwitz. De voornaamste bronnen en hare waarde voor de studie der krijgsgeschiedenis van het tijdperk van FREDERIK II.

Samenstelling, recruteering, oefening, tactische formatiën, bewegingen, evolutiën, slagorde, vechtwijze, bewapening, indeeling, sterkte enz. der legers van dit tijdperk.

Het Pruisische kantonstelsel; zijn oorsprong, ontwikkeling enz. tot FREDERIKS dood.

De verpleging der legers in de 18e eeuw; soldijen enz.; het vijfmarschen- en negenmarschen-stelsel.

Oorzaken van den Zevenjarigen oorlog. Voorbereiding en inleiding tot den oorlog der Pruisen, Oostenrijkers en Saksers. Veldtocht van 1756. Inval der Pruisen binnen Saksen en hun opmarsch naar Pirna. Insluiting der Saksers binnen de verschanste legerplaats van Pirna; beschrijving dier legerplaats. FREDERIKS observatiekorps tegenover de Oostenrijkers. BROWNE's operatiën. Slag bij Lowositz.

Operatiën van SCHWERIN in Bohemen tegenover PICCOLOMINI. Handelingen van het Pr. insluitingskorps. BROWNE's vruchteloze poging tot ontzet. Pogingen der Saksers tot doorbreking der insluitingsliniën. Capitulatie van het Saksische leger. De Pruisen ontruimen Bohemen en betrekken even als de Oostenrijkers de winterkwartieren. Zeer uitvoerige critische beschouwingen over den veldtocht van 1756.

Veldtocht van 1757: Beschrijving en bezetting der Oostenrijksche en Pruisische winterkwartieren 1756/57. Voorbereiding tot den nieuwen veldtocht; vermeerdering der legers; bondgenooten der Oostenrijkers en die der Pruisen. Overvallen der Pr. winterkwartieren door de Oostenrijkers bij Ostritz (1 Januari 1757) en bij Hirschfelde (19/20 Februari 1757.) Sterkte der Pruisische en Hannovers-Engelsche troepen. Sterkte der Oostenrijkers en hunner bondgenooten. Operatieplannen der Pruisen en die der Oostenrijkers.

De Oostenrijksche en Pruisische troepen verlaten de winterkwartieren en betrekken cantonnementen op de grenzen; beide legers vormen daarin elk vier afzonderlijke korpsen.

FREDERIKS-demonstratiën. Handelingen van BROWNE. Inval der vier Pr. colonnes binnen Bohemen; operatiën van SCHWERIN tegenover SERBELLONI; idem van BEVERN tegenover KÖNIGSEGG. Gevecht bij Reichenberg. SCHWERIN en BEVERN vereenigen zich bij Jung-Bunzlau; KÖNIGSEGG trekt terug achter de Elbe bij Brandeis. SERBELLONI blijft rustig in zijne positie bij Königgrätz staan.

De colonnes van FREDERIK II en van MAURITS VAN DESSAU rukken binnen Bohemen en vereenigen zich. Handelingen van BROWNE en van v. AHREMBERG daartegenover.

Strooptocht van luit.-kol. MEIJER naar Pilsen en vervolgens naar de Oberpfalz en Franken. Vereeniging der Pr. colonnes bij Praag. Handelingen van SERBELLONI. Overzicht van den slag bij Praag. Vervolging gedurende en na den slag.

Insluiting en bombardement van Praag. DAUN's-operatiën tot ontzet van Praag en die van het Pr. observatiekorps onder BEVERN tot dekking der insluiting. FREDERIK voegt zich bij het observatieleger. Slag bij Kollin. De insluiting van Praag opgeheven. Terugtocht der Pruisen uit Bohemen en vervolging door het groote Oostenrijksche leger. Overzicht de operatiën van het Fransche hoofdleger onder d'ESTREES (later DE RICHELIEU) tegen het Hannoverse leger onder CUMBERLAND, van den slag bij Hastenbeck en der conventie van Kloster-Seven.

Overzicht der operatiën van Veldm. LEHWALD in Oost-Pruisen tegen de Russen onder APRAXIN; van den slag bij Gross-Jägerndorff en van den terugtocht der Russen uit Pruisen.

Operatiën van FREDERIK II in Thüringen tegen het vereenigde Fransche en rijksleger onder SOUBISE en HILDBURGHAUSEN. Gevecht bij Gotha.

HADIK's strooptocht door den Lausitz en de mark Brandenburg naar Berlijn. Slag bij Rossbach. Verdere handelingen der Fransche en rijkstroepen en der Pruisische korpsen in Thüringen en Hannover en het betrekken der winterkwartieren.

Operatiën van den hertog van BEVERN tegenover het groote Oostenrijksche leger in Lausitz en Silezië. Kanonnade van Barschdorf. Beleg en overgave van Schweidnitz aan de Oostenrijkers. Slag bij Breslau. Terugtocht der Pruisen naar Glogau. Vermeestering van Breslau door de Oostenrijkers.

FREDERIK's versnelde marsch van de Saale naar Silezië; hij vereenigt de overblijfselen van BEVERN's leger met zijn troepen te Parchwitz; zijn marsch naar Leuthen; bestorming en vermeestering van Neumark, uitsluitend door afgestegen Pruisische huzaren. Handelingen der Oostenrijkers.

Slag bij Leuthen en herovering van Silezië, behalve Schweidnitz door de Pruisen.

Overzicht der operatiën van de Zweden in Pommeren, 1757.

Betrekken der winterkwartieren en einde van den veldtocht in 1757.

Veldtocht 1870—71. Opgave en waarde der voornaamste bronnen over dezen veldtocht. Oorzaken van den oorlog en zijne politieke inleiding door de Fransche en Deutsche diplomatie.

Voorbereiding der Franschen tot den oorlog. Toestand van het Fransche leger vóór en na de wet van 1868. Reorganisatie van dit leger door deze wet en hare voornaamste bepalingen. Middelen om dit leger te mobiliseeren en berekening van den hiertoe benoodigden tijd. Samenstelling en sterkte van het Fransche leger; paarden en materieel; Fransche vestingstelsel. Oefening, moreel enz. van het Fransche leger. Tactiek zijner verschillende wapensoorten afzonderlijk en onderling verbonden.

Operatieplan der Franschen en beschouwingen hieromtrent. Samenstelling en indeeling van het Fransche veldleger.

Beschouwingen omtrent de voorbereiding en inleiding aan Fransche zijde.

Deutsche legers, organisatie, sterkte, mobilisatie, bewapening, tactiek, enz. Operatieplan der Duitschers en beschouwingen hieromtrent. Samenstelling en indeeling der Deutsche veldlegers en der troepen tot verdediging der Deutsche kustlanden enz.

Beschrijving van het oorlogs- en operatietooneel en der operatiebasissen van de tegenover elkander staande legers.

Strategische opmarsch van het Fransche leger en zijne handelingen tot 1 Augustus. Strategische opmarsch der drie Deutsche legers tot 1 Augustus.

Gebeurtenissen ter zee en op de Deutsche kust tot 1 Augustus.

Inleiding tot de marschmanoeuvres door het Deutsche hoofdkwartier.

Operatiën der Franschen en van het 1e Deutsche leger aan de Saar van 1-5 Augustus.

Gevecht bij Saarbrücken.

Handelingen van het IIe Deutsche leger van 1-5 Augustus.

Operatiën van het IIIe Deutsche leger en van MAC-MAHON's troepen van 1-5 Augustus. Gevecht bij Weissenburg.

Over de vervolging van het gevecht bij Weissenburg; opstelling van het IIIe Duitsche leger in den namiddag van 4 Augustus. Operatiën van dat leger op 5 Augustus. Beschouwingen over de verkenningen der Duitsche cavalerie van het IIIe leger.

Handeling van MAC MAHON's troepen van 1-6 Augustus.

Handelingen van het Schwartzwald-detachement onder SEUBERT, tegenover het VIIe Fransche korps.

De étappeliëniën, hare inrichting en bezetting, der drie Duitsche legers.

Over de aanleiding tot den slag bij Wörth. Slag bij Wörth. Omtrent de vervolging na dien slag op 6 Augustus; positiën en bivaks der Duitschers na Wörth. Handelingen der Fransche korpsen onder BAZAINE van 2-6 Augustus en van het 1e en 2e Duitsche leger op 6 Augustus. Slag bij Spicheren.

Initiatief der Duitsche onderbevelhebbers. FROSSARD's en BAZAINE's handelingen op 6 Augustus. Waaraan moet worden toegeschreven dat geen der 4 divisiën van het IIIe Fransche korps bij Spicheren is verschenen.

Critische beschouwingen over de geschriften van BAZAINE en die van FROSSARD over den 6den Augustus.

Critische beschouwingen over de handelingen op 6 en 7 Augustus van BAZAINE, FROSSARD en van de divisiecommandanten van het IIIe Fransche korps, naar aanleiding van de geschriften der beide eerstgenoemden en van de akten, getuigenverhooren enz. van het proces BAZAINE. Gebeurtenissen bij de Duitschers en Franschen na Spicheren (6 en 7 Augustus). Over de vervolging van het 1e Fransche korps door het IIIe Duitsche leger, na Wörth (6 en 7 Augustus).

Beschrijving van den terugtocht der 1e en 5e Fransche korpsen van Wörth en Bitche naar Châlons en Rheims (6-22 Augustus). Uitvoerige beschouwingen omtrent dezen excentrischen terugtocht.

Beschrijving van den terugtocht en vlucht der divisie LIÉBERT (VIIe Fransche korps) van Mühlhausen naar Belfort (6-8 Augustus); voorts het spoorwegtransport dier divisie en der divisie DUMONT (VIIe Fransche korps) van Belfort over Vesoul, Langres, Chaumont, Troyes en Parijs naar Rheims (17-22 Augustus).

Marsch van het IIIe Duitsche leger door de Voagezen naar de Saar en zijn handelingen tegen de Voagezen-sterkten (8-12 Augustus), zijn verder voortrukken naar de Moezel (13-16 Augustus).

De Ie en IIe Duitsche legers sluiten op en ontwikkelen zich tot den verderen marsch op den linker-Saaroever van 7-10 Augustus. Uitvoerige critische beschouwingen over den stilstand der operatiën van die legers van 6-11 Augustus.

Terugtocht van de Fransche garde-, II, III en IV korpsen achter de Nied (7-13 Augustus).

Marschmanoeuvres van het Ie en IIe Duitsche leger naar de Fransche Nied en naar de Moezel tot 14 Augustus.

Voorts een beknopt overzicht der operatiën van de Duitschers en Franschen van 14 tot en met 18 Augustus, en van de slagen van Colombey-Nouilly, 14 Augustus; Vionville-Mars la Tour op 16 en Gravelotte-St. Privat op 18 Augustus 1870.

Landsdefensie. Algemeen overzicht.

Beschouwing over sterkte van zee- en landmacht.

Voorloopige troepenopstelling. Samenwerking van zee- en landmacht.

Militaire waarde van de Over-Betuwe.

Noodzakelijkheid om haar niet voetstoots den vijand prijs te geven.

Het Pannerdensch kanaal. Vermoedelijke overgangspunten. Bespreken van de wijze, waarop door eene brigade van 6 bataljons, 1 veldbatterij, 1 eskadron en 1 peloton mineurs, de overtocht van het Pannerdensch kanaal en van de Waal tot de werken bij Lent, tegenover Nijmegen, den vijand kan worden belet.

De IJsellinie. Voorpostenstellingen ten oosten van den IJsel.

Waarschijnlijke overgangspunten.

Beschouwingen over de stellingen bij Veld en het Velperbroek, bij 't Bronkhorsterveer, Cortenoever en de Wilpsche klei.

De Grebbelinie.

Hare betrekkelijke waarde.

De linie in de Neder-Betuwe. Zeer uitvoerig; de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, inondatiën, forten, vestingen, terreinen voor troepenopstelling. Sterkte der troepenmacht tot hare verdediging.

Op te werpen versterkingen. De stelling van Oost-Voorne met terugtochtswegen over het Spui, de Nieuwe Maas en Dordtsche Kil.

De kustverdediging.

De stelling van Amsterdam.

Stafdienst in tijd van oorlog. Bepaling van stafdienst.

Bronnen voor de studie van dit vak.

Opgave van kaarten van Nederland en naburige rijken.

Bestemming en noodzakelijkheid van den generalen staf.

Kort overzicht van de geschiedenis van den generalen staf, zoowel in 't algemeen, maar meer in 't bijzonder voor Nederland.

Opleiding, aanvulling en samenstelling der generale staven van Nederland, Duitschland, België, Frankrijk, Engeland en Oostenrijk, met critische beschouwing der verschillende gevolgd wordende stelsels.

Bespreking van de wetenschappelijke, moreele en fysieke eigenschappen, waaraan de stafofficier moet voldoen.

Beschouwingen omtrent de mobilisatie van het leger met het oog op het personeel, de paarden en het materieel.

Samenstelling der verschillende hoofdkwartieren en staven met geschiedkundige voorbeelden en opgave der tegenwoordige samenstelling der staven in eenige Europeesche legers.

Beschouwingen omtrent stafwacht, veld-gendarmerie, commandant van het hoofdkwartier, wagenmeester, schrijvers, gidsen, veldpost en veldtelegrafie.

Inrichting van en dienstverdeeling bij de hoofdkwartieren en staven.

Bemoeiingen met en verhouding tot andere chefs van diensten.

Algemeene wenken betreffende den bureaudienst.

Opgave van de registers en portefeuilles met stukken, die bij de staven te pas komen.

Beschouwingen omtrent het aanhouden en opmaken van het dagboek en de gevechtsberichten, tactische dispositiën, instructiën, dag- en legerorders.

Opgave van de verschillende stukken, betrekking hebbende op de afdeeling kanselarij van het hoofdkwartier; de registers en de portefeuilles voor ingewonnen berichten omtrent den vijand; gegevens door terreinverkenningen verkregen; ordres de bataille; aangelegenheden van persoonlijken aard, sterktestaten; verlieslijsten, zoo eigene als van den vijand; rang- en kwartierlijsten; dienstroosters; expeditie-journaal.

Opgaaf van de noodige kaarten en boeken door de staven mede te nemen.

Beschouwingen omtrent de dienstverhouding tot en de samenwerking en correspondentie met de verschillende chefs van diensten bij de hoofdkwartieren: intendance, geneeskundige dienst, artillerie, genie, militaire justitie, étappe-autoriteiten.

De werkzaamheden van den generalen staf bij den strategischen opmarsch van het leger en zijne bemoeiingen bij het in staat van verdediging brengen van stellingen, liniën, vestingen en forten.

Algemeene beschouwing omtrent de verkenningen,

De verkenning in tijd van vrede van geheele operatietooneelen.

Opgave van de bodemgesteldheid van de verschillende deelen van ons land en van het aantal, de richting, de hoogteligging en het karakter der heuvelachtige terreinen in ons land.

De verkenning eener verdedigingslinie in het algemeen uit een strategisch, tactisch en statistisch oogpunt beschouwd.

Bijzonderheden der verkenning van verschillende verdedigingslijnen: stroomen en rivieren, inundatiën, kusten.

Behandeling der verkenningen van terreingedeelten en terreinvoorwerpen, in verband gebracht met de terreinleer. Doel der terreinleer.

De tactische waarde der verschillende bodemgesteldheden.

Tactische waarde en verkenning der verschillende soorten van vlakten, van de terreindoorsnijdingen, van de terreinbedekkingen (daarbij bosschen en dorpen).

Invloed der terreinverheffingen op stelling en beweging der troepen en op de vuuruitwerking.

Terreinleer en verkenning der communicatiemiddelen: wegen; spoorwegen; waterwegen.

Verkenning van vaste versterkingen.

Wenken voor de vervaardiging van croquis.

Verkenning van door den vijand bezette stellingen en van den vijand zelf, bij gevechten.

De roeping van den stafofficier bij diergelijke verkenningen.

Beschouwingen omtrent het verkennen en kiezen van stellingen voor de eigen troepen.

Behandeling van den kondschapdienst: doel; voorbereiding in tijd van vrede; opgave en waardeering der verschillende hulpmiddelen in tijd van oorlog. Uitvoering van den actieven kondschapdienst.

De regeling van oorlogsmarschen: algemeene beschouwingen; het opmaken van marschtableaux en marschdispositiën.

Indeeling der troepen in de marschcolonnen.

De veiligheids- en verkenningsdienst bij marcheerende troepen. Veiligheidsdienst bij terugtocht en flankmarschen. Hoofdtrekken van den marschveiligheidsdienst in Pruisen, Oostenrijk en Frankrijk. De marschformatie der troepen. Afmarschtijd. Marschsnelheid. Rusten. Tijdduur der marschen. Verpleging op marsch. Marschregeling voor de treinen. Indeeling der marschen naar de afgelegde afstanden en toepassing dier marschen. Maatregelen bij geheime- en nachtmarschen te nemen. Invloed van den stafofficier op het bewaren der marschdiscipline en het treffen van maatregelen in 't belang der gezondheid.

Taak van den stafofficier als geleider eener colonne.

Marschen met versnelde middelen van vervoer; spoorwegen, vaartuigen en voertuigen.

Verrichting van den stafofficier bij de legering van troepen. Kantonnementen: indeeling; keuze van den vorm, verdeling der troepen, dienst en beveiliging der afzonderlijke kantonnementen en van de kantonnementen als geheel.

Inrichting van en wenken dienende bij de opmaking van dislocatie-staten.

Bivaks: doel, plaats, verdeling van het terrein over de troepen; inrichting der bivaks, zoo bij ons als bij vreemde legers, handelwijze van den stafofficier bij het kiezen en betrekken van bivaks.

Onmiddellijke bewaking van bivaks.

Voorpostendienst: hoofdbeginselen; troepenverdeling; bevelvoering; aflossing; dag- en nachtvoorposten. Voorpostendienst bij ruime kantonnementen; bij verdedigingsliniën.

Kust- en rivierbewaking.

Colonne-wegen: inrichting, taak van den stafofficier bij het zoeken en inrichten dier wegen.

De stafofficier vóór, bij en na het gevecht.

Stafdienst in tijd van vrede. Omvang van den dienst.

Dienstverdeling en werkkring van de officieren van den Nederlandschen generalen staf.

Werkkring van den chef van den generalen staf en der hem toegevoegde officieren.

Dienst van de chefs der staven bij de divisien met behandeling der daaromtrent bij ons bestaande instructiën.

Nagaan van de instructie voor de divisiecommandanten.

De wijze van behandeling der verschillende op de bureaux voorkomende registers en stukken.

Mededeeling der voornaamste bepalingen omtrent het verleen van medailles, met uitwerking van eenige voorbeelden. Mededeeling der voornaamste bepalingen omtrent het verleen van ontslag uit den dienst wegens lichaamsgebreken; voorwaardelijk ontslag; het uitreiken van paspoorten 2e soort; het wegzenden met een briefje van ontslag; overplaatsingen van officieren, onderofficieren en minderen; verplaatsingen van troepen; het huwelijk van officieren; het verleen van verloven; de sterkte-staten; alles voor zoo verre de kennis dier bepalingen bij den bureaudienst te pas komt.

Mededeeling van den zakelijken inhoud der pensioenwet.

Behandeling van de instructie van de bevelhebbers in de militaire afdeelingen en opgave van de voornaamste werkzaamheden van hunne bureaux.

Mededeeling als boven van de voornaamste bepalingen betreffende de kazerneeringsteden, de bemoeienissen van den bevelhebber met de nationale militie; het verleen van militairen bijstand.

De bemoeienissen van den bevelhebber ten aanzien van de huisvesting van en transportmiddelen voor marscheerende troepen; de schutterijen; de vereeniging tot vrijwillige oefening in den wapenhandel. De situatie-staten en het overzicht van de wachten in de garnizoenen. Werkzaamheden bij de samenroeping van eenen raad van onderzoek.

Bepalingen en wenken omtrent de militaire correspondentie.

Beschouwingen omtrent den werkring van de adjunctchefs der staven als adjudant van den divisiecommandant.

Wenken voor de dienstverhouding van adjudanten in 't algemeen tegenover chefs en kameraden.

Algemeene beschouwingen omtrent de regeling van vredesmarschen. Opgave van de verschillende bepalingen betreffende den gang der werkzaamheden bij de regeling van marschen met inkwartiering en van het vervoer van troepen door middel van spoorwegen, stoombooten en de transporten te water.

Overzicht der werkzaamheden bij de topographische inrichting, steendruk, autographie, photographie en photolithographie, de verschillende bij ons in toepassing zijnde methoden van kleurendruk. Kopergravure. Het afdrukken der kaarten. Beschouwingen omtrent de aanvulling van het leger, de hoofdbepalingen der militiewet, bespreking der heerschende beginselen van de sedert 1870 bij ons te lande voorgestelde wijzigingen in die wet.

De aanvulling der korpsen met vrijwilligers; reëngagementen.

Het instructie-bataillon en de artillerie-instructiecompagnie.

De aanvulling van het kader door vrijwilligers, door aspirant-onderofficieren en korporaals en uit de militie.

Vredesorganisatie van het leger.

Bepalingen der Grondwet.

Het Departement van Oorlog en werking zijner bureaux.

De verschillende staven en algemeene diensten van het leger, samenstelling en werking.

De wapenkorpsen van het leger, samenstelling en dienstbetrekking van het personeel hunner staven.

De militaire inrichtingen van onderwijs voor officieren.

Opgave der verschillende militaire inrichtingen van technischen aard en voor den administratieven en geneeskundigen dienst.

De verschillende bij ons te lande bestaande militaire indeelingen.

Opgaaf der totale organieke vredessterkte van het leger.

Legerverpleging. Doel, nut en omvang van de studie van dit leervak. Invloed der verpleging op de legers. Geschiedkundige voorbeelden hieromtrent.

Opgave van bronnen voor de studie van het vak.

Indeeling der studie in die in tijd van vrede en in tijd van oorlog en de hoofdverschillen in beide toestanden.

Samenstelling, opleiding, aanvulling en werkring van de onderdeelen van het leger bij welke de uitvoering der verpleging in 't bijzonder berust. Vergelijking met stelsels bij naburige mogendheden. Toestand in Ned.-Indië.

Beschouwingen omtrent de sterkte der onderdeelen: intendance, geneeskundige dienst, hospitaalsoldaten; trein; werklieden, ook met het oog op de vermoedelijke behoefte in oorlogstijd.

Verpleging in tijd van vrede.

Kort historisch overzicht van de vroeger bij ons leger gevolgd methoden van verpleging.

De verpleging in het garnizoen; de voeding. Uiteenzetting van de gronden, waarop de kwalitatieve en quantitatieve samenstelling van de voeding van den soldaat moet berusten. Beoordeeling van onze bepalingen daaromtrent en van eenige in gebruik zijnde rations.

Eenige mededeelingen aangaande de inrichting, plaats en capaciteit onzer militaire bakkerijen; achterlijkheid onzer inrichtingen.

Mededeeling en vergelijkende beschouwing van de voornaamste bepalingen omtrent de voeding van den soldaat in België, Frankrijk, Pruisen, Oostenrijk, Engeland en Nederlandsch-Indië.

Gewicht van zuiver drinkwater; zuivering daarvan in 't groot. Noodzakelijkheid van voortdurende contrôle op zijne deugdelijkheid.

De kleeding: bespreking van het doel der kleeding en van de mate waarin verschillende grondstoffen aan dat doel beantwoorden.

Beschouwingen van de vereischten van kleeding en uitrusting van den soldaat.

Bespreking van de kleeding en uitrusting onzer troepen.

Opgave en critiek der verschillende bestaande stelsels van aanmaak en uitdeeling der militaire kleeding.

Vergelijking van ons stelsel van kleeding met dat van België, Frankrijk en Duitschland.

De kazerneering: vereischten van goede kazernen; beschouwingen over ventilatie en verwarming van kazernelocalen. Bespreking van de nieuwe kazerne op Damlust, bij Utrecht, en van eenige typen van buitenlandsche kazernes.

Beschouwingen omtrent de ziekenverpleging in tijd van vrede met opgave eeniger gegevens omtrent de standplaatsen en capaciteit onzer militaire ziekeninrichtingen. Beschouwing van de eischen, welke aan deze inrichtingen gesteld moeten worden. Nagaan van de plannen der nieuwe infirmeriën te Gouda, Leiden en Amersfoort.

De eischen waaraan de voeding van rijkspaarden moet voldoen, wat samenstelling en hoeveelheid betreft. Eigenschappen der gebruikelijke paardenvoeders. Onze rations en die van eenige naburige staten met begrooting van het voedingsgehalte onzer rations.

Vereischten van stallen en ziekenstallen. Beschouwing der plannen van de nieuwe stallen op Damlust, bij Utrecht.

De aanschaffing en het onderhoud der harnachementen.

Beschouwingen omtrent de verpleging op marsch en in kantonnementen, bij spoorwegvervoer, bij vervoer met stoombooten en door middel van de transporten te water; in kampen; bij groote manoeuvres.

Dezelfde zaken, voor zoover zij bekend zijn, in Duitschland, België en Frankrijk.

Kort geschiedkundig overzicht der legerverpleging in tijd van oorlog.

Vergelijking van de legerverpleging in vredes- en oorlogstijd, en algemeene beschouwingen omtrent de laatste.

Overweging van de verschillende toestanden en factoren, die invloed op de oorlogsverpleging uitoefenen.

Verband tusschen statistiek en verpleging.

Invloed van de spoorwegen en telegrafen op de verpleging.

Beschouwingen omtrent het legeren van troepen: kampen, kantonnementen, bivaks en bomvrije gebouwen.

De voeding in tijd van oorlog: vereischten waaraan die voeding moet voldoen.

De waarde der gebruikelijke voedingsmiddelen in tijd van oorlog, vooral de geconserveerde levensmiddelen.

De samenstelling onzer rations vergeleken bij die van vreemde legers.

De voeding der paarden te velde; de buitengewone voedsels en de fourageconserven.

Samenstelling onzer en van buitenlandsche veldrations.

De verschillende wijzen waarop de voedingsmiddelen in tijd van oorlog verkregen worden en hare toepassing in verschillende omstandigheden.

De regeling van de verpleging der troepen te velde.

Hulpmiddelen bij ons en bij vreemde legers daarvoor bestaande.

Verpleging in belegerde vestingen en forten. Approvisionneering; hulpmiddelen voor de verpleging; bereiding der voedingsmiddelen.

Ziekenverpleging bij het leger te velde: hoofdbeginselen daarbij op den voorgrond staande. Verschillende inrichtingen voor de ziekenverpleging.

Mede te voeren materieel en personeel bij ons en zeer in 't algemeen bij vreemde legers.

Ziekenverpleging in kampen, kantonnementen, bivaks en opmarschen.

De geneeskundige dienst gedurende en na het gevecht.

Voedingsleer. Het beginsel van het behoud van de stof en van het behoud van arbeidsvermogen toegepast op de physiologie der voeding.

Voedingsproeven over stofverbruik bij honger, bij voeding met stoffen vrij van eiwit, bij voeding met eiwit zonder koolhydraten en vetten, bij voeding met gemengde kost zonder spierarbeid en met spierarbeid.

Behandeling van de voedingswaarde van de verschillende voedingsmiddelen.

Legerbeheer. Bij het leger hier te lande. Als inleiding is het veelomvattende, hoogst belangrijke en moeilijke van een goed legerbeheer besproken, alsmede de resultaten daarvan en de eischen waaraan het moet voldoen.

(De samenstelling van het leger is wegens genoegzame bekendheid niet behandeld.)

De bij het leger bestaande inrichtingen, van welke men is aangevangen te behandelen:

de militaire bakkerijen. De meest voorkomende graansoorten, de verschillende wijzen van opbewaren, ook van het meel. De in den handel voorkomende gistsoorten met de kenmerken;

de bereiding van het deeg met al hetgeen daarbij valt te observeeren en het broodbakken.

Het beheer der militaire hospitalen in bijzonderheden.

Het beheer der garnizoens-infirmariën.

Behoeften van het leger en hoedanig daarin wordt voorzien; geld.

De voornaamste bepalingen der wet van 5 October 1841, regelende de algemeene comptabiliteit.

In verband daarmede de werkzaamheden in het bureau van den intendant bij eene divisie.

Alle overige legerbehoefden. In groote trekken is het beheer bij de Koninklijke Nederlandsche Marine besproken.

Bij het leger in Nederlandsch-Indië. Aanwijzing van het groot getal reglementen en voorschriften en het gebruik er van.

De samenstelling van het leger is onder »Statistiek» behandeld.

De bij het leger bestaande inrichtingen, waarvan speciaal behandeld de hospitalen.
Overzicht van de aanvulling bij het leger:

de voornaamste bepalingen van de comptabiliteitswet in Indië, de inrichtingen van de begrotingen voor den dienst in Indië.

Overzicht van het geldelijk beheer.

Voeding (aanschaffing, oplegging en beheer der levensmiddelen.)

Kleeding (als voren).

Huisvesting.

Geneeskundige verzorging.

Een en ander wat betrekking heeft op de voorziening en het onderhoud van paarden, paardenvoeder, tuigen, ledergoed, wapenen enz.

Het beheer bij eene compagnie;

» » van nalatenschappen van miliciens;

» » te velde.

Het geldelijk beheer bij het leger in Pruisen:

de zoogenaamde geldverpleging in vredes- en oorlogstijd;

het kassenwezen ten dienste van het leger, en het kassenbeheer bij de korpsen; de inwendige administratie bij de korpsen.

Het beheer over de kleeding en uitrusting bij het Pruisische leger.

Intendancedienst. Het gewicht eener goede legerverpleging, als inleiding voor de belangrijkheid van den dienst der intendance.

Eene korte aanwijzing van het ontstaan der intendance en de reorganisatiën van het dienstvak bij ons leger, sedert 1813.

In algemeene trekken, wat in vredestijd moet worden gedaan, om den dienst in oorlogstijd naar eisch te kunnen uitvoeren.

Als voren wat van de zijde van het militair hoofdbestuur dient te zijn voorbereid; daarbij nagegaan:

a. hoe de organisatie van het personeel thans is, en hoe die voorkomt te moeten zijn;

b. hoe de werkring thans is, en hoe die wellicht beter zou kunnen zijn;

c. in hoever de noodige dienstvoorschriften bestaan.

Gezag en verantwoordelijkheid van de intendance met betrekking tot haren dienst in het algemeen.

Dienstbetrekking tot den troepen- en vestingcommandant, den generalen staf, geneeskundigen dienst, de commandanten der treincompagnie en hospitaalsoldaten, den directeur van de veldpost, den betaalmeester te velde; het bestuur van het Roode Kruis; de korpsadministratie; de administratieve inrichtingen en de intendance onderling.

Personeel en troepen benoodigd tot uitoefening van den administratieven dienst.

Materieel en voertuigen benoodigd tot uitoefening van den dienst.

Bureaudienst te velde.

Verrichtingen bij mobilisatie van het leger.

De betalingen en de administratie bij het veldleger. Directie en toezicht over het voerwezen, met eenige opmerkingen betreffende het laden en samenstellen van wagentreinen en het laden van spoortreinen.

Maatregelen tot het samenbrengen van levensmiddelen enz., de verstrekkingen en uitdeelingen.

Hierbij zijn de meest voorkomende handel-usantiën besproken.

Het opmaken van contracten in 't algemeen; die voor levering, huur en verhuur in 't bijzonder.

De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, voor zoover die daarop, alsmede op borgtochtstelling betrekking hebben.

Eenige algemeene regelen betreffende de verpleging van rundvee.

Kenmerken van gezond vee; schatting op het gevoel en met de maat.

Hoedanigheid der voornaamste levensmiddelen.

Kenmerken van gezond vee als het geslacht is.

Kenmerken van vleesch in het algemeen.

Idem van aardappelen, peulvruchten, rijst, gort enz.

Geneeskundige verpleging te velde, voor zooveel daarbij den dienst van den intendant betrokken is.

De veldpost, als voren.

De dienst als ambtenaar van den burgerlijken stand.

Plichten en werkkring in bedreigde en belegerde vestingen; daarbij is tot grondslag genomen de instructie voor vesting- en fortcommandanten.

Korpsadministratie. De taak der korpsadministratie.

De inrichting er van, zoo dat begrepen kan worden het verband tusschen de rekening van het korps met 's Rijks schatkist, de zogenaamde inwendige administratie en de algemeene kas van 't korps.

De afrekening van het korps met 's Rijks schatkist in hoofdtrekken.

Het inwendig beheer als voren, waarbij aanschouwelijk gemaakt de boeking in het algemeen register.

De boekhouding in algemeene trekken.

De inrichting van het kleeding- en reparatiefonds.

De inrichting van het fonds van vernieuwing van ledergoed en paardentuig.

De verschillende fondsen van inwendig beheer.

Verrekening van betaalde riddersoldij.

De ontvangst van gelden.

Het kassenbeheer.

De raad van administratie.

De geldelijke verantwoording bij een bataljon; detachement en een detachement lotelingen en verlofgangers.

Soldijen.

Administratieve bepalingen omtrent den overgang van manschappen bij andere korpsen en compagnieën.

De weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht, voor zooveel de korpsadministratie daarbij betrokken is.

Het magazijnsbeheer bij de korpsen, aanschaffing, aanmaak, enz. van kleeding. Reiskosten, reisgelden, brood en fourages.

Aanschaffing van paarden en fourages, verantwoording daarvan, weidehuur enz. Het verantwoorden van gelden voor de detachementen lotelingen enz., uitgegeven, alsmede over de uitgaven bedoeld bij art. 154 van het administratiereglement.

Oorlogsrecht. Algemeene beschouwingen omtrent het oorlogsrecht en beknopte behandeling van de geschiedenis daarvan (Inleiding van het werk van den Kapitein DEN BEER POORTUGAEL "het Oorlogsrecht").

Overzicht van de aanleiding, het doel en de geschiedenis der Brusselsche Conferentie.

Het aldaar verhandelde en het resultaat dier Conferentie wordt in den loop van den cursus bij de verschillende onderwerpen behandeld.

Oorlog, oorlogsrecht en wat den oorlog voorafgaat (Hoofdstuk I van het werk bovengenoemd.)

De rechten op den persoon der combattanten.

De non-combattanten en hunne rechten. (Conventie van Genève en Additionele artikelen.)

Rechten op de goederen van den Staat en van de militairen.

Rechten op de burgers van den vijandelijken staat.

Rechtstoestand van het bezette en veroverde land.

De buitengewone rechtsmiddelen.

De zee-oorlog.

De onderhandelingen tusschen vijanden.

Begrip van neutraliteit, recht op neutraliteit.

Plichten der neutralen.

Eigendom der neutralen op het oorlogsterrein.

Recht van handeldrijven tusschen oorlogvoerenden en neutralen.

Het visitatie-recht.

Opbrengen en rechtspraak over prijzen.

Militair gebruik van spoorwegen. Nut van spoorwegen; tracé, beschouwing der Nederlandsche spoorweglijnen. Gegevens omtrent de deelen waaruit de spoorwegen bestaan.

Gegevens omtrent de middelen tot exploitatie van spoorwegen; de exploitatie der spoorwegen voor militaire doeleinden.

Organisatiën voor het spoorwegvervoer.

Onbruikbaar maken of vernielen van spoorwegen.

Herstellen van onbruikbaar gemaakte spoorwegen. Aanval en verdediging van spoorwegen.

Militair gebruik van telegraphen. Nut van telegraphen. Inrichting der geleidingen. Verbinding der verschillende geleidingen onderling.

Toestellen met toebehooren. Inrichting der kantoren, stroomloop. Maken van vaste en van tijdelijke hangende lijnen en van liggende veldlijnen. Hulpmiddelen voor optische telegraphen.

Hydraulica. Gegevens omtrent de rivieren en de middelen tot verbetering. Beheer. Dijken en kaden. Peilen en rivierstanden. Vaste en beweegbare stuwten. Kanalen. Inrichting van uitwatering, van schut- en van spuisluisen.

Polders en droogmakerijen. De voornaamste formules voor wateraf- en aanvoer. Bespreking der brochure; »Militaire inundatiën van den heer Stieltjes.»

Beschrijving van de wijze, waarop de inundatiën van de Nieuwe Hollandsche waterlinie tusschen de Zuiderzee en de Waal worden gesteld.

Militaire aardrijkskunde en statistiek. Omvang, doel, nut en indeeling van de studie.

Algemeene beschouwing omtrent de verschillende punten waarop men dient te letten bij de studie.

Opgaven van bronnen in 't algemeen en van kaarten van Nederland, met verklaring harer inrichting.

Toepassing op een gedeelte van ons land westwaarts der Nieuwe Hollandsche waterlinie.

Hoogteligging van den bodem.

Opgave in details der verschillende boezems, voornamelijk tot het leeren gebruiken der waterstaatskaart.

De bodemgesteldheid van Nederland in 't algemeen.

De verschillende geologische formatiën met opgave in ruime trekken van haar vermoedelijk ontstaan.

Opgave van de verschillende hoogteruggen in ons vaderland met de voornaamste details daarop betrekking hebbende.

De bodem met betrekking tot de verpleging van troepen; bivakterreinen; huisvesting; stalling; resources voor de voeding; drinkwater.

Beschouwing van alle details van den Leidschen Rijn, als voorbeeld van de studie van een waterloop als hindernis voor de beweging van troepen.

Het klimaat van Nederland; invloed daarvan op de bodemgesteldheid; gevallen regen en verdamping; getal regendagen; temperatuur; windrichtingen.

Algemeene gesteldheid der wegen; verband van het wegnnet.

Studie op de kaart van alle details betreffende den straatweg Utrecht-Gorinchem.

Het spoorwegnet; ook beschouwd in zijne waarde voor de bestaande en eventueel te improviseren liniën van defensie.

De telegrafische verbindingen.

De communicatiën te water; algemeene gesteldheid in verband met de uitwerking der details in de strook tusschen Vecht en Leidschen Rijn.

Politiek gedeelte der aardrijkskundige beschouwing: de samenstelling, roeping en bevoegdheid van de regeering des Rijks, van het bestuur der provinciën, gemeenten en waterschappen; omtrent den waterstaat, den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer en het Kabinet des Konings.

Beschouwingen omtrent de dichtheid van bevolking in ons land, het volkskarakter, de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van ons volk.

De waarde der vroeger beschouwde terreinstrook als operatietooneel; de daarin voorkomende strategische verdedigingsliniën en inundatielinien.

De statistiek. Doel en nut. Kort geschiedkundig overzicht van hare ontwikkeling; haar nut voor het bestuur van een welgeordenden Staat.

De verschillende methoden der statistiek:

a. met betrekking tot de middelen: de tabellenmethode met gebruik en waarde der cijfers; de graphische voorstelling; de beschrijvende methode; de benaderingsmethode;

b. met betrekking tot het doel; en

c. met betrekking tot het onderwerp.

Toestand der statistiek in Nederland. Opgave van de verschillende statistieke bescheiden in ons land uitgegeven.

Doel en onderwerpen der militaire statistiek; kennis van samenstelling, aanvulling, mobilisatie en uitrusting van legers en vloten. Verhouding tusschen legersterkte en bevolking, met uitvoerige beschouwing van de door onze militiewet geboden mogelijkheid tot gebruik maken van de voorhanden resources in vergelijking met andere Staten. Verhouding tusschen legersterkte op voet van oorlog en vrede. Verhouding der wapensoorten. Verhoudingen bij de samenstelling der verschillende troepenkorpsen in acht te nemen. Verhouding tusschen combattanten en non-combattanten. Verhouding tusschen actieve en aanvullings-troepen (depots). Kosten der militaire huishouding in 't algemeen en voor ieder hoofd der legersterkte en der verschillende wapens. De kosten der oorlogen aan menschen en geld. De sterfte- en ziekte-toestand der militairen, ook in vergelijking met die bij de burgerbevolking. De physische bruikbaarheid der bevolking voor den militairen stand. Het verloop der militie. De statistiek van het militair onderwijs.

Beschouwingen omtrent het personeel en materieel van onze zeemacht hier te lande en in de koloniën.

Beschouwingen omtrent den staathuishoudkundigen toestand onzer Oost-Indische bezittingen: bestuur, administratieve indeeling, rechtswezen, het leger in zijn bestuur, organisatie, sterkte, bewapening en militair-wetenschappelijke inrichtingen. De Gouvernementsmarine.

Opgaven omtrent de samenstelling, grootte en bevolking van het Deutsche Rijk; vergelijking met Nederland.

De voornaamste bepalingen der Deutsche Rijksgrondwet.

Bespreking van inhoud en geest der Deutsche wet op de dienstplichtigheid en der Rijks militaire wet; van de laatste ook als voorbeeld eener wet op de legerorganisatie.

Opgave van den gang der recruteering voor het Deutsche leger.

De zakelijke inhoud der Deutsche landstormwet.

De samenstelling van het Deutsche leger en der legerkorpsen.

Opgaven omtrent de Deutsche infanterie, cavalerie en veldartillerie: samenstelling; vredes- en oorlogsorganisatie en sterkte; mobilisatie, remonteering.

De vestingartillerie, de pioniers, de trein.

Normale samenstelling van een Duitsch legerkorps.

De Deutsche oorlogsvloot: samenstelling; personeel met zijne aanvulling toekomst.

De aanvulling van het officierskorps en de onderofficieren van het Duitsche leger, zoowel van het staande leger, als van de reserve en de landweer.

Algemeene beschouwing van het Duitsche vestingstelsel; beschouwing der verschillende vestingen en versterkingen.

Militaire statistiek van België, de voornaamste bepalingen betreffende den dienstplicht en de militiewet.

Organisatie van het Belgische leger; zijne samenstelling en indeeling op voet van oorlog.

Beschouwingen omtrent het Belgische defensiestelsel.

Hoofdzaken omtrent dienstplicht en legerformatie in Frankrijk.

Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen.

In het 1e cursusjaar werd bij oefeningen in het lezen en vertalen van stukken van militairen aard en het maken van opstellen over militaire onderwerpen, aanleiding gevonden tot verklaring en toepassing van moeilijke grammaticale regels.

In de lessen der volgende cursusjaren werd de tijd grootendeels besteed aan het houden van vrije voordrachten door de gedetacheerde officieren in de verschillende talen, gevolgd door onderlinge bespreking van het behandelde onderwerp en het neerschrijven van een résumé; verder aan het verklaren van moeilijke stukken, grootendeels van militairen aard, en aan het schrijven op dicté.

Practische oefeningen. Zoeken van bivakplaatsen nabij Breda; dienst te paard; zelfstandige oefeningen gedurende twee dagen.

Het maken van rapport en schets nopens deze verkenning.

Beoordeeling en bespreking van de gekozen bivakplaatsen op het terrein.

Bezichtiging van stations-emplacementen met toebehooren.

Rapport nopens deze verkenning.

Verkenning van wegen en het zoeken van stellingen; dienst te paard.

Verkenning van een aangewezen terreinstrook bij Breda, met het oog op hare militaire waarde; dienst te paard, gedurende twee dagen.

Rapport nopens deze verkenning.

Beoordeeling en bespreking van de rapporten op het terrein.

Bezichtiging van het garnizoenshospitaal onder de leiding van den eerstaanwezenden officier van gezondheid.

Bezichtiging van de garnizoensbakkerij en de methode van broodbereiding onder de leiding van den intendant.

Uitvoering van marschveiligheidsdienst te paard; uitzoeken eener voorpostenstelling; dienst te paard.

Bezichtiging van eenige uitwatering- en inundatiesluizen.

Bezichtiging van fortificatiewerken aan de Vecht.

Practische stafdienst op het terrein; oefeningen te paard, gedurende twee dagen.

Tactiek op het terrein; drie dagen oefening te paard.

Bijwonen van oefeningen der pontonniers, twee dagen

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, in verband met de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de landmacht, noodzakelijk is, de opleiding en de bevordering der officieren van den generalen staf nader te regelen bij de wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. De generale staf bestaat uit een opperofficier of kolonel, chef van dien staf, en uit een door Ons te bepalen getal hoofdofficieren en kapiteins.

ART. 2. Wordt in geval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden een leger te velde gebracht, dan treedt de chef van den generalen staf op bij het hoofdkwartier van dat leger te velde.

ART. 3. In het geval bedoeld bij art. 2 dezer wet, is aan den chef van den generalen staf een stafbureau toegevoegd, waarvan de samenstelling door Ons wordt bepaald.

ART. 4. De geschiktheid voor eene benoeming tot officier van den generalen staf wordt, wat de vereischte wetenschappelijke kennis betreft, naar de voorschriften dezer wet, verkregen door het volgen van een cursus aan de krijgsschool.

De krijgsschool is bestemd tot voortzetting der studiën van officieren van de Militaire Academie, de regiments-cursussen en andere opleidingsscholen afkomstig.

De plaats waar zij gevestigd zal zijn, en hare inrichting worden, met inachtneming van den inhoud der artikelen 5 tot 12 dezer wet, door Ons bepaald.

ART. 5. Aan de krijgsschool wordt onderwijs gegeven in:

a. de wiskunde, *b.* de natuurkunde, *c.* de scheikunde, *d.* de mechanische en scheikundige technologie, *e.* de kennis van grondstoffen en waren, *f.* de geodesie, *g.* de artillerie-wetenschap, *h.* de versterkingskunst, *i.* de leer van den aanval en de verdediging van vestingen, *j.* de tactiek, *k.* de tactische en belegeringsoefeningen op de kaart, *l.* de strategie en krijgsgeschiedenis, *m.* de landsverdediging, *n.* den stafdienst, *o.* de legerverpleging, *p.* het legerbeheer en den intendancedienst, *q.* de oorlogspolitiek en de oorlogsgebruiken, *r.* het militair gebruik van spoorwegen en telegraphen, *s.* de militaire aardrijkskunde en statistiek, *t.* de Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen, *u.* de staathuishoudkunde, *v.* de paardenkennis en *w.* het paardrijden.

Het getal der in dit artikel aangewezen vakken kan door Onzen Minister van Oorlog worden uitgebreid.

ART. 6. Aan de krijgsschool worden twee cursussen gehouden:

a. een voor algemeene krijgskundige studiën,
b. een voor intendance.

ART. 7. De verdeeling der bij art. 5 vermelde vakken over de cursussen en de bepaling, in hoeverre het bijwonen van het onderwijs in elk dezer vakken verplichtend is, geschiedt door Onzen Minister van Oorlog.

ART. 8. De cursus voor algemeene krijgskundige studiën duurt drie, die voor intendance twee jaren.

ART. 9. Jaarlijks wordt door Onzen Minister van Oorlog het aantal officieren van het leger hier te lande bepaald, dat aan de krijgsschool kan worden toegelaten, met dien verstande, dat dit aantal voor den cursus voor algemeene krijgskundige studiën niet meer dan tien en voor den cursus voor intendance niet meer dan drie bedrage.

Wij behouden Ons voor, ook officieren van het Nederlandsch-Indische leger, tot een door Ons vast te stellen getal, jaarlijks tot de krijgsschool toe te laten.

ART. 10. Om tot een der cursussen van de krijgsschool te worden toegelaten, moet, behoudens de verdere daarvoor door Ons te stellen eischen, voldaan worden aan een examen, waarvan de omvang voor de officieren van het leger hier te lande door Onzen Minister van Oorlog en voor die van het Nederlandsch-Indisch leger door Onzen Minister van Koloniën, in overleg met Onzen Minister van Oorlog, wordt vastgesteld.

ART. 11. Het bestuur der krijgsschool wordt opgedragen aan een door Ons te benoemen hoofdofficier als directeur, het toezicht aan een daartoe door Ons aan te wijzen hoofd- of opperofficier.

ART. 12. Het onderwijs aan de krijgsschool wordt gegeven door officieren en burgerleeraren, daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

De directeur kan met het onderwijs in een of meer vakken worden belast.

ART. 13. Jaarlijks wordt aan Onzen Minister van Oorlog een uitvoerig verslag betreffende de kennis, de practische geschiktheid en het karakter van ieder officier, die een der cursussen van de krijgsschool heeft voleindigd, ingediend door eene commissie, samengesteld uit den directeur en ten minste vier door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen militaire leeraren der school.

ART. 14. Onze Minister van Oorlog stelt het verslag, in art. 13 bedoeld, met alle verdere bescheiden, welke tot eene juiste beoordeeling der betrokken officieren kunnen strekken, in handen van een door Ons te benoemen raad, waarvan de inspecteurs der vier wapens, de chef van den generalen staf en de hoofdintendant rechtens lid zijn.

Deze raad brengt, naar aanleiding van den inhoud der genoemde verslagen en verdere bescheiden, aan Ons rapport uit in hoever elk betrokken officier, zoo door karaktereigenschappen, ijverige dienstvervulling, practische geschiktheid en wetenschappelijke kennis in aanmerking kan komen voor eene plaatsing bij den generalen staf of bij het korps der militaire intendanten en of hem de geschiktheid moet worden toegekend voor de vervulling van sommige betrekkingen in het leger.

ART. 15. De officieren, die ingevolge art. 14 dezer wet, de geschiktheid voor den generalen staf bezitten en, bij gebrek aan vacatures, voor eene plaatsing bij dien staf niet in aanmerking kunnen komen, worden bij hun wapen geacht te behooren tot de officieren, op wie de tweede zinsnede van art. 5 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) van toepassing is.

ART. 16. De geschiktheid voor eene benoeming tot officier van den generalen staf wordt niet geacht verloren te zijn gegaan dan naar aanleiding van een door den raad in art. 14 bedoeld, aan Ons uitgebracht met redenen omkleed verslag.

ART. 17. Van de officieren, die krachtens het in art. 14 bepaalde, in aanmerking kunnen komen om bij den generalen staf te worden overgeplaatst, worden jaarlijks eenige, op voordracht van den chef van den generalen staf, door Onzen Minister van Oorlog aangewezen, om tijdelijk onder de bevelen van dien chef werkzaam te zijn.

Deze tijdelijke plaatsing duurt minstens één, hoogstens twee jaar.

ART. 18. De bij art. 17 bedoelde officieren keeren, aan het einde van den termijn in de tweede zinsnede van dat artikel bedoeld, terug tot den dienst bij het wapen, waartoe zij behooren.

ART. 19. De vacatures, die bij den generalen staf in de rangen van kapitein en van hoofdofficier ontstaan, worden door Ons aangevuld door overplaatsing van officieren, die, ingevolge art. 14, daartoe in aanmerking komen, of door bevordering in het korps, met inachtneming van de bepalingen van art. 20 dezer wet en van art. 1 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), mits de betrokken officier de bij art. 14 dezer wet bedoelde geschiktheid hebbe behouden.

ART. 20. Een kapitein van den generalen staf kan in tijd van vrede bij Ons niet tot bevordering tot den rang van majoor, hetzij bij genoemd korps, hetzij bij een der wapens van het leger, in aanmerking worden gebracht, dan nadat hij gedurende minstens één jaar het bevel over eene compagnie, eskadron of batterij heeft gevoerd.

In tijd van vrede kan een luitenant-kolonel van den generalen staf bij Ons niet tot bevordering in aanmerking komen, tenzij hij gedurende minstens één jaar in den rang van majoor of luitenant-kolonel bij een der wapens van het leger werkelijk dienst hebbe gedaan.

ART. 21. De kapiteins en hoofdofficiëren van den generalen staf kunnen door Ons bij een der wapens van het leger of bij het korps der militaire intendanten worden overgeplaatst, onverschillig of zij daarvan al of niet afkomstig zijn.

ART. 22. Officiëren van den generalen staf, die geacht kunnen worden te behooren tot de meest geschikte officieren van hunnen rang bij het wapen waarvan zij afkomstig zijn, worden in bevordering niet voorbijgegaan door jongere officieren van dat wapen, mits zij voldoen aan de eischen van diensttijd bij art. 20 dezer wet gesteld.

ART. 23. Art. 11 der wet van den 30sten Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 41) wordt gewijzigd als volgt:

»Aan de Koninklijke Militaire Academie is verbonden eene applicatieschool, bestemd tot voortzetting van de studien der van deze inrichting afkomstige officieren der artillerie en genie.

»De inrichting dier school wordt geregeld bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur, met dien verstande, dat de bijwoning van den daar te houden cursus verplichtend zij voor de luitenants van genoemde wapens van het leger hier te lande, die voortaan hunne opleiding aan de Academie zullen ontvangen.

OVERGANGSBEPALINGEN.

ART. 24. De officieren, die tijdens het in werking treden dezer wet bij den generalen staf dienen of vroeger bij dat korps hebben gediend, onverschillig tot welke dienstverrichtingen zij later geroepen zijn, worden, evenals zij die hebben voldaan aan het examen, bedoeld bij art. 15 van Ons besluit van 8 Augustus 1868, n°. 53, of die in het bezit zijn van het brevet, bedoeld bij art. 18 van Ons besluit van 14 Maart 1878 (*Staatsblad* n°. 17), geacht de bij art. 14 bedoelde geschiktheid voor den dienst bij den generalen staf te bezitten.

Met den 1sten Januari 1881 zijn op hen de bepalingen van art. 20 dezer wet van toepassing.

ART. 25. Zoo lang de vacatures, die bij den generalen staf ontstaan, niet kunnen worden aangevuld door overplaatsing of bevordering van officieren, die daartoe ingevolge de artikelen 14 en 24 de geschiktheid bezitten, wordt door Ons ter vervulling van die vacatures eene keuze gedaan uit de voor den dienst bij den generalen staf meest geschikte officieren van het leger.

ART. 26. Onze Minister van Oorlog regelt den overgang van de officieren, die aan de 2e afdeling der krijgsschool, bedoeld bij het Koninklijk besluit van 14 Maart 1878 (*Staatsblad* n°. 17), gedetacheerd zijn, tot de krijgsschool bij deze wet verordend.

SLOTBEPALING.

ART. 27. De tegenwoordige wet treedt in werking op den 1sten October 1879.

Met dat tijdstip zijn alle vroegere bepalingen, regelende de opleiding en de bevordering van de officieren van den generalen staf, art. 15 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), voor wat die officieren betreft, buiten werking gesteld.

De verslagen, bedoeld bij de artt. 13 en 14, worden voor het eerst opgemaakt in het jaar 1879 en betreffen de officieren, welke gedurende drie jaren aan de voormalige krijgsschool voor officieren en 2e afdeling der bestaande krijgsschool den cursus voor algemeene krijgskundige studien of gedurende twee jaren aan genoemde inrichtingen den cursus voor intendance hebben bijgewoond.

Het examen, bedoeld bij art. 10, wordt voor het eerst gehouden in de maand September 1879.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

DEFINITIEVE VASTSTELLING VAN HET VIIIe HOOFDSTUK DER STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1879.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van het VIIIe hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1879, ingediend bij Koninklijke boodschap van den 22sten Maart 1879, heeft tot de volgende opmerkingen aanleiding gegeven.

§ 1. Ofschoon men gaarne erkende dat dit wetsontwerp is van spoedeischenden aard, werd toch door sommige leden betreurd dat zoo weinig tijd over was gelaten tusschen den dag dat de voordracht bij de Kamer inkwam en het onderzoek in de sectiën. Bij wetsontwerpen van zoo grooten omvang en zooveel gewicht, als de vaststelling der oorlogsbegrooting, is het zeer wenschelijk dat voldoende tijdruimte gelaten worde voor een nauwkeurig en gezet onderzoek. Het was dan ook de aandacht van deze leden niet ontgaan dat, terwijl de Koninklijke boodschap gedateerd is den 22sten Maart, de Memorie van Toelichting reeds den 2den Maart door den Minister werd geteekend.

§ 2. *Regeling der landsverdediging.*

a. Algemeene beschouwingen. Vrij algemeen was men van oordeel dat vaste regeling van onze nationale defensie dringend wordt gevorderd. Jaar in jaar uit worden millioenen schats aan ons defensiewezen besteed, maar blijvende grondslagen voor reorganisatie en eenheid van plan ontbreken. De verderfelijke invloed van dit gemis aan stelsel op weervermogen en financiën is, bij de herhaalde wisseling van ministers van oorlog, maar al te dikwerf gebleken. Niet zelden werd door den eenen minister afgebroken hetgeen zooeven door zijn voorganger was aangevangen, en bij het groot verschil van gevoelen en de aanhoudende verandering van de beginselen en de denkbeelden waarvan men uitging, bleken groote offers te vergeefs gebracht. Deze toestand mag niet bestendig worden. Eene eindbeslissing omtrent de principieele vragen onzer defensie achtte men urgent.

Ofschoon sommige leden het waardeerden dat de minister bij de indiening van zijne eerste begrooting niet dadelijk met groote beloften was voor den dag gekomen, was men toch vrij algemeen teleurgesteld dat de Minister zijne denkbeelden omtrent de bekende gewichtige quaestiën van onze landsverdediging niet had medegedeeld. Noch omtrent de wenschelijkheid van legerorganisatie bij de wet, noch omtrent algemeene of persoonlijke dienst- of oefenplicht, noch over het dislocatieplan, noch over de kosten voor de voltooiing van ons geheele defensiewezen noodzakelijk, wordt in de Memorie van Toelichting iets gezegd. Gaarne stelde men vertrouwen in de kunde en de ervaring van dezen Minister, zoowel wat legerbeheer als samenstelling en leiding der troepen betreft, maar in den tegenwoordigen stand van zaken is vóór alles noodig definitieve en volledige vaststelling van het systeem dat bij de organisatie onzer weerbaarheid zal worden gevolgd.

Wel werd door sommige leden aangevoerd, dat de tijd tusschen het optreden van den Minister en de indiening van dit wetsontwerp te kort is geweest om nu reeds bepaalde toezeggingen, veelmin wetsvoorstellen te mogen vergen, maar daartegenover werd in het licht gesteld, dat de Minister bij de aanvaarding zijner betrekking de hoofdbeginselen van onze defensie niet nog eerst moest gaan bestudeeren, maar dat hij met een gevestigde meening zijne portefeuille behoorde te aanvaarden en ongetwijfeld ook aanvaard heeft. Eene nadere uiteenzetting van de plannen der Regeering, die tot heden sedert het optreden van dit Kabinet niet is gegeven, had men dus recht te verwachten, en de teleurstelling, die de Memorie van Toelichting te dezen aanzien had opgewekt, is niet ongewettigd.

Daarbij werd herinnerd, dat de vooruitzichten om tot regeling van ons defensiewezen te komen op het oogenblik toen het tegenwoordig Kabinet de portefeuilles aanvaardde veel gunstiger waren dan thans.

In de Kamers der Staten-Generaal was er steeds op aangedrongen, dat door de Regeering gelijktijdig zouden worden ingediend: een ontwerp van wet op de nationale militie en een ontwerp van wet op de schutterij; een ontwerp van organisatie van het leger, met dislocatieplan; een plan tot verbetering van militaire gebouwen, kazernen, hospitalen enz., benevens een uitvoerig overzicht van de geheele uitvoering der vestingwet; een en ander met opgave van de daarvoor noodige kosten. Door de vorige Regeering werden, nadat de grondslagen waren gelegd voor eene nieuwe wet op de Militaire Academie (ter aanvulling van het ontbrekende officierenkader) en tot het oprichten van een pupillenschool (ter verkrijging van bekwame onderofficieren) in September 1877 aan de Kamer ingezonden:

1°. een ontwerp van wet tot wijziging der wet van 19 Augustus 1861, betrekkelijk de nationale militie (zitting 1877—1878. — 15);

2°. een ontwerp van wet tot regeling van de sterkte en inrichting der schutterij (zitting 1877—1878. — 16); terwijl bij de begrooting voor 1878 waren gevoegd de bij de tweede Memorie van Beantwoording betreffende de begrooting voor 1877 toegezegde documenten, te weten:

a. een algemeen overzicht van de kosten voor de voltooiing van het vestingstelsel (zie Memorie van Toelichting hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting 1878. Zitting 1877—1878);

b. eene volledige staat van bewapening van 's lands vestingwerken;

c. een dislocatieplan met de daarbij behoorende bescheiden en met opgave der kosten ter voltooiing van het vestingstelsel, ter bewapening der onderscheidene vestingen en sterkten, de aanschaffing van torpedo's en ontbrekende artillerie- en genie-uitrusting en der kazerneering; en eindelijk (sub 14) eene verzameling van al deze verschillende kosten.

Aan het slot van de Memorie van Toelichting op het ontwerp tot wijziging der wet op de militie, was onder n°. 5 gevoegd eene Nota, houdende vaststelling der legerorganisatie, in verband met de aangeboden wetsontwerpen op de nationale militie en de schutterij. In de daartoe behoorende Nota P, die alleen ter kennisneming voor de leden is overgelegd, werd een volledig overzicht gegeven van de wijze waarop leger en schutterij bij de verdediging van onze liniën zouden worden gebruikt.

De hiervoren sub a, b, c genoemde bescheiden (ook *alleen voor de leden* medegedeeld) hielden in: eene omschrijving van de werken, die ter voldoening aan de vestingwet nog aangelegd moesten worden, met eene memorie, waarin vermeld wordt waarop de aanleg gegrond is, en met eene opgave van kosten, waarop elk der werken wordt begroot; eene opgave van het noodige geschut voor die werken, met vermelding van het ontbrekende en de kosten van aanschaffing, en eindelijk eene opgave van de kosten die noodig zullen zijn om de militaire gebouwen in overeenstemming te brengen met de eischen van den tijd, voor elk garnizoen afzonderlijk berekend.

De zaak der defensie was dus, zoo zeide men, door het vorige Kabinet, *in haren geheelen omvang*, bij de Vertegenwoordiging overeenkomstig de haar gegeven

toezeggingen aanhangig gemaakt. Zij werd echter destijds door de Kamer niet in behandeling genomen, vermits de zaak van het onderwijs de aandacht bijna uitsluitend tot zich trok.

Toen nu dit tegenwoordig Ministerie zijne taak aanvaardde, werden al deze ontwerpen met de daartoe behorende bescheiden weder ingetrokken, zonder door andere voorstellen te worden vervangen. Sedert werd niet anders tot stand gebracht dan de bijna algemeen afgekeurde reorganisatie van het Departement van Oorlog.

Wel wilde men daarbij rekening houden met de treurige, geheel onvoorziene omstandigheden, die den overleden Minister van Oorlog hebben verhinderd uitvoering te geven aan zijne plannen en zijn algemeen erkenden ijver en talenten vruchteloos maakten, maar des te meer behoorde thans, nu zooveel tijd was verloren gegaan, de zaak der landsdefensie tot zekerheid te komen, opdat de Vertegenwoordiging niet langer geroepen worde van jaar tot jaar begrotingen goed te keuren, zonder dat vooraf de principiele vraag was beslist. Het tijdperk van overwegen en dralen behoort te worden afgesloten.

Ook zij, die ditmaal den Minister de noodige gelden voor dit dienstjaar niet wilden onthouden, waren van oordeel, dat *althans bij de volgende begrooting* door de Regeering een volledig inzicht van de plannen omtrent onze defensie dient te worden gegeven.

Met het oog op het stilzwijgen van den Minister, heeft men niet in alle afdeelingen de overigens reeds herhaaldelijk besproken beginselen, waarop de inrichting van onze strijdkrachten zou moeten steunen, opnieuw met nauwgezetheid overwogen. Enkele opmerkingen wenschte men echter onder de aandacht van den Minister te brengen.

b. Bestuur der strijdkrachten. Niet alleen bij het bouwen van werken, maar ook bij de benoeming en het ontslag van het personeel, was het gebrek van stabiliteit in het bestuur niet zelden de oorzaak van geldverspilling geweest. Ten einde daarin te voorzien werd het denkbeeld geopperd dat een algemeen departement van nationale verdediging zou worden opgericht, desnoods met een civiel persoon aan het hoofd en onder diens oppertoezicht een directeur voor oorlog en een directeur voor marine, onder wier leiding alsdan tevens de hulptroepen tot aanvulling van het Indisch leger en het daar aanwezig eskader zouden moeten worden gebracht. Daardoor zou althans de eenheid in beide takken van onze landsverdediging zijn gewaarborgd.

Dit denkbeeld vond echter niet algemeene instemming. Men meende dat het vereenigd departement, niet minder dan thans het Ministerie van Oorlog of Marine, aan voortdurende wisseling van opperbestuur zou zijn blootgesteld.

Ook het denkbeeld eener Staatscommissie waarin het burger-element ruim zou moeten vertegenwoordigd zijn, vond weinig ondersteuning, vooral na de herinnering dat een dergelijke maatregel in België tot eene aanmerkelijke verhooging van de uitgaven voor het Departement van Oorlog zonder daaraan geëvenredigd resultaat had geleid.

Het eenig afdoend middel om stabiliteit te verkrijgen en nuttelooze weelde te voorkomen werd legerorganisatie bij de wet geacht. De onnoodige vermeerdering van het aantal luitenant-kolonels bij de infanterie en artillerie en de uitgebreidheid van den grooten staf, waarover ook bij deze gelegenheid werd geklaagd, zijn feiten die bij eene wettelijke legerorganisatie onmogelijk zouden zijn.

Door enkelen werd het houden eener enquête aanbevolen. Het denkbeeld vond echter weinig instemming. Men vreesde dat, hoe nuttig in sommige gevallen, dit middel ook moge werken, dergelijke maatregel op het gebied der defensie, nog daargelaten de andere bezwaren daaraan verbonden, veel materieel werk maar weinig praktische resultaten zou opleveren.

c. Verhouding van levende en doode strijdkrachten. Vrij algemeen ging men uit van de stelling dat twijfel aan ons weervermogen in het algemeen, niet gewettigd is. Niet alleen is de verdediging van het land een constitutioneele plicht,

maar het eenparig gevoelen der deskundigen schijnt te zijn dat wij inderdaad meer kunnen doen dan een eersten aanval afslaan en onze eer handhaven. Wel kunnen wij het *geheele Vaderland niet dekken*, maar wij kunnen onze *nationaliteit afdoende verdedigen*. Men maakte daarbij de opmerking dat men zich bij het ontwerpen en bespreken van de plannen voor onze defensie gewoonlijk te weinig rekenschap geeft van het denkbeeld waarvan men uitgaat. Aan eene voortdurend vol te houden verdediging tegen een of meer groote mogendheden zal wel niemand in ernst gelooven. Maar gevaar voor ons volksbestaan dreigt dan ook slechts ernstig bij zekere Europeesche verwickelingen. Krachtige verdediging zou echter waarschijnlijk in diezelfde verwickelingen haar bondgenoot vinden. In de gevallen waarin werkelijk gevaar voor ons denkbaar is, is ook afwending van het gevaar geenszins hersenschimmig. Maar juist met het oog op de eventualiteit, waarin wij onze krachten zullen moeten meten, behoort ernstig te worden overwogen of niet de reorganisatie van onze levende strijdkrachten nog dringender behoefte is dan de volledige uitvoering der vestingwet. Dat inundatie inderdaad zeer veel bijdraagt tot ons weerstandsvermogen, kon worden toegegeven; en tegen de bewering dat de gevolgen van inundatie zoo onberekenbaar zijn dat geen Regeering de verantwoordelijkheid zou willen dragen van het bevel daartoe, voordat de oorlog werkelijk uitgebroken is, terwijl het dan te veel tijd zou kosten om haar behoorlijk te stellen, wees men met voldoening op de brochure van den heer STIELTJES, kort vóór zijn overlijden uitgegeven, waarin deze autoriteit aantoont, dat de inundatiën binnen 8 dagen kunnen zijn gesteld. Maar daarbij mag niet vergeten worden dat alleen reeds om de nieuwe Hollandsche waterlinie tijdig in staat van tegenweer te kunnen brengen en haar behoorlijk te kunnen verdedigen, eene degelijke organisatie onzer levende strijdkrachten dringend noodig is.

Met leedwezen was dan ook vooral op dit punt het stilzwijgen van den Minister opgemerkt. Men had gehoopt in de Memorie van Toelichting althans te vernemen, dat de Minister omtrent de wijziging van militie- en schutterijwetten met zijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken in overleg getreden was.

d. *Persoonlijke dienst- of oefenplicht*. De vraag of persoonlijke dienst- of oefenplicht de grondslag voor de reorganisatie van onze levende strijdkrachten behoort te zijn, werd in meer dan ééne afdeeling kortelings besproken. Het verschil van gevoelen over deze vraag, dat buiten de Kamer bestaat, openbaarde zich ook in de afdeelingen. Meenden sommigen dat eerst met de invoering van de persoonlijke dienstplicht het gehalte van het leger werkelijk en blijvend zou worden verbeterd en dat met de invoering dan ook niet langer mocht worden gewacht, anderen wenschten de plaatsvervanging te behouden. De plaatsvervanging heeft, werd in twee afdeelingen opgemerkt, over het geheel goed gewerkt. In strijd met het hier te lande zoo gehate Fransche stelsel der conscriptie, strookt zij met onze begrippen van vrijheid, terwijl wanneer meer voldoende toezicht wordt gehouden op de hoedanigheid der plaatsvervangers, daarin nog het eenige middel gezien werd om ons een kern van geoefende soldaten te bezorgen. In een dezer afdeelingen werd het denkbeeld aan de hand gedaan dat eene bijzondere belasting zou worden geheven van hen, die de verplichtingen van den dienst niet persoonlijk vervulden, evenals van hen die zijn vrijgeloot, terwijl de opbrengst der belasting weér zou kunnen strekken tot aanwerving van vrijwilligers.

Ook de algemeene oefenplicht werd aangeroerd. Sommige leden verklaarden zich voor het Zwitsersche stelsel. Militie-officieren met bezoldiging voor den tijd dat zij in werkelijken dienst zijn; oefening van alle jongelieden van 16 tot 20 jaar; daarna een zeer korte diensttijd met directen overgang tot de schutterij, waartoe ook reeds de vrijgelottenen zouden behooren. Anderen wezen er op dat een oefenplicht van alle jongelieden van 16 tot 20 jaar bij ons, vooral op het platteland, zeer bezwarend zou zijn, dat de roeping van den officier medebrengt zijn geheele leven aan zijne taak te wijden, dat oefenplicht met inkrimping van diensttijd in onze dagen vooral is te ontraden, nu meer en meer de verspreide gevechtsorde hoofdzaak is geworden en derhalve de individuen meer aan zelfhandelen en tegelijk aan strenge discipline moeten worden gewend; dat eindelijk ook het Zwitsersche

stelsel, zooals door bevoegde autoriteiten is aangetoond, niet door buitengewone onkostenbaarheid uitmunt.

Nu de Minister zijne denkbeelden niet heeft ontvouwd achtte men op dit oogenblik eene meer grondige bespreking van deze onderwerpen voorbarig. Meende men uit de antecedenten van den Minister te mogen opmaken dat hij een voorstander is van den persoonlijken dienstplicht en van de urgentie der hervorming onzer levende strijdkrachten overtuigd is, aan den anderen kant zag men in de begroting veeleer de strekking der uitbreiding der doode defensiemiddelen. Algemeen verwachtte men met belangstelling eenige verklaring van den Minister omtrent deze gewichtige aangelegenheid.

e. *Verbetering van het gehalte van het leger.* Onafhankelijk van het stelsel dat men bij de reorganisatie van ons leger wenschte te volgen, moest betere behandeling van den soldaat en meerdere ontwikkeling en wellicht ook bezoldiging van den officier eene voortdurende zorg der Regeering zijn en als eene zaak van het hoogste gewicht worden ter harte genomen, wanneer men inderdaad het gehalte van het leger op den duur wil verbeteren. Door sommige leden werd daarbij de overtuiging uitgesproken dat, wanneer het leven voor de dienenden verbeterd werd, ook zou blijken dat men, ten einde het leger in behoorlijken en voldoende staat te brengen en te houden, niet tot algemeenen oefenplicht of *afschaffing der plaatsvervangng* behoeft over te gaan.

Voor de lotsverbetering van den soldaat komt in de eerste plaats verbetering van kazerneering in aanmerking. Men erkende dat speciaal, uit een hygiënisch oogpunt wel wat tot verbetering van huisvesting en verpleging is gedaan, maar toch laten beide nog te wenschen over. De soldaat wordt hier te lande, meende men, te veel behandeld als of hij te velde was, maar de noodzakelijkheid die in dat geval tot hardheid en ontberingen dwingt ontbreekt in vredestijd; men kan in vredestijd zorg dragen dat de soldaat goed wordt gelegerd en behoorlijk gevoed, en de Staat mag zich aan dien plicht onder geen voorwendsel onttrekken. Daartegen werd van andere zijde gewaarschuwd tegen ziekelijke philanthropie. De soldaten moeten het in de kazernen niet beter hebben dan te huis; door hen aan weelde te wennen, maakt men van hen ontevreden arbeiders als zij den dienst verlaten hebben, en militairen onbekwaam om ontberingen te dragen, wanneer zij geroepen worden om te velde te trekken. Dat de voeding over het algemeen voldoende is, zal ieder gaarne toestemmen, die weet hoe vele zwakke en ziekelijke jongelieden na weinige maanden krachtige en gezonde soldaten worden. Men erkende echter ook van deze zijde dat vooral aan de kazerneering nog wel wat te verbeteren valt en zou, wanneer men de overtuiging kreeg dat naar een *vast plan* werd gehandeld, gaarne, in verband met onze financiële krachten, de noodige gelden voor verandering en herstel toestaan. Daarbij werd er op gewezen, dat men bij de inrichting der kazernen er op bedacht moet zijn, onder behoorlijk toezicht, meer vrijheid te laten aan den soldaat. Kleinere slaapzalen bijv. maken dat toezicht wel moeilijker, maar de huisselijkheid en gezelligheid die ons volk zoo zeer op prijs stelt, worden er niet weinig door bevorderd. Ook de vrije beweging der militairen moet zooveel mogelijk worden geëerbiedigd en de kazernen meer als woning worden ingericht. Tegen verzuimen in den dienst behoort zooveel mogelijk repressief, niet preventief te worden gewaakt.

Naar aanleiding van de verpleging van den soldaat werd ook nog gewezen op de verkeerde methode welke bij kleeding en schoeisel wordt gevolgd. Men begreep dat het te omslachtig en te kostbaar zou zijn schoenen en kleederen voor ieder individu pasklaar te maken, maar men gaf den Minister toch in overweging of niet aan vele billijke klachten zou kunnen worden te gemoet gekomen door uitbreiding te geven aan nummers en modellen.

Men stelde over het algemeen groot vertrouwen in de ervaring van dezen Minister van Oorlog juist met opzicht tot alles wat de behandeling der troepen betreft, en stelde er juist daarom te meer prijs op met zijne denkbeelden ook op dit punt bekend te worden.

Niet minder dan op lotsverbetering van den soldaat en onderofficier behoort

men bedacht te zijn op maatregelen om den toestand der officieren te verbeteren. Maatregelen om de officieren te ontwikkelen, hoe heilzaam en noodig ook op zichzelf, zijn niet voldoende. Ook hunne materiele belangen mogen niet uit het oog worden verloren. Vooral garnizoenswisseling was voor de meesten een groot bezwaar. Zou het niet billijk en wenschelijk zijn, werd gevraagd, dat de Staat de kosten van verplaatsing geheel voor zijne rekening nam? Hoogere bezoldiging schijnt ook overigens, meenden zeer enkele leden, in het belang van het leger overweging te verdienen; maar wanneer de toestand van onze financiën niet toelaat dat wij ons in dit opzicht meerdere opoffering getroosten, zou het dan niet geraden zijn, vroeg men, het aantal officieren te verminderen en de bezoldiging te gelijkertijd in verhouding te verhoogen? Van andere zijde echter werd dit denkbeeld ten eenenmale verworpen. Vermindering van het aantal onzer officieren zou hoogst bedenkelijk zijn. Reeds nu toch is het voor eene behoorlijke waarneming van den dienst, vooral te velde, ternauwernood voldoende, en geen leger in Europa telt in evenredigheid zoo weinig officieren als het onze. Aan inkrimping kan dus in de verste verte niet worden gedacht.

Eindelijk werd door sommigen nog aangedrongen op publiciteit bij de officiers-examina.

§ 3. *Eindcijfers.* Betuigden verscheidene leden hunne ingenomenheid met de verzekering van den Minister in de Memorie van Toelichting, dat hij in en bij alles strikte zuinigheid zou betrachten, anderen meenden dat met die betuiging weinig in overeenstemming was eene strekking tot uitzetting der gewone uitgaven, die men in dit budget meende op te merken, en het behouden van een aantal posten die, zonder schade voor ons defensievermogen, voor aanzienlijke vermindering vatbaar zijn.

Wel is het eindcijfer, met inbegrip van *buitengewone uitgaven* en die voor *voltooiing van het vestingstelsel* voor 1879 ongeveer een miljoen lager dan hetgeen voor 1877 is uitgegeven, maar in de 16 eerste afdelingen betreffende de gewone uitgaven is geen vermindering, maar verhooging te bespeuren.

Voor 1879 wordt aangevraagd f17.265.000 tegen f17.402.000 uitgegeven in 1877, en wel niettegenstaande in laatstgenoemd cijfer voor *materieel der artillerie* nog f42.600 meer begrepen was dan in het tegenwoordig ontwerp wordt berekend. Vergelijkt men de raming der gewone uitgaven voor 1879 (f17.265.000) met het bedrag voor 1878 toegestaan, dan vindt men wel circa f235.000 minder op de tegenwoordige begrooting, maar de vermindering bewijst geenszins eene zucht tot blijvende bezuiniging, daar alleen wegens *fourage en remonte* ongeveer vier ton minder voor 1879 wordt uitgetrokken.

Te minder had men het hooge cijfer der gewone uitgaven mogen verwachten, nu deze begrooting, in tegenstelling der vorige, in Maart van het begrotingsjaar zelf is opgemaakt. De prijzen van vele behoeften: brood, fourages, greenenhout en andere artikelen zijn in langen tijd niet zoo laag geweest als thans. Wel kon men niet ontkennen dat sommige artikelen hooger in prijs kunnen zijn, waaruit tegen den wil van den Minister dan weer verhooging zou voortvloeien, maar het voordeel is reeds op zichzelf niet gering dat men voor vele afwisselende uitgaven de eenheidsprijzen veel nauwkeuriger heeft kunnen ramen dan wanneer de raming lang vooruit moet geschieden, zoodat dan ook te verwachten is dat van deze begrooting minder zal kunnen vrijvallen.

Het hooge eindcijfer had ook daarom teleurgesteld, wijl dit Kabinet met den heer DE ROO VAN ALDERWERELDT als Minister van Oorlog is opgetreden, wiens scherpe en afdoende critiek zoo menigmaal de onnoodige weelde bij het departement en de uitzetting van uitgaven had betroffen. Al kon men toegeven dat van dien bewindsman wellicht geen blijvende vermindering van het budget zou te wachten geweest zijn, bij de vele ingrijpende hervormingen die hij op het oog had, zoo bleef het niettemin eene waarheid dat beperking der *gewone* uitgaven in elk geval kon worden te gemoet gezien, terwijl thans daarvan geen spoor wordt ontdekt.

Ook de *buitengewone* uitgaven echter zouden aanzienlijk kunnen worden beperkt

nu eene vredelievende stemming in Europa de bovenhand schijnt te hebben. De aanmaak van het geschut bijv. kon men uitstellen of over een aantal jaren verdeelen. De aanleg van fortificatiën zou tot bescheidener afmeting kunnen worden teruggebracht en zich bijv. naar sommigen meenden, tot weerbaarmaking der stelling Amsterdam bepalen.

Deze denkbeelden vonden echter tegenspraak. Het leger moet volkomen bruikbaar gemaakt worden, of men doet verstandiger het geheel af te schaffen. Het land *moet* verdedigd worden en het geld daarvoor *moet* gevonden worden. Een goed huisvader moge zijne uitgaven naar zijne inkomsten te regelen hebben, de Staat is niet met een huisvader te vergelijken, want hij kan zich door leening en belasting het noodige verschaffen.

Met nadruk kwam men van andere zijde tegen deze laatste theorie op. Ook het draagvermogen van den Staat is niet eindeloos rekbaar. Eene financieele grens *moet* worden gesteld. Hoe rechtmatig het verlangen naar deugdelijke weerbaarheid zij, men mag niet vergeten dat *volkomen zekerheid* niet te bereiken is. Wij moeten alleen naar het mogelijke streven, mogelijk ook met het oog op onze financiën. Thans putten wij noodeloos onze financieele krachten uit, in afwachting van een oorlogsgevaar dat wellicht eerst na lange jaren zal dreigen. Dralen met krachtige hervorming, en bezuiniging is te minder te verantwoorden nu onze financiën van dien aard zijn dat de begrooting, niettegenstaande leening en nieuwe belastingen, nog met een tekort van ongeveer 7 millioen sluit. Ernstig maande men tot voorzichtigheid aan bij de voortdurende uitzetting der oorlogsbegrooting. Men wees o. a. op de stemming die in sommige kringen heerscht nopens het beginsel der voorgedragen effectenbelasting ten bewijze dat de offervaardigheid van het volk, waar het op daden aankomt, hare grenzen heeft. Des te meer behoort men uitgaven als deze tot het *strikt noodige* te beperken. Tegen de opmerking dat afkeuring zonder het noemen van een eindcijfer, hetwelk men voldoende zou achten, niet wel aangaat, werd aangevoerd dat de *Kamer* bij de beoordeeling van het eindcijfer het oog moet houden op onze middelen, maar dat het de taak der *Regeering* is binnen de grenzen van onze financieele krachten de uitgaven te *ramen*. Aandringen op verlaging, door het tekort op onze Staatsbegrooting alleen reeds gewettigd, sluit niet in dat de leden der *Kamer* nu ook de taak der *Regeering* zouden moeten aanvaarden en zelve opgeven welk bedrag noodig en mogelijk wordt geacht. Men hoopte echter van deze zijde inkrimping van het voorgedragen budget alsnog van een nader overleg tusschen een Minister van Oorlog en zijne ambtgenooten, speciaal den Minister van Financiën, te mogen verwachten.

§ 4. *Strafwetgeving*. Door vele leden werd de vraag gedaan hoe het staat met de plannen der *Regeering* ten aanzien van het militaire strafrecht en de strafrechtspleging. De aanhangige voorstellen tot herziening van het Crimineele Wetboek en van het Reglement van krijgstuicht voor het krijgsvolk te lande (Gedrukte Stukken 25) zijn reeds geruimen tijd geleden door de *Kamer* onderzocht zonder dat men verder van de zaak iets had vernomen. Inmiddels werd de eisch tot herziening steeds dringender, en is het meer dan tijd vooral de verbetering van de militaire strafrechtspleging — op vele punten zoo geheel in strijd met de algemeene rechtsbeginselen — ter hand te nemen.

Bij de bespreking van deze zaak werden twee feiten behandeld waarop de aandacht van den Minister werd gevestigd:

1°. Het bekende voorval in Februari jl. aan de hoofdwacht te 's Gravenhage. Sommigen meenden dat onwettige straf of wel op onregelmatige wijze straf was opgelegd. Was de straf wettig, dan meende men, was herziening van de desbetreffende bepalingen noodzakelijk. Is de straf op onregelmatige wijze opgelegd, dan vertrouwde men dat de Minister van Oorlog de daad zal hebben afgekeurd en de verantwoordelijke personen daarop zal hebben gewezen.

2°. Het geval van een officier die, naar aanleiding van het bepaalde in art. 16 van de rechtspleging voor het krijgsvolk te lande, het verzoek had gedaan, dat de zaak waarvoor hem straf was opgelegd, door den krijgsraad zou worden onder-

zocht en die, nadat hij aan de bij dat artikel gestelde voorwaarde had voldaan en zich in arrest begeven — zich nu reeds een maand lang in arrest bevond, zonder dat aan het gebiedend voorschrift van art. 19 van het wetboek, dat binnen 24 uren twee officieren-commissarissen zullen worden benoemd om den gearresteerde te hooren en daarvan rapport te doen, was gevolg gegeven.

§ 5. *Vorm der begrooting.* De vraag werd geopperd of deze begrooting als eene nieuwe credietwet moest worden beschouwd. Sommigen meenden dat zij in wezen en karakter niets anders is, omdat vermindering van de meeste posten, nu men in het midden van het begrootingsjaar is gekomen, niet doenlijk zou blijken. Anderen daarentegen verwierpen dit denkbeeld. De Minister heeft zich niet tot het onvermijdelijke bepaald en ook gelden voor nieuwe uitgaven aangevraagd, die juist uit eene credietbegrooting plegen geweerd te worden.

Ofschoon men het kon billijken dat de Minister, met het oog op eene ordelijke comptabiliteit, aan deze begrooting dezelfde inrichting heeft gegeven als die der credietwet, zoo drong men er toch op aan dat bij eene eerstvolgende gelegenheid, de omschrijving der artikelen nauwkeuriger zou zijn en bovenal dat die artikelen zelve meer zouden zijn gesplitst. Verschillende uitgaven worden thans tot een zeer hoog bedrag in één artikel geraamd, waardoor de controle moeilijk wordt en aanleiding ontstaat om het bedrag dat eenmaal op grond van zeer globale ramingen op de begrooting is gebracht, te bestendigen. Voor een goed inzicht in de defensie-uitgaven is het noodzakelijk dat het budget van oorlog aan de inrichting van de overige hoofdstukken onzer Staatsbegrooting aansluit.

Eene omschrijving van artikelen eindigende met enz. zooals art. 2 en art. 16, of andere veel te ver strekkende uitdrukkingen als art. 57 (met den aankleve daarvan), art. 22 (met alles wat tot een en ander behoort), art. 23 (al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren) moet bij eene goede begrooting, beweerde men, worden vermeden. Men drong er op aan, dat de Minister deze begrooting, zooveel mogelijk, alsnog in den aangewezen zin zou wijzigen.

§ 6. *Toelichting.* Met leedwezen had men opgemerkt dat de Minister in zijne Memorie van Toelichting zeer weinig aandacht geschonken had aan een aantal grieven die in het Voorloopig Verslag over de credietwet waren in het midden gebracht en die wel in de toenmalige Memorie van Beantwoording waren besproken, maar toch met het oog op de eigenaardige omstandigheden, waaronder de credietwet was ontworpen, eene nieuwe gezette overweging hadden verdiend. Men wees op:

a. de vermeerdering van het aantal luitenant-kolonels bij de infanterie en artillerie;

b. de uitbreiding van den staf der artillerie in verband met het feit, dat, ondanks die uitbreiding, toch nog zeer belangrijke onderdeelen van dat wapen zonder rechtstreeksch toezicht zijn, behalve van het Departement van Oorlog;

c. de kostbare samenstelling van het personeel van het Departement van Oorlog en de uitbreiding aan het rechtsgeleerd personeel gegeven;

d. het in stand houden van de betrekking van inspecteur van het militaire onderwijs, in verband met de vraag of deze betrekking niet even goed door den chef van den generalen staf of een der andere inspecteurs kon worden waargenomen.

e. de residentie-toelage voor de opperofficieren;

f. de talrijkheid van den grooten staf;

g. de oprichting van scholen te Haarlem, 's Bosch en Delft.

Bij de behandeling der artikelen is men op een en ander nader terug gekomen.

Artikel 1.

1e AFDEELING.

De klachten reeds in het Voorloopig Verslag op de credietwet vermeld over de inrichting van het Departement werden thans herhaald. In twee jaren zijn de kosten van het Departement geklommen van f 109.000 tot f 145.000, terwijl

de voordeelen, die uit deze vermeerdering van kosten moesten volgen, niet zijn gebleken. Onder de hoofdamtbenaren zijn thans 4 rechtsgelcerden werkzaam, maar bij het Departement van Marine is er geen enkele aangesteld, zonder dat in eenig opzicht het gemis wordt gevoeld.

Men betwijfelde ernstig of het werkzaam stellen der inspecteurs van de verschillende wapens aan het Departement gunstige resultaten had opgeleverd. Ook de benoeming van officieren, die reeds sedert vele jaren aan het Departement werkzaam waren, tot burgeramtbenaren had, meende men, niet gunstig gewerkt.

Men zou gaarne omtrent een en ander de meening kennen van den Minister, die wegens zijne vorige betrekking uitnemend in staat is reeds nu over de gevolgen van de reorganisatie van zijn ambtsvoorganger een oordeel te vellen. In elk geval zou inkrimping van het personeel tot vereenvoudiging en grooteren spoed moeten leiden.

Artikel 1. De vermindering van *f* 1000 op dit artikel was, volgens sommigen, hoewel administratief juist, toch minder wenschelijk, omdat eene volgende begrooting noodzakelijk weder met *f* 1000 zal moeten worden verhoogd, en deze vermindering bij vergelijking der verschillende begrootingen dus slechts tot verwarring en verkeerde waardeering aanleiding kan geven.

Andere leden waren dan ook van oordeel dat de vermindering zelfs administratief onjuist is, zoodat, naar hun gevoelen, de post weder met *f* 1000 zal moeten worden vermeerderd. Het komt meermalen voor, dat om de een of andere reden het traktement van dezen of genen ambtenaar niet ten volle wordt uitbetaald, maar niettemin wordt het voor de betrekking bepaalde traktement steeds, en te recht, ten volle op de begrooting uitgetrokken. Een volledig overzicht van de eischen van den dienst ware ook anders niet mogelijk.

Artikel 2. Tegen het voortdurend behoud van residentietoelagen aan officieren, zoowel die, bedoeld bij dit artikel als in het algemeen alle verhooging, verleend voor het verblijf in de residentie, had men ernstig bezwaar. Het leven te 's Gravenhage is tegenwoordig niet duurder dan in andere van onze aanzienlijke steden; eene bijzondere toelage is derhalve onbillijk en kan tot willekeur aanleiding geven.

In elk geval wenschte men voor deze uitgave een afzonderlijken post *residentietoelagen* te zien uitgetrokken.

De vraag werd gedaan, of de som van *f* 6500 uitgetrokken voor een luitenant-generaal of generaal-majoor, alleen bestemd is voor het geval dat de betrekking door een luitenant-generaal zou worden vervuld, zoodat een gelijk bedrag als voor de inspecteurs van andere wapens wordt bepaald, voldoende zal zijn wanneer de betrekking door een generaal-majoor wordt bekleed.

Artikel 4. De reeds zoo herhaaldelijk geopperde bezwaren tegen te groote uitbreiding van den *Grooten Staf* werden weder met den meesten nadruk te berde gebracht. Men wees er op dat alleen op deze begrooting, dus afgezien van de bedragen op het budget van Marine (vroeger ook nog op dat van Koloniën) aangevraagd, traktementen en toelagen worden uitgetrokken voor *achttien* adjudanten en ordonnance-officieren.

Men had dan ook gehoopt dat bij het droevig en betreurd afsterven van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins HENDRIK eenige bezuiniging in den *Grooten Staf* zou zijn gebracht. Met verwondering had men echter gezien dat beide adjudanten van den overleden Prins weder bij Zijne Majesteit zijn aangesteld, zonder dat dit enigen invloed op de begrooting van Oorlog had uitgeoefend. Wilde de Regeering aan Zijne Majesteit de 2 adjudanten van wijlen Prins HENDRIK toevoegen, wier toelagen, naar men meende, op het budget van Marine voorkomen, dan konden minstens 2 adjudanten op dit budget vervallen, en dit te meer omdat de beide adjudanten van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje, door diens voortdurende uitlandigheid, voor den dienst bij Zijne Majesteit beschikbaar zijn.

Het artikel is niet zoo hoog geraamd als voor 1878, maar men betwijfelde of de vermindering wel inderdaad bezuiniging mag worden genoemd. Dit is stellig

niet het geval met de f1132 minder getrokken voor fourages, omdat deze post geheel afhankelijk is van de wisselvallige prijzen van het voeder. Maar ook de vermindering van het aantal paarden op 31, terwijl er 36 behooren te zijn en ook in de credietwet nog van 36 paarden sprake is, schijnt niet de vrucht van blijvende besnoeiing, maar van toevallige omstandigheden te wezen.

Gaarne zou men het gevoelen van den Minister vernemen omtrent het reeds vroeger geopperde denkbeeld om terugkeer tot den actieven dienst bij den troep, in geval van rangsverhooging, voor de adjudanten verplichtend te maken. Door onafgebroken dienst als adjudant moet de geschiktheid voor gewonen dienst, wegens gebrek aan oefening, noodwendig verminderen.

Artikel 5. Om meer dan ééne reden, onder anderen ook met het oog op de beschouwingen over de krijgsschool, had men het wenschelijk geacht dat de voornemens van den Minister omtrent de wet betrekkelijk de bevordering enz. van de officieren van den generalen staf, vóór of althans gelijktijdig met deze begrooting ter kennis van de leden hadden kunnen worden gebracht (1).

Artikel 7. In meer dan ééne afdeling werd de wensch uitgesproken dat de instructiën van den gouverneur der residentie aan de Kamer zouden worden overgelegd. Men vertrouwde gaarne dat de gouverneur der residentie, aan den Minister van Oorlog ondergeschikt, geene bevelen buiten dezen om zal ontvangen, veel min uitvoeren, maar in bedoelde instructiën komen toch, wanneer men wel is ingelicht, voorschriften voor die in den tegenwoordigen tijd niet mogen worden gebillijkt. Bovendien is de betrekking nergens in de begrooting vermeld. Rangen en titels behooren echter aan de Kamer bekend te zijn; en deze moet kunnen oordeelen of de betrekking al dan niet overbodig is.

Op dit artikel zou, naar de meening van sommige leden, door vereenvoudiging der staven en verlagging van rangen, aanmerkelijk kunnen worden bezuinigd.

IIIe AFDEELING.

Men zou er prijs op stellen, bekend te worden met 's Ministers zienswijze omtrent de wenschelijkheid om de betrekking van bevelhebber in de stellingen te behouden. De functiën aan die betrekking verbonden, zijn, ten gevolge van de maatregelen van den ambtsvoorganger des Ministers, niet zoo belangrijk meer als vroeger. (Men zie het Koninklijk besluit tot organisatie der vestingartillerie van 12 April 1878 n°. 11. Recueil Militair II, pag. 74, v. v., en de Ministerieele beschikking van den 27sten April 1878, n°. 130 P., behelzende eene voorloopige instructie voor de commandanten der genie. Recueil Militair I, pag. 844.) Een bevelhebber der 5e stelling onder anderen, scheen sedert de benoeming van een plaatselijken commandant te den Helder geheel overtollig.

De fondsen voor kleeding en reparatie, tot vernieuwing van ledergoed (zie o. a. pag. 19 en 20 van den toelichtenden staat), van vernieuwing van ledergoed en paardentuig (pag. 34 id.) en meer dergelijke blijven behouden. Hoe worden die fondsen geadministreerd, hoe verantwoord, aan wie zijn zij rekenplichtig? Wanneer men wel is ingelicht, hebben die fondsen wel eene afzonderlijke rekening, maar niet een eigen kas en staan zij onder controle van de Algemeene Rekenkamer. Men wenschte echter daarvan zekerheid te erlangen en vroeg een beknopt en zakelijk overzicht van het beheer dier afzonderlijke fondsen, met bijvoeging der afrekening van het afgesloten dienstjaar. Ook zou men gaarne van den Minister vernemen of hij instemt met de meening van hen die van oordeel zijn, dat deze fondsen tot velerlei misbruik aanleiding kunnen geven en de bron zijn van voortdurende onregelmatigheden in den vorm van afschrijving, — en of de Minister dus voornemens is, op dit punt hervorming van de administratie door te zetten.

Door een groot aantal leden werd geklaagd over de voortdurende uitzetting van het bedrag ten behoeve van de »eventueel na te laten schuld in het kleeding- en reparatiefonds».

(1) Zie de noot op pag. 100.

In 1872 werd daarvoor toegestaan: infanterie *f* 25.500, cavalerie *f* 4000, artillerie *f* 3600 en mineurs *f* 500. Te zamen *f* 33.600.

Op deze begrooting wordt uitgetrokken: infanterie *f* 106.000, cavalerie *f* 18.000, artillerie *f* 32.000 en mineurs *f* 2000. Te zamen *f* 158.000.

Men wees hierbij op de onregelmatigheid, dat terwijl voor de 4 compagnieën van het instructie-bataillon nihil wordt uitgetrokken, voor de ééne artillerie-instructie-compagnie *f* 500 op de begrooting voorkomt.

De toelagen van soldaten en miliciens voor het fonds bedroegen per dag:

	in 1872	in 1879.
Grenadiers en jagers.....	12 ^s cent	12 ^s cent
Infanterie.....	11 »	11 »
Cavalerie.....	12 »	13 ^s »
Veldartillerie.....	11 »	12 ^s »
Rijdende artillerie.....	12 ^s »	15 ^s »
Vestingartillerie.....	11 »	11 »
Mineurs.....	11 »	12 »

Hieruit blijkt dat ook de toelagen in dien tijd, bij sommige korpsen niet on aanzienlijk verhoogd zijn.

Even sterk is de som voor bijslag op de menages vermeerderd.

Op de begrooting voor 1872 werd toegestaan: infanterie *f* 32.000, artillerie, cavalerie en mineurs, niets.

Op de begrooting voor 1879 is uitgetrokken: infanterie *f* 120.500, artillerie *f* 12.400 en mineurs *f* 6000. Te zamen *f* 138.600.

De soldijen voor de soldaten en miliciens bedroegen per man per dag:

	in 1872	in 1879.
Grenadiers en jagers.....	30 cent	36 cent
Infanterie.....	28 »	34 »
Cavalerie.....	38 »	50 »
Veld- en rijdende artillerie.....	38 »	50 »
Vestingartillerie.....	33 »	40 »
Mineurs.....	33 »	40 »

Uit deze vergelijking blijkt dat de bezoldiging der soldaten in de laatste jaren, in verschillenden vorm zeer aanzienlijk is toegenomen. Men hoopte dat de Minister alle maatregelen, die kunnen strekken om deze cijfers nog te doen stijgen, zou vermijden. Onze financieele toestand maakt bezuiniging ook in dit opzicht wenschelijk. Men had daarom niet genoeg het Koninklijk besluit van 25 September 1878 begroet, waardoor de manschappen weder aan korting op hunne soldijen, ten behoeve van het kleeding- en reparatiefonds zullen kunnen worden onderworpen. De maatregel toch van een ambtsvoorganger van den Minister, waarbij den soldaat een minimum-zakgeld wordt gewaarborgd, berust op een oeconomisch onjuist beginsel en is eene premie op slordigheid en zorgeloosheid.

Andere leden meenden nog in overweging te moeten geven, dat alle levensmiddelen, zooals dit bij de Marine geschiedt, door het Rijk zouden worden verstrekt.

Vrij algemeen had het verwondering gewekt dat de Minister na de discussie over de credietwet hetzelfde aantal luitenant-kolonels voor de infanterie en artillerie zonder toelichting weder op de begrooting brengt. Het antwoord door de Regeering in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag nopens de credietwet gegeven, kan men niet als voldoende aanmerken. Het feit is niet weggenomen dat men eene betrekking heeft vervuld, zonder dat de dienst haar vorderde, en op die onregelmatige wijze en buiten de gewone formatie om, traktementsvermeerdering en aanspraak op hooger pensioen heeft verleend. Men hoopte dat de Minister alsnog op deze aanvraag zou terugkomen.

Eenige leden hadden vernomen dat aan sommige officieren gratificatiën waren toegekend als tegemoetkoming in de kosten door garnizoensverandering veroorzaakt. Aan anderen was die toelage geweigerd. Kan de Minister daarom trent

enige inlichtingen verstrekken? Bestaan er dienaangaande algemeen geldende voorschriften.

Artikel 8. Men begreep niet waarom het noodig is dat als inspecteur van het militair onderwijs een generaal-majoor wordt aangesteld. Kan de werkzaamheid niet tevens door den chef van den generalen staf worden waargenomen, of zou zij niet zonder bezwaar aan een officier van minderen rang kunnen worden opgedragen?

Onregelmatig kwam het eindelijk voor dat de inspecteur van het militair onderwijs, die zich toch niet uitsluitend met het toezicht over het onderwijs bij de infanterie zal bezig houden, bij den staf van dit wapen is uitgetrokken. Hetzelfde geldt met betrekking tot de artillerie van den kapitein 1e klasse, pag. 44 van den toelichtenden staat.

Sommigen waren van gevoelen dat er steeds veel minder manschappen effectief onder de wapenen zullen zijn dan waarop de Minister rekent, zoodat de raming buitensporig hoog schijnt te wezen. Anderen wenschten daarin, om teleurstellingen te voorkomen, geen verandering gebracht te zien.

Voor reparatie van wapens en ledergoed, voor nachtleger enz. wordt steeds een hooger aantal manschappen uitgetrokken dan waarop bij de begroting van het effectief gerekend is. Zoo zullen bijv. bij de grenadiers en jagers 4150 man in dienst zijn, terwijl voor de reparatie 4230 man wordt uitgetrokken. Bij elk regiment infanterie wordt gerekend op 4351 man en voor reparatie uitgetrokken 4821, dat is dus 470 man per regiment of in het geheel 3760 man te veel. Nu het opgelegde goed voor afwezige militairen in de magazijnen aanwezig is en bij art. 34 ook voor de garnizoensmagazijnen van kleeding groote sommen voor onderhoud op de begroting worden gebracht, kan deze raming, meende men, aanmerkelijk lager en nauwkeuriger zijn.

De muziek bij de diverse korpsen infanterie kost (men zie pag. 21—22 van den uitgewerkten staat) meer dan f 8000 per regiment, dus in het geheel meer dan f 64.000 per jaar. Deze uitgave kon men, naar het oordeel van sommige leden, besparen. Ter wille van de garnizoensplaatsen, voor welke de militaire muziek zeker zeer aangenaam is, mag toch het budget van Oorlog niet worden bezwaard, en uit een militair oogpunt is het nut van zoo vele muziekkorpsen hoogstens tamelijk problematisch. Met bevreemding had men dan ook, in stede van bezuiniging, uitbreiding van dit weelde-artikel waargenomen in de toevoeging van een adjunct-kapelmeeester aan de kapelmeesters van alle regimenten infanterie.

Andere leden meenden in de muziek een middel te zien tot het veraangenamen van het eentoonig garnizoensleven en tot verkrijgen van meerdere vrijwilligers.

In België, Italië en Oostenrijk zijn de tamboers bij de infanterie afgeschaft en worden de hoornblazers met geweer gewapend. Men zou gaarne van den Minister vernemen of hij voornemens is dien door deskundigen zeer aanbevolen maatregel ook bij ons leger in te voeren.

Sommige leden wenschten het regiment grenadiers en jagers in een gewoon regiment infanterie te veranderen. Het korps telt p. m. 300 man minder en kost f 95.000 meer dan de andere regimenten, zonder dat het nut van die uitgave blijkt. Van eene garde kan bij ons geen sprake zijn; het geheele leger is garde, en weelde in monteerij en uitrusting gedoogen onze financiën niet meer.

Hiertegen werd aangevoerd dat het regiment grenadiers en jagers een keurkorps is, zoodat dat bij alle legers, zelfs de kleinste, gevonden wordt.

Waarom zijn de schoen- en kleedmakers bij het instructie-bataillon behouden?

Artikel 9. Naar aanleiding van de mededeeling in de Memorie van Toelichting dat het cijfer van dit artikel is verhoogd moeten worden door toeneming van het getal vrijwilligers, zoodat de Minister meent geld voor 40 huzaren voor elk regiment meer noodig te hebben, wenschte men den Minister te vragen welke zijne voornemens zijn met betrekking tot de permanenteformatie van dit wapen. Men meende toch te weten dat een der plannen van 's Ministers ambtsvoorganger was de cavalerie met een regiment te verminderen. Door permanente verminde-

ring van het effectief der cavalerie ook door een aantal andere deskundigen doelmatig geacht wordt, hoopte men dat de Minister voor eene volgende begroo-ting dezen reeds lang dringend gewenschten maatregel, die tot aanzienlijke be-zuiniging moest leiden, zou kunnen toezeggen.

Op pag. 34, 50 en 54 van den uitgewerkten staat vindt men posten voor *verzorging* van paarden en *reparatie aan paardentuig*. Men merkte op dat dit eene wonderlijke combinatie is, en vroeg eenige opheldering omtrent den aard der hier bedoelde verzorging, daar men meende dat de huzaren hun eigen paarden ver-zorgden en daarvoor geen toelage, hoe gering ook, behoorden te ontvangen. Wel werd van andere zijde te kennen gegeven dat de hier bedoelde gelden strekken tot tegemoetkoming in de kosten voor bezems, kruiwagens en andere kleine stalbehoeften en dat sedert de mest wordt verantwoord, deze post in de plaats is gekomen van het vroegere mestfonds, waaruit die behoeften voorheen werden bekostigd; maar de leden, die bezwaar tegen de aangevraagde som maakten, zouden toch gaarne van de Regeering vernemen, op welken grond en met welk doel door haar deze post op de begrooing is gebracht.

Tegen het toekennen van den rang van onderofficier aan trompetters had men bezwaar, op grond dat daarin geen ander nut of strekking kon gezien worden dan aanspraak te verleenen op aan den hoogerden rang geëvenredigd hooger pensioen.

Artikel 10. Door vele leden werd opnieuw aangedrongen op afschaffing van het regiment rijdende artillerie. Men meende dat op ons met slooten en andere hindernissen doorsneden terrein van de rijdende artillerie in oorlogstijd geen dien-sten verwacht kunnen worden die evenredig zouden zijn aan de groote sommen die dit wapen aan het land kost. Wanneer vermindering van het totaal der artil-lerie niet geraden is, dan zou men toch door hervorming van het regiment rijdende in vesting- of veldartillerie, met aanzienlijke bezuiniging, onze weer-baarheid eerder verhoogen dan verminderen, omdat die hervorming van een in den oorlog voor ons minder bruikbaar wapen, een in ons stelsel van defensie passend en voor ons terrein berekend korps zou versterken.

Daartegen werd echter in het midden gebracht dat wij bereiden artillerie in ons systeem van verdediging niet geheel kunnen missen. In de eerste plaats toch is bij de vestingwet het stelsel van vóórverdediging aangenomen, ten einde den noodigen tijd te hebben om de Nieuwe Hollandsche waterlinie in volkomen staat van tegenweer te brengen. In de tweede plaats behoort de verdediging van eene vesting of eene linie altijd eene actieve verdediging te zijn, en bij uitvallen is snelheid een eerste vereischte, terwijl juist op sommige punten van onze liniën, die daartoe vooral in aanmerking komen, het terrein voor de rijdende artillerie uitnemend geschikt is, terwijl de veldartillerie hare minderheid daar zeer zou doen gevoelen. Maar ook van deze zijde gaf men toe dat de uiterst kostbare organisatie van het regiment, de noodeloos groote staf en de weelde die ook in andere opzichten heerscht, dringend hervorming noodig maakt. Indeeling bij de veldartillerie zou wellicht aanbeveling verdienen, met dien verstande dat het effectief der bereiden artillerie daardoor niet verminderde.

Algemeen wenschte men het gevoelen van dezen Minister van Oorlog omtrent dit punt te vernemen.

In het Voorloopig Verslag over de credietwet werd er op gewezen dat onze veldbatterijen nog altijd uit acht stukken blijven bestaan, terwijl ze bij alle andere legers niet meer dan zes vuurmonden tellen. De Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, heeft de vraag of daarvoor reden bestaat, niet beantwoord op grond dat zijne meening, als van een niet deskundige, weinig waarde zou hebben. De zaak is echter, meende men, van groot gewicht, en men stelt er dus prijs op deze vraag thans door den Minister van Oorlog beantwoord te zien.

Is, vroeg men, eene permanente commissie voor proefnemingen waartoe (pag. 44 van den uitgewerkten staat) f 9600 aan traktementen wordt uitgetrokken,

wel noodig? Eene vaste commissie zou, naar het gevoelen van eenige leden, slechts leiden tot herhaalde, niet noodige maar daarom niet minder kostbare veranderingen. Wanneer er proefnemingen moeten plaats hebben, is het beter daarvoor telkens eene speciale commissie te benoemen. Bij anderen echter woog het gevaar voor eenige onkosten, gelegen in de voortdurende aanleiding die uit den aard der zaak eene vaste commissie zal vinden om steeds tot nieuwe verbeteringen aan te sporen, in de verte niet op tegen het groot en dikwijls onberekenbaar voordeel, dat het land uit de ervaring van eene vaste commissie van proefnemingen kan trekken. Men meende echter dat eene nieuwe commissie *ad hoc* niet noodig is, maar dat hare functiën zeer gevoegelijk door de artillerie-schiet-school kunnen worden waargenomen.

Het had de aandacht getrokken dat hier nog voorkomt een kolonel ter beschikking van den Minister van Oorlog. Men meende toch te weten dat die hoofd-officier de betrekking vervult van chef de bureau bij het Departement.

Artikel 11. Het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs wordt vermeerderd met 1 kolonel bevelhebber en 1 majoor directeur der krijgsschool. (Men zie pag. 66 en 67 van den uitgewerkten staat). Men vroeg in de eerste plaats of de laatste post wel hier te huis behoort en niet moest zijn uitgetrokken onder art. 45a. Maar in de tweede plaats achtte men eenige nadere toelichting van deze vermeerdering niet overbodig. Waarom is de uitbreiding noodig geoordeeld? Is het om bevordering der beide minder uitgetrokken kapiteins mogelijk te maken? Of bestond er een gewichtiger reden voor de verandering der formatie?

Lees voor D³, pag. 14 van den uitgewerkten staat art. 11: D³. Verder op pag. 66 eerste kolom vóór de woorden »bijlaag Lit D¹: 11, en op pag. 68 en 72, eerste kolom bovenaan in plaats van 10: 11.

Artikel 12. Met genoegen hadden sommige leden opgemerkt dat de Minister van Oorlog dezen post had kunnen verminderen, omdat naar zijne schatting de som op de credietwet gbracht op verre na niet noodig zal zijn voor het vereischte aantal paarden. Anderen daarentegen vreesden uit de Memorie van Toelichting te moeten afleiden dat de vermindering hoofdzakelijk zal moeten worden toegeschreven aan de omstandigheid dat minder paarden op reform worden gesteld. Is dit juist, dan mag deze besparing niet eene aanbevelingswaardige bezuiniging worden genoemd, immers dan zal op eene volgende begrooting weder een evenveel hooger bedrag moeten worden geraamd dan nu minder wordt gevraagd.

Is het gerucht waar dat de Minister paarden uit Hongarij laat ontbieden? Deze maatregel zou door vele leden met genoegen worden gezien. Hoewel klein van gestalte zijn de hongaarsche paarden toch zeer sterk, en de lage prijs waarvoor zij verkrijgbaar zijn, maakt het wenschelijk dat, niettegenstaande mogelijke administratieve moeilijkheden, een proef worde genomen. Andere leden echter waren van een tegenovergesteld gevoelen. Wanneer men de benodigde paarden binnenlands kocht, zou men, en ten bate van den landbouw, de paardenfokkerij aanmoedigen en bij nauwkeurig toezicht even goede paarden als in het buitenland verkrijgen. Ten bewijze daarvan wees men er op dat onze paarden onder anderen door Frankrijk voor zijne legers worden opgekocht. Tegen dit laatste argument werd echter aangevoerd dat de Franschen onze paarden niet koopen voor de cavalerie, maar voor de gendarmerie en als trekpaarden. Goede trekpaarden zijn hier zeker te krijgen, maar onze inlandsche paarden voldoen niet aan de eischen die men voor een goed cavaleriepaard mag stellen.

Men klaagde over de voorwaarden bij den verkoop van afgedankte paarden gesteld. Zij zijn, beweerde men, slechts één uur vóór de verkoop voor belanghebbenden te zien. Het had den schijn, alsof men concurrentie niet wilde bevorderen, maar veeleer weren. Verandering werd dringend noodig geacht.

Artikel 13. De schadeloosstelling aan den gouverneur en den eersten officier der Koninklijke Militaire Academie voor huishuur is een geheel nieuwe post. Toen aan deze hoofdofficiëren vrije woning in 's lands gebouwen gegeven werd, geschiedde zulks omdat die gebouwen beschikbaar waren, geenszins als eene toelage bij de bezoldiging waarop aanspraak voor het vervolg zou kunnen worden gebouwd. Het

gaat toch niet aan, meende men, den gouverneur en eersten officier een ruimer traktement toe te kennen dan aan opperofficieren, twee rangen hooger geplaatst.

Ook tegen de rangverhooving van den eersten officier had men bezwaar. Wanneer deze officier moest bevorderd worden, had hij weder bij den troep terug moeten keeren en vervangen worden door een officier van minderen rang. Ging men op deze wijze voort, dan zouden de kosten tot een verbazend hoog cijfer worden opgevoerd.

In het algemeen heerscht aan de Militaire Academie groote weelde. Voor 220 cadetten, of zoo men wil 290 aan het einde van het jaar, heeft men een onderwyzend personeel van 55 leeraren, terwijl 85 oppassers en 49 andere beambten, dus te zamen 189 man dienst doen. Derhalve in het geheel 244 (1) personen voor 220 of 290 cadetten. Ernstig werd op inkrimping van deze buitensporig weelderige inrichting aangedrongen.

Artikel 14. Sommige leden meenden dat door matiging in het opdragen van reizen op dezen post veel kon worden bespaard en de som hier uitgetrokken dus voor vermindering vatbaar is.

Artikel 15. In verschillende afdeelingen werd gevraagd, of de Minister voornemens is gevolg te geven aan de voorstellen, te vinden in het verslag ten jare 1877 uitgebracht door de commissie benoemd bij Koninklijk besluit van 12 Januari 1877, n°. 30. Uit dat verslag schijnt te blijken (men wees onder anderen op bladz. 24, 29) dat de inrichting te Amsterdam niet beantwoordt aan het doel hetwelk men zich had voorgesteld. De opleidingskosten zijn buitengewoon hoog en het aantal militaire artsen in evenredigheid uiterst gering. Gaarne zou men eene opgave ontvangen van de sedert 1868 op art. 15*b* toegestane bedragen met vermelding van het aantal artsen ten bate van den dienst te Amsterdam opgeleid. Men beweert dat de kosten aan het onderwijs van iederen arts besteed fabelachtig hoog klimmen. Bovendien schijnt men niet met de noodige gestrengheid het misbruik tegen te gaan dat jongelieden jaren lang toelage uit 's lands kas genieten, om per slot van rekening zich aan den dienst te onttrekken. Niet altijd worden, meent men, de uitbetaalde gelden in die gevallen teruggevorderd. Noch voor de marine, noch voor de koloniën worden thans nog kweekelingen aan deze inrichting toegelaten. Hierbij werd verwezen naar pag. 199 vv. van het geschrift van den Hoogleraar G. J. MULDER: *De geneeskunstoefenaren naar de Nederlandsche wetten*, (1e vervolg, Februari 1879).

Niet zonder bezorgdheid zag men steeds meerder vacatures ontstaan. Men meende dat de wortel van het kwaad daarin schuilt dat de militaire artsen, ofschoon zij met den eigenlijken dienst niets te maken hebben, aan de militaire hiërarchie zijn vastgemaakt en dus ook de traktementen overeenkomstig die hiërarchische inrichting moeten worden geregeld. Daardoor daalt de bezoldiging naar verhouding van de gevorderde diensten te laag bij de mindere rangen.

Door sommige leden werd het denkbeeld aanbevolen, vooral in kleine garnizoenen, burgerdoctoren met den dienst te belasten. Andere leden wezen er op dat dit reeds nu hier en daar — men meende onder anderen te Grave en Heusden — in practijk wordt gebracht, echter niet zonder groote inconvenienten, terwijl toch altijd op een voldoende aantal militaire artsen, voor het geval van mobilisatie, moet kunnen worden gerekend. Het wederantwoord was dat bij mobilisatie goede burgerdoctoren, tegen premie voor een bepaalden tijd in dienst zouden kunnen treden.

Men zag met belangstelling omtrent deze aangelegenheid eenige mededeeling van 's Ministers denkbeelden tegemoet.

Hoe is het gesteld met de inrichting der ambulances te velde en met de schuiten bestemd tot vervoer van zieken en gewonden?

Men klaagde over zorgeloze keuring van miliciens bij het eerste onderzoek. Het gevolg hiervan is dat velen eerst goedgekeurd worden en nadat zij bij de korpsen zijn ingelijfd weder afgekeurd. In dat geval worden de miliciens, die een

(1) Blijkbaar is het getal «244» een drukfout en moet hier gelezen worden 189.

volgens nummer trokken opgeroepen, en zoo zijn er voorbeelden dat 5 en meer man uit eene gemeente, die zich reeds vrij waanden nader opgeroepen werden. Dit maakt den militiedienst uiterst bezwarend. Een huishouden van den boerenstand b. v., kan bij de wetenschap dat de militie wordt opgeroepen tijdig in den dienst van den loteling voorzien, doch hij, die zich vrij achtend op eenmaal moet invallen, kan dikwerf niet meer in zijn werk worden vervangen, terwijl een en ander ook voor het Rijk niet onaanzienlijke kosten na zich sleept. Men drong dus aan op betere voorschriften bij de eerste keuring.

Artikel 18. Men kwam terug op de toezegging in de Memorie van Beantwoording der credietwet gegeven dat wijziging zou gebracht worden in de tarieven voor wagenvrachten. Zijn zij thans verhoogd? De onbillijkheid dat gemeenten de kosten betalen, die inderdaad ten laste van den Staat behooren te komen mag niet langer worden bestendig.

In den uitgewerkten staat, bladz. 92, onderaan, vindt men een post uitgetrokken voor bruggelden verschuldigd, wegens het passeeren der brug over de rivier de Donge in de gemeente Geertruidenberg en wel voor militairen *buiten dienst*, voor de *huisgezinnen* en voor de *dienstpaarden* van militairen *buiten dienst*. Omtrent deze raadselachtige aanvraag werd eenige inlichting gewenscht. Waarom kan het personeel buiten dienst zijn eigen bruggeld niet betalen?

Artikel 19. In verschillende afdelingen werd op hervorming en inkrimping van het buitensporig uitgebreid personeel aangedrongen. De sommen voor bezoldiging uitgetrokken vergeleken met de werkloonen zijn voor:

	Bezoldiging.	Werkloonen.
De artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen....	f 48.200,00	f 195.000,00
Inspectie der draagbare wapenen.....	27.382,50	73.242,00
Pyrotechnische School en inspectie der buskruitfabricage.....	17.900,00	61.800,00
Gieterij van bronzen geschut.....	12.500,00	18.500,00

Te zamen.... f 105.982,50 f 348.542,00

De kosten van opzicht en toezicht bedragen dus $\frac{1}{3}$ of 33% van de som aan werkloonen uitgegeven. In particuliere fabrieken belooft dit hoogstens 10 à 12%.

Verder mag bij eene beoordeeling der kostbaarheid van deze inrichtingen niet worden vergeten dat noch renten van gebouwen en gronden, noch assurantie, noch afschrijvingen in rekening worden gebracht. De particuliere nijverheid kan ongetwijfeld een aantal artikelen even goed en goedkoper leveren dan ze in deze Staatswinkels worden gemaakt. De Minister toont het stelsel van openbare aanbesteding te zijn toegedaan, welnu, hij brenge het hier onbeschoord in werking, en men zal ondervinden dat de besparing aanzienlijk is, dat de nijverheid wordt bevoordeeld en de Staat gebaat, ook daardoor dat hij in oorlogstijd geoeffende handen en doelmatige inrichtingen zal vinden tot vervaardiging van het oorlogsmaterieel dat dan zal noodig zijn.

Is het juist dat bij de som van artikel 19, ad f 416.783 nog moet geteld worden, om tot de kosten van artillerie- en stapelmagazijnen te komen, uit art. 23, a, voor Delft (bladz. 106 van den uitgewerkten staat) uitgetrokken f 8000 en uit art. 23, b, eveneens Delft (bladz. 108 van den staat) f 600, f 2000, f 1180, f 1700 en f 1020. Te zamen f 14.500.

Zoo ja, dan bedragen de gezamenlijke kosten voor zoover die uit de begrooing te zien zijn f 431.283.

Men vroeg eene opgave van hetgeen tegen deze kosten is afgeleverd.

Waarom moeten afzonderlijke toelagen verstrekt worden aan keuringscommissiën en inspecteurs?

Zonder iets te kort te willen doen aan de verdiensten van den tegenwoordigen directeur der geschutgieterij, werd toch opgemerkt, dat in de bij Koninklijk besluit vastgestelde organisatie dezer inrichting de directeur als *majoor* en niet als luitenant-kolonel voorkomt.

Artikel 23. Dit artikel werd, onder meer, aangewezen als vatbaar voor splitsing, welke op meer dan eene wijze gemakkelijk, zoo niet bij deze begrooting, dan toch bij eene volgende, kan worden uitgevoerd. Als voorbeeld wees men op de 17e afdeeling van deze begrooting. Die splitsing zou zich niet alleen moeten uitstrekken tot hetgeen nu onder *a* en *b* voorkomt, maar veel meer in bijzonderheden afdalen. De specificatie op den uitgewerkten staat levert geen waarborg op, dat de gelden aan de daar genoemde zaken en aan geen andere zullen worden besteed.

Als bewijs van de vreemde opvatting, die het Departement van Oorlog soms van de begrooting heeft, werd herinnerd, dat uit dit artikel het gebouw voor de tweede afdeeling der krijgsschool te 's Gravenhage betaald is. Zulks is niet regelmatig, en zoo de Rekenkamer, met het oog op de letter der begrooting, niet kon nalaten de uitgaven te verevenen; voor de Staten-Generaal, die niet dáárvoor de uitgetrokken gelden hadden toegestaan, is zoo iets niet te rechtvaardigen.

De kazerne te Amsterdam, thans ingericht tot berging van het artillerie-materieel, zal weder tot huisvesting van militairen worden ingericht. Wanneer men zich wel herinnerde, was het gebouw voor bewoning in 1853 geheel afgekeurd door den geneeskundigen dienst, en juist dit gaf aanleiding, meende men, dat de localen met veel kosten tot berging van artillerie-materieel werden geschikt gemaakt. Men vroeg of sedert dien tijd de bezwaren, toen tegen de kazerne uit een hygiënisch oogpunt bestaande, zijn verdwenen en of het gebouw thans door bevoegde geneeskundigen voor huisvesting voor troepen geschikt is geoordeeld?

Welk der wachtlocalen te 's Gravenhage eischt verbetering en waarin zal die bestaan?

Artikel 27. Ook bij dit artikel wenschte men splitsing op ruime schaal te zien toegepast.

Ofschoon men er prijs op zou gesteld hebben, dat de Minister eenige mededeeling had gedaan omtrent het stelsel, hetwelk hij bij de zoo noodige verbetering van de huisvesting van soldaten en onderofficieren denkt te volgen, had men over het algemeen weinig bezwaar tegen de verhooging bij dit artikel voorgesteld. Men wees echter op de noodzakelijkheid dat zekerheid verkregen worde omtrent de plaatsen waar voortdurend garnizoenen zal gevestigd zijn. Verschil van inzichten van opgvolgende Ministers heeft reeds tot tal van noodelooze uitgaven geleid. Niet zelden zijn gebouwen en inrichtingen, vaak met groote kosten, tot stand gekomen in gemeenten, waar men meende dat garnizoenen zou gevestigd blijven, door verandering of vermindering van garnizoenen weder in onbruik geraakt. Men wees op het opheffen of verminderen der garnizoenen in de vestingen Willemstad en Neuzen, te Woerden en te Gouda, waar de gemeente zich, met het oog op het toegezegd garnizoen, door het beschikbaar houden van terreinen, aanzienlijke offers heeft getroost. Men wees op Amersfoort, waar 3 jaren geleden een terrein is aangeschaft met afkoop van huur om een kazerne te bouwen. Tot heden is er geen gevolg aan gegeven. Denkt de Minister thans daartoe over te gaan?

De uitgave voor de inrichting van een groot arsenaal tot kazerne te Bergen-op-Zoom, vond bij sommigen afkeuring. Men meende dat Bergen-op-Zoom, als liggende buiten de linie van defensie, in geval van oorlog, toch zou moeten worden verlaten en achtte het dus niet wenschelijk op dergelijke plaatsen kostbare inrichtingen in het leven te roepen. Om diezelfde reden werd ook het verplaatsen van een depot van Gorinchem (achter de linie) naar Breda (vóór de linie) afgekeurd. Wat aangaat Bergen-op-Zoom, werd van andere zijde opgemerkt, dat daar wellicht het meest geschikte exercitieveld van geheel Nederland wordt gevonden, en de omtrek uitmuntende gelegenheid voor velddienstoefeningen aanbiedt.

b. Men vroeg of de sommen van de posten in de Memorie van Toelichting

opgegeven, eindsommen zijn of eerste termijnen en, zoo dit laatste het geval is, wat dan het geheele bedrag is waartoe men zich verbindt? Zal de loods tot hulpkazernement in het fort op de Bildtstraat, waarvoor thans f 9500 wordt gevraagd, tot permanent verblijf worden ingericht, of wat is anders de bestemming? Men knoopte hieraan eene andere vraag vast. In den regel worden door de genie vaste gebouwen gemaakt, ook waar de bestemming slechts van tijdelijken aard is. De particuliere nijverheid bezigt in die gevallen verplaatsbaar materiaal, met groote besparing van kosten. Zou de genie dat goede voorbeeld niet kunnen volgen?

Leden, die met het terrein bekend waren, meenden te mogen betwijfelen of eene waschinrichting in de exercitieloods te Kampen, doelmatig mag genoemd worden.

Het maken van buisleidingen van de stadswelput naar de kazerne te Doesburgh werd onnoodige weelde genoemd. De afstand is zoo gering dat de manschappen zonder bezwaar het noodige water kunnen aandragen. Anderen hadden geen bezwaar tegen de aangevraagde som omdat de aanleg uit een hygiënisch oogpunt aanbevelenswaardig scheen.

Het maken van een zweminrichting te Dordrecht werd volkomen overbodig genoemd. Er is te Dordt; zeiden zij die daar bekend zijn, overvloedige gelegenheid voor baden en zwemmen.

De voorzieningen aan de stallen te Bergen-op-Zoom, zouden, bij vermindering van het effectief der cavalerie waarschijnlijk blijken nutteloos te zijn. Men wenschte dus te wachten tot over dit laatste beslist zal zijn.

Eene vergelijking van de cijfers aangevraagd voor het maken van eene waschinrichting te Gouda met die voor 'sGravenhage deed vermoeden dat bij deze laatste raming niet de vereischte zuinigheid werd betracht.

Eene som van f 12.500 voor het maken van een gymnastiekschool te 'sGravenhage kwam sommige leden bedenkelijk voor.

Artikel. 34 Niettegenstaande de opmerkingen in het Voorloopig Verslag nopens de credietwet, worden er, werd door sommige leden geklaagd, onder lit. a alweder meer gelden aangevraagd.

Voor 1879 vraagt men f 156.000, waarbij moet gevoegd worden de som voor verhoogde loonen berekend, die thans niet wordt uitgetrokken, maar toch eene blijvende verhooging zal zijn f 7.838,50, te zamen f 163.838,50.

Dit bedrag kan echter worden verminderd met de traktementen der administrateurs van kleeding, der kleeder- en schoenmakers; welke nu niet bij de IIIe afdeling zijn uitgetrokken f 55.122. Dus in het geheel f 108.716,50.

In 1878 werd toegestaan f 71.000. In 1877 niet meer dan f 41.000.

Dus thans ongeveer f 68.000 meer dan twee jaren geleden, zonder dat het bewijs geleverd is dat de centraalmagazijnen in ander opzicht tot bezuiniging leiden. Deze bezuiniging zou toch moeten blijken uit vermindering van toelagen aan het kleeding- en reparatiefonds, omdat die toelage in dezelfde mate moet afnemen als de kleederen goedkoop worden.

Wanneer het stelsel van aanbesteding consequent wordt toegepast zou men de afschaffing der kleeder- en schoenmakers bij de korpsen algemeen kunnen toewijzen. Men vreesde echter, dat men hierbij nog niet van juiste beginselen uitging en zou gaarne de meening en voornemens van den Minister omtrent dit punt leeren kennen.

Hoe ver zullen zich de aanbestedingen uitstrekken? Zal men met de aanbesteding van leder en laken voortgaan? Zoo ja, zal dan de concurrentie algemeen opengesteld worden of zal zij worden beperkt? Zou de Minister niet kunnen besluiten, alle kleeding onder streng toezicht aan te besteden.

Ook werd eene opgave gevraagd van den aanwezigen voorraad van kleeding voor het leger met vermelding van het thans ontbrekende.

De vraag werd geopperd waar de magazijnen van kleeding voor de milicien-

verlofgangers zullen geplaatst worden. Naar men meende was het plan van den laatst vorigen Minister ze te vestigen in de hoofdplaatsen der provinciën. Dit zou men echter minder doelmatig achten. Vestiging in het centrum der korpsen zou noodeloos heen en weer zenden en kosten besparen en schijnt daarom verkieslijker. Sommigen wilden de magazijnen in elk geval plaatsen achter de liniën van defensie om ze niet bij onverhoopten oorlog een gereeden buit voor den vijand te maken.

De voorschriften voor het beheer der magazijnen gegeven (dd. 20 December 1878, *Rec. Mil.* II, p. 198 vv.) werden in afkeurenden zin besproken. Bij art. 4 viel de aandacht weder op de omstandigheid dat de vorderingen voor de afgeleverde goederen zullen gekwetten worden uit het voorschot aan de korpsen verleend of uit een der daartoe bestaande fondsen. Men hoopte dat de ophelderingen reeds boven aan den Minister gevraagd, ook de strekking van dit voorschrift zullen verklaren. — In art. 7 wordt het beheer en de verantwoording der goederen in de garnizoensmagazijnen, opgedragen aan gepensioneerde officieren en onderofficieren. Is deze bepaling niet in strijd met art. 16 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128)? Het toezicht wordt bij art. 8, 9 en 10 opgedragen aan de garnizoenscommandanten. Men vreesde dat dit in groote garnizoenen tot ernstige moeilijkheden aanleiding zou geven.

Ook de instructie bij deze ministerieele beschikking gevoegd (*Rec. Mil.* 1878, II pag. 205), had de aandacht getrokken.

Uit art. 5, alinea 9, blijkt, dat niet op stuk maar op daggeld wordt gewerkt; men hoopte dat dit stelsel zoo min mogelijk zou worden toegepast. Het aanleggen en bijhouden van statistieke tabellen wordt, zooals het hier is voorgescreven, een hoogst omslachtig werk en men meende dat het nut niet in verhouding zou zijn tot den tijd, dien de directeur er aan zal moeten besteden. Art. 14. Men vroeg of aan het Departement van Oorlog een register van gewezen militairen wordt bijgehouden. Art. 19. Wenschelijk kwam het voor ook het jaartal der confectie op de goederen te stellen. Art. 29. De magazijnmeester stelt geen borgtocht en controleert bij ziekte van den directeur zichzelf! Art. 30, 34. De traktementen, die op mandaat betaald worden, komen niet in de registers der magazijnen voor; de grondstoffen worden betaald door het Departement van Oorlog. De waarde der terreinen, gebouwen, kosten van onderhoud, laat men buiten rekening. Hoe is op die wijze eene enigszins ordelijke administratie mogelijk, en hoe komt men tot juiste berekening der werkelijke kosten van het afgeleverde goed?

Men vroeg of de voor de schutterij bestemde kapotjassen, die thans aan het leger zijn verstrekt, door andere zullen vervangen worden.

Artikel 35 b. Eenige meerdere specificatie van de hier uitgetrokken traktementen, daggelden enz. kwam wenschelijk voor.

Artikel 37. Voor gratificatiën wordt aangevraagd *f* 11.500. Juist datzelfde bedrag is ook toegestaan voor 1878 en uitgegeven voor 1877. Dit zou doen denken aan een bij het ontwerpen der begrooting reeds vaststaand bedrag, dat elk jaar terugkomt, terwijl men meent dat gratificatiën altijd toevallige uitgaven zijn. — Kan het wezen dat men hier te doen heeft met eene regelmatige uitputting van het toegestaan bedrag ten behoeve niet zoo zeer van behoeftige personen, dan wel tot bijslag op traktement? Wanneer er geen overwegende bezwaren bestaan, zou men eene specificatie van de in het vorige jaar verstrekte gratificatiën, op hoogen prijs stellen.

Artikel 42. In meer dan ééne afdeeling had men, met het oog op den min gunstigen financiëelen toestand, ernstig bezwaar om de aangevraagde verhooging van *f* 30.000 toe te staan. Wanneer in 1878 *f* 55.000 voldoende werd geacht dan was, meende men, nadere toelichting noodig alvorens de aangevraagde vermeerdering werd bewilligd. Men vreesde, dat anders permanente verhooging van dit artikel tot op het nu aangevraagde cijfer het gevolg zou zijn. In verband met de nog onbekende maar door sommigen min gunstig beoordeelde resultaten

van de veldoefeningen des vorigen jaars, werd het nut van dergelijke veldoefeningen betwijfeld. In de Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag op de credietwet gaf de Regeering de toezegging, dat gedeeltelijke openbaarmaking van het rapport over de oefeningen in het vorig najaar gehouden, in overweging zou worden genomen. Heeft de Regeering nog geene termen gevonden om aan het destijds gedaan verzoek te voldoen?

Artikel 45 a. Dat opnieuw gelden worden aangevraagd voor de inrichting der krijgsschool werd, met het oog op de eerst kort geleden door de Kamer genomen beslissing, afgekeurd. De Kamer had bij de behandeling der credietwet uitgemaakt, dat de splitsing der krijgsschool in twee afdeelingen, één te Breda en één te 's Hage, zooals die was ontworpen door 's Ministers ambtsvoorganger, onwettig, althans onaannemelijk was. Weinig maanden daarna kan de Kamer op die beslissing niet terugkomen.

Daartegen werd echter aangevoerd, dat de bedoelde stemming over de krijgsschool ten zeerste misduid wordt. Men ziet er zeer ten onrechte eene principieele beslissing in, ja, men is zoo ver gegaan, dat men hen, die tot het besluit medewerkten, rangschikte onder de tegenstanders van de ontwikkeling des officiers. Bij velen was echter het eenig motief voor hunne afkeurende stem geweest, dat men niet zulk een beginsel bij eene credietwet wilde zien uitgemaakt. Anderen keurden de vestiging der 2e afdeeling te 's Gravenhage af, omdat uitgaven waren gedaan zonder dat daarvoor gelden door de wetgevende macht waren toegestaan. Dat de Minister de vraag thans, nu een zuiverder stemming te wachten is, opnieuw aan het oordeel der Vertegenwoordiging onderwerpt, achtte men alleszins regelmatig. Men had echter met leedwezen gezien, dat de Minister niet meer onomwonden zijn gevoelen had blootgelegd. Het weglaten van de woorden: 2e afdeeling in den uitgewerkten staat, doet den schijn geboren worden als of hier voor de geheele krijgsschool geld wordt aangevraagd en de Minister derhalve niet meer aan eene splitsing denkt. Toch schijnt dit niet de bedoeling te wezen. Feitelijk zullen hier gelden voor eene tweede afdeeling der krijgsschool worden gevoteerd, terwijl in de begrooting voor de Militaire Academie te Breda, waarschijnlijk reeds de gelden voor de 1e afdeeling of wat daarmede gelijk staat zullen begrepen zijn. Op meerdere toelichting werd alsnog aangedrongen, opdat de Kamer in staat zij te beslissen met kennis van zaken. Het komt niet zoo zeer aan op mindere of meerdere juistheid in de omschrijving van den post in den uitgewerkten staat dan wel op eene pertinente verklaring hoe en waar feitelijk de inrichting zal verrijzen. Mededeeling van de voornemens der Regeering nopens het wetsontwerp tot bevordering der officieren van den generalen staf, zou wegens het eventueel verband van den staf met de krijgsschool mede wenschelijk voorkomen. (1)

Nog om eene andere reden werd de weglating van de woorden »2e afdeeling» door sommigen betreurd. Naar hun gevoelen was er bij de behandeling der wet op de Militaire Academie wel degelijk aan gedacht dat de krijgsschool zou kunnen bestaan uit twee afdeelingen, en ligt zelfs in de redactie van art. 41, waarbij de krijgsschool wordt ingesteld — wilde men niet tot ongerijmde gevolgtrekkingen geraken — de eisch van eene splitsing in twee of meer afdeelingen opgesloten. Deze leden nu vreesden, dat de weglating van bedoelde woorden den schijn zou kunnen doen ontstaan, alsof omtrent de bevoegdheid tot splitsing eenige onzekerheid bestond.

Tegen de vestiging der krijgsschool te 's Gravenhage hadden vele leden nog altijd ernstig bezwaar, al kon men toegeven, dat de stemming over de credietwet nog niet ten voordeele van Breda had beslist. Breda is echter, meende men, de aangewezen plaats voor de school. Dáár heeft men de Militaire Academie met talrijke hulpmiddelen in materieel en personeel; dáár de vereeniging van alle

(1) De Commissie van Rapporteurs merkt hierbij op, dat de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag over bedoeld ontwerp met een Nota van Wijzigingen, sedert het afdeelsonderzoek van deze begrooting, aan de leden is rondgedeeld.

wapenen, die men noodig acht voor de officieren die de krijgsschool zullen bezoeken, en in één woord eene omgeving veel meer geschikt voor voortgezette studie dan de residentie kan aanbieden, terwijl bovendien de vestiging der school in twee verschillende gemeenten altijd vermeerdering van kosten moet ten gevolge hebben. Het concentreeren van het militair onderwijs te Breda biedt zoo vele voordeelen aan, dat men ernstig op de vestiging in die gemeente moest blijven aandringen.

Daartegen werd echter aangevoerd, dat 's Gravenhage even goed als Breda een centrum van militaire wetenschap is en dat vele andere voordeelen, aan de vestiging te Breda verbonden, ook te 's Gravenhage worden aangetroffen. Met instemming haalde men aan hetgeen in een onlangs verschenen geschrift over dit onderwerp betoogd werd: »dat in of nabij laatstgenoemde plaats ('s Gravenhage) groote artillerie-inrichtingen zijn gelegen, dat dáár de voornaamste proefnemingen geschieden, zoowel op het gebied der artillerie als op dat der draagbare vuurwapenen, dat daar het grootste garnizoen des Rijks wordt gevonden, terwijl de nabijheid van Delft en Leiden de gelegenheid openstelt, om van de polytechnische school partij te trekken, ten bate van de vermeerdering der technische kennis van onze artillerie- en genie-officieren, en van de Indische instellingen van onderwijs en musea ten behoeve van de studiën onzer Indische officieren". Men wees op het voordeel gelegen in: »de aanwezigheid van vele officieren van den generalen staf en in speciale betrekkingen te 's Hage, in staat om bij blijvende of tijdelijke vacaturen in het onderwijzend personeel der krijgsschool deze onmiddellijk en zonder bezwaar aan te vullen".

De bewering dat de residentie minder geschikt zou zijn voor studie, meende men, onder verwijzing naar vele voorbeelden, die tot bewijs van het tegendeel strekken, eveneens te mogen tegenspreken. Ook wat de kosten betreft schijnt de vestiging te 's Gravenhage de voorkeur te verdienen nu eenmaal aldaar een gebouw is aangekocht, terwijl te Breda een nieuw gebouw zou moeten worden opgetrokken. Van deze zijde achtte men de voordeelen aan eene vestiging te 's Gravenhage verbonden zóó overwegend, dat men die nog zou wenschen, ook al mocht men kunnen aantoonen dat eenige meerdere kosten daarvan het gevolg zouden zijn.

Artikel 46. De vestiging der pupillenschool te Nieuwersluis werd door sommige leden betreurd en opnieuw de aandacht der Regeering gevestigd op de groote gebouwen die thans te Medemblik leeg staan. De ongezondheid van de plaats achtte men overdreven voorgesteld.

Sommige leden juichten het zeer toe dat de pupillen in de gelegenheid worden gesteld tevens een ambacht te leeren; anderen daarentegen wilden de knapen uitsluitend opleiden met het oog op hunne bestemming voor den militairen stand. Men vreesde dat zij anders den dienst zouden verlaten wanneer zij het ambacht goed hadden geleerd, en dezelfde treurige ondervinding zou worden opgedaan, waarover men nu ten aanzien van de militaire artsen klaagt.

Artikel 48. Bij de Memorie van Antwoord op de credietwet gaf de Regeering de verzekering, dat met het Departement van Justitie reeds in overleg was getreden omtrent eene reorganisatie der marechaussée, waarbij het personeel in Limburg en Noord-Brabant onder één bestuur zou worden vereenigd. Kan thans die reorganisatie spoedig worden te gemoet gezien?

Artikel 49. Wat beduidt hier »overcomplete officieren"? Er zijn wel officieren te kort maar niet overcomplete. Wordt de geheele som alleen gebruikt voor non-activiteitstraktementen, dan brenge men het hoofd in overeenstemming met dat doel.

Artikel 50. De som voor pensioenen aangevraagd is al weder toegenomen. Wanneer men van het tegenwoordig begrootingsontwerp de pensioenen aftrekt, die een gevolg zijn van de wet van 29 Mei 1877, dan vindt men nog eene vermeerdering f 50.000 boven hetgeen vroeger noodig was. Een gevolg, meende men, van het verkeerde systeem om te vroeg te pensionneeren. Hooflofficiëren die nog veel dienst konden bewijzen, worden terzijde gesteld of tot andere

betekkingen benoemd, om het vooruitzicht op bevordering voor de jongeren te verbeteren. In andere landen volgt men in dit opzicht gezondere denkbeelden. In Pruisen zijn generaals en andere hoofdofficieren die op hoogen leeftijd nog actief zijn en goede dienster bewijzen. Het stelsel bij ons gevolgd is verkeerd, zoowel ten aanzien van het welbegrepen belang van den dienst als omdat op die manier de schatkist onnoodig en blijvend wordt bezwaard.

Hoe staat het met de reeds lang toegezegde betere regeling van het toekennen van aanspraak op burgerbeteekkingen aan onderofficieren en manschappen, die gedurende een aantal jaren met ijver en trouw hebben gediend? Bij de behandeling der credietwet heeft de Regeering de hoop op eene spoedige regeling verlevendigd.

XVIIe AFDEELING.

De wijze waarop hier de artikels genommerd zijn, was met bevreemding gezien. Waarom art. 60 *a*, 60 *b*, 60 *c*, 60 *d*? Ten einde verwarring in de comptabiliteit te voorkomen acht men de gewone volgnummers verkieslijk. Vooral is dit het geval met art. 61, waar verwarring inderdaad onvermijdelijk is. Daar toch is eerst een art. 61 onderverdeeld in *a*, *b*, *c* enz. en later nog eens art. 61 *a*, 61 *b*, 61 *c*. De Minister bringe alsnog wijziging aan.

Artikel 57. In de Memorie van Toelichting zegt de Minister, dat de som van f 20.000 op f 40.000 is gebracht wijl bij het opmaken der credietbegrooting, door eene vergissing, de prijs van *nagenoeg alle materialen* niet in de opgegeven som van f 20.000 begrepen werd. Men achtte dit een bewijs van groot gemis aan nauwgezetheid; zulke vergissingen moesten niet kunnen plaats hebben.

Artikel 60 a. De Minister stelt voor 40 stalen vuurmonden voor de bewapening der bestaande en in aanbouw zijnde sterkten aan te schaffen. Eensdeels achtte men het voorbarig reeds nu te zorgen voor het bewapenen van forten die er niet zijn en welligt nooit komen zullen, anderdeels, zou men gaarne willen weten of het bij die 40 kanonnen zal blijven dan wel wat dan nog aan deze categorie van geschut ontbreken zal.

Van andere zijde was men van oordeel, dat de aanvraag van 40 vuurmonden niet te hoog was, daar deze moeten dienen tot bewapening van reeds bestaande forten.

Gelet op onzen financieelen toestand, schijnt de uitgaaf, merkte men op, in elk geval voor één jaar te groot en men gaf daarom den Minister in overweging haar tot de helft terug te brengen. Met bezorgdheid had men in de Memorie van Toelichting gezien dat weder aan herziening der armeerung wordt gedacht. Men vreesde dat dit bitter duur zou zijn en meende ernstig te moeten waarschuwen tegen de zucht om met de groote mogendheden te wedijveren. Zulks gaat onze financieele krachten te boven. Steeds worden nieuwe kanonnen uitgevonden; elk nieuw model krijgt na korten tijd een opvolger. Nu moge het goed zijn voor Duitschland en Frankrijk, om zich steeds daarnaar in te richten, voor onze middelen is aanhoudende voortzetting van verbeterde bewapening niet vol te houden. Wanneer men eenmaal *goed* is ingericht worde niet dadelijk naar het *meer volkomene* gestreefd.

Deze beschouwingen bleven niet zonder tegenspraak. Het is onvermijdelijk dat, wanneer men zich verdedigen *wil*, men zich goed wapene. Men doe het *niet* of men doe het *goed*. Halve maatregelen staan, zoo ergens, hier gelijk met gemis aan maatregelen. De verbetering van het geschut strekt inzonderheid om grooter trekkans of verder draagvermogen te verzekeren. Is de vijand op die beide punten in het voordeel, dan zijn *vooral* in een klein leger, dat weinig verliezen kan lijden, de kansen van succes uiterst gering. De artillerie, die een minder doeltreffend of minder ver dragend kanon heeft dan de vijand, is reeds daardoor in vele gevallen schier geheel verlamd.

Deze redenceringen klemmen nog meer waar het betreft het veldgeschut. Al was men onaangenaam verrast door de verklaring dat ons veldgeschut onvol-

doende is en derhalve alle uitgaven tot dusver tot weinig of niets hebben geleid, en al meende men, dat de gebreken eerder hadden moeten zijn geconstateerd, daar ons tegenwoordig geschut elders reeds als verouderd beschouwd werd, toen het hier werd aangemaakt, na de stellige verzekering ook van den Minister, dat de invoering van een nieuw veldkanon noodzakelijk is, waren vele leden van oordeel dat de daarvoor benoodigde gelden niet mochten worden geweigerd.

Anderen waren echter ook hier niet overtuigd dat het in gebruik zijnde kanon, dat niet oud of versleten is, weder zou moeten worden vervangen. Wat zal in geval van aanmaak van nieuw geschut met het oude worden gedaan? En hoeveel zal de hervorming die men beoogt in het geheel wel kosten?

Men betwijfelde of het staalhardbrons dat wij zullen vervaardigen, in elk opzicht met het staal zal kunnen wedijveren. België, Duitschland en andere staten hebben stalen veldgeschut; wij zelven zijn in het bezit van stalen vestinggeschut en zijn op het punt nog meer stalen kanonnen aan te schaffen. Waarom zou ons veldgeschut niet eveneens van staal worden gemaakt en eveneens in het buitenland worden gekocht. Ofschoon evenals de Minister op oeconomische gronden voorstanders om het veldgeschut hier te lande te laten aanmaken, meenden de leden die deze meening verdedigden, dat dit niet mogelijk zou blijken. Men zou bovendien, nu de prijzen van het staal inderdaad buitengewoon laag zijn, den aankoop in het buitenland op den duur eene bezuiniging achten, terwijl bovendien — aannemende dat de proef volkomen slaagt — minstens twee jaren voor de vervaardiging van staalhard bronzen geschut zullen noodig zijn.

Artikel 60c. Vrij algemeen had men bezwaar tegen de uitbreiding der kanongietery. Zij, die voor het directe aanschaffen van stalen geschut gestemd waren, achtten haar nutteloos. Anderen waren van oordeel dat 2½ jaar niet te lang is om het geschut, wanneer het noodig mocht blijken, aan te maken. Het gaat in elk geval niet aan, meende men, zich een tal van zeer kostbare machines aan te schaffen, die over twee jaren verder ongebruikt blijven door gebrek aan werk. Eene tijdelijke behoefte is niet een argument om eene blijvende inrichting in het leven te roepen. Zou het niet mogelijk zijn voor den aanmaak gebruik te maken van de inrichting voor het marinegeschut te Amsterdam? Eene algemeene Rijksgeschutgietery te Amsterdam zou om vele redenen zeer gewenscht zijn, ook wijl Amsterdam het minst aan gevaar van den vijand is blootgesteld. Wanneer men thans de bestaande inrichting aldaar ook dienstbaar maakte aan den aanmaak van ons veldgeschut, dan zou dit eene eerste stap zijn in de gewenschte richting. Het denkbeeld werd den Minister ernstig in overweging gegeven.

Artikel 60d. Waren de „invoerrechten” niet te vermijden door eene overeenkomst met het Departement van Financiën?

Artikel 61. Ook dit artikel komt voor meerdere splitsing in aanmerking.

c. De sommen voor het kampement op de Oldebroeksche heide achtte men zeer hoog. Waarom wordt, vroeg men, de legerplaats niet gevestigd in de nabijheid van gemeenten waar garnizoenen ligt, bijv. bij Arnhem of Amersfoort.

Van andere zijde meende men dat daar geen geschikte plaats zou te vinden zijn.

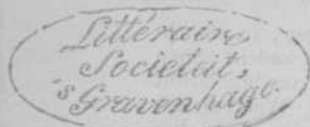
Art. 61a, 61b, 61c. Bestaat het voornemen, vroeg men, om de te Utrecht afgebrande kazerne wederom op te bouwen. Welke is het resultaat van de onderhandelingen met de gemeente Utrecht over den wederopbouw of te verleenen schadeloosstelling bij niet-opbouw? Kan de Regeering, het contract met die gemeente gesloten, mededeelen?

Over de door den Minister voorgestelde vergoeding van schade ook aan de fabrikanten wier goederen door den brand van 18 op 19 October 1877 vernield zijn, bestond verschil van gevoelen. Aan den eenen kant werd die schadeloosstelling billijk geacht, omdat de goederen in 's lands gebouwen aan de zorg van officieren in 's lands dienst waren toevertrouwd, en wel meerendeels niet voor langen tijd maar slechts voor enkele dagen. Aan de andere zijde achtte men meerdere inlichting noodig om te kunnen beoordeelen of werkelijke vergoeding door de billijkheid wordt gevorderd. De minister erkent zelf dat de Staat tot

vergoeding niet strikt verplicht is. Het is dus eene zuivere gratificatie die door den Minister wordt voorgesteld, en men meende, dat er wel zeer klemmende redenen moeten bestaan voor de Kamer om tot zoodanige uitgave hare toestemming te verleenen. De leveranciers die de risico droegen hadden hun goed kunnen doen assureeren hetgeen tegen een geringe premie geschieden kon. Men verlangde dus te weten, welke de redenen zijn die eene vergoeding uit het oogpunt van billijkheid wenschelijk maken.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 30sten April 1879.

HEYDENRIJCK,
VIRULY VERBRUGGE.
DE BRUYN KOPS.
PATIJN.
VAN DER SCHRIECK.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Met het oog op het spoedvereischendé van de behandeling dezer begrooting, gelooft de ondergeteekende in den geest der Kamer te handelen, door van het groot aantal opmerkingen, aanwijzingen en vragen in het Voorloopig Verslag opgenomen, slechts diegene thans te beantwoorden, waaromtrent het niet meer wenschelijk voorkomt ze als vingerwijzingen voor eene volgende begrooting te beschouwen, terwijl omtrent de overige de ondergeteekende voor het oogenblik meent te kunnen volstaan met de verklaring dat hij ze in ernstige overweging heeft genomen, om daaraan te zijner tijd het gevolg te geven, dat 'slands belang eischen zal.

Te recht is begrepen, dat in eene begrooting, onmiddellijk na zijn optreden ter indiening gereed gemaakt, ook met het oog op de gewichtige beginselen, welke in het met haar verband houdende ontwerp tot wijziging der wet van 21 Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 18) tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, voor het loopende dienstjaar moesten worden neergelegd, geen bepaalde toezeggingen, veelmin wetsvoorstellen konden worden verwacht omtrent zoodanige belangrijke onderwerpen bij militie, schutterij, organisatie, dislocatie, bewapening, kazerneering en wat meer bij het afdelingsonderzoek was besproken.

Volkomen juist is de onderstelling, dat deze Minister met eene gevestigde meening de portefeuille heeft aanvaard.

Omtrent vele gewichtige organisatie- en defensiebelangen heeft hij meermalen niet geschroomd van zijne meening te doen blijken. Hij hoopt daaraan — details van uitvoering daargelaten — getrouw te blijven. Met de Kamer acht ook hij eene eindbeslissing omtrent de principieele vragen onzer defensie urgent.

Hoewel niets hem dan ook aangenamer zijn zal, dan ten spoedigste tot uitvoering te kunnen geraken van hetgeen hij noodig acht tot verzekering van 'slands verdediging, heeft hij het toch ongeraden geoordeeld en onvruchtbaar tevens, om, reeds in de eerste dagen van zijn bestuur, al zijne plannen en voornemens aanstonds in het breede te ontvouwen en aan te kondigen, nog eer hij zelf den tijd had kunnen vinden ze in allen deele uit te werken, ten einde de bijzonderheden zoo nauwkeurig mogelijk te beoordeelen.

Hij geeft der Kamer de verzekering, dat hij met al zijne krachten onverpoosd zal arbeiden om ten spoedigste tot die, door Regeering en Volksvertegenwoordiging beide zoo zeer gewenschte, eindbeslissing te geraken. Overhaasting of het doen van ontijdige beloften zal meer van dat doel verwijderen dan er toe brengen.

Heeft de aanhoudende wisseling van inzichten en bewindslieden ontegenzeggelijk veel nadeel gesticht; de groote geldelijke offers voor ons defensiewezen gebracht, zijn geenszins te vergeefs geweest.

Men mag toch niet voorbijzien, dat ten opzichte der doode weermiddelen reeds vóór vijf jaren eene vaste regeling verkregen is; waarop sinds dien tijd steeds werd voortgewerkt; en dat het bestaande leger, ofschoon het in vele opzichten zal behooren te worden gereorganiseerd, toch onbetwistbaar de stof voor zoodanige reorganisatie oplevert, terwijl in het lot van den soldaat menige verbetering is aangebracht.

In het Voorloopig Verslag wordt gewezen op de wetsontwerpen en documenten, bij de Oorlogsbegroting voor 1878 gevoegd, welke door het vorig bewind aan de Kamer waren ingediend. Allermint zal de ondergeteekende het verdienstelijke van een arbeid betwisten, waaraan zoo geruime tijd is moeten worden besteed.

Het zou hem zeker tot verlichting gestrekt hebben, wanneer hij van deze gegevens partij had kunnen trekken.

Tot zijn leedwezen moet hij echter verklaren, dat hij dit niet heeft kunnen doen, omdat hij in de beginselen niet deelt, welke bij de samenstelling dier stukken hebben voorgezeten, en hij nimmer aan de natie de financieele lasten opgelegd zou wenschen te zien, welke aan de uitvoering dier plannen onafscheidelijk waren verbonden.

Hij heeft zich mede niet kunnen nederleggen bij de plannen voor legervorming en organisatie van zijn onmiddellijken voorganger, voor zoover die hem zijn gebleken.

Om die reden moest hij zich een geheel nieuwen en zelfstandigen arbeid ten taak stellen, en daarvoor de noodige onderzoekingen doen ondernemen. De uitkomsten daarvan zullen, naar hij vertrouwt, opwegen tegen de vertraging, welke er het onvermijdelijk gevolg van is geweest.

Thans staan de beginselen, naar welke de te ontwerpen wetsvoordrachten zullen worden samengesteld, in hoofdzaak vast, en de organisatie- en dislocatieontwerpen liggen zoo goed als gereed.

Deze laatste berusten op het verkrijgen van grooter troepeneenheden, te leggen in vaste garnizoenen en met eene meer gelocaliseerde militia.

Daarom, terwijl hij het, blijkens het Verslag, in hem gestelde vertrouwen op zeer hoogen prijs stelt, hoopt hij mede door het voorafgaande de overtuiging te hebben gevestigd, dat ook hij dadelijk de ernstige bedoeling heeft opgevat, om, althans bij de volgende begroting, van de plannen der Regeering omtrent onze defensie volledige rekenschap te geven.

Hoewel hij thans nog geene mededeelingen kan doen in antwoord op de vragen, welke in het Voorloopig Verslag nopens zijne organisatieplannen zijn gedaan, kan hij echter tot zijn genoegen de verzekering geven, dat deze in menig opzicht aan verscheidene wenschen zullen te gemoet komen.

Met zijn ambtgenoot voor Binnenlandsche Zaken over de wijzigingen der militieën en schutterijwetten in overleg getreden, vleit hij zich met de vaste hoop dat de Kamer in het volgend zittingjaar de daarvoor noodige wetsontwerpen met de Regeering zal kunnen behandelen. Eerst nadat over deze aangelegenheden zekerheid zal zijn verkregen, zal het vraagstuk omtrent de organisatie der levende strijdkrachten bij de wet rijp zijn voor beslissing.

Nopens het *bestuur der strijdkrachten* deelt de ondergeteende in het gevoelen van de leden, die in het instellen van een algemeen departement van nationale verdediging, waarbij leger, vloot en troepen voor Indischen dienst allen te zamen onder één zouden worden gebracht, desnoods onder een civiel persoon, niet het heil zien dat anderen er van schijnen te verwachten. Hij gaat verder en voegt er bij, dat, naar zijne overtuiging, zulk een bestuur allernadeeligst op eene goede behandeling der militaire, en op een richtig en zuinig beheer der financieele zaken, deze takken van Staatsdienst betreffende, zou werken.

De taak van den Minister van Oorlog is in de tegenwoordige omstandigheden reeds van zoodanigen omvang, dat bij cumulatie van departementen zeer veel aan *niet verantwoordelijken* zoude moeten worden overgelaten. Afscheiden van

andere nadeelen zou daarvan een gevolg zijn dat de budgetten zouden stijgen, omdat de menigte voorstellen en aanvragen, die meest alle met gelduitgaven gepaard gaan, niet meer in voldoende mate voorbij het oog zouden kunnen gaan van het verantwoordelijk Hoofd, die het meest belang heeft bij een zuinig beheer, omdat hij het is die de uitgaven ook bij de Volksvertegenwoordiging moet verdedigen.

Eenheid van handeling in defensie-aangelegenheden wordt bij behoorlijke samenwerking en ruime opvatting van het algemeen belang bij de Hoofden der betrokken Departementen, op voldoende wijze verkregen.

Met bijzondere ingenomenheid en voldoening zag de ondergeteekende zoo goed als algemeen de stelling gehuldigd, dat twijfel aan ons weervermogen op zich zelf niet gewettigd is, dat de verdediging van het land een uitvoerbaren constitutioneelen plicht mag heeten, dat wij onze nationaliteit afdoende kunnen verdedigen, en dat in de gevallen, waarin werkelijk gevaar voor ons denkbaar is, ook afwendig van het gevaar geenszins hersenschimmig mag worden genoemd.

Dat hij de portefeuille van Oorlog aanvaard heeft, is een bewijs dat de Minister in die overtuiging der Kamer deelt. Nu hij die overtuiging in het Voorloopig Verslag zoo krachtig vond uitgesproken, is bij hem het reeds bestaande vertrouwen nog versterkt, dat hij de Vertegenwoordiging bereid zal vinden met hem tot het voltooien en onderhouden van de verdedigbaarheid des lands mede te werken en hem de middelen toe te staan, die, binnen de grenzen van het draagvermogen des volks daartoe noodig zullen blijken te zijn.

Degelijke organisatie onzer levende strijdkrachten — ook hij herhaalt het gaarne — is daartoe dringend noodig. De voorbereiding daartoe is dadelijk na zijn optreden door hem onderhanden genomen. Bij die organisatie gaat hij van het gronddenkbeeld uit, dat het Staatsbelang niet medebrengt, de gelederen van het leger nagenoeg uitsluitend samengesteld te laten blijven uit de lagere standen der maatschappij, bij welke in den regel de verstandsontwikkeling het beperktst is.

Eene grondige bespreking der onderscheidene stelsels ware echter op dit oogen blik voorbarig. Eerst wanneer de ondergeteekende zijn stelsel in bijzonderheden ontwikkeld en in eene wetsvoordracht nedergelegd heeft, zal hij het grondig en met vrucht tegenover de door anderen voorgestane denkbeelden kunnen verdedigen.

Hoe men een streven om veeleer de doode defensiemiddelen uit te breiden, uit deze begroting afgeleid heeft, is den ondergeteekende niet duidelijk. Immers zal de voornaamste hervorming der levende strijdkrachten bij bijzondere wetten moeten geschieden en konden de bedoelingen dienaangaande niet worden nedergelegd in de cijfers eener begroting, welke rekening heeft te houden met de wetten die bestaan.

Ook de Minister deelt in het gevoelen, dat de behandeling en de ontwikkeling van den soldaat en de bezoldiging van den officier onderwerpen zijn, waaraan de Regering voortdurend hare aandacht moet wijden, zoowel wegens den invloed dier zorg op het gehalte van het leger, als wegens de algemeene plichten van den Staat tegenover hen die hem dienen.

Aan al wat de verpleging van den soldaat betreft heeft hij reeds in zijne vorige ambtsbetrekking zijne bijzondere zorg gewijd. Hij gaat daarmede — ook wat betreft de kleederen en het schoeisel — voort. Verbeteringen ten aanzien van grondstof of confectie, die in de gevolgen tot bezuiniging zullen leiden, zijn reeds ingevoerd.

Het is zijn ernstig streven al datgene te doen, wat strekken kan om bepaaldelijk den dienst bij de militia voor ieder die geroepen wordt om haar te vervullen, zoo min bezwarend mogelijk te maken. Bij aansporing tot lotsverbetering van den soldaat, wachte men zich echter voor overdrijving, ook met het oog op de financiële gevolgen.

Als een voorstander der verbetering van de kazerneering, vooral uit een hygiënisch oogpunt, heeft hij zich in de Memorie van Toelichting duidelijk doen kennen. Vele verbeteringen aan de bestaande kazernes zijn reeds tot stand gebracht. In

die richting wordt gestadig voortgegaan; doch dit zal niet voldoende wezen. Er zullen ook nieuwe kazernes moeten worden gebouwd. De ondergeteekende zal daartoe echter niet overgaan, dan naar een vast plan, dat in verband met de door hem voorgenomen dislocatie der troepen, aan de Vertegenwoordiging zal worden medegedeeld. Het was hem dan ook aangenaam, in het Voorloopig Verslag de verzekering te zien neergelegd, dat hij te zijner tijd op de daarvoor noodige gelden zal kunnen rekenen.

Dit geldt ook de behartiging van de materiele belangen der officieren, waarop, tot groot genoegen van den ondergeteekende, in het Voorloopig Verslag wordt aangedrongen.

Zoo iemand, dan voorzeker is hij overtuigd, dat sommige traktementen, althans die van de kapiteins, dringend verhooging eischen. Waar hij het voornemen heeft om bij de volgende begrooting, als gevolg van zijne reorganisatieplannen, bezuinigingen in acht te nemen, vertrouwt hij ook dat men met hem zal willen medewerken, om in die dringende behoefte te voorzien.

Garnizoensveranderingen worden zooveel mogelijk vermeden, zelfs bij bevordering van de officieren; doch geheel te ontgaan zijn zij niet. En wat het toekennen betreft van schadeloosstelling aan officieren bij verplaatsingen, hoe wenschelijk dit ook moge zijn, kan echter, met het oog op de vermeerdering van uitgaven, die daarvan het onvermijdelijk gevolg zoude wezen, althans voor het tegenwoordige geene vrijheid worden gevonden zoo iets als regel te stellen en hierdoor de Oorlogsbegrooting te verhoogen.

Zoodra zijn stelsel van vaste garnizoenen zal zijn in werking getreden; zal echter garnizoensverandering voor een officier tot de zeldzaamheden behooren.

Aan den wensch van sommige leden, die aandrongen op publiciteit bij de officiersexamina, is sedert de werking der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141), houdende regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie, ten deele voldaan. Immers, volgens het bepaalde bij art. 9, 2e alinea, der wet, moeten de cadetten van het hoogste jaar, na het einde van den cursus, *in het openbaar* een eindexamen afleggen, waaruit hunne geschiktheid voor den officiersrang blijken moet.

Voor het examen der onderofficieren tot verkrijging van den rang van 2den luitenant heeft eene dergelijke bepaling nimmer bestaan. De ondergeteekende ziet er echter geen bezwaar in, bij eene eventueele regeling van het militair onderwijs bij de korpsen, de publieke examina in te voeren.

§ 3. *Eindcijfer.* Dat 's Ministers verzekering omtrent de strikte zuinigheid, welke hij voornemens is, in en bij alles te betrachten, door verscheidene leden met ingenomenheid werd ontvangen, was hem aangenaam.

Hij herhaalt die verzekering en sluit zich gaarne aan bij hen, die "het draagvermogen van den Staat niet eindeloos rekbaar" achten.

De aanmaning tot voorzichtigheid bij het vaststellen der Oorlogsbegrooting richt hij steeds tot zich zelve en zal hij tot zich blijven richten. Maar daarom bevreemdt het hem, dat na hetgeen in de Memorie van Toelichting omtrent de vermindering van vele posten is aangeteekend, men gemeend heeft in dit budget eene strekking tot *uitzetting der gewone uitgaven* op te merken.

De juistheid der redeneering, waarop de meening gegrond werd, mag met recht worden betwijfeld. Immers het verschil van f 163.000 ten gunste van 1877 werd verkregen door eene niet als juist of billijk te beschouwen vergelijking.

Vergelijkt men toch *niet* de *uitgaven* maar de *ramingen* voor 1877 met het totaal der *ramingen* voor de 16 eerste afdelingen dezer begrooting (f 17.265,000), dan wordt de uitkomst eene tegenovergestelde, daar voor 1877 op dezelfde 16 eerste afdelingen een bedrag van f 17,516,281 was geraamd. Wil men daarentegen *uitgaven* tegenover *uitgaven* stellen, dan zal men eerst dienen af te wachten wat op den dienst van 1879 vrijvalt en de uitgaven voor beide dienstjaren moeten kennen, alvorens men die van het ene tot maatstaf neemt bij de beoordeeling van het andere.

Bovendien is bij het uitspreken van bovenbedoelde meening waarschijnlijk niet genoeg bedacht, dat sinds 1877 o. a. de toeneming van het aantal cadets der Koninklijke Militaire Academie en de verhooging der militaire pensioenen, beide een gevolg der juist in gemeld jaar vastgestelde wetten, eene aanzienlijke vermeerdering van uitgaven moesten medebrengen; voorts dat het bedrag van f 426.000, hetwelk voor *materieel der artillerie* in 1877 meer werd uitgegeven dan nu voor 1879 geraamd is, toch ook tot de gewone uitgaven behoort, en dat deze opmerking te meer klemt, nu ook in de raming der *buitengewone uitgaven* voor *materieel der artillerie* een voordeelig verschil van meer dan f 1.000,000 in deze begrooting is waar te nemen.

Wat de buitengewone uitgaven voor de fortificatiën betreft, wordt korthedshalve verwezen naar wat daaromtrent in de Memorie van Beantwoording betrekkelijk de vestingbegrooting gezegd wordt.

De aanvraag voor vestinggeschut is noodig om te voorzien in de bewapening der vestingwerken die reeds aangelegd zijn, en voorts in de behoefte van geschut voor neven- en tusschenbatterijen, voor geschuts-emplacementen, ook daar waar zich op dit oogenblik nog geene vestingwerken bevinden.

Intusschen is, gelijk in de Memorie van Toelichting werd aangeteekend, bij deze aanvraag reeds rekening gehouden met de wenschelijkheid, om den aanmaak van het noodige veld-, vesting- en kustgeschut over een aantal jaren te verdeelen.

Met de aanschaffing van het ontbrekende nog langzamer voort te gaan, of haar voorloopig uit te stellen, kan niet raadzaam worden geacht.

Ten slotte zij opgemerkt dat de Minister vóór de indiening dezer begrooting met zijnen ambtgenoot van Financiën in overleg getreden is.

§ 4. *Strafwetgeving.* Onder de velerlei zaken, omtrent welke afdoening de Minister spoedig na zijn optreden, eene beslissing nemen moest, vond hij ook de aanhangige ontwerpen tot herziening van het Crimineel Wetboek en van het Reglement van Krijgstucht met de voorstellen zijner ambtgenooten van Justitie en Marine betrekkelijk de verdere behandeling dier aangelegenheid.

Het is hem aangenaam, te kunnen verklaren dat hij zich ook met deze ontwerpen reeds heeft bezig gehouden, en dat hij zijne denkbeelden zoowel dienaangaande, als omtrent het ter hand nemen van eene verbetering der militaire strafrechtspleging, reeds aan de andere daarbij betrokken Ministers heeft mededeeld. Met het ter sprake gebrachte geval, waarin een gebiedend voorschrift der bestaande rechtspleging willekeurig zoude zijn terzijde gesteld, heeft men ongetwijfeld het oog gehad op de zaak van den kapitein der artillerie jhr. A. L. P. VAN DE SPIEGEL (de naam van den officier wordt hier genoemd, opdat men niet ten onrechte aan anderen denke), die met eene gelijklopende voorstelling der feiten zich in een adres aan den Minister beklaagd heeft over zijnen chef, die hem wegens eene ernstige overtreding der krijgstucht eene disciplinaire straf had opgelegd, waartegen adressant voorziening had gezocht bij het Hoog Militair Gerechtshof. Ook in een der dagbladen is deze zaak als eene verregaande willekeur in het uitoefenen van het militair gezag voorgesteld.

De waarheid is intusschen deze, dat het gebiedend voorschrift van art. 19 der Rechtspleging, waarbij binnen 24 uren de benoeming voorgeschreven wordt van twee officieren-commissarissen die den gearresteerde moeten hooren, volgens den duidelijken samenhang der wetsbepalingen, slechts geldt voor het gewone strafproces, wanneer iemand wegens misdrijf voor den krijgsraad terecht staat, doch niet voor de behandeling van een geval als dit.

Zoo levert ook deze zaak weder het bewijs, hoe overdreven en onjuist dikwijls in publieke geschriften en in mededeelingen, die aan leden der Kamer worden gedaan, de feiten worden voorgesteld, wanneer men reden meent te hebben om zich over zijne meerderen te beklagen en men daartoe die wegen inslaat.

De klacht van bedoelden kapitein is volkomen regelmatig behandeld. Zij is door het Hoog Militair Gerechtshof geheel ongegrond verklaard en wegens de verregaande lichtvaardigheid en oneerbiedigheid, waarvan zij getuigde, heeft dat rech-

terlijk collegie bovendien aan den klager een kamerarrest zonder acces van zes weken opgelegd.

De Staten-Generaal mogen zich vast overtuigd houden, dat klachten die gegrond zijn, bij den Minister een geopend oor zullen vinden, en te recht heeft men bij de bespreking van het andere feit, waarop te dezer plaatse in het Voorloopig Verslag de aandacht van den Minister gevestigd wordt, het vertrouwen uitgesproken, dat de onregelmatigheden, welke mochten zijn voorgevallen, door hem zullen zijn afgekeurd, en dat hij de verantwoordelijke personen daarop zal hebben gewezen.

De Kamer zij tevens verzekerd, dat voor eene strenge handhaving der krijgsmacht en voor de eerbiediging van het gezag door hem voortdurend zal worden gewaakt.

§ 5. *Vorm der begrooting.* Naar aanleiding van wat omtrent den vorm dezer begrooting gezegd is, wenscht de Minister er aan te herinneren dat hij in de Memorie van Toelichting eene gewijzigde inrichting der begrooting voor het volgend dienstjaar bepaald heeft toegezegd, terwijl het duidelijk is dat die gewijzigde inrichting hoofdzakelijk zal moeten bestaan in eene nauwkeuriger omschrijving en in splitsing van de artikelen die daarvoor vatbaar zijn.

Bij deze toezegging moet hij er evenwel aan hechten, dat de indeeling der artikelen van deze begrooting onveranderd blijve. Zij vormt een samenhangend geheel met de voorloopige begrooting voor ditzelfde dienstjaar, waarop uit den aard der zaak reeds vereveningen hebben plaats gehad.

Andere wijzigingen in het wetsontwerp te brengen, dan in de bij deze Memorie gevoegde *Nota van wijzigingen* gevonden worden, zou verwarring kunnen stichten.

§ 6. *Toelichting.* Aan het slot der algemeene beschouwingen wordt in het Voorloopig Verslag de aandacht van den Minister gevestigd op eenige bijzondere punten, waarop men — dit wordt er dadelijk bijgevoegd — bij de behandeling der artikelen is teruggekomen. De ondergeteekende meent daarin aanleiding te mogen vinden, om, waar dit laatste geschied is, ook zijnerzijds vele dier punten te behandelen bij de artikelen waarbij zij ter sprake zijn gebracht.

Ten aanzien van de vraag sub *a* van deze paragraaf gedaan, wordt hier medegedeeld, dat de Minister wel kan toegeven, dat het achterlijk zijn in bevordering tot zekere hoogte niet als eene afdoende reden voor uitbreiding van rangen kan gelden.

Intusschen is hij tevens van oordeel, dat het aantal luitenant-kolonels bij de korpsen te gering was, om bij het ontstaan van vacatures in den hooger rang behoorlijk in het bevel over de korpsen te voorzien. De verhouding van 4 tot 1 laat geene voldoende ruimte voor de toepassing van art. 6 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128); de gevolgen daarvan liggen voor de hand. Bij eene reorganisatie der levende strijdkrachten zal trouwens dit punt niet uit het oog worden verloren.

Ook het sub lit. *b* dezer paragraaf vermelde punt is aan de aandacht van den ondergeteekende niet ontgaan. Hij zoude echter niet wenschen op de hier bedoelde reorganisatie terug te komen, ook omdat hij de redenen billijkt, die daartoe hebben geleid. Aan hetgeen in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag betrekkelijk de voorloopige begrooting voor dit dienstjaar, door den Minister van Marine, die destijds met het beheer van dit Departement belast was, daarover op bladz. 3 sub VI, lit. *b* 1 en 2 is medegedeeld, behoeft hij niets toe te voegen.

Waar de oprichting van militaire scholen (onder lit. *g* dezer paragraaf behandeld) wenschelijk is, maakt bij den ondergeteekende nog een punt van overweging uit, daar zijne beslissing grootendeels afhankelijk zal zijn van een door hem ingesteld onderzoek omtrent geschikte localiteit. Hij wenscht die scholen op hoogst eenvoudigen voet in te richten, zoodanig dat met de verbetering van het militair onderwijs bij de korpsen, waaraan dringende behoefte bestaat, geene groote uitgaven, althans van blijvenden aard, zullen gepaard gaan.

Artikel 1.

1e AFDEELING.

Ter beantwoording van de bedenking reeds in het Voorloopig Verslag op de credietwet vermeld en thans herhaald, als of de kosten van het Departement in twee jaren van f 109,000 tot f 142,000 zouden zijn geklommen, neemt de ondergeteekende de vrijheid korthedshalve te verwijzen naar het betoog, in de Memorie van Beantwoording op die credietwet geleverd, waaruit blijkt dat de tegenwoordige inrichting van het Departement, in stede van eene verhooging van uitgaven te veroorzaken, tot eene vrij aanzienlijke bezuiniging heeft geleid.

Eene dwaling is het, dat de vier rechtsgeleerden bij het Departement allen hoofdamtbenaren zouden zijn; één van hen is adjunct-commies.

De vergelijking, die op dit punt tusschen de Departementen van Oorlog en Marine is gemaakt, is moeilijk juist te nemen, vermits — onder anderen bij alles wat met den aanleg van geniewerken en met 's Rijksgronden, zelfs met manoeuvres — samenhangt, zich talloze vragen van privaat- en publiek recht voordoen, waarvan bij het bouwen van schepen en op zee geen sprake is. Doch bovendien: de ambtenaren, die meester in de rechten zijn, zijn daarom nog niet uitsluitend met juridischen arbeid belast.

Bij het 1e bureau der Afdeling Secretariaat moeten ook andere werkzaamheden worden worden verricht, voor wier goede vervulling de titel van meester in de rechten, als waarborg voor algemeene ontwikkeling, eene aanbeveling is.

In zoover geschiedt bij het Departement van Oorlog eenvoudig hetzelfde als bij andere departementen van algemeen bestuur, van welke het Departement van Buitenlandsche Zaken onder zijne ambtenaren 10 rechtsgeleerden telt, dat van Binnenlandsche Zaken 8, dat van Financiën 9, dat van Koloniën 7, en dat van Waterstaat 5.

Dat ten gevolge der reorganisatie van 's Minister ambtsvoorganger de inspecteurs der wapens en de chefs van dienstvakken aan het Departement werkzaam zijn gesteld, heeft ook voor den ondergeteekende, althans wat hem zelve betreft, in geen enkel opzicht het allerminste bezwaar opgeleverd. Voor den gang der werkzaamheden zijn de resultaten gunstig.

Veel correspondentie wordt vermeden. De mondelinge bespreking, die nu als van zelve dagelijks, zoo tusschen de inspecteurs en chefs van dienstvakken met den Minister, als tusschen de bedoelde opper- en hoofdofficieren onderling plaats vindt, vereenvoudigt en bevordert de behandeling en afdoening van zaken, — bepaaldelijk van die, waarbij verschillende wapens en dienstvakken betrokken zijn. Daardoor wordt mede eene eenzijdige opvatting vermeden, en het gemeen overleg tusschen de verschillende chefs bevordert.

Door de benoeming van een paar officieren tot burgerambtenaar zijn zeer ge waardeerde werkkrachten duurzaam aan het Departement verbonden gebleven.

Ad art. 1. De Minister geeft toe, dat de vermindering van f 1000 op dit artikel administratief uit tweeërlei oogpunt kan worden beschouwd. Hij moest eene keuze doen en heeft toen besloten, om de som, waarover mag beschikt worden, niet hooger te ramen dan men vooraf bepaald weet noodig te hebben. Ditzelfde beginsel is ook op andere artikelen toegepast.

Ad art. 2. De toelagen, bij dit artikel uitgetrokken, zijn meerendeels geene residentie-toelagen. Hetgeen omtrent deze laatste in het Voorloopig Verslag is opgemerkt, zal bij de volgende begrooting ongetwijfeld in ernstige overweging worden genomen, ook omdat het met de regeling der traktementen nauw samenhangt.

Wat boven omtrent den vorm dezer begrooting is gezegd, verbiedt, dat voor »residentie-toelagen» een afzonderlijke post worde uitgetrokken.

Op de vraag, in de laatste alinea bij dit artikel gedaan, is het antwoord bevestigend.

Eindelijk wordt, naar aanleiding eener op bladz. 8, § 5, van het Verslag voorkomende aantekening, nog opgemerkt dat de omschrijving van dit artikel niet met *enz.* eindigt.

Ad art. 4. Bepanking der uitgaven voor dit artikel zal niet uit het oog worden verloren. De vermeerdering van het aantal adjudanten van Zijne Majesteit met de adjudanten van wijlen Z. K. H. Prins HENDRIK is eene zaak, waarin het Departement van Oorlog natuurlijk niets te zeggen heeft gehad.

Ofschoon instemmende met de zienswijze, dat de officieren, om geschiktheid te behouden, niet te lang aan den actieven dienst bij den troep moeten onttrokken worden, kan de ondergeteekende evenwel voorhands geene bepaalde toezegging doen omtrent de toepassing daarvan voor de adjudanten van Zijne Majesteit.

Ad artt. 5 en 45a. Ten aanzien van het bij dit artikel in het Voorloopig Verslag opgeteekende meent de Minister te mogen verwijzen naar de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag over het wetsontwerp tot regeling der opleiding en bevordering der officieren van den Generalen Staf.

Ad art. 7. Aan de betrekking van waarnemend gouverneur der residentie is geene bezoldiging verbonden. Zij werd sedert eene reeks van jaren opgedragen aan een der opperofficieren van het garnizoen.

De plaatselijke commandant is thans met de bedoelde functiën belast.

De instructie voor de gouverneurs der residentie werd vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Maart 1819, opgenomen in het Rec. Militair van dat jaar, 1e deel, bladz. 125 en volgg.

Zij vereischt herziening.

IIIe AFDEELING.

Het Koninklijk besluit van 21 April 1878, n°. 11, en de ministerieele beschikking van den 27sten April 1878, n°. 130 P, hebben op de functiën der bevelhebbers in de militaire afdeelingen geen invloed gehad. Noch het Koninklijk besluit van 7 Juli 1875, n°. 48, noch de daarbij gevoegde instructie voor die bevelhebbers, waarbij de aan hen opgedragen werkzaamheden zijn geregeld, zijn door het eerstgenoemd Koninklijk besluit of de aangehaalde ministerieele beschikking gewijzigd.

Het kleeding- en reparatiefonds is dat, waaruit de vernieuwing en het onderhoud van kleeding en uitrusting der onderofficieren en soldaten wordt bekostigd. In het te goed daarvan komen de vergoedingen voor eerste uitrusting en de dagelijksche toelagen, welke van 's Rijkswege aan de onderofficieren en soldaten worden toegelegd. Daarentegen komt ten laste van dit fonds het bedrag der kosten van aanschaffing, vernieuwing en onderhoud der kleeding en uitrusting.

De administratie van dat fonds geschiedt bij de korpsen onder toezicht van de intendanten bij de divisiën. Het heeft eene afzonderlijke rekening maar geene afzonderlijke kas.

De overige fondsen, met name die tot vernieuwing van het ledergoed en paardentuig, van vernieuwing en onderhoud van slaapfurnituren, van de werving en van onderwijs — alsmede zonder afzonderlijke kas — zijn rekeningen van de ontvangsten en uitgaven voor die onderwerpen. Zij staan onder controle van de Algemeene Rekenkamer.

De ondergeteekende is geen voorstander van zoodanige fondsen. Reeds in zijne vorige betrekking heeft hij voorgesteld, ze af te schaffen; niet zoo zeer, omdat ze tot misbruik aanleiding hebben gegeven, maar omdat zoodanige fondsen uit een comptabel oogpunt niet wenschelijk zijn. Ofschoon zij onbetwistbaar aan den Minister eenigszins ruim de hand laten, zal hij zich ter wille van richtig beheer gaarne voorkomende moeilijkheden getroosten. Er is dan ook tot afschaffing dier fondsen besloten en een ontwerp van wet in bewerking, waarbij maatregelen worden genomen, om:

1°. de wijze, waarop de administratie bij de korpsen gevoerd wordt, op andere dan de bestaande grondslagen te regelen;

2°. de korpsen op andere wijze dan thans geschiedt van de noodige gelden te voorzien tot aanschaffing van kleeding voor onderofficieren en soldaten; en

3°. de zoeven genoemde fondsen, waarvan enkele belangrijke saldo's te goed hebben, af te schaffen en die saldo's in 's Rijks schatkist terug te brengen.

Dit ontwerp van wet wordt in overleg met de Algemeene Rekenkamer samengesteld en de ondergeteekende voedt eenige hoop, dit vóór of althans gelijktijdig met de begrooting van het volgende dienstjaar te zullen kunnen indienen.

Na die verklaring gelooft hij zich dus van verdere beschouwingen over dit onderwerp te kunnen onthouden. Alleen wil hij nog vermelden, dat volgens de rekeningen over 1878 de stand dier fondsen op 1 Januari 1879 de volgende was:

Kleding- en reparatiefonds: schuld f 1.281,485,43^s, welke schuld grootendeels door de waarde van de kleeding der manschappen gedekt is.

Fonds voor vernieuwing van legergoed en paardentuig: te goed f 355.952,25.

Fonds van slaapfournituren: te goed f 264.377,17^s.

Fonds van onderwijs en bibliotheek: te goed f 969,79^s.

Werffonds: quitte, dewijl dit jaarlijks wordt verevend.

Niet alleen hierin maar ook in vele andere administratieve zaken wenscht hij veranderingen in te voeren.

De tegenwoordige wijze van administreeren is verouderd en te omslachtig. Een nieuw reglement van administratie is dan ook onmiddellijk na zijn optreden bij zijn Departement in bewerking genomen.

De uitzetting van het bedrag „eventueel na te laten schuld in het kleeding- en reparatiefonds”, is voornamelijk het gevolg van:

a. het voor langer tijd onder de wapenen houden en het meermalen onder de wapenen terugroepen van miliciens;

en b. het schorsen van de kortingen op de soldijen.

Hoewel de ondergeteekende dien stand van zaken betreurt, is er op het oogenblik weinig aan te veranderen. Wat er aan te doen was, heeft hij gedaan.

Daar hij het klimmen van de saldo's schuld voorzag, heeft hij in zijne vorige betrekking het voorstel gedaan, de kortingen, doch op eene vereenvoudigde wijze, weder in te voeren, hetgeen, zooals bekend is, heeft plaats gehad. Voorts zijn maatregelen genomen, om beter laken en schoeisel te verkrijgen. De prijzen van de kleeding- en uitrustingsstukken, die den man op rekening worden gesteld, zijn mede lager dan vroeger, ten gevolge van eigen aanmaak en wijze van aanschaffing dier voorwerpen bij de centraalmagazijnen.

Hij vertrouwt dus, dat door een en ander de bedragen der na te laten schuld in het kleeding- en reparatiefonds weer gaandeweg zullen verminderen. De korpscommandanten zijn door hem op de verplichte noodzakelijkheid van zuinig beheer gewezen, terwijl hij blijft voortgaan maatregelen te beramen, om, zonder aan de belangen van den dienst en de billijke eischen van den soldaat te kort te doen, de kosten der kleeding tot een minimum te brengen.

De ondergeteekende erkent, dat het niet regelmatig is bij het instructie-bataillon niets en bij de instructie-compagnie f 500 voor de na te laten schuld uit te trekken. Bij eene volgende begrooting zal er op worden gelet.

Het is ook 's Ministers gevoelen, dat het verleen van bijslag op de menage, om daardoor den militairen een vast zakgeld te verzekeren, niet goed is, en alleen te verdedigen uit het oogpunt van de billijkheid die er in gelegen is om het bedrag van het zakgeld niet te doen beheerschen door de meerde of mindere duurte van de levensmiddelen.

Bij de samenstelling van het nieuw reglement van administratie, heeft de ondergeteekende voorts in overweging doen nemen, de voeding van de militairen hetzij geheel hetzij voor zoeveel de voornaamste bestanddeelen betreft, voor 's Rijks rekening te doen verstrekken. Kan dit geschieden, dan zal vanzelf — zonder het geven van bijslag op de menages, die veeltijds den prikkel tot zuinigheid

uitsluit — meer gelijkheid in het zakgeld of de soldij van de militairen worden verkregen.

Slechts aan enkele officieren is eenige tegemoetkoming in de kosten, door garnizoensverandering veroorzaakt, verleend. Uit den aard der zaak kan dit thans alleen bij uitzondering plaats hebben. Als regel te dien aanzien is aangenomen, dat alleen zoodanige officieren tot bedoelde toekenning aan Zijne Majesteit worden voorgedragen, die, gedurende een tijdsverloop van een jaar, meer dan ééne verplaatsing, ten gevolge van bevolen dienst, hebben ondergaan.

Ad art. 8. De inspecteur van het militair onderwijs is, krachtens zijne instructie, voorzitter van de examina, ter verkrijging van den officiersrang bij alle wapens, van de commissie van inspectie over de Koninklijke Militaire Academie, van het toelatingsexamen tot de krijgsschool en van het cindexamen der applicatieschool of te afdeeling der krijgsschool. Hij moet dus óf een hooger rang bezitten óf althans ouder in rang zijn dan de gouverneur der Academie en de leden der onderscheidene examencommissiën. Door de betrekking van inspecteur van het militair onderwijs aan een officier van minderen rang dan generaal-majoor op te dragen, beperkt men het aantal hoofdofficieren, voor leden der commissiën, waardoor moeilijkheden zouden kunnen ontstaan, daar het niet billijk is, voor de vele af te nemen examens steeds dezelfde officieren aan te wijzen.

De vele en uiteenlopende werkzaamheden aan den chef van den generalen staf — tevens voorzitter der permanente militaire spoorwegcommissie — opgedragen, maken het onmogelijk, de betrekking van inspecteur van het militair onderwijs, welke volgens het vorenstaande vrij omvangrijk is, ook door dezen opperofficier te doen waarnemen.

Volgens de instructie van den inspecteur van het militair onderwijs, vastgesteld bij Zijner Majesteits besluit van 26 April 1878, n°. 14, moeten die inspecteur en de hem toegevoegde officieren behooren tot den staf van het wapen, waarvan zij herkomstig zijn.

Met de bevelhebbers in de militaire afdeelingen wordt op gelijke wijze gehandeld.

Bij de toegezegde wijziging, die in de begrooting voor het volgende jaar zal worden aangebracht, zal het in overweging worden genomen hierin verandering te brengen.

Voor de kosten van reparatiën aan wapenen en lèdergoed is naar de complete samenstelling der korpsen geraamd. Die raming zou ook kunnen geschieden naar de werkelijke sterkte, doch dan zou het bedrag per man hooger moeten worden gesteld, om de — overigens zeer geringe — kosten aan dit onderwerp verbonden te kunnen bestrijden.

Zoodra de voorgenomen afschaffing van het fonds van slaapfurnituren is geschied, zullen deze kosten voor het onderhoud van nachtlegers niet meer onder die der korpsen worden geraamd.

Dat het nut van muziek bij de regimenten voor oorlogstijd problematiek zou wezen, kan niet worden toegestemd. Van de oudste tijden af is het anders begrepen.

Uitbreiding heeft intusschen niet plaats gehad. Het geven van den titel van onder-kapelmester aan een der muzikanten is alleen geschied omdat niet altijd de oudste muzikant de geschiktheid bezit, om bij afwezigheid van den kapelmester de oefeningen te leiden en het strijdig is met de militaire ondergeschiktheid, om die leiding op te dragen aan een der jongeren van gelijken rang als de overigen. Kosten zijn aan de aanstelling van een onder-kapelmester volstrekt niet verbonden, daar hem geen hogere soldij is toegekend.

Het afschaffen der tamboers is een maatregel, die geenszins overal instemming vindt en door bevoegde beoordeelaars wordt afgekeurd. De Minister wenscht er dan ook op dit oogenblik niet toe over te gaan, evenmin als tot het wapenen van de hoornblazers met een geweer. De taak dezer militairen is niet om daadwerkelijk aan het vuurgevecht deel te nemen. Mochten zij bij uitzondering tot

zelfverdediging moeten overgaan, dan kunnen zij een geweer van een gevallen kameraad ter hand nemen.

Vermits de fysieke ontwikkeling van de jongelingen, die bij het instructie-bataljon in dienst treden, van zeer uiteenlopenden aard is, volgt daaruit als vanzelf, dat de kleedingstukken en ook de schoenen bijna alle op maat moeten worden aangemaakt.

Deze wijze van verstrekking past niet in het stelsel van centraalmagazijnen, waarbij juist al het mogelijke wordt gedaan om de zeer tijdroovende vervaardiging van kleeding op maat te voorkomen.

Ook de linnen onderkleeding voor de jongelingen van genoemd bataljon is grootendeels van kleinere afmetingen en kan derhalve niet uit den voorraad in de centraalmagazijnen worden geput.

Uit dien hoofde is het noodig voorgekomen het instructie-bataljon, voorloopig althans, geheel buiten het centraalmagazijn-stelsel te laten.

In verband daarmee zijn de schoen- en kleermakers bij dat korps behouden.

Ad art. 9. Onder de in de 2de alinea der aantekening op art. 9 bedoelde »verzorging van paarden» worden verstaan de kosten der stallen, als: hoefbeslag, stalgereedschappen (kruiwagens, harken, vorken, schoppen, bezems, enz.), verlichting der stallen, ingraven van paarden, aan besmettelijke ziekten gestorven of deswege afgemaakt, hoevensmeer, brandijzers tot het merken van paarden, enz.

Deze kosten, gevoegd bij die voor reparatie aan paardentuig, vormen dus niet zulk eene wonderlijke combinatie als men meent, daar zij alleen in de stallen worden veroorzaakt en het besteden daarvan onder hetzelfde toezicht geschiedt.

Het verlenen van den graad van onderofficier aan sommige trompetters strekt niet ten nadeele der schatkist, omdat het bedrag van het pensioen van trompetter met dat van onderofficier (wachtmeester) is gelijk gesteld.

Bovendien, aan trompetters worden slechts *titulaire* graden verleend, en deze komen bij het berekenen van pensioen niet in aanmerking.

Ad art. 10. Op dit oogenblik, nu in ons artillerie-materieel veel wordt gewijzigd, moeten onvermijdelijk proeven genomen en onderzoekingen gedaan worden. De commissie van proefneming is dus, vooral thans, onmisbaar.

Naar het oordeel van den ondergeteekende wordt, in het Voorloopig Verslag te recht op het groot en dikwijls onberekbaar voordeel gewezen, dat uit de ervaring van eene vaste commissie van proefneming wordt getrokken. Daarom acht hij het niet wenschelijk, tot het nemen der bevolene proeven, telkens speciale commissiën te benoemen; een maatregel, die buitendien kostbaar zou zijn en tot gevolg zou hebben, dat voortdurend een zeker aantal officieren, tot nadeel van den dienst, buiten hunne gewone standplaatsen zou moeten verblijven.

Door de werkzaamheden der commissie van proefneming aan de artillerie-schietschool op te dragen, zou deze laatste aan hare bestemming — het oefenen van het personeel der artillerie, en vooral van het kader, in het schieten en in de behandeling van het geschut — grootendeels onttrokken worden. Dergelijke maatregel is niet aan te bevelen.

De kolonel ter beschikking van den Minister van Oorlog is tevens sous-chef van de IVe Afdeling bij het Departement van Oorlog. De eerste der beide betrekkingen kan echter nog niet opgeheven worden, en wordt ook door dien hoofdofficier waargenomen.

Ad art. 11. De vermeerdering van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs met 1 kolonel en 1 majoor, vindt alléén haren grond in de omstandigheid, dat een kolonel van het wapen der genie tot baveelhebber, en een majoor van datzelfde wapen tot directeur van de 2e afdeling der krijgsschool werden benoemd.

Ad art. 12. Het ligt niet in de bedoeling, paarden, die niet meer voor den dienst geschikt zijn, langer bij het leger te behouden en derhalve minder paarden dan gewoonlijk op reform te stellen, zooals door sommige leden wordt afge-

leid uit de omstandigheid, dat bij deze begrooting minder paarden worden aangevraagd dan bij de credietwet.

Bij eene volgende begrooting zal dan ook nagenoeg met een gelijk bedrag kunnen worden volstaan, daar, evenals nu is geschied, de berekening naar denzelfden maatstaf, $\frac{1}{8}$ van de organieke sterkte, zal geschieden. Voor de cavalerie zijn, bij wijze van proef, 120 paarden uit Hongarije aangekocht en reeds bij de regimenten aangekomen. Indien die paarden voor den krijgsveld dienst geschikt zijn, hetgeen eerst met eenige zekerheid is te bepalen, als zij na hunne africhting eenigen tijd bij de veldeskadrons hebben doorgebracht, zou door deze wijze van remonteering eene belangrijke bezuiniging worden te weeg gebracht, daar elk paard f 65 minder kost dan voor de paarden, door de gewone aanbesteding verkregen, is bedongen.

Uit de rapporten van de commissie, die in 1870 met de keuring en overneming van op te vorderen paarden belast is geweest, schijnt te zijn gebleken, dat in ons land weinig voor den krijgsveld dienst geschikte paarden te bekomen zijn, terwijl, op enkele uitzonderingen na, de paarden, die destijds in ons land werden gekocht, zijn tegengevallen.

Het aankopen der voor het leger benodigde paarden in ons land kan dus, althans voor het tegenwoordige, geen punt van overweging uitmaken.

Ook de ondergeteekende vindt het noodig dat de op reforme gestelde paarden, bij verkoop, vroeger dan één uur voor de verkooping te zien zijn. Hij heeft reeds orders in dien zin gegeven. Bij volgende verkooping zal dit dan ook geschieden.

Ad art. 13. De schadeloosstelling voor huishuur voor den gouverneur der Academie, die, ingevolge art. 120 van het reglement van die inrichting (vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1877, n°. 10, *Staatsblad* n°. 173), vrije woning geniet, is op f 800 bepaald.

Het groote getal 2e luitenants der applicatieschool maakte het noodig, dat, bij gebrek aan eene andere voor leerzalen geschikte localiteit, over de woning van den gouverneur, die binnen de poort der Academie is gelegen, werd beschikt.

Deze som van f 800 moet dus geenszins als traktement worden beschouwd, maar als eene vergoeding voor het gemis der vrije woning, waarop genoemde hoofdofficier volgens de bestaande bepalingen *recht* heeft.

Het traktement en de toelage zijn bij voormeld Koninklijk besluit geregeld en bedragen respectievelijk f 3400 en f 1500.

De f 400 schadeloosstelling voor huishuur voor den eersten officier (voor een half jaar) waren op de begrooting gebracht, omdat men vreesde bij aankomst van 100 nieuwe cadets, gebrek aan ruimte te zullen hebben en in dat geval over de woning van den eersten officier, ten dienste der applicatieschool, wilde beschikken.

Na de indiening der begrooting is, ook ten einde geen belangrijke uitbreiding van localiteit en andere behoeften noodig te hebben, het getal nieuw aan te nemen cadets door den ondergeteekende, in stede van op 100, op 70 bepaald, en dit getal zal voorloopig niet worden uitgebreid; over gemelde woning behoeft voorschands dus niet te worden beschikt.

De majoor A. POMPE, commandant van het instructiebataillon, aanvaardde in Juni 1878 de betrekking van eersten officier der Koninklijke Militaire Academie. Hij werd in October daaraanvolgende tot luitenant-kolonel bevorderd. Ook de ondergeteekende meent, dat het niet in het belang van het onderwijs bij die inrichting zoude geweest zijn, hem toen weder door een ander te doen vervangen.

De vergelijking van het getal cadetten met dat der leeraren leidt tot onjuiste gevolgtrekkingen.

Men moet bij de opsomming van het getal leeraren rekening houden met het getal klassen en lesuren. Men heeft voor eene klasse van weinige cadets even goed een leeraar noodig als voor eene van misschien dubbele sterkte.

Vermindering van het getal leeraren is niet goed mogelijk en geenszins wen-

schelijk; vermindering van het getal gedetacheerde onderofficieren en oppassers maakt reeds een punt van overweging uit, en dienovereenkomstig zijn reeds voorstellen gedaan.

Ad art. 14. De ondergeteekende beperkt reeds het getal reizen zooveel mogelijk. Tegenwoordig moet echter meer dan vroeger ook naar het buitenland worden gereisd, zooals nog onlangs is geschied door de commissie, belast met het aankopen en keuren van paarden in Hongarij. Voor het tegenwoordige althans schijnt er weinig uitzicht op vermindering van uitgaven voor dit onderwerp te kunnen worden gegeven.

Ad art. 15. Ook de ondergeteekende is voornemens, evenals voor de marine en de koloniën is geschied, wijziging te brengen in de opleiding van militaire artsen, in den geest van het hiergenoemde Commissieverlag.

Hij heeft een daartoe strekkenden wettelijken arbeid reeds onderhanden genomen.

Nochthans heeft hij zich, in afwachting eener wettelijke invoering daarvan, evenals zijn ambtsvoorganger ten vorigen jare genoopt gezien, nog dit jaar, enkele jongelieden, die zich daartoe kunnen hebben voorbereid, op den bestaanden voet op te roepen. Een getal van academische propaedeutici, groot genoeg om te voorzien in de behoefte aan officieren van gezondheid voor de corresponderende dienstjaren, kan voor het tegenwoordige toch nog niet worden verwacht, daar het vermeerderen van den toevoer van de gymnasia nog niet wel mogelijk is.

Met het oog op nadeelige gevolgen, welke het plotseling overbrengen der inrichting van *Utrecht* naar *Amsterdam* heeft gehad, wenscht de Minister zich van overrijling bij den overgang tot een nieuw stelsel te onthouden. Intusschen beaamt hij ten volle, dat de opleidingskosten te *Amsterdam* tot dusverre in geene evenredigheid hebben gestaan tot het verkregen aantal militaire artsen.

Hij voegt hierbij de door de Kamer gevraagde opgave. De daarin voorkomende getallen geven stof tot ernstig nadenken.

Bij eene daaruit te trekken conclusie dient evenwel in het oog te worden gehouden, dat de onbevredigende uitkomsten vooral niet uitsluitend op rekening der inrichting voor de opleiding dienen te worden gesteld, daar verschillende belemmerende omstandigheden daartoe hebben medegewerkt, zooals: de geheel onvoorbereide overplaatsing, vooral de althans tot dusverre zoo schadelijke en kostbare werking der geneeskundige wetten van 1865, de sedert die nieuwe wetten verdubbelde studietijd voor de militaire studenten, de groote bezwaren in de eerste jaren bij de Staatsexamina ondervonden, de ontmoediging, die daardoor is ontstaan, gepaard aan de door omstandigheden onvervuld gebleven vooruitzichten op positie-verbetering, enz.

Voor al het laatste werkt voor een groot deel mede, dat de jongelieden zich aan den dienst onttrekken.

Ook de Minister ziet het toenemen der vacatures niet zonder bezorgdheid. Bij hem bestaat het bepaalde voornemen, eerlang het voorstel te doen tot afschaffing van den rang van officier van gezondheid der 3e klasse; en in verband daarmede zal natuurlijk ook eene herziening der traktementen moeten geschieden.

In enkele kleine garnizoenen geschiedt de verzorging der zieke militairen thans reeds door burgergeneeskundigen. De Minister sluit zich echter aan bij het gevoelen der Commissie van 1877 (bladz. 23) omtrent het tegen premie in dienst nemen, bij mobilisatie, van burgerdoctoren.

Daarenboven mag, in onzen tijd, bij het in de laatste jaren voortdurend en geregeld afnemen van het getal burgerdoctoren, niet zooveel als voorheen op hunne hulp worden gerekend. (Zie bijlage lit. C van het Commissieverlag van 1877, bladz. 40.)

De ondergeteekende heeft reeds bevelen gegeven, die tot eene verbeterde inrichting der ambulances te velde zullen leiden.

Zorgeloos mag de keuring van miliciens bij het eerste onderzoek niet heeten. Wel laat daarbij dikwerf gebrek aan tijd, localiteit en hulpmiddelen, in *twijfelachtige* gevallen, geen voldoende uitspraak toe en geeft, in andere gevallen, het

onvermijdelijk verschil van gevoelen, zoo tusschen de deskundigen onderling als tusschen dezen en den militieraad, tot oponthoud aanleiding. In de militaire ziekeninrichtingen, waar tot een meer grondig en voortgezet onderzoek gelegenheid bestaat en misvattingen veel zekerder worden voorkomen, dan bij eenig voorloopig of eerste onderzoek in massa, hoe goed dit ook moge worden ingericht, worden de miliciens alsdan ter constateering opgenomen. Die dan voor den militairen dienst ongeschikt worden bevonden, behooren uit den aard der zaak vervangen te worden.

Ad art. 18. De rapporten van heeren Gedeputeerde Staten in de onderscheidene provinciën, omtrent de verhooging der tarieven voor wagenvrachten zijn bij het Departement onderzocht.

De gestelde eischen — zoowel voor de verhooging der tarieven voor inkwartiering als voor transportmiddelen — zijn evenwel zoo uiteenlopend, en sommige zijn zoo overdreven hoog (het dubbel en meer van hetgeen thans wordt betaald), dat, zelfs om aan de meest matige eischen te kunnen voldoen, eene aanzienlijke verhooging op de begrooting zou moeten worden uitgetrokken.

De post voor bruggelden, wegens het passeeren der brug over de rivier de Donge te Geertruidenberg, voor militairen buiten dienst enz., voorkomende onder punt *b* van art. 18 van het wetsontwerp en op bladz. 92 van den uitgewerkten en toelichtenden staat, is niet nieuw. Hij kwam reeds voor op de begrooting van 1877 en is in de Memorie van Toelichting op de begrooting van dat dienstjaar omstandig uiteengezet. (Zie gedrukte stukken n°. 19, Nota van toelichting op de Nota van wijziging, bladz. 8 n°. 23, Voorloopig Verslag naar aanleiding van het 2e onderzoek in de afdelingen, bladz. 12; en n°. 24, tweede Memorie van Beantwoording, bladz. 8.)

Ad art. 19. Ook de ondergeteekende achtte vermindering van het personeel bij de artillerie-werkplaatsen wenschelijk. Door hem is dan ook, in de eerste dagen na zijn optreden als hoofd van het Departement, de last verstrekt, dat personeel belangrijk te verminderen. Dientengevolge zijn reeds een aantal werklieden bij de verschillende inrichtingen ontslagen.

De bezoldiging van het opzichtvoerend personeel tot nagenoeg het $\frac{1}{3}$ van de arbeidsloonen schijnt werkelijk hoog.

Men dient echter in aanmerking te nemen, dat dit personeel niet alleen belast is met het houden van toezicht op de werkzaamheden; met het voeren der geldelijke en materiele administratie en met de keuring der voorwerpen, die in de werkplaatsen aangemaakt, hersteld of gewijzigd worden, — maar dat daaraan ook de keuring is opgedragen van alle voorwerpen, grondstoffen en verdere materialen, die bij particulieren worden aangemaakt en aangeschaft, zoowel voor het Departement van Oorlog als voor de Departementen van Koloniën en Marine.

Bij het gelijktijdig uitbesteden van werk in onderscheidene fabrieken, zou zelfs eerder aan eene vermeerdering dan aan eene vermindering van personeel moeten gedacht worden.

Of de voorwerpen, die bij de artillerie-werkplaatsen vervaardigd worden, duurder te staan komen dan die, welke door de particuliere industrie worden geleverd, is niet altijd gemakkelijk na te gaan. In elk geval wordt in de prijsopgaven der in die werkplaatsen aangemaakte of herstellde voorwerpen steeds een aanzienlijk percent voor algemeene onkosten (gebouwen enz.) begrepen.

Ongetwijfeld kunnen vele benodigdheden voor het leger door de particuliere nijverheid geleverd worden. Sedert geruimen tijd heeft men dan ook de vervaardiging en het afwerken van artillerie-materieel meermalen op ruime schaal aan particuliere fabrikanten toevertrouwd.

Onderscheidene voorwerpen, bijv. de projectielen, worden echter in 's Rijks werkplaatsen voor een lageren prijs dan in particuliere fabrieken vervaardigd, ook indien alle bijkomende kosten en renten in rekening gebracht worden.

Bovendien moet het werk, dat in particuliere fabrieken is aangemaakt, niet alleen door het opzichtvoerend personeel onzer artillerie-werkplaatsen worden ge-

keurd, maar moet het ook in vele gevallen een voortdurend toezicht op den aanmaak houden. Daardoor worden kosten van de uitbestede voorwerpen vermeerderd.

De op art. 23 *a* en *b* aangevraagde sommen, tot een bedrag van *f* 14.500, zijn *niet alleen* bestemd tot het onderhoud en het verbeteren van de werkplaatsen, maar ook van de stapelmagazijnen en van eenige andere militaire gebouwen, als onder anderen het magazijn van kleeding en uitrusting.

Eene minder juiste voorstelling van de werkelijke kosten der werkplaatsen, *in verband met hetgeen tegen deze kosten afgeleverd wordt*, wordt echter gegeven, indien dit bedrag, zooals in het Voorloopig Verslag geschied is, bij de som van art. 19 wordt opgeteld, omdat deze onderhoudskosten ook voor de stapelmagazijnen en andere gebouwen bestemd zijn, die men altijd geheel onafhankelijk van het bestaan der werkplaatsen in goeden toestand zal moeten houden, en buitendien omdat zij van het eene jaar op het andere aanmerkelijk kunnen verschillen; zoodat zelfs aangenomen mag worden, dat, indien zij een jaar zeer hoog zijn, zij in den regel de daaropvolgende jaren daarentegen zeer weinig zullen bedragen. Zoo betreffen al de posten die onder 23 *b* voorkomen, uitgaven welke niet jaarlijks zullen terugkomen.

Om tot eene juiste voorstelling te komen, zou men een te bepalen rente van de uitgegevene sommen onder de jaarlijksche onkosten der werkplaatsen in rekening moeten brengen.

De gevraagde opgaven van hetgeen is afgeleverd voor de op deze begrooting aangevraagde gelden kan nu nog bezwaarlijk verstrekt worden. Om echter een globaal overzicht te geven van hetgeen voor gelden op dit artikel uitgetrokken gewoonlijk wordt afgeleverd, neemt de Minister de vrijheid naar den staat n°. 7 te verwijzen, die bij de credietwet is gevoegd.

De gedane vraag, waarom afzonderlijke toelagen worden verstrekt aan keuringscommissiën en inspecteurs, is den ondergeteekende niet duidelijk. Noch de keuringscommissiën, noch de inspecteurs der pyrotechnische school en der draagbare wapenen ontvangen eenige toelage.

De kapitein, hoofd der keuringscommissiën, heeft de toelage van *f* 200 per jaar, overeenkomende met die welke de overige officieren der werkplaatsen minstens genieten.

Ofschoon volgens de bestaande organisatie de directeur van 's Rijksgietery van bronzen geschut een majoor moet zijn, heeft de Minister het, met het oog op de fabricatie van staalhard brons, ongeraden geoordeeld thans reeds den tegenwoordigen directeur te doen vervangen.

Ad art. 23. Ter voldoening aan het te kennen gegeven verlangen is alsnu eene splitsing in art. 23 gebracht door de werken, waarvoor thans voor de eerste maal bedragen zijn uitgetrokken, in een nieuw art. 23 *z* op te nemen.

In de 26 jaar, die sedert 1853 zijn verstreken, is in Amsterdam veel veranderd; men mag er bijvoegen: verbeterd. De bezwaren, die toen tegen het bewonen der kazerne *Oranje Nassau* aldaar, uit een hygiënisch oogpunt bestonden, zijn thans nagenoeg geheel verdwenen. Door aanplantingen, door ophooging met zand der aangrenzende terreinen, vooral door het verstrekken van goed drinkwater (door duinwaterleiding), zijn vele schadelijke invloeden van voorheen uit den weg geruimd. Dat gebouw, ook de verdieping op den beganen grond waar zich op dit oogenblik het artillerie-materieel bevindt, wordt door de militaire geneeskundigen voor huisvesting van troepen geschikt geoordeeld.

De in deze begrooting uitgetrokken som van *f* 8000 zal hoofdzakelijk voor de hoofdwacht worden aangewend, in welk gebouw het soldatenverblijf vergroot en een afzonderlijk vertrek voor den wachthebbenden onderofficier gemaakt moet worden.

Verder zal de vloer worden verbeterd van het wachtlocaal aan de Koningsbrug.

Ad art. 27. Om gelijke reden als bij art. 23 vermeld is ook dit artikel gesplitst.

De werken, waarvoor thans voor de eerste maal sommen zijn aangevraagd, zijn nu vermeld in de artt. 27 w, 27 x, 27 ij en 27 z.

De ondergeteekende zal te zijner tijd gebruik doen maken van het te Amersfoort tot aanbouw eener kazerne gekochte terrein.

Een plan daartoe kan hij echter nog vooreerst niet vaststellen. Hiervoor moet nog eerst de uitkomst afgewacht worden van het onderzoek betreffende verplaatsbare kazernen.

b. De sommen van de posten, in de Memorie van Toelichting opgegeven, ad art. 27, sub b, zijn alle eindsommen.

De loods, te bouwen in het fort op de Bildtstraat, is, zoolang ten gevolge van het afbranden der Willemskazerne te Utrecht in de kazerneering te dier plaatse niet op afdoende wijze kan worden voorzien, dringend noodig.

De infanterie bewoont thans de bomvrije kazerne in het fort, doch mist tot dusverre de verdere benodigde localen. De loods zal moeten voorzien in de behoefte aan eene school-, scherm- en theoriezaal, eene wachtkamer voor officieren, gedeeltelijk logies voor opkomende lichten en voorts in eene eetzaal voor onderofficieren, waartoe thans een gebouwtje van eene particuliere schietvereniging in gebruik is.

In volkomen overeenstemming met de opmerking omtrent de voorziening in soortgelijke behoeften, gesteld in het Verslag, zal zij, voor zooveel mogelijk, als verplaatsbaar materieel worden ingericht. Zij zal daartoe worden gebouwd van hout, doch beklampt en op een steenen voet, omdat het in de bedoeling ligt haar, indien ze niet meer voor die kazerneering wordt vereischt, eene andere bestemming, zoo noodig, elders te kunnen geven.

Op het wenschelijke, om ook in ruimeren zin, althans in sommige gevallen, tot kazernebouw materieel aan te wenden van volkomen verplaatsbaren aard, heeft de ondergeteekende reeds dadelijk bij zijn optreden de aandacht gevestigd. Ten gevolge hiervan zijn dan ook reeds op zijn last voor verschillende doeleinden ontwerpen c. a. opgemaakt en behandeld.

Door het maken van eene waschinrichting in de exercitieloods te Kampen, langs eene der wanden van dit gebouw, zal in eene werkelijke behoefte worden voorzien. Op de voorgestelde wijze zal met geringe kosten eene verbetering worden tot stand gebracht.

Het moge eenigszins vreemd klinken, dat een waschinrichting in eene *exercitieloods* wordt gemaakt, doch er bestaat — zooals ook uit een onderzoek, door den inspecteur der genie zelf ingesteld, gebleken is — geene andere of betere gelegenheid in de gebouwen van het instructie-bataljon, terwijl het gebouw, waarin die inrichting zal worden aangebracht, daaronder in geenen deele lijden of minder geschikt voor de oorspronkelijke bestemming worden zal. Bovendien: de zorg voor zindelijkheid en gezondheid eischt voorziening.

De verzekering kan worden gegeven, dat bij de aanvraag van f 16,500, voor het maken van waschinrichtingen te 's Gravenhage, zuinigheid is betracht.

Bij de Alexanderskazerne kon echter, wegens hare groote lengte en den niet aaneengesloten bouw, niet met ééne enkele waschinrichting worden volstaan.

De post betreffende de stallen te Bergen-op-Zoom is van de begrooting afgenomen.

Het maken eener huisleiding van de stadswelput naar de kazerne te Doesburg is geen weelde.

De afstand van die put tot de kazerne is ruim 100 pas.

Bedenkt men nu, dat, volgens de meest vertrouwbare opgaven, per hoofd aan drink- en kookwater $3\frac{1}{2}$ à 4 liter en voor wasch- en schuurwater 3 liter, derhalve totaal 7 liter water noodig is, dan blijkt dat, bij eene garnizoenssterkte van 430 man, dagelijks ruim 3000, en als de militie van eene vorige lichting tot herhalingsoefeningen onder de wapens komt en het garnizoen 650 man sterk wordt, 4500 liter water moet worden aangedragen.

Den geheelen voormiddag is een corvée bezig met water aan te voeren. De manschappen worden daardoor aan de oefeningen onttrokken en met iets belast wat zij ongaarne verrichten. Het vermijden of althans zooveel mogelijk verminderen der corvées strekt mede tot lotsverbetering van den soldaat.

Uit dat oogpunt verdient het tot standbrengen der hierbedoelde buisleiding alle aanbeveling.

Al betwijfelt men geenszins de ruime mate, waarin te Dordrecht gelegenheid tot baden te vinden is, zoo moet die toch minder geschikt worden geacht om door den troep te worden benut. Daartoe wordt — om der wille van het toezicht, in het belang van de gezondheid en het leven van den soldaat — eene gelegenheid gevorderd, meer geschikt tot gelijktijdig gebruik door velen.

De gymnastiekschool te 's Gravenhage zal dienen tot het vormen van de noodige onderwijzers in de gymnastiek voor het geheele leger. Aangezien met het bestaande bouwvallige gymnastiekgebouw in de Koekamp tot dit doel niet kon worden volstaan, wordt het voorgestelde gebouw gemaakt.

Deze post kwam echter reeds op de credietbegrooting voor.

Ad art. 34 De inrichting van de Rijksmagazijnen van militaire kleeding en uitrusting, kampementseffecten, hospitaalgoederen enz. te Delft, Woerden en Amsterdam, tot centraalmagazijnen, waarin tevens de aanmaak van kleeding enz. ten behoeve van de korpsen van het leger geschiedt, zal ongetwijfeld op den duur voordelig voor het Rijk zijn. Het ligt toch voor de hand, dat de kleedingstukken in prijs zullen verminderen, doordien bij voorbeeld:

a nu de kleedingstukken in het magazijn gesneden worden, de overschotten van laken (winst op snid), die vroeger ten bate van de mr. kleermakers kwamen, thans aan het Rijk blijven. Over de massa levert dit eene nog al belangrijke winst ten voordeele van het Rijk;

b. de maakloon en verschotten veel minder zijn dan daarvoor aan de kleermakers werd betaald.

Volgens gemaakte berekeningen zal dit, in een jaar, eene winst van pl. m. *f* 57.000 doen ontstaan; terwijl de gehouden aanbesteding in het groot van schoeisel eene prijsvermindering van pl. m. *f* 40.000 heeft opgeleverd.

Ofschoon de schatkist daardoor wordt gebaat, kan dit nu nog niet uit de begrooting blijken. Wel zal het saldo schuld dat het kleedings- en reparatiefonds heeft, verlagen, doch voorhands zullen de toelagen aan dat fonds nog niet kunnen worden verminderd. Werd daartoe nu reeds overgegaan, dan zouden de hooge saldo's schuld der manschappen, — die later toch weder ten laste van het Rijk moeten worden gebracht, — niet verminderen.

Al het benodigde aan kleeding- en equipmentsstukken ten behoeve van het leger wordt thans in het openbaar aanbesteed. De mededinging voor de levering van laken en schoeisel is zoo ruim mogelijk opengesteld en slechts in zooverre beperkt, dat alleen fabrikanten worden toegelaten, die *hier te lande* een gevestigde fabriek bezitten, waarin, wat de lakens betreft, de vervaardiging van den aanvang af tot de voltooiing kan plaats hebben, of waarin de schoenen en laarzen machinaal en tot de vereischte hoeveelheden kunnen worden vervaardigd.

De aanbesteding van geheel vervaardigde lakensche kleedingstukken zou, naar de meening van den ondergeteekende, een slechten waarborg opleveren voor de hoedanigheid der kleeding, zowel wat grondstof als confectie aangaat. Hij wenscht dan ook niet daartoe over te gaan, en acht het raadzaam om de noodige stoffen, zooals laken, voering, knopen enz., in het openbaar aan te besteden en de confectie der kleedingstukken met zorg en onder behoorlijk toezicht in de centraalmagazijnen te doen geschieden.

De gevraagde opgaaf van den aanwezigen voorraad kleeding voor het leger op 1 April jl., in de centraal- en garnizoensmagazijnen opgelegd, wordt hierbij gevoegd.

De goederen, welke van de miliciens bij hun vertrek met groot verlof worden

gedeponeerd, worden opgelegd in de garnizoensplaatsen der korpsen, waartoe de miliciens behooren. Het ligt niet in de bedoeling daarin verandering te brengen, daar op deze wijze alle transporten worden vermeden.

Tot toelichting van het bepaalde bij art. 4 van het Koninklijk besluit van 13 December 1879, n°. 50, moge strekken, dat de in de centraalmagazijnen aan te schaffen goederen bestemd zijn, om op rekening van de manschappen te worden uitgegeven, of wel, als het ledergoed of nachtleger is, te worden verrekend ten laste van de fondsen van vernieuwing van ledergoed en van slaap-furnituren. Hoewel het voornemen bestaat, die fondsen af te schaffen, moest men bij het ontwerpen van gemeld besluit natuurlijk rekening houden met den bestaande toestand.

Omtrent het bepaalde bij art. 7 van gemeld besluit moge het volgende tot toelichting dienen

Bij art. 16 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) wordt gezegd, dat in de opvallende plaatsen van administrateurs van kleeding en wapening in den regel zal worden voorzien door overplaatsing van officieren uit het leger.

Door de opheffing van de korpsmagazijnen is de betrekking van administrateur bij de korpsen vervallen. Enkele van hen zijn toegevoegd aan de directeurs der centraalmagazijnen, om dezen bij den veel grooter omvang, dien hunne werkzaamheden verkregen hebben, terzijde te staan. De anderen zijn tijdelijk belast met de waarneming der functien van beheerder van een garnizoensmagazijn. Dat het beheer van laatstbedoelde magazijnen nu ook in kleine garnizoenen wordt opgedragen aan gepensioneerde officieren is onafhankelijk van het vroeger bestaande stelsel en kan alzoo — naar de meening van den ondergeteekende — niet worden beschouwd als in strijd met het aangehaalde wetsartikel, dat op geen beheerders van magazijnen van kleeding en uitrusting, zooals deze thans bestaan, kon doelen.

Het toezicht over de garnizoensmagazijnen is opgedragen aan de militaire intendanten ter plaatse, of daar, waar geen intendanten zijn gevestigd, aan de plaatselijke of garnizoenscommandanten. In de meeste groote garnizoensplaatsen, zoo als 's Hage, Amsterdam, Haarlem, Arnhem en 's Hertogenbosch, zijn intendanten gevestigd; in de andere garnizoenen, in den regel van mindere uitgebreidheid, zal het toezicht door de plaatselijke of garnizoenscommandanten over de garnizoensmagazijnen uit te oefenen, met het oog op den geringen, slechts — voor het verbruik — gedurende drie maanden strekkenden, voorraad, in die magazijnen opgelegd, tot geene moeilijkheden aanleiding geven.

De lakensche kleedingstukken, die in de centraalmagazijnen worden aange-maakt, worden op daggeld vervaardigd.

De ondervinding zal moeten leeren, of het werken op stuk voordeliger is.

Om daartoe te geraken, heeft de ondergeteekende daarom in zijne vorige betrekking het nauwkeurig aanhouden van werklijsten en andere statistieke tabellen bevolen, welke bij de 8e alinea van art. 5 zijn bedoeld. Het voornemen bestaat, om, wanneer het werken op stuk voordeliger wordt bevonden, dit in te voeren.

Bij het Departement van Oorlog wordt een register aangehouden van sollicitanten naar eenige betrekking bij militaire magazijnen van kleeding, uitrusting, enz. hospitalen en verdere inrichtingen van administratieve aard. (Art. 14 der instructie.)

De classificatie der goederen, in de centraalmagazijnen opgelegd en bedoeld bij art. 19 der instructie, is niet van toepassing op de voorwerpen, die tot kleeding enz. der troepen bestemd zijn, maar wel op de goederen tot het Rijk behoorende, zooals hospitaalgoederen, kampementseffecten enz. (Art. 19 der instructie.) De magazijnmeesters bij de centraalmagazijnen van kleeding enz. (Art. 29 der instructie) ontvangen de voor den dienst noodige gelden ter goeder rekening en hebben daarvoor *wel* een borgtocht gesteld van f 3000, zooals is vastgesteld bij de Koninklijke besluiten, houdende oprichting der Rijksmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting enz. te Delft, Woerden en Amsterdam.

(Artt. 30 en 34 der instructie.) Men komt tot de berekening der prijzen, waartegen de in de magazijnen vervaardigde kleedingstukken aan de manschappen moeten worden uitgegeven, door te nemen:

1°. de kosten van het gebruikte laken, voering, knoopen enz. van elk kleedingstuk;

2°. het maakloon dat voor elk kleedingstuk is betaald, waartoe de bij alin. 8 van art. 15 bedoelde statistieke tabellen worden geraadpleegd.

De waarde van terreinen en gebouwen wordt daarbij buiten aanmerking gelaten. Deze dienen reeds voor de Rijksmagazijnen, en van die gebouwen wordt thans partij getrokken tot het aanschaffen, opleggen en vervaardigen van kleeding en uitrusting van den soldaat.

Evenmin zijn de traktementen in aanmerking genomen, die op mandaat aan het personeel worden betaald, dat, in het genot van die traktementen, zich reeds bij de Rijksmagazijnen in functie bevond.

De vraag »hoe op die wijze eene eenigszins ordelijke administratie mogelijk is'' wordt niet begrepen, daar het wanordelijke niet wordt ingezien.

De uitgifte der kapotjassen voor schutterijen is eene maatregel, die indertijd, op voorstel van den ondergeteekende, geheel in het belang van het rijk is genomen. De kleedingstukken waren sedert 1870 opgelegd en zouden daardoor op den duur zeer in waarde verminderen. Het voornemen bestaat, om voor elken kapotjas, die uitgegeven wordt, eene geheel nieuwe voor de schutterijen weder op te leggen, terwijl wijders voor voortdurende omwisseling zal worden gezorgd.

Ten slotte heeft de ondergeteekende de eer te doen opmerken, dat in de hierbij gevoegde Nota van Wijzigingen eene, beter met de werkelijkheid strookende, omschrijving van art. 34 is opgenomen.

Ad. art. 35. Ter nadere specificatie van de sub *b* uitgetrokken traktementen, daggelden, enz. strekke het volgende:

1. Aan traktementen voor het vaste personeel:

Een directeur *f* 2800, een commies-graveur *f* 2000, acht adjunct-commies-graveurs *f* 10.850, een adjunct-commies (chef drukkers) *f* 1500, een adjunct-commies drukker, *f* 1200, drie eerste klerken-graveurs *f* 2800, een tweede klerk-graveur *f* 400, twee eerste klerken-drukkers *f* 1700, een tweede klerk-drukker *f* 650, een concierge *f* 950, een vaste knecht *f* 600. Te zamen *f* 25.450.

2. Aan remuneratiën aan leerlingen-graveurs *f* 1.400.

3. Aan daggelden aan tijdelijk geëmployeerden *f* 18.787. Totaal *f* 45.637.

Ad art. 37. De hier bedoelde post is dezelfde, die reeds sedert onheugelijke jaren — en in de laatste jaren tot een minder bedrag dan voorheen — op de begrooting voor het Departement van Oorlog voorkomt. Omtrent de bestemming van dien post werden herhaaldelijk, en laatstelijk in het bijzonder bij de beantwoording van het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de begrooting voor 1876, inlichtingen aan de Vertegenwoordiging verstrekt. Dat het geld werkelijk tot geene andere doeleinden gebezigd wordt, dan waarvoor het telken jare is toegestaan, kan ten overvloede worden afgeleid uit de verlangde en hierbijgevoegde specifieke opgave, betreffende het aantal der gratificatiën, die ten vorigen jare uit den hier besproken post verleend zijn. En wanneer men in overweging gelieft te nemen, dat het aantal hulpbehoevenden, die in aanmerking komen voor eenige ondersteuning uit dien post, steeds veel grooter is dan het getal dergenen, aan wie eene gratificatie wordt verstrekt, dan zal het feit der jaarlijksche regelmatige uitputting van het voor gratificatiën toegestane bedrag wel zijne verklaring hebben gevonden, zonder dat men tot de onderstelling behoeft te komen, als of uit dit artikel, tegen de bedoeling, bijslag zouden worden verleend op traktement.

Ad. art. 42. Aan het houden van oefeningen op groote schaal wordt door den ondergeteekende veel waarde gehecht, daar zij de eenige gelegenheid aanbieden,

zoowel voor opper- als hoofd- en subalterne officieren, om zich met het aanvoeren en bewegen van troepen bekend te maken, in dien zin dat hierbij eenigermate den oorlogstoestand nabij gekomen wordt.

Eene juiste raming voor de uitgaven voor die oefeningen is vooraf niet te maken. Die uitgaven zijn afhankelijk van eene menigte omstandigheden, welke met geen mogelijkheid zijn te voorzien. Op de begroting voor het jaar 1877 was voor de oefeningen uitgetrokken *f* 55.000. Later is gebleken dat de kosten dat bedrag met ongeveer *f* 24.500 hebben overschreden.

Onder de tegenwoordige omstandigheden echter meent de ondergeteekende, — daartoe eensdeels geleid door het ernstig streven naar bezuiniging en aan de andere zijde gerust gesteld door het rapport, dat sedert het indienen der begroting door de stafofficieren, die de landstreek, waarin gemanoeuvreerd zal worden, verkenden, is ingekomen en waaruit blijkt, dat het gebruik der terreinen dit jaar weinig zal kosten, — dit artikel met *f* 25.000 te kunnen verminderen en dus te brengen op *f* 60.000.

De raming is dan nog wel *f* 5000 hooger dan op de oorlogsbegroting van 1878, maar in dat jaar zijn oefeningen op groote schaal uitsluitend door eene divisie gehouden; bij de overige divisien hebben slechts zeer beperkte oefeningen plaats gehad in den omtrek der garnizoenen. Dergelijke beperking van deze hoogst nuttige oefeningen zou de ondergeteekende echter niet gaarne bestendigen.

Het verslag van de ten vorigen jare gehouden oefeningen der 2e divisie wordt voor de pers gereed gemaakt; hierdoor zal de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de gelegenheid komen, daarvan kennis te nemen.

Ad art. 46. De vestiging van de pupillenschool te Nieuwersluis schijnt den Minister niet ondoeltreffend toe: het is een gezond oord, gelegen in de nabijheid van een station van een spoorweg, en in het hart van het land. De ouders en voogden der pupillen kunnen ze gemakkelijk bereiken.

De goede gebouwen, welke te Medemblik aanwezig zijn, worden geenszins uit het oog verloren. De geïsoleerde en verwijderde ligging dier gemeente is echter een groote hinderpaal om er garnizoen of eene militaire inrichting te vestigen.

Er bestaat weinig gevaar dat door het leeren van een ambacht vele pupillen voor den militairen stand zullen verloren gaan, daar de lust tot het beoefenen van een ambacht bij de meesten hunner niet groot is.

Ad art. 48. Wat ten aanzien van het wapen der maréchaussée zal moeten geschieden maakt alsnog een punt van overweging uit. Er zijn echter andere onderwerpen, die de prioriteit hebben.

Ad art. 49. Overcomplete officieren zijn die, welke art. 38 sub 2°. der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) als zoodanig aanwijst.

Vermits echter ook dezen een traktement van nonactiviteit genieten, bestaat tegen de gewenschte wijziging op zichzelf geen bezwaar en zal zij in de volgende begroting worden opgenomen.

Ad art. 50. Dat de som, voor pensioenen aangevraagd, alweer grooter is dan ten vorigen jare, laat zich gereedelijk verklaren.

Vroeger werd het bedrag der verleende pensioenen in den regel gedekt, soms zelfs overschreden, door het bedrag, dat vrijkwam door versterf enz., onder de gepensionneerden.

Dat kon gereedelijk het geval zijn. Vooreerst om dat het verschil tusschen de pensioenen, verleend vóór de wet van 1851, en die, toegekend onder die wet, niet zeer aanzienlijk was en het bedrag van in den loop eens jaars nieuw verleende pensioenen vrij wel overeenkwam met het bedrag der pensioenen van hen, die in dat jaar overleden waren. Ten andere was van het hoe langer zoo meer depreciëren der pensioenbedragen een gevolg, dat men al minder en minder het pensioen aanvroeg, zoodat in de laatste jaren vóór het in werking treden der wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) veel minder dan vroeger werd ge-

pensionneerd. Thans echter, na deze wet, zijn de meeste pensioenen belangrijk hooger dan voorheen.

Er zijn rangen en graden waarin de titularis nu een pensioen kan behalen, meer dan 100 pCt. hooger dan het pensioen, vroeger in dezelfde rangen en graden te bekomen.

Ook dan wanneer men er zich toe bepaalt (hetgeen trouwens niet altijd mogelijk is) om slechts pensioen te verleenen wanneer dit door den daarop rechthebbenden militair gevraagd wordt, moet, ten gevolge van die aanzienlijke verhooging, het bedrag, dat jaarlijks aan militaire pensioenen wordt verleend, het totaal bedrag der in hetzelfde tijdvak vrijvallende militaire pensioenen belangrijk overschrijden.

Dit is dan ook bij de behandeling van het wetsvoorstel, dat tot de wet van 29 Mei 1877 geleid heeft, voorzien en niet onopgemerkt gebleven. En zooals toen te recht onder de aandacht is gebracht, zal het klimmen van het, voor militaire pensioenen, op de Staatsbegrooting uitgetrokken bedrag blijven aanhouden, totdat er 'sjaarlijks evenwicht is tusschen het getal der wegvallende en dat der bijkomende gepensionneerden volgens de bedoelde wet, iets wat vermoedelijk eerst 10 jaren na het in werking treden der wet het geval zal kunnen zijn.

Er worden tegenwoordig zeer weinig pensioenen verleend, anders dan op aanvraag van rechthebbenden of wegens finale ongeschiktheid voor den dienst.

Een hierbij gevoegd overzicht kan het hierboven gestelde aantoonen, voor wat de officieren betreft.

De Minister heeft met genoegen gezien, dat de Vertegenwoordiging blijkbaar gaarne zou willen medewerken tot eene betere regeling van het toekennen van aanspraak op burgerbetrekkingen aan onderofficieren en manschappen.

Hij hoopt, dat een daartoe strekkend ontwerp spoedig de Kamer zal kunnen bereiken; hij zal niet nalaten, dit, voor zooveel het van hem afhangt, te bevorderen.

XVIIe AFDEELING.

Juist om verwarring in de comptabiliteit te voorkomen, mochten de gewone volgnommers niet, in plaats van 60a, 60b, 60c en 60d, gesteld worden. De Minister meende, dat de inhoud der derde en vierde alinea's zijner Memorie van Toelichting duidelijk zou hebben gemaakt, dat artikelen, die èn in de credietwet voorkomen en in de onderwerpelijke voordracht gesteld zijn, hetzelfde volgnommer moeten dragen.

Dat de onderverdeeling van art. 61 in posten a, b, c, enz., onvermijdelijk verwarring ten aanzien der artikelen 61a, 61b en 61c zou te weeg brengen, kan de ondergeteekende niet inzien. Er is toch onderscheid tusschen de uitdrukking „punt a van art. 61” en het volgnommer 61a. Intusschen: verwarring schijnt denkbaar, en daarom wil de ondergeteekende gaarne aan den raad der Commissie van Rapporteurs gevolg geven door de artikelen 61a, 61b en 61c te veranderen in 61x, 61y en 61z.

Ad art. 57. De hier begane vergissing levert daarom nog niet *„een bewijs van groot gemis aan nauwgezetheid.”*

Bij het opmaken toch der Staatsbegrooting moeten een groot aantal berekeningen, waarvoor de bouwstoffen van verschillende zijden worden ontvangen, soms, en dit is bij het opmaken der credietwet bepaaldelijk het geval geweest, *in zeer korten tijd* gemaakt worden. Hoezeer steeds getracht wordt alle ramingen van kosten zoo nauwkeurig mogelijk te maken, kan toch eene vergissing begaan worden, zonder dat deze de strenge woorden verdient, die daarover zijn uitgesproken.

Ad art. 60a. In de eerste plaats wordt de opmerking gemaakt, dat de 40 bedoelde stalen kanonnen van 12 cM. L. bestemd zijn voor de bewapening

van *bestaande* verdedigingswerken, waaraan nog verscheidene vuurmonden ontbreken. Uit dien hoofde moet de ondergeteekende bezwaar maken, om, als zuinigheidsmaatregel, het aan te schaffen aantal tot de helft terug te brengen, te meer omdat, indien overgegaan wordt tot het vernieuwen van ons veldmaterieel en tot de aanschaffing van het nog benoodigde kustgeschut, de daartoe gevorderde uitgaven ten gevolge zullen hebben, dat in de eerstvolgende 2 of 3 jaren weinig gedaan zal kunnen worden ter voorziening in het nog ontbrekende vestinggeschut, wil men de jaarlijks uit te geven sommen voor de aanschaffing van geschut niet te hoog opvoeren.

De ondergeteekende telt de bezwaren, verbonden aan het doen van belangrijke uitgaven, ook met het oog op onze financiële toestand, niet licht, maar hij acht eene goede bewapening van onze verdedigingswerken en van onze artillerie te velde in het belang onzer verdediging zoo dringend noodzakelijk, dat hij den gevaarlijken overgangstoestand niet mag laten voortduren, al mogen tijdelijk belangrijke geldsommen noodig zijn om uit dat tijdperk van overgang te geraken. Om de aanvraag der benoodigde gelden voor den aankoop van 40 stalen kanonnen van 12 cM. L. ten volle te wettigen, meende de ondergeteekende in de Memorie van Toelichting te moeten vermelden, dat, zelfs bij eene eventueele herziening der armeeringen, deze soort van vuurmonden noodig zullen blijven. Hij begrijpt echter niet, hoe deze mededeeling aanleiding heeft kunnen geven tot gevolgtrekkingen, blijkens het Voorloopig Verslag door sommige leden gemaakt, en op grond waarvan deze leden meenden te moeten waarschuwen tegen de zucht, om met de groote Mogendheden te wedijveren, eene zucht, die ons bitter duur te staan zou komen.

Tot geruststelling dezer leden kan de ondergeteekende mededeelen, dat hij door deze herziening voornamelijk wenscht te doen nagaan, of geene *vereenvoudiging* in de bewapening aan te brengen is, wanneer gelet wordt op de samenwerking van het artillerievuur der verschillende nabij elkander gelegen sterkten tot het verdedigen van bepaalde terreingedeelten.

Geene *uitzetting*, maar zoo mogelijk *inkrimping* der te doene uitgaven tot aanschaffing van geschut, tracht hij door deze herziening te verkrijgen, indien dit doel bereikt kan worden, zonder de kracht der verdediging te verminderen, daar hij geheel in het gevoelen deelt van die leden, die van meening zijn, dat, wanneer men zich verdedigen wil, men zich ook behoorlijk moet wapenen.

In de Memorie van Toelichting zijn de redenen uiteengezet, waarom de aanschaffing van nieuwe vuurmonden voor onze artillerie te velde noodzakelijk geacht wordt. De ondergeteekende wenscht bij het in dat stuk ter zake reeds aangevoerde nog te vermelden, dat de reden, waarom de bestaande veldkanonnen vervangen moeten worden, hoofdzakelijk is, dat zij van gewoon brons vervaardigd zijn. Wegens de onvoldoende hardheid van dit metaal is het, tot het bekomen der verlangde uitwerking, niet mogelijk om grootere ladingen dan de tegenwoordige aan te wenden; reeds bij de thans aangenomen lading wordt de kamer, na een betrekkelijk gering aantal schoten, zóó uitgezet, dat bij aanwending van dezelfde opzethoogten, onregelmatige schootsverheden bij de onderscheidene vuurmonden verkregen worden. Dientengevolge is het onmogelijk zich met een vuurmond snel in te schieten en de gevonden opzethoogte door de overige vuurmonden der batterij te doen overnemen, een eerste vereischte voor de artillerie te velde.

Maar aangezien deze voorwaarde niet voor het vestinggeschut gesteld behoeft te worden, zullen de voorhanden veldkanonnen, die ook niettegenstaande het uitzetten der kamer elk op zichzelf een zeer nauwkeurig schot hebben, als licht vestinggeschut uitmuntende diensten kunnen bewijzen, nadat de artillerie te velde met nieuwe kanonnen zal zijn bewapend. Daartoe bestond reeds het voornemen bij de invoering van dit geschut, hetwelk altijd als overgangsgeschut beschouwd is.

Een zeker aantal dezer kanonnen is trouwens reeds in de bewapening der sterkten opgenomen, en indien de tegenwoordige veldkanonnen dat getal niet

kwamen versterken, zou in plaats daarvan een zelfde getal licht vestinggeschut moeten worden aangeschaft.

De kosten van 20 compleet uitgeruste veldbatterijen van 6 vuurmonden met bijbehorende voertuigen worden begroot op ongeveer f 1.760.000. Indien het echter mocht blijken, wat wel waarschijnlijk is, dat de bestaande voorwagens en overige voertuigen gewijzigd kunnen worden, zou deze som met ongeveer f 480.000 kunnen worden verminderd, en alzoo teruggebracht op f 1.280.000, welke uitgave, over twee jaren verdeeld, die van elk jaar nagenoeg gelijk doet zijn aan die, welke thans voor het geschut in de begroting is uitgetrokken.

Na de gunstige uitkomst der onlangs genomen proeven met een hier te lande in onze geschutgieterij vervaardigd kanon van staalhard brons, mag als meer dan waarschijnlijk aangenomen worden, dat de aldaar te maken staalhard bronzen veldkanonnen aan de vereischten zullen voldoen. Aangezien nu door het volgen van dien weg een dubbel voordeel verkregen wordt, namelijk aanmaak binnenslands en mindere kostbaarheid dan voor stalen vuurmonden vereischt wordt, — acht de ondergeteekende het in het belang des Rijks te trachten die stukken van staalhard brons te vervaardigen.

Ongetwijfeld zal de aanmaak dezer kanonnen hier te lande meer tijd vereischen dan indien stalen uit de fabriek van KRUPP besteld waren, vanwaar men ze binnen weinige maanden zou kunnen ontvangen.

In de gegeven omstandigheden is dit uitstel echter niet van overwegenden aard, en schijnt zelfs de thans voorgestelde wijze van handelen ook tot meer gelijkmatig verdeelen van de kosten voor geschut over de verschillende jaren, wenschelijk. Bezwaarlijk kon op dit oogenblik met zekerheid gezegd worden, welk der beide metalen, staal of staalhard brons, ten opzichte van de duurzaamheid als geschutmetaal, de voorkeur verdient; doch buiten twijfel is het, dat goed vervaardigde staalhard bronzen kanonnen eene zéér groote duurzaamheid bezitten, en in vele opzichten niet voor de stalen kanonnen onderdoen.

Ad art. 60 c. De ondergeteekende veroorlooft zich de opmerking te maken, dat van eene uitbreiding der geschutgieterij geen sprake is. Door de aanschaffing van twee boorbanken, waarvoor het noodige geld aangevraagd wordt, en die ter vervanging moeten dienen van twee oude boorbanken, zal het productievermogen der werkplaats vrij aanzienlijk vermeerderen, en zal het boren en afdraaien der vuurmonden gelijken tred kunnen houden met de overige bewerkingen. Ten einde op de voordeeligste en minst kostbare wijze te werken, verdient de aanschaffing dezer banken reeds aanbeveling. Indien hierdoor alleen in eene tijdelijke behoefte voorzien werd, zou de ondergeteekende deze uitgave niet voorgesteld hebben, doch blijkens het medegedeelde in de Memorie van Toelichting zijn die banken noodig, ook na afloop van de vervaardiging van het benoemde veldgeschut, zoowel om de geschutgieterij aan hare bestemming te doen beantwoorden, als om partij te trekken van de kostbare werktuigen, die in de laatste jaren, tot de vervaardiging van vuurmonden van staalhard brons, aangekocht zijn.

Buitendien het aantal ontbrekende en te vergieten vuurmonden is nog zoo groot, dat onze geschutgieterij nog gedurende verscheidene jaren met het voorhanden brons ruimschoots werk zal vinden.

Het overbrengen van 's Rijks geschutgieterij naar Amsterdam zou zulke groote uitgaven vorderen, dat de ondergeteekende dezen maatregel moet ontraden. De geschutgieterij der marine aldaar is op zeer kleine schaal ingericht en volstrekt onvoldoende. Zij zou eene hoogst belangrijke uitbreiding moeten verkrijgen, om noemenswaardig te kunnen bijdragen tot de vervaardiging van het benoemde geschut voor het Departement van Oorlog, en daar dergelijke uitbreiding met vrij wat aanzienlijke uitgaven gepaard zou gaan, dan hier worden aangevraagd, kan die maatregel niet aanbevolen worden.

Art. 60 d. De wet van den 15den Augustus 1862 (*Staatsblad* n°. 170), waarbij het tarief van rechten is vastgesteld, laat niet toe, dat vrijdom van invoerrechten verleend wordt voor de goederen, die, buiten het Rijk aangeschaft, ten behoeve van het Departement van Oorlog ingevoerd worden.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN BEANTWOORDING
BETREFFENDE ART. 34.

STAAT van den voorraad kleding op 1 April 1879 opgelegd in de
centraalmagazijnen te Amsterdam, Delft en Woerden, met de daar-
onder ressorteerende garnizoensmagazijnen.

B E N A M I N G DER V O O R W E R P E N .	Bepaalde voorraad per paar, stuk of meter.	Magazijn te			Meer dan de bepaalde voorraad.	Minder
		Amster- dam.	Delft.	Woer- den.		
Donkerblauw ordinair laken.	47.000,	11.492,	106,	726,	»	34.676.
Groen idem.	2.000,	»	3.315,	»	1.315,	»
Lichtblauw idem.	16.000,	10.207,	3.526,	6.356,	4.089,	»
Korte jassen	4.350,	3.602,	4.534,	4.885,	8.671,	»
Attila's	1.400,	730,	481,	445,	256,	»
Dolmans.	220,	»	»	336,	416,	»
Lakensche { pantalons	25.400,	6.134,	7.879,	8.154,	»	2.803.
{ rijbroeken	2.620,	682,	810,	1.199,	71,	»
Mouwvesten	26.400,	7.481,	8.979,	10.434,	494,	»
Stalbuizen	1.220,	815,	945,	543,	1.083,	»
Kwartiermutsen	27.650,	5.201,	7.687,	9.711,	»	4.861.
Kapotjassen.	31.300,	6.935,	12.209,	12.462,	306,	»
Overjassen	2.900,	672,	940,	1.143,	»	145.
Manteljassen	220,	»	»	274,	54,	»
Mantels	220,	»	»	269,	49,	»
Mantelzakken.	2.620,	596,	321,	1.717,	14,	»
Kolbakken.	1.620,	673,	457,	849,	359,	»
Schaco's	32.800,	9.529,	9.880,	11.145,	»	2.246.
Paar schouderpassanten	3.550,	1.666,	4.448,	2.298,	4.862,	»
Halssnoeren.	3.650,	2.568,	2.835,	4.852,	6.605,	»
Sjerpjes	500,	599,	285,	349,	733,	»
Sabelkwasten	3.120,	1.226,	2.672,	1.893,	2.671,	»
Paar { laarzen	1.930,	499,	651,	2.064,	1.284,	»
{ schoenen	38.730,	13.348,	16.890,	13.179,	4.687,	»
{ sporen	3.860,	1.332,	533,	2.696,	701,	»
{ spoorfoudraals	1.930,	814,	260,	1.154,	298,	»
{ schoenzakjes	26.600,	12.093,	11.018,	6.655,	3.166,	»
Hemden	67.000,	22.121,	20.551,	21.933,	»	2.395.
Onderbroeken.	67.000,	16.448,	20.806,	13.342,	»	16.404.
Paar { sokken	67.000,	22.690,	24.686,	24.292,	4.668,	»
{ hand- { lederen	4.370,	1.531,	1.611,	3.655,	2.427,	»
{ schoenen { wollen	10.050,	3.974,	5.529,	3.721,	3.174,	»
Halsdassen	28.750,	7.427,	9.582,	15.363,	3.622,	»
Werk- of stalbroeken	29.700,	11.745,	11.503,	10.925,	4.473,	»
Handdoeken.	46.300,	19.506,	14.510,	11.640,	»	644.
Rokzakjes	26.400,	7.046,	9.344,	8.176,	»	1.834.
Naaizakjes	27.650,	5.710,	6.802,	4.546,	»	10.592.
Kleerborstels	27.550,	8.939,	8.739,	12.850,	2.978,	»
Schoen- of laarzenborstels.	27.550,	9.122,	9.073,	12.495,	3.140,	»
Vet- of wasdoozen	27.550,	9.321,	8.782,	7.157,	»	2.290.
Haarkammen	27.550,	7.394,	8.002,	7.290,	»	4.864.
Zakboekjes { staande leger	6.350,	1.582,	2.138,	4.611,	1.981,	»
{ miliciens.	10.700,	4.994,	6.408,	11.225,	11.927,	»
Knoopenscharen	27.550,	8.319,	8.592,	7.237,	»	3.402.

Paar broekdraagbanden	27.550,	9.625,	8.069,	9.370,	»	476.				
Eetketels	27.550,	11.030,	8.517,	10.683,	2.680,	»				
Linnen poetszakken	27.550,	8.575,	7.928,	7.750,	»	3.297.				
Linnen zakken voor milicien- verlofgangers	10.650,	4.267,	4.133,	3.129,	879,	»				
Haverzakken	2.150,	1.107,	506,	2.614,	2.077,	»				
Mondzakken	4.300,	871,	567,	2.306,	»	556.				
Fouragestrikken	2.150,	1.580,	743,	2.598,	2.771,	»				
Roskammen	2.150,	853,	945,	2.338,	1.986,	»				
Rosborstels	2.150,	1.003,	252,	1.897,	1.002,	»				
Sponzen	2.150,	575,	1.028,	1.322,	775,	»				
Manenkammen	2.150,	791,	394,	1.668,	703,	»				
Scharen	2.150,	1.006,	962,	2.167,	1.985,	»				
Voering	{	linnen {	grijs	3.000,	1.553,	768,	2.537,	1.858,	»	
				zwart	550,	732,	583,	581,	1.346,	»
				baai (katoenen)	45.600,	13.138,	10.421,	17.681,	»	4.360.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN BEANTWOORDING
BETREFFENDE ART. 15.

OPGAVE van de sedert 1868 op art. 15 *b* toegestane bedragen, met vermelding van het aantal artsen ten bate van den dienst te Amsterdam opgeleid.

In 1868—1878. Totaal uitgaven voor de Landmacht *f* 293.205,35; Koloniën *f* 797.895,68; Marine *f* 252.058,65. Verkregen artsen voor de Landmacht 15; Koloniën Oost-Indië 39; West-Indië 2; Marine 3.

Onder de sommen zijn ook begrepen de *traktementen en toelagen* der officieren van gezondheid en apotheker repetitoren bij het onderwijs.

Te Amsterdam zijn thans bovendien studeerende voor de: Landmacht pl. m. 14 semi- en 22 candidaat-artsen; Koloniën pl. m. 22 semi- en 38 candidaat-artsen; Marine pl. m. 2 semi- en 11 candidaat-artsen.

NB. Semi-artsen zijn zij, die voor $\frac{3}{4}$, en candidaat-artsen die voor de helft van het artsexamen gereed zijn.

De eersten zijn reeds 6 à 7, de laatsten 4 à 5 jaar te Amsterdam.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN BEANTWOORDING
BETREFFENDE ART. 50.

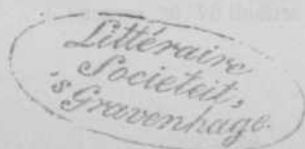
OVERZICHT van de officieren, gepensioneerd sedert 1°. October 1851.

Gepensioneerd over het tijdvak van: 1 October 1851—1 Januari 1859, Luitenant-generaals 5; Generaals-majoor 17, Kolonels 37, Luitenant-kolonels 37; Majoors 67; Kapiteins 202; 1e Luitenants 73, 2e Luitenants 12.

Idem van 1 Januari 1859—1 Januari 1869, Luitenant-generaals 12; Generaals-majoor 24, Kolonels 43; Luitenant-kolonels 52; Majoors 88; Kapiteins 202; 1e Luitenants 30; 2e Luitenants 4.

Idem van 1 Januari 1869—1 Juni 1877, Luitenant-generaals 2; Generaals-majoor 28; Kolonels 45; Luitenant-kolonels 36; Majoors 60; Kapiteins 102; 1e Luitenants 27.

Idem van 1 Juni 1877—heden, Luitenant-generaals 1; Generaals-majoor 6; Kolonels 10; Luitenant-kolonels 9; Majoors 11; Kapiteins 46; 1e Luitenants 12.

Sedert 1°. Juni 1877 zijn gepensionneerd, op aanvraag wegens langdurigen dienst of leeftijd, Generaals-majoor 4; Kolonels 3; Luitenants-kolonels 3; Kapiteins 4.

Idem op aanvraag wegens lichaamsgebreken, Generaals-majoor 1; Kolonels 2; Luitenant-kolonels 2; Majoors 3; Kapiteins 20; 1e Luitenants 4.

Idem niet op aanvraag wegens langdurigen dienst of leeftijd, Luitenant-generaals 1; Generaals-majoor 1; Kolonels 5; Luitenant-kolonels 4; Majoors 5; Kapiteins 4.

Idem niet op aanvraag wegens ziels- of lichaamsgebreken en andere ongeschiktheid, Majoors 3; Kapiteins 18; 1e Luitenants 8.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN BEANTWOORDING BETREFFENDE ART. 37.

SPECIFICATIE der gratificatiën, in 1878 verstrekt.

Officieren die met een zeer klein pensioen den dienst hebben moeten verlaten, en in ongelukkigen toestand verkeerden (krankzinnigheid, blind, enz.), 4.

Gepensionneerde onderofficieren en minderen, die insgelijks slechts een gering pensioen genieten en zeer gebrekkig zijn voor wat hunne physieken toestand betreft, 27.

Wegens lichaamsgebreken gepasporteerde onderofficieren en manschappen, die geen recht op pensioen hebben en onmogelijk in eigen onderhoud kunnen voorzien, 82.

Officiersweduwen, die geen pensioen uit 's lands kas, of uit de weduwen- en weezenkas genieten, 28

Officiersdochters, die geheel onverzorgd zijn achtergebleven, 68.

Onverzorgde minderjarige kinderen van officieren en ambtenaren, 2.

Behoeftige weduwen van onderofficieren en minderen, 163.

Behoeftige weduwen van burgerwerklieden en geëmployeerden bij militaire werkplaatsen en inrichtingen, 31.

Nagelaten behoeftige betrekkingen van in dienst noodlottig omgekomen militairen, 2. Totaal van het aantal hoofden 407.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

Artikel 1.

XIe AFDEELING.

Onderdeel b van art. 23 wordt verminderd met f 3700, alzoo uitgetrokken tot een bedrag van f 142,020.

Het totaal van art 23 wordt uitgetrokken tot een bedrag van f 280,600.

Tusschen art. 23 en art. 24 te voegen:

Artikel 23 z. Verbeteringen en vernieuwingen van militaire gebouwen:

1°. het vernieuwen van een wachthuis in het Sterrebosch te Utrecht f 900,

2°. het bouwen van privaten achter het kleedingmagazijn te Amsterdam f 2 800 te zamen f 3.700.

XIIe AFDEELING.

Onderdeel b van art. 27 wordt verminderd met f 44,800, alzoo uitgetrokken tot een bedrag van f 75,000.

Het totaal van art. 27 wordt uitgetrokken tot een bedrag van f 379,360.

In de XIIe AFDEELING achter artikel 27 te voegen:

Artikel 27 w. Nieuwe werken ten dienste der kazerneering in de 1e verdedigingsstelling: het maken van eene loods tot hulpkazernement in het fort op de Bildstraat *f* 9500.

Artikel 27 x. Nieuwe werken ten dienste der kazerneering in de 4e verdedigingsstelling:

1°. het maken van eene waschinrichting in de exercitieloods te Kampen *f* 3000.

2°. het maken van buisleidingen van den stadswelpot naar de kazerne te Doesburg *f* 2.400. Te zamen *f* 5.400.

Artikel 27 ij. Nieuwe werken ten dienste der kazerneering in de 5e verdedigingsstelling: het maken van eene zweminrichting voor het korps pontonniers te Dordrecht *f* 1.200.

Artikel 27 z. Nieuwe werken ten dienste der kazerneering in de 7e verdedigingsstelling:

1°. het maken van waschinrichtingen bij de Alexanders- en Frederikskazernen te 's Gravenhage *f* 16.500.

2°. het wijzigen van de hoefsmederij bij de Frederikskazernen te 's Gravenhage *f* 800.

3°. het herstellen van vloeren in de kazerne te Gouda *f* 1.000.

4°. het maken van eene waschinrichting op het kazerneplein te Gouda *f* 4.300. Te samen *f* 22.600.

Het totaal der XIIIe AFDEELING wordt uitgetrokken tot een bedrag van *f* 418.060.

XIIIe AFDEELING.

De acht eerste regels van art. 34 worden gelezen als volgt:

»Kosten van 's Rijks centraalmagazijnen van kleeding, uitrusting, hospitaal-goederen, kampements-effecten, enz. en der garnizoensmagazijnen van kleeding:

»a. Traktementen, toelagen, bureaukosten, daggelden aan mindere bedienden, arbeidslooonen en magazijnsonkosten, na aftrek van de kosten.»

Artikel 42 (Kosten vallende op het kampeeren van troepen enz.), wordt verminderd met *f* 25.000 en alzoo uitgetrokken tot een bedrag van *f* 60.000.

Het totaal der XIIIe afdeeling wordt uitgetrokken tot een bedrag van *f* 391,936.

XVIIe AFDEELING.

De artikelen 61a, 61b en 61c worden respectievelijk gequoteerd als artikel 61x, artikel 61j en artikel 61z.

Het totaal van het VIIIe hoofdstuk wordt uitgetrokken tot een bedrag van een en twintig millioen zeshonderd een en veertig duizend negenhonderd gulden (*f* 21.641,900).

Artikel 2.

Tusschen 23 en 24 te voegen: »23z''; en tusschen 27 en 29 te voegen: »27w, 27x, 27ij en 27z''.

NOTA VAN DRUKFEILEN.

Bijlage der Memorie van Toelichting. (N°. 4.)

Bladz. 1, regel 14 v. b., staat: aan de boekerijen *f* 1000; lees: aan de boekerijen *f* 10.000;

» » » 17 v. o., » *f* 74.940,73³; lees: *f* 74.940,73;

» » » 16 » » 2e; lees: bij het 2e regiment *vesting*artillerie;

» » » 13 » » *f* 406.529,96; lees: *f* 406.529,96⁴;

» 2, » 4 » » *f* 293,21; lees: *f* 293,21⁵;

Uitgewerkte en toelichtende staat. (N°. 5.)

Bladz. 14,	regel 8 v. o.,	staat: D ³ ;	lees: D ² ;
» 32,	» 4 »	»	officiëren; lees: onderofficiëren;
» 53,	» 6 v. b.,	»	5-jarigen dienst; lees: 6-jarigen dienst;
» 66,	» 48 »	»	Bijlaag lit. D ¹ korps ingenieurs, mineurs en sappeurs; In de eerste kolom daarvóór te stellen: 11;
» 66,	» 22 »	»	1 kapitein; lees: 2 kapiteins;
» 68,	kolom 1,	»	Art. 10; lees: Art. 11;
» 72,	» »	»	Art. 10; lees: Art. 11;
» 72,	regel 5 v. b.,	»	2 man; lees: 7 man;
» 88,	» 16 »	»	f 1440; lees: f 1140;
» 108,	» 13 »	»	bruggen <i>en</i> forten; lees: bruggen <i>in</i> forten;
» 108,	» 17 v. o.,	»	<i>werktuig en</i> <i>locaal</i> ; lees: <i>werktuigenlocaal</i> ;
» 116,	2e kolom, bij art. 34	voor het woord	Traktementen; te lezen: a;
» 120,	3e kolom, bij art. 41.	staat: onderscheidingsteeken;	lees: onderscheidingsteekenen.

WIJZIGING DER WET VAN 21 JANUARI 1879 (STAATS-
BLAD n°. 18), HOUDENDE VASTSTELLING DER BE-
GROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN
DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL,
DIENST 1879.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het afdelingsonderzoek van het wetsontwerp tot wijziging der wet van den 21sten Januari 1879 (*Staatsblad* n°. 18), houdende vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1879, ingediend bij Koninklijke boodschap van den 22sten Maart 1879, heeft tot de volgende uitkomst geleid.

§ 1. *Vorm.* Men achtte den vorm van het wetsontwerp niet gelukkig. In ARTIKEL 1 wordt art. 2 der wet van 21 Januari 1879 gewijzigd. Dit is echter niet juist. ARTIKEL 1 moest worden gewijzigd zoodanig dat in plaats van artikel 2 een nieuw onder-artikel gelezen werd. Eveneens vindt men op pag. 2: »Voorts worden de volgende artikelen bijgevoegd.» Ook dit is niet juist. Beter ware te lezen: »Tusschen de onder-artt. 2 en 3 worden de volgende onder-artikelen ingevoegd.» Verkieslijk zou het echter geweest zijn en omslag en verwarring zijn voorkomen indien men zich geheel en al van de wet van 21 Januari 1879 had losgemaakt en een zelfstandig ontwerp ingediend.

§ 2. *Uitvoering der vestingwet.*

a. *Termijn.* De vraag werd gesteld of de vestingwet geheel ongewijzigd moet worden uitgevoerd. In de eerste plaats werd door vele leden aangedrongen op herziening van art. 3 dier wet, waarbij wordt voorgeschreven dat *alle* de bij art. 2 bedoelde werken (waarvan ook in de Memorie van Toelichting door den Minister eene opgave wordt verstrekt) binnen den tijd van 8 jaren, te rekenen van 1 Januari 1875, tot stand moeten zijn gekomen. Tot heden is voor *f* 9.673,000 verwerkt, terwijl nog te verwerken overblijft voor *f* 8.295,000 of hoogst waarschijnlijk voor meer. (Het staatje in de noot op pag 1 der Memorie van Toelichting is niet geheel juist.) Nu meende men eensdeels dat zulk een bedrag ook met allen haast niet in den aangewezen termijn kan verwekt worden en anderdeels dat de politieke toestand van Europa niet van dien aard is dat uiterste krachtsinspanning zou gewettigd zijn, vooral niet met het oog op onze financieelen toestand. Bij vele leden had dan ook eene verhooging van uitgaven van bijna 2½ miljoen op het oogenblik dat onze financiën zooveel reden tot bezorgdheid geven en waarop men bedacht is nieuwe lasten aan de natie op te leggen, een pijnlijken indruk gemaakt. Uitstel van den aanleg van eenige of al de werken, die tot deze verhooging aanleiding geven, kwam dezen leden wenschelijk, ja noodig voor. Overhaasting behoort men te vermijden, wijl daardoor veel geld en ten

slotte ook tijd verspild wordt, door het aanleggen van werken die later blijken niet met juistheid te zijn ontworpen. Niet alleen zijn werken 30 jaren geleden aangelegd volgens pag. 4 der Memorie van Toelichting thans weer geheel ondoelmatig, maar ook de deugdelijkheid van het fort te Vechten, dat $2\frac{1}{2}$ miljoen heeft gekost, wordt thans weer betwijfeld. Andere leden, hoewel toegevend dat niet meer moet worden aangevraagd dan kan worden verwerkt, wilden toch niet medewerken om de voltooiing van ons vestingstelsel op de lange baan te schuiven uit een verkeerd begrip van zuinigheid. Het voorschrift van genoemd art. 3 moet aansporen tot krachtig voortgaan, en eerst wanneer de absolute onmogelijkheid gebleken is om aan de bepaling der wet te voldoen, mag aan herziening gedacht worden.

b. Stelsel. Herziening der vestingwet werd echter ook nog uit een ander oogpunt aanbevolen. Wees men in een der afdelingen op hetgeen door den Minister zelf ten betooge van de wenschelijkheid eener herziening was aangevoerd in de vergadering van de Vereeniging tot beoefening der krijgswetenschap van den 27sten Maart 1878, in andere afdelingen vestigde men de aandacht op het feit dat de ondervinding, opgedaan in den laatsten Russisch-Turkschen oorlog, meer in het bijzonder de verdediging van Plewna, en de aanwending van torpedo's, waarvan men zich in dien oorlog met zoo veel vrucht had bediend, aan het licht heeft gebracht dat men niet op zoo ruime schaal als men in 1874 meende, met vestingbouw behoeft voort te gaan. De ervaring heeft bevestigd dat het gevoelen van hen het juiste was, die meenden dat het zwaartepunt van ons defensiestelsel minder in uiterst kostbare werken dan in voldoende organisatie der levende strijdkrachten moet worden gezocht. Daarbij mag worden herinnerd dat onder de voorstanders van de vestingwet ook zij waren, die niet zoo zeer voor stemden om hunne goedkeuring van het daarbij aangenomen vestingstelsel, als wel om het voor hen overwegend voordeel dat uit de slooping van een aantal werken zou voortvloeien.

c. Financiële gevolgen. Bovendien zou het wel eens kunnen gebeuren, werd gezegd, dat de uitvoering van al de in de vestingwet genoemde werken te zware offers van de schatkist eischt, en dat men in geen deele zou kunnen volstaan met de aanvankelijk geraamde som, terwijl onze financiële toestand sedert 1874 niet is verbeterd. Wel werden bij de indiening der staatsbegrooting voor dit dienstjaar de kosten voor de voltooiing van ons vestingstelsel door den Minister van Financiën op elf en een half miljoen geraamd, maar men vreesde algemeen dat die kosten aanmerkelijk hooger zouden stijgen. Alleen voor de Hollandsche waterlinie zal, met inbegrip van het thans geraamde bedrag, ruim 13 miljoen zijn besteed. Bovendien vreesde men dat zelfs dit nog niet het eindcijfer zal zijn. Men maakte zich althans eenigszins bezorgd over de verklaring in de Memorie van Toelichting, pag. 1, dat men de sommen voor deze linie op deze begrooting gebracht *zij een paar punten uitgezonderd*, in allen deele in zeer voldoende toestand zal verkeerren. Men betwijfelde echter of op de bedragen voor volgende begrootingen gereserveerd, volkomen is te bouwen. Zijn de posten, die thans op den toelichtenden staat pag. 2, als *eindverbetering* omschreven worden inderdaad eindposten? Men vreesde dat dit, naar de terminologie van het Departement van Oorlog, niet het geval was. Onder n°. 11 wordt toch voor *eindverbetering* van het fort aan het Hemeltje *f* 100.000 aangevraagd en *f* 70.000 gereserveerd; evenzoo voor *eindverbetering* van de werken aan den Brakelschen dijk op deze begrooting uitgetrokken *f* 150.000, terwijl voor volgende begrootingen overblijft *f* 85.000. Wat is nu *eindverbetering*, wanneer men te gelijk vermeldt dat later toch nog nieuwe credieten zullen moeten worden aangevraagd? Of wordt bedoeld dat men de sommen in beide kolommen uitgetrokken de *eindverbetering* zal kunnen tot stand komen? Maar dan is ook voor de vele posten, die slechts als *verbetering* zijn omschreven, te vreezen dat buiten de thans gemaakte berekening nog nieuwe gelden zullen noodig zijn. Dat de thans (pag. 2 van den toelichtenden staat, 25°.) voor memorie uitgetrokken post voor materieel der genie van aanmerkelijken invloed op het eindcijfer der kosten voor de

nieuwe Hollandsche waterlinie zal zijn, behoeft wel geen betoog en wordt door den Minister, pag. 7 Memorie van Toelichting, zelf erkend.

Maar behalve de Hollandsche waterlinie zullen ook de andere liniën waarschijnlijk veel meer kosten dan waarop aanvankelijk was gerekend. Men wees er op dat de Minister omtrent de stelling van Amsterdam andere plannen had gekoesterd dan de wetgever van 1874, en dat de uitvoering van de daarvoor noodige werken aanmerkelijk meer zou kosten dan door den Minister van Financiën voor de voltooiing van het geheele vestingstelsel is geraamd. Reeds op deze begrooting worden uitgaven voorgesteld voor werken die met de verdediging van die stelling in het nauwste verband staan. Terwijl nog in een der stukken, gevoegd bij de begrooting voor het vestingstelsel voor 1878, dat is van het vorig jaar, omtrent het fort Nieuwersluis werd verklaard: »Volgens het hierbij gevoegde plan van inrichting der stelling Amsterdam, waarbij aan die positie niet die uitgestrekt zal worden gegeven, welke vroeger een punt van overweging heeft uitgemaakt, zal Nieuwersluis geen verbindingspunt vormen der twee hoofdliniën van defensie, namelijk van de Nieuwe Hollandsche waterlinie en van de Amsterdamsche stelling» — las men in de Memorie van Toelichting, dat juist Nieuwersluis het belangrijk vereenigingspunt zal zijn van het noordelijk en zuidelijk gedeelte van de Nieuwe Hollandsche waterlinie, en dat dit fort ofschoon in de werken der linie opgenomen en ook daartoe behoorende, mede deel uitmaakt van de werken der linie van Amsterdam» — »ja er den zuidoostelijken sluitpost van uitmaakt». Welke financieele gevolgen die verandering van opvatting na zich sleepte, kan blijken uit het feit, dat terwijl men in 1877 eene som van f 50.000 voor de »geheele verbetering» van dat fort voldoende achtte, nu niet minder dan nog f 400.000 daarenboven voor hetzelfde verdedigingswerk wordt noodig geacht, waarvan op deze begrooting eene som van f 150.000 wordt uitgetrokken. Aan den eenen kant haalde men deze verandering van zienswijze aan als een bewijs hoe weinig staat valt te maken op de ramingen van het Departement van Oorlog, terwijl van den anderen kant er op gewezen werd, dat, indien deze belangrijk hogere uitgaaf voor het fort Nieuwersluis een gevolg is van de bij den Minister bestaande plannen voor de linie van Amsterdam, eene volledige kennisname van die plannen van groot belang is. Door de goedkeuring van deze begrooting bindt men zich anders tot den aanleg van werken waarvan men evenmin den geheelen omvang kan overzien als de kosten berekenen: kosten wier stipte noodzakelijkheid niet is bewezen en die wellicht door een volgend Minister van Oorlog onnoodig zullen worden geoordeeld.

In alle afdeelingen werd er dan ook op aangedrongen dat de Minister een algemeen plan van de uitvoering der vestingwet met eene globale raming van kosten zal mededeelen, gelijk dit reeds door zijn ambtsvoorganger aan de Kamer was toegezegd, zoo mogelijk met bijvoeging van een eenvoudig kaartje waarop alle defensiewerken duidelijk worden aangegeven en waarop dus de verschillende stellingen gemakkelijk te vinden zijn. Wel waren er leden die het in den Minister prezen, dat hij zich bij de voordracht van de door hem noodzakelijk geachte werken bepaalde tot die, ten wier aanzien hij reeds eene vaste overtuiging bezat en waarvan de kosten van aanleg met juistheid konden worden geraamd; wel keurden anderen meer speciaal goed dat de Minister de hand sloeg aan andere werken dan die welke tot de Nieuwe Hollandsche waterlinie behooren; maar toch was de meening vrij algemeen dat men geen gelden mag toestaan zonder te weten waarvoor men zich verbond. In de tegenwoordige begrooting worden werken aangevraagd die het begin zijn van onbekende uitgaven en die in den toelichtenden staat (pag. 4 2b, 2c, 2d) dan ook grootendeels voor memorie zijn uitgetrokken. Daarmede konden vele leden geen genoegen nemen.

Vooral wenschte men de voornemens te kennen van den Minister ten aanzien van de stelling van Amsterdam; het verschil van gevoelen van deskundigen over den aanleg van die stelling en den omvang der noodzakelijke kosten is zeer groot en maakt nadere inlichting gebiedend noodzakelijk. Maar ook over de verdediging van den IJssel wenschte men 's Ministers denkbeelden te vernemen. Worden

de sperforten, waarvoor de gronden reeds lang aangekocht zijn, noodig geacht of niet? Over de wenschelijkheid om op Westervoort en niet op Doesburg terug te trekken heerscht zooals omtrent zoo menig punt verschil van meening. Met het oog echter op de thans voor de rivierovergangen gevraagde gelden schijnt de wensch naar eenig meerdere zekerheid omtrent de inzichten van den Minister alleszins gerechtvaardigd.

Nog zou men er prijs op stellen de meening van den Minister te kennen omtrent den invloed dien het eventueel aan te leggen kanaal door de Geldersche Vallei, op het defensiestelsel zal uitoefenen.

Waren er leden die meenden dat men van den pas opgetreden Minister niet mocht vergen dat hij reeds nu omtrent zijne plannen met betrekking tot de uitvoering der vestingwet meer inlichtingen gaf dan door hem in de Memorie van Toelichting waren medegedeeld, daartegen werd aangevoerd dat de nieuwe werken veilig van deze begrooting kunnen worden afgenomen en overgebracht op die voor 1880, daar die werken toch niet meer vóór 1° Juli zouden kunnen worden aanbesteed en dan de beste tijd van het jaar voor de aannemers toch reeds is verstreken.

Voor de volgende begrooting kan de Minister een volledig overzicht van zijne voornemens gereed hebben en mag men eene grondige uiteenzetting van zijn gevoelen over de wenschelijkheid van eene herziening der vestingwet verwachten. De Kamer kan dan met kennis van zaken oordeelen, en eene zuivere beslissing worden uitgelokt.

Artikel 1.

Art. 2. Onder verwijzing naar hetgeen hierboven over het fort Nieuwersluis werd gebezigd, herinnerde men dat op den indertijd bij de vestingbegrooting overgelegden staat (Bijlage I der Memorie van Toelichting, 1872—1873, n°. 133) de forten Hinderdam, Kijkuit en Spion als reeds bestaande voorkomen. Die forten, nevens de forten Nieuwersluis en Tienhoven, werden in 1870 bewapend en bewoond. Men meende daaruit te mogen opmaken dat die forten zich in voldoende staat van tegenweer zouden bevinden. Men was daarom teleurgesteld uit de thans ingediende begrooting te ontwaren dat voor de verbetering van die verdedigingswerken niet minder dan *f* 165.000 wordt aangevraagd. Hiertegen werd opgemerkt, dat die forten wel is waar reeds in 1873 bestonden, maar dat toen toch wel degelijk is geweest op de noodzakelijkheid tot verbetering dier werken. Men verwees ten betooge daarvan naar bijlage II van de hierboven aangehaalde wet, en ieder die met den tegenwoordigen toestand der forten bekend is, zal moeten toestemmen dat zij, zooals zij nu zijn ingericht geheel aan het vuur van den vijand zouden zijn blootgesteld. Mocht al voor 30 jaren die toestand voldoende geweest zijn, thans is dit in geenen deele het geval, en men keurde het daarom goed dat de Minister in de eerste plaats met de voltooiing der Nieuwe Hollandsche waterlinie voortging.

Van andere zijde werd evenwel de doelmatigheid van het fort Hinderdam betwijfeld. Ter verdediging van de Vecht daar ter plaatse is zulk een kostbaar verdedigingswerk niet noodig. Is dit echter om een of andere reden wel het geval, dan was, meende men, de vestiging op het Berger Voetpad uit meer dan één oogpunt verkieslijk. Ook van de noodzakelijkheid van het verdedigingswerk bij Maarsseveen waren sommige leden niet overtuigd. Door de droogmaking toch der plassen in die streek is de toegangsweg tot de Vecht niet veranderd. Daarnaast is wel de dijk der droogmakerij aangelegd, maar die is slechts weinig hooger dan de weg en voor geschut geheel onbruikbaar, zoodat, meende men, een ander door de in de Memorie van Toelichting genoemde forten genoegzaam wordt afgesloten. Andere leden echter vonden geen vrijheid den aanleg van dit werk te ontraden en verklaarden met genoegen gezien te hebben dat de daarvoor nu geraamde som aanmerkelijk lager is dan men daarvoor vroeger had noodig geoordeeld.

Welke werken moeten nog tot verbetering der stelling van Honswijk worden aangelegd? Niet alleen op deze begrooting worden voor dit verdedigingswerk gelden aangevraagd, maar ook op de begrooting van Oorlog (men zie pag. 106 van den toelichtenden staat). Op deze begrooting vindt men een post voor verbetering; op die van Oorlog voor onderhoud. Maar waar is de grens tusschen onderhoud en verbetering? Beter ware het, meende men, het geheele bedrag op eene begrooting te brengen. Uit twee begrootingen aan één werk te doen arbeiden is altijd nadeelig voor een richtig beheer van 's lands gelden.

25°. (pag. 2 van den toelichtenden staat.) Dat de thans door den Minister uitgetrokken memoriepost van ver reikende gevolgen kan zijn werd reeds bij de algemeene beschouwingen herinnerd. De Minister schijnt dit zelf meer te gevoelen dan hij het nog onomwonden erkend. Immers de toelichting van den post (pag. 6 der Memorie van toelichting) is eenigszins gewrongen. De werken toch welke in eene tweede verdedigingslijn zijn gelegen, waarvoor de Minister belooft geen gelden te zullen aanvragen, hebben met hetgeen in dezen post bedoeld wordt niets gemeen. Dat de Minister geen gedetailleerde raming kan geven begreep men. Eene globale begrooting van hetgeen naar 's Ministers meening toereikend zou zijn zou men echter van belang achten.

Art. 2a. Veel verschil van gevoelen openbaarde zich over aangevraagde gelden voor de stelling van den Helder. Sommigen waren van oordeel dat door de doorgraving van Holland en de vestiging der marine-etablissemementen te Amsterdam, de stelling aan den Helder hare betekenis had verloren en dat men in elk geval — nu voorgesteld wordt de haven van IJmuiden te versterken — met den verderen aanleg van werken voor genoemde stelling niet, of althans niet in die mate als door den Minister wordt gewild, behoefte voort te gaan. Anderen waren van gevoelen dat de positie van den Helder ook nu nog een van de gewichtigste bleef, omdat, indien de Helder eenmaal in het bezit van den vijand mocht geraken, deze daardoor eene positie zou hebben verkregen waaruit men hem niet gemakkelijk meer zou kunnen verdrijven. De mogelijkheid om dit punt zelfs met diepgaande schepen te naderen, maakte het te meer noodzakelijk, meende men, ook den toegang tot de haven zooveel mogelijk in staat van tegenweer te brengen.

Aangenomen echter de noodzakelijkheid om de stelling van den Helder te verdedigen, is dan, vroeg men, het fort op de Harssens, thans door den Minister voorgesteld, aan te bevelen? Ook hieromtrent was men het niet eens. Sommigen hadden met genoegen gezien dat de Minister dit fort wilde bouwen en teruggekomen was van het vroeger ontworpen plan tot aanleg van een fort op de Laan, dat niet alleen veel kostbaarder zou zijn, maar waarvan de uitvoering, wegens den slappen grond te dier plaatse, veel tijd moest kosten en waarschijnlijk veel teleurstelling zou baren. Het voorgestelde fort op de Harssens zou een uitmuntend verdedigingswerk wezen en het vaarwater van alle naderende schepen, van uit het front geheel bestrijken. Anderen daarentegen waren geenszins ingenomen met het fort op de Harssens. Daar ter plaatse konden geankerde pantserschepen even doelmatig zijn als een vast werk. Bovendien zou dit laatste door de plaatsing beoosten den Helder weinig dienst kunnen doen om de plaats tegen vernieling te beschermen. Wilde men den Helder inderdaad sterk maken, dan zou dat resultaat alleen te verkrijgen zijn door gepantserde forten in zee op de Laan en den Hors bij Texel. Maar dat gaat onze financieele krachten te boven, en men meende van deze zijde dan ook dat voor voldoende verdediging hoofdzakelijk op onze marine en torpedo's moet worden gerekend.

Met het oog op dit opnieuw gebleken verschil van gevoelen, gaven sommige leden den Minister in overweging de aanvraag voorloopig in te trekken en eene deskundige commissie ter fine van onderzoek te benoemen.

Art. 2b. Men vroeg of het waar is, dat uit het fort bij Westervoort niet met vrucht kan worden geschoten wanneer de spoorwegbrug open is. Zoo ja, dan is deze f 50.000 niet noodig voor aanvulling en verbetering, maar tot herstelling van slecht werk en fouten onzer genie.

Art. 2c. De aanvraag voor een fort te IJmuiden gaf aanleiding tot de opmerking dat dit werk een gevolg is van de doorgraving van Holland. Op die indirecte gevolgen wordt meestal geen acht geslagen; men hoopte echter dat de Regeering bij het ontwerpen van publieke werken in het vervolg daaraan meer dan tot nu toe het geval was haar aandacht zou wijden.

Wat het fort zelf aangaat, zoo wenschte men enerzijds onder verwijzing naar hetgeen reeds in het algemeen over de stelling van Amsterdam is aangevoerd, den Minister te vragen of niet speciaal met dit fort kan worden gewacht. Bij de nog bestaande onzekerheid omtrent de voor de stelling van Amsterdam noodzakelijke werken meende men dat het voorzichtiger is niet reeds nu tot den aanleg te besluiten, te meer, omdat men meende dat de toegang tot de haven door aanwending van torpedo's en door hulp van de marine te verdedigen zou zijn. Anderzijds echter had men de aanvraag voor het fort te IJmuiden met genoegen gezien. Om zich met vrucht van torpedo's te kunnen bedienen zal men altijd de ondersteuning van forten behoeven, omdat anders de torpedo's al te gemakkelijk kunnen worden gelicht of onschadelijk gemaakt. Staat het dus vast dat in elk plan van verdediging der stelling van Amsterdam een fort te IJmuiden noodig is, dan kan uitstel slechts tot meerdere kosten leiden. Thans toch zal, waarop reeds vroeger in de Kamer de aandacht gevestigd is, de nog uit het kanaal te baggeren grond bij den aanleg van het fort kunnen worden gebruikt. Men vroeg echter of voor het voorgestelde fort reeds een plan ontworpen is.

Art. 2d. In verband met de wisselvalligheid der rivier en de aan voortdurende verandering onderhevige gesteldheid van het Hellegat en het Ventjagersgaatje is het zeer de vraag of de voorgenomen veranderingen inderdaad verbeteringen zullen zijn. Vooral ook wat aangaat de uitbreiding in de Willemstad aan het torpedowezen gegeven schijnt de hier voorgedragen uitgave voor uitstel vatbaar.

Art. 2e. Ook deze uitgave schijnt te kunnen worden uitgesteld. Bij den toestand waarin zich de nieuwe Maasmond bevindt is van die zijde, meende men, vooralsnog weinig gevaar te duchten en zou het niet veel moeite kosten door het opwerpen van eenvoudige batterijen, door torpedo's en versperringen aan weinig diepgaande schepen den toegang tot dien waterweg te beletten. Diepgaande schepen zullen uit den aard der zaak vooreerst geen gevaar opleveren.

Aldus vastgesteld 29 April 1879.

HEYDENRIJCK.
VIRULY VERBRUGGE.
DE BRUYN KOPS.
PATIJN.
VAN DER SCHRIECK.

REGELING VAN DE OPLEIDING EN DE BEVORDERING DER OFFICIEREN VAN DEN GENERALEN STAF.

VERSLAG VAN HET TWEDE ONDERZOEK.

§ 1. In één der afdelingen werd door een aantal leden geklaagd dat het gewijzigd ontwerp, zóó spoedig nadat het gedrukt en aan de leden rondgedeeld was, in de afdelingen behandeld werd, dat de tijd tot behoorlijk en nauwgezet voorafgaand onderzoek had ontbroken.

§ 2. Algemeen had men zich van eene nadere bespreking der hoofdbeginselen van het ontwerp, welke reeds bij het eerste onderzoek werden behandeld, onthouden. Vele leden gaven daarbij met ingenomenheid te kennen dat naar hunne meening een aantal bezwaren, waarop in het voorloopig verslag gewezen is zijn weggenomen en vele bezwaren die aan eene wettelijke regeling van dit onderwerp kunnen verbonden zijn, zijn vermeden. Ook de redactie van sommige artikelen is verbeterd en duidelijker gemaakt.

§ 3. Bijna algemeen had men met genoegen gezien dat de Minister thans voorstelt *bij de wet art. 11* van de wet op de Militaire Academie te wijzigen in dien zin, dat er twee scholen zullen zijn: eene *applicatieschool* en eene *krijgsschool*. Wel bestond verschil van gevoelen over de vraag of deze splitsing niet reeds, zonder nadere wijziging, met bedoeld art. 11 zou zijn overeen te brengen en of derhalve 's Ministers voorganger al dan niet die splitsing te recht bij Koninklijk besluit had in het leven geroepen; maar juist ook met het oog op dat gebleken verschil van meening, werd de thans door dezen Minister voorgestelde wettelijke regeling goedgekeurd.

Maar, werd gevraagd, moet nu het intitulé van de wet en zelfs de rangschikking der artikelen niet worden veranderd, in verband met de zeer belangrijke wijziging die het wetsontwerp heeft ondergaan? Het is thans een wetsontwerp, »tot oprichting eener krijgsschool en tot regeling van de opleiding en de bevordering der officieren van den generalen staf». Het 2e lid van art. 4 zou art. 1 moeten worden en kon gelijklopend zijn met het 1e lid van art. 11 der wet op de Militaire Academie. Of wil men de artt. 1, 2, 3 en het 1e lid van art. 4 laten voorafgaan, dan zou toch niet de oprichting eener krijgsschool in eene alinea van dit laatste artikel moeten verscholen worden, maar daartoe zou een nieuw artikel moeten dienen.

Enkele leden, ofschoon wettelijke regeling der krijgsschool evenzeer op prijs stellende, zouden het verkieslijk hebben geacht dat de wijziging der wet op de Militaire Academie bij een afzonderlijk wetsontwerp ware voorgesteld. Daartegen werd echter opgemerkt dat het misschien regelmatig zou zijn geweest dien weg in te slaan, maar dat de wijze waarop de Minister thans tot regeling bij de wet wenscht te geraken, zeker meer practisch is en meer bevorderlijk aan eene spoedige afdoening van zaken. Hierover was men het van beide zijden eens dat deze wijziging niet mocht in verband gebracht worden met de herziening der wet op de Militaire Academie die in 1882 zal moeten plaats vinden.

De wenschelijkheid om de opleiding van de officieren van den generalen staf bij de wet te regelen vond bij enkele leden een nieuwen grond in de omstandigheid dat deze Minister blijkens pag. 1 der Memorie van Beantwoording nu weer eene regeling dier opleiding voorstelt, in hoofdzaak overeenkomende met eene regeling bij Koninklijk besluit van 28 Juli 1875, welke door 's Ministers ambtsvoorganger als onvoldoende geheel was verworpen. In de Memorie van Toelichting (zitting 1877—1878, 149, 3) pag. 1 en 2, zegt de toenmalige Minister: »en zoo gelden dan nu weder sedert 1875» — dat is sedert het Koninklijk besluit van den 28sten Juli 1875, n°. 10 — »voor de aanvulling van den generalen staf de oude, door de ondervinding veroordeelde, overal verlaten regelen. Het is in het belang van het leger met dit verouderde stelsel voor goed te breken.» In de Memorie van Beantwoording (zitting 1878—1879, 32, 1) pag. 1, noemt deze Minister daarentegen de regeling van het Koninklijk besluit van den 28sten Juli 1875, n°. 10 »eene regeling, die uitmuntend gewerkt en tot den bloei dezer inrichting (de krijgsschool) veel bijgedragen heeft».

Nu wil men gaarne erkennen dat de tegenwoordige Minister, die toenmaals aan het hoofd der stafschool stond en de hierbedoelde hervorming heeft moeten helpen invoeren, een alleszins bevoegd beoordeelaar is, maar toch wordt het voor leeken bij zooveel verschil van inzicht tusschen deskundigen moeilijk een bepaald oordeel over de zaak te vestigen. Hoe men dus ook over de zaak zelve moge denken, zij mag, meende men, in geen geval langer aan de telkens afwisselende inzichten van de Ministers van Oorlog worden overgelaten.

§ 4. Leden, die niet genegen waren om de uitgaven van het Departement van Oorlog op eenigerlei wijze te helpen verhoogen, wenschten eene bepaalde opgaaf van de *kosten* der krijgsschool. De Minister zegt wel (pag. 3 der Memorie van Beantwoording) dat de wet geene *buitengewone* offers van de schatkist vordert, maar die uitdrukking achtte men niet zeer geruststellend. De Minister zegt verder dat deze krijgsschool geene noemenswaard grooter uitgaven zal veroorzaken, dan de krijgsschool tot dusver vorderde. Maar welke krijgsschool bedoelt hier in de laatste plaats de Minister? Die van het Koninklijk besluit van 1878, waarvoor de uitgaven nog nooit zijn gevoteerd, of die van de krijgsschool volgens het besluit van 1875? Nauwkeurige opgaven omtrent een en ander worden wenschelijk geacht.

Art. 1. Door de wijziging, die het artikel heeft ondergaan, wordt nu de weg weer geopend om kolonels bij den staf te behouden als een opperofficier chef is. Is dit wenschelijk of noodig?

Dat hier »opperofficier» staat terwijl in de bij Koninklijk besluit vastgestelde organisatiën van den generalen staf van 1868 en 1873 (*Rec. Milit.* pag. 251 en 278) generaal-majoor voorkomt, werd door sommige leden met genoegen opgemerkt. Daardoor toch wordt de mogelijkheid geopend om den chef van den generalen staf ook tot luitenant-generaal te bevorderen, eene bevordering die bij de allergewichtigste en omvangrijke taak aan bedoelde betrekking verbonden, alleszins billijk kan zijn, terwijl het niet wenschelijk en ook niet rechtvaardig is, dat de chef van den staf, alleen om zijne betrekking, bij bevordering van andere generaals-majoor zou moeten worden voorbijgegaan.

Op de vraag in het Voorloopig Verslag gedaan, of er ook niet een sous-chef zal moeten wezen die bij onstentenis van den chef onmiddellijk kan optreden, heeft de Minister niet geantwoord. Men vleide zich dat de Minister alsnog de daar ontwikkelde bezwaren zou wederleggen.

Artt. 2 en 3. De bedenkingen, voorkomende op pag. 9 en 10 van het Voorloopig Verslag, zijn, meende men, in de Memorie van Beantwoording pag. 3 en 4 slechts gedeeltelijk wederlegd. Men vertrouwde gaarne dat deze Minister steeds zal handelen zooals daar ter plaatse wordt gezegd. En datzelfde mag verwacht worden van volgende Ministers, ook al ontbreekt de waarborg der wettelijke sanctie. Maar juist omdat het blijft afhangen van het goede inzicht en het beleid van het uitvoerend gezag of de bepaling die thans in de wet wordt opge-

nomen, eene practische, ja uitvoerbare bepaling zal zijn, schijnen de artikelen, die hier worden voorgedragen, overbodig. Evenzeer als de aard der zaak medebrengt dat voor den chef van den staf reeds in vreedstijd een hoofdofficier wordt aangewezen, die alle eigenschappen bezit, welke in den chef van den staf bij het veldleger vereischt worden, evenzeer schijnt het ook in den aard der zaak te liggen, dat de chef, die zich in vreedstijd sedert jaren heeft kunnen en moeten voorbereiden, in oorlogstijd ook actief optrede.

Men was dus van deze zijde nog niet overtuigd, dat de hier voorgestelde bepalingen, die bovendien *met de opleiding en bevordering der officieren van den generalen staf* slechts in een zijdelings verband staan, wenschelijk en nuttig waren. In elk geval zou men in art. 2, in stede van »dan treedt enz.», liever lezen: »is de chef van den generalen staf in den regel bestemd om bij het hoofdkwartier van het leger te velde op te treden». Overigens refereerde men zich aan hetgeen reeds in het Voorloopig Verslag dienaangaande is opgemerkt.

In art. 3 zou het grammaticaal juist zijn, in plaats van »is ... toegevoegd» te lezen: »wordt ... toegevoegd»;

Art. 4. »De geschiktheid voor eene benoeming ... wordt verkregen», achtte men eene vreemde redactie. Men is voor een *betrekking* al of niet *geschikt*; voor eene benoeming kunnen *voorwaarden* of *vereischen* gesteld worden.

Dat de *krijgsschool* geheel los wordt gemaakt van de *applicatieschool* werd door vele leden toegejuicht. Wanneer er eene *krijgsschool* zijn moet dan is het wenschelijk dat deze eene geheel zelfstandige en van de Koninklijke Militaire Academie onafhankelijke inrichting zij. Men erkende echter, onder referte aan hetgeen reeds bij de algemeene beschouwingen dienaangaande was opgemerkt, dat wettelijke regeling van de *krijgsschool*, die in zeker opzicht als een complement van de Militaire Academie kon worden aangemerkt, daarom niet minder noodig was.

Hoewel het beginsel van vrije studie dat hier gehuldigd wordt, door vele leden boven de dressuur voor een examen verkieslijk wordt geacht, waren er toch anderen die het examen althans voor de hoofdvakken wilden behouden, ten einde willekeur bij beoordeeling van geschiktheid onmogelijk te maken. Weder anderen achtten in den regel een examen niet wenschelijk, maar wilden toch de gelegenheid om bij den generalen staf te worden geplaatst voor hen die zichzelf de voldoende bekwaamheid hadden weten eigen te maken, buiten den cursus bij de *krijgsschool* om, door het afleggen van een examen openlaten. Daartegen werd echter aangevoerd dat dergelijke bepaling zou blijken volkomen overbodig te zijn, omdat het wel niet mogelijk zal wezen elders dan aan de *krijgsschool* de uitgebreide kennis op te doen die men van de staf-officieren verlangt.

3e lid. Vrij algemeen wenschte men zekerheid te erlangen omtrent de plaats waar de *krijgsschool* zal zijn gevestigd. Velen wenschten daarom de gemeente in de wet te zien aangewezen. Daardoor zou men kostbare verplaatsing voorkomen, en de mogelijkheid worden afgesneden, dat de plaats der vestiging gekozen worde met het oog op de tijdelijke hulp van gemeentebesturen.

Hetzelfde verschil van gevoelen dat gebleken was bij de behandeling van het wetsontwerp tot de definitieve vaststelling van hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1879 omtrent de plaats die het meest voor de vestiging der school behoort in aanmerking te komen, openbaarde zich ook thans. Te dien opzichte kan dus naar hetgeen daaromtrent in het Voorloopig Verslag over dat ontwerp is medegedeeld worden verwezen.

Art. 5. Het had de aandacht van vele leden getrokken dat het aantal bij dit artikel opgenoemde vakken, zeer groot is. Sommige onderdeelen van kennis, die tot de algemeene ontwikkeling van een beschaafd man behooren en die ook reeds op de Militaire Academie onderwezen worden, zouden in het programma kunnen gemist worden. Van verschillende zijden werd de meening verdedigd dat althans de *Staathuishoudkunde*, die de Minister boven de vakken, in het besluit van 1878 opgenoemd, heeft opgenomen, zou kunnen vervallen. Door sommige leden werd aanbevolen om zich omtrent de voldoende kennis in sommige vakken, bijv. die

genoemd onder *t* en *u*, door een eenvoudig admissie-examen te vergewissen. Anderen meenden echter dat dit met het oog op de opleiding die velen bij de korpsen genieten, en op vele in Oost-Indië bevorderde onderofficieren, niet raadzaam zou zijn.

Van andere zijde had men geen bezwaar tegen het uitgebreide programma, dat men, met het oog op de diensten, die van stafofficieren zullen gevorderd worden, eerder nog zou willen uitbreiden. Bij het onderwijs in de vreemde talen zou hare letterkunde moeten vermeld worden, en ook de Nederlandsche letterkunde mag niet worden gemist. Ook kwam onderwijs in het Maleisch wenschelijk voor. Evenzeer zou men bijzondere vermelding wenschelijk achten van de studie van het vloeiend en gemakkelijk spreken der vreemde talen, met het oog op zendingen in den vreemde, die allicht aan stafofficieren zullen worden opgedragen. Tegen de bezwaren geopperd tegen de uitgebreidheid van het programma werd van deze zijde herinnerd dat in art. 5 het onderwijs voor beide cursussen, welke naar art. 6 aan de krijgsschool zullen gehouden worden, wordt geregeld, maar dat het bijwonen van alle vakken naar art. 7 zelfs in elken cursus niet verplicht zal zijn. Zoo zijn bijv. scheikunde, technologie en warenkennis voor intendanten onmisbaar, al wilde men gaarne toegeven dat de opmerking dat men niet al te zeer in onderdeelen moest afdalen, gegrond is.

Sommige leden hadden bedenking tegen de slotlinea van dit artikel. Het onderwijs moet, hoe het ook geregeld worde, niet afhankelijk zijn van de wisselende inzichten van de opvolgende Ministers van Oorlog. Zijn er bezwaren om de zaak definitief bij de wet te regelen, dan zou de uitbreiding toch altijd bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur moeten geschieden. Daartegen werd echter aangevoerd dat den Minister eenige speling moet gelaten worden om naar de behoeften, die met de omstandigheden veranderen, ook de indeeling van het onderwijs te wijzigen. Men herinnerde er bijv. aan hoe in den laatsten tijd de leer van aanval en verdediging van vestingen, welke vroeger onder de versterkingskunst begrepen was, zoo omvangrijk is geworden dat zij als een afzonderlijk vak moet worden vermeld.

Onder lit. *g* wordt genoemd *oorlogspolitiek en de oorlogsgebruiken*. Sommige leden wenschten liever *oorlogsrecht*, dat een onderdeel is van het volkenrecht te lezen. Andere leden hadden vrede met *oorlogspolitiek* omdat in den oorlog van geen *recht* kan sprake zijn, waarop het wederantwoord was dat de rechten van particulieren en neutralen ook in den oorlog worden erkend en geëerbiedigd. Men vroeg echter juist met het oog daarop of onder de benaming *oorlogspolitiek* de beginselen van het volkenrecht mede begrepen zijn. Zoo niet, dan zou het wenschelijk zijn dit nog als een afzonderlijk vak op te nemen. De volkenrechtelijke beginselen omtrent een aantal aangelegenheden — bijv. omtrent de blokkade en omtrent de rechten en verplichtingen van neutralen, waar deze zich in het land waar de oorlog gevoerd wordt of omgekeerd op neutraal terrein bevinden, maar tegenover belangen van een der oorlogvoerende partijen — waren voor stafofficieren die dikwijls zelfstandig zullen moeten handelen, zelfs in ons land onmisbaar. Men wees bijv. op de volkenrechtelijke vragen waartoe de neutraliteit der Schelde aanleiding zou kunnen geven en reeds gegeven heeft.

Er werd gevraagd hoeveel leeraren er wel noodig zullen zijn. Bij het tegenwoordig bovendien stelsel van specificatie van onderwijskrachten, zal het aantal aanzienlijk kunnen zijn.

Artt. 9 en 10. De bepalingen van deze artikelen schijnen de mede-onderteekening der wet door den Minister van Koloniën noodzakelijk te maken. Ook de wet op de Militaire Academie droeg die mede-onderteekening.

Art. 6. Het beginsel in de 1e alinea van dit artikel vastgesteld, werd door vele leden toegejuicht. Het onderwijs voor een klein aantal leerlingen levert in den regel gunstiger resultaten dan wanneer vele leerlingen te zamen worden onderwezen, en de meer deugdelijke kennis zal, bij den terugkeer der onderwezenen bij de korpsen, veel nuttiger zijn dan wanneer een grooter aantal oppervlakkiger waren opgeleid.

Daarom drong men er dan ook op aan, dat in de tweede alinea ditzelfde heilzame beginsel zal worden gehuldigd.

Kunnen officieren van alle wapenen worden toegelaten, werd gevraagd, om den cursus geheel of gedeeltelijk bij te wonen? Het zou bij voorbeeld wenschelijk zijn de gelegenheid tot opleiding open te stellen voor officieren der mariniers en de marine-officieren. In den Fransch-Duitschen oorlog hebben marine-officieren belangrijke betrekkingen in de vestingen bekleed.

Art. 10. Sommige leden wenschten den omvang van het toelatings-examen bij de wet vastgesteld te zien. Anderen gaven de voorkeur aan vaststelling bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur. In elk geval, hierover was men het eens, moeten de eischen bij het toelatings-examen der cadetten niet zooals in 1878 heeft plaats gehad telkens kunnen veranderd worden.

Eenerzijds wilde men het examen een vergelijkend examen doen zijn, opdat alleen de bekwaamsten zouden toegelaten en bevoorrechtiging afgesneden worden. Anderzijds achtte men dit niet practisch. Nu eene nieuwe zaak moet worden ingevoerd, is het verkieslijk in den beginne de regeling aan de prudentie van den Minister over te laten.

Art. 11. In de instelling van inspecteur of opzichter boven den directeur zagen vele leden weer het scheppen van eene betrekking, die zeer wel kon gemist worden en zeker weer kosten zou na zich slepen, in den vorm van toelagen, bureaukosten, inspectiereizen. Ook zijn niet wenschelijke geschillen tusschen hem en den directeur geenszins ondenkbaar. De Minister houde toezicht en late dit telkens verrichten, wanneer en door wien hij goedvindt. Sommigen wenschten het toezicht te zien opgedragen aan den chef van den generalen staf.

Art. 13 tot 16. Hier wordt, meenden sommige leden, in plaats van een eind-examen een geheim rapportenstelsel ingevoerd, dat niet zonder gevaar schijnt te zijn. Anderen waren van oordeel, dat van bevoorrechtiging moeilijk sprake zal kunnen zijn, waar de beoordeeling over zooveel schijven zal loopen als hier wordt voorgesteld.

De taak voor de in art. 14 bedoelde commissie is ten hoogste moeilijk. Zal zij de betrokken officieren kunnen hooren?

Sommigen wenschten dat ieder aspirant van het rapport, zoover hemzelf betreft, inzage zou kunnen bekomen.

Het afschaffen van het brevet achtte men eene der zeer nuttige wijzigingen die het wetsontwerp heeft ondergaan, doch de redactie laat nog wel iets te wenschen over, en de officieele verklaring van geschiktheid voor den generalen staf heeft naar het gevoelen van sommige leden nog al te veel van een brevet dat wel niet wordt uitgereikt, maar toch wordt verleend. Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd dat de rapporten betrekkelijk de al of niet geschiktheid geheim blijven, welke geheimhouding echter, was het wederantwoord, door de openbaar gemaakte beslissing althans ten deele wordt verbroken.

Art. 13. Men vroeg waarom de hier bedoelde commissie uitsluitend uit militaire leeraren der school zal zijn samengesteld. De mogelijkheid dat ook onder burgerleeraren geschikte personen voor bedoelde betrekking zullen kunnen gevonden worden is toch niet uitgesloten. Wenschelijk komt het daarom voor den Minister in de keuze dier personen geheel vrij te laten.

Art. 15. Wordt met *»wetenschappelijke kennis»* iets anders bedoeld als met *»kennis»* in art. 13?

Met genoegen werd opgemerkt dat het rapport niet zal behelzen eene beoordeeling *of* maar *in hoever* elk officier geschikt wordt geacht voor den generalen staf, de intendance of *»de vervulling van sommige betrekkingen in het leger»*. Wat de Minister echter met deze laatste eenigszins zonderlinge uitdrukking bedoelt, zou men gaarne nader zien toegelicht.

Art. 15. Dit artikel zou, meenden eenige leden, kunnen vervallen, omdat de hier genoemde officieren toch wel zullen geacht worden te behooren tot diegene welke bedoeld zijn in art. 5 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad n°. 428*).

Art. 16. Ook dit artikel is, meende men, overbodig. De hier bedoelde officieren hebben toch geen *recht* op plaatsing bij den staf verkregen? Men passeere ze eenvoudig bij ongeschiktheid. Of staat het artikel in verband met hunne promotie in het algemeen volgens art. 15?

De redactie »*geschiktheid voor eene benoeming*» achtte men niet gelukkig.

Men vroeg wie de zaak bij de commissie aanhangig zal maken.

Art. 17. De woorden »*minstens een*» kunnen vervallen. De mindere geschiktheid zou toch reeds vroeger kunnen blijken.

Art. 20. Men vroeg of één jaar niet te weinig is. Daarop werd geantwoord, dat in één jaar de geheele kring van oefeningen kan worden afgehoopen.

Art. 21. Vele leden konden zich met dit artikel niet vereenigen.

Men gaf in bedenking het artikel te lezen: »De kapiteins en hoofdofficieren van den generalen staf kunnen door Ons bij het wapen, waarvan zij afkomstig zijn, worden teruggeplaatst of bij het wapen der intendance, mits op hun verzoek, worden overgeplaatst.» Daardoor zou men voorkomen, dat officieren van het wapen waarbij de stafofficier in hooger rang wordt geplaatst in hunne billijke verwachtingen zullen worden gekrenkt.

De staf is een *open* dienstvak. Daarom diende bij dit artikel gevoegd te worden: »Zij kunnen in dat geval niet tot bevordering in aanmerking komen dan wanneer zij voldaan hebben aan de vereischten, gesteld in art. 20 dezer wet».

Art. 22. De woorden »die geacht kunnen worden, afkomstig te zijn», veronderstelling wordt uitgesloten door art. 15. De woorden kunnen dus vervallen.

Sommigen wilden de bepaling geheel doen vervallen. Zij behoort naar hunne meening niet in deze wet te huis, maar past meer in het kader der wet van 1851 (*Staatsblad* n°. 128). Anderen wenschten haar te behouden ook omdat zij meenden dat zonder zulk een voorschrift slechts weinig officieren zich voor den staf zouden aanmelden.

In elk geval diende in de wet te zijn uitgedrukt, wat ongetwijfeld bedoeld is, onder »*jongere officieren*» verstaan worden de jongeren naar hunne *aanstelling* en niet naar hunnen *actueelen rang*.

Art. 23. Men vroeg of officieren van het leger hier te lande, die niet zijn gekomen van de Militaire Academie, niet op de applicatieschool zullen mogen worden toegelaten. Van andere zijde werd opgemerkt, dat toelating tot de applicatieschool, die alleen voor de genie en artillerie is bestemd, niet denkbaar is voor niet aan de Academie opgeleide officieren, omdat in den lande de gelegenheid gemist wordt om de kennis voor het in dat geval wenschelijke examen op te doen.

De redactie van beide alinea's stemt niet volkomen overeen. Volgens de eerste alinea schijnt de applicatieschool uitsluitend bestemd tot voortzetting der studiën der van de Koninklijke Militaire Academie afkomstige officieren der artillerie en genie. In de tweede alinea wordt vermeld, dat de cursus *verplichtend* is voor de luitenants van genoemde wapens van het leger hier te lande, die voortaan hunne opleiding aan de Academie zullen ontvangen. Het heeft dus den schijn of de cursus, hoewel niet *verplichtend* voor anderen, toch voor anderen *openstaat* of *bestemd* is.

Staatsblad »n°. 41» moet zijn »141».

Art. 24. Sommige leden wilden alleen de reeds bestaande privilegiën handhaven. Anderen meenden dat hier niet meer privilege gegeven wordt dan toch reeds kan worden toegekend.

Art. 27. Eene zonderlinge onregelmatigheid werd gezien in de bepaling dat het examen bedoeld bij art. 10 het eerst zal gehouden worden in de maand September 1879, terwijl de wet eerst in werking zal treden 1 October 1879.

De Commissie van Rapporteurs, in het Reglement van Orde aanleiding vindende om van het tweede afdelingsonderzoek van dit wetsontwerp een verslag op te maken, vleit zich echter dat de Minister moge kunnen goedvinden de geopperde

bedenkingen, voor zoover hij wenschelijk of noodig acht, alsnog schriftelijk te beantwoorden.

Aldus vastgesteld den 9den Mei 1879.

VAN DELDEN.
 FROGER. (1)
 DE CASEMBROOT.
 VAN DER SCHRIECK.
 PATIJN. (1)

TWEEDE MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

§ 1. De ondergeteekende wil gaarne gevolg geven aan den wensch van de Commissie van Rapporteurs, uitgedrukt aan het slot van haar Verslag van 9 Mei jl., om de daarin geopperde bedenkingen alsnog schriftelijk te beantwoorden.

Met genoegen heeft hij ontwaard, dat de veranderingen, in het oorspronkelijk wetsontwerp gebracht, door vele leden met ingenomenheid zijn begroet, en dat verschillende bezwaren, waarop in het Voorloopig Verslag is gewezen, door die wijzigingen werden geacht te zijn opgeheven.

§ 2. (2e alinea van § 3 van het Verslag). Ten einde het verband met het oorspronkelijke wetsontwerp zooveel mogelijk te bewaren, vermeent de ondergeteekende geen verandering in het intitulé van de wet en in de rangschikking der artikelen te moeten aanbrengen.

Hij heeft er echter geen bezwaar tegen, om van de 2e en 3e alinea van art. 4 een afzonderlijk artikel te maken, en zulks te minder, omdat hij daardoor gelegenheid vindt beter te doen uitkomen, dat de krijgsschool geenszins uitsluitend tot vorming van officieren voor den Generalen Staf bestemd is, maar dat zij eene inrichting moet zijn voor hooger militair onderwijs, in ruimeren zin.

Dat de regeling der *opleiding* voor den Generalen Staf, zooals die in het gewijzigd wetsontwerp wordt voorgesteld, door 's Ministers ambtsvoorganger als geheel onvoldoende zou zijn gekenschetst, is minder juist. Uit de in het Verslag (4e alinea van § 3) aangehaalde woorden uit de Memorie van Toelichting van dien Minister blijkt duidelijk, dat die woorden slechts betrekking hadden op de *aanvulling* van den generalen staf, en wel bepaaldelijk op de strekking van het Koninklijk besluit van 28 Juli 1875, n°. 10, om die aanvulling van eene voorbereidende opleiding aan staf- of krijgsschool, en van verdere bindende regelen los te maken. Dat de ondergeteekende echter — evenzeer als bedoelde zijn ambtsvoorganger — een vast stelsel van aanvulling voor den generalen staf noodzakelijk acht, daarvoor pleit deze gewijzigde wetsvoordracht.

De inrichting van de krijgsschool, zooals die bij het bovenvermelde Koninklijk besluit — naar de adviezen van den ondergeteekende — werd geregeld, verdient evenwel, naar zijn gevoelen, bepaaldelijk de voorkeur boven die, welke door den vorigen Minister van Oorlog, bij Koninklijk besluit van 14 Maart 1878 (*Staatsblad* n°. 17) werd tot stand gebracht. Op eerstbedoelde regeling doelde de verklaring in de Memorie van Beantwoording, «dat zij uitmuntend heeft gewerkt en niet weinig tot den bloei der inrichting heeft bijgedragen».

Te dien aanzien acht de ondergeteekende terugkeer tot den toestand van 1875 alleszins wenschelijk en gerechtvaardigd.

Het is hem aangenaam, dat hij daarbij de meening van vele leden der Kamer aan zijne zijde heeft, die — blijkens het Voorloopig Verslag — den tweearigen cursus, de eindexamens, de brevetten en andere zaken, die bij de regeling van 1875 *niet* bestonden, maar bij die van 1878 zijn ingevoerd, afkeurden.

(1) Benoemd bij het 2e onderzoek in plaats van de heeren VAN WASSENAER VAN CATWIJCK en SICKESZ.

§ 3. Aan het verlangen van de Kamer om eene nauwkeurige opgaaf te ontvangen van de kosten, die in de toekomst voor de krijgsschool zullen worden gevorderd, vermeent de ondergeteekende te kunnen voldoen door de mededeeling, dat die kosten ongeveer zullen overeenkomen met het bedrag, dat in de definitieve Oorlogsbegroting over 1879 voor de krijgsschool zoo gedetailleerd mogelijk is geraamd.

Eene *volkomen zuivere* berekening van de jaarlijksche uitgaven is niet te maken, omdat die uitgaven afhankelijk zijn van het aantal leerlingen, van de vergoedingen die aan burgerleeraren moeten worden uitgekeerd, enz.

Met genoegzamen grond kan intusschen worden verklaard, dat, zoo in de toekomst de kosten der krijgsschool het voor 1879 geraamde bedrag mochten overtreffen, het verschil slechts weinige honderden guldens zal bedragen, en dat dus die inrichting, van zoo uitgebreid nut, aan het Rijk op niet meer dan f 13.000 à f 14.000 'sjaars zal komen te staan (1).

Gedurende de regeling van 1875 hebben de kosten van de krijgsschool de som van f 11.000 'sjaars niet overschreden.

Her getal leerlingen was toen hoogstens 28, terwijl dit bij de ontworpen wettelijke regeling 39 zal kunnen bedragen. De mededeeling welke in de Memorie van Beantwoording werd gedaan, dat de krijgsschool volgens de bepalingen dezer wet, geene noemenswaard grootere uitgaven zal veroorzaken dan daarvoor tot dusverre werden gevorderd, is, naar de meening van den ondergeteekende, door het vorenstaande voldoende toegelicht. De woorden „tot dusverre” hadden betrekking op de regeling van 1875.

Art. 1. De redenen waarom, zooals in de Memorie van Beantwoording is vermeld, de samenstelling en sterkte van den generalen staf niet in de wet behooren te worden geregeld, gelden ook, om niet thans reeds uit te maken, of er al dan niet immer een kolonel bij dien staf moet zijn.

Dat bij ontstentenis van den chef van den generalen staf onmiddellijk in diens functiën moet kunnen worden voorzien, is duidelijk. De ondergeteekende acht het echter daarvoor niet noodig bij de wet de betrekking van sous-chef in het leven te roepen.

Hij heeft intusschen reeds nu de officieren doen aanwijzen voor de verschillende betrekkingen, die bij het uitbreken van een oorlog bij den generalen staf moeten worden vervuld. Die aanwijzingen zullen voortaan worden bijgehouden. Er is dus ook bepaald welke hoofdofficier c. q. den chef van den generalen staf, als chef der IIe afdeling van het Departement van Oorlog moet vervangen.

Komt de chef van den generalen staf bij het veldleger te ontbreken, dan neemt — evenals bij elke andere autoriteit zoude geschieden — de in ouderdom van rang op hem volgende officier van het korps, die in het hoofdkwartier aanwezig is, de betrekking waar, tot dat in de vervanging definitief zal zijn voorzien. Aan de eischen van den dienst wordt alzoo in dit opzicht voldaan.

Artt. 2 en 3. De ondergeteekende wil gaarne trachten de bedenkingen weg te nemen die — ook na de veranderde redactie — nog tegen deze artikelen schijnen te bestaan.

Voor de leden, die vreezen dat de chef van den generalen staf, door zijne plaatsing aan het Departement van Oorlog, te veel met bureauwerk zal worden overladen, moge de mededeeling dienen, dat door den ondergeteekende maatregelen zijn genomen, waardoor die chef — evenals de inspecteurs der wapens en chefs van diensten — zich uitsluitend met de meer gewichtige dienstzake-gelegenheden kan bezig houden, terwijl de leiding van het bureauwerk meer aan den sous-chef der afdeling verblijft.

(1) De *traktementen* van het militaire personeel der krijgsschool kunnen niet gerekend worden tot de kosten der inrichting te behooren. Voor zoover die officieren thans niet reeds tevens andere diensten vervullen, zouden ze — indien ze niet aan de krijgsschool waren verbonden — in andere functiën werkzaam en bezoldigd zijn, daar die officieren toch voor oorlogstijd niet gemist kunnen worden.

Voor de samenstelling van het bureau van den chef van den generalen staf in oorlogstijd, zal kunnen worden beschikt over de stafofficieren die in vreedstijd werkzaam zijn in verschillende speciale betrekkingen, welke bij het uitbreken van den oorlog kunnen worden opgeheven.

Ook bij de afdeeling Generale Staf van het Departement van Oorlog, kan na mobilisatie van het leger, met een geringer aantal stafofficieren dan in vreedstijd worden volstaan, daar alsdan vele werkzaamheden — ten aanzien van onderwijs, oefening enz. — vervallen.

Er is alzoo voldoende stof om behoorlijk te kunnen voorzien in de behoefte aan het personeel stafofficieren, dat aan den chef van den generalen staf bij het leger te velde moet zijn toegevoegd.

Wat eene *reserve* van stafofficieren aangaat, deze zal geleidelijk worden verkregen in de officieren die, wel is waar de geschiktheid voor den generalen staf — volgens de voorschriften dezer wet — hebben verkregen, maar wegens het ontbreken van vacatures daarbij niet zijn geplaatst. Het zou te kostbaar zijn en geen nut hebben, om deze officieren in vreedstijd boven de formatie van hunne korpsen te voeren.

Ook van hen zullen, bij het uitbreken van een oorlog, velen, die speciale betrekkingen vervulden — welke alsdan worden opgeheven — vanzelf voor andere diensten beschikbaar komen.

In de eerste der in het Verslag voorgestelde wijzigingen ziet de ondergeteekende geen verbetering van de redactie van art. 2; daarentegen kan hij zich wel vereenigen met het denkbeeld om in art. 3 het woordje «is» te vervangen door «wordt».

Art. 4. Naar aanleiding van de in het Verslag gemaakte opmerking betreffende de redactie der 1e alinea van art. 4, wordt ter vervanging daarvan in de bij dit Antwoord gevoegde Nota van wijziging eene andere zinsnede voorgesteld, waarin het hier vast te stellen beginsel duidelijker is uitgedrukt.

De ondergeteekende kan zich niet vereenigen met het gevoelen van de leden die zouden wenschen dat de gelegenheid om bij den generalen staf te worden geplaatst, werd opengehouden voor officieren die, zonder een cursus van de krijgsschool te hebben bijgewoond, door het afleggen van een examen van voldoende bekwaamheid voor dat dienstvak zouden hebben doen blijken. Bij hetgeen te dier zake in het Verslag is vermeld, wenscht de ondergeteekende te voegen, dat het krijgsgestuur van de officieren die bij den generalen staf worden geplaatst, bepaalde waarborgen moet hebben verkregen, niet alleen van wetenschappelijke ontwikkeling en van kennis, maar ook van practische bruikbaarheid en van karakter.

Die waarborgen kunnen uitsluitend door het afnemen van een examen, onmogelijk worden verkregen.

De ondergeteekende vermeent, dat eene bepaalde plaats, waar de krijgsschool behoort te worden gevestigd, in de wet niet moet worden aangewezen.

Art. 5. De vakken waarin, volgens de bepaling van dit artikel, aan de krijgsschool onderwijs zal worden gegeven, omvatten zoowel die welke voor den algemeen krijgskundigen cursus zijn bestemd, als die waarin aan den cursus voor intendance moet worden onderwezen.

Voor elk dezer beide cursussen afzonderlijk, is het aantal vakken alzoo geringer, dan uit de opsomming in het artikel schijnt te zijn afgeleid. De ondervinding aan de vroegere krijgsschool voor officieren heeft getoond, dat men in dit opzicht niet te ver is gegaan. Verder wordt herinnerd dat — zooals reeds bij de toelichting van art. 7 in de Memorie van Beantwoording is vermeld — het bijwonen der lessen geenszins ten aanzien van *alle* vakken, die in een der beide cursussen worden onderwezen, verplichtend zal zijn, maar dat zulks voor sommige vakken facultatief zal worden gelaten.

Met het oog op de minder goede grondslagen waarop de opleiding van de meeste officieren, met betrekking tot hunne algemeene ontwikkeling, gedurende langen tijd heeft berust, vermeent de ondergeteekende voor het tegenwoordige de *staathuishoudkunde* in het programma van onderwijs te moeten behouden.

Bij de beoordeeling van het programma moet in het oog worden gehouden, dat de krijgsschool niet uitsluitend bestemd is voor officieren die hunne opleiding aan de Militaire Academie hebben ontvangen. Ook onder hen, die bij de korpsen werden opgeleid vindt men uitstekende elementen, voor welke de gelegenheid evenzeer moet openstaan om zich aan de krijgsschool verder te ontwikkelen. Om deze reden vooral zijn onder anderen de talen onder de vakken van art. 5 opgenomen.

Het vloeiend en gemakkelijk spreken dier talen zal zeker een punt van beoordeeling moeten uitmaken, ten aanzien van de geschiktheid voor den generalen staf. In de wet kan hiervan echter geen melding worden gemaakt, omdat geene bepaalde eischen voor die geschiktheid worden geformuleerd.

Onderwijs in de *Nederlandsche* letterkunde aan de krijgsschool acht de ondergeteekende niet noodig. Voor de beoefening daarvan staan den officier andere wegen open.

Onder de benaming *oorlogspolitiek* moeten de beginselen van het volkenrecht, voor zoover zij betrekking hebben op militaire toestanden, geacht worden te zijn begrepen. De kennis dier beginselen wordt ook door den ondergeteekende voor officieren noodig geacht.

Het bezwaar van sommige leden tegen de slotlinea van dit artikel schijnt, door hetgeen anderen daartegen hebben aangevoerd, voldoende te zijn opgeheven.

Het aantal leeraren zal voorshands niet grooter zijn dan bij de voormalige krijgsschool voor officieren.

Bij die inrichting waren werkzaam, behalve de directeur: 4 kapiteins van den generalen staf; 1 kapitein der artillerie; 1 militaire onderintendant der 2e klasse; 1 ritmeester, en 5 burgerleeraren.

Van de militaire leeraren gaven de drie laatstbedoelden aan de krijgsschool slechts enkele uren 's weeks les, terwijl zij overigens hun gewonen dienst verrichtten; dit zal ook in de toekomst het geval kunnen blijven. De burgerleeraren kunnen voortaan, evenals tot dusverre, leeraren zijn van eene hoogere burgerschool of van een gymnasium, die voor zekere toelagen eenige lessen aan de krijgsschool op zich nemen.

Het getal leeraren heeft dus zoodanig bescheiden proportiën, dat daaruit voorzeker blijkt, dat, bij deze inrichting van hooger militair onderwijs met de onderwijskrachten wordt gewoerd, en dat te dien aanzien aan luxe niet mag worden gedacht.

Artt. 9 en 10. Dat de bepalingen van deze artikelen de ondertekening der wet door den Minister van Koloniën zouden vorderen, kwam den ondergeteekende niet noodig voor, vermits die bepalingen daartoe van te weinig gewicht zijn.

Men heeft bij art. 9 slechts willen doen uitkomen, dat ook officieren, behoorende tot het Nederlandsch-Indische leger, tot de krijgsschool *kunnen* worden toegelaten; het kwam echter niet noodig voor daaraan verdere wettelijke bepalingen te verbinden. Men heeft dus ook niet willen vaststellen hoeveel officieren uit Indië jaarlijks zullen worden toegelaten; dit getal zal echter, uit den aard der zaak, niet groot zijn.

De krijgsschool is bestemd voor de officieren van alle wapens. Wanneer het aantal officieren, dat volgens de wet, in het belang van degelijk onderwijs tot den cursus kan worden toegelaten, niet wordt overschreden, bestaat er niet het minste bezwaar, dat sommige officieren — wier dienst zulks toelaat — de lessen in enkele vakken hunner keuze bijwonen.

Dit geldt ook voor de officieren der marine en der mariniers; de wet verbiedt zulks niet.

Art. 10. Indien er meer adspiranten zijn dan het getal plaatsen bedraagt, zal het toelatingsexamen een vergelijkend zijn, waarbij de meest bekwamen zullen voorgaan. De ondergeteekende acht het niet raadzaam, dit examen reeds nu bij de wet of bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur vast te stellen.

Art. 11. Juist het omgekeerde van hetgeen vele leden uit dit artikel meenden te moeten afleiden, is inderdaad het geval. In plaats van eene nieuwe betrekking te scheppen, heeft de ondergeteekende, door de redactie van dit artikel in *algemeenen zin* te stellen, de betrekking van inspecteur van het militair onderwijs niet bij de wet willen vastleggen. Het is toch die inspecteur, aan wien thans het toezicht op de krijgsschool is opgedragen.

Art. 13—16. Van een geheim rapportenstelsel is geen sprake. Het openbaar maken van de hier bedoelde verslagen zou slechts ten nadeele kunnen strekken van de betrokken personen. Bevoorrechtiging wordt bij dit stelsel als het ware onmogelijk gemaakt. Men heeft eerst beoordeelingen over verschillende jaren, door een aantal chefs en leeraren, en voorts eene beoordeeling door de hoogstgeplaatste officieren van het leger, die ten slotte door den Minister kan worden gecontroleerd.

Meerder waarborgen van onpartijdigheid schijnen bezwaarlijk te kunnen worden gegeven. Het ligt niet in de bedoeling dat bij de overwegingen van den raad, bedoeld bij art. 14 der wet, de betrokken officieren tegenwoordig zijn. Ook wordt het niet raadzaam geacht de officieren inzage te geven van de omtrent hen uitgebrachte rapporten.

Art. 13. Vermits het bij dit onderzoek meer bepaald geldt de *militaire* wetenschappelijke en practische geschiktheid, is het noodig dat deze commissie alleen uit militairen besta.

Art. 14. Het woord *kennis* in art. 13 heeft eene meer uitgebreide beteekenis dan de woorden *wetenschappelijke kennis* in art. 14; het kan die inderdaad hebben, daar aan de commissie in eerstgenoemd artikel vermeld, méér gegevens ten dienste staan, ter beoordeeling van de kennis in algemeenen zin der officieren, dan aan den raad, bedoeld in art. 14.

Door „de vervulling van sommige betrekkingen in het leger” wordt verstaan het bekleeden van betrekkingen, waarvoor meer dan gewone kunde en bekwaamheid wordt vereischt, zooals die van leeraar aan de Koninklijke Militaire Academie en aan de hoofdcursussen of militaire scholen betrekkingen bij het Departement van Oorlog, adjudants-betrekkingen enz.

Art. 15. Ook de ondergeteekende is van meening dat dit artikel wel kan vervallen.

Art. 16. De redenen, waarom dit artikel is opgenomen, zijn in de Memorie van Beantwoording vermeld. Het artikel is noodig, zoowel in het belang der zaak als in dat der betrokken officieren.

De bepaling strekt vooral om te voorkomen dat geschikte officieren willekeurig zouden kunnen worden uitgesloten.

Het is duidelijk dat de bedoelde zaak slechts door den Minister van Oorlog bij den raad aanhangig kan worden gemaakt; dit belet echter niet, dat het initiatief daartoe, door den chef van den generalen staf of door andere militaire autoriteiten genomen kan worden. De regeling van deze aangelegenheid dient aan het uitvoerend gezag overgelaten te worden.

Art. 17. De officieren die, volgens de bepaling van dit artikel, tijdelijk onder de bevelen van den chef van den generalen staf werkzaam worden gesteld, zijn vooraf door den raad voor eene plaatsing bij dien staf geschikt geoordeeld (art. 14). Het is dus niet waarschijnlijk, dat zij dadelijk daarop minder geschikt zouden blijken te zijn.

De detachering geschiedt dan ook niet wegens twijfel omtrent die geschiktheid. Zij heeft ten doel oefening in verschillende dienstverrichtingen, waarmede staf-officieren kunnen worden belast.

Het is wenschelijk voor dien oefeningstijd een minimum vast te stellen. De chef van den generalen staf verkrijgt ten gevolge van de detachering nadere gegevens omtrent die officieren, zoodat hij, bij het ontstaan van eene vacature bij den staf, uit de geschikten, den meest geschikte voor eene definitieve plaatsing bij dit dienstvak zal kunnen voordragen.

Art. 20. Door den termijn — die als een minimum moet worden aange-merkt — langer dan een jaar te stellen, zou de keuze van de meest geschikte officieren voor den generalen staf in sommige gevallen te veel worden beperkt. Veelal zal die termijn, uit den aard der zaak, echter langer zijn.

Art. 21. Het overplaatsen van officieren van den generalen staf, bij een ander wapen dan dat waarvan zij afkomstig zijn, waartoe ook thans — volgens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) — de bevoegdheid bestaat, zal slechts bij groote uitzondering voorkomen. De bepaling is wenschelijk om aan enkele officieren die buitengewoon aanleg bezitten voor de hoogste militaire functiën, de gelegenheid te verschaffen, zich met de troepenleiding van verschillende wapens vertrouwd te maken.

Voor de vorming van hogere bevelhebbers is dit een maatregel van onmiskenbaar nut.

De ondergeteekende acht het bedenkelijk om in eene wet de bepaling op te nemen, dat officieren „op hun verzoek” bij de intendance zouden kunnen worden overgeplaatst. Zoodanige overplaatsingen moeten uitsluitend geschieden in het belang van den dienst, maar nimmer in het belang van de betrokken officieren.

Ofschoon het ten eenenmale in strijd zou zijn met den geest der wet, indien van de bepaling van art. 21 gebruik werd gemaakt, om den regel te ontduiken die bij art. 20 voor de bevordering van officieren van den generalen staf is gesteld, schijnt het, om elke ontduiking feitelijk onmogelijk te maken, wenschelijk de in het Verslag bedoelde alinea aan laatstgenoemd artikel toe te voegen. Hieraan is door den ondergeteekende dan ook voldaan.

Art. 22. De woorden „die geacht kunnen worden afkomstig zijn”, zijn door den ondergeteekende in dit artikel opgenomen, ten einde in overeenstemming te blijven met art. 6 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128).

Het artikel strekt niet om aan de stafofficiëren voordeelen toe te kennen, maar alleen om hen voor een mogelijk nadeel te vrijwaren, dat zij zeker zouden ontgaan, indien zij bij hun oorspronkelijk wapen waren ingedeeld gebleven. De woorden „jongere officieren” zijn gewijzigd.

Art. 23. De onderstelling dat de cursus aan de applicatieschool, hoewel niet *verplichtend*, toch voor andere officieren, dan die welke in de 2e alinea van art. 23 worden benoemd *openstaat of bestemd is*, is juist. Men heeft namelijk, in overeenstemming met de wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141), het bijwonen van dien cursus niet verplichtend willen stellen voor de officieren van de artillerie en genie die, van de academie herkomstig, bestemd zijn voor het leger in de koloniën, maar niettemin de gelegenheid willen openhouden om ook deze officieren daaraan te doen deelnemen.

De ondergeteekende acht het niet waarschijnlijk, dat de officieren van de artillerie die hunne opleiding *niet* aan de Koninklijke Militaire Academie hebben ontvangen, den cursus aan de applicatieschool met vrucht zouden kunnen volgen. Ook het bestuur der Academie is van dit gevoelen.

Op dezen grond wordt in de 1e alinea van art. 23 van deze officieren niet gesproken.

De verbetering van de aangehaalde drukfout is in nevensgaande Nota van Wijziging opgenomen.

Art. 24. De ondergeteekende vermeent dat in de bepaling van dit artikel het toekennen van privilegiën niet ligt opgesloten. Het artikel is noodig om, vooral in den eersten tijd, over de noodige stof tot aanvulling van den generalen staf te kunnen beschikken. Vele van de hierbedoelde officieren hebben bovendien reeds, op overeenkomstige wijze als thans wettelijk wordt voorgesteld, waarborgen van geschiktheid voor den generalen staf gegeven.

Art. 27. Het tijdstip, waarop de wet in werking zal treden, is thans gesteld op 1 September 1879. De laatste alinea van het artikel kan daardoor vervallen.

Met het oog op de veranderingen in de nummers der artikelen, wordt hiervens het wetsontwerp overgelegd, zooals het nu, nader gewijzigd, luidt. Voor het gemakkelijk overzicht zijn de thans aangebrachte wijzigingen daarbij met rooden inkt aangeduid.

's Gravenhage, den 20sten Mei 1879.

De Minister van Oorlog,
DEN BEER POORTUGAEL.

NOTA VAN WIJZIGING.

Art. 3 van het gewijzigd ontwerp van wet:

het woordje »is» te vervangen door: »wordt».

Art. 4 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen:

»Om voor eene benoeming tot officier bij den generalen staf in aanmerking te kunnen komen, moet van de geschiktheid voor dien staf naar de voorschriften dezer wet zijn gebleken, ook door volbrachte studiën aan de krijgsschool.»

Art. 5 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen:

»De krijgsschool is bestemd tot voortzetting der studiën van officieren van de Militaire Academie, de regiments-cursussen en andere opleidingsscholen afkomstig.

»De plaats waar zij gevestigd zal zijn en hare inrichting worden, met inachtneming van den inhoud der artt. 6 tot 13 dezer wet, door Ons bepaald.»

Art. 5 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 6.*

Art. 6 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 7.*

Art. 7 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 8.*

Art. 8 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 9.*

Art. 9 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 10.*

Art. 10 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 11.*

Art. 11 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 12.*

Art. 12 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 13.*

Art. 13 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 14.*

Art. 14 van het gewijzigd ontwerp van wet moet worden gelezen: *Art. 15.*

Art. 15 van het gewijzigd ontwerp van wet vervalt.

Art. 16 van het gewijzigd ontwerp van wet: 1sten en 2den regel, staat: »De geschiktheid voor eene benoeming tot officier van den generalen staf.» Hier moet worden gelezen: »De geschiktheid voor den dienst bij den generalen staf».

Art. 21 van het gewijzigd ontwerp van wet:

achter dit artikel bij te voegen eene nieuwe alinea, luidende als volgt:

»Zij komen in dat geval niet tot bevordering in aanmerking, dan nadat zij voldaan hebben aan de vereischten gesteld in art. 20 dezer wet.»

Art. 22 van het gewijzigd ontwerp van wet: 4den en 5den regel, staat: »door jonge officieren». Hier moet worden gelezen: »door jonger in rang zijnde officieren».

Art. 23 van het gewijzigd ontwerp van wet: 1sten en 2den regel, staat: (*Staatsblad* n°. 41)». Hier moet worden gelezen: (*Staatsblad* n°. 141)».

Art. 27 van het gewijzigd ontwerp van wet: 1sten en 2den regel, staat: »op den 1sten October 1879». Hier moet worden gelezen: »op den 1sten September 1879».

De laatste alinea van art. 27 vervalt.

Waar in de artikelen van het gewijzigd ontwerp van wet wordt verwezen naar

Art. 5, moet daarvoor worden gelezen: *Art. 6.*

Art. 13, » » » » *Art. 14.*

Art. 14, » » » » *Art. 15.*

The first part of the report is devoted to a description of the work done during the year. It is divided into two main sections, the first of which deals with the work done in the laboratory and the second with the work done in the field.

Dr. H. H. H. H.
DEPT. OF AGRICULTURE

NOTE ON THE WORK

The work done during the year has been of a very varied character. It has included a number of experiments on the growth of plants under different conditions, and a number of experiments on the effect of different treatments on the yield of crops. It has also included a number of experiments on the effect of different treatments on the quality of crops. The work has been carried out in the laboratory and in the field. The results of the work are given in the following tables.

Experiment	Treatment	Yield	Quality
1	A	100	100
	B	120	110
2	A	150	150
	B	180	170
3	A	200	200
	B	250	230
4	A	300	300
	B	350	330
5	A	400	400
	B	450	430
6	A	500	500
	B	550	530
7	A	600	600
	B	650	630
8	A	700	700
	B	750	730
9	A	800	800
	B	850	830
10	A	900	900
	B	950	930

The results of the work show that the yield of crops is generally increased by the application of the treatment B. The quality of the crops is also generally improved by the application of the treatment B. The work has been carried out in the laboratory and in the field. The results of the work are given in the following tables.

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN
DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL,
DIENST 1880.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overwëging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden, bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, een afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp voor den dienst van 1880 bij de wet behoort te worden vastgesteld.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), wordt voor den dienst van 1880 vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiel-ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureau- en lokaalbehoefden, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden *f* 90.000.

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden hiertoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. Verbeteren van het fort *Nieuwersluis* *f* 200.000. 2°. Maken van een werk bij *Maarsseveen* *f* 20.000. 3°. Verbeteren van het fort *Vechten* *f* 200.000. 4°. Maken van een fort aan *het Hemeltje* *f* 70.000. 5°. Verbeteren der stelling van *Honswijk* *f* 216.000. 6°. Maken van gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten *f* 25.000. 7°. Verbeteren van de positie *Jutphaas* *f* 60.000. 8°. Maken van een batterij op den spoorweg *Dordrecht—Elst*, nabij den *Diefdijk* *f* 28.000. 9°. Verbeteren der stelling van *Asperen* *f* 33.000. 10°. Verbeteren der inundatiemiddelen tusschen *Lek* en *Waal* *f* 100.000. 11°. Maken van werken aan den *Brakelschen dijk* *f* 85.000. 12°. Verbeteren der vesting *Gorinchem* *f* 100.000. 13°. Maken van een werk aan het *Steurgat* *f* 80.000. 14°. Maken van een fort aan den *Uppelschen dijk* *f* 68.000. 15°. Maken van een fort bij *Giessen* *f* 165.000.

16°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie. *Memorie*. 17°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie *f* 20.000.

Te zamen *f* 1.470.000.

Art. 3. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van *den Helder*:

1°. Verbeteren van het fort *Kijkduin f* 120.000. 2°. Vereenigen van de batterij *Kaaphoofd* met het fort *Erfprins* en het verbeteren van laatstgenoemd fort *f* 50.000. 3°. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den *Zeedijk f* 30.000. 4°. Maken van een fort op de *Harssens f* 200.000. 5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten *Oost-* en *Westoever f* 80.000. 6°. Verbeteren van het fort *Dirks Admiraal f* 50.000.

Te zamen *f* 530.000.

Art. 4. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoren; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende op de verbetering van de stelling van *Amsterdam*.

Maken van een fort bij *IJmuiden f* 250.000.

Art. 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van het *Hollandsch Diep* en het *Volkerak*:

Verbeteren van de positie van *Willemstad f* 240.000.

Artikel 6. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betreffelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van de monden van de *Maas* en van het *Haringvliet*:

1°. Maken van een werk aan den *Nieuwen Maasmond f* 250.000.

2°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis f* 150.000.

3°. Verbeteren van de stelling *Hellevoetsluis-Brielle f* 110.000.

Te zamen *f* 510.000.

Artikel 7. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen enz., in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke werken in de voorgaande artikels geen gelden zijn uitgetrokken *f* 10.000. *Artikel 8.* Onvoorziene uitgaven *f* 62.000. Totaal *f* 3.162.000.

ART. II. Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij *ART. I* dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van twee millioen vijf honderd zestig duizend gulden, beschikbaar gesteld bij het VIIIe hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de

begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1879;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1880 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ARTIKEL III. Wanneer de som, uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen in de artikelen 2—7 van ART. 1 dezer wet, ontoereikend mocht worden bevonden, kan het ontbrekende, met inachtneming van het voorschrift van het 2e lid van art. 24 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden door overschrijving uit den post voor *onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde artikel voorkomende.

ARTIKEL IV. De in den loop van het jaar 1880 opkomende behoeften, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van de genoemde begrooting, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele posten, als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij het opmaken van deze begrooting heeft de ondergeteekende gemeend, zich behoudens enkele afwijkingen, welke hierna zullen worden aangeduid, te moeten bepalen tot het voortzetten van de uitvoering der werken, welke in beginsel zijn vastgesteld bij de behandeling van de definitieve begrooting voor de voltooiing van het vestingstelsel over het loopende jaar.

In verband met het tijdstip zijner optreding toch was het hem ondoenlijk, reeds terstond een beslissing te nemen ten aanzien van de quaesties betreffende het vestingstelsel, welke alsnog op een oplossing wachten, daaronder in de eerste plaats te begrijpen de moeilijke vraagstukken betreffende de bevestiging van Amsterdam en den aanleg van sperforten. Het ontbrak hem aan tijd om zelfs alleen maar kennis te nemen van de te dier zake reeds uitgebrachte omvangrijke en belangrijke rapporten.

Het nemen eener beslissing omtrent de nog hangende quaesties was trouwens minder noodzakelijk, omdat eene krachtige voortzetting van de in beginsel reeds vastgestelde werken reeds zoovele uitgaven vordert als met den tegenwoordigen financieelen toestand des lands is overeen te brengen.

AD ART. I. *Art. 1.* Voor dit artikel wordt hetzelfde bedrag geraamd als voor 1879.

Art. 2. Nieuwe Hollandsche waterlinie. In overeenstemming met den toelichtenden staat behoorende bij de Memorie van Toelichting betreffende de definitieve begrooting voor 1879, wordt thans voor de verdere uitvoering van sommige in den staat aangewezen werken alsnog geld aangevraagd. Bovendien zijn in dit artikel de volgende posten opgenomen:

onder 6°. Maken van gedekte gemeenschapswegen. Voor het hierbij bedoelde werk werd reeds geld toegestaan op de begrooting voor 1879. Het is echter niet zeker of het mogelijk zal zijn om nog in den loop van dit jaar het werk aan te besteden, omdat te voren een onteigening van gronden zal moeten zijn afgelopen. Vandaar dat de onderwerpelijke post op de begrooting voor 1880 wordt gesteld. De post betreft mitsdien geene nieuwe aanvraag van gelden, doch alleen de eventuele verevening van reeds toegestane gelden op een volgend dienstjaar.

onder 7°. Verbeteren van de positie Jutphaas. Voor dezen post geldt hetzelfde als voor dien sub 6°.

onder 9°. *Verbeteren van de stelling van Asperen.* Deze verbetering vordert eene omlegging van een der Lingedijken, waarvan de uitvoering, wegens den aard van dergelijk werk, zooveel tijd vordert, dat de verbetering dezer stelling niet kan zijn voltooid op zoodanig tijdstip, dat alle hiervoor te doene uitgaven uit den dienst van 1879 kunnen worden gekweten.

De thans gevraagde gelden komen dus in mindering van de uitgaven op het loopende dienstjaar en hebben mitsdien geen invloed op de totaaluitgave voor de verbetering der stelling.

onder 14°. en 15°. *Maken van forten aan den Uppelschen dijk en bij Giessen (zuidelijk Rijswijk).* Deze aanvragen betreffen eene soortgelijke overbrenging van gelden van den dienst van 1878 op die van 1880. Door omstandigheden, onafhankelijk van het toedoen der betrokken aannemers, is het onmogelijk de genoemde werken op de in de bestekken daarvoor bepaalde tijdstippen op te leveren, zoodat een gedeelte der uitgaven niet op het aanvankelijk daarvoor aangewezen dienstjaar kan worden verevend en op het dienstjaar 1880 overgebracht moet worden.

onder 16°. *Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie.* Deze post werd reeds in de begrooting voor 1879 voor *memorie* gevoerd.

Het te dezer zake ingesteld onderzoek is alsnog in gang, zoodat het niet mogelijk is bereids bij deze begrooting eene volledige opgave te doen van de kosten der aanschaffing van al het noodige materieel.

Op grond hiervan en omdat de ondergeteekende deze aangelegenheid nauwgezet wil onderzoeken, alvorens eene aanvraag voor de noodige gelden te doen, wordt de onderwerpelijke post ook dit jaar weder voor *memorie* gevoerd.

Ten aanzien van den post onder 5°. *Verbeteren der stelling van Honswijk,* zij opgemerkt, dat in den toelichtenden staat, behoorende bij de *Memorie van Toelichting* bij de definitieve begrooting voor 1879, abusief was gesteld, dat voor de voltooiing dezer stelling, bij volgende begrootingen (meervoud) nog *f* 216.000 zouden worden aangevraagd.

Deze som toch betreft alleen de betaling, welke, in verband met het te dezer zake op 5 December 1878 goedgekeurd contract, op den dienst van 1880 moet worden verevend, terwijl op den dienst 1881 nog *f* 144.000 zal noodig zijn. Het totaal bedrag der uitgaven voor de verbetering der stelling zal intusschen vermoedelijk nog ongeveer *f* 15.000 blijven beneden de som daarvoor door den Minister BEIJEN geraamd, volgens de *Memorie van Toelichting*, behoorende bij de begrooting voor 1878.

Uit het vorenstaande blijkt alzoo dat de bedoelde uitgave van *f* 144.000, bij het opmaken van de definitieve begrooting voor 1879, reeds in het met den aannemer gesloten contract was bepaald en betrekking heeft op een post, welks totaal bedrag reeds bij de begrooting van 1878 in beginsel was vastgesteld. De ver-gissing moet mitsdien als een schrijffout worden aangemerkt.

Art. 3. Stelling van den Helder. De aangevraagde gelden betreffen het plan voor de verbetering der stelling, hetwelk bij de vaststelling van de definitieve begrooting voor 1879 in beginsel is aangenomen.

Art. 4. Stelling van Amsterdam. Voor het fort bij *IJmuiden* is een tweede termijn uitgetrokken.

Art. 5. Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak. In dit artikel is een post opgenomen voor de voortzetting der verbetering van de positie van *Willemstad*, in den zin van het plan, hetwelk in beginsel werd aangenomen bij de vaststelling van de begrooting voor het loopende jaar.

Art. 6. Stelling van de monden van de Maas en van het Haringvliet. Voor het maken van een werk aan den *Nieuwen Maasmond* is een tweede termijn uitgetrokken.

Voor de voortzetting van de verbetering der stelling *Hellevoetsluis-Brielle* op het eiland *Voorne* (daarin begrepen de verbetering van de vesting *Hellevoetsluis*

zelve) overeenkomstig de beginselen aangenomen bij de vaststelling van de begrooting van 1879, worden thans weder gelden aangevraagd.

Werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan IJssel, Waal en Maas. Op de begrooting van 1879 zijn gelden uitgetrokken voor het verbeteren en aanvullen van het werk bij *Westervoort* en van het fort op den noordelijken *Waaloever* bij *Nijmegen*, alsmede een eerste termijn voor het verbeteren van het fort *Crevecoeur*.

Voor geen dezer werken was bij de optreding van den ondergeteekende de aanbesteding reeds aangekondigd.

Hij wenscht dan ook niet tot de uitvoering dezer werken over te gaan, voordat ten aanzien van de quaestie der sperforten een beslissing is genomen. Daarmede toch hangt de wijze, waarop de verbetering der genoemde forten moet geschieden, te zamen.

In de Memorie van Toelichting betrekkelijk de definitieve begrooting van 1879, was ten aanzien van de bedoelde verbeteringen op bladz. 3 het volgende gesteld:

»Welke oplossing toch aan het vraagstuk der sperforten worde gegeven, de bedoelde verdedigingswerken (bestaande werken tot dekking van rivierovergangen) zullen wel immer behouden worden, om daarvan, in den geest als nu wordt voorgesteld, zooveel mogelijk partij te trekken tot het doel waaraan zij door hunne ligging in meerdere of mindere mate kunnen beantwoorden.»

De ondergeteekende heeft tegen deze beschouwing eene ernstige bedenking.

Wanneer namelijk het beginsel mocht worden aangenomen om de spoorwegen door sperforten af te sluiten, dan ligt het voor de hand om de bestaande forten *Westervoort*, *Beneden Lent* en *Crevecoeur* zoo aanzienlijk te verbeteren dat zij aan de eischen van een sperfort voldoen. De kleine verbeteringen, welke voor de beide eerstgenoemde forten zijn ontworpen, zouden in zoodanig geval ten eenenmale onvoldoende zijn. De meer belangrijke som, die voor de verbetering van het fort *Crevecoeur* is toegestaan, zoude, in verband met de plaats van dit fort en den aard van het omliggend terrein, wellicht voldoende zijn om aan het werk de sterkte van een sperfort te geven, doch wanneer omgekeerd het beginsel van de afsluiting der spoorwegen door sperforten niet wordt aangenomen, dan wordt de ontworpen verbetering van *Crevecoeur* overbodig of althans van te grooten omvang. Het zoude toch niet natuurlijk zijn den spoorweg 's *Bosch-Utrecht* zorgvuldig af te sluiten, terwijl andere spoorwegen die naar het hart des lands voeren, geheel open blijven, te meer omdat juist de lijn 's *Bosch-Utrecht*, in verband met de talrijke rivieren en bruggen, gemakkelijker te verdedigen en onbruikbaar te maken is.

In elk geval komt het den ondergeteekende niet raadzaam voor over te gaan tot de verbetering van de forten *Westervoort*, *Beneden Lent* en *Crevecoeur* op den bij de definitieve begrooting van 1879 aangenomen voet. Immers: of de ontworpen verbetering van de beide eerste forten is van te kleinen omvang, of die van het fort *Crevecoeur* is te aanzienlijk. Eerst nadat ten aanzien van den aanleg van sperforten in beginsel zal zijn beslist, kan de juiste omvang der noodige verbeteringen met zekerheid worden bepaald.

In verband met het bovenstaande is voor het verbeteren van het fort *Crevecoeur*, waarvoor de op de begrooting van 1879 gestelde post slechts een *eersten* termijn betrof, thans geen nieuwe termijn aangevraagd.

AD ARTIKEL II. Tot toelichting van dit artikel wordt hierbij overgelegd een berekening der middelen tot dekking van het bedrag der begrooting, dienst 1880.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

TOELICHTENDE STAAT, behoorende bij de raming der kosten voor de regeling en voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1880.

Art. 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden van tijdelijk in dienst zijnde civiel-ingenieurs, opzichters, teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureau- en lokaalbehoefden, aankoop van instrumenten, kaarten, enz.:

a. Jaarwedden: 2 civiel-ingenieurs ad f 2500, f 5000; 2 idem f 2200, f 4400; 2 idem f 1800, f 3600. b. Toelagen en daggelden aan teekenaars en buitengewone opzichters f 46.000. c. Toelagen aan officieren en opzichters der genie f 22.000. d. Reis- en verblijfkosten f 5000. e. Bureau- en lokaalbehoefden f 4000. Totaal geraamd bedrag van art. 1 f 90.000.

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoo- ren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken, met den aan- kleve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen enz., een en ander betrek- king hebbende tot de navolgende liniën, commandementen enz.:

Verbeteren van de Nieuwe Hollandsche waterlinie: 1°. Verbeteren van het fort Nieuwersluis f 200.000. 2°. Maken van een werk bij Maarsseveen f 20.000. 3°. Verbeteren van het fort Vechten f 200.000. 4°. Maken van een fort aan het Hemeltje f 70.000. 5°. Verbeteren der stelling van Honswijk f 216.000 6°. Maken van gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten f 25.000. 7°. Verbeteren van de positie Jutphaas f 60.000. 8°. Maken van een batterij op den spoorweg Dordrecht-Elst, nabij den Diefdijk f 28.000. 9°. Verbeteren der stelling van Asperen f 33.000. 10°. Verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal f 100.000. 11°. Maken van werken aan den Brakelschen dijk f 85.000. 12°. Ver- beteren der vesting Gorinchem f 100.000. 13°. Maken van een werk aan het Steurgat f 80.000. 14°. Maken van een fort aan den Uppelschen dijk f 68.000. 15°. Maken van een fort bij Giessen f 165.000. 16°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie *Memorie*. 17°. Ver- schillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie f 20.000. Totaal geraamd bedrag van art. 2 f 1.470.000.

Art. 3. Verbeteren van de stelling van den Helder: 1°. Verbeteren van het fort Kijkduin f 120.000. 2°. Vereenigen van de batterij Kaaphoofd met het fort Erfprins en het verbeteren van laatstgenoemd fort f 50.000. 3°. Maken van 3 be- wakingsposten (remises) op den Zeedijk f 30.000. 4°. Maken van een fort op de Harsens f 200.000. 5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten Oost- en Westoever f 80.000. 6°. Verbeteren van het fort Dirks-Admiraal f 50.000. Totaal geraamd bedrag van art. 3 f 530.000.

Art. 4. Stelling van Amsterdam: Maken van een fort bij IJmuiden f 250.000.

Art. 5. Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak: Verbeteren van de positie van Willemstad f 240.000.

Art. 6. Stelling van de monden van de Maas en van het Haringvliet: 1°. Maken van een werk aan den Nieuwen Maasmond f 250.000. 2°. Verbeteren van de vesting Hellevoetsluis f 150.000. 3°. Verbeteren van de stelling Hellevoetsluis-Brielle f 110.000. Totaal geraamd bedrag van art. 6 f 510.000.

Art. 7. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz. in de ver- schillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of ver- beterd moeten worden, en voor welke werken in de voorgaande artikels geen gelden zijn uitgetrokken f 10.000.

Art. 8. Onvoorziene uitgaven f 62.000.

Totaal f 3.162.000.

BEREKENING DER MIDDELEN TOT DEKKING VAN HET BEDRAG
DEZER BEGROOTING.

De middelen tot dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1880, zijn aldus te berekenen:

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1875 is toegestaan	ƒ 3.000.000.—
De uitgaven bedragen	» 2.222.762,40
Bleef dus beschikbaar op 1875.	ƒ 777.237,60
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1876 is toegestaan	» 2.700.000.—
De middelen voor 1876 bedroegen dus.	ƒ 3.477.237,60
De uitgaven bedragen.	» 1.650.843,17 ⁵
Bleef dus beschikbaar op 1876.	ƒ 1.826.394,42 ⁵
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1877 is toegestaan	» 2.610.000.—
De middelen voor 1877 bedroegen dus.	ƒ 4.436.394,42 ⁵
De uitgaven bedragen.	» 2.918.549,17
Op 1877 bleef alzoo beschikbaar.	ƒ 1.517.845,25 ⁵
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1878 is toegestaan	» 1.880.000.—
De middelen voor 1878 bedroegen dus.	ƒ 3.397.845,25 ⁵
Blijkens den staat der uitgaven over 1878 als bijlage bij het ontwerp dezer begrooting voor 1880 gevoegd, zullen de uitgaven over 1878 niet te boven gaan.	» 2.481.500.—
Op 1878 bleef alzoo beschikbaar.	ƒ 916.345,25 ⁵
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1879 is toegestaan	» 2.897.000.—
De middelen over 1879 bedragen dus.	ƒ 3.813.345,25 ⁵
De uitgaven over <i>dit</i> jaar zullen niet hooger zijn dan.	» 3.211.345,25 ⁵
Over 1879 blijft dus vermoedelijk nog beschikbaar.	ƒ 602.000.—
Bij de Staatsbegrooting VIIIe hoofdstuk, voor 1880, wordt ter bestrijding der uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel, gevraagd.	» 2.560.000.—
De middelen over 1880 kunnen dus worden geraamd op	ƒ 3.162.000.—

STAAT DER UITGAVEN OVER 1878.

Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1878:

Art. 1.

- a. Jaarwedden aan civiel-ingenieurs ƒ 16.200.
 - b. Toelagen en daggelden aan teekenaars en buitengewone opzichters ƒ 38.500.
 - c. Toelagen aan officieren der genie ƒ 19.700.
 - d. Reis- en verblijfkosten ƒ 3.100.
 - e. Schadeloosstelling voor bureau- en lokaalbehoefden ƒ 3.000.
- Totaal art. 1 ƒ 80.500.

Art. 2. Nieuwe werken tot verbetering van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie:

1. Voortzetten van het verbeteren der vesting Naarden ƒ 323.300.
2. Voortzetten van het verbeteren van het fort aan de Gagel ƒ 88.200.
3. Voortzetten van het verbeteren van het fort op den Ruigenhoekschen dijk ƒ 42.800. Idem op den Voordorpschen dijk ƒ 72.600.
4. Voortzetten van het verbeteren van het fort bij Rijnauwen ƒ 108.800.
5. Voortzetten van het maken van een werk aan den Hoofddijk ƒ 103.700.
6. Voortzetten van het maken van een werk aan het Hemeltje ƒ 142.300.
7. Voortzetten van het verbeteren der stelling van Honswijk ƒ 246.000.

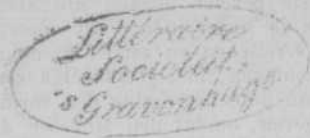
8. Verbeteren van de inundatiemiddelen benoorden de Lek *f* 700.
9. Voortzetten van het verbeteren der stelling bij Everdingen *f* 124.400.
10. Voortzetten van het verbeteren der stelling van Asperen *f* 264.200.
11. Voortzetten van het verbeteren der werken bij Vuren *f* 100.500.
12. Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal *f* 203.100.
13. Voortzetten van het maken van een werk nabij Rijswijk (Giessen) *f* 158.200.
14. Maken van twee werken aan den Brakelschen dijk *f* 11.000.
15. Maken van een werk bij den Uppelschen dijk *f* 258.700.
16. Voortzetten van het verbeteren van de werken aan de Bakkerskil bij de Papsluis *f* 72,500.
17. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan de werken in de geheele linie *f* 6.940.

Totaal art. 2 *f* 2.327.940.

Art. 3. Telegraphische verbindingen van verdedigingswerken *f* 49.960.

Art. 4. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen enz. in de linie van Amsterdam *f* 1.640. In de stelling van den Helder *f* 700. Te zamen *f* 2.340.

Art. 5. Onvoorziene uitgaven: Maken van cementbeddingen op de kustbatterijen in de stelling van den Helder *f* 20.760. Totaal generaal *f* 2.481.500.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1880.

VIIIe HOOFDSTUK.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS.

Het afdeelingsonderzoek van het VIIIe hoofdstuk der Staatsbegrooting heeft de volgende uitkomsten gehad.

§ 1. Vele leden hadden met leedwezen gezien dat in de aangeboden begrooting weder alles is berekend naar de thans bestaande organisatiën en toestanden, zonder dat eenig spoor van doortastende bezuiniging of verbetering is te bespeuren.

Men kon toegeven dat den Minister de tijd had ontbroken hetzij om bij het samenstellen van zijn budget rekening te houden met de plannen, welke hij ten opzichte van de levende en doode strijdkrachten wenscht ten uitvoer te brengen, hetzij om de cijfers in bijzonderheden na te gaan welke gegrond waren op de plannen van zijn ambtsvoorganger. Toch meende men dat het niet wel aanging eene begrooting goed te keuren van ruim 20 Millioen, wanneer men met de inzichten van den Minister ten eenen male onbekend bleef. Heeft den Minister de tijd ontbroken om zijne denkbeelden uit te werken, men had mogen verwachten dat hij der Kamer die denkbeelden, althans in hoofdzaak, zou hebben medegedeeld. Men vertrouwde toch dat de Minister, die door zijnen vroegeren werkkring mag geacht worden met de voornemens zijner ambtsvoorgangers, althans in hoofdzaak, bekend te zijn, het bestuur van zijn Departement zal hebben aanvaard met wel gerijpte plannen omtrent de hoofdpunten van het hem toevertrouwde beleid. In den regel is, volgens de gegevens der ervaring, het ministerieel leven te kort om te mogen rekenen op een tijdvak van studie en voorbereiding. Al te dikwerf reeds heeft men gezien dat, wanneer de tijd voor verwezenlijking van de uitkomsten van zoodanige studie schijnt aan te breken, de Minister van Oorlog moest aftreden, aan zijne opvolgers den toestand juist zoo achterlatende als hij zelf dien bij het aanvaarden zijner taak had gevonden. Het belang van het land vordert dringend, dat op dien weg niet worde voortgegaan.

Moest men dus erkennen dat men niet, zonder onbillijk te zijn, van den Minister mocht vorderen dat hij in weinige dagen de bij zijn optreden gereedliggende begrooting geheel zou omwerken of in bijzonderheden bestudeeren, vele leden zouden gewenscht hebben dat deze begrooting, in wezen eene credietwet, ook in den vorm van eene credietwet ware gegoten, en, tot de helft teruggebracht, slechts voor 6 maanden ware aangevraagd, opdat de Minister de uitwerking zijner denkbeelden der Kamer reeds in de definitieve begrooting zou kunnen aanbieden. Tegen het voornemen toch van den Minister, om zijne denkbeelden achtereenvolgens uit te werken en in uitvoering te brengen zonder voorafgaande goedkeuring van de Staten-Generaal, had men ernstig bezwaar. In dat geval toch zou de Kamer weldra gesteld zijn voor een fait accompli en zouden organisatiën zijn in

het leven geroepen, die bij eene noodige samenwerking van Regeering en Volksvertegenwoordiging aan de laatste bekend moeten zijn alvorens zij ten uitvoer worden gebracht; die ook zooals de ondervinding dit meermalen geleerd heeft groote geldelijke offers konden vereischen en zonder krenking van eenmaal toegekende rangen en gedane benoemingen, niet gemakkelijk zouden kunnen worden veranderd. Te meer zou men aan deze begrooting den vorm van een credietwet voor zes maanden wenschen te geven, omdat den Minister daardoor de gelegenheid zou gegeven worden op de definitieve begrooting niet alleen te rekenen op eene verbeterde organisatie, maar bovenal om eens eindelijk die bezuinigingen in te voeren, waarop reeds zoo lang is aangedrongen. Bepaaldelijk zijn als voorwerpen van hoogst wenschelijke bezuiniging van verschillende zijden genoemd: *a.* de groote staf; *b.* de cavalerie, die vorige Ministers reeds meer dan eens op het punt zijn geweest te verminderen en waarop zelfs zij die vermindering onraadzaam achten, door minder weelderige organisatie meenen te kunnen besparen; *c.* de rijdende artillerie met hare voor ons leger te groote sterkte; *d.* het regiment grenadiers en jagers; *e.* de muziekkorpsen thans bij alle regimenten infanterie bestaande; *f.* de stapel- en constructiewinkels en verdere inrichtingen te Delft. Wanneer de Minister verklaart, dat hij zich beijveren zal de wettelijke goedkeuring te vragen van de sommen, welke benoodigd zullen zijn ter uitvoering van zijne denkbeelden, telkens wanneer een onderwerp, waarbij het begrootingsrecht betrokken is, rijp is voor beslissing, dan heeft hij blijkbaar alleen het oog op *verhooging*, niet op *bezuiniging*. Op bovengenoemde punten en andere, die daarmede op eene lijn zijn te stellen, heeft de Minister echter ongetwijfeld eene gevestigde overtuiging. Men zou er prijs op stellen deze reeds nu te vernemen.

Verscheidene leden gingen een stap verder. Mocht er voor uitwerking van plannen geen tijd zijn geweest, mededeeling in hoofdtrekken meenden zij nog te mogen verlangen. De Minister zelf erkent in § 1 der Memorie van Toelichting dat hij plannen *heeft* ten opzichte der levende en doode strijdkrachten. In het bijzonder omtrent de levende strijdkrachten wenschte men 's Ministers inzichten te vernemen, te meer omdat de Troonrede over de defensie zwijgt. De beide ambtsvoorgangers van den Minister hebben grondwetsherziening onvermijdelijk geacht om tot eene goede en afdoende regeling van ons defensiewezen te geraken. Is ook deze Minister die meening toegedaan of hoe denkt hij zonder grondwetsherziening de bekende bezwaren te overwinnen?

De militie- en schutterijwetten eischen dringend herziening. Naar welke beginselen zal de Minister die ter hand nemen? Hoe groot zal het jaarlijksch militiesontingent moeten zijn? Welke legersterkte acht hij noodig voor de verdediging des lands? Op welke wijze en in welke mate kan daarbij van de schutterij worden partij getrokken? Is de Minister een voorstander van de plaatsvervangende, van den persoonlijken dienst- of van den algemeenen oefeningplicht? Heeft hij een dislocatieplan gereed? Deze vragen betreffen zoozeer hoofdbeginselen van het beleid, dat den Minister is toevertrouwd, dat men recht heeft hieromtrent niet in het onzekere te worden gelaten.

Opnieuw werd bij deze gelegenheid het denkbeeld ter sprake gebracht om de zaak der defensie zoo al niet, gelijk enkelen wilden, door een parlementaire enquête, dan toch door eene Staatscommissie te doen onderzoeken, waarin zoowel burgers als militairen zouden zitting hebben. Men stelde zich daarvan goede gevolgen voor en zou er prijs op stellen te vernemen of dit denkbeeld ook bij den Minister ingang vindt.

In het bijzonder werd aangedrongen op mededeeling van 's Ministers voornemen ten opzichte der legerorganisatie bij de wet. Zonder die wet is jaarlijks eene zeer gerechtvaardigde oppositie te wachten tegen het budget van Oorlog in het algemeen en tegen vele onderdeelen in het bijzonder. Niettegenstaande de jaarlijks vermeerderende uitgaven wordt toch telkens ook door deskundigen de klacht vernomen dat ons leger niet in staat is om zijne roeping behoorlijk te vervullen. Van legerorganisatie bij de wet mag èn meerdere stabiliteit en daardoor, zij het dan ook na herhaalde wijziging, verbetering van den toestand van

het leger, en op den duur bezuiniging worden verwacht. De afgetreden Minister had zich van legerorganisatie bij de wet niet afkeerig verklaard en men hoopte ook van dezen Minister de zeer stellige verklaring te ontvangen, dat hij in dit opzicht met zijn ambtsvoorganger eensgezind is en dat de Kamer zoo mogelijk nog in dit zittingjaar een wetsontwerp dienaangaande zal bereiken. Door enkele leden, hoewel ook zij zich in beginsel verklaarden voor legerorganisatie bij de wet, werd daarbij echter, ook met het oog op de geschiedenis in dit opzicht, van landen waar organisatie bij de wet bestaat, opgemerkt dat men zich van de financiële gevolgen illusiën maakt, die zij niet verwachten dat zullen worden verwezenlijkt. Ook de stabiliteit zal, in het begin althans, in eene zaak die zoo ingewikkeld is als deze en die vooral practisch moet worden geleerd, nog niet veel door wettelijke vaststelling worden gebaat, vooral niet zoolang nog eene behoorlijke regeling van onze levende strijdkrachten in haar geheel ontbreekt. De wet zal of veel ruimte moeten overlaten aan het uitvoerend gezag of aanhoudend moeten worden herzien.

Men herinnerde zich bij deze bespreking de verklaring van een van 's Ministers ambtsvoorgangers, dat de toestand van het leger schier in elk opzicht te wenschen overliet en wenschte van den Minister te vernemen of hij dat gevoelen deelt.

§ 2. Ofschoon verscheidene leden hunne ingenomenheid betuigden met het lagere eindcijfer der begrooting, werd toch opgemerkt, dat hier niet aan bezuiniging kan worden gedacht. Wanneer men het bedrag, voor de 16e en 17e afdeling aangevraagd, zoowel voor 1879 als voor 1880, van het eindcijfer afrekt, dan is het verschil in beide budgetten zeer gering.

Totaal 1879 f 21.641.900. Totaal 1880 f 20.620.000. Minder aangevraagd voor 1880 f 1.021.900.

Totaal, *zonder buitengewoon en vestingstelsel* 1879 f 17.236.270. Totaal *idem* 1880 f 17.051.500. Minder in 1880 f 184.700.

Af: de thans afgetrokken bijdrage voor de cadetten koloniën f 156.860. Blijft minder voor 1880 f 27.910.

Hiertegenover werd echter opgemerkt, dat bij dit bedrag moet worden opgesteld f 92.681 voor de opbrengst van de paardenmest enz., die in vroeger jaren besteed werd voor aanschaffen van stal- en manègebehoefden en voor verzorging van paarden, welke gelden voortaan in de schatkist gestort zullen worden. Het mindere bedrag voor 1880 wordt daardoor f 120.591.

De 4e, 7e en 11e afdeling zijn alle hooger dan voor 1879 en in verband met de uitgaven voor 1878 klemt deze opmerking te meer, daar alleen voor buitengewone uitgaven, dus zonder personeel, in 1880 meer dan 2 millioen minder wordt gevraagd dan de uitgaven van 1878 hebben bedragen. Bovendien kondigt de Minister in zijne Memorie van Toelichting nog de waarschijnlijkheid van suppletioire begrootingen aan.

Andere leden verklaarden dat zij, zonder zich in de bijzonderheden der begrooting te willen verdiepen, bezwaren hadden tegen het eindcijfer, omdat het te hoog is voor onze financiële krachten. Voor Nederland, een klein volk, dat nooit geroepen zal worden offensief op te treden, is een oorlogsbudget van ruim 20 millioen op den duur niet te dragen. Wanneer niet op een of andere wijze aanzienlijke beperking werd betracht en het eindcijfer binnen meer redelijke grenzen werd teruggebracht, zouden deze leden hunne goedkeuring aan de begrooting moeten onthouden. Daar kwam bij, volgens enkelen, dat, naar hun oordeel, het vaderland toch niet op den duur tegen overmacht van een der grootte mogendheden zou zijn te verdedigen en dat men zich tot eene schijnverdediging zou moeten bepalen. Een afdoend betoog, ten bewijze van de mogelijkheid eener duurzame verdediging, hadden deze leden nooit vernomen.

Een lid gaf als zijn gevoelen te kennen dat, overeenkomstig de Grondwet, het geheele grondgebied van den Staat en niet gelijk thans geschiedt een gedeelte moet worden verdedigd en dat zoolang aan dien eisch niet wordt voldaan, de uitgaven voor de defensie niet kunnen worden goedgekeurd.

§ 3. De bezuiniging, die de begrooting in vergelijking met die van verleden jaar aanwijst, wordt o. a. ook veroorzaakt door het naar huis zenden der miliciens in hun eerste dienstjaar. Ofschoon vele leden den maatregel uit een oogpunt van zuinigheid toejuichten, werd toch betwijfeld of deze bezuiniging wel onverdeelde goedkeuring verdiende. Wanneer de oefeningstijd tot nu toe niet te lang is geweest, dan moet deze verkorting van dienstdienst nadeelig werken op de militaire vorming der miliciens. Nu heeft inderdaad de ondervinding andere Mogendheden genoopt den oefeningstijd veel langer te stellen dan hier te lande het geval is; ook bij ons is meermalen betoogd, dat wij ons niet zouden kunnen onthouden in die richting mede te gaan. Uit dien hoofde werd het nut van den maatregel sterk betwijfeld. Het geld, aan slecht geoefende miliciens ten koste gelegd, is stellig weggeworpen geld en de bezuiniging die verkregen wordt ten koste van het gehalte van het leger eene afkeurenswaardige bezuiniging. Door anderen werd gevraagd of het billijk en in het belang van de miliciens en hunne gezinnen is, om hen in den winter naar huis te zenden, wanneer moeilijk iets te verdienen is. Daartegen werd echter opgemerkt dat men vernomen had, dat de miliciens alleen op uitdrukkelijk te kennen gegeven verlangen naar huis zouden worden gezonden. Men vroeg derhalve of dit juist is en hoe de Minister de zaak denkt te regelen.

Bij deze gelegenheid kwam ook weder de oproepingstijd der miliciens voor herhalingsoefeningen ter sprake. Juist in den oogsttijd, als alle handen noodig zijn op het veld en zelfs buitenlanders komen om te helpen, zijn de beste krachten aan den landbouw door den dienst onttrokken.

Men vroeg of het tijdstip der bedoelde oefeningen door de Regeering niet zoodanig kon worden gesteld, dat aan dit bezwaar zooveel mogelijk wordt tegemoet gekomen.

§ 4. Nuttiger en tevens meer duurzame besparing zou, naar het gevoelen van sommige leden, door meerdere zuinigheid bij den aanleg van geniewerken kunnen worden verkregen. Thans wordt daarbij veelal eene weelde waargenomen, die voor hecht en goed werk geenszins noodzakelijk is. Om enkele wankleurige steenen wordt dikwijls eene geheele partij afgekeurd. Van hardsteen wordt meer dan noodig schijnt gebruik gemaakt, de materialen moeten altijd van de beste soort zijn enz. Door te groote gestrengheid bij de keuring worden vaak de beste aannemers afschrikt om voor de genie te werken. Men drong aan op zuinigheid, en, indien de fout schuilt in de Algemeene Voorwaarden, die naar men meent nog klemmender zijn dan die voor den waterstaat, op herziening en vereenvoudiging.

Als voorbeeld van onnoodige weelde werd gewezen op de hoofdwacht te 's Gravenhage. Bij de vorige begrooting werd eene som voor verbouwing toegestaan, welke hoofdzakelijk zoude strekken (bladz. 15 der Memorie van Beantwoording) tot vergrooting van het soldatenverblijf en het maken van een afzonderlijk vertrek voor den wachthebbenden onderofficier. Doch nu had men gezien, hoe ook de goede en hechte muren van het front zijn weggehakt om met steentjes van de kostbaarste soort te worden bekleed. Men vroeg: wanneer zoo iets in de residentie geschiedt, hoe zal het dan zijn op plaatsen die minder in het oog vallen?

§ 5. Twee nieuwe posten, op verschillende artikelen der begrooting aangevraagd, hadden zeer de aandacht getrokken: die voor uniformverandering en voor het aanschaffen van dienspaarden, welke geen van beide voldoende schijnen toegelicht. Eenige leden vroegen of in de posten voor uniformverandering het bewijs mocht worden gezien, dat spoedig eene zeer ongewenschte wijziging in de thans bestaande uniform mag worden verwacht. Indien dit niet het geval is dan zou in deze sommen eene onregelmatige traktementsverhooging verscholen liggen. Overplaatsing toch van het eene korps naar het andere heeft in den regel plaats op verzoek, en dan komt geen bijslag, van welken aard ook, te pas. Ook de posten voor dienspaarden werden niet goedgekeurd, nu door de wet het verkrijgen van dienspaarden is geregeld en gemakkelijk gemaakt. Wanneer deze behoeften reger uit fondsen of op andere wijze buiten de begrooting om waren voldaan,

dan moest men het ten zeersten toejuichen dat thans op regelmatige wijze het oordeel der Kamer werd ingeroepen, maar, opdat deze hare toestemming voor deze uitgaven kon verleenen, behoorde hare noodzakelijkheid meer dan nu te blijken. Opheldering op beide punten werd door verscheidene leden dringend noodig geacht.

§ 6. De afgetreden Minister heeft als zijn gevoelen te kennen gegeven, dat hij een einde wenschte te maken aan de verschillende fondsen, die nog bij onze legeradministratie bestaan, en men vertrouwdde dat, wanneer hij aan het hoofd van het Departement gebleven was, die fondsen zouden zijn opgeruimd. Wat is daarentrent, vroeg men, het voornemen van de tegenwoordige Regeering? In de Memorie van Beantwoording der vorige begrooting (bladz. 9) wordt medegedeeld dat het werffonds quite was, dewijl dit jaarlijks wordt verevend. Uit het verband, waarin deze mededeeling voorkomt, meende men te moeten opmaken dat de andere fondsen niet jaarlijks worden verevend. Men vestigde op deze onregelmatigheid in het bijzonder 's Ministers aandacht en vroeg naar den stand van het wetsontwerp, op bladz. 8 van genoemde Memorie van Beantwoording toegezegd, en dat in overleg met de Algemeene Rekenkamer zou worden samengesteld en gelijktijdig met deze begrooting aan de Kamer zou worden aangeboden. Men stelde op zulk een ontwerp hoogen prijs en vertrouwdde dat deze Minister den door zijn ambtsvoorganger ten deze ingeslagen weg niet zou verlaten.

Volgens sommige bestekken van aanbesteding is de aannemer verplicht 2 pCt. zijner aannemingsom te storten in het weduwen- en weezenfonds voor de officieren. Men moest dergelijke misbruiken, waardoor het budget van Oorlog langs een omweg verhoogd wordt, ten sterkste afkeuren en zag omtrent dit punt de mededeeling van het gevoelen der Regeering te gemoet.

§ 7. Door vele leden was met leedwezen de intrekking gezien van het wetsontwerp op den generalen staf. Vooral na de wijziging, daarin gebracht door den laatstafgetreden Minister, was het ontwerp gunstig door de Kamer ontvangen. Wanneer dat ontwerp tot wet ware verheven, zou een belangrijke maatregel ter verbetering van het krijgswezen zijn tot stand gebracht, en de quaestie van art. 11 der wet op de militaire academie voor goed zijn beslist. Men vroeg welke bezwaren de Minister tegen de bepalingen van het ontwerp kon doen gelden en of in die intrekking het bewijs moest worden gezien, dat hij niet zeer ingenomen is met wettelijke regeling van krijgszaken, dan wel of spoedig een nieuw ontwerp van hem mag worden te gemoet gezien.

Ook werd gevraagd wat waar was van de berichten, door de dagbladen medegedeeld, dat de krijgsschool weder geheel naar Breda zal verplaatst worden. Zonder wettelijke regeling blijft deze geheele zaak overgelaten aan de wisselende inzichten der opvolgende Ministers, waardoor naar het gevoelen van vele leden het begrotingsrecht der Kamer ernstig wordt bedreigd.

§ 8. Door sommige leden werd gevraagd, welke plannen de Minister heeft aangaande traktemensverhooging der officieren. Wanneer men wel is ingelicht, zou de vorige Minister kans hebben gezien de traktementen te vermeerderen zonder de begrooting daardoor te verhoogen. Deze leden meenden, dat aan verbetering van bezoldiging op een of andere wijze zal moeten worden gedacht. Dat, zooals nu het geval is, vele officieren van 35 à 40 jaren *f* 1200 en van 45 à 50 jaar *f* 2000 bezoldiging genieten, kon op den duur niet worden volgehouden. Sommige leden zouden tot traktemensverhooging alleen willen overgaan, indien daarmede eene aanzienlijke reductie van het aantal officieren gepaard ging. Andere leden verklaarden zich uitdrukkelijk tegen elk denkbeeld van traktemensverhooging. Alleen daaraan zou wellicht kunnen gedacht worden dat de toelagen, die thans overal op de begrooting zijn uitgetrokken, in het vervolg geheel zouden vervallen en dat bedrag gelijkelijk over alle traktementen zou worden verdeeld. In elk geval achtte men het veelvuldig toekennen van toelagen niet altijd gewettigd en eene onregelmatige wijze van bezoldiging.

§ 9. Enkele leden klaagden over het misbruik van sterken drank door de militairen, in uniform en voorzien van wapens, gemaakt, waarvan de treurige ge-

volgen maar al te dikwerf werden ondervonden. Zou niet, evenals in Engeland geschiedt, het dragen van wapenen buiten dienst kunnen worden verboden?

§ 10. Het had de aandacht getrokken dat voor 5 militaire afdelingen worden aangevraagd traktementen voor 3 bevelhebbers en 4 adjudanten. Deze onregelmatigheid kon men niet billijken. Wanneer het personeel voor 5 afdelingen noodig is dan behoort daarvoor ook geld te worden aangevraagd. Zoo niet, dan is het geraden de organisatie geheel te wijzigen. Thans schijnt men in een ongeregelden en halfslachtigen toestand te verkeeren.

Sommige leden zagen in deze mindere aanvraag het bewijs dat deze Minister niet meer dan 3 bevelhebbers noodig acht, en wenschten dit uitdrukkelijk te constateeren.

§ 11. Door sommige leden werd ter sprake gebracht de toast, die door generaal PREIFFER in Frankrijk zou zijn uitgesproken en waarin min of meer eene politieke strekking was bespeurd. Men was van oordeel dat officieren zonder politieke zending zich ook van den schijn moesten onthouden, dat zij namens de Regeering over onderwerpen die met de politiek in verband staan het woord voeren. Vele leden meenden bij de Regeering er op te moeten aandringen dat zij voortaan zeer omzichtig zal zijn in de keuze der personen, die met militaire zendingen worden belast, en dat zij uitdrukkelijk bevel zal geven dat deze zich van officieele redevoeringen, welke, zij het ook zijdelings, het gebied der politiek raken, zullen onthouden.

§ 12. Door vele leden werd geklaagd dat de vestingbegrooting de Kamer niet gelijktijdig met de Staatsbegrooting heeft bereikt. Zonder dit wetsontwerp kon men over het VIIIe hoofdstuk geen gegrond oordeel vellen, omdat het daarmede als het ware een geheel uitmaakt.

§ 13. Sedert de vaststelling van de wet op het bouwen, planten enz. bij vestingen, van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128) is in den toestand der vestingen eene groote verandering gekomen, vooral na de vaststelling der vestingwet. Enkele versterkingen zouden ongetwijfeld, meende men, ten gerieve van het publiek in eene lagere klasse kunnen worden gebracht. Men zou daarom wenschelijk achten, dat bij Koninklijk besluit de vestingen, waaronder ook de latere zouden worden opgenomen, opnieuw werden geklasseerd.

Ten aanzien van de toepassing der wet van 21 December 1853 werd een feit ter sprake gebracht, waaromtrent men eenige opheldering van den Minister zou wenschen te vernemen. Door den ondernemer van eene droogmakerij was aan de Regeering concessie daartoe aangevraagd en ofschoon droogmakerijen niet in de wet op de verboden kringen zijn opgenomen, is hem de concessie geweigerd. Men vroeg op welke wetsbepaling de Regeering deze weigering steunt. Van andere zijden werd hierbij evenwel opgemerkt, dat eene wetsbepaling niet vereischt wordt om eene aanvraag te weigeren. Wanneer de aanvraag van concessie niet noodig was, behoefde de ondernemer haar niet te doen noch zich aan de weigering te storen. En al is voor de droogmaking zelf niet de toestemming van den Minister van Oorlog noodig, dit is wèl het geval voor de daarbij noodige werken, als dijkmaking en verkaveling, die wel degelijk in de bepalingen van meergenoemde wet begrepen zijn.

§ 14. Hoewel de tegenwoordige vorm der begrooting de vergelijking met die van andere jaren zeer moeilijk maakte, zoo wenschten toch vele leden rechtmatige hulde niet te onthouden aan den vorigen Minister, die dezen beteren vorm had voorgesteld, en door meerdere splitsing aan het verlangen der Kamer, ten vorigen jare geuit, althans ten deele heeft voldaan. Ook de zeer rekbare uitdrukkingen in de omschrijving der posten zijn grootendeels verdwenen. Toch meende men dat de grens van het wenschelijke en mogelijke nog geenszins is bereikt. De artikelen der 3e en 4e afdeling zijn nog alleszins voor splitsing vatbaar, hetgeen reeds door de lange omschrijvingen van sommige werd aange-toond. Men vertrouwde dat de Minister bij eene volgende begrooting op den ingeslagen weg zou voortgaan en vroeg hieromtrent eene geruststellende verklaring.

Ook werd geklaagd over de schaarsche toelichting van vele posten. In den

uitgewerkten en toelichtenden staat zouden velen op meerdere volledigheid prijs stellen in de opgaven van hetgeen voor een vorig dienstjaar is toegestaan, in dien zin dat wel niet voor elken post, maar toch voor elk onderdeel het bedrag werd vermeld. Zoo wees men bijv. op het wenschelijke dat het toegestane cijfer voor de verschillende afdelingen van art. 2 werd vermeld, en noemde als een navolgenswaardig voorbeeld het Ve hoofdstuk wat betreft het provinciaal bestuur. Men hoopte dat de Minister ook hierin de noodige verbetering zal aanbrengen.

§ 15. Een punt van zeer algemeenen aard werd eindelijk nog ter sprake gebracht. Reeds meermalen is er op gewezen, hoe verlamdend op den goeden gang van zaken het voortdurend wisselen van het hoofd van het Departement werkt. Men meende echter, dat de Minister van Oorlog niet altijd met het Kabinet behoefde te staan of te vallen. Als specialiteit kan hij ook bij verandering van politiek aan het hoofd blijven van ons legerbestuur. Andere leden vereenigden zich met deze zienswijze in geene deelen. Volgens hen is ieder Minister specialiteit in zijn vak, de Minister van Oorlog niet meer dan die van Waterstaat of Koloniën. Ter wille van de homogeniteit in het regeerbeleid van een Kabinet behooren echter alle Ministers, en ook die van Oorlog, behalve specialiteiten ook politieke personen te zijn. De handhaving van dit beginsel weegt meer dan de nadeelen van de voortdurende wisseling van bestuur.

ARTIKEL 1.

Ie AFDEELING.

Art. 2. Men kwam terug op de opmerking, reeds bij de vorige begrooting in het Voorloopig Verslag medegedeeld, dat een getal van 4 rechtsgeleerden, aan het Departement werkzaam gesteld, te veel moet worden geacht. Men was door de vorige Memorie van Toelichting niet overtuigd, dat de daar bedoelde adviezen niet gereedelijk door één rechtsgeleerd ambtenaar zouden kunnen worden verstrekt. In het bijzonder kon men niet inzien dat een zoo hoog bezoldigd ambtenaar als de rechtsgeleerde adviseur is bij het Departement noodzakelijk is.

Zou ook overigens, vroeg men, op het personeel niet kunnen worden bezuinigd? Er heeft eene belangrijke overplaatsing van de eene afdeling in de andere plaats gehad, waardoor de eerste afdeling van 26 tot 37 ambtenaren is toegenomen en deze afdeling thans f 49.150 vordert tegen f 39.850 ten vorige jare. Men vroeg om opheldering en meerdere toelichting, en gaf de vrees te kennen dat somtijds ambtenaren, die blijken bij het eene bureau geen voldoende werk te hebben, worden ingedeeld bij een ander bureau, alleen om ze aan het Departement verbonden te houden.

De post van f 2373 voor toelagen (bladz. 6 van den uitgewerkten staat), welke verleden jaar slechts f 1700 bedroeg, trok de aandacht. Voor speciale diensten behoorde, volgens vele leden, geen toelage te worden gegeven. Gewone of ongewone dienst behoort voor den officier hetzelfde te zijn. In het laatste geval houdt de gewone dienst, die somtijds veel onaangenamer is, op. Maar al ware de speciale dienst minder gewenscht, voor speciale bezoldiging, meende men, is daarom nog geen grond.

Ile AFDEELING.

Bij Nota van wijzigingen (Gedrukte Stukken, 2, 14) is in het hoofd dezer afdeling voor het eerst melding gemaakt van uniformverandering en toelage voor dienstvaarden. Onder verwijzing naar het hieromtrent boven medegedeelde merkte men op, dat thans wel de wet zelve is veranderd, maar de toepassing in den toelichtenden staat ontbreekt.

Art. 4. Door verscheidene leden werd opnieuw geklaagd, dat dezelfde officieren steeds in bijzonderen dienst bij Zijne Majesteit blijven, zonder van tijd tot tijd bij den troep terug te keeren, waardoor bij gebrek aan oefening de geschiktheid voor den dienst moet verminderen. Men zou herziening der wet van 1851 in dien zin wenschelijk achten, dat dienst bij het leger eene voorwaarde werd voor

bevordering. Waarom zouden niet, evenals in Duitschland, sommige der adjudanten gewone dienst kunnen verrichten bij den troep, om alleen wanneer de dienst bij Zijne Majesteit dat vorderde te worden opgeroepen om hunne functie als adjudant te komen vervullen?

Het groot aantal adjudanten, waarvoor hier geld wordt aangevraagd, trof te meer, omdat ook bij het hoofdstuk voor Marine zeeofficieren als adjudant worden aangewezen. Op eene eenvoudige en daarbij eenvoudige organisatie van den grooten staf door de Ministers van Oorlog en van Marine gezamenlijk werd bij deze gelegenheid aangedrongen.

b. Toelagen. Men vroeg waarom hier wordt berekend eene toelage van f 600 terwijl elders de toelage voor verblijf in de residentie op f 200 of f 300 is uitgetrokken.

Art. 5. De afgetreden Minister van Oorlog is benoemd tot kolonel bij den generalen staf. Deze betrekking is langen tijd onvervuld gebleven. Men vroeg: welke zijn de werkzaamheden daaraan verbonden?

Art. 7. Bij de Memorie van Beantwoording op de vorige begrooting erkende de afgetreden Minister, dat de instructie voor den gouverneur der residentie van 22 Maart 1819 herziening eischt. Op die herziening werd opnieuw ook bij dezen Minister aangedrongen. Het is in strijd met constitutioneele begrippen dat de plaatselijke commandant te 's Gravenhage bevelen zou ontvangen, waarvoor de Minister niet verantwoordelijk zou zijn.

Door den vorigen Minister is de plaats van den in het voorjaar gepensionneerden generaal, plaatselijk commandant der residentie, onvervuld gelaten. Door dezen Minister is een kolonel met die functie belast. Men kan niet bevroeden waarom. In vestingen mogen plaatselijke commandanten nuttig zijn, in gewone garnizoensplaatsen hebben zij, al men wel is ingelicht, geen reden van bestaan. De werkzaamheden, aan die betrekking verbonden, zouden zonder schade voor den dienst aan een der hoofdofficieren van het garnizoen kunnen worden opgedragen. Vooral in 's Hage, waar het toezicht op administratieve inrichtingen aan den intendant is opgedragen en een plaatselijk adjudant voor de reiswijzers en verlofgangers aanwezig is, is de plaatselijke commandant overbodig en de uitgave van f 3500 niet gerechtvaardigd.

Met genoegen had men overigens de bezuiniging op dit artikel gezien en hoopte dat de Minister met de voorgenomen reductie zou voortgaan.

De opname van *bureaukosten* voor 5 bevelhebbers in dit artikel vond men eenigszins vreemd.

IIIe AFDEELING.

Art. 8. Dat in den uitgewerkten en toelichtenden staat de vorige bijlage A¹ is opgenomen werd zeer toegejuicht, evenals het overbrengen van de inspectie van het onderwijs naar een later artikel.

Bij de laatste promotie zijn overeenkomstig de bestaande organisatie aangesteld 3 luitenant-kolonels bij de infanterie, 1 bij de grenadiers en jagers en 2 bij het 3e regiment infanterie. Men herhaalde de vroeger meermaalen gedane vraag, of deze plaatsen niet door majoors bezet hadden kunnen worden en dus tot de vroegere organisatie kon worden teruggekeerd.

De divisie-commandanten zijn thans 4 generaals-majoor der infanterie. Dit is, meende men, bij de tegenwoordige organisatie der divisien uit infanterie en cavalerie niet billijk. Men kan niet als beginsel aannemen, dat alléén officieren van één wapen geschikt zijn tot het voeren van commando over verschillende wapens en officieren van een ander wapen niet.

In den uitgewerkten staat bladz. 14 wordt fourage berekend voor 17 dienstpaarden. Men vroeg of in dit getal geen fout schuilt; tot 17 kan men niet komen.

Welke regel is bij de uittrekking der fouragegelden aangenomen. Deze worden voor den staf der infanterie gebracht onder art. 8 en voor de officieren der regimenten onder art. 14, terwijl de schadeloosstelling voor het aanschaffen van dienstpaarden weder voor beiden voorkomt bij art. 8.

Het incompleet aan officieren is, blijkens staat A (stuk n°. 4), 129. In verband hiermede schijnt het getal van 20 plaatsen voor tweeden luitenant, dat in dit najaar door den Minister is aangewezen tot vervulling, zeer gering. Dit deed sommigen vragen of de Minister plannen van reorganisatie heeft, waarbij het aantal officieren der infanterie zou worden beperkt. Indien dit niet het geval is, is dan het bedoelde getal van 20 plaatsen niet voor vermeerdering vatbaar?

De toelage voor het garnizoenhouden in Amsterdam is minder dan het zoogenaamde residentiegeld; toch is volgens sommigen het leven in de hoofdstad duurder dan in den Haag; de bestaande verhouding is dus zeker niet billijk. Overigens werd ten opzichte der residentietoelagen herhaald hetgeen reeds in het vorig Voorloopig Verslag ad art. 2 werd aangeteekend. De vorige Minister had ook omtrent dit punt herziening in het vooruitzicht gesteld.

Art. 9. Is de post: aanschaffen van dienstvaarden, voor nieuw aan te stellen officieren? Zoo ja, is 2 officieren dan genoeg?

Art. 10. Opnieuw werd de quaestie der rijdende artillerie besproken. Zou men al aan sommige deskundigen willen toegeven, dat het niet raadzaam is het korps geheel af te schaffen, het schijnt onbetwistbaar, dat het te sterk is voor onze behoefte. De vraag, reeds bij de algemeene beschouwingen gedaan, welke voornemens de Minister met dit wapen heeft, hetzij behouden op den bestaanden voet, hetzij verwisselen in veldartillerie geheel of ten deele, in het laatste geval met of zonder indeeling bij een der regimenten veldartillerie, herhaalde men hier met te meer vertrouwen, omdat de Minister als artillerie-officier ongetwijfeld op dit punt eene welgerijpte overtuiging zal hebben.

Men vroeg welke plannen de Minister heeft met het depot van het tweede regiment veldartillerie. Organisatiën, die niet worden uitgevoerd, keurt men in beginsel af. Wat is de reden dat het nog niet is opgericht? Gebrek aan personeel of gemis aan behoefte?

Art. 11. Welke plannen heeft de Minister met de gedetacheerde officieren bij de werkplaatsen? Daarop valt in oorlogstijd bij de troepen immers niet te rekenen en er ontbreken 75 luitenants.

Waarom wordt hier de kapitein bij den inspecteur van het militair onderwijs uitgetrokken; de inspecteur zelf op art. 23? Beide officieren behooren immers bij den staf van hun wapen?

Onder de kapiteins à la suite der VIIe afdeling (blz. 38 van den uitgewerkten staat) zijn er drie in vaste betrekking; waarom worden dezen niet bij den staf ingedeeld?

Men vroeg of de sterkte aan officieren der torpedo-compagnie voldoende was voor de bezetting der verschillende stations in oorlogstijd.

Art. 12. De over de begrooting verdeelde kapiteins der genie samentellende, verkrijgt men 19 van de 1e en 16 van de 2e klasse. Dit komt niet met de organisatie overeen.

Onder dit artikel behoort een post (blz. 44 toelichtende staat) voor daggelden aan militaire wachters. Hoe is dit te rijmen met het hoofd der afdeling, waar alleen van officieren sprake is?

IVe AFDEELING.

Art. 14. Is reeds voorzien, werd in eene afdeling gevraagd, in de betrekking van directeur der muziek bij de grenadiers en jagers?

Met genoegen had men uit de Memorie van Toelichting (blz. 5) gezien, dat bij het instructie-bataljon voortdurend meer vrijwilligers aankomen. Gaarne zou men ook de resultaten van de werving in de laatste maanden bij de overige deelen van het leger vernemen. Heeft men daarbij kunnen bespeuren dat de gedrukte toestand van handel en nijverheid van invloed was?

Enkele leden drongen op voortdurende verbetering aan van de behandeling van den soldaat in zedelijken zin. Men stelde daarbij op prijs wat door de oprichting

van cantines ter verbetering van hun toestand gedaan wordt en verlangde eene opgaaf van de garnizoenen, waar nog geen behoorlijke cantines zijn.

De Minister wenscht aan de opkomende lichting hospitaalsoldaten slechts 6½ maand oefening te geven. Men vroeg of dat wel genoeg zal zijn.

De noot op blz. 69 van den uitgewerkten staat laat aan duidelijkheid te wenschen over. Ten opzichte van de vermeerdering van ruim f 15.000 op de begrooting der compagnie hospitaalsoldaten, wordt gezegd: »Dit schijnbaar groot verschil ontstaat doordat de meeste militairen van de hospitaalsoldaten bij andere korpsen in betaling worden gevoerd.» Is de bedoeling niet deze, dat vroeger de hospitaalsoldaten bij de andere korpsen werden betaald, maar thans gezamenlijk hier worden uitgetrokken?

De laatste post in den uitgewerkten staat, *gratificatiën*, trok zeer de aandacht. Deze post wordt voor memorie uitgetrokken, daar de gelden hiervoor noodig uit de soldij worden gevonden. Men achtte dit eene wijze van verrekening, die zeer onregelmatig is en tot misbruiken kan aanleiding geven. Zoowel hier als elders zou men dezen post gaarne teruggenomen zien en verwees naar het aangeteekende bij art. 63.

Art. 17. De vermeerdering van het personeel werd door sommige leden onvoldoende toegelicht geacht.

Men zou het ook regelmatig en gemakkelijker gevonden hebben, indien in den uitgewerkten staat, zoowel bij dit artikel als bij 14, 15 en 16, de cijfers voor de onderdeelen binnen de lijn waren uitgetrokken met een doorlopend cijfer in de hoofdkolom.

Dezelfde vraag betrekkelijk de torpedocompagnie, reeds ten opzichte der officieren werd hier ten opzichte der manschap herhaald.

Art. 18. Op dit artikel wordt p. m. f 6000 meer aangevraagd dan vroeger, zonder eenige toelichting. Men vroeg daaromtrent eenige opheldering.

Art. 19. Het jaar 1878 wordt (blz. 119 van den uitgewerkten staat) een gunstig jaar genoemd voor het kampeeren van troepen en het verrichten van veldoefeningen op groote schaal. Vele leden hopen dat 1880 even gunstig zal zijn of door den Minister gemaakt zal worden. Zij wenschten voor de groote veldoefeningen, waarvan bovendien volgens enkelen het nut nog niet voldoende is aangetoond, niet meer toe te staan dan strikt noodzakelijk is.

Art. 20. Terwijl de Minister f 50 per paard minder raamt, is de begrooting voor de remonte toch f 42.800 meer dan verleden jaar, eene verhooging die te meer teleurstelde, omdat sommigen zich geveild hadden dat door inkrumping der cavalerie en rijdende artillerie op dit artikel eene aanmerkelijke bezuiniging zou zijn verkregen. De raming van f 600 per paard kwam ook buitengewoon hoog voor, in aanmerking genomen, dat de Hongaarsche paarden worden berekend op f 520 en er buitendien tegenwoordig daling in de prijzen der paarden valt waar te nemen. Men hoopte dat dit artikel nog belangrijk zou worden verminderd.

Door verscheidene leden werd met belangstelling gevraagd naar den uitslag van de proef met Hongaarsche paarden en de voornemens van den Minister in deze zaak. Volgens de noot op blz. 121 van den uitgewerkten staat kosten de paarden f 520 per stuk. Men zou echter gaarne vernemen of daaronder ook begrepen zijn de kosten van keuring en van vervoer. Zoo niet, op hoeveel dan ieder paard, met bijberekening van alle ekstrakosten, te staan komt, wanneer het hier wordt afgeleverd. Is het waar, vroeg men, dat de Hongaarsche paarden aan veeziekte en groote sterfte onderhevig zijn?

Ten einde op den duur op de remonte te bezuinigen en deze te verbeteren, werd door sommige leden de oprichting aanbevolen van remonte-depots, die wel in den aanvang eenige vermeerdering van uitgaven voor kosten van eersten aanleg zullen vereischen, maar later, vooral door reductie van den zoogenaamden remonte-modulus, tot wezenlijke besparing zullen leiden. Men vroeg welk hier omtrent het gevoelen is van den Minister.

Nog werd herinnerd, dat men tot den aankoop van paarden in Hongarijê is overgegaan, omdat de aanbesteding van de leverantie van inlandsche en Duitsche paarden althans voor het wapen der cavalerie minder goede en dure resultaten had opgeleverd. Zouden deze echter, vroeg men, niet zijn te vermijden geweest, zoo men, in plaats van groote leverantiën, waardoor men zich van enkele groote opkoopters afhankelijk maakt, aan te besteden, in de behoefte wilde voorzien door een ieder die paarden had, welke aan de vereischten voldoen, de gelegenheid te geven ze aan te bieden en af te leveren? Daardoor zoude de tusschenhandel met de daaraan verbonden nadeelen en kosten vermeden zijn.

Ve AFDEELING.

Met genoegen had men de pogingen van den vorigen Minister gezien om meer eenheid te verkrijgen in het stelsel van ziekenverpleging. Is ook deze Minister voornemens daarmede voort te gaan?

Daarbij werd gewezen op het volslagen gemis aan voorschriften nopens ziekenverpleging in oorlogstijd. De vervulling van deze belangrijke leemte werd dringend noodig geacht en men vroeg hoe de Minister daarin denkt te voorzien.

Het steeds vermeerderend incompleet aan officieren van gezondheid werd met groot leedwezen waargenomen en ernstig aangedrongen op spoedige en afdoende maatregelen. Terwijl op het budget van Marine verhooging van traktementen is aangevraagd, is het budget van Oorlog onveranderd gebleven. Waarom, vroeg men, heeft de Minister zich niet vereenigd met de plannen waarvan zijn ambtsvoorganger gewaagde?

De uitkomsten van de opleiding van militaire studenten tot officier van gezondheid blijven zeer onbevredigend; voor zeer veel geld ziet men slechts enkele rangen van het korps versterken; en nu de Departementen zoowel van Koloniën, als van Marine zich aan de tegenwoordige regeling van de opleiding van militaire artsen onttrekken, wordt de toestand uit een geldelijk oogpunt beschouwd nog erger dan die vroeger was.

Wanneer men zich herinnert hetgeen omtrent deze aangelegenheid in de laatste twee jaren is voorgevallen, dan springt het in het oog dat de toestand inderdaad onhoudbaar is en uitstel van voorziening niet langer mag worden gedoogd.

In het Voorloopig Verslag op het VIIIe hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1878 (zitting 1877—1878, 2, 16, bladz. 12) werd medegedeeld: »Van verschillende zijden werd het verlangen uitgesproken mededeeling te ontvangen van het rapport der commissie, ingesteld bij Koniaklijk besluit van 12 Januari 1877, n°. 30, aan wie een onderzoek was opgedragen naar de wijze waarop eene deugdelijke en eenvormige opleiding van militaire geneeskundigen verkregen zou kunnen worden.» In de Memorie van Beantwoording op dat hoofdstuk (n°. 17, bladz. 9) verklaarde de Regeering: »Het gevraagde rapport is der Kamer bereids geworden. De ondergeteekende is voornemens, de organisatie van den geneeskundigen dienst, bij een afzonderlijk wetsontwerp nog in dit zittingjaar in te dienen.» Bij de openbare beraadslaging (12 December 1877, Handelingen I, bladz. 279) zeide de Minister DE ROO VAN ALDERWERELT: »Omtrent de regeling van den geneeskundigen dienst kan ik aan de Kamer mededeelen, dat dit onderwerp reeds in de eerste dagen van het optreden van het tegenwoordig Gouvernement een punt van overleg heeft uitgemaakt tusschen de Ministers van Koloniën, van Marine en van Oorlog. Wij zijn alzoo ten aanzien van deze zaak volkomen diligent, en, wat mij betreft, zoo vlei ik mij, binnen betrekkelijk korten tijd, het aangekondigde wetsontwerp bij deze Kamer te kunnen indienen». Om bekende redenen is deze hoop niet verwezenlijkt. In het Voorloopig Verslag op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1879, (Credietwet. — Zitting 1878—1879, 2, 14, bladz. 6) werd opgemerkt: »Met het oog op het steeds toenemend incompleet aan officieren van gezondheid (op 1 Juli ll. tot 36 geklommen en zeker sedert nog toegenomen) en de zeer aanzienlijke sommen, in de laatste jaren aan hunne opleiding besteed, meende men inlichting te mogen

vragen aangaande de plannen der Regeering om in dien gebrekkigen toestand de gebiedend noodzakelijke verbeteringen te brengen, te meer nu de commissie, benoemd om deze aangelegenheid te onderzoeken, haar rapport reeds sedert lang ingediend heeft." Bij de Memorie van Beantwoording (n°. 16, bladz. 11) verklaarde de Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement van Oorlog, ten aanzien van de tot hiertoe gevolgde opleidingswijze dat ook hij: »gezind en voornemens is, zoodra mogelijk, de meest noodzakelijke verbeteringen, in verband met gelijktijdige lotsverbetering der officieren van gezondheid, aan te brengen." In het Voorloopig Verslag op de definitieve begrooting van datzelfde dienstjaar, (zitting 1878—1879, n°. 136, 6, bladz. 15) werd opnieuw op de zaak aangedrongen: »In verschillende afdeelingen werd gevraagd, of de Minister voornemens is gevolg te geven aan de voorstellen, te vinden in het verslag ten jare 1877 uitgebracht door de Commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 12 Februari 1877, n°. 30, enz." Men verwees daarbij naar het geschrift van den hoogleeraar G. J. MULDER: *De geneeskunst-oefenaren naar de Nederlandsche wetten* (1e vervolg, Januari 1879). De nu afgetreden Minister verklaarde in de Memorie van Beantwoording (n°. 8, bladz. 12): »Ook de ondergeteekende is voornemens, evenals voor de marine en de koloniën is geschied, wijziging te brengen in de opleiding van militaire artsen in den geest van het hiergenoemde commissie-verslag. Hij heeft een daartoe strekkenden wettelijken arbeid reeds onderhanden genomen"; en voorts: »Ook de Minister ziet het toenemen der vacatures niet zonder bezorgdheid. Bij hem bestaat het bepaalde voornemen, eerlang het voorstel te doen tot afschaffing van den rang van officier van gezondheid der 3e klasse, en in verband daarmee zal natuurlijk ook eene herziening der traktementen moeten geschieden." Bij de openbare beraadslaging (*Handelingen* I, bladz. 1163) sprak de Ministers in denzelfden zin.

In het meermalen genoemd verslag der commissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 12 Januari 1877, kwam deze (men zie bladz. 24) tot het besluit, dat het thans gevolgde opleidingsstelsel niet behoort te worden bestendigd; doch dat (men zie bladz. 29) zoowel om redenen ontleend aan de belangen der opleiding, als ook van het financieel belang van den Staat, zoo spoedig doenlijk, met geleidelijke opheffing van den Amsterdamschen opleidings-cursus voor militaire geneeskundigen en pharmaceutische studenten, moet worden besloten om aan alle Nederlandsche hoogeschoolen voor studenten in de medicijnen de gelegenheid te openen, hunne studiën langs academischen weg te volbrengen onder genot van Rijks-subsidie, overeenkomstig het overgelegd concept-voorschrift.

Dat dit voorstel tot aanzienlijke bezuiniging zou leiden, kan reeds hieruit blijken, dat volgens hetgeen op deze begrooting op art. 26 is uitgetrokken, de kosten van het onderwijs, na aftrek van de toelagen aan de kweekelingen bedragen f 63.474, eene som die nagenoeg geheel zou kunnen worden bespaard, indien men gebruik wilde maken van de gewone hoogleeraren aan de Rijks-universiteiten. Bovendien zoude men het groote voordeel erlangen van 12 officieren van gezondheid voor den gewonen dienst beschikbaar te krijgen.

Moet het, vroeg men, na al hetgeen over deze zaak is voorgevallen, waarvan de regeling volgens de eenstemmige verklaringen der opvolgende Ministers sedert 1877 geen uitstel gedooft, — moet het niet bevreedmen dat in deze Memorie van Toelichting met geen enkel woord de zaak wordt aangeroerd? Men vroeg derhalve of de Minister alsnog zijne denkbeelden aangaande de voorstellen der Staatscommissie met betrekking tot dit punt zou willen mededeelen en of hij het uitzicht kan openen dat nog in dit zittingjaar een wetsontwerp dienaangaande aan de Kamer zal worden ingediend.

Art. 22e, bladz. 126 van den uitgewerkten staat. Men begreep de omschrijving van dezen post niet; en evenmin den post zelf in verband met de omschrijving van punt *d* van dit artikel alwaar van *ligging* wordt gewag gemaakt.

VIE AFDEELING.

Art. 23. Terwijl men het toejuichte, dat de kosten voor studie en onderwijs

thans afzonderlijk zijn geraamd, kwam men terug op de klacht, dat de inspecteur van het onderwijs een te hoogen rang bekleedt. Hetgeen daaromtrent in de vorige memorie van Beantwoording gezegd is, werd niet overtuigend geacht. Ook de standplaats scheen, met het oog op besparing van residentietoelagen, beter elders dan in den Haag; bijv. te Breda. Andere leden kwamen echter tegen deze beschouwing op. Men achtte den rang, uit een militair hiërarchisch oogpunt, volstrekt niet te hoog, ook wanneer men uitgaat van de zeker onbetwistbare stelling dat bij het leger op wetenschappelijke opleiding hooge prijs moet worden gesteld. Ook de standplaats werd verdedigd op grond dat de inspecteur voortdurend met het Departement van Oorlog in betrekking staat.

Art. 24. Men keurde het af dat de residentie-toelagen voor de officieren der krijgsschool overgebracht zijn op een ander artikel, daar deze gelden toch behooren tot de kosten der krijgsschool.

Art. 25. De van de vorige begrooting afwijkende berekening van de Oost-Indische cadetten werd door sommige leden afgekeurd; de begrooting wordt daardoor op onregelmatige wijze verlaagd, terwijl een post die eigenlijk op de middelen moest worden verantwoord, nu ook daar ten onrechte ontbreekt. Andere leden echter waren van gevoelen dat de nu voor het eerst gevolgde wijze van handelen de meer rationeele is, omdat vroeger het budget van Oorlog belast werd met kosten die eigenlijk op de Indische begrooting tehuis behooren. Zij merkten daarbij op dat de bijdrage der cadetten voor den dienst hier te lande ook bij deze begrooting in de Wet op de Middelen is opgenomen.

De post voor onderhoud en slijtage (bladz. 174 van den uitgewerkten staat) is ongeveer f1700 hooger dan in 1879 en tot op f0,71 nauwkeurig berekend. Terwijl anders zoo ruim wordt geraamd, trok deze uiterst nauwkeurige berekening juist op dezen post de aandacht.

Men klaagde dat aan de Militaire Academie te Breda geen voldoende onderwijs in de beginselen van het algemeene strafrecht wordt gegeven. Met het oog op de omstandigheid dat de officieren dikwijls geroepen worden die beginselen toe te passen, drong men er op aan, dat in deze leemte zou worden voorzien.

VIIe AFDEELING.

Verscheidene leden hadden ernstig bezwaar tegen de voortdurende stijging der hier uitgetrokken bedragen. De raming is thans p. m. f30.000 hooger dan die voor 1879 en p. m. f75.000 hooger dan de uitgaven in 1878.

Art. 28. Men herinnerde bij dit artikel aan de zeer gewaardeerde mededeelingen van den onlangs afgetreden Minister en vroeg naar de gevoelens van deze Regeering.

De particuliere nijverheid, het werd toegegeven, kan in menig opzicht beter en goedkooper werken dan de zeer kostbare inrichtingen te Delft. De weelde van het toezicht, dat $\frac{1}{3}$ bedraagt van de arbeidsloozen, werd erkend. Toch zag men in deze begrooting nog geene verbetering. Integendeel. In de laatste Memorie van Beantwoording werd medegedeeld dat een aantal werklieden was ontslagen; desniettenstaande worden de dag- en werkloozen weder even hoog geraamd. Is men op bedoelden maatregel teruggekomen?

Onder lit. a van den uitgewerkten staat wordt niets uitgetrokken dan toelagen. Om tot eene juiste berekening van kosten te komen, zouden bij het hier geraamd bedrag de traktementen van de IIIe afdeling ad f39.300 moeten gevoegd worden. Neemt men nu in aanmerking dat bij dit bedrag nog een gedeelte van het onder art. 41 geraamde moet worden geteld, dan blijkt genoegzaam dat deze inderdaad hoogst kostbare inrichtingen bij de zoo gewenschte hervorming tot aanzienlijke bezuiniging kunnen leiden. Men hoopt van dezen Minister, die speciaal ook met dit onderwerp ten volle bekend mag worden geacht, bevredigende toezegging hieromtrent alsnog te erlangen.

Art. 32. *D van den uitgewerkten staat.* De uitdrukking: *velerlei behoeften* kwam

zoo rekbaar voor dat eenige meerdere omschrijving zeer gewenscht werd geacht. Ditzelfde geldt voor de eveneens hoogst rekbare uitdrukkingen in den tekst der wet bij de artt. 33 en 34.

De noot (1) op bladz. 153 van den uitgewerkten staat werd niet begrepen. Zoo als de tweede alinea nu luidt: »Met uitzondering enz.» pleit zij niet voor orde en regelmaat, daar de Minister zelfs verklaart dat op een aanmerkelijk bedrag op de XVIIe afdeling in 1878 verwerkt »*schijnt*» gerekend te zijn. Men verzocht meer en vollediger toelichting.

VIIIe AFDEELING.

Deze afdeling behoorde eigenlijk verhoogd te worden met een groot deel van de XVIe afdeling B, waarover in dit verslag bij de artt. 79—85 wordt gesproken.

Met genoegen had men in deze afdeling en onder de buitengewone uitgaven de aanvragen gezien voor waschinrichtingen. Men vroeg hoe het daarmede over het geheel staat?

De artt. 36 en volgende luiden: »Als voren enz.» Men betwijfelde of deze vorm wel juist is en of de Rekenkamer wel genoegen zou kunnen nemen met deze ongewone omschrijving.

De Minister vermeldt (bladz. 9 der Memorie van Toelichting) dat in den loop van dit jaar eene belangrijke uitbreiding is gegeven aan de vergunning tot huwen voor militairen beneden den rang van officier. Met het oog op de daardoor veroorzaakte vermeerdering van kosten kwam dit stelsel aan sommige leden bedenkelijk voor. Men betwijfelde of het als eene uitgemaakte zaak is te beschouwen dat de aanwezigheid van getrouwde onderofficieren in het belang van een leger moet worden geacht.

Andere leden daarentegen juichten den maatregel zeer toe. Zij meenden dat de ruime vergunning tot huwen tot behoud van een deugdelijk kader niet alleen wenschelijk is in het algemeen, maar, de ondervinding heeft het geleerd, in ons leger schier onvermijdelijk is.

Bij de Memorie van Beantwoording op de vorige begrooting (bladz. 3) deelde de toenmalige Minister mede dat hij tot verbetering der kazerneering niet over zou gaan »dan naar een vast plan, dat, in verband met de door hem voorgenomen dislocatie der troepen, aan de Vertegenwoordiging zou (zal) worden medegedeeld». Van dergelijk plan is in deze begrooting hoegenaamd niets te bespeuren. Men zou gaarne van den Minister vernemen, welke voornemens hij in dit opzicht koestert, en binnen welken tijd naar zijne meening de huisvesting der troepen geheel in orde zal kunnen zijn, met eene opgave der kosten welke hij tot uitvoering noodig acht.

Mag men uit de omstandigheid dat geen post meer is uitgetrokken voor telegraafmaterieel, besluiten dat dit geheel in orde is?

Art. 36. Onder dit artikel werd ook een post uitgetrokken van f 14.200 tot het maken van bergloodsen voor geniematerieel te Naarden. In de Memorie van Toelichting vermeldt de Minister dat het garnizoen aldaar in een groot gedeelte der bomvrije gebouwen is gehuisvest. Deze mededeeling had sommige leden bevreemd. Zij meenden dat het beter zou zijn omgekeerd, het materieel in de bomvrije gebouwen te bergen, die uit den aard der zaak niet met het oog op duurzame bewoning in tijd van vrede zijn gemaakt.

Art. 37. De som onder *a* van den uitgewerkten staat voor verwing uitgetrokken kwam sommigen leden, evenals die onder art. 42 *a* voor hetzelfde doel geraamd, hoog voor.

Art. 28. Men had met genoegen het gerucht vernomen dat een der kazernen te Amersfoort, die voor huisvesting van militairen volkomen ongeschikt was, eindelijk is afgekeurd. Men vroeg of dit gerucht waar is, en of de Minister voornemens is eene kazerne te doen bouwen op den grond, die daarvoor vroeger is aangekocht.

Art. 39. Met eenige bevreemding zag men op dit hoofdstuk geld aangevraagd voor verdieping van havens waarvoor ook reeds op hoofdstuk IX een post wordt uitgetrokken. Dienaangaande verzocht men eenige opheldering.

Art. 45. Hoewel men het nut der voorgenomen beplantingen geenszins wilde ontkennen, achtte men toch de raming wel wat hoog, daar de prijs voor de boomen welke hier noodig zijn zeer gering is. Voorzichtiger zou men het rekenen indien de proef genomen werd met de helft der aangevraagde som.

Men merkte op dat hier nog een „enz.” in de wet voorkomt, hetwelk men meent dat kan worden gemist.

IXe AFDEELING.

Men vroeg in hoever de klachten gegrond zijn over een te geringen voorraad aan kleding bij de korpsen.

De maatregelen van den vorigen Minister met betrekking tot de centraal- en garnizoensmagazijnen van kleding werden in afkeurenden zin door sommige leden besproken. Vreezende dat daarbij te veel de belangen eener spoedige mobilisatie waren uit het oog verloren, vroeg men of de Minister kon goedvinden daaromtrent zijn gevoelen mede te deelen.

Zou het productievermogen der centraal werkplaatsen voldoende kunnen worden geacht om in de behoeften te voorzien en zoo ja, zouden dan de meerdere kosten opwegen tegen de voordeelen van dat stelsel?

Men meende dat proeven zijn genomen met de vervaardiging van het schoeisel, en vroeg: met welken uitslag?

Waarvoor worden de gebouwen der magazijnen gebruikt welke buiten dienst zijn gesteld?

Art. 47, e. Aanschaffen van ledergoed enz. voor de schutterijen, is uitgetrokken pro memorie. Volgens staat n°. 8 is er wanverhouding tusschen het aantal ransels en de overige uitrustingsstukken der schutterijen. Moeten er dus geen ransels worden gemaakt?

Xe AFDEELING.

Men vroeg welke bezwaren bestaan tegen het verkrijgbaar stellen van de gekleurde topographische kaarten, waarvan men zulke fraaie exemplaren op de tentoonstelling te Arnhem heeft gezien. Zou de topographische inrichting daardoor niet op nuttige wijze zoowel voor het leger als voor het algemeen meer productief kunnen worden gemaakt?

XIe AFDEELING.

Art. 51. Opnieuw werd aangedrongen op herziening van het Koninklijk besluit van 29 Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 18) en verhooging van de daarbij vastgestelde tarieven, inzonderheid wat betreft de wagenvrachten.

d. Bruggelden enz. Hoewel het bedrag gering is, kwam men op deze zaak terug. Met vergunning van het Rijk legde een particulier een brug over de penanten der waterkeering in de rivier de Donge, met verlof bruggeld te heffen. De Minister BEIJEN (zie Nota van Toelichting op de Nota van Wijzigingen VIIIe hoofdstuk Staatsbegrooting 1877, stuk n°. 19, bladz. 8) meende dat het Rijk had verzuimd vrijen overgang voor militairen ook buiten dienst te bedingen evenals voor hunne huisgezinnen. Eenige leden meenden dat hier niet van verzuim kon sprake zijn en dat zoo er bruggeld geheven mag worden, militairen buiten dienst en zooveel te meer hunne huisgezinnen geen aanspraak op vrijstelling kunnen maken.

XIIIe AFDEELING.

Door sommige leden werd aangedrongen op de wederinvoering van het verplichte kerkgaan. Vele anderen daarentegen wenschten het stelsel van vrijheid in deze gehandhaafd te zien.

Art. 63. Dit artikel werd nog altijd afgekeurd en hetgeen daaromtrent in de vorige Memorie van Beantwoording gezegd is, had nog niet bevredigd. Evenals in dergelijke posten in de artt. 14—18 en 64, kon men aan niets anders denken dan aan armenzorg, welke echter niet op het budget van Oorlog 't huis behoort. Ofschoon men echter het beginsel dat hier wordt gehuldigd ten eenen male verwerpelijk acht, begreep men toch dat afstemming van het artikel in kleine en behoeftige gezinnen zooveel leed en jammer zou veroorzaken, dat men daarvoor terugdeinsde. Men gaf echter in overweging dat geen nieuwe gratificatiën zouden worden toegestaan en zodoende de post langzamerhand zou verdwijnen. Wanneer men eens weet dat geen nieuwe gratificatiën worden gegeven, zal men er niet meer op rekenen en teleurstelling worden voorkomen. Men vroeg hieromtrent gevoelen van den Minister.

XIVe AFDEELING.

Door verscheidene leden werd de toestand van velen die in vroeger tijd werden gepensionneerd en die niet deelen in de sedert toegestane verhoogingen, onbillijk, door sommigen zelfs ergerlijk genoemd. Men vroeg of de Regeering geneigd zoude zijn eene poging tot verbetering ter hand te nemen. Ook de regeling van de pensioenen van officieren die vroeger in Indië gedetacheerd waren eischt verbetering. Andere leden verklaarden zich niet gezind om tot verhooging van eenmaal verleende pensioenen mede te werken. Voor een groot deel schuilt naar hunne meening het kwaad in het reeds zoo herhaaldelijk afgekeurde stelsel van het pensionneeren van officieren die nog in de kracht van het leven zijn en den lande nog jaren lang dienst zouden kunnen praesteren.

XVe AFDEELING.

Uitgewerkte staat, bladz. 188. Art. 2 der vorige begrooting wordt gezegd gesuppleerd te zijn uit de som voor onvoorziene uitgaven op den dienst van 1878 toegestaan tot een bedrag van f 11 843 98 voor traktement van den secretaris-generaal en andere ambtenaren. Aangezien art. 2 niet is opgenomen onder de artikelen op welke overschrijving werd toegelaten, eischt deze verantwoording nadere opheldering.

Uitgewerkte staat, bladz. 189. Men vroeg eenige toelichting omtrent de drie laatst gespecificeerde posten. Waarom dit gunstbetoon aan enkelen? Of werden bepaalde diensten met de uitgegeven sommen beloofd? Men meende dat vooral uitgaven van dergelijken aard nauwkeurige toelichting verdienen.

XVIe AFDEELING.

Art. 77. De plannen des Ministers werden in verschillenden zin besproken.

Sommigen keurden het af dat de Minister geld vroeg vóór dat nog de vereischte proefnemingen waren afgelopen. Naar het schijnt worden de proeven alleen genomen met twee stukken van staalhard brons, waarvoor op de vorige begrooting geld is toegestaan. Men meende dat zulke proeven geheel onvoldoende zijn om eene zoo belangrijke uitgave als hier wordt voorgesteld te rechtvaardigen. Daarbij komt dat het, bij het vooruitzicht dat toch telkens weder iets beters zal worden uitgevonden, best schijnt dat men hier vooral niet met overhaasting te werk gaat.

Dit gevoelen werd echter bestreden op grond, wat het laatste argument betreft, eensdeels dat dit wel zou kunnen leiden om *nooit* nieuwe kanonnen aan te schaffen, niet om den aanmaak een jaar uit te stellen, anderdeels omdat men meende dat in de uitwerking van het *stalen* geschut der nieuwste constructie inderdaad eene grens bereikt is die niet waarschijnlijk zal worden overschreden. Wat de aanvraag betreft vóór den afloop der proefnemingen, werd geantwoord, dat het hier niet de vraag geldt of nieuwe stukken noodig zijn in de plaats van de tegenwoordige verouderde stukken, maar alleen of de nieuwe stukken zouden zijn van *staal* of wel van *staalhard brons*, eene technische vraag, waaromtrent de

Staten-Generaal
1880-1881
2e Zitting

Kamer toch de uitspraak van het Departement van Oorlog zal moeten volgen, en dat het dus zeer natuurlijk en te billijken is dat de Minister de gelden aanvraagt hetzij voor bronzen hetzij voor stalen stukken, ten einde niet, wanneer, wellicht over eenige weken, het pleit zal zijn beslist, een vol jaar te moeten wachten alvorens hij van de ervaring gebruik zou kunnen maken.

Sommige leden waren echter zeer bepaald gestemd voor de aanschaffing van stalen veldgeschut. Waarom zullen nu proeven genomen worden met staalhard-brons, terwijl men zeker weet dat het staal uitmuntend voldoet? Waarom wellicht voor een klein verschil in prijs niet het beste genomen wat te krijgen is? Dat het bronzen geschut op den duur goedkooper zou zijn omdat de onbruikbaar geworden kanonnen kunnen worden gesmolten en opnieuw gegoten, werd tegen- gesproken door het feit dat juist een middel is gevonden om zonder groote kosten de oude stalen kanonnen weder volkomen geschikt te maken voor den dienst. Men zou daarom van den Minister gaarne vernemen welk verschil in prijs er is tus- schen *stalen en staalhard-bronzen veldgeschut*.

Dat de geschutgieterij 60 kanonnen per jaar zou kunnen afleveren werd ernstig betwijfeld, en ook dit schijnt een argument om tot het aanschaffen van stalen geschut te besluiten, omdat de bewapening volgens tweeërlei stelsel in de over- gangperiode tot ernstige bezwaren kan aanleiding geven. Waarom de geschut- gieterij niet aangewend om geschut aan te maken dat van staalhard-brons ver- vaardigd zijnde, stellig voldoet: korte kanonnen en mortieren?

In de vorige Memorie van Beantwoording (bladz. 23) drukte de toenmalige Minister de hoop uit, dat de kosten voor 20 compleet uitgeruste veldbatterijen van 6 vuurmonden f 1.280.000 niet zouden overschrijden, indien mocht blijken, wat wel waarschijnlijk was, dat de bestaande voorwagens en overige voertuigen gewijzigd kunnen worden. Op deze begrooting wordt nu eene som aangevraagd van f 700.000 voor de helft of 60 veldkanonnen »met de benooidigde affuiten en verdere uitrusting» (Memorie van Toelichting bladz. 12). Men vroeg dienaan- gaande of de hoogere raming van 14 ton voor 120 stukken geschut daaraan toe te schrijven is dat de Minister, die verklaart ten opzichte van de aanschaffing van nieuw veldgeschut geheel de zienswijze van zijn ambtsvoorganger te deelen, daarvan afwijkt wat betreft diens gevoelen, dat de oude voertuigen ook bij de nieuwe artillerie zouden kunnen worden in gebruik gesteld.

Men vroeg op hoeveel projectielen per stuk is gerekend en wat elk projectiel zal kosten.

Uit de omstandigheid, dat geen som wordt uitgetrokken voor stalen kust- en vestinggeschut maakten sommige leden op, dat onze defensie op dit punt nu niets meer te wenschen overlaat. Anderen verwezen echter naar de 1e en 2e alinea van de toelichting op art. 60 a, onderdeel a van het definitieve hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting van dit jaar (zie Memorie van Toelichting bladz. 11) en be- grepen, dat aan de bewapening van onze sterkten nog veel moest ontbreken. Het had hun dan ook bevreemd, dat met den aanmaak van stalen geschut niet wordt voortgegaan. Wanneer men millioenen heeft uitgegeven voor het bouwen van forten en sterkten is het zeker eene vreemde staatkunde, de verdedigbaarheid van die werken, en daardoor de productiviteit van de uitgegeven schatten, geheel in de waagschaal te stellen door de behoorlijke bewapening te verschuiven. Men vroeg dienaangaande de gevoelens van den Minister, benevens eene raming van de kosten, die nog noodig zullen zijn om het ontbrekende aan te vullen.

Geen geld wordt ook aangevraagd voor torpedo's. Men vroeg daarom of men daarmede gereed is en wat men met hetgeen wij thans hebben zou kunnen ver- dedigen.

Art. 78. Volgens welk stelsel wordt de kazerne op Damlust gebouwd? Even als de bestaande, of is men voornemens goedkooper en met minder weelde te bouwen?

Artt. 79—85. Met bevreemding had men vele dezer posten opgenomen gezien

in de XVIe afdeeling als buitengewone uitgaven. Aard en karakter der werken waarvoor hier geld is uitgetrokken brengen mede dat zij onder de gewone uitgaven, VIIIe afdeeling, behooren te worden geraamd, welke elk jaar terugkomen. Geheel gelijksoortige werken worden dan ook in die afdeeling genoemd. Men hoopte dat deze posten nog onder de gewone uitgaven zouden worden opgenomen.

Sommige dezer posten achtte men zeer ruim geraamd, en meende de zucht naar weelde, waarop reeds bij de algemeene beschouwingen is gewezen, in het bijzonder hier weder te ontdekken.

Sommige uitgaven, zooals die onder n°. 1 van art. 79, art. 80, art. 82, n°. 1, 2, 7 en vooral 8, evenals geheel art. 83 en 85, achtten eenige leden alleszins voor uitstel vatbaar.

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 6den November 1879.

BERGSMA.
OLDENHUIS GRATAMA.
KOOL.
VIRULY VERBRUGGE.
RUTGERS VAN ROZENBURG.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Hoe gaarne de ondergeteekende, bij de indiening der begrooting van Oorlog, de gelegenheid om zijne inzichten en plannen betreffende de organisatie en sterkte der levende strijdkrachten en de inrichting van het vestingstelsel aan de Vertegenwoordiging mede te deelen, ook had aangegrepen, hij moest hiervan afzien, omdat tot het opmaken dezer begrooting slechts weinige dagen beschikbaar waren en het hem onmiddellijk na zijn optreden in dien korten tijd ten eenen male onmogelijk was zijne denkbeelden op voldoende wijze uit te werken.

In dien stand van zaken wenschte hij liever volstrekt niet te treden in beschouwingen, en aan dezen wensch meende hij te eerder gevolg te mogen geven, omdat hij weldra bij de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag en nog nader bij de begrotingsdiscussieën zelve ruimschoots de gelegenheid zou hebben om zijne inzichten en plannen bekend te maken.

Hij moest dan ook wel besluiten den bestaanden toestand tot grondslag der berekeningen voor de aangeboden begrooting te nemen, behoudens enkele afwijkingen, die volstrekt noodzakelijk waren, of die in het belang en zonder gevaar voor stremming van den geregelden gang van den dienst al dadelijk konden worden gemaakt.

De in het Voorloopig Verslag naar aanleiding eener zinsnede van de Memorie van Toelichting geuite vrees, dat de Minister het voornemen zou hebben om zijne denkbeelden achtereenvolgens uit te werken en in uitvoering te brengen zonder voorafgaande goedkeuring van de Staten-Generaal, behoeft niet langer te bestaan; de ondergeteekende wil bij deze zeer gaarne de meest stellige verzekering geven, dat hij het begrotingsrecht der Vertegenwoordiging volkomen en in allen deele eerbiedigt, en dat het dus zijn voornemen niet is zonder voorafgaande mededeeling organisatiën in het leven te roepen, waarbij dat recht betrokken is, en zoo doende de Kamer voor faits accomplis te plaatsen.

Bij hem bestaat de levendige overtuiging, dat samenwerking van Regeering en Volksvertegenwoordiging niet alleen tot het voeren van een geregeld bestuur in het algemeen, maar ook bepaald tot de onontbeerlijke en dan ook door hem zoo zeer verlangde regeling van ons krijgswesen, hoogst noodzakelijk is. Hij zal dus altijd trachten het gemeen overleg zoo veel mogelijk te bevorderen, en

daarbij immer toonen, dat hij ernst en openhartigheid beschouwt als onmisbaar, om dat overleg goede vruchten te doen afwerpen.

Men zal, na deze verklaring, begrijpen, dat de Minister zich niet kan, dat hij zich niet mag neêrleggen bij het denkbeeld, om deze begroting in een credietwet voor zes maanden te veranderen. De definitieve begroting voor 1880 zou weer opnieuw bearbeid moeten worden in dier voege, dat ze binnen een 2- à 3-tal maanden gereed zou moeten zijn. En nu is het den ondergeteekende onmogelijk binnen dien tijd al zijne plannen zoodanig uit te werken en, voor zooveel noodig, met de Vertegenwoordiging te behandelen, dat zij reeds op den 1sten Juli uitgevoerd zouden kunnen worden. Wil men zich niet blootstellen aan het gevaar, om in plaats van verbetering aan te brengen niets dan verwarring te stichten, dan moeten de te maken veranderingen in de bestaande toestanden van het leger met zorg voorbereid en zonder schokken in het leven geroepen worden. Zij dienen in verband met elkander tot een *samenhangend geheel* te worden gebracht, ook met het oog op de financieele gevolgen.

Dat alles nu kan onmogelijk reeds in Maart of April aanstaande gereed zijn, en bijgevolg zou de ondergeteekende in een alsdan in te dienen begroting toch niet zijne plannen volledig genoeg kunnen opnemen.

Intusschen wensch hij toch in den loop van het volgende jaar eenige veranderingen in te voeren die niet behoeven te worden uitgesteld.

Het is onder anderen zijn voornemen aan den Koning eene voordracht te doen, om de organisatie van het Departement van Oorlog te wijzigen, de inspecteurs met een bepaald omschreven gezag aan het hoofd der verschillende wapens te plaatsen en de verdeeling van het leger in geheel zelfstandige divisien op te heffen.

Dit acht hij noodzakelijk om de bestaande te groote centralisatie van macht bij het Departement van Oorlog te verminderen, eene centralisatie waardoor de Minister met werk overladen en bijna alle zelfstandigheid, zelfs aan de hoogste autoriteiten van het leger, ontnomen wordt.

Wel is waar kunnen de inspecteurs bij de tegenwoordige organisatie invloed op den gang der zaken uitoefenen, doch daarentegen zijn zij met geen bepaald gezag bekleed.

De ondergeteekende wensch aan dezen toestand, die bovendien bij vele zaken vertraging van afdoening ten gevolge heeft, een einde te maken. Hij wensch de inspecteurs met een uitgebreid en bepaald omschreven gezag aan het hoofd der verschillende wapens geplaatst te hebben, en dan ook tegenover hem Minister in werkelijkheid voor den toestand van hun wapen verantwoordelijk te zien.

Tevens wensch hij de splitsing van het leger in geheel zelfstandige divisien, uit infanterie, cavalerie en artillerie bestaande, op te heffen. Hoezeer de verdeeling van een groot leger in zulke zelfstandige legerkorpsen, wanneer deze eene sterkte van ongeveer 30.000 man bezitten, wenschelijk en zelfs noodzakelijk is, omdat dergelijk leger in onverdeelden toestand wegens hare groote sterkte niet te besturen en te beheeren zou zijn, — is zulks ten opzichte van een leger als het onze, hetwelk ongeveer de sterkte bezit van een legerkorps als het bovenbedoelde, niet het geval. Integendeel, zoodanige verdeeling van een klein leger in geheel zelfstandige onderdeelen is niet slechts zonder nut en tot weelde voerende, maar zelfs schadelijk voor de goede oefening der troepen. Deze worden grootendeels aan het gezag hunner natuurlijke chefs, de inspecteurs, onttrokken, of staan, zoo dit niet geschiedt, onder de bevelen van twee naast elkander staande autoriteiten.

Voor ons leger is buitendien — wegens de wijze, waarop wij vermoedelijk oorlog zullen hebben te voeren, — eene dergelijke indeeling doelloos, aangezien het divisieverband dan dadelijk toch verbroken zal moeten worden.

Niettemin kunnen de voordeelen, welke aan de bestaande indeeling verbonden zijn, behouden blijven. Er kunnen namelijk *divisien infanterie* gevormd worden, voor welke *bepaalde* afdelingen cavalerie en artillerie worden aangewezen. En

verder kunnen veel van die voordeelen worden bereikt door gecombineerde manoeuvres, waarvan de ondergeteekende een groot voorstander is.

Wijders is het zijn voornemen, zoo spoedig mogelijk de verschillende hulpdiensten van het leger te organiseeren, hiertoe gebruik makende van de vele bouwstoffen, die reeds vóór zijn optreden tot dat doel verzameld waren.

Reeds heeft het ontwerp eener wet, waarin het brandende vraagstuk betreffende het personeel van den geneeskundigen dienst — naar de ondergeteekende zich vleit — zijne oplossing zal vinden, vóór eenige dagen zijn Departement verlaten; het zal dus betrekkelijk spoedig de Staten-Generaal kunnen bereiken.

Het benooodigde materieel voor de geneeskundige, administratieve en transportdiensten bij oorlogstoestand zal worden vastgesteld, en het ontbrekende zal zoo spoedig doenlijk worden aangemaakt of aangeschaft. In verband hiermede zal ook aan de Vertegenwoordiging wettelijke voorziening ter overweging worden aangeboden om het requireeren der bij het overgaan van het leger tot den oorlogstoestand benooodigde paarden te vergemakkelijken. Met het oog op de strijdvaardigheid van ons leger is het noodzakelijk dat een en ander zoo spoedig doenlijk worde geregeld en in orde gebracht.

De ondergeteekende deelt volkomen in het gevoelen, uitgedrukt in § 1 van het Voorloopig Verslag, dat een Minister van Oorlog reeds bij zijn optreden bepaalde denkbeelden moet hebben betreffende de hoofpunten die op de verdediging des lands betrekking hebben, zoowel ten opzichte van de sterkte, de regeling en de vermoedelijke aanwending der levende strijdkrachten, als omtrent den aanleg en de inrichting der verdedigingswerken. Hij zou dan ook het beheer over het Departement van Oorlog niet hebben durven aanvaarden indien zulks met hem niet het geval geweest ware.

Gaarne zal hij dan ook thans tot eene ontvouwing zijner denkbeelden omtrent deze zoó belangrijke aangelegenheid overgaan.

Na een strijd die jaren aangehouden heeft, is in 1874, in verband met de sterkte der levende strijdkrachten waarop, zonder overmatigen druk op de bevolking te leggen, gerekend kan worden en in verband met de financieele hulpbronnen des lands, een geconcentreerd verdedigingsstelsel aangenomen. Het volgens dit stelsel te verdedigen gedeelte des lands is begrensd van de Zuiderzee, bij Naarden tot Gorinchem, door de Nieuwe Hollandsche Waterlinie; verder door de verdedigingswerken in het land tusschen Waal en Maas en ten zuiden van de Merwede; de maritieme stelling van het Hollandsch Diep, Volkenrak en het Haringvliet met de positiën aan den Moerdijk, van Willemstad met onderhoorige forten en van Hellevoetsluis-Brielle; de Noordzee met de werken ter verdediging der watertoeegangen, de Nieuwe Maasmond, het Noordzeekanaal bij IJmuiden en de positie Helder, en eindelijk de Zuiderzee.

Tot reduit dezer stelling is de te versterken hoofdstad aangewezen.

De ondergeteekende kan zich volkomen met dat stelsel vereenigen. Hij heeft de overtuiging, dat door het beperken van de verdediging binnen de aangegeven grenzen, versnippering en verspilling van krachten worden voorkomen, en wij in staat gesteld worden, ons land met gunstig gevolg tegen een overmachtigen vijand te verdedigen.

Maar daartoe moeten de hulpmiddelen — levende strijdkrachten, verdedigingswerken en wapeningen — voorhanden en in goeden staat zijn; en aangezien van eene krachtige en hardnekkige verdediging van dit gedeelte des lands ons onafhankelijk volksbestaan kan afhangen, durft de ondergeteekende, indien zijne inzichten gedeeld worden, onbeschroomd de medewerking der Volksvertegenwoordiging vragen voor de uitvoering der maatregelen, die genomen moeten worden om in het bezit dezer hulpmiddelen te komen en — zoo onverhoopt noodig — het beoogde doel te bereiken.

Uit het voorgaande blijkt al dadelijk, dat de ondergeteekende van meening is, dat de sterkte en de organisatie der levende strijdkrachten uitsluitend bepaald moeten worden met het oog op de krachtige verdediging van het aangenomene

geconcentreerde verdedigingsstelsel. Leger en schutterijen moeten hierbij samenwerken, maar, aangezien men de schutterijen, zonder een zeer grooten druk op de bevolking te leggen, onmogelijk zoo kan organiseeren en uitrusten dat, bij de snelle wijze van oorlogsvoeren van den tegenwoordigen tijd, onder alle omstandigheden, al dadelijk op hare krachtige medewerking kan worden gerekend, — moet reeds het leger in staat zijn krachtigen wederstand aan den eersten stoot te bieden.

Alle verdedigingswerken die aan een eersten aanval blootgesteld zijn, moeten dan ook — althans voor het grootste gedeelte — door troepen van het leger bezet kunnen worden, terwijl buitendien een veldleger van voldoende sterkte beschikbaar moet blijven, om daar waar dit kan, eene actieve verdediging te voeren, het landen van den vijand op onze blootgestelde kusten te beletten, en wanneer de vijand geland mocht zijn, dezen tegen te houden en zoo mogelijk terug te drijven.

Den ondergeteekende ontbreken op dit oogenblik nog de gegevens om het juiste cijfer voor de geheele legersterkte aan te geven. Niettemin kan hij reeds mededeelen, dat het jaarlijksche militie-contingent, noodig om dit cijfer te bereiken, indien het al in het toegezegde wetsontwerp op de nationale militie hooger gesteld moet worden dan het tegenwoordige contingent, beneden dat van het in 1877 ingediende wetsontwerp zal blijven.

Aangezien door de Regeering de toezegging is gedaan dat de wetsvoordrachten op de nationale militie en de schutterijen nog in dit zittingsjaar zullen worden aangeboden, wordt het door den ondergeteekende overbodig en ontijdig geacht om hier ter plaatse in meer bijzonderheden te treden omtrent de bepalingen die in die ontwerpen opgenomen zullen worden. Alleen wil hij constateeren dat het zijn voornemen niet is, de invoering van den persoonlijken dienstplicht voor te stellen.

Ten opzichte van de organisatie der infanterie acht hij het in verband met de wijze waarop wij oorlog zullen hebben te voeren, wenschelijk, aan het bataljon meer zelfstandigheid te geven dan het nu heeft. Eene bepaalde splitsing der infanterie in veld- en in bezettingstroepen oordeelt hij niet doelmatig. Zij moet naar omstandigheden voor beide diensten aangewend kunnen worden. Boven de bezettingen en detachementen, die de infanterie vooral bij het begin van eenen oorlog zal hebben te geven, wordt gerekend voor het veldleger op een sterkte van ongeveer 24 bataljons. Deze sterkte is volstrekt noodig om daar waar dit mogelijk is, eene actieve verdediging te kunnen voeren, bij voorbeeld om het terrein vóór de Nieuwe Hollandsche Waterlinie tegen een overmachtigen vijand krachtdadig vast te houden, en tevens zoo noodig de Hollandsche Noordzee-kust te beschermen. De cavalerie dient eene sterkte te hebben van 1800 à 2000 ruiters. Hiervan moeten bij het uitbreken van den oorlog 1200 à 1400 met de noodige rijdende artillerie onmiddellijk naar de bedreigde grensprovinciën oprukken om deze te dekken tegen invallen van troepenafdeelingen van den vijand, hem te dwingen den aanval met eene geconcentreerde legermacht te doen, zoodoende het opkomen der miliciens en schutterijen dezer provinciën en de mobilisatie van het leger mogelijk te maken, en de verdere opmarsch van den vijand te vertragen.

De overige 600 ruiters zijn bestemd om tot het verrichten van verschillende diensten bij het veldleger te worden ingedeeld. Daar dus de cavalerie bestemd is om dadelijk bij het uitbreken van eenen oorlog krachtdadig op te treden, moet zij in vredetijd geheel strijdvaardig gehouden worden.

De sterkte der artillerie te velde dient te bedragen 20 batterijen veldartillerie en 2 batterijen rijdende artillerie met de noodige depots of reserven, de batterijen op 6 vuurmonden gerekend. Deze sterkte is noodig, omdat het wenschelijk is dat ons veldleger, veelal uit jonge troepen bestaande, door een betrekkelijk sterke artillerie ondersteund wordt.

De ondergeteekende kan de sterkte der vestingartillerie, evenmin als die der

infanterie, benoodigd voor de bezettingen, en die der genietroepen nog niet aangeven.

Hozeer hij zich reeds zeer spoedig na zijn optreden met deze gewichtige aanlegenschap heeft bezig gehouden, en hij zoodra mogelijk, onder mededeeling zijner denkbeelden in algemeene trekken, een commissie benoemd heeft om de bewapeningen en bezettingen der sterkten te bepalen, is deze commissie met dezen tijdroovenden en omvangrijken arbeid natuurlijk nog niet gereed.

Daarentegen kan hij, in antwoord op eene in het Voorloopig Verslag gedane vraag, wel mededeelen, dat de sterkte der torpedo-compagnie geheel onvoldoende is om, binnen het hiertoe te bepalen tijdsbestek, de onderschedene torpedo-versperringen te leggen, voor welke het materieel aanwezig is. Deze compagnie zal dus versterkt moeten worden.

De organisatiën der verschillende wapens behooren in het belang der schatkist zoo eenvoudig te zijn, als de belangen van de verdediging en van den dienst zullen gedoogen. Hierbij mag evenwel niet voorbij gezien worden, dat troepen, bestemd om in versterkte stellingen tot het uiterste stand te houden, van sterke kaders voorzien moeten zijn, dat het leger, bij het overgaan tot den oorlogstoestand, een zeker aantal officieren en kader aan de schutterijen zal dienen af te staan, en dat derhalve niet te ver mag worden gegaan met bezuiniging. Een leger met *te weinig* officieren en kader, en dus zonder voldoende aanvoering, heeft weinig waarde en kan onmogelijk aan zijne bestemming beantwoorden.

De schutterijen dienen bij het uitbreken van eenen oorlog zoo spoedig doenlijk gemobiliseerd en geheel uitgerust te worden.

Daartoe acht de ondergeteekende het noodig ze alsdan te vereenigen in kampen of verzamelplaatsen. Tot het voeren van bevel over deze kampen zijnde als het ware aangewezen de als territoriale commandanten fungeerende militaire bevelhebbers, aan wie in tijd van vrede het toezicht over de schutterijen moet worden opgedragen. Op die kampen worden gedirigeerd, om daar ingedeeld of georganiseerd te worden, de met verlof zijnde officieren van het Indische leger, de gepensioneerde officieren die in activiteit hersteld worden, en de vrijwilligers die hunne diensten aanbieden. Deze kampen moeten dus dienen om op regelmatige wijze en naar de behoefte, de noodige georganiseerde strijdkrachten voor het leger en voor de bezettingen der sterkten beschikbaar te stellen.

Indien onder »dislocatieplan» verstaan wordt eene opgave of staat, nauwkeurig aanwijzende de verdeeling van het leger in de verschillende garnizoenen, moet de ondergeteekende op de vraag of hij zoodanig plan gereed heeft, een ontkennend antwoord geven. Hem heeft in de drie maanden, gedurende welke hij aan het bewind is, de tijd ontbroken om de voorhandene gegevens omtrent den toestand der aanwezige kazernes nauwkeurig na te gaan en in verband daarmede te bepalen, waar nieuwe kazernes gebouwd dienen te worden en welke grootte zij moeten verkrijgen. Wegens de aanzienlijke uitgaven, aan den aanbouw van nieuwe kazernes verbonden, mag het vaststellen van dergelijke plannen eerst geschieden na nauwgezet en grondig onderzoek, waardoor volkomene zekerheid verkregen wordt van de doelmatigheid der gedane keuze omtrent de plaats waar de kazernes zullen komen en de ruimte die zij moeten aanbieden. Zoodanig onderzoek vordert meer tijd dan waarover de ondergeteekende heeft kunnen beschikken.

Doch voor het geval de vraag alleen gedaan is, om in algemeene trekken de denkbeelden van den ondergeteekende omtrent de dislocatie van het leger te kennen, wil hij gaarne mededeelen, dat hij de korpsen zooveel doenlijk in groote garizoenen vereenigd wenscht te hebben, en wel in die gedeelten van het land, waaruit zij hunne miliciens trekken; voorts dat daarbij moet worden gelet op de bestemming der verschillende wapens en troepenafdeelingen bij het ontstaan van den oorlogstoestand; en eindelijk dat bij een en ander zoo veel mogelijk getracht moet worden, om van de bestaande bruikbare kazernes partij te trekken, ten einde de uitgaven voor den aanbouw van nieuwe kazernes niet onnoodig op te drijven.

De ondergeteekende stelt hoogen prijs op de oefening der troepen, maar hij is

van meening dat deze oefening niet verder behoeft te gaan dan noodig is om den soldaat bekwaam te maken voor de wijze, waarop ons vaderland, onverhoopt, oorlog zal hebben te voeren. Een eerste oefeningstijd van een jaar is hiertoe ontegenzegglijk zeer kort. Doch, bijaldien de vraag gesteld wordt of die tijd volstrekt onvoldoende is voor de oefening van den miliciens, wanneer de lichteningen buitendien daarna nog tot het houden van herhalingsoefeningen onder de wapenen komen, dan moet de ondergeteekende tot antwoord geven, dat hij hiervan niet overtuigd is, mits de tijd goed en nuttig besteed wordt, iets dat tegenwoordig in vele garnizoenen, vooral gedurende de wintermaanden, niet het geval is. De soldaat wordt dan een groot gedeelte van den tijd, bij minder gunstig weder, meer bezig gehouden, dan werkelijk geoefend; en daar het geringe nut hierdoor verkregen de uitgaven niet wettigt, gevorderd tot het onder de wapenen houden dezer troepen, heeft de ondergeteekende er geen bezwaar in gevonden, om aan de miliciens gedurende dezen winter ruimer verlof toe te kennen, dan in vorige jaren het geval was.

Van het naar huis zenden van miliciens tegen hunnen zin is natuurlijk geene sprake. Er wordt door den ondergeteekende slechts gunstig beschikt op *verzoeken* om verlof ten behoeve van miliciens wier tegenwoordigheid, blijkens de ingewonnen berichtschriften van de betrokken burgemeesters en Commissarissen des Konings, dringend wordt gevorderd voor de instandhouding en de verzorging van het gezin, en voor zoover uit de adviezen der commandeerende officieren der korpsen en divisie-generaals blijkt, dat zij een goed gedrag hebben en niet achterlijk in oefening zijn. Bovendien is dezen autoriteiten aangeschreven, dat door hen alleen dan gunstig kan worden geadviseerd op verlofs-aanvragen voor miliciens, die hun vanwege den ondergeteekende om bericht, consideratiën en advies worden toegezonden, zolang door de manschappen, die bij het korps aanwezig blijven, naar behooren in den geregelden gang van den inwendigen en den garnizoensdienst kan worden voorzien.

Bij voorkeur komen in aanmerking de miliciens, die aangewezen zijn om na 1 Mei 1880 tot samenstelling van het blijvend gedeelte onder de wapenen te worden gehouden.

Ten einde in het vervolg beter partij te trekken van den tijd der eerste oefening, stelt de ondergeteekende zich voor, om in het samen te stellen ontwerp op de nationale militie, de bepalingen zoodanig te maken, dat de miliciens in October of November voor eerste oefening zullen opkomen. Dan zullen zij gedurende den winter in de recruten- en compagnieschool worden geoefend, iets dat in alle garnizoenen kan plaats hebben, Zoo doende zal de winter nuttig besteed en de geheele zomer voor verdere oefening gebezigd worden. Daarbij wenscht de ondergeteekende een gedeelte der troepen in den zomer te vereenigen in oefeningskampen. Deze zullen achtereenvolgens door eenige bataljons gedurende een paar maanden betrokken worden, en wanneer in dien tijd een of twee lichteningen voor herhalingsoefeningen worden opgeroepen, zullen die troepenvereeningen niet alleen veel bijdragen voor de goede oefening van de soldaten, maar ook zeer nuttig voor de officieren en het kader zijn.

De jaarlijksche manoeuvres wenscht de ondergeteekende bovendien te behouden. Deze oefeningen, die zooveel doenlijk oorlogstoestanden teruggeven, zijn ook niet alleen zeer nuttig voor den soldaat, maar zijn vooral leerzaam voor de bevelhebbers en voor officieren van alle wapenen. Dergelijke manoeuvres worden dan ook bijna zonder uitzondering door alle legers gehouden.

De ondergeteekende acht het bijna overbodig, de verzekering te geven, dat hij het hoogste belang stelt in de wetenschappelijke ontwikkeling van het officierskorps.

Deze hangt in de eerste plaats af van eene degelijke opleiding voor den officiersrang. Dan zal de officier met vrucht door eigen studie op eenen goeden grondslag kunnen voortbouwen, bij de toepassing van het geleerde, leeren denken en oordeelen, en zich zoo doende verder bekwaamen voor den werkkring dien hij zal hebben te vervullen in de verschillende betrekkingen, waartoe hij bij opklim-

ming in rang kan worden geroepen. De goede inrichting der opleidingscholen bij de korpsen en der Militaire Academie is dus van het hoogste belang.

Vorts moet een goed georganiseerde krijgsschool, alwaar de officieren desverkiezende de gelegenheid vinden hunne studien in verschillende richtingen voort te zetten en zich tevens tot het vervullen van eenige diensten en betrekkingen van meer specialen aard te bekwamen, een krachtig middel zijn, om de lust tot werken te bevorderen en de wetenschappelijke ontwikkeling te verhoogen.

Daarom wenscht de ondergeteekende dergelijke inrichting te behouden.

Eene goede regeling nu van deze verschillende inrichtingen van onderwijs, die verband met elkander moeten houden, is eene zoo gewichtige en moeilijke taak, dat de ondergeteekende hierbij niet met overijling mag handelen, maar eerst na rijpe overweging en na het inwinnen van het gevoelen van deskundigen eene beslissing wenscht te nemen. En aangezien art. 11 der Academiewet toelaat, om zonder bezwaar den bestaanden toestand ten opzichte van de krijgsschool voorloopig te handhaven, bestaat er geen reden om bij de regeling eener zoo belangrijke aangelegenheid met overhaasting te werk te gaan.

Reeds uit dien hoofde zou de ondergeteekende bij zijn optreden de machtiging des Konings gevraagd hebben tot het intrekken van het wetsontwerp betreffende den generalen staf.

Indien aangenomen wordt — zooals dit thans geschiedt — dat de generale staf een open dienstvak is, waarbij de officieren slechts tijdelijk dienen, om daarna weder bij hun oorspronkelijk wapen in te vallen met de aanspraak om daarbij later tot de hoogste rangen en de belangrijkste betrekkingen op te klimmen, dan vorderen het belang van den dienst en de billijkheid, dat hunne aanspraak op bevordering in de eerste plaats afhankelijk gemaakt wordt van hunne geschiktheid als officier van het wapen waartoe zij behooren, en niet van die als officier van den generalen staf, en dat bij hunne bevordering tevens rekening wordt gehouden met de aanspraak op bevordering van de officieren van het wapen, die boven hen op de ranglijst staan. De geheele geest dezer wet, waarin alleen de belangen van de officieren van den generalen staf verzekerd worden zonder dat op die der andere wapens wordt gelet, en bepaaldelijk artt. 19 en 20, zijn met het voorgaande in strijd, terwijl bovendien art. 24 als overgangsmaatregel aan eene geheele categorie van officieren voorrechten toekent die niet gewettigd zijn.

Door de aanneming van dit wetsontwerp zou, behoudens geringe wijziging, de bestaande toestand wettelijk zijn bestendigd, — een toestand, waardoor hoogst verdienstelijke en wetenschappelijke officieren in bevordering zijn voorbijgegaan, en waardoor dientengevolge wrevel en moedeloosheid bij de meesten hunner is ontstaan.

De ondergeteekende mag hiertoe niet medewerken. Ontegenzeglijk moeten *kunde* en *ijver* in rekening gebracht worden bij het beoordeelen van de aanspraken der officieren op bevordering, maar dit moet ten opzichte van *allen* met onpartijdigheid geschieden, en geen bijzondere voorrechten mogen hierbij aan eene bepaalde categorie toegekend worden, zelfs dan niet wanneer, zooals hij hier gaarne verklaart, deze categorie zóo verdienstelijk is als ons korps officieren van den generalen staf. Dit korps toch bestaat grootendeels uit kundige en ijverige officieren, waarvan velen, ook bij hun wapen, voor eene bevordering bij keuze in aanmerking zoude komen. Doch zulks neemt niet weg, dat het stelsel van bevordering, hetwelk bij het ingetrokken werd gehuldigd, is af te keuren.

Buitendien wordt door het maken van een speciale wet tot regeling der bevordering voor de officieren van een bijzonder dienstvak, dat dienstvak in eenen uitzonderingstoestand geplaatst, die bijna onvermijdelijk tot het toekennen van niet gewettigde voorrechten moet leiden. Daarom ook acht hij zoodanige wet ondoelmatig, en is het zijn voornemen, zoodra hij hiertoe maar enigszins den tijd zal vinden, een wetsontwerp te doen samenstellen tot wijziging van eenige bepalingen der wet van 28 Augustus 1851, regelende de bevordering enz. der officieren bij de landmacht. Gelijktijdig stelt hij zich voor, de tweede afdeling

dezer wet te onderwerpen aan een herziening, die, naar zijn meening, dringend noodzakelijk is.

Bij de bespreking van de organisatie der levende strijdkrachten, deelde de ondergeteekende reeds mede, dat, naar zijn meening, voor de verdediging van ons land te recht een geconcentreerd stelsel van verdediging aangenomen was. Thans zal hij trachten zijne zienswijze omtrent de verdedigingswerken, in dat stelsel passende, in korte trekken uiteen te zetten.

Met de inrichting der Nieuwe Hollandsche Waterlinie, die hare voltooiing nadert, kan hij zich over het geheel vereenigen; hij heeft dan ook niet het voornemen in de daarvoor nog in uitvoering zijnde werken of vastgestelde plannen eenige noemenswaardige wijziging te brengen.

Daartoe rekent hij ook de werken ten zuiden van de Merwede, hoofdzakelijk bestemd om de positie van Gorinchem tegen een aanval van die zijde te beschermen en de nadering der Merwede, daar ter plaatse, te beletten. Na de voltooiing dezer werken zal het zuidelijke uiteinde der Nieuwe Hollandsche Waterlinie tegen omtrekking langs de landzijde behoorlijk verzekerd zijn.

Volgens de vestingwet is de stelling van de Geldersche Vallei met die in de Neder-Betuwe bestemd, om als voorpostenstelling der Nieuwe Hollandsche Waterlinie te dienen.

Sedert de aanneming dier wet is echter het karakter dier stelling, door de nieuwe en in aanbouw zijnde spoorwegen, belangrijk gewijzigd. Niet het minst kunnen die wegen den verdediger der stelling ten goede komen, mits de knoopen dier wegen, in de onmiddellijke nabijheid der stelling gelegen, behoorlijk verzekerd zijn. Niet alleen uit dezen hoofde, doch vooral omdat hierdoor tevens het groote voordeel zal verkregen worden, van de actieve verdediging der Nieuwe Hollandsche Waterlinie krachtig te kunnen voeren, maakt het dan ook bij den ondergeteekende een punt van overweging uit, te zijner tijd voor te stellen om zoowel bij Amersfoort — aan den knoop der Centraal- en Oosterspoorwegen, als ter hoogte van fort Buursteeg bij Emmikhuizen — aan den knoop van den Rijnspoorweg en den spoorweg Amersfoort—Nijmegen — en wellicht nog aan de Lek, gesloten werken aan te leggen. Hoezeer alzoo uit deze werken een dubbel nut valt te trekken, wenscht hij toch, alvorens hun aanleg voor te stellen, door onderzoek en opneming op het terrein, zich te vergewissen, dat zijne zienswijze in deze de juiste is.

Het ligt niet in de bedoeling van den ondergeteekende, sperforten aan de spoorwegbruggen over den IJssel, nabij Zwolle en Zutphen, over de Waal, nabij Lent, en over de Maas bij Crevecoeur, te doen bouwen of de bestaande werken te dier plaatsen tot sperforten te doen inrichten.

Hij is van oordeel, dat het doel dezer forten, hoofdzakelijk bestemd om het gebruik der spoorwegen tot aanvoer van het benodigde voor een vijandelijk leger, gedurende eenigen tijd te belemmeren, niet geëvenredigd is aan de kosten, daarvoor vereischt.

Wegens de ligging van Arnhem, hetwelk, hoezeer in de onmiddellijke nabijheid der grenzen, toch wel immer een verzamelpunt voor een deel der militie zal moeten zijn, acht de ondergeteekende echter eenige verbetering van het fort Westervoort noodig.

In verband met het bovenstaande komen hem verdere voorzieningen aan de bestaande werken tot dekking van rivierovergangen en opneming van troepen aan IJssel, Waal en Maas, als onder *f* in art. 1 der vestingwet bedoeld, niet volstrekt noodzakelijk voor. Alleen zou hij de batterij tegen den onverdeelden Boven-Rhijn, van het fort op den Hoofddam bij Pannerden, overeenkomstig de eischen van den tijd, van een pantsring willen voorzien, tegen het geschut van riviervaartuigen bestand.

De Zuiderwaterlinie, met de posities van 's Hertogenbosch, Heusden en Geertruidenberg, wenscht hij mede in den toestand te laten, waarin zij thans verkeert. Deze linie valt niet in het kader van het aangenomen geconcentreerd

verdedigingsstelsel en dekt slechts een gedeelte van ons zuidelijk frontier, terwijl het meest oostelijk gedeelte daarvan geheel ongedekt is en de Nieuwe Holland-sche waterlinie, door de verbetering der stellingen in het land van Altena en in den Bommelerwaard, van die zijde verzekerd is.

De verdedigingswerken, behoorende tot de maritieme positie van het Hollandsch Diep, het Volkerak en het Haringvliet moeten dienen, om, in verband met torpedo-versperringen, de toegangen tot die wateren aan eene vijandelijke vloot te ontzeggen.

De verdediging dezer zeearmen zelve, dat is den vijand te beletten ze over te trekken, dient door de marine te geschieden, zoo noodig bijgestaan door een gedeelte van het veldleger.

Tot het verdedigen van den toegang tot het Haringvliet is het noodig dat de kustfronten der vesting Hellevoetsluis zoodanig worden gewijzigd, dat van daar uit een krachtig vuur kan worden gebracht op het vaarwater, dat buitendien door eene torpedo-versperring moet worden afgesloten.

De kleine vesting Brielle, met Hellevoetsluis de steunpunten vormende van de stelling op het eiland Voorne, zal, evenals laatstgenoemde vesting, kleine voor-zieningen aan de landfronten vorderen.

Tot het verdedigen van het Volkerak zijn bestemd de forten de Ruiter en Prins Frederik, met eene torpedo-versperring tusschen deze forten. Beide, maar vooral het eerste, waardoor het vaarwater op korten afstand bestreken wordt, dienen zoodanig verbeterd te worden, dat zij aan hunne bestemming kunnen beantwoorden.

Daar verder, zooals reeds is gezegd, de verdediging van het Hollandsch Diep door de marine dient te geschieden, behoeft aan de positie Willemstad alleen datgene te worden verricht, wat noodig is om een aanval op het fort de Ruiter te bemoeilijken.

Daarentegen acht de ondergeteekende het verdedigen van den toegang tot de spoorwegbrug over het Hollandsch Diep en tot de havens aan den Moerdijk en aan den mond der Roode Vaart, — de eenige havens beoosten de positie Willemstad, aan de zuidzijde van het Hollandsch Diep — van groot belang. Een vijand zou toch uit deze havens bijv. torpedo-booten, welke per spoorweg zijn aangevoerd, op het Hollandsch Diep kunnen brengen, om daarmede onze schepen van dat vaarwater te verdrijven. Dit moet worden voorkomen.

In de eerste plaats zou hiertoe het bestaande werk aan de Roode Vaart moeten worden opgemaakt en verder, door den aanleg van eenige eenvoudige verdedigingswerken, gedekt door inundatiën ten westen van de Roode Vaart en ten noorden van de Mark, eene stelling moeten worden gevormd, die met eene betrekkelijk geringe macht zal kunnen worden vastgehouden. In verband met de bestaande liniën van den Hout en de Munniekenhof en de werken bij Terheiden, zou deze stelling tevens tot opneming van troepen in Noord-Brabant kunnen dienen, waarmede een gewichtig doel zou worden bereikt.

De denkbeelden van den ondergeteekende omtrent de vorming dezer stelling zijn echter nog niet zoodanig gevestigd, dat hij nu reeds daarvoor bepaalde voorstellen wensch te doen; hij stelt zich voor, deze zaak nader te onderzoeken, ook in verband met de afsluiting der spoorwegen, die binnen deze stelling samenkomen.

Een fort bij Willemsdorp nabij de spoorwegbrug en aan den ingang van de Dordsche Kil, acht hij noodzakelijk, om ten allen tijde en onder alle omstandigheden het gebruik der brug aan den vijand te ontzeggen en om, nadat het Hollandsch Diep voor ons mocht zijn verloren gegaan, aan vijandelijke schepen van geringen diepgang te beletten tot Dordrecht door te dringen.

Ten opzichte van de positie Helder stelt de ondergeteekende meer prijs op de verdediging van de haven en de reede, dan op die der toegangen tot deze laatste. Bij het verbeteren van de positie hadden dan ook, naar zijne meening,

de werken, bestemd voor de verdediging van de haven en de reede, in de eerste plaats onderhanden behooren genomen te zijn.

Voor deze verdediging moet, in verband met de bestaande batterij Wierhoofd, het in aanbouw zijnde koepelfort op Harssens strekken.

Het spreekt van zelf, dat aan dit fort groote sterkte moet worden gegeven, en dat het met vuurmonden van groot kaliber moet worden bewapend, daar tot voorwaarde moet worden gesteld, dat het fort den strijd tegen eene sterke vijandelijke vloot moet kunnen voeren en aan haren aanval moet kunnen weerstaan.

Aangezien de kustbatterij van het fort Kijkduin alleen bestemd is, om den toegang door het Schulpengat te verdedigen, behoeft dit fort niet meer te worden verbeterd dan noodig is om de torpedoversperring, waardoor dit zeegat zal worden afgesloten, voldoende onder vuur te houden.

Ook de verdediging der positie Helder aan de landzijde, kan op eenvoudige wijze geschieden.

Tot verdediging van den toegang door den Nieuwen Maasmond, acht de ondergeteekende het bouwen van een koepelfort op den noordelijken oever, in verband met eene torpedo-versperring, noodzakelijk. Dit fort is toch eigenlijk een sperfort; het moet uitsluitend de verdediging van dezen toegang tegen vijandelijke schepen waarborgen en eischt mitsdien eene beknopte doch tevens sterke inrichting.

Het fort bij IJmuiden moet niet uitsluitend ingericht zijn als kustfort, het moet tevens kunnen bijdragen tot het verdedigen van het Noordzeekanaal en van het terrein aan weerszijden van dat kanaal. Dit fort maakt dus een onderdeel uit van de stelling van Amsterdam.

Ten opzichte van deze stelling van Amsterdam schaaft de ondergeteekende zich aan de zijde dergenen, die haar eene zoodanige uitbreiding willen geven als wordt vereischt ter volstreckte beveiliging der hoofdstad tegen bombardement uit het verstragende geschut, en tevens ter verzekering van de proviandeering, voor een geruimen tijd. Bovendien zal het Noordzeekanaal zoo krachtig mogelijk moeten verdedigd worden, ten einde daarvan zoolang mogelijk voor de gemeenschap met het buitenland gebruik te kunnen maken en om verder een in Noord- of Zuidholland gelanden vijand te beletten, dit kanaal over te gaan en zoodoende de stad geheel in te sluiten.

Naar zijn oordeel zal de verdedigingslijn dan ook niet zoo ver behoeven te reiken, als in de bekende plannen van zijn ambtsvoorganger lag.

Hij wenscht de Beemster en den Haarlemmermeerpolder niet in hun geheel binnen de verdedigingslijn te brengen.

Daarentegen acht hij het noodig, door het opmaken van eenige der meer nabij de hoofdstad gelegen bestaande posten en het aanleggen van eenige nieuwe soortgelijke werken, een meer aaneen gesloten tweeden verdedigingskring om Amsterdam te vormen. Hij acht dit te meer noodig, vermits, bij het door den vijand, tot bevaarbaar wordens toe, opzetten der inundatiën in de diepgelegene polders vóór de buitenste verdedigingslijn, en bij strenge vorst, het niet zal ontbreken aan ernstige pogingen des vijands om door die lijn heen te breken.

Ten aanzien van de inrichting der verdedigingswerken, waarmede, naar de ondergeteekende meent, ons vestingstelsel alsnog behoort te worden aangevuld, en ten opzichte der in verband daarmede door hem noodig geachte verbeteringen van bestaande werken, stelt hij tot voorwaarde, dat die zoo moeten zijn, dat de werken volkomen aan hunne bestemming kunnen beantwoorden. Beter is het, zich tot de verdediging van het volstrekt noodzakelijke te bepalen, maar dan ook, daar, waar het noodig is, sterkten te maken, zoo ingericht dat zij werkelijk tot eene krachtige verdediging kunnen bijdragen, dan een grooter aantal punten te bevestigen met sterkten, die, met het oog op de kosten, zoo gemaakt zijn, dat zij geen voldoende wederstandsvermogen bezitten, om aan hunne bestemming ten volle te beantwoorden.

De aanwezigheid van voldoende bomvrije ruimten in de sterkten, tot logies der bezettingen en tot berging der munitien en verdere benoedigdheden, is vooral tegenwoordig een eerste vereischte tot het behouden der werken, daar het toch bijna buiten twijfel is, dat de meeste aanvallen zullen worden voorafgegaan door een krachtig bombardement uit getrokken mortieren.

Verder is de ondergeteekende een voorstander van eene krachtige bewapening der verdedigingswerken. De bestemming dezer werken is toch in den regel, het om- en voorliggend terrein door kanonvuur te verdedigen.

Zij zijn op de daartoe gunstigste punten aangelegd; zij hebben tot dat doel het noodige commandement verkregen, zoodat vooral het kanonvuur uit de verdedigingswerken het leger van den verdediger voldoende ondersteuning moet kunnen geven om dat leger in staat te stellen tegenover een overmachtigen vijand stand te houden, en zoo mogelijk met gelijke kansen tegen hem een strijd te voeren tot het uiterste.

Uit het bovenstaande zal voldoende blijken, dat de ondergeteekende de uitvoering der vestingwet geheel wenscht te verrichten in overeenstemming met het denkbeeld van geconcentreerde verdediging, hetwelk bij het vaststellen dier wet voorgezeten heeft. Hij meent daarbij tevens te kunnen mededeelen, dat voor die uitvoering geen hooger bedrag zal worden gevorderd dan oorspronkelijk voor de regeling en voltooiing van het vestingstelsel noodig werd geacht.

Uit het vorenstaande zal het der Kamer gebleken zijn, dat de ondergeteekende is opgetreden met gevestigde denkbeelden, omtrent den weg die bij de hervorming van ons krijgswezen behoort te worden gevolgd.

Zonder de overtuiging, dat door toepassing dezer denkbeelden eene bevredigende oplossing van die belangrijke aangelegenheid zal kunnen worden verkregen, zoude hij de zware taak niet hebben aanvaard, die hem thans door 's Konings vrouwen is opgedragen.

Overgaande tot de beantwoording der verdere in het Voorloopig Verslag gedane vragen en gemaakte opmerkingen, heeft de ondergeteekende de eer het navolgende mede te deelen:

§ 1. Reeds werd er op gewezen, dat hij tot het opmaken van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting slechts weinige dagen te zijner beschikking gehad heeft, en dat het hem uit dien hoofde in den volsten zin des woords onmogelijk geweest is, bij de berekeningen een andere te grondslag dan de bestaande organisatiën en toestanden nemen.

Gaarne wil hij de verzekering geven, dat hij zal trachten te bezuinigen daar waar zulks kan geschieden zonder de belangen van den dienst in gevaar te brengen.

Omtrent de sterkte der cavalerie en rijdende artillerie heeft hij reeds zijne denkbeelden medegedeeld.

Niet alleen kan hij niet toegeven dat eene verandering van het regiment grenadiers en jagers in een gewoon regiment infanterie wenschelijk zou zijn, dergelijke verandering zou hij bepaald afkeuren.

Hij stelt zeer hoogen prijs op het behoud van een keurkorps zoo rijk aan historische herinneringen, en waarbij zooveel samenhang en esprit de corps bestaat. Deze maatregel zou buitendien geen noemenswaardige bezuiniging ten gevolge hebben.

Na de opheffing der muziekkorpsen in 1844 werd bij de korpsen infanterie, hoewel niet officieel, hoornmuziek samengesteld; de kosten daarvan werden voor een groot gedeelte door de officieren gedragen, terwijl vele onderofficieren en manschappen, die daarbij zoogenaamd geëmployeerd waren, aan hun eigenlijken dienst werden onttrokken.

Men ging dit niet tegen, omdat men overtuigd was van de noodzakelijkheid van het bestaan van muziekkorpsen, welke dan ook in 1875 den toenmaligen Minister van Oorlog noopte, om de daartoe noodige gelden aan te vragen en langs dien weg een einde aan het bovenbedoelde misbruik te maken.

De hier besproken maatregel ter bezuiniging zou dus niet anders dan een terugtred zijn tot vroegere afgekeurde toestanden.

In het begin van het jaar heeft het personeel der artillerie-inrichtingen eene vermindering ondergaan, zoodat dit personeel op dit oogenblik niet sterker is dan noodig om in de behoeften van den dienst te voorzien. Dienaangaande mag niet uit het oog verloren worden, dat naarmate de inrichting van het materieel samengestelder wordt en de oefeningen veelvuldiger worden, de kosten om het in goeden staat te houden en aan te vullen ook onvermijdelijk moeten toenemen. Dit kan in den regel niet anders dan in 's Rijks inrichtingen geschieden, en daaraan is het toe te schrijven dat aan die inrichtingen een vrij talrijk personeel in dienst gehouden moet worden.

De ondergeteekende moet zich ten sterkste verzetten tegen het denkbeeld om de zaak betreffende de defensie te doen onderzoeken door een commissie waarin burgers en militairen zitting zouden hebben. Hij begrijpt niet welk nut het burger-element in dergelijke commissie zou kunnen aanbrengen. Maar buitendien, welke zou de verhouding van zoodanige commissie zijn tot den verantwoordelijken Minister van Oorlog, vooral indien die Minister, zoo als met recht verwacht en geëischt mag worden, bepaalde denkbeelden over deze aangelegenheid had?

Hoezeer de ondergeteekende niet zal ontkennen, dat aan eene legerorganisatie bij de wet eenige voordeelen verbonden kunnen zijn, zooals in het Voorloopig Verslag aangegeven wordt, staan daartegenover ernstige bezwaren, die vooraf opgelost zouden moeten worden.

Omtrent deze aangelegenheid zal eerst bepaald kunnen worden beslist, als de regeling der levende strijdkrachten in verband met de gewijzigde wetten op de nationale militia en schutterijen definitief zal kunnen worden vastgesteld.

De ondergeteekende kan zich uit dien hoofde op dit oogenblik niet door eene toezegging binden.

Wat betreft de vraag in het Voorloopig Verslag aan het slot dezer paragraaf gesteld, de Minister zal wel de laatste zijn, om te willen beweren, dat de toestand van het leger niet te wenschen zou laten, doch het staat tevens bij hem vast, dat het eene gewoonte geworden is, om, met terzijdestelling van het vele goede dat het leger geeft op te merken, niet zonder overdrijving, uitsluitend en alleen op gebreken en tekortkomingen te wijzen.

Vele verbeteringen zijn reeds ingevoerd. De Minister zal op dien weg voortgaan.

§ 2. Aangezien de ondergeteekende den bestaanden toestand tot grondslag der berekeningen bij het opmaken zijner begrooting heeft moeten nemen, en er alleen bezuinigd is op sommige posten, waarop dit zonder nader onderzoek kon geschieden, is het natuurlijk dat deze bezuinigingen niet zeer belangrijk kunnen zijn.

In hoeverre op eene volgende begrooting, na het ten uitvoer brengen zijner denkbeelden, bezuiniging verkregen zal kunnen worden, zal later moeten blijken. Hij kan dienaangaande geen toezegging doen, daar hij moet vragen wat hij in het belang der verdediging noodzakelijk acht. Dat hij echter te dien aanzien de eischen niet overbodig hoog stelt, is gebleken uit hetgeen hij in deze Memorie omtrent zijne denkbeelden nopens de verdediging des lands heeft medegedeeld.

Verder moet hij de opmerking maken, dat onder de som van 20 miljoen ongeveer 3 miljoen aan buitengewone uitgaven voor het vestingstelsel en voor gescht begrepen is, en dat de gewone uitgaven dus 17 miljoen bedragen. Deze som is ongetwijfeld zeer aanzienlijk; doch is zij werkelijk te hoog voor onze financieele krachten, indien wij door deze opoffering in staat gesteld worden onze onafhankelijkheid te verdedigen, zelfs tegenover een overmachtigen vijand?

Met volle overtuiging antwoordt de ondergeteekende hierop ontkennend, omdat het bij hem vast staat, dat, indien wij *willen*, en indien wij dan ook de *noodige* maatregelen nemen, wij ons krachtdadig zullen *kunnen* verdedigen; en omdat wij verplicht zijn zulks te doen, willen wij het recht behouden eene plaats in te nemen onder onafhankelijke Staten van Europa.

Is niet reeds herhaaldelijk, onder anderen in militaire tijdschriften, aange-
toond, — is niet reeds meermalen ook in den boezem der Volksvertegenwoordig-
ging met den ernst en de welsprekendheid der overtuiging bewezen, dat de
gesteldheid van ons land bijzonder gunstig is tot het voeren van eene hardnek-
kige en langdurige verdediging tegen overmacht?

§ 3. Het tijdstip voor de oproeping der miliciens voor herhalingsoefeningen
kan bezwaarlijk worden verzet, vooral niet zoolang dat voor het opkomen der
miliciens onder de wapenen voor eerste oefening in Mei gesteld is. Deze laatste
miliciens moeten ook aan de oefeningen deelnemen, en kunnen niet vóór de
maand September hiertoe voldoende geoefend zijn.

§ 4. Het is het streven van den ondergeteekende om te zorgen dat eene ge-
paste zuinigheid bij den aanleg van geniewerken, zoomede eene oordeelkundige
wijze van keuren van bouwmaterialen, enz. worden betracht.

Hij gelooft echter dat de noodige zucht tot zuinigheid niet zoo ver moet gaan
om, zelfs bij de uitvoering van werken aan gebouwen die door plaatselijke
gesteldheid in den regel meer dan andere in het oog vallen, als: kazernen,
poortgebouwen, wachthuizen enz., stelselmatig alles na te laten wat aan het
bekomen van een bevredigend uiterlijk dienstig kan zijn.

Ook schijnt hem, in het welbegrepen belang des lands, niet wenschelijk, met
het oog op de duurzaamheid der uit te voeren bouwwerken, de eischen waar-
aan de te verwerken bouwmaterialen moeten voldoen, lager te stellen dan in-
gevolge de te dien aanzien van kracht zijnde bepalingen wordt gedaan.

De Algemeene Voorwaarden voor de uitvoering van werken en leveringen
voor den dienst der genie zijn in den loop van dit jaar omgewerkt en herzien.
De ondergeteekende meent dat de daarin opgenomen bepalingen — over het alge-
meen gelijkloovend aan die welke gelden voor de diensten van den waterstaat
en de Staatsspoorwegen — geenszins zoo klemmend voor de aannemers zijn dat
deze daardoor zouden worden afgeschrikt voor de genie te werken. Ten bewijze
hiervoor moge dienen dat de belangrijkste werken, thans voor de uitvoering
der vestingwet in gang, niet slechts alle in handen zijn van personen, die
onder de beste aannemers in ons land gerekend kunnen worden, doch dat boven-
dien verscheidene dier aannemers bij herhaling groote werken voor den dienst der
genie uitvoerden; alsmede dat in den laatsten tijd alle, voor dezen dienst uitbe-
stede werken beneden de ramingen aangenomen werden.

§ 5. De hier besproken twee posten zijn niet nieuw. Sinds tal van jaren is,
bij verplaatsing van een officier naar eenig korps of dienstvak, waarbij eene
andere uniform werd gedragen dan bij het korps waartoe hij behoorde — althans
wanneer die verplaatsing niet op verzoek plaats had en daaraan geene bevoor-
dering in rang verbonden was — schadeloosstelling deswege genoten. Onder den
Minister DE ROO VAN ALDERWERELT is die schadeloosstelling opnieuw gere-
geld, en onder diens bestuur ook ingevoerd de vergoeding voor het aanschaffen
van dienstpaarden, die alléén wordt verstrekt ingeval de titularis zich voor de
eerste maal — en dus zonder vroeger tot het houden van dienstpaarden gerech-
tigd te zijn geweest — daarvan moet voorzien.

Beide soorten van vergoedingen zijn nimmer uit bijzondere fondsen bestreden,
doch werden als toelage onder de traktementen begrepen en aan het Rijk in re-
kening gebracht.

Vroeger werden ze niet afzonderlijk op de begrooting gebracht. Ter bevoor-
dering van duidelijkheid en volledigheid is echter thans daarvan in de begrooting
melding gemaakt.

Dat aan de officieren gelegenheid wordt gegeven, paarden van het Rijk over te
nemen, neemt natuurlijk niet weg, dat die paarden hun geld kosten. Eene uit-
gaaf van ongeveer f 600 voor één of f 1200 voor twee dienstpaarden is voor een
officier soms zeer bezwarend, zoodat de vastgestelde vergoeding van f 300 per
paard eer te laag dan te hoog moet worden geacht.

§ 6. De ondergeteekende heeft het voornemen voort te gaan op den door zijn

ambtsvoorganger ingeslagen weg ten aanzien van de verschillende fondsen bij onze legeradministratie.

Het ontwerp van wet, waarvan sprake is op bladz. 8 van de Memorie van Beantwoording der vorige begroeting, is bereids, in overleg met de Algemeene Rekenkamer, samengesteld, doch in de verdere behandeling daarvan met het Departement van Financiën, is, door de verandering van Ministerie, tijdelijk vertraging ontstaan. De ondergeteekende is voornemens ook op den te dier zake ingeslagen weg voort te gaan.

Er is eene commissie benoemd en werkzaam om de statuten van de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht te herzien, en voorstellen tot wijziging te beramen. Daarbij zal ook het in de 2e zinsnede dezer paragraaf behandelde punt worden overwogen.

§ 7. De redenen, die den ondergeteekende er toe gebracht hebben om het wetsontwerp op den generalen staf in te trekken, zijn reeds hiervoren medegedeeld.

§ 8. De ondergeteekende is sedert jaren een voorstander van het denkbeeld om de traktementen der luitenants en kapiteins ook eenigszins afhankelijk te maken van het aantal dienstjaren, dat zij in die rangen hebben doorgebracht. Vooral ten opzichte van de kapiteins zou dergelijke maatregel zeer wenschelijk zijn, en onder anderen voor oudere kapiteins, die de geschiktheid missen om tot hoofd-officier bevorderd te worden, een prikkel wezen om met ambitie hunne betrekking te blijven vervullen.

De ondergeteekende is dan ook van plan, om bij het ten uitvoer brengen zijner organisatie-plannen dezen maatregel voor te stellen.

Het verleenen van toelagen aan officieren in speciale betrekkingen komt hem binnen zekere grenzen billijk en wenschelijk voor, omdat dezen officieren in den regel een drukkeren werkkring hebben en eene zwaardere verantwoordelijkheid dragen dan hunne kameraden, die hun gewonen dienst verrichten, en omdat op die wijze het middel verkregen wordt om voor die betrekkingen kundige officieren aan te wijzen zonder hen geldelijk te benadeelen.

§ 9. De Minister betreurt het zeer, dat, ondanks de vele maatregelen, die hiertegen bij voortduring genomen worden, het misbruik van sterken drank, waaraan ook Militairen zich schuldig maken, niet geheel is uit te roeien. Maar dat misbruik is, helaas, eene volkskwaal, en aan een nationaal leger gelijk het Nederlandsche is, zijn niet alleen al de deugden maar ook de ondeugden eigen van het volk, waartoe het behoort.

Zoolang dus die verderfelijke kwaal onder ons volk heerscht, zal ook ons leger niet vrij daarvan zijn. Toch is er, dank zij de gestrengheid waarmede tegen dronkenschap van militairen wordt gewaakt, en het verwijderen uit de gelederen van die militairen welke zich als onverbeterbare dronkaards doen kennen, bij vergelijking met vroeger veel verbetering te bespeuren. De ergerlijke voorvallen die nu en dan nog wel eens voorkomen, mogen in geen geval het geheele leger verweten worden.

Dit geldt ook het dragen van wapens buiten dienst, eene zaak, waarop door de militairen groote prijs wordt gesteld. De militair, die misbruik van zijn wapen maakt, wordt gestreng gestraft en hem wordt bovendien het dragen van de wapens buiten dienst voor geruimen tijd ontzegd.

§ 10. Aangezien de ondergeteekende het voornemen heeft het getal militaire bevelhebbers van 5 op 3 te brengen, zijn de twee opengevallen plaatsen niet aangevuld. De betrekking van bevelhebber in de 2e en in de 4e militaire afdeling wordt nu tijdelijk waargenomen door den kolonel, commandant van de 1e afdeling vestingartillerie en door den generaal-majoor, commandant der 1e divisie.

Tot hulp in den dienst is echter tot aan de evengemelde vermindering van het aantal bevelhebbers in elke afdeling een adjudant noodig. Er is dus abusievelijk een adjudant te weinig uitgetrokken.

§ 11. De ondergeteekende stemt geheel in met de in deze paragraaf voorkomende beschouwing omtrent de houding van officieren die met eene opdracht van zuiver militair aard naar het buitenland gezonden worden. Hij heeft den generaal-majoor PFEIFFER, zijne zienswijze over de bedoelde zaak doen kennen.

§ 12. De ondergeteekende zou dezen wensch ongetwijfeld voorkomen hebben, indien hem de gelegenheid hiertoe niet ten eenen male had ontbroken door kortheid van tijd, binnen welken hoofdstuk VIII moest worden ingediend nadat hij als Minister was opgetreden.

§ 13. Ten bewijze dat in den geest van de 1e alinea dezer paragraaf gehandeld wordt, veroorlooft de ondergeteekende zich te wijzen op het Koninklijk besluit van 13 Juli jl., n°. 142, door zijnen voorganger uitgelokt, waarbij de vesting Neuzen van de eerste tot de derde klasse van vestingwerken teruggebracht werd. Gaarne zal hij, naarmate de uitvoering der vestingwet haar einde naderen zal, in overweging nemen, of en in hoever sommige de der bestaande vestingwerken, welke niet in voldoening aan die wet belangrijk gewijzigd of verbeterd zullen worden, eveneens tot eene lagere klasse zullen teruggebracht kunnen worden.

Vooralsnog kunnen daaromtrent echter geen bepaalde toezeggingen worden gedaan.

§ 14. Hoewel de ondergeteekende bij eene volgende begroting gaarne zal overwegen of nog meer splitsing in artikelen dan nu heeft plaats gehad, uitvoerbaar zal zijn, kan hij zich evenwel thans niet binden door eene bepaalde belofte om in deze verder te gaan.

Aan den wensch om meer toelichting en grootere volledigheid in de opgaven van hetgeen in het voorgaand dienstjaar op elk onderdeel van een artikel werd toegestaan (bijv. bij art. 2 afdelingsgewijze), zal de ondergeteekende, bij de volgende begroting, voldoen.

ARTIKEL I.

Ie. AFDEELING.

Ad art. 2. Men schijnt nog in het denkbeeld te verkeeren, dat de gegradueerde ambtenaren bij het Departement van Oorlog uitsluitend met werkzaamheden van civiel- of strafrechtelijken aard belast zijn.

Ware dat denkbeeld juist, dan had men volkomen recht tot de gevolgtrekking, dat één rechtsgeleerd ambtenaar voldoende geacht kon worden. En dan zou de aanstelling van den rechtsgeleerden adviseur (welke titel wellicht tot bovenbedoeld denkbeeld gevoerd heeft, maar alleen gekozen werd, omdat men in de gebruikelijke titulatuur van »raadadviseur" een pleonasme vond) eene daad van weelde genoemd moge worden.

Doch — de Minister jhr. WICHERS en de ambtsvoorganger van den ondergeteekende deelden het reeds in bijzonderheden mede — die aanstelling hield verband met de reorganisatie van het Departement, en twee beginselen lagen daaraan ten grondslag. Het eene was: dat al het niet technische, al datgene wat men administratief recht noemt, moest worden overgebracht naar de afdeling »secretariaat". Het andere beginsel sproot voort uit dezelfde gedachte, welke ook bij andere Departementen van algemeen bestuur sinds jaren deed uitzien naar ambtenaren die eene rechtsgeleerde opleiding genoten hadden.

Dwaalde de Minister DE ROO VAN ALDERWERELT, toen hij, mede op grond dier overwegingen, zijn plan van reorganisatie van het Departement aan 's Konings oordeel onderwierp?

De ondergeteekende kan — zooals men reeds hiervoren heeft ontwaard — niet met alle denkbeelden, welke bij die reorganisatie hebben voorgezet, instemmen.

Doch met veel wat hij ook overigens daarin juist vindt, moet hij de beide hierboven besproken beginselen goedkeuren, — beginselen waarvan hij eene op deugdelijke gronden steunende bestrijding onmogelijk acht.

*Lid van de
 Tweede Kamer
 's Gravenhage*

Men zal toch niet in ernst kunnen beweren, dat het goed kan zijn aan een *telkens afwisselend* personeel van officieren de behandeling op te dragen van zaken welke niet tot hun vak behooren en wier juiste beoordeeling een omvangrijke studie van wetten en verordeningen eischt.

En men zal toch ook wel niet beweren, dat het deelnemen aan 's lands bestuur minder goed is toevertrouwd aan juristen dan aan niet gegradueerde ambtenaren.

»Zou ook overigens, vroeg men, op het personeel niet kunnen worden bezuinigd?» De ondergeteekende wenscht niet vooruit te loopen op de veranderingen, welke hij aan den Koning, met opzicht tot de organisatie van het Departement, zal voorstellen. Doch wel kan hij verklaren, dat er thans geen sinecures bij het Departement zijn. De belangrijke overplaatsing van de tweede afdeling naar de eerste, waarop in het Verslag gedoeld wordt, betreft het *geheele* bureau militie en schutterijen. Dit bureau heeft echter mede te zorgen voor het bijhouden der duplicaat-stamboeken, een uitgebreide arbeid, waarvoor uit den aard der zaak een aantal klerken gevorderd wordt.

Door die overplaatsing is het getal der ambtenaren bij de afdeling Secretariaat — zoo doet men in het verslag opmerken — gestegen van 26 (lees 28) tot 37. Oppervlakkig beschouwd inderdaad een hoog cijfer. Maar men zal het noodzakelijke van dit aantal eenigermate kunnen bevroeden, indien men verneemt, dat ongeveer de helft van de inkomende stukken bij die afdeling behandeld moet worden, en indien men verder in aanmerking neemt, dat onder het vermelde getal, buiten en behalve de bovenbedoelde klerken, noodig voor de stamboeken, nog begrepen zijn al de ambtenaren, vereischt voor algemeenen Departementsdienst, namelijk het schrijven van de uitgaande stukken, het bijhouden der indices, het in orde houden der archieven, enz.

Tegenover het feit, dat de post van f 2373 voor toelagen (bladz. 6 van den uitgewerkten staat) — een post betrekking hebbende op *tijdelijk* personeel — verleden jaar slechts f 1700 bedroeg, staat, dat het cijfer, uitgetrokken ten behoeve van het vaste personeel, zoo veel lager is.

Die toelagen zijn voor een deel eene geheel aflopende zaak, als alleen het gevolg van een billijkheidsmaatregel door den Minister de ROO VAN ALDERWERELT in het leven geroepen.

De quaestie nopens toelage voor speciale diensten zoo *in het algemeen* is reeds hierboven behandeld.

DE AFDEELING.

De hier bedoelde wijziging is — ter bevordering van gelijkheid met andere omschrijvingen — in het hoofd der afdeling aangebracht, en is bovendien ook noodig, wijl het geval zich kan voordoen, dat de onder deze afdeling vermelde officieren recht hebben op de besproken vergoedingen.

Men zou die schadeloosstellingen ook *voor memorie* in de verschillende artikelen van den toelichtenden staat hebben kunnen vermelden, doch dit werd — om in de nota van schrijf- en drukfeilen niet al te wijldoelig te worden — achterwege gelaten.

Bij de samenstelling der volgende begrooting zal daarop evenwel worden gelet.

Ad art. 4. Om dienst bij den troep tot voorwaarde te stellen bij bevordering zou, naar de meening van den ondergeteekende, bij de toepassing in sommige gevallen aanleiding geven tot bezwaren ten nadeele van den dienst.

De sterkte van den grooten staf heeft in de laatste jaren geen verandering ondergaan.

b. Toelagen. De berekening der toelage ad f 600 voor ieder der adjudanten van Zijne Majesteit en van de Prinsen van den bloede is gegrond op het Koninklijk besluit van 19 October 1843.

Die toelage is geen residentie-toelage. Laatstgenoemde toelage, toegekend bij Koninklijk besluit van 6 Februari 1859, wordt niet genoten door hen die reeds eene toelage verkrijgen, dus ook niet door voormelde adjudanten.

Ad art. 5. Volgens het Voorloopig Verslag schijnt de meening te bestaan, dat aan den kolonelsrang bij den generalen staf eene bepaald aangewezen betrekking verbonden is. Dit is niet het geval. Van het onvervuld laten eener zoodanige betrekking kan dus geen sprake zijn. De hoofdofficieren van den generalen staf worden gebruikt daár waar hunne diensten vereischt worden, bij het Departement van Oorlog, bij de staven der divisien, bij de militaire verkenningen of elders.

De werkzaamheden, die thans door den afgetreden Minister van Oorlog verricht worden, bestaan in het ten uitvoer brengen van hem door den ondergeteekende gedane opdrachten.

Ad art. 7. Ofschoon niet mag worden beaamd, dat de plaatselijke commandant te 's Gravenhage bevelen zou ontvangen buiten den Minister om, aangezien bedoelde hoofdofficier krachtens het Koninklijk besluit van 7 Julij 1875 onder de onmiddellijke bevelen van den Minister van Oorlog staat, wordt toegegeven dat de instructie voor den gouverneur der residentie herziening vereischt.

Zooals in het Voorloopig Verslag wordt erkend, draagt de ontworpen begrooting het kenmerk van bezuiniging op de uitgaven voor den plaatselijken staf.

Daarmede moet echter niet verder gegaan worden dan zonder schade voor den dienst kan geschieden.

In garnizoensplaatsen als 's Gravenhage, waar betrekkelijk groote gedeelten van onderscheidene wapens vereenigd zijn, is een plaatselijke commandant noodig, meer zelfs dan in vreedstijd in menige vesting.

IIIe AFDEELING.

Ad art. 8. Op de hier gestelde vraag moet de ondergeteekende tot antwoord geven, dat hij het vermeerderen van het aantal luitenant-kolonels niet den minst gelukkigigen noemt van de maatregelen, welke men aan den Minister DE ROO VAN ALDERWERELT te danken heeft, al ware het alleen, om daardoor — gelijk ook door zijnen ambtsvoorganger in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag is opgemerkt — ruimere kenze voor de gewichtige betrekking van regimentscommandant te hebben.

Dit weegt bij hem dan ook zoo zwaar, dat hij ernstig in overweging neemt, of de tusschenrang van majoor bij het leger, niet, evenals bij de marine, geheel kon worden afgeschaft. In elk geval zal hij nooit medewerken tot een terugkeer naar het vroegere stelsel, waarbij een wanverhouding van 1 luitenant-kolonel tot 1 kolonel bestond.

Hij vond dus volstrekt geen reden om de ontstane vacaturen in den rang van luitenant-kolonel niet te vervullen.

De opmerking nopens het getal van 17 dienstvaarden is volkomen juist.

Op de vermindering van het aantal paarden wegens het niet uittrekken van een bevelhebber is abusievelijk niet gerekend.

Deze post zou dus met f 658,80 moeten worden verminderd; de ondergeteekende heeft echter vermeend, dat zoodanige vermindering op eene begrooting van ruim 1½, millioen achterwege kan blijven.

Bij de raming der fouragegelden, is, evenals bij die der bureaunkosten, als regel aangenomen, dat die voor de staven onder de IIIe en die voor de officieren bij de wapenkorpsen onder de IVe afdeeling zijn geraamd.

Dit laatste is — voor eene eenvoudige administratie en verantwoording bij de korpsen — hoogst wenschelijk, om daardoor te voorkomen, dat verschillende rekeningen zouden moeten worden opgemaakt voor de fourages van officiers- en van troepenpaarden, en eveneens van de bureaugelden voor de officieren en de mindere militairen.

Het incompleet aan officieren, groot 129, op staat A (stuk n°. 4) aangewezen, heeft alleen betrekking op het aantal officieren, waarvoor geene gelden op de oorlogsbegrooting van 1880 behoeven te worden aangevraagd.

Die 129 eerste en tweede luitenants ontbreken niet, maar zijn tijdelijk gedetacheerd in Oost- en West-Indië; zij blijven dan ook tot het leger hier te lande behooren. Op hun terugkeer moet derhalve worden gerekend, althans wanneer men voorkomen wil, dat, zeer ten nadeele van de schatkist en van eene geringe aanvulling, te eeniger tijd een groot overcompleet aan officieren ontsta.

Ook is de ondergeteekende geen voorstander van het gelijktijdig aanstellen van een groot aantal 2e luitenants. Hierdoor worden, wel is waar, velen aanvankelijk gelukkig, doch later ook velen ontevreden, wanneer zij hunne tijdgenooten een hooger rang zien bekleeden.

Daar bovendien het aantal plaatsen, dat voor 2den luitenant der infanterie in Oost-Indië in dit najaar is aangewezen, onbepaald is, zullen waarschijnlijk vele onderofficieren tot dien rang worden bevorderd.

Hiervan zal dan mede het gevolg zijn, dat er van het leger hier te lande minder officieren bij het leger in Oost-Indië gedetacheerd behoeven te worden, en dat langzamerhand meer officieren uit Indië terugkeeren dan daarheen vertrekken. Het aantal aanwezige officieren zal dus grooter worden.

De ondergeteekende heeft in deze begrooting geene verandering willen brengen in de toelagen voor het garnizoenhouden in de residentie en in Amsterdam.

Maar ook deze aangelegenheid zal bij de nieuwe regeling van traktementen en toelagen in gezette overweging worden genomen.

Ad art. 9. De post „aanschaffen van dienstpaarden” is voor nieuw aan te stellen officieren.

Met het oog op de voorgenomen reorganisatie der cavalerie, waardoor het aantal luitenants bij dat wapen vermoedelijk zal kunnen worden verminderd, is gerekend, dat in 1880 slechts een tweetal plaatsen voor 2den luitenant kunnen opgesteld worden.

Ad art. 10. De hier gedane vraag nopens de rijdende artillerie is reeds hierboven beantwoord.

Bij de reorganisatie van het bereden gedeelte van het wapen der artillerie, zullen de depots daarbij geregeld worden.

Ad art. 11. De luitenants-opzichters in de artillerie-werkplaatsen te Delft, werden aldaar tot nog toe van de korpsen gedetacheerd. De ondergeteekende heeft het voornemen, om, bij eene eventueele reorganisatie van het wapen der artillerie, die officieren bij den staf van het wapen in te deelen.

De bemerking omtrent de inconsequentie bij het uittrekken der traktementen van den inspecteur van het militair onderwijs en den hem toegevoegden kapitein is juist. Bij eene volgende begrooting zal hierop worden gelet.

Bij eene eventueele organisatie van het wapen der artillerie, zal men er op bedacht zijn, om die officieren aan wie eene vaste betrekking is opgedragen, zoo veel mogelijk onder den staf van het wapen te brengen, waardoor dan het voeren à la suite eener afdeling of van een korps, in gelijke mate zal worden voorkomen.

Eveneens zal er op worden gelet om bij zoodanige organisatie het aantal officieren der torpedo-compagnie meer in verhouding te brengen tot het aantal torpedo-versperringen in oorlogstijd.

In verband met de mededeeling, gedaan aan het slot der vorenstaande beantwoording van § 10, moet dit artikel alsnog met f 2200 verhoogd worden.

Ad art. 12. Op 1 Januari 1879 was de verhouding van de kapiteins der genie der 1e en 2e klasse: 18 kapiteins der 1e klasse en 17 kapiteins der 2e klasse, alzoo overeenkomstig de organisatie.

Op 7 Juni 1879 is echter aan een kapitein der genie van de 2e klasse, op zijn verzoek, voor den tijd van één jaar nonactiviteit verleend en is toen voor die kapiteinsplaats ingevallen een op nonactiviteit zijnde kapitein der 1e klasse,

waardoor tijdelijk de in het Voorloopig Verslag medegedeelde verhouding van 19 kapiteins der 1e klasse en 16 kapiteins der 2e klasse is ontstaan.

Door het eervol ontslag, sedert in de maand October van dit jaar aan een kapitein der 1e klasse verleend, is de verhouding thans weer: 18 kapiteins der 1e klasse en 16 kapiteins der 2e klasse, zoodat eene plaats als kapitein der 2e klasse volgens de organisatie nog beschikbaar blijft voor den kapitein der 2e klasse bovenbedoeld na het eindigen van zijne nonactiviteit.

Ofschoon in het hoofd der afdeeling niet uitsluitend sprake is van »officieren», doch van »de staven der verschillende wapens en de officieren der wapenkorpsen» en de militaire wachters tot den staf der genie behooren, — wil de ondergeteekende aan de omschrijving in het afdeelingshoofd toch gaarne toevoegen: »en daggelden aan militaire wachters».

IVe AFDEELING.

Ad art. 14. De vraag bij de 1e alinea gesteld, moet door den Minister in ontkennenden zin worden beantwoord.

Hij zal te gelegener tijd overwegen, of het noodig en nuttig is, dat de bedoelde betrekking opnieuw worde vervuld.

De toeloop van vrijwilligers bij het instructie-bataillon is in den laatsten tijd zoo toegenomen, dat de ondergeteekende gaarne de organieke getalsterkte van 500 vrijwilligers tot op 550 zou wenschen te verhoogen, ware het niet dat eene verhooging van uitgaven van f 41.000 daarvan het gevolg zou zijn.

Alleen het streven van den Minister om, op het voetspoor van zijne beide laatste ambtsvoorgangers, de oorlogsbegroting, zonder den bestaanden toestand te schaden, binnen de engste grenzen te beperken, heeft hem teruggehouden dusdanige verhooging op de begroting te brengen.

Ter voldoening aan het kenbaar gemaakt verlangen om nader aangaande de uitkomsten van de werving in de laatste maanden te worden ingelicht, volgt hier eene opgave van de sterkte der vrijwilligers (soldaten) bij de onderscheidene wapens van het leger, op de daarbij aangegeven tijdstippen.

Sterkte van de vrijwilligers op

1 Januari	inf. 790	cav. 1301	art. 828	min. en sapp. 202	totaal 3121
1 Februari	» 796	» 1315	» 854	» 204	» 3169
1 Maart	» 811	» 1308	» 860	» 210	» 3189
1 April	» 803	» 1301	» 864	» 215	» 3183
1 Mei	» 799	» 1311	» 813	» 218	» 3141
1 Juni	» 816	» 1328	» 816	» 210	» 3170
1 Juli	» 830	» 1342	» 810	» 212	» 3194
1 Augustus	» 824	» 1364	» 818	» 215	» 3221
1 September	» 832	» 1387	» 817	» 221	» 3257
1 October	» 823	» 1397	» 830	» 214	» 3264
1 November	» 822	» 1419	» 831	» 223	» 3295

Uit deze opgave blijkt derhalve, dat de sterkte aan vrijwilligers in de laatste maanden toenemende is.

In hoever de gedrukte toestand van handel en nijverheid op de werving invloed heeft uitgeoefend kan bezwaarlijk verklaard worden omdat ook andere oorzaken daarop kunnen hebben gewerkt, zooals bijv. de invoering der vele middelen welke in de laatste jaren werden aangewend tot verbetering of veraangenaming van het lot van den vrijwillig dienende en tot betere verzekering zijner toekomst.

Zoo veel is zeker dat de vrijwillige werving reeds gedurende de laatste twee jaren betere uitkomsten heeft opgeleverd dan in de zes onmiddellijk daaraan voorafgaande jaren, zooals blijkt uit de onderstaande opgaven omtrent het aantal engagementen en reëengagementen welke in de jaren 1860—1879, bij het leger zijn aangegaan.

	Vrijwillig aangeworvenen.	Miliciens geëngageerd.	Gereëngageerde militairen.	Totaal.
Van 1 Oct. 1860 tot ult. Sept. 1861	1660	1321	1076	4057
Van 1 Oct. 1861 tot ult. Sept. 1862	2147	779	1006	3932
Van 1 Oct. 1862 tot ult. Sept. 1863	1831	791	1031	3653
Van 1 Oct. 1863 tot ult. Sept. 1864	1361	669	956	2986
Van 1 Oct. 1864 tot ult. Sept. 1865	1350	682	978	3010
Van 1 Oct. 1865 tot ult. Sept. 1866	1472	893	908	3273
Van 1 Oct. 1866 tot ult. Sept. 1867	1869	1140	1053	4062
Van 1 Oct. 1867 tot ult. Sept. 1868	1656	535	1255	3446
Van 1 Oct. 1868 tot ult. Sept. 1869	1438	518	1243	3199
Van 1 Oct. 1869 tot ult. Sept. 1870	1596	488	1411	3495
Van 1 Oct. 1870 tot ult. Sept. 1871	1184	468	1151	2803
Van 1 Oct. 1871 tot ult. Sept. 1872	993	394	1076	2463
Van 1 Oct. 1872 tot ult. Sept. 1873	1030	315	1011	2356
Van 1 Oct. 1873 tot ult. Sept. 1874	1031	328	956	2315
Van 1 Oct. 1874 tot ult. Sept. 1875	1100	312	949	2361
Van 1 Oct. 1875 tot ult. Sept. 1876	1045	301	887	2233
Van 1 Oct. 1876 tot ult. Sept. 1877	1089	448	797	2334
Van 1 Oct. 1877 tot ult. Sept. 1878	1441	432	872	2745
Van 1 Oct. 1878 tot ult. Sept. 1879	1474	470	822	2766

Welke verbetering van de behandeling van den soldaat in zedelijken zin, door enkele leden wordt verlangd, is den Minister niet recht duidelijk. Grove tekortkomingen in deze zijn hem niet bekend.

In alle garnizoenen zijn cantines aanwezig, in de meeste zelfs zeer goede, en daar, waar zij, zooals te Naarden en Zwolle, verbetering behoeven, wordt deze gaandeweg tot stand gebracht.

De opvatting als zouden de miliciens, in te deelen bij de compagnieën hospitaalsoldaten, slechts gedurende 6½ maand worden geoefend, is minder juist.

De miliciens worden, bij hunne opkomst onder de wapenen in Mei, ingedeeld bij de regimenten infanterie en, overeenkomstig het bepaalde bij Zijner Majesteits besluit van 7 April 1869, n°. 15, eerst tegen half Juni overgeplaatst bij de compagnieën hospitaalsoldaten. Daarom kunnen de noodige gelden voor oefening dier miliciens, in zooverre zij behooren tot de lichte van 1880, op de begroo-ting van dat dienstjaar, niet meer dan over 6½ maand worden uitgetrokken, terwijl het bedrag noodig voor het overige gedeelte van hunnen oefeningstijd, eerst kan worden aangevraagd op de begrooing voor 1881.

De bedoeling der noot *a* op bladz. 69 schijnt niet begrepen. Deze is, om er op te wijzen, dat — ofschoon bij de hospitaal-compagnieën over 1878 slechts f 8726,64 is uitgegeven — de uitgaven voor de compagnieën echter meer be- dragen.

Het meerdere is begrepen onder de onderdeelen A tot D van dit artikel, waarbij de militairen der compagnieën, die bij de ziekeninrichtingen in de verschillende garnizoenen dienst deden, in betaling waren opgenomen.

De in den uitgewerkten en toelichtenden staat voor memorie uitgetrokken post voor *gratificatiën* is niet nieuw en kwam ook op de vorige begrooingen in den toelichtenden staat bij de artt. 8, 9 en 10 met soortgelijke omschrijving voor. De post zelf is ook thans uitdrukkelijk in de omschrijving der IVe afdeling opge- nomen. Van eene onregelmatigheid bij de verrekening kan dus geen sprake zijn. Van misbruik evenmin, daar voor elke gratificatie eene ministerieele beslissing vereischt wordt. Met de omschrijving dat de gelden daarvoor benoodigd uit de soldijen en verdere vergoedingen worden gevonden, is geenszins bedoeld, dat deze uit de soldijen worden betaald, doch alleen dat het niet noodig is, daar- voor afzonderlijk geld te berekenen, omdat door het vervroegd ontslag van den belanghebbende — voor wien over het geheele jaar soldij is uitgetrokken — van deze laatste genoeg vrijvalt om daaruit die gratificatiën te betalen. Let men

hierop en op de omstandigheid, die in de verste verte niet te voorzien is, hoe groot het aantal der militairen die met lichaamsgebreken ontslagen worden en verdere verzorging geene aanspraak kunnen maken, wezen zal, dan zal men, naar de ondergeteekende zich vleit, omtrent het brengen voor memorie wel voldoende ingelicht zijn.

Omtrent de zaak zelve doet de ondergeteekende opmerken, dat het hier betreft geringe geldelijke tegemoetkomingen voor ééns, toegestaan aan militairen die onverwacht met lichaamsgebreken, zonder pensioen, uit den dienst moeten worden ontslagen en die dus ten minste in den allereersten tijd bij hun terugkeer in de burgermaatschappij, in kommervolle omstandigheden verkeerden.

De ondergeteekende meent, dat èn de roeping van den Staat tegenover degenen die hem dienen, èn het Staatsbelang, voor de bevordering der vrijwillige dienstneming, deze humane behandeling der bedoelde ontslagenen voldoende rechtvaardigen.

Hij kan er dus niet toe medewerken, om dezen post, die steeds in de begrotingen voor het Departement van Oorlog voorkwam, terug te nemen. Verder verwijst ook hij naar het aangeteekende bij art. 63.

Ad art. 17. Indien met vermeerdering van personeel wordt bedoeld dat voor 1880 bij de afdelingen vestingartillerie 1200 miliciens zullen worden opgeroepen voor eerste oefening tegen 920 voor 1879, dan wil de ondergeteekende doen opmerken dat deze vermeerdering — ten gevolge waarvan het cijfer van miliciens bij andere wapens is verminderd — gegrond is op de omstandigheid, dat bij dit onderdeel der artillerie in vorige jaren minder miliciens zijn ingedeeld dan behoorde.

Ten aanzien van de vraag omtrent de manschappen der torpedo-compagnie geldt hetzelfde antwoord als ten aanzien van de officieren dier compagnie onder art. 11 is gegeven.

Op den bij dit artikel geuiten wensch ten aanzien van de inrichting der begrotingsstaten zal bij het opmaken der volgende begrooting worden gelet.

Ad art. 18. De bedoelde verhooging van p. m. f 6000 vindt haren oorsprong in het grooter aantal vrijwilligers, in deze begrooting in vergelijking van de thans loopende begrooting uitgetrokken, en wordt in de laatste kolom, bladz. 115 van den uitgewerkten en toelichtenden staat onder (a) — dienstjaar 1880 — dan ook medegedeeld en gemotiveerd.

Ad art. 19. De ondergeteekende stemt het volkomen toe, dat voor de groote veldoefeningen niet meer toegestaan moet worden dan strikt noodzakelijk is.

Daar hij, zooals hiervoren reeds opgemerkt is kunnen worden, veel gewicht hecht aan kampementen en veldoefeningen, kon hij echter bezwaarlijk op bedoelden post verminderen.

Ad art. 20. Dat over 1879 minder voor remonte kon worden geraamd, had — zooals uit de toelichting op het betreffend artikel 12 der begrooting van dat jaar blijkt — tot eenige reden, dat minder paarden, als voor den dienst ongeschikt, waren afgekeurd dan in den regel het geval is.

Een onvermijdelijk gevolg van het voorkomen dier toevallige omstandigheid is, dat in volgende jaren het verlies aan paarden betrekkelijk grooter moet zijn.

In weerwil van dit laatste is evenwel over 1880 ruim een ton gouds minder kunnen worden geraamd dan in 1878 is uitgegeven.

Ofschoon er wel eene daling in de prijzen voor jongere en werkpaarden valt waar te nemen, acht de ondergeteekende het toch niet waarschijnlijk dat de prijs van de voor het leger benodigde paarden minder dan f 600 per stuk zal wezen, zoodat het artikel geene andere vermindering zal kunnen ondergaan dan hierna wordt opgegeven.

Het is niet wel mogelijk over de meerdere of mindere geschiktheid van de Hongaarsche paarden voor den militairen dienst, met juistheid te kunnen oordeelen,

alvorens hunne africhting, welke, met het oog op den veelal te jeugdigen leeftijd dier paarden, met het meerendeel nog niet is aangevangen, geheel voltooid is.

Voor zooveel echter, volgens de onlangs ingekomen rapporten nopens dit onderwerp, reeds nu kan worden beoordeeld, zal de uitkomst in het algemeen niet ongunstig zijn, en de ondergeteekende acht het daarom raadzaam, de proef andermaal te nemen, en dus, evenals ten vorigen jare, de voor de cavalerie noodige paarden weder voor een gedeelte, b. v. een 120-tal (30 per regiment huzaren) in Hongarijè te doen aankopen.

Aangezien men den prijs dier paarden op ongeveer *f* 500 mag schatten, kan art. 20 met *f* 12.000 worden verminderd.

De in dit jaar gekochte paarden hebben *f* 520 per stuk gekost, met inbegrip van de transportkosten naar de verschillende standplaatsen.

De reis- en verblijfkosten van de commissie met de keuring en overneming belast, hebben echter *f* 2800 bedragen, zoodat elk paard, met bijberekening van alle extra-kosten, ruim *f* 543 kost.

Blijkens een ter zake ingesteld onderzoek zijn de *Hongaarsche* paarden niet meer of minder dan andere aan *ziekte of sterkte* onderhevig.

Het heeft vroeger reeds een punt van overweging uitgemaakt om tot het oprichten van een *remontedepot* over te gaan.

Ten einde in deze op de minst kostbare wijze te handelen, is nagegaan, of de gebouwen en terreinen bij Milligen niet tot dat doel te gebruiken zouden zijn.

Het is echter gebleken, dat alleen het wijzigen der bestaande stallen, het bouwen van hooibergen, woningen voor beamnten, het maken van loopplaatsen, mestvaalten enz., eene uitgaaf van *f* 227.000 zou vorderen.

Hoewel volkomende beamende, dat op den duur door zoodanig depot de bereden korpsen op de beste wijze van een goed soort van paarden zouden voorzien blijven, komen de hierboven opgegeven kosten en die aan de verdere exploitatie verbonden, zoo hoog voor, dat het geldelijk voordeel, althans in de eerste jaren, zeer twijfelachtig schijnt.

Den minder gunstigen toestand van 's Rijks schatkist in aanmerking nemende, heeft de ondergeteekende derhalve gemeend, voor het tegenwoordige geene gelden tot oprichting van een *remontedepot* te mogen aanvragen, daargelaten nog de quaestie of de terreinen van Milligen wel geheel voor het beoogde doel geschikt zijn.

Vroeger zijn de chefs der bereden korpsen gemachtigd om, tot een beperkt getal, paarden die aan de vereischten voldeden, aan te koopen, doch die maatregel heeft niet tot den gewenschten uitslag geleid, dewijl daardoor slechts eenige paarden zijn verkregen, welke later bleken van minder gehalte te zijn dan de gewone remontepaarden.

Ve AFDEELING.

Het is den ondergeteekende aangenaam, hier te kunnen mededeelen, dat ook hij het stelsel om meer eenheid te brengen in de ziekenverpleging, is toegedaan.

Daarover, alsmede over de besproken ziekenverpleging in oorlogstijd, zijn reeds de noodige voorschriften bij zijn Departement in bewerking genomen.

Ook aan den verderen inhoud der hier in het Verslag gemaakte bemerkingen kan hij zich geheel aansluiten, en hij beaamt — zooals men reeds in het begin dezer Memorie heeft kunnen ontwaren — de dringende noodzakelijkheid van belangrijke wijzigingen in den geneeskundigen dienst door zijne ambtsvoorgangers voorbereid.

Hij zal thans niet treden in eene mededeeling van den inhoud der aangekondigde wetsvoordracht, maar veroorlooft zich bij deze, haar aan de Kamer voor eene spoedige behandeling aan te bevelen. Intusschen meent hij een enkel woord nog te moeten zeggen naar aanleiding eener opmerking in het Verslag nopens de vermeerdering van het aantal officieren van gezondheid voor den gewonen dienst als gevolg van eene eventueele opheffing der thans te Amsterdam bestaande inrichting van opleiding.

Die opheffing, welke ook door den ondergeteekende gewenscht wordt, zal niet kunnen leiden tot het voordeel dat men zich in het Verslag voorstelt, dat namelijk daardoor terstond 12 officieren van gezondheid meer voor het leger beschikbaar worden. Immers de 6 thans bij het hospitaal en het garnizoen te Amsterdam dienstdoende officieren van gezondheid moeten, in elk geval, van dit cijfer worden afgetrokken, als niet tot de opleiding behoorende.

Tot de, ook door den ondergeteekende noodzakelijk geoordeelde, herziening der traktementen van het geneeskundig personeel zal de tijd gekomen zijn, zoodra de bovengenoemde voordracht tot wet verheven zal zijn.

Ad art. 22e, bladz. 26 van den uitgewerkten staat. Bij Koninklijk besluit van 4 Februari 1849, n°. 84, is bepaald, dat wegens vergoeding voor het onderhoud der bij de garnizoens-infirmeriën voorhanden slaapfournituren, met wijziging van het Koninklijk besluit van 3 April 1826, n°. 91, twee cent voor elk furnituur per dag aan de kassen van die etablissementen zal worden te goed gedaan.

Uit deze vergoeding worden door die inrichtingen bestreden de kosten voor het wasschen van de linnen en wollen goederen der slaapfournituren, en voor het aankopen van ligstroo.

Deze post is dus eene andere dan die onder punt d van hetzelfde artikel bedoeld, waaruit alleen betaald worden de aanschaffing van de nieuwe ligging- en kleedingvoorwerpen en meubelen, alsmede de herstellingen aan een en ander.

VIE AFDEELING.

Ad art. 23. De beschouwing in de Memorie van Beantwoording ten vorigen jare opgenomen omtrent den rang van den inspecteur van het militair onderwijs, wordt door den ondergeteekende gedeeld. De standplaats van dien inspecteur dient 's Gravenhage te zijn, zoo wegens zijne veelvuldige relatien tot het Departement van Oorlog, als wegens de aanwezigheid aldaar van alle militaire autoriteiten met wie hij uit den aard zijner betrekking dikwijls in overleg moet treden.

De residentie-toelage voor gemelden inspecteur zou bij eene verandering van standplaats wel is waar kunnen vervallen, doch deze geringe bezuiniging zou weder te loor gaan, indien hij, bij het examen der onderofficieren, tot verkrijging van den officiersrang — hetwelk volgens de bestaande bepalingen te 's Gravenhage moet worden afgenomen — gedurende (in den regel) drie maanden voor verblijf-kosten in de residentie moet worden berekend.

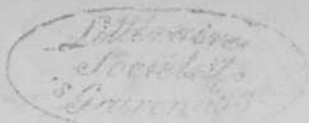
Ten gevolge van eene vergissing is voor bureaustkosten van den inspecteur f 200 uitgetrokken in plaats van f 280. Het artikel moet dus met f 80 verhoogd worden.

Ad art. 24. Volgens de bepalingen nopens de krijgsschool, bij Zijner Majesteits besluit van 28 Juli 1875, n°. 10, vastgesteld, werd aan iederen leerling dier inrichting f 200 's jaars toegekend wegens de buitengewone kosten aan hunne detachering verbonden, en het bedrag dier sommen werd op de begrooting bij het artikel voor de genoemde inrichting uitgetrokken.

Vermits evenwel bij de thans vigeerende regeling van de krijgsschool (Koninklijk besluit van 14 Maart 1878, *Staatsblad* n°. 17), geene tegemoetkoming voor de officieren bij de tweede afdeeling dier school gedetacheerd, is vastgesteld, is de residentie-toelage, waarop die officieren even als anderen, recht hebben, ook, even als ten aanzien van dezen, ten hunnen opzichte, bij de wapens waartoe zij behooren, in rekening gebracht.

Ad art. 25. Dat door de van vorige begrootingen afwijkende berekening van de kosten der cadetten, voor de koloniën bestemd, de begrooting op onregelmatige wijze zou zijn verlaagd, mag de ondergeteekende niet toegeven.

Door de in de laatste jaren gevolgde handelwijze werden voor hetzelfde onderwerp en voor hetzelfde bedrag twee begrootingen (Oorlog en Koloniën) bezwaard. Nu brengt elk Departement op de begrooting de som, welke de opleiding der voor dat Departement bestemde cadetten kost. Dit is, naar de ondergeteekende meent, de eenige regelmatige weg, en daarom is die ook gevolgd.

De bijdragen, door de cadetten te doen, zijn in de wet op de Middelen opgenomen, omdat, wanneer men deze van de uitgaven aftrok, een onzuivere toestand zou ontstaan, vermits dan niet alle uitgaven voor het onderwerp uit 's Rijks schatkist zouden worden bestreden.

Dat de post voor onderhoud en slijtage hooger is dan voor 1879, heeft tot oorzaak, dat de behoeften voor dit ontwerp over 1880 grooter zullen zijn wegens vermeerdering van het aantal cadetten.

Het cijfer van 71 cent van dezen post — de minst voor zuivere raming vatbare — dient alleen om een door het aantal cadetten voor een jaar (274) deelbaar totaal ad f 346 610 te verkrijgen.

Ofschoon de ondergeteekende gaarne erkent dat het bij de tegenwoordige regeling van de rechtspraak over militairen zeer nuttig zou zijn, wanneer *al* de officieren beter onderwezen waren in de beginselen van het algemeen strafrecht, kan hij niet zoo gereedelijk toestemmen, dat een meer voldoende onderwijs in die beginselen aan de Koninklijke Militaire Academie veel nut in dit opzicht zou aanbrengen. Daargelaten toch, dat de officieren, die niet van de inrichting, maar uit de korpsen getrokken worden, ook op hun beurt in den kriegsraad zitting nemen, — zou de bedoelde maatregel gedurende tal van jaren nog slechts weinige praktische uitkomsten kunnen hebben.

Eene radicale herziening van het thans heerschende systeem van militaire rechtspleging is, naar de meening van den ondergeteekende, het enige, waarvan men werkelijk het goede verwachten kan. En bij deze verbetering moet ook ruimere kennis van strafrecht aan *al* de officieren verschaft worden.

Intusschen wil hij gaarne overwegen wat er, zoo lang een en ander nog niet geregeld is, reeds tot verbetering door middel van onderwijs geschieden kan.

Ad art. 26. Bij de samenstelling der raming van kosten voor het afleggen van examina, heeft men nog rekening gehouden met de tot hertoe daarvoor bepaalde sommen van f 5 en f 25. Volgens de bestaande wetsbepalingen moeten deze cijfers thans op f 25 en f 50 worden gebracht. Bovendien is onlangs uit een rapport van den chef der geneeskundige inrichting gebleken, dat het aantal examinandi, — bij de begroting op een minimum van slechts 40 geraamd — zeer aanzienlijk hooger zal zijn. De kosten van het afleggen van examina zullen alzoo op een gezamenlijk bedrag van f 8475 moeten worden gesteld.

VIIe AFDEELING.

De hoogere raming van $\pm f$ 30.000 in vergelijking met die van 1879 is grootelijks daaraan toe te schrijven dat voor 1880 een aanmerkelijk hooger bedrag is uitgetrokken voor vermaling, omwerken en aankopen van buskruit, aangezien nog eene groote hoeveelheid daarvan ontbreekt om in de behoefte voor de bewapening te voorzien.

Het verschil in de raming voor 1880 en de uitgaven in 1878 is naar de meening van den ondergeteekende genoegzaam toegelicht op bladz. 153 van den uitgewerkten staat, noot (2).

Ad art. 28. De ondergeteekende kan geheel en al onderschrijven hetgeen door den vorigen Minister van Oorlog in zijne Memorie van Beantwoording op bladz. 14, ad art. 19 is gezegd. Hij acht het dus niet noodig dienaangaande in herhaling te treden.

Door hem is reeds vroeger bij § 1 gezegd, dat het aantal werklieden thans nog aanwezig moet dienen om in de gewone behoefte te voorzien en het uitgetrokkene aan dag- en werkloonen staat daarmede in verband.

Dat in den aanvang van dit jaar een aantal werklieden kon worden ontslagen, was een gevolg van de vermindering der werkzaamheden die in 1878 moeten plaats hebben om in *buitengewone* behoeften te voorzien. Op den destijds genomen maatregel is dus niet teruggekomen en zal ook niet zonder *buitengewone* omstandigheden teruggekomen worden.

Aan de particuliere nijverheid wordt de levering van zoodanig materieel opgedragen, waarvan men kan onderstellen dat het door haar met goeden uitslag kan worden vervaardigd.

Uitbreiding daaraan te geven, acht de ondergeteekende vooralsnog niet wenschelijk.

Het gedeelte van het onder art. 41 geraamde dient tot noodzakelijk onderhoud enz. van de aanwezige gebouwen.

De ondergeteekende wil gaarne de verzekering geven, dat hij op de artillerie-inrichtingen zal bezuinigen daar waar dit zonder bezwaar voor den dienst kan. Bepaalde toezegging dat er verder bezuinigd zal worden, kan echter door hem niet worden gedaan.

Ad art. 32 D van den uitgewerkten staat. De hierbedoelde »velerlei behoeften» zijn van zoo verschillende aard, dat het niet wel mogelijk is ze alle op te noemen.

Dezelfde opmerking geldt voor de artt. 33 en 34.

Vollediger toelichting dan in de noot (1) van den uitgewerkten staat is vermeld, kan door den ondergeteekende niet worden gegeven.

Het bedrag der door hem geraamden sommen moet dienen om in de gewone behoeften voor het leger, de vestingen en de magazijnen te voorzien.

Dat in 1878 voor eene som van *f* 54.654,53 minder is uitgegeven dan thans is geraamd kan dan ook niet anders worden toegeschreven dan aan het aanzienlijk bedrag dat op de XVIIe afdeeling »*Buitengewone uitgaven*» is verwerkt.

Overigens is hij niet in staat der Kamer mede te deelen welke overwegingen den toenmalige Minister aanleiding hebben gegeven tot eene lagere raming van den *gewonen* dienst.

VIIIe AFDEELING.

Met betrekking tot de opmerking, dat deze afdeeling eigenlijk behoorde verhoogt te worden met een groot deel van de XVIe afdeeling *B*, zij reeds hier medegedeeld dat de ondergeteekende, tot zijn leedwezen, in dezen met de Kamer van gevoelen verschillende, dan ook gemeend heeft aan die opmerking geen gevolg te moeten geven. Voor de gronden tot dit verschil van gevoelen neemt hij de vrijheid, te verwijzen naar het antwoord door hem betrekkelijk de artt. 79—85 gegeven.

Op de, in de tweede alinea, bij deze afdeeling gedane vraag, kan de ondergeteekende het volgende antwoorden:

Na den bouw der bij de thans ingediende begrooting — dienstjaar 1880 — voorgestelde wasch- en reinigings-inrichtingen, zullen de kazernen in nagenoeg al die plaatsen, welke onder elk stelsel van dislocatie veilig geacht kunnen worden garnizoensplaatsen te moeten zijn, van dergelijke behoorlijk toegeruste inrichtingen zijn voorzien.

De vorm, waarin de omschrijving der artt. 36—42 gegoten is, is ongewoon en niet fraai, maar de ondergeteekende kan niet inzien waarom de Algemeene Rekenkamer daarmede geen genoegen zou kunnen nemen.

Werd in elk dier artikelen de lange omschrijving van art. 35 herhaald, dan zou men bij het raadplegen der wet niet dat gemakkelijk overzicht hebben, wat men nu heeft. Dit voordeel moet, naar de meening van den ondergeteekende, ruimschoots opwegen tegen de bedenkingen aan deze wijze van omschrijven verbonden. En *bezwaar* uit een comptabel oogpunt kan hij zich niet voorstellen.

De ondergeteekende deelt geheel de meening uitgesproken door de leden, die eene ruime vergunning om te huwen tot behoud van een deugdelijk kader in het algemeen niet alleen wenschelijk, maar in ons leger schier onvermijdelijk achten. Door het verleenen van de toestemming tot huwen worden dikwerf voor den dienst onderofficieren behouden, die anders de gelederen zouden hebben verlaten en die niet zelden tot de besten kunnen worden gerekend. Bij sommige korpsen, met name bij die der bereden artillerie, is het gebrek aan onderofficieren

en korporaals nog steeds zóó groot, dat men tot het behoud van het aanwezige kader wel genoodzaakt is, om in het toestaan der vergunning om te trouwen, mild te zijn.

Het bouwen en verbeteren der kazerne hangt geheel van het dislocatieplan af. Omtrent deze aangelegenheid heeft de ondergeteekende reeds vroeger mededeeling gedaan.

Wanneer de bij de loopende begrooting toegestane som voor de aanschaffing en den aanmaak van gereedschappen en materieel, voor den telegraafdienst te velde, zal zijn verwerkt, is dit materieel, althans voorloopig, in orde te achten.

Ad art. 36. De bomvrije gebouwen te Naarden, thans tot huisvesting van een gedeelte van het garnizoen aldaar gebruikt wordende, zijn voor vredes-logies, bij inachtneming van eenige voorzorgen, zeer voldoende te achten.

Het bouwen van eene kazerne te Naarden zou, behalve het bezwaar om de weinig beschikbare ruimte binnen de vestingwallen nog te verkleinen, voorts eene belangrijke uitgave ten gevolge hebben, uit den aard der zaak tot een zeer veel hooger bedrag, dan de nu aangevraagde som van f 14,200.

Ad art. 37. De voor verwing aangevraagde som wordt voor een behoorlijk onderhoud der te verwen voorwerpen bepaald noodig geoordeeld.

Ad art. 38. De kazerne genaamd »het Arsenaal» te Amersfoort is door het garnizoen ontruimd en voor verdere huisvesting van den troep, in den tegenwoordigen toestand van dat gebouw, afgekeurd.

In de kazerneering ter plaatse is door tijdelijke middelen thans voorloopig voldoende voorzien.

Te Amersfoort zal eene nieuwe kazerne op den vroeger hiertoe aangekochten grond eerst kunnen gebouwd worden, zoodra de ondergeteekende met zijn dislocatieplan gereed is, en dientengevolge de grootte en inrichting van het te stellen gebouw bepaald kunnen worden.

Ad art. 39. De bedoelde post in hoofdstuk IX heeft geene betrekking op de *verdieping* der haven te Willemstad.

Volgens de Koninklijke besluiten van 3 Augustus 1836, n°. 16, en van 5 Juni 1846, n°. 5, worden sommige gedeelten van de havenwerken te Willemstad onderhouden ten gemeenschappelijken laste van de Departementen van Oorlog en van Binnenlandsche Zaken (Waterstaat, Handel en Nijverheid), terwijl het onderhoud van eenige andere gedeelten van de havenwerken, alsmede het op diepte houden van de haven, geheel ten laste van het Departement van Oorlog komt.

Men vergelijkte overigens ten deze het gestelde ad (1) in de laatste kolom van den toelichtenden staat, onder dit artikel.

Ad art. 42. Daar bij den grooten spoed, waarmede de ontwerp-begrooting voor het dienstjaar 1880 moest worden opgemaakt, verzuimd is rekening te houden met een bedrag van f 5500 voor het éénjarig onderhoud der kazernegebouwen te Nijmegen, wordt, bij de hiernevens gevoegde Nota van Wijziging, dit artikel met die som verhoogd en alzoo gebracht op f 74.635.

Ad art. 45. De ondergeteekende moet hier doen opmerken, dat het tot heden niet zoozeer eene proef geldt, dan wel de toepassing op onze in den lateren tijd gemaakte verdedigingswerken, van een stelsel dat vroeger hier te lande algemeen met den besten uitslag werd in praktijk gebracht, en hij zou dus, wegens het groote en dan ook in het Voorloopig Verslag erkende nut der voorgestelde beplantingen, de tot dit doel aangevraagde som niet gaarne verminderd zien.

De keuze der daarbij te bezigen houtsoorten en de ramingen van kosten werden op grond van bij deskundigen ingewonnen inlichtingen vastgesteld.

IXe AFDEELING.

Bij den ondergeteekende zijn geene klachten ingekomen over de geringen voorraad aan kleeding bij de korpsen.

De korpsen trouwens hebben, door de invoering van het centraal-magazijnstelsel, geen voorraad meer; de centraalmagazijnen met de daaronder ressorteerende garnizoensmagazijnen bevatten daarentegen gezamenlijk den voorraad welke voor de korpsen, overeenkomstig de daaromtrent in het jaar 1870 gegeven bepalingen, aanwezig moet zijn.

Het centraal-magazijnstelsel biedt ongetwijfeld groote voordeelen aan en de ondergeteekende vertrouwt dat de belangen eener spoedige mobilisatie door dat stelsel niet geschaad zullen worden, te minder aangezien niet uit het oog mag worden verloren dat de kleeding en uitrusting voor miliciens-verlofgangers, althans voor zooveel al de onbereiden korpsen betreft, bij die korpsen aanwezig is.

Het productie-vermogen der centraalwerkplaatsen wordt voorts geheel voldoende geacht om in de behoeften te voorzien; niets belet trouwens om dit nog, zoo noodig, te vermeederen, zonder opvoering van kosten, vermits het arbeidsloon van dat gedeelte van het personeel, hetwelk uitsluitend tot het vervaardigen van kleedingstukken voor het leger wordt gebezigd, is begrepen in de som waarvoor elk kleedingstuk aan den soldaat op rekening wordt uitgegeven.

Nog meent de ondergeteekende in herinnering te mogen brengen dat de kosten van het centraalstelsel alleen schijnbaar méér — doch inderdaad veel minder zijn, — dan die der vroegere wijze van voorziening.

Zoo bij voorbeeld wijst deze begrooting op art. 46. ofschoon dit art. f 6000 lager is geraamd dan over 1879, een nadeelig verschil aan van f 44,044,15⁶ tusschen de raming over 1880 en de uitgaven over 1878.

Daartegenover staan evenwel verschillende bedragen waarmede de begrotingen der korpsen ook reeds over 1879 (zie Memorie van Toelichting betrekkelijk de definitieve vaststelling van het VIIIe hoofdstuk over 1879) zijn verminderd en welke hieronder worden vermeld, als:

traktamenten der administrateurs van kleeding f 29,400,90;
soldijen, enz. der meester kleeder-, schoen- en laarzenmakers f 6391,15;
idem der schrijvers bij de administrateurs van kleeding f 4757,77⁶;
vermindering van bureaunkosten van de chefs der korpsen, kwartiermeesters en administrateurs van kleeding f 8840;
magazijnsonkosten bij de korpsen, gemiddeld per jaar f 6870;
te zamen f 56,258,92⁶.

Het voordeel is derhalve aan de zijde van het centraalstelsel, zelfs met terzijdestelling van de groote winsten, welke op de maakloonen en het minder lakenverbruik worden verkregen, waardoor thans reeds de prijzen der lakensche kleedingstukken zijn kunnen verlaagd worden.

De levering aan de centraalmagazijnen van de verschillende grondstoffen en van de overige voorwerpen tot de uitrusting behoorende, geeft bovendien, behalve het voordeel, dat lagere prijzen worden bedongen, een goeden waarborg voor de deugdzaamheid der goederen, omdat de keuringen daarbij thans door deskundigen plaats hebben.

Wat de uitslag der proefnemingen met schoeisel betreft, gelooft de ondergeteekende te kunnen verzekeren dat sedert zijn optreden modellen zijn aangenomen, welke zoowel uit een hygiënisch als uit een financieel oogpunt, aan alle billijke eischen zullen beantwoorden.

De localiteit voor korpsmagazijnen was bij verreweg de meeste korpsen slechts aanwezig in de kazernen, veelal door daartoe ingerichte zolderkamers.

Thans wordt over die localiteit beschikt ten behoeve der garnizoensmagazijnen, of — voor zooveel ze daarvoor vatbaar is — ten grieve der legering van de troepen.

Van gehuurde lokalen is zoodra mogelijk de huur opgezegd.

Ad. art. 47e Aanschaffen van ledergoed, enz. voor schutterijen. Ten einde zooveel mogelijk de nadeelige gevolgen eener langdurige oplegging in de magazijnen te voorkomen, worden, geheel in 's Rijks belang, de voor schutterijen bestemde goederen voortdurend ten gebruike afgegeven en weder uit den voorraad voor de korpsen aangevuld.

Dit heeft ook plaats gehad met de ransels voor de schutterijen opgelegd, welke voor een gedeelte bij de vestingartillerie en het bataljon mineurs en sappeurs in gebruik zijn gegeven.

Aanhangige overwegingen omtrent eene wijziging van ondergeschikt belang in het model van den ransel, hebben het raadzaam doen achten, tijdelijk de aanschaffing van ransels voor de korpsen te staken en den uitslag der bevolen proefnemingen af te wachten.

Een gewijzigd model is echter reeds vóór eenigen tijd vastgesteld, ten gevolge waarvan thans spoedig de tijdelijke wanverhouding tusschen het aantal ransels en de overige uitrustingsstukken der schutterijen zal verdwijnen.

Xe AFDEELING.

Hoewel voor 't tegenwoordige de noodzakelijkheid nog niet door hem ingezien wordt om de chromotopographische kaart van Nederland (1 : 25000) algemeen verkrijgbaar te stellen, vooral omdat het publiek eene zeer goede kaart van ons land vindt in de Topographische en Militaire kaart des Rijks (1 : 50000) en eerstgenoemde kaart nog op verre na niet voltooid is, wil de ondergeteekende echter gaarne in overweging nemen, of in hoever eene algemeene verkrijgbaarstelling der voltooidde bladen van de chromotopographische kaart zou kunnen plaats vinden.

XIe AFDEELING.

Ad art. 51. Eene herziening van het Koninklijk besluit van 29 Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 18) is in behandeling.

d. Bruggelden, enz. Ds ondergeteekende is het eens met hen, die meenen dat militairen buiten dienst geene aanspraak hebben op vrijstelling van bruggelden over de hierbedoelde brug.

De *billijkheid* mag echter, zijn inziens, wel toelaten, dat het Rijk hun en hunne gezinnen de gelegenheid geve, om die brug kosteloos te kunnen overgaan, wanneer dit kan worden verkregen voor de betrekkelijk kleine som van f 265. Daardoor wordt inderdaad aan een wezenlijk bezwaar te gemoet gekomen, en de ondergeteekende zou het dan ook niet wenschelijk achten, dat op den eerst kortelings — in 1877 — met goedkeuring der wetgevende macht in het leven geroepen maatregel thans werd teruggekomen.

XIIIe AFDEELING.

De ondergeteekende vindt geen reden tot eene wijziging der bestaande voorschriften ten aanzien van het kerkgaan der militairen. Van Regeeringswege kan niet anders gedaan worden dan voor te schrijven dat zij in de gelegenheid gesteld moeten worden om te gaan ter kerke welke zij verlangen te bezoeken. Het is den ondergeteekende niet bekend dat van dit voorschrift wordt afgeweken.

Ad art. 63. De Minister kan niet deelen in het gevoelen, dat het in dit artikel gehuldigde beginsel ten eenen male verwerpelijk zou zijn en dat deze post voor *gratificatiën* langzamerhand zou moeten worden verminderd en ingetrokken.

De post is steeds, reeds sinds 1815, op de begrootingen voor het Departement van Oorlog toegestaan. Daaruit mag reeds worden afgeleid, dat iets anders dan Staatsarmen zorg hier in het spel is. En inderdaad, het mag veeleer een zedelijke verplichting van den Staat worden genoemd, dat hij, natuurlijk binnen zekere grenzen, zich de trouwe diensten zijner militairen herinnert en door kleine tegemoetkomingen aan hen of hunne naaste betrekkingen, den grooten nood, waarin zij later somtijds verkeerden, eenigermate lenigt. Hierbij komt ook het belang der vrijwillige werving. Alles wat met het toekomstig lot van den militair in verband staat, heeft op die werving invloed. Mildheid bij het ondersteunen van oude of gebrekkige — in 't algemeen van hulpbehoevende — gepasporteerde of gepensioneerde militairen en zeelieden bevordert de vrijwillige dienstneming bij leger en vloot en doet daarbij grooter nut, dan de toekenning van aanzienlijke sommen als handgeld of aanbrenghpremie.

Op deze waarheid werd onder anderen in 1867, blijkens het Voorloopig Verslag omtrent de begroting van het Departement van Oorlog, in eene der afdelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gewezen.

Niet alleen ook bij de Departementen van Marine en Koloniën, maar mede in het buitenland wordt die waarheid erkend en zij moet vooral gelden voor een Staat als Nederland, welke, in verhouding tot de bevolking, voor zijne landmacht in Indië en Nederland beiden, meer vrijwilligers behoeft, dan eenige andere Staat in Europa.

Het gebruik van het bedrag is bij de vorige Memorie van Beantwoording breedvoerig omschreven. Bij art. 14 is de post voor kleine gratificatiën, die in de artt. 14—18 begrepen zijn, toegelicht, en wat de reispenningen en kleine tegemoetkoming betreft, onder art. 64 bedoeld, — de gevallen, waarin hare toekenning wenschelijk blijkt, zijn zóo menigvuldig, dat de ondergeteekende niet verklaren kan dat zij onnoodig zijn.

XIVe AFDEELING.

De ondergeteekende beschouwt de twee hier besprokene pensioen-quaestiën als van zuiver financieelen aard. Het zou hem veel genoegen doen, wanneer ze in een voor de belanghebbenden gunstigen zin konden worden opgelost; maar hij kan niets ter zake toezeggen.

Wat het slot van deze aantekening betreft, wenscht hij te verklaren, dat hij niemand tot pensioen zal voordragen, tenzij hij overtuigd is van de noodzakelijkheid daarvan.

XVe AFDEELING.

Ad Uitgewerkte staat, bladz. 188. Art. 2 der begroting voor 1878 kon uit de som, voor onvoorziene uitgaven op dien dienst toegestaan, worden aangevuld krachtens art. 2 der wet van 23 December 1877 (*Staatsblad* n°. 279). Dat zoodoende in dat jaar, met afwijking van de ten deze in het algemeen heerschende regelen op bedoeld artikel mogt worden overgeschreven, was het gevolg van een uitdrukkelijk voorstel van den Minister DE ROO VAN ALDERWERELT, hetwelk zonder hoofdelijke stemming door de Tweede Kamer werd aangenomen (zitting van 12 December 1877, *Handelingen* II, blz. 286.)

Uitgewerkte staat, bladz. 189. De hier vermelde sommen zijn verstrekt aan in de plaats van ontslagenen, nieuw aangenomen studenten, die bereids, als civiel student, in het bezit waren van een of ander diploma, als van candidaat-arts, hulp-apotheker enz. Over de zoodanigen kan dan vroeger als officier van gezondheid of militair apotheker worden beschikt. De vergoedingen worden aan hen verleend voor hunne reeds gemaakte studiekosten, berekend naar het minimumbedrag, dat aan hen anders van af den aanvang hunner studiën van Rijkswegen jaarlijksche toelage zoude zijn uitgekeerd.

XVIe AFDEELING.

Ad art. 77. Met twee veldkanonnen van het zoogenaamd staalhard-brons, zullen eerlang proeven worden genomen, die hoofdzakelijk ten doel hebben om te onderzoeken of dit nieuwe geschutmetaal genoegzaam weerstand biedt aan de verzwaarde buskruitladingen en aan de verzwaarde projectielen met koperen banden die in den laatsten tijd in gebruik zijn gekomen.

Het aantal van twee stukken, voor de proef bestemd, komt den ondergeteekende geheel voldoende voor, om tot vertrouwbare gegevens omtrent de deugdzzaamheid van *ons* staalbrons, en omtrent de inrichting der nieuw ontworpen kanonnen en projectielen te geraken.

De in het buitenland met staalbrons genomene proeven hebben de goede eigenschappen van dat metaal in het algemeen reeds genoeg aangetoond. De hier bedoelde proef moet echter hoofdzakelijk dienen, om te doen zien, of het staalbrons dat hier te lande vervaardigd wordt met vertrouwen voor veldgeschut is

aan te wenden, hetgeen zoowel op grond van de deugdelijke inrichting der werkplaats als met het oog op de reeds verkregene uitkomsten met grooter kalibers niet aan redelijken twijfel onderhevig is, doch wegens het hooge gewicht der zaak niettemin dient onderzocht te worden.

Ook bij het aannemen van stalen veldkanonnen zouden eenige proeven noodzakelijk zijn, omdat de eischen, die aan het geschut worden gesteld, voortdurend grooter worden en ook voor stalen veldgeschut zoude moeten worden onderzocht, hoever men met het opvoeren van die eischen kan gaan.

Thans, nu 's Rijks gieterij van bronzen geschut voor de vervaardiging van staalbronzen kanonnen is ingericht, ligt het voor de hand, dat de Minister het eerste geschut, waaraan behoefte bestaat, in die werkplaats laat aanmaken, en zulks te meer, omdat van de korte kanonnen van 15 cM. en van de getrokken mortieren ook in het buitenland nog geene ontwerpen of modellen bestaan, die al dadelijk met voldoende waarborg van deugdelijkheid geheel kunnen overgenomen worden.

Aan korte kanonnen van 12 cM. bestaat voor het tegenwoordige minder behoefte. Volgens het gevoelen van den ondergeteekende bestaan er geene gegronde redenen om te betwijfelen, dat die werkplaats 60 veldstukken per jaar zouden kunnen aanmaken.

Omtrent het verschil in prijs tusschen veldkanonnen van staal of van staalhardbrons, kan met zekerheid nog niet veel gezegd worden; eerst wanneer de aanmaak van laatsbedoeld geschut eenigen tijd geregeld is voortgezet, zullen daaromtrent vertrouwbare gegevens verkregen worden. Groot zal dit verschil in prijs echter vermoedelijk niet zijn.

Men verliese hierbij evenwel niet uit het oog dat bij het aannemen van nieuw veldmaterieel de prijs der kanonnen slechts een gedeelte uitmaakt der kosten aan de invoering van dat materieel verbonden, daar de gezamenlijke kosten van de affuiten met uitrusting, projectielen, buskruit en kardoeszakken zelfs bij het behouden en wijzigen der bestaande voertuigen ongeveer viermaal meer bedragen dan de kosten der kanonnen alleen.

Omtrent de kosten van de wijziging der voertuigen tot de batterijen van onze tegenwoordige artillerie behoorende, om die geschikt te maken voor het gebruik bij het nieuwe veldgeschut, kan nog niets met zekerheid gezegd worden. Dit zal afhangen van den toestand, waarin die voertuigen meest van ouden oorsprong zich bevinden, over welken toestand eerst met grond zal kunnen geoordeeld worden, wanneer die voertuigen zooveel noodig ter wijziging uit elkander zullen genomen zijn.

Uit dien hoofde acht de ondergeteekende het wenschelijk het woord »wijzigen" te doen vergezeld gaan van het woord »vernieuwen".

Voor de nieuwe veldkanonnen zullen ongeveer 500 granaten, 100 granaatkartetsen en 40 kartetsen per stuk aangeschaft of aangemaakt worden.

Eene juiste opgaaf van den prijs dezer projectielen kan vooralsnog niet worden gegeven.

Kort nadat de ondergeteekende was opgetreden als Minister van Oorlog, is door hem eene commissie benoemd bestaande uit de inspecteurs der artillerie en genie, den chef van den generalen staf, den commandant der vestingartillerie, en een kapitein der artillerie als secretaris, voor de herziening der bewapening onzer verschillende sterkten.

Eerst na den afloop der werkzaamheden van die commissie zal met juistheid kunnen worden gezegd hoeveel kanonnen nog aan die bewapening ontbreken.

Nu daaromtrent geene vertrouwbare gegevens bestaan, heeft de ondergeteekende dit jaar geene gelden voor vestinggeschut aangevraagd, waartoe hij te eer meende, dit jaar niet te moeten overgaan, omdat de begroting voor 1880 reeds met eene aanzienlijke som voor het nieuwe veldgeschut bezwaard is.

Ook voor torpedo's is op de begroting van 1880 geen geld uitgetrokken, omdat het materieel, benoodigd voor de versperingen van het Schulpengat,

Haringvliet en Volkerak voorhanden of besteed is, en nog geen voldoende gegevens voorhanden zijn omtrent de te leggen versperringen in het Noordzeekanaal en de Nieuwe Maasmond.

Ad art. 78. Het voornemen bestaat om aan de infanterie-kazerne op het terrein Damlust bij Utrecht slechts ééne bovenverdieping te geven, waardoor voor de manschappen het vele trap op- en afloopen vermeden wordt.

De logieslokalen der manschappen komen compagniesgewijze bij elkaar in het vóór- of frontgebouw; de verder noodige ruimten komen daarachter, waardoor het gebouw den hoefijzervorm zal verkrijgen.

De kazerne zal, voor hetzelfde getal manschappen gerekend, belangrijk minder kostbaar worden dan de onlangs voltooide artillerie-kazerne op voornoemd terrein, terwijl aan de te bouwen kazerne, zoowel uit- als inwendig, niet meer dan de hoogst noodige versieringen, tot breking der lange hoofdlijnen, zullen worden aangebracht.

Ad. artt. 79—85. Zooals boven onder de VIIIe afdeeling reeds werd medegedeeld, kan de ondergeteekende tot zijn leedwezen niet in het in het Voorloopig Verslag geuite gevoelen deelen, dat vele der in deze artikelen opgenomen posten, naar aard en karakter onder de gewone werken zouden behooren te worden geraamd. Integendeel. Onder laatstbedoelde rubriek zijn toch onder den naam van »belangrijke herstellingen en vernieuwingen», bij de verschillende stellingen al die verbeteringen, wijzigingen of aanvullingen opgenomen, welke geen eigenlijk nieuwbouw zijn, of waarvan de beteekenis (in verband beschouwd met het geheel waaraan zij worden verricht of toegevoegd) niet van overwegenden aard is.

Daarmede werden alzoo, en naar de ondergeteekende meent te recht, onder de afdeeling, bevattende de gewone uitgaven, al die voorzieningen opgenomen, waaraan de behoefte zich periodiek doet gevoelen en die telken jare, zij het ook onder gewijzigden vorm, op de begrooting voorkomende, dan toch ook inderdaad tot de jaarlijksche, dat wil zeggen de gewone uitgaven, moeten worden gerekend.

Onder de XVIe afdeeling werden daarentegen uitsluitend die posten gebracht, welke wijzigingen, verbeteringen of aanvullingen betroffen die, of door gewijzigde plaatselijke toestanden, of door geldelijke beteekenis, zoo op zich zelven als in verband met de waarde van het geheel waaraan zij worden verricht of toegevoegd, niet wel anders dan als uitgaven voor ééne en dus geenszins als periodiek wederkeerende aan te merken zijn; en eindelijk die posten welke nieuwbouwen betreffen, op zich zelf van groote beteekenis. Langs dezen weg meende de ondergeteekende dan ook de zuiverheid der begrooting in de hand te werken.

Dat sommige der hier besproken posten ruim zouden zijn geraamd en van zucht naar weelde zouden getuigen, moet door hem ten sterkste worden ontkend. Hij neemt de vrijheid te dezen aanzien te verwijzen naar hetgeen hij boven, ad § 4, heeft gezegd.

Daar de ondergeteekende niet, dan na zich te hebben overtuigd van de wenschelijkheid en noodzakelijkheid, de posten, die het hier betreft, in de begrooting heeft opgenomen, kan hij in de meening niet deelen, dat die, welke daarvan in de laatste alinea van het Verslag worden genoemd, alleszins voor uitstel vatbaar zouden zijn. Mede in verband met het in het Verslag gestelde in de 2e alinea onder »VIIIe afdeeling», heeft hij dan ook geoordeeld, die posten in deze begrooting te moeten behouden.

's Gravenhage, 20 November 1879.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

ONTWERP VAN WET.

N°. 1. Aan het hoofd der IIIe afdeeling nog toe te voegen de woorden: »en daggelden aan militaire wachters.»

Art. 11. Vestingartillerie, wordt verhoogd met *f*2200, en alzoo gebracht op *f*496,500.

Het totaal der IIIe afdeeling wordt mitsdien gesteld op *f*2.934.231.

Art. 20. Remonte, wordt verminderd met *f*12.000, en alzoo gebracht op *f*270.000.

Het totaal der IVe afdeeling wordt mitsdien gesteld op *f*8.922.234.

Art. 23. Traktement, toelage en bureaukosten van den inspecteur van het militair onderwijs, enz., wordt verhoogd met *f*80, en alzoo gebracht op *f*6280.

Art. 26. Traktementen, enz., van het personeel belast met het onderwijs der studenten voor den geneeskundigen dienst enz., wordt verhoogd met *f*7975, en alzoo gebracht op *f*67.429.

Het totaal der VIe afdeeling wordt mitsdien gesteld op *f*322.892.

Art. 42. Onderhouden enz. van vestingwerken enz. in de 8e verdedigingstelling, wordt verhoogd met *f*5500, en alzoo gebracht op *f*71.635.

Het totaal der VIIIe afdeeling wordt mitsdien gesteld op *f*613.760.

Aan het slot van art. 45 in stede van «liniën enz.» te lezen: »en liniën.»

Art. 76. Onvoorziene uitgaven, wordt verminderd met *f*3755, en alzoo gebracht op *f*52.992.

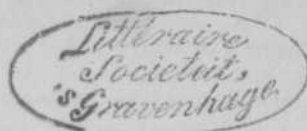
Art. 77. *Vóór* het woord »wijzigen» nog te stellen de woorden »vernieuwen of.»

De ARTIKELEN 2 en 3 van het wetsontwerp worden verwijzgd als volgt:

ART. 8. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 13, 20, 22, 24, 32—45, 47—52, 55—60, 67—72, en 75 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit artikel 76 van dat hoofdstuk worden aangevuld.

ART. 3. Op artikel 76 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1880 behorende uitgaven, het vermeld Departement betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat hoofdstuk.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1880.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS.

Het afdelingsonderzoek van het ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1880, ingediend bij Koninklijke boodschap van den 10den October 1879, heeft aanleiding gegeven tot de volgende opmerkingen.

§ 1. Vele leden gaven hun leedwezen te kennen dat de Minister heeft moeten verklaren, dat het hem, in verband met het tijdstip zijner optreding, ondoenlijk was, »reeds terstond eene beslissing te nemen ten aanzien van de quaesties betreffende het vestingstelsel welke alsnog op eene oplossing wachten, daaronder begrepen de moeilijke vraagstukken betrekkelijk de bevestiging van Amsterdam en den aanleg van sperforten».

Men had toch, meende men, van dezen Minister in het bijzonder mogen verwachten dat hij zijne portefeuille niet zou hebben aanvaard zonder omtrent het vestingstelsel, een onderwerp dat reeds zoo lang aan de orde is en waaromtrent in hoofdzaak bij de wet van 1874 is beslist, eene wel overwogen en goed gevestigde overtuiging te hebben. Niettegenstaande den korten tijd, dien de Minister beschikbaar had, had men daarom toch gehoopt met de denkbeelden van den Minister nader te worden bekend gemaakt.

Niet alleen echter dat men hierin teleurgesteld werd, ook de toelichting tot de begrooting zooals die wordt ingediend, kon noch volledig noch uitvoerig worden genoemd. Zoo ontbreekt bij deze begrooting de vergelijkende staat van de voor 1880 aangevraagde posten met de kosten van het geheele werk en de geheele linie, welke onder n°. 4 bij de definitieve vaststelling der vestingbegrooting (zitting 1878—1879 — 137) werd overgelegd. Men drong er op aan, dat bij de Memorie van Beantwoording alsnog zulk een staat zou worden overgelegd, waarbij ook de ramingen van het vorige dienstjaar zouden zijn opgenomen. Men wees er daarbij op, dat de vorige Minister bij de Memorie van Beantwoording bij bedoelde begrooting (bladz. 3) als zijne meening had te kenden gegeven, dat slechts door een oordeelkundig verband tusschen leger en versterkingen het mogelijk zijn zal het vaderland tegen overmacht te verdedigen. »Om die versterkingen», verklaarde die Minister, »voor de minste kosten te kunnen verkrijgen, zijn door den ondergeteekende, spoedig na zijn optreden, aan verschillende commissiën opdrachten verstrekt die vóór alles ten doel hebben om bij de uitvoering der vestingwet door vereenvoudiging zooveel mogelijk tot bezuiniging te geraken.» Men zou het zeer op prijs stellen, indien de rapporten van die Commissiën, zoo noodig alleen voor de leden, aan de Kamer werden medegedeeld.

De vorige Minister had ook reeds voor deze begrooting de mededeeling van een algemeen plan van uitvoering der geheele vestingwet met eene globale raming

van kosten toegezegd, waarbij eene kaart zou worden overgelegd, waarop alle defensiewerken voorkomen. Men vroeg of deze Minister aan de belofte van zijn ambtsvoorganger niet nog uitvoering zou kunnen geven. Men mag immers vooronderstellen dat bedoelde bescheiden bij het optreden van deze Regeering gereed lagen.

§ 2. Sommige leden wezen er op, dat de Minister, die zich bepaalt tot eene krachtige voortzetting van de in beginsel goedgekeurde werken, eenigszins van deze gedragslijn afwijkt door ten opzichte der sperforten een anderen weg te bewandelen. Daarentegen werd evenwel aangevoerd, dat den Minister geen verwijt mag worden gemaakt van de omstandigheid, dat hij geen gelden aanvraagt voor de werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen, waartoe bij de begrooting voor het loopende jaar was besloten. Door het toestaan van geld voor deze kleine verdedigingswerken werd de quaestie der sperforten geenszins beslist. Thans, ofschoon men ook omtrent het zoo gewichtig vraagstuk der sperforten gaarne 's Ministers gevoelen had vernomen, kon het niet anders dan toejuiching verdienen, dat hij de reeds goedgekeurde posten van de begrooting had genomen, nu hij meent, dat de voorgenomen werken aan de bestaande forten Westervoort en Beneden Lent te zwak zijn om dezen aan de eischen van sperforten te doen beantwoorden en die bij Crèvecoeur onnoodig sterk, voor het geval, dat niet tot afsluiting der spoorwegen door zulke bevestigingen zal worden overgegaan. Immers wanneer deze meening juist is, zouden, hetzij bij Westervoort en Lent, door dat het gewenschte doel niet kan worden bereikt, hetzij bij Crèvecoeur, door het doel voorbij te streven, groote sommen zijn verspild. Hoewel men aanvoerde dat de aanvraag van gelden op de vorige begrooting voornamelijk het maken van werken tot opname van troepen beoogde en bij deze begrooting de quaestie der sperforten geheel op den voorgrond is getreden, konden eenige leden niet nalaten er op te wijzen hoe ook hier weder, hoewel dit allerminst aan dezen Minister mag worden geweten, eene proeve wordt gegeven van de stelsellooze wijze van ramen, waardoor het vertrouwen in de voordrachten van het Departement van Oorlog reeds sedert lang is geschokt.

§ 3. Opnieuw werd aangedrongen op herziening der vestingwet, en wel in het bijzonder van art. 3, waarbij wordt bepaald, dat al de bij art. 2 voorgeschreven werken vóór 1 Januari 1883 tot stand moeten zijn gekomen. De vorige Minister erkende (bladz. 1 der Memorie van beantwoording) dat men met de uitvoering der wet van 1874 reeds verder had moeten wezen.

Nu opnieuw door de wisseling van bestuur vertraging is ontstaan, meende men er aan te moeten wanhopen dat aan het voorschrift der wet ook bij den besten wil zou kunnen worden voldaan. Men zou het daarom raadzaam achten dat die wet nog tijdig werd herzien.

Door enkelen werd evenals het vorig jaar de herziening der vestingwet ook nog uit anderen hoofde gewenscht. Zij waren van oordeel dat men zich bij de verdediging van het land aanzienlijk moest beperken, met het oog op den financiële toestand. In het bijzonder meenden zij dat eene dubbele verdedigingslinie overbodig of althans te kostbaar moet worden geacht. Of de Hollandsche waterlinie of de stelling Amsterdam zou voor onze behoeften voldoende zijn geweest. Beide liniën schijnt hun te veel. Nu de Hollandsche waterlinie zoo goed als voltooid is, wenschten zij dat niet tot de bevestiging van Amsterdam zal worden overgegaan.

Andere leden gaven echter te kennen dat naar hun oordeel het onhoudbare van deze stellingen voldoende bij de behandeling der vestingwet is aangetoond en dat toen ook speciaal de noodzakelijkheid van het reudit van Amsterdam is bewezen. Het zou huns inziens niet wel aangaan nu weder terug te komen op eene beslissing die voor slechts vijf jaren na ruime voorbereiding is gevallen.

ARTIKEL I.

Bij deze begrooting wordt geen geld aangevraagd voor verbetering der tele-

graphische gemeenschap. Mag worden aangenomen dat deze thans geheel in orde is? Op bladz. 22 van het verslag der vestingwerken wordt medegedeeld dat het materieel voor de militaire telegraphische verbindingen is opgeborgen. Ware het niet beter geweest die verbindingen reeds nu te stellen, opdat men, wanneer het noodig is, ze dadelijk gereed hebbe, of, vroeg men, bestaan hier- tegen overwegende bezwaren?

Art. 2, n°. 1. Men vroeg of het werk voor dit dienstjaar reeds is aanbesteed.

N°. 5. Met bevreemding had men kennis genomen van de onjuistheid in de toelichting geslopen bij de vorige begrooting. Dat een bedrag van *f* 144.000 is over het hoofd gezien schijnt inderdaad niet wel te rechtvaardigen door de qualificatie daaraan in de Memorie van Toelichting gegeven. Dat schrijffouten en vergissingen van dien aard in eene begrooting voorkomen keurde men ten hoogste af.

N°. 6. In de Memorie van Toelichting wordt verklaard dat, daar het niet zeker is dat de toegestane som op de begrooting voor 1879 nog in dit jaar zal kunnen worden gebruikt, gelijke som opnieuw op de begrooting voor 1880 wordt gesteld. Men achtte deze wijze van begrooten niet overeenkomstig eene goede comptabiliteit. Immers, ofschoon men geen enkel oogenblik twijfelt aan de verklaring van den Minister, dat het hier alleen eene overschrijving geldt op een nieuw dienstjaar, zou toch formeel uit beide posten voor hetzelfde werk kunnen worden beschikt. Men gaf daarom in ernstige overweging dezen post thans uit het ontwerp te lichten en bij een afzonderlijk wetsontwerp de overbrenging van den post van het dienstjaar 1879 op dat van 1880 voor te stellen. Dezelfde opmerking betreft ook nos. 7 en 9.

N°. 8. Men vroeg naar het verband van den post met dien op bladz. 12 van den uitgewerkten en toelichtenden staat van het wetsontwerp, houdende vaststelling van de begrooting van Staatsspoorwegen, waar, met inbegrip van toegangswegen, *f* 50.000 voor hetzelfde doel wordt aangevraagd. Het is genoeg bekend dat men in het algemeen niet gestemd is voor het beginsel om verdedigingswerken op rekening der spoorwegen te brengen. Bij de wet van 2 November 1871 (*Staatsblad* n°. 119) heeft de wetgevende macht o. a. het tegenovergestelde stelsel bekrachtigd.

N°. 12. Men vroeg of de verbeteringen aan de werken te Gorinchem van dien aard zijn dat zij belemmeringen zouden kunnen doen ontstaan voor latere verbeteringen der Keulsche vaart.

N°. 16. Men herinnerde dat de vorige Minister een onderzoek had ingesteld naar de behoeften aan het hier bedoelde materieel en (bladz. 6 der vorige Memorie van Beantwoording) bij deze begrooting nadere mededeeling en raming van kosten had toegezegd. Men vroeg of de Regeering iets kan mededeelen nopens den stand van dat onderzoek en de verkregen resultaten.

N°. 17. Wat is de reden van de aanzienlijke verhooging welke deze post heeft ondergaan?

Art. 3, 2°. Is het waar, werd gevraagd, dat het fort *Erfprins* nog altijd aan scheuren onderhevig is?

4°. Kan de Regeering de toezegging geven, dat het fort op de *Harssens*, waaromtrent reeds zooveel verschil van gevoelen gebleken is, de raming niet zal overschrijden?

Art. 4. Er schijnt een onderzoek te zijn ingesteld omtrent de vraag, hoe Amsterdam ingeval van beleg, anders dan van uit de duinen bij Haarlem, van drinkwater zou zijn te voorzien. In verband daarmee had men vernomen, dat de Maatschappij die de waterleiding thans exploiteert, eene tweede concessie heeft aangevraagd tot exploitatie van de duinen in de Breesaap. Men vroeg omtrent het een en ander eenige inlichting.

Is de plaats, werd gevraagd, voor het fort te IJmuiden thans definitief vastgesteld?

Zowel hier als bij de bevestiging van den Nieuwen Maasmond, zou men gaarne met de algemeene inrichting der werken worden bekend gemaakt.

Art. 5. Deze Minister vraagt geene gelden aan voor werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen. Krachtens art. 2 der vestingwet mogen echter de werken voor de stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak en die voor de stelling van de monden der Maas en van het Haringvliet eerst uitgevoerd worden, nadat bedoelde werken voor de rivierovergangen ten deele zijn tot stand gekomen, tenzij in bijzondere omstandigheden of voor enkele werken van die orde mocht worden afgeweken. Zijn hier, vroeg men, dergelijke bijzondere omstandigheden als waar hierop wordt bedoeld, aanwezig?

Art. 6, 2°. Hier wordt aangevraagd eene som van f 150.000 voor het verbeteren van de vesting Hellevoetsluis. Is deze som begrepen onder de f 510.000 waarop verleden jaar geraamd werd het verbeteren van de stelling Hellevoetsluis—Brielle (zie staat 4 der definitieve vestingbegrooting van dit jaar)?

ARTIKEL II.

Uit de »*Berekening der middelen tot dekking van het bedrag dezer begrooting*» (stuk n°. 5), blijkt dat nooit 3 millioen is verwerkt. Daaruit volgt dat het eindcijfer van deze begrooting te hoog is geraamd. In den tegenwoordigen financieelen toestand is het echter nog meer dan anders geraden dat de staat van zaken op het papier geheel overeenkomt met de werkelijkheid, opdat de raming van het tekort op onze Staatsbegrooting tot de kleinste mogelijke som worde teruggebracht. Wanneer derhalve geen werkkrachten genoeg aanwezig zijn, gelijk inderdaad de ondervinding schijnt geleerd te hebben dat het geval is, om het aangevraagd bedrag te verwerken, dan zou eene terugbrenging der begrooting binnen engere grenzen alleszins wenschelijk zijn.

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 6den November 1879.

BERGSMA.

OLDENHUIS GRATAMA.

KOOL.

VIRULY VERBRUGGE.

RUTGERS VAN ROZENBURG.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second block of faint, illegible text, appearing as a separate paragraph.

MEMORANDUM
TO THE DIRECTOR
FROM THE ASSISTANT ATTORNEY GENERAL
DATE
SUBJECT

Large block of extremely faint, illegible text occupying the lower half of the page.

BIJLAGE I,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 1.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ

(26 November—25 December 1878.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den generalen staf. Tot luit.-kol., de maj. W. K. L. van Helden; tot maj., de kap. H. F. C. Hardenberg; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. F. de Bas; tot kap. 2e kl., de 1e luit. W. G. F. Suijders, van het 6e reg. inf.

Bij den provincialen staf. Tot maj. en prov. adj. in Friesland, de kap. J. G. Strootman, van het 1e reg. inf.

Bij de militaire administratie. Tot kap., de 1e luit. E. A. H. Knaap, dir. van het gr. hosp. te Bergen-op-Zoom.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1en luit., de 2e luits. J. W. de Groot, B. Gordinou de Gouberville en P. H. A. F. Tergau, ged. in O.-I. Bij het 1e reg., tot maj.-kw., de kap.-kw. B. A. Egter van Wissekerke; tot kap., de 1e luit. C. T. Verkerk, van het 8e reg.; tot 1en luit., de 2e luit. W. G. L. van Tengnagel de Raad, van het 8e reg.; tot 1en luit.-kw., de 2e luit.-kw. J. H. Märckelbach; tot 2en luit., de sergn., K. R. L. Koene en G. Pieters. Bij het 2e reg., tot 1en luit.-kw., de 2e luit.-kw. L. J. Mulder, van het 6e reg.; tot 2en luit., de sergn. F. C. G. A. A. Schwartz, E. P. van Thiel, G. W. L. Hollenbach en P. van den Hoonard. Bij het 3e reg., tot kap., de 1e luit. jhr. H. L. A. J. Bowier, van het reg. gren. en jag.; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. W. D. van Dorth; tot 1en luit., de 2e luits. R. K. de Jong en L. A. de Jong van Lier; tot 2en luit., de sergn. F. H. Tissot van Patot, L. C. W. Defize, A. Klontje, en H. Spruyt en de serg.-maj. J. C. Frederiks. Bij het 4e reg., tot maj., de kap. W. C. D. van Rijen; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. F. Roels; tot kap. 2e kl., de 1e luit. A. Jonquière, van het reg. gren. en jag.; tot 2en luit., de sergn. G. A. van Driel, H. M. Koolhoven, J. G. A. Frommann, M. J. L. Oudshoorn, D. Schoonman, J. A. Houbolt en D. H. Gerdessen. Bij het 5e reg., tot maj., de kap. jhr. F. F. von Muhlen, van het reg. gren. en jag.; tot kap. 2e kl., de 1e luit. L. W. Muller, van het 7e reg.; tot 1en luit., de 2e luit. H. H.

E. baron v. Voorst tot Voorst, van het 7e reg.; tot 2en luit., de sergn. J. C. H. A. Quack en E. K. Blokzijl. Bij het 6e reg., tot 2en luit., de sergn. P. A. Sernée, H. C. E. J. Bonemeijer, P. Glerum, J. Boot en J. Rogier; tot 2en luit.-kw., de serg.-maj. C. Broeksma. Bij het 7e reg., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. G. J. Weber; tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. L. P. van der Wal, van het 2e reg.; tot kap.-kw. 2e kl., de 1e luit.-kw. J. M. J. van Rijen, van het 3e reg. huz.; tot adj., de 1e luit. J. D. v. d. Vijver; tot 2en luit., de sergn. G. van der Reijden, D. J. Ruitenbach, A. J. P. A. de Vries, A. Kniphorst en E. Jacobs; tot 2en luit.-kw., de serg.-maj. J. Sneep. Bij het 8e reg., tot kap. 1e kl., de kaps. 2e kl. F. J. N. Prohn en W. A. Schmilau; tot 1en luit., de 2e luits. H. Vreede en C. F. Ouwerling; tot 2en luit., de sergn. J. S. van Dijk, A. Holland en L. G. F. W. Fontein; tot 2en luit.-kw., de serg. C. J. H. J. Schuak.

Bij het instructie-bataillon. Tot 1en luit., de 2e luit. C. A. Engelbregt.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1e reg. huz., tot 2en luit., de wachtm. A. Geel en A. I. Storm de Grave. Bij het 2e reg. huz., tot 2en luit., de wachtm. W. H. Piepers. Bij het 4e reg. huz., tot kap.-kw. 1e kl., de kap.-kw. 2e kl. W. J. Lefèbre; tot 1en luit.-kw., de 2e luit.-kw. H. J. Avelingh.

Bij het wapen der artillerie. Bij het 1e reg. veldart., tot kap.-kw. 2e kl., de 1e luit.-kw. J. A. Stuffken, van het 8e reg. inf.; tot paardenarts 2e kl., de paardenarts 3e kl. J. N. Ballangée; tot 2en luit.-kw., de serg. W. Woudstra. Bij de Ie afd. vestingart., tot 2en luit., de sergn. W. F. Pop en L. C. v. Kuyk. Bij de Ve afd. vestingart., tot 2en luit., de serg. J. E. Ranneft. Bij de VIe afd. vestingart., tot adj., de 1e luit. J. L. Vogel; tot 2en luit., de sergn. W. Vosmaer en G. J. Neiszen.

Bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs. Tot e. a. ing. te Zwolle, de kap. A. M. Polvliet.

Overgeplaatst.

Bij den gen. staf, de maj. F. bar. v. Aerssen Beijeren van Voshol, van het 4e reg. inf. Bij het reg. gren. en jag., de kap. D. Aeijets, van het 7e reg. en de 1e luit. H. A. Le Bron de Vexela, van het 2e, F. P. Francke, van het 5e, C. W. Q. de Flines, van het 6e, J. Hora Adema en H. A. Hulstkamp, van het 7e, C. H. ter Beek en J. M. Campbell, van het 8e reg. en C. W. van Suchtelen, van het instr.-bat. Bij het 3e reg., de 1e luit. J. F. P. Bekkers, van het 4e reg. Bij het 4e reg., de 1e luit. D. J. Heinsius, van het 3e reg. Bij het 6e reg., de 1e luit. J. H. K. M. van Kesteren, van het 1e reg. veldart., die tevens is gedet. bij het D. v. O. Bij het 3e reg. huz., de 1e luit.-kw. F. W. Horstmann, van het 2e reg., die tevens eervol is onth. van zijne det. bij het D. v. O. Bij het 2e reg. veldart., de 1e luit.-kw. E. A. P. M. C. de Booy, van het 7e reg. Bij de Kon. Maréch., bij de div. van N.-Brab. en Zeeland, de kap. M. A. Diekhof, van de div. van Limburg; bij de div. van Limburg, de 1e luit. F. V. Quadekker, van de div. van N.-Brab. en Zeeland.

Gedetacheerd.

Bij het leger h. t. l. (reg. rijd. art.), de 1e luit. jbr. H. P. Tindal, van het O.-I. leger. Bij het leger in O.-I., de 1e luit. C. H. A. R. Schuurman, van de Ie afd. vestingart. Bij de art., stapel- en constr.-magaz., de 1e luits. S. J. Droog-leever en C. R. van Steenes, van de Ie afd. vestingart.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij het 1e reg. huz., de 1e luit. E. J. Gelderman, ged. geweest in O.-I.

Eervol ontheven,

als e. a. ing. te Zwolle, de kap. A. Jentink.

Op nonactiviteit gesteld,

de kap. M. B. Erdtsieck, van het 3e, de 1e luit. A. J. F. van Gorkum, van het 6e en J. B. van Damme Jalink, van het 7e en de 2e luit. J. B. Scheek, van het 5e reg. inf.

Overleden.

De maj. J. Brakel, prov. adj. in Friesland en de kap. A. H. W. Veldhorst, van het 5e reg. inf.

Benoemd voor O.-I.

Tot 2en luit. bij de inf., de sergn. W. Hamerster, L. Labotz, W. H. Bueninck, P. A. Gallas, N. W. C. Goedbloed, W. C. Schreijner, C. Brand, A. Jonker, R. Ebbinge, W. A. J. v. d. Meulen en M. M. F. Luppés. Bij de art., de serg. J. J. Temminck.

Vergunning verleend,

aan den kol. E. J. van Bel, command. van het reg. gren. en jag., tot het aannemen en dragen van de versierselen van Officier en aan den maj. F. M. B. Alewijn, adj. des Konings en J. C. E. graaf van Lijnden, van het 2e reg. huz., van Ridder van het Legioen van Eer, en aan vóórlaatstg. tevens als Comm. der Wendische Kroonorde.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij het wapen der artillerie. Tot 1en luit., de gew. luit. ter zee 2e kl. bij de K. N. marine J. C. Veenhuijzen.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap., de 1e luit. W. F. O. Hojel; tot 1en luits. J. E. Tulleken en G. J. W. Vos.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. 1e kl. bij den mil. geneesk. dienst, de offic. v. gez. 2e kl. dr. J. D. W. Fischer.

Bij de militaire administratie. Tot 1en luit.-kw. bij de mil. adm., de 2e luit.-kw. J. H. van Baar van Slangenburgh.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij de intend. in Atjeh en o., de 1e luit.-kw. H. D. Tuynenburg.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het bur. v. d. chef over den geneesk. dienst, de offic. v. gez. 1e kl. J. C. P. Kats.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 10e bat., de maj. H. K. F. van Teijn, de kaps. C. Deijkerhoff, A. de Haas en A. J. Kalff, de kap. A. J. E. van Dugteren, de 2e luit. A. J. van Geelen. Bij het 13e bat., de maj. W. F. van Vugt. Bij het 17e bat., de 2e luits. G. J. Feith, H. J. Iwes en F. W. van Wijk. Bij het 18e bat., de 2e luit. C. A. van der Bel. Bij het 4e depotbat., de kap. J. O. Thiele.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 6e comp., de kap. J. F. Arnold; bij de 8e comp., de kap. W. T. Schenck; bij de 10e comp., de 1e luit. J. C. Veenhuijzen.

Bij het wapen der genie. Bij de werken in de 3e mil. afd. op Java, de 1e luit. J. G. C. Plantenga; bij het korps mineurs en sappeurs te Willem I, de 2e luit. J. L. H. Harcke.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de esk. te Batavia, de ritm. F. K. T. van Woelderen.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 5e afd., de 2e luit.-kw. J. L. H. van der Wedden, van de intend. in de 1e mil. afd. op Java.

Bij den generalen staf. De kap. der art. G. de Wijs, adj. v. d. comm. v. h. leger.

Bij de militaire administratie. Bij de intendance in Atjeh en o., de kap.-kw. P. M. E. Soeters, van die van Sumatra's Westk. en o.; de 1e luit.-kw. A. D. Cheriex en de 2e luit.-kw. J. C. Palm, resp. v. d. raad van adm. te Palembang en v. h. afd.-kl.-mag. te Padang; bij de intend. in de 1e mil. afd. op Java, de 1e luit.-kw. J. P. M. van den Hengel, van den raad van adm. te Magelang, de onderintend. 2e kl. W. L. H. W. Roebby, van dien van Atjeh en o.; bij den raad van adm. te Magelang, de 2e luit.-kw. C. J. Smith, v. h. tijd. hosp. te Batoe Toelis, bij dien te Palembang, de 2e luit.-kw. H. A. G. F. D. Rant, van de intend. in Atjeh en o.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij 's rijks mag. v. geneesm., de mil. apoth. 2e kl. J. van Selms, v. h. hosp. te Weltevreden; bij het hosp. te Soerabaia, de offic. v. gez. 2e kl. F. N. Kramer, v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o.; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. M. M. Bleekrode, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Weltevreden, de paardenarts 1e kl. J. J. Postma, van dat te Salatiga; bij het garn. te Djokdjokarta, de offic. v. gez. der 1e kl. J. M. Munniks de Jongh, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Meester Cornelis, de mil. apoth. der 2e kl. C. F. Weidner, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Salatiga, de paardenarts 2e kl. F. Meijer, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij den geneesk. dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo, de offic. v. gez. 1e kl. J. H. van Woelderen, v. h. garn. te Djokdjokarta; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. P. Adriani, de mil. apoth. 2e kl. K. Milius en de paardenarts 3e kl. L. J. Hoogkamer, v. h. garn. te Salatiga, v. h. hosp. te Samarang en v. h. garn. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. M. Charlouis, v. h. hosp. te Willem I.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de 2e luit. J. A. de Riel, v. h. 12e bat.; — bij het 4e bat., de 1e luit. G. H. M. van Hemert, v. h. 3e depotbat., de kap. A. Benjamins, v. h. 8e bat., als adj., de 1e luit.-adj. A. H. W. Scheuer, v. h. 6e bat.; — bij het 7e bat., de kap. W. van den Bos, v. h. subsist.-kader te Batavia, de kap. jhr. J. J. Sandberg, v. h. 3e garn.-bat. in Atjeh en o.; — bij het 8e bat., de kap. A. H. van de Pol, v. h. garn.-bat. van Atjeh en o.; — bij het 9e bat., de kap. P. Carle, v. h. 10e bat.; — bij het 10e bat., de 1e luit. T. Soeterik, v. h. garn.-bat. der Mol. eil., de kap. J. v. Schmid, v. h. garn.-bat. v. Banka, als adj. bij het 4e depotbat., de 1e luit. J. F. Battaerd, v. h. 17e bat., de 1e luits. L. D. M. van Son en J. Stevels, v. h. garn.-bat. v. Palembang en van dat v. Celebes en o.; de kap. C. J. van den Vrijhoef; — bij het 11e bat., de 1e luit. J. L. Begemann, v. h. 7e bat.; — bij het 15e bat., de 1e luit. J. P. Groenhof, van de troepenmacht ter O.-kust van Sumatra; — bij het 16e bat., de 2e luit. J. P. Pieters Graafland, v. h. 1e garn.-bat. in Atjeh en o.; — bij het 1e garn.-bat. in Atjeh en o., de kap. L. C. van Vleuten, de 1e luit. H. G. Kennedy en de 2e luit. T. M. C. F. D. van Gemmingen, v. h. 10e bat., v. h. subsist.-kader te Padang en v. h. 17e bat., bij het 3e garn.-bat. in Atjeh en o., de kap. A. A. A. E. Gewin, v. h. 10e bat.; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 1e luits. W. E. Tenta en G. C. A. Keijzer, v. h. 13e bat. en v. h. subsist.-kader te Soerabaia, als 1en luit., de 1e luit.-adj. J. J. Bos, v. h. 3e depotbat.; bij

het garn.-bat. van Palembang, de kap. A. E. Albrecht, v. h. 11e bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 2e luit. A. R. B. Opstelten, v. h. 1e garn.-bat. in Atjeh en o.; bij het garn.-bat. van Banka, de kap. A. Backer, v. h. 1e garn.-bat. in Atjeh en o., de 2e luit. W. D. Hübner, v. h. 3e bat.; bij het garn.-bat. v. Palembang, de 1e luit. A. van Driem en de 2e luit. H. P. Willemstijn, v. h. 7e en v. h. 6e bat.; bij het 1e depotbat., de 2e luit. A. H. Colenbrander, v. h. 1e garn.-bat. in Atjeh en o., de 1e luit. J. N. A. van Barneveld, v. h. 11e bat.; bij het 4e depotbat., de 2e luits. J. H. Nix en B. Gordinou de Gouberville, v. h. 16e en 17e bat.; bij het subsist.-kader te Batavia, de kap. H. F. Weijhardt, de 1e luits. D. J. A. Arntzenius en A. E. C. V. Boudewijns, v. h. 10e en 3e bat. en v. h. garn.-bat. van de Z.- en O.-afd. van Borneo, de kap. C. J. Meijer, v. h. 2e garn.-bat. in Atjeh en o., de 1e luit. J. W. Sanders, v. h. 1e garn.-bat. in Atjeh en o.; bij het subsist.-kader te Soerabaia, de 1e luit. J. van Vulpen, v. h. 13e bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1e comp., de 1e luit. F. W. H. Tydeman, van de 4e comp.; de kap. S. K. C. bar. v. Lijnden, van de 23e comp.; bij de 4e comp., de 1e luit.-adj. S. A. Bisschop, v. h. materieel; bij de 16e comp., de kap. J. Schneither, van de 8e comp.; bij de 23e comp., de kap. T. H. Vervat, v. d. 6e comp.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen in Atjeh en o., de 1e luits. J. Hesse en H. L. de Haas, v. d. staf v. h. wap. ter Sumatra's Westk. en o. en dien der 1e mil. afd. op Java; bij het korps min. en sapp. in Atjeh en o., de 1e luit. M. A. J. de Haan, van den staf v. h. wapen in de 3e mil. afd. op Java.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de esk. te Batavia, de 1e luit. jhr. R. B. R. J. van Grotenhuis tot Onstein, v. h. detach. in Atjeh en o.; bij het detach. in Atjeh en o., de 1e luit. J. F. ten Bosch, van de esk. te Batavia.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de overpl. van den kap. M. Sablerolle, bij het garn.-bat. van Palembang.

Bij den geneeskundigen dienst, de overpl. van den offic. v. gez. 1e kl. H. C. J. T. van Hardenbergh, bij den geneesk. dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo; van den offic. v. gez. 2e kl. P. Adriani, v. h. garn. te Salatiga, bij den geneesk. dienst in Atjeh en o.

Tijdelijk belast ,

met de waarn. van chef van den generalen staf, de luit.-kol. van dien staf H. F. Meijer.

Eervol ontslagen.

De kap. der inf. L. Sieberg; de kap. der art. D. H. Niepee; de 2e luit.-kw. bij de mil. adm. F. F. W. Römer; de burg. schrijver der 5e kl. bij de mil. adm. J. B. Austermann en bij die van het wapen der genie A. van Vuuren.

Vergund ,

aan den van het leger in Nederland bij dat in Nederl. Indië gedetach. 2e luit. jhr. A. H. M. M. van Pabst van Bingerden, al dadelijk naar Nederland terug te keeren.

Zes maanden verlof ,

aan den 1en luit.-kw. bij de mil. adm. M. P. G. J. Brouwer.

Tweejarig verlof verleend ,

aan den 1en luit. der inf. H. C. Rijnders; aan de kapt. der inf. M. Sablerolle en A. P. A. Varkevisser; aan den 2en luit. der inf. C. J. H. Vohl; aan den 1en

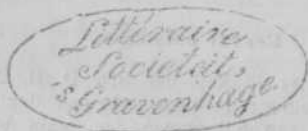
en 2en luit. der inf. H. Bendien en J. Arendsen de Wolff; aan den 2en luit.-kw. bij de mil. adm. H. P. E. E. van der Smissen en aan de offic. v. gez. 2e kl. dr. M. Rutgers van der Loeff.

Overleden.

A. H. Kalis, 1e luit. der inf., te Gedoeng (gesneuveld), den 19en Juni 1878; J. F. I. Cassa, kap. der art., te Panteh-Perak aan de gevolgen van vóór den vijand bekomen wonden, den 1en Juli 1878; P. E. J. H. van Dompsele, maj. der inf., te Elburg, ten gevolge van in den strijd in Atjeh bekomen wonden; den 30en April 1878; F. A. E. Auffmorth, 2e luit. der inf., te Lambaroe aan de gevolgen van vóór den vijand bekomen wonden, den 17en Augustus 1878; E. C. Ontrop, 2e luit. der inf., als voren, den 3 Augustus 1878; S. A. H. S. Faber, 2e luit. der inf., in het gebergte van Giloedah ten zuiden van Bockit Daroe, den 8en Juli 1878; P. Haupt, 2e luit. der inf., te Blang Pua (Gedoeng) (gesneuveld), den 19en Juni 1878.

Benoemd.

tot milit. command. van Benkoelen, de kap. v. h. subsist.-kader. te Batavia H. F. Weyhardt.

BIJLAGE II, BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 2.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ

(26 December 1878—25 Januari 1879.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. 3e kl., de student (arts) J. E. L. Kraft.

Bij het wapen der infanterie. Tot adj. bij het 2e reg., de 1e luit. L. H. A. Bonemeijer, bij het 5e reg., de 2e luit. B. Charlé, bij het 6e reg., de 1e luit. F. H. A. Sabron, bij het 8e reg., de 1e luit. P. J. Le Jolle en A. G. van Tricht.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 2e reg. huz., tot maj., de pl. arts 1e kl. C. H. M. Houba. Bij het 4e reg. huz., tot instr., de ritm. J. A. Ort, (met 1° Mei a. s.)

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1e afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. J. Hora Adema.

Eervol ontheven.

uit de betr. van adj. van den M. v. O. (op zijn verzoek en met 1° April e. k.), de kap. P. Thijssen, van het 4e reg. inf., en zulks onder dankb. voor de goede diensten door hem bij het D. v. O. bewezen en met bepaling dat hij op gemelden datum, zijn dienst bij het korps zal aanvaarden; van zijne betr. tot het D. v. O., de kap. v. d. gen. staf R. H. Eyssonius de Waal, die bestemd is tot adj.-chef v. d. staf enz., bij de 3e divisie; van hunne det. bij de IIe afd. der Krijgss. (op hun verzoek), de onderint. 2e kl. E. van Gendt en J. C. Ubbens, en de 1e luit. P. Kleijnhens, van het korps ing., min. en sapp., (beiden eerstg. tegen 1 Mei a. s.); van de functiën, resp. van instr. en van adj. bij het korps, (tegen 1 Mei a. s. en op hun verzoek,) de ritm. jhr. C. Janssens, van het 4e reg. huz., en de 1e luit. J. J. C. Hinlopen, van het 2e reg. veldart.; van de functiën van onderw. bij den hoofd. d. art., de 1e luit. P. A. Numans, van de 1e afd. vestingart., mede

op zijn verzoek; en eindelijk van zijne det. bij het kol. werfd., op 1 Mei a. s., de 1e luit. A. E. van Dullemen, van het 2e reg. inf.

Bestemd,

tot onderw. bij den hoofdcursus der art., de 1e luit. L. Rooseboom van de 1e afd. vestingart., die in verband daarmede eervol is onth. van de functiën van instr. bij den voorb. cursus der art., onder dankb. voor de bij dien cursus bewezen diensten, alsmede de 1e luit. S. I. van Nooten, van de 3e afd. vestingart., tot dusverre gedet. bij de bereeden art.

Gedetacheerd.

Bij het leger in O.-I., voor 5 j., de 2e luit. G. J. C. Verkuyl, van het 2e reg. inf. Bij het kol. werfd. (1 Mei a. s.), de 1e luit. A. Bogaert, van het 1e reg. inf. Bij het 2e reg. veldart., de 1e luit. J. A. K. van Hasselt, van de 6e, en bij het reg. rijd. art. de 2e luit. J. L. van Heukelom, van de 8e afd. vestingart.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

De paardenarts der 1e kl., E. H. A. H. Boudewijns en de kap. B. van Erp Taalman Kip, van het 4e reg. inf., beiden gedet. geweest bij het leger in O.-I.; zijnde eerstgen. voorloopig gepl. bij het 2e reg. huz.

Gepensionneerd.

De paardenarts 1e kl. (majoor), A. J. de Bruyn, van het 1e reg. veldart., en zulks onder toek. van den rang van luit.-kolonel.

Vergunning verleend,

tot het aannemen en dragen: aan 's Konings adj., den luit.-kol. A. I. M. C. bar. de Posson, van de Pruis. Kroonorde 2e kl. met de Ster, en van de Ster aan het Comm. Kruis der orde van den W. Valk van Saxen-Weimar Eisenach, en aan den kap. H. G. J. van Hoogstraten, van het reg. gren. en jag., van de Pruis. Kroonorde 3e kl.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot mil. comm. v. Riouw, de kap. v. h. 1e garn.-bat. in Atjeh en o. L. F. M. Schulze; bij de pyrot. werkpl. te Soerabaia, tot opz. o. d. patroonfabr., de meesterkn. bij die werkpl. J. A. J. L. de Man.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. De 2e luit.-kw. J. D. P. Soeterik.

Geplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 7e bat., de 2e luit. F. C. van Baar van Slangenburgh; bij het 10e bat., de 2e luit. L. N. O. Wethmar; bij het 15e bat., als adj., de 1e luit. K. A. Begemann, van dat korps; bij het 18e bat., de 2e luit. G. H. Berenschot; bij het subsist.-kader te Batavia, de 1e luit. C. J. Leendertz.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1e kl. F. J. Cornelissen en die der 2e kl. M. Vis; bij het hosp. te Soera-

baia, de offic. v. gez. 2e kl. F. J. A. Waszak; bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. E. Brandts.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen in de 2e mil. afd. op Java, de 2e luit. J. W. C. Beelenkamp, bij dien der Z- en O.-afd. v. Borneo, de 2e luit. J. C. H. Fisher; bij het korps min. en sapp., de 2e luit. M. C. van Rouveroy van Nieuwaal.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 2e afd., de 1e luit. J. H. A. Kroll, v. h. subsist.-kader te Batavia.

Bij de militaire administratie. Bij de intend. in Atjeh en o., de onder-intend. 2e kl. F. H. Sexauer, de 1e luit.-kw. E. H. Vemer en de 2e luits.-kw. A. Frowein en H. W. Couperus, van de intend. in de 1e mil. afd. op Java, van de 5e afd. v. h. D. v. O., v. d. r. v. adm. v. h. 7e bat. inf. en van de intend. in de Z- en O.-afd. v. Borneo; bij den raad van adm. v. h. 7e bat. inf., de 2e luit.-kw. J. P. Arimont, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dien v. h. 10e bat., de 2e luit.-kw. P. van Exter, v. d. intend. in de 1e mil. afd. op Java; bij dien van het garn. te Amboina, de 1e luit.-kw. A. G. le Rutte, v. d. intend. in Atjeh en o.; bij de intend. v. Sumatra's Westk. en o., de 1e luit.-kw. S. Hissink en de kap.-kw. H. F. O. van Cattenburch, van die in Atjeh en o.; bij die in Atjeh en o., de 1e luit.-kw. A. P. Kuipers en de 2e luits.-kw. E. P. Bedier de Prairie en F. E. J. Phaff, v. h. hosp. te Samarang, van den raad v. adm. v. h. garn. te Amboina en v. h. garnkl.-mag. te Meester-Cornelis; de 2e luit. J. B. C. Bondix, van die in de 2e mil. afd. op Java; als adm. bij het hosp. te Samarang, de 1e luit.-kw. M. Logeman, van de intend. in de 1e mil. afd. op Java.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Soerabaia, de offic. v. gez. 1e kl. C. H. E. Deelken, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Salatiga, de offic. v. gez. 1e kl. W. J. Oosterhoff, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1e kl. H. D. Roskes, v. h. garn. te Salatiga; bij het hosp. te Soerabaia, de offic. v. gez. 2e kl. J. H. P. Walraven, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. C. W. N. Nökkentved, van dien dienst ter Sumatra's Westk. en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3e bat., de kap. A. J. Kalff, de 1e luit. J. P. F. G. E. Delpy en de 2e luit. A. W. Gijsberti Hodenpijl, 2 eerstgen. v. h. 10e en laatstgen. v. h. 17e bat., de 2e luit. R. Macleod, v. h. 15e bat.; — bij het 4e bat., de 1e luit. D. J. A. E. de Brauw, v. h. 11e bat.; — bij het 5e bat., de 1e luit. R. Bakkers, v. h. 10e bat.; — bij het 6e bat., de kap. A. de Haas, de 1e luit. J. T. van den Boom en de 2e luit. C. F. van den Ende, v. h. 10e, 18e en 17e bat., de 1e luit. J. D. J. Snell, v. h. 10e bat.; — bij het 7e bat., de 1e luit. J. M. Romijn, v. h. subsistkader te Samarang; de 1e luit. B. L. Hagendoorn, v. h. 10e bat.; — bij het 8e bat., de 1e luit. C. Lem, v. h. garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 9e bat., de 1e luit. H. C. Krijgsman, v. h. 10e bat., de 1e luit. F. Soeterik, v. h. 10e bat.; — bij het 10e bat., de 1e luit. J. Broos en de 2e luit. K. A. van der Hart, v. h. 3e en 12e bat.; de kap. L. du Bus de Valempre en de 1e luit. G. F. van Mulken, v. h. garn.-bat. v. Palembang en het 1e garn.-bat. in Atjeh en o., de 2e luit. A. J. L. Le Maitre en de 1e luits. D. F. Huijter, J. F. F. v. Bloemen Waanders, D. la Feber en K. W. Steinmetz, eerstgen. v. h. 7e bat., de 2 volg. v. h. garn.-bat. der Z- en O.-afd. v. Borneo en de beide laatste v. h. garnbat. v. Celebes en o.; — bij het 11e bat., de kap. J. O. Thiele, de 1e luit. A. van den Briel en de 2e luit. H. J. Bienstedt, v. h. 4e depotbat., v. h. subsistkader te Batavia en van dat te Padang, de 1e luit. J. W. J. Hofman en de 2e luit. J. B. G. à Brassard, v. h. 13e bat. en garn.-bat. v. Palembang; — bij het 12e bat., de 1e luit.-adj. jhr. J. C. van der Wijck, v. h. 4e bat.; — bij het 13e bat., de 2e luit. J. C. Soeters, v. h. 3e garn.-bat. in Atjeh en o., de kap. P. C. Gaal, v. h. garn.-bat. der Mol. eil.; — bij

het 14e bat., als adj., de 1e luit.-adj. W. G. A. C. Christan, v. h. garn.-bat. v. Palembang; — bij het 15e bat., de kap. C. J. Albrecht en de 1e luit. G. H. Krull, v. h. 4e depotbat. en v. h. garnbat. der W.-afd. v. Borneo; — bij het 16e bat., de kapt. J. H. V. Popp en T. J. Meis, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o. en v. h. 2e bat., de 1e luit. J. F. le Maire, v. h. 6e bat.; de kap. S. G. Prins, v. h. 6e bat.; — bij het 17e bat., de 1e luits. F. W. A. H. Scheuer en H. G. L. Frackers. v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o. en v. h. 6e bat., de maj. J. M. de Kok, van het 11e bat.; — bij het 1e garnbat. in Atjeh en o., de kap. H. K. A. Beekhuis en de 1e luit. G. G. F. von Lindheim, v. h. 10e bat. en v. h. garn.-bat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo; bij het 2e garnbat. in Atjeh en o., de 2e luits. L. G. A. H. Feber en C. W. H. Stom, v. h. 4e depotbat. en v. h. 18e bat.; de 2e luit. C. N. J. Kepper, v. h. 13e bat.; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de kapt. J. L. Hamel en L. T. v. d. Upwich, v. h. 16e en 18e bat., de kap. K. N. Reuter, de 1e luit. J. v. d. Schroeff en de 2e luit. J. P. Schoemaker, eerstgen. v. h. 8e en de beide laatste v. h. 15e; bij het garnbat. v. Palembang, de kap. J. H. Roque, als 1en luit., de 1e luit.-adj. L. C. Piekkaart en de 2e luit. M. Boon, v. h. 12e, 17e en v. h. 3e depotbat.; bij het garn.-bat. der W.-afd. v. Borneo, de 2e luit. G. D. T. Dom, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o., de 2e luit. F. Schretzmeijer, v. h. 1e garn.-bat. in Atjeh en o.; bij het garn.-bat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1e luit. J. H. van Ouwerkerk en de 2e luit. H. G. Bartels, de eerstgen. laatstel. adj. bij het 4e depotbat. en de laatste v. h. 11e bat.; als adj. bij het gedetach. ged. v. h. garnbat. v. Palembang, de 1e luit.-adj. G. H. L. F. O. Ilgen, v. h. garnbat. der 2e mil. afd. op Java; als adjoint bij den staf in Atjeh en o., de 1e luit.-adj. A. F. Balabrèga, v. h. garn.-bat. v. Banka; als adj. bij het garn.-bat. v. Banka, de 1e luit. A. J. D. Pool, adjoint bij den staf in Atjeh en o.; als adj. bij het garnbat. in de 2e mil. afd. op Java, de 1e luit. B. J. Backer, v. h. 4e bat.; bij het subsist.-kader te Batavia, de 1e luits. P. J. Schipperheijn en J. F. Breijer, v. h. 1e en 3e depotbat., de kapt. J. A. Vink en J. Meijboom en de 1e luit. T. A. J. Roersch, v. h. 10e, 2e en v. h. 11e bat.; bij het subsistkader te Padang, de 2e luit. A. A. F. H. Gijsen; v. h. 16e bat.; bij het subsistkader te Samarang, de 1e luit. E. H. Waleson, v. h. 4e bat.; bij het 3e depotbat., als adj., de 1e luit. W. C. Meuleman, v. h. 14e bat.; bij het 4e depotbat., de kapt. R. H. Clarkson, J. W. Croes, de 1e luits. B. K. J. van den Bussche en J. T. E. Pex, de 1e v. h. 16e bat., de 2 volg. v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o. en de laatste v. h. 5e bat.; bij het korps pupillen, de 1e luit. J. J. van Bakkenes, v. h. 1e bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2e comp., de 1e luit. M. B. Rost v. Tonningen, adj. bij het hoofdbureau; bij de 14e comp., de 1e luit. J. P. de Graaff, v. d. 6e comp.

Bij het wapen der genie. Bij het korps min. en sapp., de 1e luit. L. van Haften, v. d. staf v. h. wapen in de Z.- en O.-afd. v. Borneo; bij den staf v. h. wapen te Willem I, de kap. A. M. Pfeiffer, v. h. korps min. en sapp. in Atjeh en o. bij dien v. Atjeh en o., de kap. P. L. Dumoulin, van dien te Willem I.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de esk. te Batavia, de 1e luit. J. Bakkers, van die te Salatiga.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de overpl. bij het 4e depotbat. v. d. 1en luit. J. T. E. Pex, v. h. 5e bat., zijnde hij overgepl. bij het 7e bat.

Bij het wapen der cavalerie, de overpl. bij de esk. te Batavia, v. d. 1en luit. jhr. R. B. R. J. van Grotenhuis tot Onstein.

Belast,

met de waarn. der betr. v. meesterkn., de gegag. artillerie-werkm. der 1e kl. J. M. H. Schappin.

Vergunning,

aan den gegag. adj.-onderoffic., dd. offic. bij het wapen der inf. F. A. Bartman, tot het dragen van den activ.-uniform van den laatst door hem bij zijn wapen bekl. graad.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie, de kap. W. F. Braun, tijd. gedet. bij het wap. der genie, zijnde hij overgepl. bij het garn.-bat. der Mol. eil.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der infanterie, de luit.-kol. G. J. M. de Wilde.

Vergund,

aan den v. h. leger in Nederland bij dat in Nederl. Indië gedetach., sedert tot 1en luit. bevord. 2en luit. der inf. D. F. H. Helbach, naar Nederland terug te keeren.

Tweejarig verlof verleend,

aan den 2en luit. der inf. L. P. F. Schimpf en aan den kap. der inf. S. J. E. J. V. Barthelemy; aan de 1e luits. der inf. en cav. J. W. Sanders, J. B. G. Welters, en E. Blaauenoord; aan den 1en luit. der art. J. Almerood.

Verzeichnis

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1900 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Verzeichnis

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1901 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Op. anasthetico generalis

Hierbei werden die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1902 gestorben sind, aufgeführt.

Verzeichnis

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1903 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Verzeichnis verstorbenen

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1904 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1905 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1906 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1907 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1908 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1909 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1910 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1911 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1912 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1913 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1914 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

Das Verzeichnis enthält die Namen der Mitglieder des Vereins, die im Jahre 1915 gestorben sind. Die Namen sind alphabetisch geordnet und sind mit dem Geburtsort und dem Todesort versehen.

BIJLAGE III,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 3.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Januari—25 Februari 1879.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1en luit., de 2e luits. F. W. G. Nieuwland, ged. in West-Indië; F. J. Engelenburg en A. R. B. Opstelten, ged. in Oost-Indië en F. T. Potter (op nonact.) Bij het 1e reg., tot 1en luit., de 2e luit. R. W. Roelants, van het korps, die tot 1° Mei a. s. blijft ged. bij het kol. werfd. Bij het 2e reg., tot 1en luit., de 2e luits. M. C. D. van Vooren en C. E. Nijst, van het korps; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. G. Visker. Bij het 6e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. G. van Essen, van het korps; tot 1en luit., de 2e luits. L. C. Grotendorst, van het 5e en J. C. H. Ehrenburg, van het 4e reg.; tot kap. 1e kl., de kaps. 2e kl. W. Stevels en N. van Hille. Bij het 7e reg., tot 1en luit., de 2e luits. J. C. Alberti, (op nonact.) en C. F. van der Hoff, van het 5e reg. Bij het 8e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. M. Jorissen, van het korps.

Bij het instructie-bataillon. Tot 1en luit., de 2e luits. F. E. H. Liebert en D. M. van Leeuwen, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Bij de VIIe afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. A. H. Huart, van de afd. Bij het reg. rijd. art., tot instr., de 1e luit. jhr. J. R. Storm van 's Gravesande, van het korps.

Overgeplaatst.

Bij het 1e reg., de 2e luit.-kw. J. M. Baak, van het 7e reg. Bij het 2e reg. (1 Mei a. s.), de 1e luit. J. Hissink, van het instr.-bat. Bij het 5e reg. (1 Mei a. s.), de 1e luit. W. G. Haarman, van het 7e reg. Bij het 7e reg., de 1e luits. J. H. Matthijssen, van het 5e en C. Roelants, van het 1e, alsmede de 1e luit.-kw. J. H. H. Vogel, van het 1e reg. (eerstg. met 1° Mei a. s.) Bij het 8e reg. (1 Mei a. s.), de 1e luits. W. J. Harms en J. L. A. Jaarsma, van het instr.-bat.

Bij het instr.-bat. (1 Mei a. s.), de 1e luits. H. A. Brocx, van het 1e en J. Scheuer, van het 6e, alsmede de 2e luit. T. J. Anken, van het 5e reg. inf. Bij het leger in O.-I., de 2e luit. J. A. van Dapperen, van de VIe afd. vestingart.

Eervol ontheven,

van hunne det. bij de Krijgsschool (1 Mei a. s.), op hun verzoek, de onderintendn. 2e kl. E. van Gendt en J. C. Ubbens.

Ontheven,

van de functiën van instr. bij het korps met gelijktijdige overpl. bij het 1e reg. veldart., de 1e luit. C. M. E. van Löben Sels, van het reg. rijd. art.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij het 8e reg. inf., de 2e luit. jhr. A. H. M. M. van Pabst van Bingerden, ged. geweest in O.-I.

Gedetacheerd.

Bij het leger in O.-I. voor 5 jaren, de 2e luits. J. Reerink, van het 1e en J. Ailton, van het 5e reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. J. Huijgens, van het 6e reg. inf.; de 2e luit. A. P. J. van Duuren, van het 4e reg. huz. en de 1e luit. A. A. van den Bosch, van de VIIIe afd. vestingart.

Gepensionneerd.

Op hunne aanvraag, de kapt. F. G. Scharp, van het 8e en J. H. Burghgraef, van het 6e reg. inf.

Overleden.

De 1e luit. der inf. E. A. Pols, op nonactiv.

Benoemd voor O.-I.

Tot offic. v. gez. 2e kl., de studenten (artsen) D. Wafelbakker en H. J. Hubert.

Benoemd,

in de orde van den Gouden Leeuw van Nassau, tot Ridder 2e kl., de luit.-kols. C. H. F. graaf du Monceau en A. J. M. C. baron de Posson, adjudn. van Z. M. en tot Ridder 4e kl., de 1e luit. S. M. S. de Ranitz, ord.-offic. des Konings.

Vergunning verleend.

tot het aannemen en dragen, aan 's Konings adj. den luit.-kol. A. J. M. C. baron de Posson en aan den 1en luit. S. M. S. de Ranitz, ord.-offic. van Z. M., resp. het Kruis voor Milit. Verdiensten der 1e en der 3e kl. van Waldeck-Pyrmont.

—

*Opgave van gepensioneerde Officieren, van wier overlijden van af 1 December
1877—1 Februari 1879 bij het D. v. O. bericht is ontvangen;
met vermelding van datum van overlijden.*

Jhr. C. W. J. Storm de Grave, luit.-gen., 27 Apr. 1878; — A. C. W. L. J. F. von Kellner, gen.-maj., 18 Dec. 1877; J. U. von Salis, gen.-maj., 27 Apr. 1874; G. V. W. bar. van Hemert tot Dingshof, gen.-maj., 29 Oct. 1878; — D. P. C. Pottgieter v. Laar, kol., 25 Dec. 1877; P. C. Swaving, kol., 16 Febr. 1878; W. H. Maclaine, kol., 11 Mrt. 1878; T. H. de Veije de Burine, kol., 21 Mrt. 1878; C. F. E. Steiger, kol., 17 Mei 1878; jhr. W. F. G. L. van der Dussen, kol., 11 Aug. 1878; G. J. van Trojen, kol., 6 Nov. 1878; D. G. Bethnia Andreae, kol., 8 Dec. 1878; — D. W. F. Pichot, luit.-kol., 17 Mei 1877; A. P. la Motte, luit.-kol., 30 Oct. 1877; A. J. C. de Bruijn, luit.-kol., 9 Mrt. 1878; J. J. Majoie, luit.-kol., 29 Mei 1878; J. Werner, luit.-kol., 23 Juni 1878; A. J. Ziegeler, luit.-kol., 25 Juli 1878; H. E. de Bruyn, luit.-kol., 9 Nov. 1878; jhr. J. C. de Mauregnault, luit.-kol., 30 Nov. 1877; — P. Obree, maj., 2 Jan. 1878; H. de Vogel, maj., 18 Apr. 1878; M. L. V. Girard de Miolet van Coehoorn, maj., 20 Apr. 1878; J. A. Spieringhs, 30 Mei 1878; C. L. Joffroy, maj., 15 Juli 1878; C. M. van der Does, maj., 7 Oct. 1878; G. H. Schmidt, maj., 25 Nov. 1878; — A. Treffers, kap., 4 Mei 1876; — A. Aalbers, paardenarts 1e kl., 4 Mei 1876; — K. Hart, kap., 9 Oct. 1877; T. Coers, kap., 14 Oct. 1877; J. W. Sindikus, kap., 17 Nov. 1877; F. Barkhausen, kap., 14 Dec. 1877; P. G. Snoers, kap., 15 Dec. 1877; O. graaf van Limburg-Stirum, kap., 29 Jan. 1878; A. Slotenmaker, kap., 28 Febr. 1878; P. C. de Leeuw van Coolwijk, kap., 19 Mrt. 1878; W. A. Sodenkamp, kap., 21 Mrt. 1878; A. de Haas, kap., 25 Mrt. 1878; G. L. Bouwman, kap., 6 Apr. 1878; P. Lotti, kap., 8 Apr. 1878; J. P. van Schoor, kap., 6 Apr. 1878; F. van der Straten van Thielen, kap., 11 Apr. 1878; H. Mooy, kap., 9 Mei 1878; A. G. M. Roeloffzen, kap., 29 Mei 1878; C. J. Soeters Gosenson, 24 Juni 1878; F. G. H. Caron, kap., 25 Juni 1878; — J. de Wit, offic. v. gez. 1e kl., 28 Juli 1878; J. C. Blom, apoth. 1e kl., 20 Aug. 1878; — C. J. Debonnier, kap., 26 Aug. 1878; W. C. de Vree, kap., 26 Aug. 1878; T. F. J. Veeren, kap., 28 Aug. 1878; T. de L'Angle, kap., 4 Sept. 1878; P. Boon, kap., 6 Oct. 1878; J. Delfos den Doren, kap., 13 Nov. 1878; C. J. H. Roelants, kap., 19 Nov. 1878; G. J. Polman, kap., 23 Nov. 1878; J. W. Klamburg, ritm., 28 Nov. 1878; — W. E. Thomeij, 1e luit., 23 Febr. 1878; J. C. Stamm, 1e luit., 23 Febr. 1878; — R. J. Janssen, offic. v. gez. 2e kl., 18 Apr. 1878; — T. C. de Balenstein, 1e luit., 23 Apr. 1878; N. C. Smith, 1e luit., 19 Mei 1878; G. N. Bouman, 1e luit., 22 Juli 1878; J. Ouboter, 1e luit., 7 Aug. 1878; T. Wijgersma, 1e luit., 7 Oct. 1878; H. L. P. Lechleitner, 1e luit., 9 Oct. 1878; W. Laurier, 1e luit., 15 Nov. 1878; — J. Silart, 2e luit., 5 Dec. 1877.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot chef van den gener. staf, de kol. der inf. H. F. Meijer; tot 2en luit. bij het reg. cav., de wachtm. J. W. A. Tichler.

Alsnog toegekend.

de titul. rang van kap., aan den gepens. inl. 1en luit. der inf. A. Meijer.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot maj., de kaps. J. W. van Son en W. J. Thieme, tot 1en luit., de 2e luit. J. Britt.

Bij het wapen der genie. Tot magazijnm. 2e kl., de magazijnm. 3e kl. P. V. Rhemvew; tot maj., de kap. E. B. Kielstra.

Buitengewoon bevorderd,

tot kol. der inf., de luit.-kol. van dat wapen H. F. Meijer.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Als onderintend. der 2e kl. van Sumatra's Westk. en o., de onderintend. der 2e kl. L. F. H. Smith.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst der Westerafd. van Borneo, de offic. v. gez. der 1e kl. D. ten Bosch; bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. A. G. H. van Genderen Stort; bij het garn. te Weltevreden, de dirig. offic. v. gez. 2e kl. E. P. Tombrink.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4e bat., de 1e luit. J. A. C. H. van Moll; bij het 5e bat., de kap. F. H. Schoemaker; bij het 6e bat., de kap. J. H. Kievits, en als adj., de 1e luit. B. A. v. Gelsdorp; bij het 7e bat., de kap. S. P. Oudkerk Pool; bij het 9e bat., de kap. F. L. Kaiser; bij het 10e bat., de 1e luit. D. A. Okhuijzen en de 2e luits. G. J. H. Bruynis, M. G. E. L. van Schaurth en T. H. van Haefen, de kap. P. H. J. Oosthout; bij het 15e bat., de maj. L. F. Nix; bij het 18e bat., de 2e luit. J. S. Koolemans Beynen; bij het 2e garnbat. in Atjeh en o., de kap. L. L. Bedet; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de kap. C. F. Engelhard; bij het 1e depotbat., de kap. K. H. Harbord; bij het 4e depotbat., de 2e luits. D. Kuypers, C. A. de Visser en P. J. Brandenburg.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 5e comp., de 2e luit. J. van Capellen.

Bij het wapen der genie. Als beheerder bij het hulp-geniemagaz. te Oeleh, de magazijnm. 3e kl. P. J. Rhemrev; bij den staf v. h. wapen in de 2e en 3e mil. afd. op Java, de 2e luits. J. W. C. van Steeden en A. Zon.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Als adjunct bij de 3e afd., de 1e luit. J. H. G. Bruynis, laatstel. dir. v. d. buskruitmolen te Ngawi; bij de 5e afd., de 1e luit.-kw. D. J. van Oosterzee, v. d. intend. v. Atjeh en o.

Bij de militaire administratie. Als onderintend. 1e kl. v. Atjeh en o., de onderintend. 1e kl. D. W. Muller, van Sumatra's Westk. en o.; als gew. onderintend. der 1e mil. afd. op Java, de onderintend. 1e kl. D. W. Muller, v. Sumatra's Westk. en o.; als die v. Atjeh en o., de onderintend. 1e kl. J. Valk, v. d. 1e mil. afd. op Java; bij de intend. 3e mil. afd. op Java, de 2e luit.-kw. J. B. Koopman, van dien dienst in Atjeh en o.; bij die der 1e mil. afd., de kap.-kw. H. Stutterheim, van dien dienst in Atjeh en o.; bij de intend. v. Atjeh en o., de 2e luit.-kw. G. H. van den Beeke, v. h. hosp. te Samarang.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. der 2e kl. C. Weintraub, dr. J. K. Jacobs en de apoth. 3e kl. H. W. J. Cowan, van den geneesk. dienst der Mol. eil., der Zuid- en Oosterafd. v. Borneo en v. h. hosp. te Padang; de offic. v. gez. 1e kl. F. de Boer en die der 2e kl. J. A. Lodewijks, C. C. H. Munting en J. J. E. Hartmann, van den geneesk. dienst der Westerafd. v. Borneo, v. Celebes en o., v. Sumatra's Westk. en o. en v. Banka; bij den geneesk. dienst v. Celebes en o., de offic. v. gez. 2e kl. dr. C. F. S. Krainz, v. h. garn. 4e Weltevreden; bij den geneesk.

dienst der mol. eil., de offic. v. gez. 1e kl. dr. J. C. W. Fischer en bij den geneesk. dienst in de Z- en O.-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2e kl. J. B. Heesen, beiden v. h. hosp. te Weltevreden; bij het garn. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. C. O. Gelpke, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Soerakarta, de offic. v. gez. 1e kl. A. J. R. Natan, v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk.; bij den geneesk. dienst v. Banka, de offic. v. gez. 2e kl. C. M. Christensen, van dien dienst in Atjeh en o.; bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1e kl. J. J. Vogelpoel, van dien dienst in Atjeh en o.; bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk., de offic. v. gez. 2e kl. B. van Delden, v. h. hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1e kl. H. C. J. T. v. Hardenberg, v. h. garn. te Samarang; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 1e kl. S. H. A. Begemann, v. h. garn. te Soerakarta.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de 1e luit. H. H. L. Kuilman, v. h. 5e bat.; — bij het 2e bat., de kap. E. M. Haak, v. h. 4e bat.; de 1e luit. J. Nauta, v. h. 3e depotbat.; — bij het 3e bat., de kap. B. C. van de Sande, v. h. 13e bat.; de 1e luit. L. D. M. van Son en de 2e luit. J. C. Lindgreen, v. h. 10e en 4e bat.; — bij het 4e bat., de 1e luit. D. J. A. Arntzenius, v. h. subsistk. te Batavia; de 2e luit. W. F. Luytjes, v. h. garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 5e bat., de 1e luit. F. W. Janitz, v. h. 1e bat.; de kap. jhr. O. Z. Trip, v. h. 10e bat.; — bij het 6e bat., de 1e luit. R. Lodewijk en de 2e luit. W. F. K. Bischoff van Heemskerck, v. h. garnbat. v. Banka en v. h. 17e bat.; de 1e luits. J. H. B. Jager en B. A. van Gelsdorp, v. h. 13e bat. en subsistk. te Batavia; — bij het 8e bat., de 1e luit.-adj. M. W. C. van den Brandeler, v. h. 3e bat.; de kap. J. A. Schultz, v. h. 5e bat.; de 1e luit. N. C. v. Heurn, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 10e bat., de kap. F. N. La Force, de 1e luits. E. P. A. Mollinger en J. T. A. Delhougne, beide eersten v. h. garnbat. v. Celebes en o. en laatstgen. v. h. garnbat. v. Palembang, de 1e luit. A. T. R. de Brauw en de 2e luit. P. A. H. F. Tergau, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo en van die der Mol. eil., de 1e luits. W. bar. v. Heeckeren van Molecaten, C. Stiemens, H. J. E. Wilten, v. h. garnbat. v. Celebes, dat der Mol. eil. en dat der Zuid. en Oosterafd. v. Borneo, de 1e luit. J. A. Vorst, v. h. korps pupillen; — bij het 11e bat., de 1e luit. A. van Leeuwen, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo; — bij het 12e bat., de 1e luit. M. E. J. van den Bossche, v. h. 13e bat., de 1e luit. E. P. A. Mollinger, v. h. 10e bat.; — bij het 14e bat., de 1e luit. W. J. F. Deykerhoff, v. h. 8e bat.; — bij het 16e bat., de maj. W. J. Thieme, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.; — bij het 17e bat., de 1e luit. S. Brandon, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1e luit.-adj. F. W. G. Merz, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 1e garnbat. in Atjeh en o., de 1e luit. J. Stevels, v. h. 10e bat., de 1e luits. J. C. R. Schenck en A. E. C. V. Boudewijns, v. h. subsistk. te Batavia, de kap. W. G. v. d. Berg, v. h. 17e bat.; bij het 2e garnbat. in Atjeh, de 1e luit. W. F. v. d. Mijl Dekker, v. h. garnbat. v. Celebes; de 2e luit. S. Mesch, v. h. 4e bat.; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de 1e luit. H. Ovink en de 2e luit. W. Puffius, v. h. garnbat. der Mol. eil. en het 10e bat., de kap. A. J. E. v. Dugteren en de 1e luit. C. R. v. Dijk, v. h. 10e en 7e bat.; bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de 1e luits. G. J. Soeterik, H. Beraïl en J. M. le Bron de Vexela, v. d. subsistcomp. te Kotta Radja, v. h. 10e en 18e bat.; de 1e luit. F. W. Everts, v. h. 18e bat.; bij het garnbat. der Mol. eil., de 2e luit. F. P. L. van Driel, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. in de 2e mil. afd. op Java, de 1e luit. F. W. J. Buys, v. h. 10e bat.; bij het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1e luit. H. P. M. W. v. d. Wedden, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. v. Celebes en o., de kap. W. F. O. Hojel, v. h. 11e bat.; de 2e luit. N. T. van den Tak, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij de garncomp. van Cheribon, de 2e luit. K. A. van der Hart, v. h. 10e bat.; bij het 2e depotbat., de 1e luit. P. Corver, v. h. garnbat. in de 2e mil. afd. op Java; de 1e luits. F. F. S. Verhofstad, G. J. W. Vos, J. J. de Graaff en de 2e luit. J. Kobus, de twee eersten v. h. 1e bat., beide laatstgen. v. h. 4e bat., de 1e luit. H. F. C. v. Bijlevelt, v. h. 2e garnbat.

in Atjeh; bij het subsistk. te Batavia, de kap. S. J. E. J. V. Barthelemy, de 1e luit. B. G. L. Bouricius en de 2e luits. F. C. Hering en A. E. C. V. H. Veerman, en als 1en luit., de 1e luit.-adj. K. A. Begemann, de eerste v. h. 7e bat., de 3 volg. v. h. 10e bat., de laatste v. h. 6e bat., met bep. dat laatstgen. wordt werksz. gesteld bij de 2e afd. v. h. Dept. v. O., de maj. G. C. R. R. de Graeff, v. h. 5e bat.; de kap. J. G. H. Schiefflers, v. h. garnbat. der Westerafd. van Borneo; bij de subsistcomp. te Kotta Radja, de kap. F. F. Weber, v. h. 13e bat.

Bij het wapen der artillerie. Als adj. bij de exped. art. in Atjeh en o., de 1e luit. P. H. Opzoomer, v. d. 4e comp.; bij de 4e comp., de 1e luits. H. W. J. Roijen en G. F. Beer, v. d. 5e en 24e comp.; bij de 15e comp., de 1e luit. S. A. Bisschop, van de 4e comp.

Bij het wapen der genie. Tijd. in z. rang. bij den staf v. h. wapen in Atjeh en o., de magazijnm. 3e kl. v. d. wapen D. van Assen, v. h. hulp-geniemag. aldaar; bij het korps min. en sapp. te Willem I, de 1e luit. R. G. J. Sutherland, v. d. staf v. h. wapen in de 3e mil. afd. op Java; als eerstaanw. genie-offic. te Palembang, de kap. M. P. M. Kuyl, van de werken in de 1e mil. afd. op Java; bij de werken in de 1e mil. afd. op Java, de kap. A. J. J. Staal, thans eerstaanw. genie-offic. te Palembang.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het esk. te Soerabaia, de 2e luit. W. C. S. van den Brandeler, van de esk. te Salatiga; bij het 1e esk. in Atjeh en o., de 2e luit. A. Waalewijn, van de esk. te Salatiga; bij het detach. te Madioen, de 1e luit. O. T. W. J. F. von Lindenfels, v. h. esk. te Soerabaia.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij den militairen geneeskundigen dienst, de overpl. bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., v. d. apoth. 2e kl. K. Milius, v. h. hosp. te Samarang; de overpl. bij het garn. te Meester-Cornelis, v. d. mil. apoth. der 2e kl. C. F. Weidner, zijnde hij overgepl. bij het garn. te Soerabaia.

Bij het wapen der genie, de overpl. bij het korps min. en sapp. van den 1en luit. L. van Haften, en in verband daarm. overgepl. bij den staf v. h. wapen in de 3e mil. afd. op Java.

Bij het wapen der infanterie, de overpl. v. d. 1en luit. J. M. Le Bron de Vexela, bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo.

Werkzaam gesteld.

Bij het Departement van Oorlog. Tijd. bij de 3e afd., de maj. M. A. Kuytenbrouwer.

Tijdelijk gedetacheerd.

Bij het wapen der genie. Bij den staf v. h. wapen in Atjeh, de kap. L. T. v. d. Upwich, v. h. 3e garnbat aldaar.

In activiteit hersteld.

Bij het wapen der infanterie, de luit.-kol. J. C. M. de Wilde.

Bij den militairen geneeskundigen dienst, de mil. apoth. 3e kl. F. H. Eydman, zijnde hij geplaatst bij het scheik. laborat. te Weltevreden.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij den militairen geneeskundigen dienst, de dirig. offic. v. gez. der 2e kl. E. P. Tombrink.

Bij het wapen der infanterie, de kol. W. G. A. L. van Bennekom.

Eervol ontslagen.

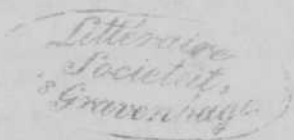
De maj. der inf. jhr. H. Bowier; de kap. der inf. A. F. H. Kielgast; de offic. v. gez. 2e kl. J. C. Gaerthé; de burg. schrijvers 5e kl. bij de mil. adm. W. Bloem en J. de Grave en die der 4e kl. W. F. Lapré en R. C. H. Bouman; de gew. klerk bij de mil. adm. J. A. Davids; de luit.-kol. der inf. F. C. A. Stoecker, en de maj. der inf. E. L. G. J. Verdooren; de offic. v. gez. 2e kl. H. W. Sandberg; de maj. der genie J. Kat, onder toek. van den tit. rang v. luit.-kol.

Zes maanden verlof,

aan den onderintend. 1e kl. bij de mil. adm. P. F. Kraal.

Tweejarig verlof verleend,

aan den modelm. 1e kl. bij den art.-constr.-winkel te Soerabaia R. Steenmeijer; aan den maj. der inf. F. C. Burgers, aan den 2en luit. der inf. J. R. Steensma; aan de kaps. der inf. J. de Bruyn en J. P. G. van Baer en aan de 1e luits. der inf. A. J. Amstel en G. P. M. van der Noordaa.

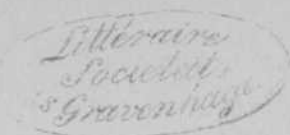
Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing to be a main body of the document.

Third block of faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Fourth block of faint, illegible text, possibly a concluding paragraph or a separate section.

Fifth block of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or signature area.

BIJLAGE IV, BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 4.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Februari—25 Maart 1879.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij het personeel der militaire administratie. Tot int. 2e kl., de onderintend. 1e kl. J. E. du Cellié Muller; tot onderintend. 1e kl. (1e divisie), de kap.-kw. H. C. van Erp Taalman Kip, van het reg. gren. en jag.; tot onderintend. 2e kl., de kap.-kw. B. C. Vermijne, werkz. bij het D. v. O. en de 1en luit.-kw. F. W. Horstmann, van het 3e reg. huz.; tot maj.-kw., de kap.-kw. J. M. Janssen, werkz. bij het D. v. O.; tot kap.-kw. 2e kl. bij het 2e reg. veldart., de 1e luit.-kw. H. A. J. Kuyper, v. h. reg. gren. en jag.; tot 1en luit.-kw., resp. bij het 1e reg. veldart. en bij het 4e reg. inf., de 2e luits.-kw. J. A. Keukenmeester en M. H. Kroonenburg; tot kap.-kw. 1e kl., de kap.-kw. 2e kl. W. Wissink, werkz. bij de K. M. Academie.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht. Tot apoth. 3e kl., de apoths. K. Verlaan en A. G. van der Land.

Bij het wapen der infanterie. Bij het reg. gren. en jag., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. F. L. Carré. — Bij het 2e reg. tot kap. 2e kl., de 1e luit. C. L. Beck, van het korps. — Bij het 3e reg. tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. H. C. de Korte. — Bij het 4e reg. tot maj., de kap. W. A. Brunings, van het 2e reg. — Bij het 6e reg. tot adj., de 1e luit. G. Sterk, van het korps. — Bij het 8e reg. tot adj., de 1e luit. J. van der Horst Bruyn, van het korps.

Overgeplaatst.

Van Willemstad naar Deventer en omgekeerd, resp. de 1e luit. H. C. Rijke en de 2e luit. K. Schraver, pl. adj. 2e kl.; van Gorinchem naar Helder, de kap.-ing. P. G. van Schermbeek. Bij het 2e reg. inf., de kap. P. Thijssen, van het 4e reg. — Bij het 5e reg. inf., de 1e luits. L. C. Grotendorst, van het 6e en C. F. van der Hoff, van het 7e reg. — Bij het 6e reg. inf., de kap. B.

van Erp Taalman Kip, van het 4e en de 1e luit. C. A. M. Gaal, van het 5e reg. — Bij het 7e reg. inf., de 1e luit. H. A. Potter, van het 5e reg. — Bij het 1e reg. veldart., de 1e luit. F. A. Hoefler, van de 1e en P. de Wijs, van de VIe afd. vestingart.

Belast,

met de waarn. der betrekking van hoofdint., tevens chef der VIIIe afd. van het D. v. O., de int. 2e kl. C. Thomas (1e divisie).

Bestemd,

tot e. a. ing. te Helder, met ben. tevens tot waarn. comm. der genie in de VIe stelling, de kap. H. T. Schalken.

Gedetacheerd.

Bij de art.-, stapel- en const.-mag., de kap. W. Irish Stephenson, van de VIIe afd. vestingart.

Tijdelijk werkzaam gesteld,

onder de bevelen van den chef van den gen. staf, de 1e luit.-adj. F. H. A. Sabron, van het 6e, en de 1e luit. A. R. Kraijenhoff van de Leur, van het 8e reg. inf. en F. van Hasselt, van het 2e reg. veldart., zijnde eerstg. offic. in verband daarmede eervol onth. uit de betr. van adj.

Eervol ontheven,

van de functiën van onderw. bij den voorb. cursus der art. (oph. van dien cursus), de 1e luit. G. A. baron van Till, van de Ie afd. vestingart., en zulks onder dankb. voor de daarbij bewezen diensten; van zijne det. bij de art.-, stapel- en constr.-mag. (op zijn verzoek), de kap. J. J. Meijen, van de VIIe afd. vestingart.; van de functiën van e. a. ing. te Helder, de kap. P. C. W. Mossel, die gepl. is bij het bat. min. en sapp.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2e luit. der inf. G. J. Feith, bij dat leger gedet. en de 2e luit. G. G. Suermondt, van de Ie afd. vestingart.

Op nonactiviteit gesteld.

De apoth. 2e kl. A. J. C. Geerts, tijd. in Japanschen mil. dienst en de 1e luit. der inf. D. F. H. Helbach, van gedet. uit Indië teruggekeerd.

Gepensionneerd.

De offic. v. gez. 2e kl. J. van Deventer; de maj. J. C. D. Janson, van het 4e en de kap. H. T. Picard, van het 2e reg. inf.

Overleden.

De kap.-kw. J. Klem, van het 4e reg. inf.

Overleden gepens. officieren.

W. S. van der Hart Beek, luit.-gen., 24 Feb. 1879; A. Mathijssen, offic. v. gez. 1e kl., 15 Juni 1878; J. M. de Pruyssenaere, maj., 29 Aug. 1878; F. T. Wenniger, maj., 14 Jan. 1879; O. L. graaf v. Limburg Stirum, maj., 6 Febr.

1879; K. W. H. Goetz, ritm., 22 Dec. 1878; J. M. Zwanenbeek Pauw, kap., 10 Febr. 1879; J. J. S. Hegglen, 1e luit., 17 Sept. 1878; W. P. v. d. Schalk, 1e luit., 27 Febr. 1879.

Toegekend het Eereteeken voor belangr. krijgbedrijven.

Aan den 1en luit.-kw. J. A. Keukenmeester, van het 1e reg. veldart.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij het wapen der infanterie. De adj.-onderoffic., dd. offic. M. W. Thijssen.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot kap.-kw., de 1e luits.-kw. H. Kits v. Heijningen en J. P. M. van Hengel; tot 1en luit.-kw., de 2e luits.-kw. A. D. de Bergh en C. J. Smith; tot onderintend. 1e kl., de onderintendn. 2e kl. C. Fuhri en K. F. Gerth van Wijk.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap., de 1e luits. G. J. Soeterik, J. A. F. Cramer, T. W. H. J. M. Hustinx, C. E. te Mechelen en G. H. R. Halewijn; tot 1en luit., de 2e luits. J. A. Willems, E. C. Houbolt, J. de Blom, S. W. H. Gebel, jhr. T. R. J. B. van Grotenhuis van Onstein, H. P. J. Bode en J. B. G. à Brassard.

Bij het wapen der artillerie. Tot 1en luit., de 2e luit. W. F. G. L. Kerrebijn; tot luit.-kol., de maj. T. Romswinckel.

Geplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 5e afd., de 2e luit.-kw. G. Marcella.

Bij den generalen staf. Als chef van den staf in de 1e mil. afd. op Java, de kap. C. Deijkerhoff, onl. v. h. 10e bat. inf. bij den gener. staf overgepl.

Bij de militaire administratie. Bij de intendance in de 1e mil. afd. op Java, de kap.-kw. S. van Vuuren, en bij het algem. tevens afd.-kl.-mag. te Batavia, de 2e luit.-kw. A. van Kaathoven; bij die der 2e mil. afd. op Java, als onderintend. 2e kl., de kap.-kw. W. Bedier de Prairie.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. M. J. B. Walser; bij het garn. te Meester-Cornelis, de mil. apoth. 1e kl. J. A. R. Erkelens.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de 1e luit. T. Weersma; bij het 9e bat., de kap. P. van Rijk; bij het 10e bat., de 1e luit. H. M. Mahne en de 2e luits. P. A. H. van der Haas en F. J. Engelenburg; bij het 13e bat., de 2e luit. J. W. J. van der Moore; de 2e luit. M. W. Thijssen; bij het 14e bat., de 1e luit. D. F. van Warmelo; bij het 18e bat., de 2e luit. F. G. J. Bosschart; de 2e luit. A. B. J. Prakken; bij het 2e garnbat. in Atjeh en o., de kap. H. A. J. Valkenhoff; de luit.-kol. C. J. M. de Wilde; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de kap. J. van Puffelen; als adj. bij het garnbat. van Banka, de 1e luit. C. C. H. Smit, van dat korps; bij het 1e depotbat., de 2e luits. W. J. Kroef, E. van Dijk en C. J. van Griethuysen.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1e comp., de 1e luit. F. C. Granpré Molière.

Bij het wapen der genie. Als eerstaanw. genie-offic. in de 1e mil. afd. op Java, de maj. E. B. Kielstra.

Overgeplaatst.

Bij den generalen staf. De luit.-kol. der art. A. Haga en de kap. der inf. C. Deijkerhoff.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf. Als sous-chef van den staf in Atjeh en o., de kap. D. Schöfer, chef van den staf in de 1e mil. afd. op Java, met bep. dat hij als zoodanig bij het wapen der inf. blijft gevoerd à la suite; als plaats. comm. te Samarang, de luit.-kol. H. Demmeni, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o.

Bij de militaire administratie. Als gew. onderintend. in Atjeh en o., de onderintend. 1e kl. D. W. Muller, gew. onderintend. in de 1e mil. afd. op Java; bij den raad van adm. v. h. 17e bat. inf., de 1e luit.-kw. S. Hissink, v. d. intend. v. Sumatra's Westk. en o.; bij dien v. h. subsistk. te Batavia, de 2e luit.-kw. J. C. de Raad, v. d. intend. in Atjeh en o.; bij den raad van adm. v. h. 1e depotbat., de 2e luit.-kw. J. E. van Schaik, v. d. raad v. adm. v. h. subsistk. te Batavia; bij den raad van adm. der art. en cav. te Weltevreden, de 2e luit.-kw. A. M. van Haeften, v. d. intend. in Atjeh en o.; bij den raad van adm. te Ngawi, de 1e luit.-kw. F. Kley, v. h. hosp. te Soerabaia; bij de intend. in de 1e mil. afd. op Java, de 2e luit.-kw. J. P. M. Kluppell, v. d. raad van adm. v. h. 10e bat. inf.; de kap. J. J. H. Swijser, v. h. hosp. te Weltevreden en de 1e luit.-kw. P. A. Jung, van den raad van adm. te Ngawi; bij die in de 2e mil. afd. op Java, de onderintend. 2e kl. H. Wilkens en de 2e luit.-kw. G. de Voogt, resp. van de intend. in Atjeh en o. en v. h. garn.-kl.-mag. te Willem I; bij de intend. in Atjeh en o., de kap.-kw. A. H. Plas, de 1e luit.-kw. H. J. Osten en de 2e luit.-kw. J. A. Steenmeijer, resp. v. d. intend. in de 2e mil. afd. op Java, v. d. raad v. adm. der art. en cav. te Weltevreden en v. d. raad v. adm. v. h. 17e bat. inf.; bij het algem. tevens afd.-kl.-mag. te Batavia, de 1e luit.-kw. T. F. Filet, v. h. garn.-kl.-mag. te Soerabaia; bij het garn.-kl.-mag. te Soerabaia, de 1e luit.-kw. L. Nauta, v. h. algem. tevens afd.-mag. te Batavia; bij het hosp. te Weltevreden, de sedert tot kap.-kw. bev. 1e luit.-kw. J. P. M. van Hengel, van de intend. in de 1e mil. afd. op Java, bij het hosp. te Soerabaia, de 1e luit.-kw. L. Bendeler, v. d. raad v. adm. v. h. 1e depotbat.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1e kl. F. J. Cornelissen, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. der 1e kl. C. H. Vechtman, v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o.; bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. F. J. A. Waszak, v. h. hosp. te Soerabaia; bij het hosp. te Samarang, de mil. apoth. der 3e kl. S. Jacobs, van dat te Weltevreden; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1e kl. G. Fischer, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 2e kl. G. H. Schlencker, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4e bat., de 1e luit. jhr. E. H. F. Leyssius, v. h. 5e bat.; — bij het 5e bat., de maj. W. F. van Vugt, v. h. 13e bat.; — bij het 7e bat., de kap. L. J. Popelier, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 7e bat., de 1e luit. L. A. Deibert, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 10e bat., de kap. H. A. N. Catenius, de 1e luit. E. C. Scheffer en de 2e luit. A. E. Kamerman en C. T. von Geusau, de eerst- en laatstgen. v. h. 14e en de twee overigen, v. h. garnbat. der Mol. eil. en het 6e bat., de 1e luits. J. F. H. Janssen en P. Hoogenstegeer, v. h. garnbat. der Mol. eil. en van de troepenmacht ter Oostk. v. Sumatra; — bij het 12e bat., als adj., de 1e luit.-adj. A. K. Eichholtz, v. h. 8e bat.; — bij het 14e bat., de kaps. J. H. A. IJssel de Schepper en W. V. van Erp, van de garncomp. v. Riouw en v. h.

1e depotbat. ; — bij het 15e bat., de 1e luit. F. F. W. Engelbert van Bevervoorde, v. h. 7e bat. ; — bij het 16e bat., de 1e luit. P. J. A. van Neer, v. h. 11e bat. ; — bij het 18e bat., de 2e luit. J. C. A. Christen, v. d. garncomp. v. Cheribon; bij het 18e bat., de 1e luit. L. T. H. Cranen, v. h. garnbat. in de 2e mil. afd. op Java; — bij de troepenmacht ter Oostk. v. Sumatra, de 1e luit. G. F. van Mulken, v. h. 10e bat. ; — bij het 2e garnbat. in Atjeh en o., de 1e luits. D. F. G. J. Brunet de Rochebrune, W. C. van den Vrijhoef en D. A. Okhuyzen, v. h. 2e depotbat., het korps pupillen en het 10e bat., de 2e luit. G. J. H. van Onsenoord, v. h. 10e bat. ; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de 2e luits. T. J. Stokhuyzen en A. J. van Geelen, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo en het 10e bat., de 1e luit. H. W. van Wijck, v. h. garnbat. v. Palembang; bij het garnbat. v. Palembang, de sedert tot kap. bev. 1e luit. A. E. Mooijaart, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. v. Banka, de 1e luit. W. J. F. Bouwers en de 2e luit. A. N. A. Pauli, beiden v. h. 2e garnbat. van Atjeh en o.; bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de 1e luit. J. Beets, v. h. garnbat. v. Banka; bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 2e luit. A. C. Dorrenboom, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o., de kap. A. W. H. Perelaer, v. h. 13e bat. ; bij het garnbat. der Mol. eil., de 1e luit. J. W. van Bergen, v. h. 2e garnbat. v. Atjeh en o.; bij het garnbat. van Sumatra's Westk. en o., de kap. J. W. H. Werlemann en de 1e luit. H. G. L. Frackers, v. h. 16e en 17e bat. ; bij de garncomp. van Cheribon, de kap. L. H. de Grijs, v. h. 6e bat. ; bij de garncomp. te Riouw, de 2e luit. J. H. Leedegang, v. h. 2e bat. ; bij het subsistkader te Batavia, de 2e luit. E. C. Houbolt, v. h. 12e bat., de luit.-kol. J. G. Scharp, mil. comm. der Z.- en O.-afd. v. Borneo; bij het subsistkader te Batavia, de 1e luit. J. C. Telders, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het 1e depotbat., de kapt. M. A. J. L. Keulemans en W. J. C. Kalshoven, v. h. 14e bat. en het 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het 2e depotbat., de 2e luit. J. M. R. Lacculle, v. h. 6e bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2e comp., de kap. K. J. A. Pape, v. d. 1e comp.; bij de 4e comp., de kap. F. H. Vervat, v. d. 23e comp.; bij de 14e comp., de kap. S. A. Boas, v. d. 2e comp.; bij de 20e comp., de 1e luit. P. C. van Bockom Maas, v. d. 11e comp.; als comm. der veld- en bergbatterij op Java, de luit.-kol. T. J. A. van Zijll de Jong, comm. der art. in de 2e mil. afd. op Java; als comm. der art. in de 2e mil. afd. op Java, de maj. M. A. Kuytenbrouwer; bij den buskruitmolen te Bodjong, de 1e luit. J. H. Gaade, van de 20e comp.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf, de overpl. als adj. bij het garnbat. v. Banka, van den 1en luit.-adjoint A. J. D. Pool, van den staf der krijgsmacht in Atjeh en o.

Bij het wapen der artillerie, de overpl. van de 2e bij de 14e comp. v. d. kap. S. A. Boas, zijnde hij in verband daarmede overgepl. bij de 23e comp.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie, de kap. bij de mil. verkenn. W. P. A. Reichmann, en in verb. daarm. geplaatst bij het 13e bat.

Vergund,

aan den v. h. leger in Nederland bij dat in Nederl. Indië gedetach. offic. v. gez. 1e kl. C. de Mooy, om na 1 April 1879 terug te keeren.

Verleend,

aan den v. h. leger in Nederl. bij dat in N. Indië gedetach., sedert tot 1en luit. bevord. 2en luit. der inf. J. E. Jurling, op zijn verzoek, wegens ziekte om naar Nederland terug te keeren.

Toegekend.

de pers. titel van referend. bij het Dept. v. O., aan den mil. ambt. 1e kl. J. v. d. Elst.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij den militairen geneeskundigen dienst, de mil. apoth. 1e kl. J. A. R. Erkelens.

Eervol ontslagen.

De 1e luits. der inf. J. C. Kasten en Th. H. A. C. Platte; de kaps. der inf. J. L. Sonnenberg en F. E. Hartmann; de burg. schrijvers 5e kl. J. A. de Sornie; die der 3e kl. R. M. Völl; de onderintend. d. 1e kl. bij de mil. adm. H. W. C. Brederode; onder toek. v. d. tit. rang v. maj., de kap. der inf. D. C. A. Westerberg; de kaps. der inf. B. L. R. de Sturler en G. A. Kal; de locomotief-machinist te Atjeh A. van Harle; de kap. der inf. K. H. Harbord en de onderintend. 2e kl. bij de mil. adm. H. W. J. Valois.

Tweejarig verlof verleend.

aan den maj. der inf. G. P. Eyken; aan de kaps. der inf. F. G. Bodaan, L. H. Meijer en V. H. Götz; aan de kaps.-kw. der mil. adm. G. M. A. Gobée en A. Veldhoedt; aan den 2en luit. der inf. A. J. F. J. van den Bergh; aan den 1en luit. der inf. J. Th. J. van Rijen; aan den dir. v. d. buskruitmolen te Bodjong H. van Berkel; aan den kap. der art. J. C. Sohns; aan den offic. v. gez. L. P. C. Sörensens; aan den maj. der inf. W. J. Thieme.

BIJLAGE V⁽¹⁾,
BENHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,
VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 5.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Maart—25 April 1879.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot kap., de 1e luits. M. de Leeuw en W. F. A. Schoevers, direct. van de garn.-hosp. resp. te Vlissingen en te Maas-tricht.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. 2e kl., de offic. v. gez. 3e kl. F. Daniëls, ged. bij de zeemacht; tot apoth. 3e kl. A. G. van der Land.

Bij het regiment grenadiers en jagers. Tot kap.-kw. 1e kl., de kap.-comm. 2e kl. M. M. Eijssell.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4e reg. tot kap., de 1e luit.-adm. v. kl. en wap. J. J. Keijzer. — Bij het 6e reg. tot adj., de 1e luit. W. Ver-meire; tot 1en luit.-kw., de 2e luit.-kw. T. C. Broeksma, later overgepl. bij het 8e regiment.

Bij den staf der artillerie. Tot onderinsp. der draagb. wap. enz.: de kap. F. H. Usener, van de IIe afd. vestingart. — Bij het 2e reg. veldart. tot adj., de 1e luit. jhr. F. J. A. des Tombe. — Bij de IIIe afd. vestingart. tot kap.-kw. 2e kl., de 1e luit.-kw. J. T. I. de Jong, van het 8e reg. inf. — Bij de torp.-comp. tot 1en luit., de 2e luit. W. L. Brocx.

Overgeplaatst.

Bij het g. h. te Amsterdam, de offic. v. gez. 2e kl. N. van Rijnberk van het 7e en J. P. van den Berg, van het 1e reg. inf. — Bij het 1e reg. inf., de offic. v. gez. 2e kl. W. T. Philipsen, van het 4e reg. inf. — Bij het 4e reg. inf., de

(1) In de Bijlage X van den vorigen jaargang van *De Mil. Spect.* staat: Ontheven: Gewestelijke en plaatselijke staf. Uit zijne betrekking v. chef v. d. staf der troepenmacht in Atjeh en O. de luit.-kol. W. J. J. DOCRENS VAN LEEUWEN. Dit moet zijn: Ontheven: Gewestelijke en plaatselijke staf. Wegens ziekte. Uit zijne betrekking enz.

kap.-kw. F. M. A. Oosterman, van de IIIe afd. vestingart. — Bij het instr.-bat., de 1e luit. T. G. Koppen, van het 7e reg. inf. — Bij het 3e reg. huz., de ritm. J. C. Rijnbende, van het 4e reg., die tevens eervol is onth. v. zijne betr. tot het D. v. O. onder dankb. voor de daarbij bewezen diensten. — Bij het 4e reg. huz., de p. a. 3e kl. C. van Heelsbergen, van het 2e reg. veldart. — Bij het 1e reg. veldart., de p. a. 1e kl. (maj.) C. H. M. Houba, van het 2e reg. huz. — Bij het 2e reg. veldart., de luit.-kol. C. D. H. Schneider, van het 1e reg. veldart. en de p. a. 3e kl. J. L. G. Cayaux, van het 4e reg. huz. — Bij de 1e afd. vestingart., de kap. jhr. T. C. Calkoen, van de VIIIe en bij laatstg. afd., de kap. J. A. Frieswijk, van de 1e afd. vestingart. — Bij het korps pont., de 1e luit. R. A. X. van de Wall, van de IIIe afd. vestingart. — Bij het bat. min. en sapp. (15 Mei a. s.), de 2e luit.-ing. C. A. Cikot, te Willemstad; naar Nijmegen (e. a. ing.), de kap. A. Jentink; van Gorinchem naar Hellevoetsluis, de kap.-ing. R. de Jongh, van de 1e afd. vestingart.; van het bat. min. en sapp. (laatstg. 1 Aug. a. s.); van Breda naar Naarden, de 1e luit.-ing. W. A. H. Weyler; van Utrecht resp. naar Dordrecht en Naarden, de 1e luits.-ing. C. E. J. de Lille Hogerwaard en J. C. Gijsberti Hodenpijl.

Eervol ontheven,

op hun verzoek van de betr. van onderinsp. der draagb. wap., onder dankb. voor de in die betr. bewezen diensten, de kap. P. J. In de Betou, en zulks met gelijktijdige overpl. bij de IIe afd. vestingart.; van zijne detach. bij het leger h. t. l., de kap. J. H. van den Broek, van het O.-I. leger, bij het 6e reg. inf. ingedeeld.

Gedetacheerd.

Bij het kol. werfdepot, de 2e luit. J. A. Fraterman, van het 2e reg. inf. — Bij het leger in O.-I. (5 jaar), de 2e luit. G. Blaauw, van het 1e reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld.

De luit.-kol. H. J. Herbig, van het 1e reg. inf. en de 1e luit. A. W. J. J. bar. van Nagell, van de VIIIe afd. vestingart., beiden op hunne aanvraag en de kap. M. de Leeuw, directeur van het met 1° Mei opgeheven g. h. te Vlissingen.

Eervol ontslagen.

De 1e luit. W. A. v. d. Mandere, van het 8e reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2e luit. E. H. Frankamp, van het korps pontonniers.

Gepensionneerd,

op hunne aanvraag, de gen.-maj. W. de Villeneuve, insp. der art. en de kap. der inf. K. Henry, op nonactiv.

Benoemd voor O.-I.

Tot offic. v. gez. 2e kl., de student (arts) F. G. A. Huber.

Overleden.

Kap. C. van Maanen en de 2e luit. C. H. Ising, van het 6e reg. inf.; de kap.-kw. H. A. J. Kuyper, van het 2e reg. veldart.

Overleden gepens. officieren.

J. Scheltus, luit.-gen., 31 Maart; S. T. A. Hubar, luit.-gen., 15 Jan.; M. W.

G. de Man, kol., 18 Maart; A. E. J. Charlier, luit.-kol., 26 Maart; S. Pijpers, luit.-kol., 20 Febr.; A. Keer, maj., 24 Jan.; M. W. v. Dort, kap., 27 Febr.; D. Koster, kap.-kw., 7 Maart.

Vergunning verleend.

aan 's Konings adj. den kol. H. J. bar. Taets van Amerongen en aan den 1en luit. J. H. D. graaf v. Limburg Stirum, ord.-offic. v. Z. M., tot aannemen en dragen der versierselen resp. van Comm. m. d. Ster en Ridder 2e afd. der orde van den Witten Valk van Saxon-Weimar-Eisenach.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij de militaire administratie. Tot 2en luit.-kw., de gew. offic. v. adm. 3e kl. bij de K. N. Marine F. J. Muller.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot maj., de kaps. W. A. Schmilau en H. Hamakers; tot kap., de 1e luits. N. J. Stadlmaier, J. P. de Veer, J. P. Groenhof, H. G. Kennedy, W. J. N. Bosboom, H. C. P. de Bruyn en H. M. Nepveu, de 1e luits. J. J. ten Siethoff, C. P. J. van Vliet en H. M. Buyskes; tot 1en luit., de 2e luits. jhr. A. E. J. van Grotenhuis van Onstein, B. C. Lamie, J. C. A. Christen en P. J. van Driest; de 2e luits. H. Kuyck, W. F. Luytjes en G. G. P. de Neve.

Geplaatst.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 2e kl. F. W. Stammeshaus.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 10e bat., de kap. F. W. A. bar. v. Dedem v. Driesberg; bij het 18e bat., de 1e luit. H. B. van Rhijn; bij het 16e bat., de 2e luit. T. J. van Dam; als adj. bij het 2e depotbat., de 1e luit. N. ten Broek, van dat korps; bij het 4e depotbat., de kap. C. J. J. H. van Kempen.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2e comp., de 1e luit. F. v. d. Berg; bij de 21e comp., de 1e luit. L. Adriani.

Overgeplaatst.

Bij den generalen staf. De kaps. der inf. J. W. Stemfoort en G. Gortmans.

Bij de militaire administratie. Bij het garn.-kl.-mag. te Willem I, de 1e luit.-kw. P. A. Jung, van de intend. in de 1e mil. afd. op Java; bij den raad v. adm. der art. en cav. te Weltevreden, de 2e luit.-kw. W. J. Zwager, van de 5e afd. v. h. Dept. v. O.; bij de intend. in Atjeh en o., de onderintend. 2e kl. H. J. Maasland, van die der 2e mil. afd. op Java.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst van Palembang, de offic. v. gez. 1e kl. G. Fischer, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst v. Celebes en o., de offic. v. gez. 1e kl. F. S. Pauli en die der 2e kl. F. Arntzenius, v. h. hosp. te Willem I en het garn. te Soerabaia; bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de mil. apoth. 1e kl. H. Rolff, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de mil. apoth. 2e kl. K. Milius, v. h. hosp. te Samarang; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1e kl. J. J. de Wilde, die der 2e kl. J. H. van der Leeuw en

J. Leber en de mil. apoth. 1e kl. C. F. Michielsen, van den geneesk. dienst v. Palembang, van de garn. te Anjer en Onrust en v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o.; bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 1e kl. W. F. Berghuis van Woortman, van den geneesk. dienst v. Celebes en o.; bij het hosp. te Samarang, de mil. apoth. 2e kl. J. A. M. Bressler, v. h. garn. te Soerakarta; bij het garn. te Soerabaia, de offic. v. gez. 2e kl. V. Kobler, v. h. hosp. aldaar; bij het garn. te Soerakarta, de mil. apoth. 2e kl. D. v. Beuningen van Helsdingen, v. h. hosp. te Samarang.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de maj. E. Heck, v. h. 12e bat.; — bij het 2e bat., de 1e luit. J. A. H. Kirchner, v. h. 17e bat.; — bij het 6e bat., de 1e luit. J. T. A. Delhougne en de 2e luit. C. G. T. van Erpers Royaards, v. h. 10e en 13e bat.; — bij het 9e bat., de kap. L. du Bus de Valempré, v. h. 10e bat.; — bij het 10e bat., de kap. J. H. v. d. Veen, v. h. 12e bat.; — bij het 11e bat., de 1e luit. A. F. Balabrega, laatst. adjoint bij den staf der krijgsmacht in Atjeh en o., de 2e luit. A. J. Engelman, v. h. 7e bat.; — bij het 12e bat., de 1e luits. H. M. Mahne en J. W. Hendrix, v. h. 10e bat. en het subsistk. te Batavia, de kap. J. A. de Visch Eijbergen, v. h. 10e bat.; — bij het 13e bat., de 1e luit. J. C. J. le Cocq d'Armandville, v. h. 14e bat.; — bij het 14e bat., de 1e luit. G. Ruempol Hamer, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de 1e luit. A. F. R. de Brauw, v. h. 10e bat.; — bij het 1e garnbat. in Atjeh en o., de kap. G. D. Ebell, v. h. 7e bat., de 1e luit. S. J. Cochius, v. d. garncomp. v. Riouw; bij het 2e garnbat. in Atjeh en o., de 1e luit. C. H. Apol, v. h. garnbat. v. Palembang; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de 1e luit. E. C. Scheffer, v. h. 10e bat., de 2e luit. G. D. van Epen, v. h. 13e bat.; bij het garnbat. in de 2e mil. afd. op Java, de kap. C. J. Meijer, v. h. subsistk. te Batavia; bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 1e luits. J. F. E. Pex en D. P. A. Markestijn, v. h. 7e bat. en het 3e depotbat.; bij het garnbat. v. Palembang, de kap. G. van Bijleveld, v. h. garnbat. in de 2e mil. afd. op Java; bij het garnbat. v. Celebes en o., de 2e luit. J. H. H. Landegent, v. h. 12e bat.; bij het 1e depotbat., de maj. E. P. van der Swaagh en de 1e luit. J. A. P. Grevers, beiden v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het 2e depotbat., de 1e luit. J. T. F. Veeren, v. h. 1e bat.; bij het subsistk. te Soerabaia, de 1e luits. J. L. P. K. Christ en D. W. Binkhorst, v. h. 3e depotbat. en het 2e garnbat. in Atjeh en o.; bij het subsistk. te Batavia, de 2e luit. L. A. Bakhuis, v. h. 11e bat., de kapt. J. J. Hollanders en W. A. Schneider, v. h. 10e bat. en v. d. staf der krijgsmacht in Atjeh en o.; bij het korps pupillen, de 1e luit. J. de Blom, v. h. 2e depotbat., met bep., dat hij à la suite van zijn wapen zal worden gevoerd; bij de troepenmacht ter Oostk. v. Sumatra, de 2e luit. A. E. Kamerman, v. h. 10e bat.; bij de magazijnen v. O. te Soerabaia, de magazijnm. der 2e kl. W. Kampschreur, van die te Kotta Radja, bij die te Kotta Radja, de magazijnm. 3e kl. J. Verfloesen, van die te Soerabaia.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 11e comp., de kap. J. C. Gaillard, v. d. 13e comp.; bij de 13e comp., de kap. J. J. K. de Moulin, v. d. 11e comp.; bij de 14e comp., de kap. B. Lamberts, van de 4e comp.; bij de 23e comp., de 2e luit. P. G. Weuringh, v. d. 9e comp., de kap. L. C. F. Duguies, v. d. 24e comp.; bij de 24e comp., de kap. S. A. de Boas, v. d. 23e comp.

Bij het wapen der genie. Bij het algem. genie-mag. te Batavia, de magazijnm. 3e kl. D. van Assen, thans tijd. bij den staf der genie in Atjeh en o.; tijd. bij den staf der genie in Atjeh en o., de magazijnm. 2e kl. H. F. Ormel, v. h. algem. genie-mag. te Batavia.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het detachement in Atjeh en o., de ritm. P. K. A. R. van Bothnia Andreae, van de esk. te Batavia; bij de esk. te Batavia, de ritm. J. J. Bijleveld, instr. bij de cav. v. h. legioen te Soerakarta; bij de esk. te Salatiga, de 1e luit. W. F. Stoltenhoff, v. h. detach. te Kediri.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij de militaire administratie, de overpl. v. d. 2en luit.-kw. A. M. van Haeften, bij den raad v. adm. der art. en cav. te Weltevreden.

Bij den militairen geneeskundigen dienst, de overpl. v. d. offic. v. gez. 2e kl. dr. C. F. S. Krainz, bij den geneesk. dienst v. Celebes en o., zijnde hij in verb. hiermede overgepl. bij het garn. te Onrust.

Bij het wapen der infanterie, de overpl. van den kap. J. G. H. Schiefelus, bij het subsistk. te Batavia.

In activiteit hersteld.

Bij het wapen der cavalerie, de ritm. F. K. T. van Woelderren.

Ter beschikking gesteld,

van den comm. v. h. leger, de op nonact. gestelde kol. W. G. A. L. van Bennekom.

Eervol ontslagen.

Onder toek. v. d. tit. rang van luit.-kol., de maj. der inf. G. C. R. R. de Graeff, de majs. der inf. W. E. Berkholst en M. T. H. Perelaer; de kaps. der inf. J. van Bennekom en D. F. van der Pant.

Tweejarig verlof verleend,

aan de kaps. der inf. W. P. Stutterheim, W. P. A. Reichmann, H. A. Wijnmalen en W. A. Schneider; aan den 1en luit. der inf. J. M. Sanders; aan de officn. van gez. 2e kl. W. Hamaker en F. N. Kramer.

Overleden.

B. Koster, 2e luit.-kw. (met verlof naar Nederl.), op de reis naar Nederl. aan boord van het stoomschip *Voorwaarts*, den 25en Dec. 1877; G. Sinia, offic. van gez. 2e kl. (met verlof naar Nederl.), als voren aan boord van het schip *Nestor*, den 31en Mei 1877; J. Störk, offic. van gez. 2e kl. te Samarang, den 10en Sept. 1878; F. J. S. van Heumen, 1e luit. der inf., te Fort de Kock, den 20en Sept. 1878; L. K. van Gorkum, 1e luit. der inf., te Kotta-Radja, den 22en Sept. 1878; N. G. Schenk, 2e luit. der inf. (met verlof naar Nederl.), op de reis naar Nederl. aan boord van de *Fransche Mail*, den 16en Juni 1878; E. C. Ontrop, 2e luit. der inf., volgens nadere opgave uit Indië is deze luit. niet den 3en Aug. 1878 te Lambaroe, maar den 3en Aug. 1878 te Panteh Perak aan de gevolgen van voor den vijand bekomen wonden overleden; C. E. J. Schweijs, kap. der inf., te Anak Galoeng, den 2en Oct. 1878; M. Smeets, 1e luit. der inf. (met verlof naar Nederl.), op de reis naar Nederl. aan boord van het schip *Noach III*, den 30en Mei 1878; H. C. van Stappershoef, 1e luit. der inf. (met verlof in Nederl.) te Amsterdam, den 15en Mei 1878; jhr. W. R. Rammelman Elsevier, 1e luit. der inf., te Montasik, den 27en Oct. 1878.

Handwritten text block, likely the beginning of a letter or document.

Handwritten text line, possibly a name or address.

Handwritten text line, possibly a date or location.

Handwritten text line, possibly a salutation.

Handwritten text line, possibly the start of a paragraph.

Handwritten text line, possibly a name.

Handwritten text block, possibly a signature or name.

Handwritten text line, possibly a name.

Handwritten text block, possibly a signature or name.

Handwritten text line, possibly a name.

Large handwritten text block, possibly the main body of a letter or document.

Handwritten text block, possibly a closing or signature.

BIJLAGE VI,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 6.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 April—25 Mei 1879.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den generalen staf. Tot luit.-kol., de maj. F. M. B. Alewijn, adj. van Z. M.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. 1e kl., de offic. v. gez. 2e kl. C. J. Schouten.

Bij het wapen der infanterie. Staf: Tot luit.-kol., de maj. K. P. Kempers, direct. der Norm.-schietsch.; tot direct. der pupillensch., de kap. P. Thijssen, van het 2e reg. Bij het 1e reg., tot luit.-kol., de maj. C. W. Th. von Jeetze, van het reg. gren. en jag. Bij het 2e reg., tot luit.-kol., de maj. N. E. Pereboom, van het korps; tot maj., de kap. W. C. F. van der Plas, van den staf der inf., direct. der pupillensch. Bij het 4e reg., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. M. H. J. M. van Son. Bij het 6e reg., tot comm. van het korps, de luit.-kol. A. M. Sierevelt, van het 2e reg. Bij het 8e reg., tot 1en luit.-kw., de 2e luit.-kw. K. L. Knauf. Bij het 4e reg. huz., tot kap.-kw. 2e kl., de 1e luit.-kw. P. G. Asmus, van het reg. gren. en jagers.

Bij het wapen der artillerie. Staf: Tot insp. v. h. wap., de gen.-maj. K. H. van Diepenbrugge, comm. der bereden art.; tot comm. der bereden art., de kol. F. F. Steenberghe, comm. v. h. reg. rijd. art.; tot adj. van den bevelh. in de 5e mil. afd., de kap. H. H. P. de Wit, van de VIe afd. vestingart.; bij het 1e reg. veldart., tot maj., de kap.-adj. H. M. Steenberghe, van het 2e reg. veldart. Bij de Ie afd. vestingart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. jhr. C. van der Wijck, van de IIe afd. Bij de IIIe afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. P. van Lunteren, van de afd. Bij de VIe afd. vestingart., tot maj., de kap. jhr. W. A. Alting van Geusau, van den staf der art., adj. v. d. bevelh. in de 5e mil. afd. Bij de VIIe afd. vestingart., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. J. Meijer. Bij het reg. rijd. art., tot comm., de luit.-kol. J. J. C. bar. Taets van Amerongen, van het 1e reg. veldart.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de 1e luit.-kw. J. H. Märckelbach, van het 1e en M. H. Kroonenburg, van het 4e reg. inf. Bij het 1e reg. inf., de kap. J. C. J. Wentzel, van het 4e reg. Bij het 4e reg., de kap. B. H. Hilvers, van het 1e reg. Bij het 7e reg. inf., de kap.-kw. W. J. Lefèbre, van het 4e reg. huz. Bij het 2e reg. veldart., de kap. W. van Lelyveld, van de 1e afd. vestingart. en de kap.-kw. J. M. J. van Rijen, van het 7e reg.; naar de g. i. te Naarden, de offic. v. gez. 2e kl. C. G. Bockelman, van het 1e reg. inf.

In activiteit hersteld.

Bij de IIe afd. vestingart. (21 Juni), de 1e luit. M. J. bar. van Boetzelaer.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. A. Kool, van den gen. staf, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zijnde hij tevens, op zijn verzoek, overgepl. bij het wap. der art.; de offic. v. gez. 1e kl. J. H. Neiszen; de kap. jhr. A. F. C. Meijer, van het 1e reg. inf.; J. M. Bichelmeijer, pl. adj. 1e kl. te Maastricht en W. F. A. Schoevers, direct. van het g. h. te Maastricht; alsmede de 1e luit. W. G. Gelinck, van het reg. gren. en jag. en jhr. A. J. Boreel de Mauregnault, van het 4e reg. huz.

Gedetacheerd voor 5 jaar naar O.-I.

De 1e luit. J. F. C. Pool, van de Ve afd. vestingart. en de 2e luit. E. F. W. C. Westerbaan Schmidt, van het 6e en J. Stroeve, van het 1e reg. inf.

Gepensionneerd,

de gen.-maj. W. A. A. B. van Toll, pl. comm. 1e kl. en waarn. gouv. d. Residentie; de kol. W. Roloff, van het 6e reg. inf. en H. A. A. v. Rijssen, van de IIe afd. vestingart.; de maj. H. W. A. Oltkamp, van de VIe en B. de Jong, van de IIe afd. vestingart.; de kap. A. G. H. v. d. Poel, van het 4e reg. inf. en J. La Grappe Dominicus, van het wap. der art. op n. a.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 1e luit. J. G. A. Ingenhuijff, van het 4e reg. inf. en de 2e luit. J. A. Bachofner, van de IIIe afd. vestingart.

Benoemd voor O.-I.

Tot offic. v. gez. 2e kl., de student (arts) A. Faassen.

Overleden.

De 2e luit. der inf. J. B. Scheek, op n. a. en J. Retgers, van het 4e reg. inf.

Overleden gepens. officieren.

J. H. Schuak, gen.-maj., 29 April 1879; H. H. Guerin, kol., 27 Dec. 1878; jhr. P. J. A. de Buvry de Mauregnault, maj., 23 Nov. 1878; M. J. A. van Neck, maj., 5 April 1879; J. F. R. Brousson, kap., 15 Maart 1879.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij de militaire administratie. Tot 2en luit.-kw. bij de mil. adm., de gew. offic. v. adm. 3e kl. bij de K. N. Marine J. de Visser.

Bevorderd.

Tot luit.-kol., de majs. C. G. H. F. van Schendel en J. J. W. E. Verstege.

Bij het wapen der infanterie. Tot maj., de kaps. G. A. H. van Steenvelt, R. P. Bowles, J. A. Vetter, de kap. M. A. du Croo; tot kap., de 1e luits. W. E. Willink Ketjen en D. W. Nijenhuis; tot maj., de kaps. P. van Drimmelen en J. Arnoldy; tot 1en luit., de 2e luits. F. Nauta, J. P. Meijer en J. Borman de Munck.

Bij de militaire administratie. Tot onderintend. 1e kl. L. H. F. Smith.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Tot dir. offic. v. gez. 1e kl., de dir. offic. v. gez. 2e kl. dr. J. J. W. E. v. Riemsdijk en M. W. J. den Berger; tot die der 2e kl., de offic. v. gez. 1e kl. J. A. Einthoven; tot kol., chef over den geneesk. dienst, de dirig. offic. v. gez. 1e kl. D. J. de Leeuw.

Bij het wapen der artillerie. Tot magazijnm. 2e kl., de magazijnm. 3e kl. J. Vervloesen.

Bij het wapen der genie. Tot kol., de luit.-kol. A. J. H. van Kappen; tot maj., de kap. W. A. C. de Bloeme.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Als onderintend. 2e kl. bij de intend. in de 1e mil. afd. op Java, de kap.-kw. M. Willemstijn en bij de intend. in Atjeh en o., de 1e luit.-kw. M. P. J. G. Brouwer.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de mil. apoth. 3e kl. H. B. Cayaux, de offic. v. gez. 2e kl. J. Godefroy; bij het hosp. te Padang, de mil. apoth. 3e kl. H. Duursma; bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. A. J. Helfrich; bij dat te Soerabaia, de offic. v. gez. 2e kl. A. A. Grondhout; bij dat te Willem I, de mil. apoth. 3e kl. J. Douwes; bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. P. J. Hijmans van Anrooy; bij dien van de Z.- en O.-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2e kl. H. Hartmann.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 10e bat., de 2e luits. R. A. Jackson en F. H. Donner; bij het 17e bat., de 2e luits. P. J. T. A. Battaerd, C. van der Schroeff en H. A. de Vos; bij het 18e bat., de kap. J. Sterk; bij het garn.-bat. v. Banka, de 2e luits. W. de Beijer en H. A. du Croo.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 2e afd., de kap. J. A. Vink, v. h. subsistk. te Batavia; bij de 3e afd., als adjunct, de 1e luit. F. W. H. Tydeman, van de 1e comp.; bij de 4e afd., de 1e luits. H. W. Scheuer en J. Groothoff, van de werken der genie in de 1e mil. afd. op Java en van het korps mineurs en sappeurs.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf. Als adj. v. d. comm. der 3e mil. afd. op Java, de 1e luit. K. A. Begemann, v. h. subsistk. te Batavia; als sous-chef van den staf in Atjeh en o., de kap. J. H. Kievits, v. h. 6e bat., met bep. dat beiden bij hun wapen zal worden gevoerd à la suite.

Bij de militaire administratie. Bij het garn.-kl.-mag. te Meester Cornelis, de 2e luit.-kw. J. P. M. Kluppell, van de intend. in de 1e mil. afd. op Java; bij den r. v. adm. v. h. 13e bat. inf., de 2e luit.-kw. A. M. v. Haeften, van

de intend. in Atjeh en o., bij dien van het 18e bat. inf., de 1e luit.-kw. J. P. van der Schaft, v. h. garn. te Tjilatjap; bij de intend. in Atjeh en o., de 2e luit.-kw. A. van de Geer, v. d. r. v. adm. v. h. 13e bat. inf., de kap.-kw. S. van Vuuren; bij de intend. in de 1e mil. afd. op Java, de 1e luit.-kw. J. J. Kluyskens, v. d. r. v. adm. v. h. subsistk. te Samarang, de onderintend. 2e kl. A. A. Rip, van die in de 3e mil. afd. op Java; bij die in de 3e mil. afd., de onderintend. 2e kl. W. L. H. W. Rooby, van die in de 1e mil. afd. of Java; bij het hosp. te Weltevreden, de 2e luit.-kw. E. J. van de Wiel, van dat te Macassar; bij dat te Soerabaia, de 2e luit.-kw. E. J. v. d. Wiel; bij het garn.-kl.-mag. te Weltevreden, de 2e luit.-kw. J. E. de Visser, van den raad van adm. v. h. 18e bat. inf.; bij den r. v. adm. v. h. garn. te Tjilatjap, de 1e luit.-kw. D. J. Caminha, v. h. garn.-kl.-mag. te Weltevreden; bij dien van het subsistk. te Samarang, de 2e luit.-kw. G. de Voogt, van de intend. in de 2e mil. afd. op Java.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de dir. offic. v. gez. 2e kl. A. Cochius en de mil. apoth. 1e kl. H. Rolff, v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o. en het hosp. te Padang; bij het hosp. te Padang, de mil. apoth. 1e kl. J. L. Warnas, v. d. geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. J. Timmermans en die der 1e kl. S. Hartog, van dat te Willem I en de mil. apoth. 3e kl. H. W. J. Cowan; bij het garn. te Benkoelen, de offic. v. gez. 2e kl. dr. C. F. S. Krainz; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de mil. apoth. 2e kl. E. Verschoof; bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 2e kl. J. Leber, van dat te Weltevreden; bij den geneesk. dienst v. Palembang, de offic. v. gez. 2e kl. J. A. B. Masthoff, van het garn. te Gombong; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. P. C. O. R. Waschke, van dien te Palembang.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de 1e luit.-adj. W. F. Kroesen en de 2e luit. H. C. Stufkens, v. h. 2e bat. en het 3e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 3e bat., de 1e luit. C. F. H. Campen, v. h. 4e bat.; — bij het 4e bat., de kap. G. Lamers, v. h. 12e bat.; — bij het 6e bat., de kap. P. H. J. Oosthout, v. h. 10e bat., de kap. J. P. Groenhof, v. h. 15e bat., de kap. H. M. Nepveu, v. h. subsistk. te Batavia; — bij het 7e bat., de maj. H. Hamakers en de kap. A. van der Straate, v. h. 1e depotbat. en het 1e garnbat. in Atjeh en o., de kap. W. Tengbergen en G. M. Burgerhoudt, v. h. 11e bat. en van het 1e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 10e bat., de 2e luit. A. E. C. V. H. Veerman, v. h. subsistk. te Batavia, de 1e luit. W. J. F. van Bommel v. Vloten, v. d. garncomp. v. Benkoelen, de kap. P. J. Miltenburg, v. h. 18e bat.; — bij het 11e bat., de kap. D. Schäfer, sous-chef van den staf in Atjeh en o.; — bij het 12e bat., de maj. W. H. van de Pol, v. h. 1e depotbat., de 1e luit. C. M. E. R. C. van Bose, v. h. 10e bat., de 1e luit. J. Britt, v. h. subsistk. te Samarang; — bij het 13e bat., de kap. H. C. P. de Bruyn, laatstel. 1e luit.-adj. van den comm. der 3e mil. afd. op Java, de 1e luit. P. J. G. Le Comte en de 2e luit. F. J. R. v. Ernst, v. h. 3e en 11e bat.; — bij het 14e bat., de 2e luit. A. J. L. le Maitre, v. h. 10e bat., de maj. G. L. van Doornum, v. h. 1e bat., de 1e luit. K. W. Steinmetz, v. h. 10e bat.; — bij het 15e bat., de kap. F. N. la Force, v. h. 10e bat., de 2e luit. G. H. Berenschot, v. h. 18e bat.; — bij het 16e bat., de 1e luit. J. G. Hilbrink, v. h. garnbat. van Sumatra's Westk. en o.; — bij het 17e bat., de 1e luits. E. K. H. A. Hamming en J. E. Tulleken, beiden v. h. 16e bat.; — bij het 18e bat., de kap. W. J. Haack v. d. Goes, v. h. 6e bat., de 2e luit. H. O. Holwerda, v. h. garnbat. der mil. afd. op Java, de kap. J. H. van der Veen, v. h. 10e bat.; — bij het 1e garnbat. in Atjeh en o., de 2e luit. J. Borman de Munck, v. h. 3e depotbat., de 1e luit. J. F. F. v. Bloemen Waanders en de 2e luit. J. Zijlstra, v. h. 10e en 18e bat., de 1e luits. D. F. Huijjer, W. bar. v. Heeckeren v. Molecaten en F. W. Kuhn, de 2 eerstgen. v. h. 10e bat. en laatstgen. v. h. subsistk. te Soerabaia, de 2e luit. A. A. T. H. Gijsen, v. h. subsistk. te Padang; bij het garnbat. in de 2e mil. afd. op Java, de 2e luit. A. M. Wouters, v. h. subsistk. te Batavia; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de 1e luit. J. B. Hiltormann en de 2e luit. A. A. Schutter, beiden v. h.

garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de kap. J. F. Sachse, v. h. 18e bat., de kap. G. H. R. Halewijn en de 1e luit.-adj. H. L. Vorstenbos, v. h. 2e depotbat. en het 1e bat., de 2e luit. F. W. van Wijk, v. h. 17e bat.; bij het garnbat. van Celebes en o., de 1e luit. C. J. Pufkus, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1e luits. F. W. A. H. Scheurer en A. J. Tengbergen, resp. v. h. 17e bat. en het 1e garnbat. in Atjeh en o., de luit.-kol. J. H. E. Godin, v. h. 2e bat., de kap. P. Carli, v. h. 9e bat.; bij het garnbat. v. Palembang, de 2e luit. F. C. Hering, v. h. subsistk. te Batavia, de 1e luits. L. v. d. Heijden en J. C. Telders, v. h. 3e depotbat. en het subsistk. te Batavia; bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 2e luit. J. H. K. Steinmetz, v. h. 13e bat.; bij het 1e depotbat., de 2e luit. jhr. G. J. W. C. H. Graafland, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o.; bij het 2e depotbat., de 1e luit. A. F. A. Schultze, v. h. korps pupillen, de kap. J. H. v. Rijn, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o., de 1e luit. J. H. Derks, v. h. subsistk. te Soerabaia; bij het 3e depotbat., de maj. J. A. Vetter, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het 4e depotbat., de 1e luit. K. C. H. Sadée, v. h. garnbat. van Sumatra's Westk. en o., de kap. J. M. Juda, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.; bij het subsistk. te Batavia, de kaps. J. P. de Veer en H. M. Nepveu, eerstgen. v. h. garnbat. v. Palembang en laatstgen. tijd. adj. v. Z. Exc. den G.-G., de kap. J. J. ten Siethoff, laatst 1e luit.-adj. bij het topogr. bureau, de kap. A. C. Steenhoven, v. h. garnbat. v. Palembang en de 1e luit. A. J. Visser, van het garnbat. der Mol. eil., de 1e luit. J. J. K. Enthoven, v. h. 1e bat.; bij het korps pupillen, de 1e luit. A. E. N. B. Otken, v. h. 1e depotbat., met bep. dat hij bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite; bij het strafdetach. te Ngawi, de 1e luit. K. J. Thomas, v. h. 1e bat.; bij den topographischen dienst, als chef bij de 4e verkenningsbrigade, de kap. A. Voorshuijs van Elk, van de opname in de resid. van Sumatra's Oostk.; bij de opname in de resid. v. Sumatra's Oostk., de 1e luit.-opn. H. Krull, van de 1e brig.; als adj. v. d. comm. der troepenm. t. Oostk. v. Sumatra, de 1e luit. J. Broos, v. h. 10e bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 7e comp., de 1e luit. A. L. v. Hoogstraten, van de 9e comp.; bij de 9e comp., de 1e luit. J. P. de Graaff, van de 14e comp.; bij de 17e comp., de 1e luit. D. G. van Gorkum, v. d. 2e comp.; bij de 20e comp., de kap. J. A. Broese van Groenou, v. d. 3e comp.; bij de 21e comp., de kap. D. J. Derks, van de 17e comp.

Bij het wapen der genie. Bij de staf v. h. wapen in de 1e mil. afd. van Java, de 1e luit. F. R. de Vries Hofman, van dien te Tjilatjap; bij den staf v. h. wapen te Tjilatjap, de 2e luit. M. C. van Rouveroy van Nieuwaal, v. h. korps mineurs en sapp. te Willem I; bij de werken in Atjeh en o., de kap. A. M. Pfeiffer, van die te Willem I.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de esk. te Salatiga, de 1e luit. A. M. Margadant, v. h. detach. te Samarang; bij het detach. te Samarang, de 2e luit. A. von Wolfskeel Reichenberg, v. d. esk. te Salatiga; bij het detach. te Makassar, de 1e luit. O. F. W. J. F. von Lindenfels, van de esk. te Salatiga; als onderdir. bij de paardenstoeterij te Malassar, de 1e luit. J. A. Brass, v. h. detach. te Makassar.

Ingetrokken.

Bij het wapen der infanterie, de overpl. bij het 18e bat. v. d. kap. W. J. Haack v. d. Goes, zijnde hij in verb. daarm. overgepl. bij het garnbat. v. Palembang.

Eervol ontslagen.

De kol., chef v. h. wapen der genie J. P. Ermøling; de luit.-kol. der inf. F. T. Engel; de maj. der inf. W. G. L. Kretschmer; de 2e luit. der inf. H. G. Bartelds; de onderintend. 2e kl. J. Maurer, die der 1e kl. J. C. Stravers en de dir. offic. v. gez. 1e kl. P. G. Neeb; de mil. apoth. 3e kl. F. H. Eijzman; de

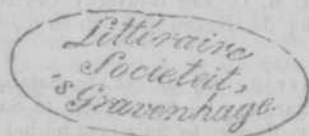
kol., chef over den geneesk. dienst B. E. J. H. Becking; de burg. schrijver der 3e kl. W. van Ommen en die der 5e kl. bij de mil. adm. H. L. J. Krüjgsman.

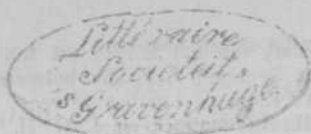
Vergund,

aan den van het leger in Nederland bij dat in Nederlandsch Indië gedetacheerde 1en luit. der inf. J. de Blom en de 2e luit. der inf. H. F. Barkhuysen, wegens ziekte, naar Nederl. terug te keeren.

Tweejarig verlof verleend,

aan de kaps. der inf. jhr. J. J. Sandberg, L. J. Popelier, E. M. A. A. K. Frackers; aan de 1e luits. der inf. P. M. Dusser de Barenne, J. A. Kalshoven; aan den kap. der art. K. A. M. van Meurs; aan den offic. v. gez. 1e kl. A. de Graag; aan den mil. ambt. 2e kl. C. Jacobs.

BIJLAGE VII,
BENOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,
VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 7.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Mei—25 Juni 1879.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den generalen staf. Tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. jhr. H. Laman Trip; tot kap. 2e kl., de 1e luit. W. F. Rappard, van het 2e reg. veldart.

Bij de militaire administratie. Tot magazijnm. bij het centraalmagaz. te Delft, de kap. op n.a. M. de Leeuw.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. 1e kl., de offic. v. gez. 2e kl. N. van Rijnberk.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1en luit., de 2e luits. J. H. Leedegang en J. Vos, ged. in O.-I. Bij den staf der inf., tot luit.-kol., de maj. K. P. Kempers, dir. der Norm.-schietsch.; tot dir. der pup.-school, de kap. P. Thijssen, van het 2e reg. inf.; tot kap. 2e kl., de 1e luits. L. de Vlaming en M. H. J. Plantenga, werkz. bij de K. M. Ac.

Bij het regiment grenadiers en jagers. Tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. bar. Taets v. Amerongen; tot adj., de 1e luit. G. W. de Ronde.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e reg., tot luit.-kol., de maj. C. W. T. von Jeetze, van het reg. gren. en jag. en tot 1en luit., de 2e luit. P. H. T. Lucassen. Bij het 2e reg., tot luit.-kol., de maj. N. E. Pereboom, van het korps; tot maj., de kap. W. C. F. van der Plas, van den staf der inf., dir. der pup.-school; tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. P. F. de Kok, van het korps; tot adj., de 1e luit. N. E. Smeets. Bij het 3e reg., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. H. van Dijk; tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. N. Bergman, van het 6e reg. Bij het 4e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. G. J. Noij, van het korps; tot adj., de 1e luit. A. Evenwel; tot 1en luit., de 2e luits. T. Rutgers van der Loeff, van het reg., ged. bij het kol. werfld. en L. T. C. J. Rieber. Bij het 5e reg., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. A. E. L. Wellan. Bij het 6e reg., tot comm., de luit.-kol. A. M. Sierevelt, van het 2e reg.; tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. L. H.

Huigens en de 1e luit. J. van Voorthuijsen, van het korps; tot 1en luit., de 2e luits. B. A. van Helden Tucker, van het 5e reg., J. F. Oberholzer en W. J. C. van Ingen, van het korps en J. A. W. Luppés, van het 1e reg., ged. hij het kol. werfd.; tot adj., de 1e luits. C. H. Hummelinck en J. G. H. Hardenberg. Bij het 7e reg., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. C. J. B. Sprengers en tot 1en luit., de 2e luit. J. H. P. de Lille Hogerwaard, van het korps. Bij het 8e reg., tot maj., de kap. jhr. A. W. Storm van 's Gravesande; tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. G. J. A. Verstegen, van het reg. gren. en jag. en tot 1en luit., de 2e luit. jhr. A. H. M. M. van Pabst van Bingerden, van het korps.

Bij het instructie-bataillon. Tot 1en luit., de 2e luit. G. W. Mossel, van het korps.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1e reg. huz., tot ritm. 2e kl., de 1e luit. H. W. J. E. baron Taets van Amerongen, van het 4e reg.

Bij het wapen der artillerie. Staf: Tot onderdir. der art., stapel- en constr.-mag., de maj. P. A. H. G. Thesingh, van de VIe afd. vestingart.; tot kap., de 1e luit. A. A. Reijns, magazijnm. te Gorinchem en tot 1en luit., de 2e luit. F. H. Hom, magazijnm. te Wierickerschans. Bij het 1e reg. veldart., tot maj., de kap. F. Knoote, van het 2e reg. veldart.; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. jhr. W. P. Barnaart. Bij het 2e reg. veldart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. C. de Wit, van het reg. rijd. art.; tot 1en luit., de 2e luit. jhr. L. A. P. Six en tot adj., de kap. J. J. Sluiter, beiden van het korps. Bij de Ie afd. vestingart., tot luit.-kol., de maj. C. E. A. Vigelius, van den staf der art., onderdir. der art., stapel- en constr.-mag.; tot 1en luit., de 2e luit. C. J. Greven, van het 1e reg. veldart. Bij de IIe afd. vestingart., tot kol. en comm. van de afd., de luit.-kol. W. C. van Haeften, van de Ie afd.; tot maj., de kap. H. W. van Marle, van de VIIe afd.; tot kap. 2e kl., de 1e luit. J. W. K. Verweij, van het 1e reg. veldart. Bij de IIIe afd. vestingart., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. W. C. T. Kuyper. Bij de VIe afd. vestingart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. P. van der Meer, van de Ve afd.; tot 1en luit., de 2e luit. J. M. Brants, van het 1e reg. veldart. Bij de VIIIe afd. vestingart., tot luit.-kol., comm., de maj. R. C. van Onselen, bel. met het bevel. Bij het reg. rijd. art., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. jhr. A. D. J. Calkoen.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de maj. C. F. Pabst, van het 8e reg. inf. Bij het 1e reg. inf., de 1e luit. G. Feenstra, van het 8e reg. Bij het 8e reg. inf., de 2e luits. D. L. Jonquiere, van het 1e en O. Mees, van het 3e reg. Bij de Ve afd. vestingart., de 1e luit. J. A. K. van Hasselt, van de VIe afd. Bij de VIIIe afd. vestingart., de kap. P. J. In de Betou, van de IIe afd.

Gedetacheerd.

Bij het kol. werfd., de 2e luit. jhr. D. Barchman Wuytiers, van het 1e en J. H. van der Burg, van het 6e reg. inf.

In actieven dienst hersteld,

de kap. der genie P. A. T. Havelaar (gepl. te Amsterdam.)

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

De offic. v. gez. 1e kl. C. de Mooy en de 1e luit. J. E. Jurling, geplaatst resp. bij het 7e en 1e reg. inf.

Gedetacheerd bij het leger h. t. l.,

(4e reg. huz.), de 1e luit. G. C. W. van der Schoot, van het wapen der cav. in O.-I.

—

Gedetacheerd bij het leger in O.-I.

de 1e luit. J. M. K. Bisdorn, van de IVe afd. vestingart.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. der genie G. F. G. A. van Kempen en de kap. E. Adema, van de IIe afd. vestingart., alsmede de 1e luit. N. J. Tolk, van het 5e reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2e luits. G. A. Gennet, bij dat leger gedet. en L. J. Ludolph, van de VIe afd. vestingart.

Gepensionneerd,

de kap. jhr. A. W. van Reigersberg Versluys, van het reg. gren. en jag.; de ritm. jhr. H. Engelen van Pijlsweert, van het 1e en H. J. P. Schrassert Bert, van het 3e reg. huz.; de offic. v. gez. 1e kl. J. van Dorsten en de 1e luit. jhr. O. H. Trip, van het reg. gren. en jag.

Overleden.

De apoth. 1e kl. D. T. Groenewoud.

Overleden gepens. officieren.

Jhr. E. J. J. A. A. Wentholt, luit.-kol., 22 April 1879; W. R. van der Meer, kap., 7 Mei 1879.

—

Vergunning verleend,

tot het aannemen en dragen der versierselen, resp. van Ridder 2e en van Ridder 3e kl. der Pruisische Kroonorde, aan den luit.-kol. J. Roosmale Nepveu, adj. en aan den 1en luit. G. J. A. A. bar. van Heemstra, ord.-offic. van Z. M.

—

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot comm. der 2e mil. afd. op Java, de gen.-maj. J. W. Auffinorth; tot mil. comm. van Sumatra's Westk. en o., de kol. W. G. A. L. van Bennekom.

Geplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het subsistk. te Batavia, de 1e luit. J. Speenhoff.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. P. H. Lammers; bij den geneesk. dienst van Banka, de offic. v. gez. 2e kl. L. Weiss.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 4e afd., de luit.-kol. J. P. van der Eb, e. a. genie-offic. in de 2e mil. afd. op Java; als offic.-opn. bij den topogr. dienst, de 1e luit. B. G. L. Bouricius, v. h. subsistk. te Batavia.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf. Als mil. comm. der Padangsche bovenl., de luit.-kol. F. W. Meijer, v. h. 18e bat.

Bij de militaire administratie. Als adm. v. h. afd.-kl.-mag. te Samarang, de kap.-kw. W. O. van der Sluys Veer, van de intend. in Atjeh en o.; van dat te Soerabaia, de 1e luit.-kw. L. Nauta, v. h. garn.-kl.-mag. aldaar; de 2e luit.-kw. E. J. van de Wiel, v. h. hosp. aldaar; bij de intend. in Atjeh en o., de kap.-kw. H. F. B. Logeman, de 1e luits.-kw. A. A. C. Harting en W. D. J. Bezemer, de 2e luit.-kw. W. J. Zwager, v. h. afd.-kl.-mag. te Soerabaia, van de intend. v. Sumatra's Westk. en o., v. d. raad v. adm. te Padang Pandjang en v. d. r. v. adm. der art. en cav. te Batavia; bij het hosp. te Samarang, de 1e luit.-kw. J. P. Arimont, v. d. r. v. adm. v. h. 7e bat. inf.; bij den raad v. adm. v. h. 7e bat. inf., de 2e luit.-kw. J. de Visser, v. h. hosp. te Samarang; bij dien van het 17e bat., de 2e luit.-kw. B. D. Bosscher, v. h. hosp. te Padang; bij dien v. h. subsistk. te Padang, de 1e luit.-kw. A. L. Dijkman, van de intend. in Atjeh en o.; bij dien te Padang Pandjang, de 1e luit.-kw. S. Hissink, van dien v. h. 17e bat. inf.; bij dien der art. en cav. te Batavia, de 2e luit.-kw. H. P. M. van Altena, van de intend. in Atjeh en o.; bij de intend. van Sumatra's Westk. en o., de 2e luit.-kw. J. A. 't Hooft, v. d. r. v. adm. v. h. subsistk. te Padang.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Willem I, de dirig. offic. v. gez. 2e kl. J. A. Einthoven, van het reconvalesc.-gesticht te Malang; bij het hosp. te Soerabaia, de mil. apoth. 2e kl. T. Risselada, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het reconvalesc.-gesticht te Malang, de offic. v. gez. 1e kl. L. C. A. Rombach, v. h. hosp. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst van Celebes en o., de dirig. offic. v. gez. 2e kl. P. W. A. Beijen, v. h. hosp. te Willem I; bij dien van Palembang, de offic. v. gez. 2e kl. C. M. Christensen, van dien dienst van Banka; bij den geneesk. dienst in de 3e mil. afd. op Java, de dirig. offic. v. gez. 1e kl. M. W. J. den Berger, van dien dienst van Celebes en o.; bij dien van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. der 2e kl. J. Schulein, van dien dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Onrust, de offic. v. gez. 2e kl. M. J. B. Walser, v. h. hosp. te Weltevreden; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. M. Albricht, van dien dienst van Palembang.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de luit.-kol. J. H. Romswinkel en de maj. C. C. Prager, van het 2e depotbat. en het strafdetach. te Ngawie; — bij het 2e bat., de 1e luit. P. Hoogesteger, v. h. 10e bat.; — bij het 9e bat., de 1e luit. R. H. van Schaik, van de troepenmacht ter Oostk. van Sumatra; — bij het 14e bat., de kap. D. W. Neijenhuis, v. h. 1e depotbat.; — bij het 18e bat., de maj. P. W. H. du Pon, v. h. 4e bat.; — bij de garncomp. v. Benkoelen, de 1e luit. M. C. de Vos, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. v. Banka, de kap. A. J. van Ginkel, v. h. 3e bat.; bij dat van Palembang, de 2e luit. K. van Erpecum, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o.; bij dat van Celebes en o., de 2e luit. B. P. Engelbert van Bevervoorde, v. h. 1e garnbat. van Atjeh en o.; bij dat van Sumatra's Westk. en o., de 1e luit. H. Zintel, v. h. 17e bat.; bij het 2e garnbat. in Atjeh en o., de kap. S. P. Oudkerk Pool, v. h. 7e bat.; bij het subsistkader te Batavia, de maj. J. Arnoldy en de kap. M. Tiernego, v. h. strafdetach. te Klatten en het garnbat. v. Banka; bij het strafdetach. te Ngawie, de maj. E. Heck, v. h. 1e bat.; bij het 1e depotbat., de 2e luit. W. E. van Keeken, v. h. 3e garn.-bat. in Atjeh en o.; bij het 2e depotbat., de maj. J. C. Dockheer en de 1e luit. E. K. H. A. Hamming, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o. en het 17e bat.; bij het 3e depotbat., de 1e luits. L. Lange en W. C. Hoogkamer, v. h. 14e en 12e bat.; bij het strafdetach. te Klatten, de kap. C. A. E. Neeb, v. h. 1e bat.

Bij het wapen der genie. Als eerstaanw. genie-offic. van Sumatra's Westk. en o., de maj. E. B. Kielstra, thans e. a. genie-offic. in de 1e mil. afd. op Java; als e. a. genie-offic. in de 2e mil. afd. op Java, de maj. W. J. Leers, v. h. korps min. en sapp.; bij het korps min. en sapp. in Atjeh en o., de kap. P. van der Blijk, van dat korps te Willem I; bij dat te Willem I, de kap. P. J. Seibert, van dat in Atjeh en o.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Batavia, de 2e luit.
J. W. A. Fichler, van die te Salatiga.

Ingetrokken.

Bij het wapen der genie, de overpl. als e. a. genie-offic. van Sumatra's
Westk. en o. van den maj. J. C. Dozy, zijnde hij in verb. daarm. overgepl. als
e. a. genie-offic. in de 1e mil. afd. op Java.

In activiteit hersteld.

De dir. offic. v. gez. 2e kl. E. P. Tombrink.

Eervol ontslagen.

De burg. schrijver 5e kl. bij de mil. adm. A. C. Ph. Vogelsang.

Tweejarig verlof verleend,

aan den kap. der art. D. J. Derks; aan den mil. apoth. 2e kl. M. Henstedt.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY

RESEARCH REPORT NO. 100
BY J. H. SCHUBERT AND J. R. HANSEN

DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS
1955

RESEARCH REPORT NO. 100
BY J. H. SCHUBERT AND J. R. HANSEN

DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS
1955

RESEARCH REPORT NO. 100
BY J. H. SCHUBERT AND J. R. HANSEN

DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS
1955

RESEARCH REPORT NO. 100
BY J. H. SCHUBERT AND J. R. HANSEN

DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS
1955

RESEARCH REPORT NO. 100
BY J. H. SCHUBERT AND J. R. HANSEN

DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS
1955

RESEARCH REPORT NO. 100
BY J. H. SCHUBERT AND J. R. HANSEN

DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS
1955

RESEARCH REPORT NO. 100
BY J. H. SCHUBERT AND J. R. HANSEN

DEPARTMENT OF CHEMISTRY
UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILLINOIS
1955

BIJLAGE VIII,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 8.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Juni—25 Juli 1879.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij het personeel der militaire administratie. Tot kap.-kw. bij het 1e reg. veldart., de 1e luit.-kw. J. H. H. Vogel, van het 7e reg. inf.; tot 1en luit.-kw., de 2e luit.-kw. D. G. M. de Vries, van het 8e reg. inf.; tot dir. van het mag. v. kl. enz. te Woerden, de kap. J. A. Biörn, dir. van het garn.-hosp. te Breda; tot kap., de 1e luits. adm. v. kl. en wap. J. van Aalst, van het 2e reg. inf. en J. Bogaerts, van de K. M. Ac.; tot dir. van het garn.-hosp. te Breda, de kap. W. F. A. Schoevers, op n.a.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot apoth. 1e kl., de apoth. 2e kl. A. C. P. Vogelsang.

Bij het wapen der infanterie. Staf: tot luit.-gen., de gen.-maj. N. van Willes, insp. v. h. wap. Bij het 1e reg., tot 2en luit., de cadet W. H. van Terwisga. Bij het 4e reg., tot 2en luit., de cadets J. H. Huisken, E. van Harrevelt en P. M. van der Mandere. Bij het 7e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luit. B. J. Duijcker, van het reg. gren. en jag. Bij het 8e reg., tot 2en luit., de cadet J. C. C. Nijland.

Bij het wapen der artillerie. Staf: tot gen.-maj., de kol. J. H. Frankamp, comm. der vestingart.; tot 2en luit.-magazijnm. 3e kl. te Delft, de serg. F. Hotz, van de VIIIe afl. vestingart. Bij het 1e reg. veldart., tot maj., de kap. C. L. Doorman, van het korps; tot instr., de kap. J. G. U. Schoch. Bij het 2e reg. veldart., tot 1en luit. C. Suermondt, van het korps. Bij de Ie afl. vestingart., tot 2en luit., de cadet E. J. de Bock. Bij de IIe afl. vestingart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. P. C. de Wilde, werzk. bij de K. M. Ac., bij welke inr. hij later is teruggepl. met gelijktijdige overpl. bij den staf der art., tot 2en luit., de cadet W. A. P. F. L. de Kock. Bij de IIIe afl. vestingart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. H. van Geldorp, van de VIIe afl.; tot 2en luit., de cadet D. H. Peletier. Bij de IVe afl. vestingart., tot adj., de 1e luit. P. van Lunteren,

van de IIIe afd. Bij de Ve afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. J. van Kuijk, thans tijd. leeraar bij den cursus der art.; tot 2en luit., de cadet C. Houtman. Bij de VIe afd. vestingart., tot 2en luit., de cadets M. J. A. Masthoff en W. C. Wolterbeek. Bij de VIIe afd. vestingart., tot 2en luit., de cadet J. W. P. van Hoogstraten. Bij de VIIIe afd. vestingart., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. A. Frieswijk; tot 1e luit. v. h. mat., de 1e luit. J. J. A. F. Kannemans, van de Ve afd.; tot 2en luit., de cadet O. L. G. F. Aberson. Bij het reg. rijd. art., tot 1en luit., de 2e luit. E. C. Boogaert.

Bij het korps ing., min. en sapp. Tot 2en luit., de cadets A. Vogelenzang, J. M. v. Hoogstraten, A. W. Bos, B. W. Bolomey en H. E. Heidenrijk.

Overgeplaatst.

Naar Delft, de maj. J. W. Muller, dir. van 's Rijks mag. van kleeding enz. te Woerden. Bij den staf der inf. (K. M. Ac.), 1 Sept. a. s., de 1e luit. J. B. van Florenstein, van het 6e reg. Bij het reg. gren. en jag., de kap. A. J. F. Rochell, van het 7e reg. inf. en de 1e luit. R. baron van Heeckeren van Molecaten, van den gr. staf, ord.-offic. v. Z. M., met bep. dat laatstg. gedet. blijft bij 's Konings Milit. Huis. Bij het 2e reg. inf., de 1e luit. J. Rikkers, van het 1e reg. Bij het 8e reg. inf., de 2e luit. A. L. Klerk de Reus, van het 4e reg. Bij het 1e reg. veldart., de kap. J. G. van Gennep, van de IIIe en de 1e luits. P. G. L. bar. Quarles de Quarles, van de Ie, D. H. van der Poel, van de VIe en H. bar. van Hogendorp, van de VIIIe afd. vestingart. (beiden laatstg. 1 Nov. a. s.) Bij het 2e reg. veldart., de 1e luits. J. M. Brants, van de VIe en C. J. Greven, van de Ie afd. vestingart., en met 1 Nov. a. s., de 1e luit. T. C. de Bordes, van de IIIe, K. D. Punt, van de VIIe en A. van Seters, van de VIIIe afd.

Belast,

met het bevel over het 1e reg. veldart., de luit.-kol. J. G. C. van Dijk, van het korps.

Gedetacheerd.

Bij het 1e reg. veldart., de 2e luit. G. M. J. Turk, van de VIIIe afd. vestingart. Bij de Ve afd. vestingart. (als fung. comm.), de maj. F. M. Collard, van de Ie afd.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

Bij den geneesk. dienst, de offic. v. gez. 1e kl. C. de Mooy en bij het 6e reg. inf. de 2e luit. H. F. Barkhuijsen, beiden van ged. uit O.-I. teruggekeerd.

In actieven dienst hersteld.

Bij het 3e reg. inf., de 1e luit. G. C. Arntzenius.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2e luit. S. J. R. Tijl, van de art.-instr.-comp.

Eervol ontheven,

(op verzoek), van de functiën van instr. bij het korps, de kap. H. H. Ramaer, van het 1e reg. veldart.

Op nonactiviteit gesteld.

De kol. jhr. K. W. de Kock en de maj. V. W. R. bar. Bentinck tot Schoonheten, beiden laatstelijk adj. van nu wijlen Z. K. H. Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik, Prins van Oranje, met gelijktijdige overpl. resp. bij het wap. der inf. en bij dat der cav.; de kap. jhr. A. D. J. Calkoen, van het reg. rijd. art.; de 1e der genie J. H. Neiszen; de 2e luit. W. D. Haitsma Mulier, van het 4e reg. huz. en de 2e luit. magazijn. der art. G. M. C. C. Gerlach.

Gepensionneerd.

de kol. C. J. van Orsoy Veeren, comm. van het 1e reg. veldart.; de luit.-kol. J. A. bar. Mulert, comm. van de Ve afd. vestingart. en P. van Harreveld, dir. van het mag. v. kl. enz. te Delft; de kap.-kw. J. A. Stuffken, van het 1e reg. veldart., en de 1e luit. jhr. W. A. Roëll, van het reg. gren. en jag.

Benoemd voor O.-I.

Tot offic. v. gez. 2e kl., de studenten (artsen) L. P. van der Spil, R. F. J. Wijckerheld Bisdom, W. J. van Haeften, L. Markus, J. C. T. Scheffer, J. H. Lindman en G. C. Eijkman; tot apoth. 3e kl. E. Nunes en H. Regenbogen; tot 2en luit. bij de inf., de cadets G. M. Bleckmann en E. C. van Swieten; bij de art., de cadet H. W. A. S. Loke en bij de genie, de cadet K. J. Leeftang.

Overleden.

De 1e luit. der inf. J. J. van Raven, op n.a.

Overleden gepeus. officieren.

H. M. Worm, maj., 10 Mei; J. G. Tindal, maj., 13 Juni; P. van der Sloot, kap.-kw., 21 Mei; G. van de Pol, kap., 5 Juni; A. J. Schreiner, 1e luit., 10 April; J. H. Smit, adjunct-paardenarts, 19 Mei

Vergunning verleend.

tot het aannemen en dragen van het Kruis 2e kl. van Milit. Verdiensten (Spanje), aan den luit.-kol. R. A. W. Sluiter, direct. van Rijks gieterij van bronzen geschut en van de Versierselen van Kommandeur der orde van den Witten Valk (Saxen-Weimar-Eisenach), aan den luit.-kol. J. Roosmale Nepveu, adj. van Z. M.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot mil. comm. der Mol. eil., de luit.-kol. der inf. H. Demmeni, thans plaatsel. comm. te Samarang.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot kap.-kw., de 1e luit.-kw. L. Bendeler, tot 1en luit.-kw., de 2e luit.-kw. J. E. van Schaik.

Bij het wapen der infanterie. Tot maj., de kaps. W. Helderman, M. L. L. Schell en K. H. A. Beekhuis; tot kap., de 1e luits. H. L. van der Hoff en R. G. J. Sutherland.

Bij het wapen der artillerie. Tot kap., de 1e luit. D. G. van Gorkum.

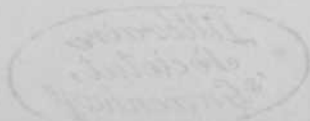
Geplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 4e afd., de magazijnm. der genie 2e kl. (1e luit.) H. W. A. Lohn.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de kap. F. A. M. J. bar. van Voorst tot Voorst; bij het 10e bat., de 2e luit. J. Stiemens; bij het 13e bat., de 2e luit. A. F. Dessauvagies; bij het 14e bat., de kap. F. W. H. J. M. Hustinx; bij het 17e bat., de kap. H. B. van Dam; bij het 1e depotbat., de 1e luit. H. van Wicheren, als adj., van het korps; de 2e luit. W. Hamerster; de 2e luit. W. H. Bueninck.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de mil. apoth. 3e kl. W. A. Kneephens; bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1e kl. C. Mioulet.

Bij het wapen der artillerie. Als comm. der art. in de 2e mil. afd. op Java, de luit.-kol. T. Romswinkel.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 2e brig. (mil. verk.), de 1e luit. W. Munniks de Jongh, van de 4e brig.; als adj. bij de 3e afd., de 1e luit. S. A. Bisschop, van de 15e comp. art.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf. Als pl. comm. te Samarang, de luit.-kol. J. F. Haus, v. h. garnbat. der Mol. eil.

Bij de militaire administratie. Als onderintend. 2e kl. bij de intend. in de 1e mil. afd. op Java, de kap.-kw. G. G. Ouwerling, van dien dienst aldaar.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 1e kl. J. J. Granpré Molière, van dien dienst v. Sumatra's Westk. en o.; de offic. v. gez. 2e kl. E. Brandts, v. Sumatra's Westk. en o.; bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1e kl. H. J. van der Weide, v. h. ziekentransportschip *Graaf v. Bylandt*; de offic. v. gez. 2e kl. P. H. Lammers, v. h. hosp. te Weltevreden; op het ziekentransportschip *Graaf v. Bylandt*, de offic. v. gez. 1e kl. A. C. van Beest.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de kap. H. Nuy, v. h. 2e depotbat. en de 2e luit. J. Langenbach, van het 8e bat.; de kap. P. Carli, v. h. subsistkader te Batavia; — bij het 2e bat., de 1e luit. J. F. H. Janssen, v. h. 10e bat.; — bij het 4e bat., de 1e luit. J. H. van Ouwerkerk, v. h. garnbat. v. Sumatra's Westk. en o.; de kap. L. H. M. Genet, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o.; de kap. A. P. Bindervoet van Nahuys, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 5e bat., de kap. J. J. van den Berg, v. h. 13e bat.; de kap. H. F. Schoggers, v. h. 2e depotbat.; — bij het 9e bat., de maj. J. H. Lubeck, v. h. garnbat. v. Palembang; — bij het 10e bat., de kap. J. A. A. In 't Velt, v. h. 1e depotbat.; — bij het 12e bat., de 1e luit. J. Speenhoff, v. h. subsistk. te Batavia; — bij het 15e bat., de 1e luit. C. Stiemens, v. h. 10e bat.; — bij het 16e bat., de 2e luit. J. H. Reurts, v. h. 6e bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 4e comp., de kap. J. C. F. bar. van Heerdt, van de 9e comp.; bij de 13e comp., de kap. J. J. Kolsch, v. d. 15e comp.; bij de 15e comp., de kap. K. J. A. Pape, van de 2e comp.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Willem I, de 1e luit. J. G. C. Plantenga, van die te Soerabaia; bij den staf v. h. wapen te Soerabaia, de 2e luit. J. J. H. Härke, v. h. korps min. en sapp.

Bij wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Salatiga, de 1e luit. B. W. A. A. bar. van Dedem, van die te Batavia.

In activiteit hersteld.

Bij het Departement van Oorlog. De mil. ambt. 2e kl. H. Gerspach, en in verb. daarm. gepl. bij de VIe afd.

Bij het wapen der infanterie. De kol. W. G. A. L. van Bennekom.

Tijdelijk gedetacheerd.

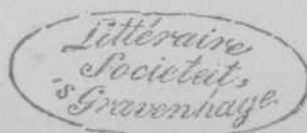
Bij het wapen der genie. Bij den staf v. h. wapen te Batavia, de magazijn. 3e kl. (2e luit.) D. van Assen, v. h. algem. genie-mag. te Batavia.

Eervol ontslagen.

De maj. H. L. F. de Jacquer de Lompret; de 1e luit. der art. J. H. van Blommestein; de burg. schrijvers 4e kl. bij de mil. adm. en den geneesk. dienst H. Triebel en W. J. Godlop en die der 5e kl. bij het wapen der art. H. J. J. Coelen; de onderintend. 2e kl. bij de mil. adm. A. A. Rip; de 2e luit.-kw. bij de mil. adm. H. W. L. Couperus.

Tweejarig verlof verleend,

aan den kap.-kw. bij de mil. adm. J. J. H. Swijser; aan de kaps. der inf. M. Segov en J. G. Meijer.

BIJLAGE IX,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 9.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Juli—25 Augustus 1879).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den grooten staf. Tot kol., de luit.-kol. C. H. F. graaf Du Monceau, adj. van Z. M.

Bij den generalen staf. Tot kap. 2e kl., de 1e luit. A. R. Kraijenhoff van de Leur, van het 8e reg. inf.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap. 2e kl., de 1e luit. W. G. Gelinck, op n.a. — Staf der inf., tot sous-chef IIIe afd. D. v. O., de maj. H. F. Alings, van het 7e reg.

Bij het regiment grenadiers en jagers. Tot adj., de 1e luit. G. Blanken.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4e reg., tot kol. en comm., de luit.-kol. F. J. G. W. Leers, comm. van het instr.-bat.; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. L. Scheltus van IJsseldijk. Bij het 6e reg., tot kol., de luit.-kol. A. M. Sierevelt, comm. van het korps; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. C. A. H. van Bart. Bij het 7e reg., tot maj., de kap. H. P. J. Hennis, van het 8e reg. Bij het 8e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luit. G. van Tienhoven, van het reg. gren. en jag.

Bij het instructie-bataillon. Tot luit.-kol. en comm., de maj. L. J. J. A. Joost, sous-chef IIIe afd. D. v. O.

Bij de 1e comp. hosp.-soldaten. Tot comm., de 1e luit. G. L. Meischke, van het 4e reg. inf.

Bij het wapen der artillerie. Staf: tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. A. Harrebomée, adj. van den bevelh. in de 4e mil. afd.; tot 1en luit., de 2e luits. G. M. C. C. Gerlach, op n.a. en J. Stellingwerff, magazijnm. der 3e kl.

Bij het 1e reg. veldart., tot 1en luit., de 2e luit. A. W. de Jonge van der Halst. Bij het 2e reg. veldart., tot adj., de 1e luit. H. G. J. Swaving. Bij de 1e afl. vestingart., tot maj., de kap. W. Beijerinck, van den staf der art., chef der pyr. werkpl.; tot kap. 2e kl., de 1e luits. G. A. bar. van Till, van de afl. en R. van Dam, van het 2e reg. veldart.; tot 1en luit., de 2e luit. H. Oolgaardt. Bij de IIe afl. vestingart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. M. J. Telchuijs. Bij de Ve afl. vestingart., tot luit.-kol. en comm., de maj. F. M. Collard, van de 1e afl. Bij de VIe afl. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. E. F. Delprat, van de 1e afl.; tot adj., de 1e luit. J. F. A. Kramer, van de VIIe afl. Bij de VIIe afl. vestingart., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. W. B. Westhoff. Bij de VIIIe afl. vestingart., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. Meijers. Bij het reg. rijdende art., tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. jhr. F. J. A. des Tombe, van het 2e reg. veldart.; tot 1en luit., de 2e luit. A. M. A. van den Wall Bake.

Overgeplaatst.

Bij het 2e reg. inf., de kap. W. Bannier, van het 5e reg. (bij welk korps hij ged. blijft). Bij het 5e reg. inf., de kap. L. de Vlaming, van den staf der inf., werkz. bij de K. M. Ac. Bij het 4e reg. inf. (1 Oct.), de 1e luit. J. H. A. Nierstrasz, van het instr.-bat. Bij het 4e reg. huz., de 1e luit. E. J. Gelderman, van het 1e reg. Bij de IIIe afl. vestingart., de 1e luit. A. B. C. bar. van Hemert tot Dingshof, van de IIe afl.

Bestemd,

tot chef der pyr. werkpl. (staf), de kap. J. Regenbogen, van de 1e afl. vestingart.

Gedetacheerd.

Bij het 2e reg. veldart., de 2e luits. H. L. van Oordt, van de Ve en E. Boelgaard, van de VIIIe afl. vestingart.

Ontheven,

op hun verzoek, van het bevel over de 1e comp. hosp.-sold., de 1e luit. P. van Assem, die bij het 6e reg. inf. is overgepl.; van de betr. van adj., de 1e luit. J. L. Vogel, van de VIe afl. vestingart.; van zijne det. bij de milit. verk., de 1e luit. M. Obreen, van het 8e reg. inf., die vervolgens is ged. bij de top. inr.

In actieven dienst hersteld.

Bij het 5e reg. inf., de maj. W. C. Margadant.

Op nonactiviteit gesteld.

De kaps. R. J. van Hooijdonk, van het 2e reg. inf.; D. W. van Walchren, van de 1e en W. C. T. Kuyper, van de IIIe afl. vestingart.

Gedetacheerd voor 5 jaar naar O.-I.

De 1e luits. P. Vinkhuijzen, van het reg. gren. en jag.; J. L. F. H. Rollin Couquerque, van de Ve afl. vestingart. en W. J. C. B. Droogleever Fortuijn, van het korps pont.; de 2e luits. G. C. de Groot, van het 1e, G. N. A. de Vree en C. A. Poulus, van het 2e, J. H. E. Wilmar en W. J. A. Roijen, van het 3e reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2e luit. J. Boot, van het 6e reg. inf.

Gepensionneerd,

op hunne aanvraag, de kols. jhr. K. W. de Kock, op n.a., M. M. Westenberg, comm. van het 4e reg. inf., J. V. D. Dittlinger, bevelh. in de 2e en H. Onnen,

1. elh. in de 4e mil. afd., de luit.-kol. K. J. N. Weijland, van het 5e reg. inf. en de kap. F. Siemerink, pl. adj. 1e kl. te Vlissingen.

Overleden.

De 2e luits. W. Vervoorn, van het 3e reg. inf. en M. W. F. Beijerinck, van de IIe afd. vestingart.

Overleden gepens. officieren.

F. G. Scharp, kap., den 12den Juli 1879; J. G. van Sandick, 1e luit., den 5den Juli 1879.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij het wapen der artillerie. Tot kap., de 1e luit. J. C. Bouman.

Geplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Als chef van den topogr. dienst, de luit.-kol. van den gener. staf. W. J. Havenga.

Bij de militaire administratie. Als gewest. onderintend. in de 3e mil. afd. op Java, de onderintend. 1e kl. P. F. Kraal.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst van Palembang, de offic. v. gez. 1e kl. A. F. Heyl; bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. H. J. Hubert, bij dien van Celebes en o., de offic. v. gez. 2e kl. H. C. Sörensens; bij het garn. te Gombong, de offic. v. gez. 1e kl. W. v. Geer; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 2e kl. E. H. Bimmerman; bij dat te Soerabaia, de offic. v. gez. 2e kl. S. Baczes; bij dat te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. L. von Hubicki.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 10e bat., de 1e luits. F. C. A. J. Schnelle en W. J. M. Georges; bij het 11e bat., de 1e luit. A. J. Slicher; bij het 14e bat., de 1e luit. A. G. Popelier; bij het 17e bat., de 2e luits. N. W. C. Goedbloed en G. J. C. Verkuyl; bij het 18e bat., de 1e luits. G. P. de Neve en W. J. Kruyt; bij het 1e depotbat., de 2e luits. L. Labotz en W. C. Schrijner.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2e comp., de kap. F. Bauer; bij de 9e comp., de 1e luit. C. H. A. R. Schuurman, onl. uit Ned. aangek., als gedet. bij het leger in Ned.-Indië; bij de 15e comp., de 1e luit. W. M. van den Broek; bij de 17e comp., de 2e luit. J. A. v. Dapperen, onl. uit Ned. aangek. als best. v. d. dienst in N.-Indië.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 2e afd., de 1e luit. J. F. Breijer, van het subsist. te Batavia; bij de 5e afd., de onderintend. 2e kl. M. Willemstijn; van de intend. in de 1e mil. afd. op Java.

Bij de militaire administratie. Bij het hosp. te Willem I, de 1e luit.-kw. H. P. G. Munninkhuizen, v. d. raad v. adm. v. h. 2e depotbat.; bij den raad van adm. v. h. 2e depotbat., de 1e luit.-kw. J. P. Arimont, v. h. hosp. te Samarang; bij den raad v. adm. te Palembang, de 2e luit.-kw. J. S. C. F. Blankenstein, bij dien te Makassar, de 2e luit.-kw. P. A. Struyvenberg, beiden van de intend. in Atjeh en o.; als onderintend. 2e kl. in Atjeh en o., de kaps.-kw. P. M. E. Soeters, A. H. Plas en S. van Vuuren; bij de intend. in de 1e mil. afd. op Java, de 1e luit.-kw. H. C. D. van de Ven, van dien dienst in Atjeh en o., de 1e luit.-kw. L. C. van Berg, v. h. hosp. te Willem I; de onderdir. 2e kl. J. W. J. v.

Deventer, van dien dienst in Atjeh en o.; bij de intend. in Atjeh en o., de 2e luit.-kw. A. van Kaathoven, v. h. algem. tevens afd.-kl.-mag. te Batavia, de 1e luits.-kw. T. F. Filet, G. A. Trebert, en de 2e luits.-kw. H. A. G. T. D. Rant, H. E. Busscher en P. van Exter; bij den raad van adm. v. h. 10e bat. inf., de 2e luit.-kw. C. A. Vosmaer, van de intend. in Atjeh en o.; bij het algem. tevens afd.-kl.-mag. te Batavia, de 2e luit.-kw. C. J. T. Smits, van de intend. in Atjeh en o.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1e kl. W. E. de Jong, van dien dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. W. F. H. Greup, v. h. garn. te Riouw; bij den geneesk. dienst in de Z.- en O.-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2e kl. J. H. P. Walraven, v. h. hosp. te Soerabaia; bij het bad-etabl. te Pelantoengan, de offic. v. gez. 1e kl. dr. H. Mitrea, v. h. hosp. te Samarang; bij het garn. te Riouw, de offic. v. gez. 1e kl. W. E. de Jong, v. d. geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o.; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1e kl. dr. H. Greve en die der 2e kl. M. L. Cannegieter, v. h. garn. te Willem I en den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. E. de Wolff, v. d. geneesk. dienst in de Z.- en O.-afd. v. Borneo; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 1e kl. H. J. Alken, v. h. bad-etabl. te Pelantoengan, bij dat te Willem I, de offic. v. gez. 1e kl. G. Fischer, van den geneesk. dienst te Palembang; bij het hosp. te Soerabaia, de offic. v. gez. 2e kl. J. H. van der Leeuw, van dat te Weltevreden.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e bat., de kap. jhr. E. H. F. Leysius, v. h. 4e bat.; — bij het 2e bat., de kap. A. C. Steenhoven, v. h. subsistk. te Batavia; — bij het 3e bat., de 2e luit. A. Dekker, v. h. 7e bat.; — bij het 4e bat., de 1e luit. H. F. C. v. Bylevelt, v. h. 2e depotbat.; — bij het 6e bat., de 2e luit. C. A. van der Bel, v. h. 18e bat.; — bij het 7e bat., de kap. C. F. Engelhard, v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 8e bat., de 1e luit.-adj. D. W. A. Graichen, v. h. 11e bat.; — bij het 9e bat., de kap. J. P. de Veer, v. h. subsist. te Batavia, de 2e luit. M. W. Thijssen, v. h. 13e bat.; — bij het 10e bat., de kap. W. Munter, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 13e bat., de kap. W. de Kroes en de 1e luit. D. de Vries Reilingh, beiden v. h. 2e bat., de kap. B. J. J. Magnin, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het 15e bat., de 1e luit.-adj. A. E. Roest v. Limburg, v. h. 4e bat.; — bij het 18e bat., de 1e luit. P. L. A. Collard, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het garnbat. v. Palembang, de 1e luit. H. Hering, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de 2e luit. C. T. v. Geusau, v. h. 10e bat.; bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de 2e luits. W. N. Scheib en G. L. Stumpff, v. h. 2e en 9e bat., de 1e luit. P. L. A. Collard, v. h. 18e bat.; bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de maj. R. P. de Groot, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. der Mol. eil., de 2e luit. G. E. Roger, v. h. 5e bat.; bij het garnbat. v. Celebes en o., de 1e luit.-adj. J. A. F. v. Beek, v. h. 15e bat.; bij het garnbat. in de 2e mil. afd. op Java, de 1e luit. J. A. Vorst, v. h. 10e bat.; bij het 2e depotbat., de 1e luit. J. Rozenraad, v. h. strafdetach. te Klatten; bij het strafdet. te Klatten, de 1e luit. G. J. W. Vos, v. h. 2e depotbat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 21e comp., de kap. D. G. v. Gorkum, van de 2e comp.

Bij het wapen der genie. Als e. a. genie-offic. van Celebes en o., de kap. W. J. N. Bosboom, van de werken in Atjeh en o. en van Sumatra's Oostk., de kap. H. Broese van Groenau, van de werken in Atjeh en o., de 1e luit. W. Cool, van die te Willem I; bij de werken te Batoe Djadjar, de tijd. bij den staf v. h. wapen te Batavia gedetach. magazijnm. der 3e kl. (2e luit.), D. v. Assen; bij den staf v. h. wapen, de 1e luit. E. B. E. Ruempol, v. h. korps min. en sapp.; bij het korps min. en sapp., de 1e luit. J. C. P. Mossel, v. d. staf v. h. wapen.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Batavia, de 1e luit. G. J. IJssel de Schepper, van die te Salatiga; bij de esk. te Salatiga, de 1e

luit. A. R. J. G. Bertzhold, v. h. detach. te Banjoemas; bij het detach. te Banjoemas, de 1e luit. S. Serlé, van dat te Magelang; bij dat te Magelang, de 1e luit. A. M. Margadant, van de esk. te Salatiga.

Tijdelijk gedetacheerd.

Bij het wapen der genie. Bij het korps min. en sapp., de 1e luit. T. W. J. Buys, v. h. garnbat. in de 2e mil. afd. op Java.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De kaps. D. M. Kaakebeen en J. L. van der Schoor; de kap. C. P. v. Vliet, thans tijd. gedet. bij het wapen der genie.

Eervol ontslagen.

De kaps. der inf. W. C. van Marion en A. Benjamins; de magazijnm. der genie 1e kl. (kap.) C. S. H. Vollprecht.

Twecjarig verlof verleend,

aan den 1e luits. der inf. H. J. G. W. Benschop en Th. Soeterik; aan de kaps. der inf. J. L. van der Schoor en H. A. N. Catenius, aan den kap. v. d. gen. staf F. C. E. Meijer.

1. The first part of the document is a letter from the Secretary of the State to the President, dated 18th July 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

2. The second part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 25th July 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

3. The third part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 31st July 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

4. The fourth part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 7th August 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

5. The fifth part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 14th August 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

6. The sixth part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 21st August 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

7. The seventh part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 28th August 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

8. The eighth part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 4th September 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

9. The ninth part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 11th September 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

10. The tenth part is a report from the Secretary of the State to the President, dated 18th September 1864. It contains a report on the progress of the war and the state of the Union.

BIJLAGE X,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 10.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Augustus—25 September 1879).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den provincialen staf. Tot luit.-kol. prov. adj. in Gelderland, de maj. A. A. J. Nijland, van het 8e reg. inf.

Bij den plaatselijken staf. Tot kol. en pl. comm. 1e kl. te 's Hage, de luit.-kol. R. F. Jehu, van het 3e reg. inf.

Bij de militaire administratie. Tot 1en luit.-kw., de 2e luits.-kw. G. v. Steijn, A. W. v. d. Meer en J. Brunt; tot 1en luit.-adm. v. kl. en wap., de 2e luit.-adm. v. kl. en wap. F. C. Haarman.

Bij den geneesk. dienst. Tot offic. v. gez. 3e kl., de eervol ontsl. offic. v. gez. 2e kl. bij de zeemacht J. R. M. Trousselot.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2e reg., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. W. G. van der Noorda.

Bij het instructie-bataillon. Tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. A. E. van der Heide.

Bij het wapen der artillerie. Staf: tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. C. L. van Pesch, werkz. bij de K. M. Ac.; tot kap., de 1e luits. T. Arens en T. Visser, magazijnm. 2e kl. te Brielle en te Woerden; bij het 1e reg. veldart., tot adj., de 1e luit. T. van Os. Bij de Ie afd. vestingart., tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. H. G. A. A. Witte Eechout, adj. bij het korps. Bij de IIe afd. vestingart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. O. A. van Maanen, van den staf der art., opz. in 's Rijks giet. v. br. geschut; tot 1en luit., de 2e luit. C. Hoekwater. Bij de IIIe afd. vestingart., tot kap. 2e kl., de 1e luit. S. O. van der Straaten, van het 2e reg. veldart. Bij de IVe afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. J. J. P. Slinkers. Bij de VIIIe afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luits. E. Boellaard, van de afd. en jhr. F. C. v. d. Does de Bijde, van de 1e afd., thans ged. bij de art.-, stapel- en constr.-mag.

Overgeplaatst.

Bij het 4e reg. inf., de 1e luit. J. van der Meer en bij het 8e reg. inf., de 1e luit. F. E. H. Liebert, beiden v. h. Instr.-bat. Bij het Instr.-bat., de 2e luits. R. H. Luber, van het 7e en C. F. J. de Thouars, van het 2e reg. inf. Bij de Ve afd. vestingart., de kap. P. van der Meer, van de VIe. Bij de VIe afd. vestingart., de kap. S. J. A. de Quertenmont, van de Ve en bij de VIIe afd. vestingart. (à la suite), de kap. A. Veen Valck, van de IIe afd.

Bestemd,

tot sous-chef der IVe afd. bij het D. v. O., de kapt. A. v. Kerkwijk, van den staf der art., bij dat depart. werkz.; tot opz. in 's Rijks giet. van br. geschut, de 1e luit. J. S. Theunissen, van de Ie afd. vestingart., gedet. bij de A., S. en C. mag.; tot e-a. ing. te Amersfoort, de kap. P. A. T. Havelaar.

Werkzaam gesteld.

Bij het D. v. O., de kap. F. G. A. Scherer, van den staf der art., lid der comm. v. proefn. Bij de K. M. Ac., de 1e luit. W. A. P. F. L. Rovers, van de torp.-comp., die in verb. daarm. is overgepl. bij eveng. staf.

Ter beschikking gesteld van den M. v. O.

De intend. 2e kl. J. C. C. den Beer Poortugael, afgetr. M. v. O.

Gedet. bij de 2e afd. der Krijgsschool,

de 1e luits. H. P. Staal, G. P. v. d. Garden, K. G. van der Mandele en B. W. Mensing, allen v. h. 4e reg. inf.; de 1e luit.-adj. W. G. L. F. F. van Hoogenhuijze, van het 1e reg. veldart. (eervol uit de funct. van adj. onth.), alsmede de 1e luit. M. Onnen, van het bat. min. en sapp.

Eervol ontheven,

van hunne detachceering bij de 2e afd. der Krijgsschool, de 1e luits. A. W. van der Sluijs, van het 2e, H. C. A. Neeteson, van het 6e (overgepl. bij het 4e), J. Bruce, van het 1e, W. J. A. de Kempenaar, van het 7e (overgepl. bij het 5e), O. J. A. Schwarz, van het 3e (overgepl. bij het 5e) en J. A. Eijbergen, van het 3e reg. inf., alsmede W. E. A. Wuppermann, van het 1e reg. huz. (beide laatstgen. zijn één jaar werkz. gesteld onder de bevelen van den chef van den gener. staf.

In actieven dienst hersteld.

Bij het 2e reg. inf., de 1e luit. A. J. F. v. Gorkum.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

De officn. v. gez. 1e kl. C. C. Vigelius en die van de 2e kl. F. Daniels, ged. geweest bij de zeemacht.

Op nonactiviteit gesteld.

De kapt. J. F. Smith, van het 2e reg. inf. en jhr. J. H. C. W. von Schmidt auf Altenstadt, direct. v. h. opgeh. garn.-hosp. te Nijmegen, alsmede de 1e luit. der genie A. A. Beekman.

Gedetacheerd voor 5 jaren naar O.-I.

De 1e luits.-kw. K. L. Knauf en J. A. Keukenmeester en de 2e luit.-kw. A. W. v. d. Meer, J. A. Neuwieller, H. Rinck en J. H. W. Immink, alsmede de 2e luit. J. A. W. Weustmann, van het 6e reg. inf.

Gedetacheerd voor 3 Jaren in West-Indië.

De 2e luits. F. H. Lemmens, van het 3e en G. J. bar. van Slingelandt, van het 6e reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2e luits. A. F. P. Carstens, van het 7e en N. Braspot, van het 8e reg. inf.

Gepensionneerd,

de maj. J. B. H. van Roijen, prov. adj. in Gelderland; de kap. H. A. Dorré, van het 4e en de 1e luit. G. C. Arntzenius, van het 3e reg. inf. (beide eerstgen. op hunne aanvraag.)

Overleden.

De offic. v. gez. 1e kl. J. Schuijt; de kap. F. C. M. Sterk, van het 8e reg. inf. en de 2e luit. W. J. Kips, van het 3e reg. huz.

Overleden gepens. officieren.

J. E. H. B. van Voorst tot Voorst, kol., 16 Aug. 1879.

Vergunning verleend,

tot het aannemen en dragen van het Kruis voor Militaire Verdiensten, resp. van de 1e en van de 3e klasse (Waldeck en Pyrmont), aan den luit.-kol. F. M. B. Alewijn, adj. des Konings en aan den 1en luit. J. H. D. graaf van Limburg Stirum, ord.-offic. van Z. M.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot 1en luit.-kw. bij de mil. adm., de 2e luits.-kw. P. van Exter, H. P. E. E. van der Smissen, J. de Visser en J. E. de Visser.

Bij het wapen der genie. Tot kap., de 1e luits. E. Marcella, J. G. C. Plantenga, W. Cool en J. H. ten Hoet; tot maj., de kap. W. P. H. van Oorschot; tot luit.-kol., de maj. W. J. Leers.

Geplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 8e bat., de 1e luit. J. J. P. Buhlman, als tijd. ged. bij het wap. d. genie, onl. bij het wap. der genie teruggepl.; bij het 16e bat., de kap. J. Tijl; bij het 2e garnbat. in Atjeh en o., de luit.-kol. H. C. V. A. Demmeni.

Overgeplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij den raad van adm. te fort de Kock, de 2e luit.-kw. J. E. de Visser, v. h. garn.-kl.-mag. te Weltevreden; bij het garn.-kl.-mag. te Weltevreden, de 2e luit.-kw. F. J. Muller, v. h. hosp. te Weltevreden.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het garn. te Gombong, de offic. v. gez. 2e kl. J. A. C. Maier, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Kedong-Kebo, de mil. apoth. 2e kl. A. de Haan, van dat te Bandjermasin; bij het garn. te Bandjermasin, de mil. apoth. 2e kl. S. Bleekrode,

van dat te Soerabaia; bij het garn. te Amboina, de mil. apoth. 2e kl. W. Pontier, van dat te Kedong-Kebo; bij het garn. te Ngawi, de offic. v. gez. 2e kl. F. W. Stammeshaus, v. h. hosp. te Willem I; bij het scheik. labor. te Weltevreden, de mil. apoth. 2e kl. E. Polak, v. h. garn. te Amboina; bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 2e kl. dr. A. J. Wernberger, van dat te Samarang.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3e bat., de 1e luit. F. J. Engelenburg, v. h. 10e bat.; — bij het 5e bat., de 2e luit. M. G. E. L. von Schauroth, v. h. 10e bat.; — bij het 10e bat., de 1e luit. J. D. Klaasen, v. h. garnbat. der Z.- en O.-afd. van Borneo; — bij het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de kap. J. O. Thiele, v. h. 11e bat.; bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de 2e luit. G. A. Gennet, v. h. 2e bat.; bij het garnbat. van Palembang, de 1e luit. F. W. Everts, v. h. garnbat. der Westerafd. v. Borneo; bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 2e luit. H. Hebbes, v. h. 1e garnb. te Atjeh en o.; bij het garnbat. der 2e mil. afd. op Java, de 1e luit. C. van Crans, v. h. 10e bat.; bij de troepenmacht ter Oostk. v. Sumatra, de 1e luit. A. J. O. Groeneveld, van de garncomp. van Riouw; bij het 1e depotbat., de kap. M. H. Vis, v. h. 12e bat.; bij het 4e depotbat., de kap. S. G. Prins, en de 1e luit. J. G. Hilbrink, beiden v. h. 16e bat.; bij het subsist.-k. te Padang, de kap. J. W. Croes, v. h. 4e depotbat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 1e comp., de 1e luit. P. H. Opzoomer; bij de 4e comp., de 1e luit. C. P. van Bockom Maas, van de 21e comp.; bij de 14e comp., de 1e luit. E. Stoppendaal, van de 18e comp.; bij de 18e comp., de 2e luit. J. Burlage, v. d. 5e comp.

Bij het wapen der genie. Bij de werken te Willem I, de 1e luit. H. J. Bijleveld, van die te Banjoë-Biroe; bij de werken te Banjoë-Biroe, de 1e luit. J. W. C. Beelenkamp, van die te Willem I.

Ingetrokken.

De overpl. als adj. bij het 8e bat. van den 1en luit.-adj. D. W. A. Graichen, zijnde hij overgepl. als adj. bij het 18e bat.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De 1e luit. J. J. P. Buhlman, thans tijd. gedet. bij het wapen der genie.

Eervol ontheven op verzoek.

Bij het wapen der infanterie. Van zijne betrekking als adj., de 1e luit.-adj. F. W. G. Merz.

Eervol ontslagen.

De kaps. der inf. M. Tiernego en J. van der Hout.

Tweejarig verlof verleend,

aan de 1e luits. der inf. A. S. Scheeffter en C. H. Apol; aan den offic. v. gez. 1e kl. H. C. J. Th. v. Hardenbergh; aan den kap. der genie H. Broese van Groenou.

BIJLAGE XI,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 11.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 September—25 October 1879),

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den grooten staf. Tot ord.-officn. v. Z. M., de 1e luit. E. F. C. H. J. bar. van Tuyll van Serooskerken en R. bar. van Heeckeren van Molecaten, resp. van het 3e reg. huz. en van het reg. gren. en jagers.

Bij den generalen staf. Tot kol., de intend. 2e kl. J. C. C. den Beer Poortugael, ter beschikking van den M. v. O.

Bij den plaatselijken staf. Tot kap. pl. adj. 1e kl. te Amsterdam, de 1e luit. T. M. Keijser, comm. der 2e comp. hosp.-sold.

Bij de militaire administratie. Tot kol. en hoofdint., de intend. 2e kl. C. Thomas.

Bij den veterinairen dienst. Tot paardenarts 3e kl., de veearts J. J. Westbroek.

Bij het wapen der infanterie. Staf: tot kap. 2e kl., de 1e luit. A. C. Alma, van het 4e reg. inf., die tevens werkz. is gesteld bij het D. v. O.

Bij het regiment grenadiers en jagers. Tot luit.-kol., de maj. J. W. Boellaard; tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. L. Le Bron de Vexela, en tot adj., de 1e luit. J. van Maaren.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1e reg., tot maj., de kap. W. Banner, van het 2e reg. Bij het 2e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luits. F. A. Egter, van het reg. gren. en jag. en P. van Assen, van het 6e reg. Bij het 3e reg., tot luit.-kol., de majs. J. J. C. Peperkamp, van het korps en D. H. P. van Bothnia Andreae, van het 5e reg.; tot 1en luit., de 2e luit. L. C. Vervooren. Bij het 4e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luit. P. J. J. Vervenne; tot kap. 1e kl., de kapt. 2e kl. B. H. Hilvers en D. J. H. N. den Beer Poortugael. Bij het 5e reg., tot maj., de kap. R. T. Muschart, van het 6e reg.; tot kap. 2e kl., de

1e luit. H. J. Hoogeveen, van het reg. gren. en jag. Bij het 6e reg., tot 1en luit., de 2e luit. J. H. A. Queijssen, van het 8e reg. Bij het 7e reg., tot kap. 2e kl., de 1e luits. G. J. D. E. Riesz en C. A. Wagner, van het reg. gren. en jag.; tot kap. 1e kl. G. Luijmes, thans van het instr.-bat. Bij het 8e reg., tot maj., de kap. L. G. G. van Loo, van het 7e reg.; tot kap. 2e kl., de 1e luit.-adj. J. L. A. C. de Bock, van het reg. gren. en jag.; tot adj., de kap. G. L. Langguth. Bij de 2e comp. hosp.-sold., tot comm., de 1e luit. L. F. Leijds, van het 1e reg. inf.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 2e reg. huz., tot maj., de ritm. C. D. H. Sethe, van het 3e reg.; tot ritm. 2e kl., de 1e luit. P. van Tienhoven, van het 1e reg.; tot ritm. 1e kl., de ritm. 2e kl. K. Zegers Veeckens. Bij het 3e reg. huz., tot ritm. 2e kl., de 1e luit. J. H. D. graaf van Limburg Stirum, ord.-offic. van Z. M. Bij het 4e reg. huz., tot ritm. 1e kl., de ritm. 2e kl. jhr. F. A. de Jong van Beek en Donk.

Bij het korps ing., min. en sapp., tot kap. 2e kl., de 1e luit. J. Meur-singe; tot adj. bij het bat. min. en sapp., de 1e luit. J. P. Koolemans Beijnen.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de maj. T. Ongerboer, van het 1e reg. inf., alsmede in hunnen rang van 1e luit., de 1e luits. G. van der Laan, E. van Rijssen en J. W. C. Wolterbeek, van het 1e, jhr. A. L. F. T. van der Wijck, van het 2e, C. H. S. G. Gelderman, van het 3e, H. Verploegh en de 1e luit.-adj. H. Brandt, van het 5e, de 1e luit.-adj. C. H. Hummelinck, van het 6e en G. J. de Balbian van Doorn, van het 7e; en eindelijk de 1e luit. jhr. L. Engelen van Pijsweert, van het 8e reg. en C. J. Vaillant, van het instr.-bat. Bij het 8e reg. inf., de kap. H. Kroon, van het 5e reg. Bij het instr.-bat., de 1e luit. M. Schrek, van het 7e reg. inf. Bij het 2e reg. veldart., de 1e luit. H. Oolgaardt, van de Ie en bij het reg. rijd. art., de 1e luits. C. Hoekwater, van de Iie en K. D. Punt, van de VIIIe afd. vestingart. (laatstg. met intr. van zijn overpl. bij het 2e reg. veldart.) Bij het korps pontonn., de 1e luit. M. J. baron van Boetzelaer, van de Iie afd. vestingart.

Eervol ontheven,

van zijne betrekking tot het D. v. O. met gelijkt. overpl. bij het 3e reg. huz., de ritm. F. L. de Graeff, onder dankb. voor zijn bewezen diensten en van zijne functiën bij de K. M. Ac., de kap. J. H. Verschoor, die tevens is overgepl. bij het 6e reg. inf., beiden op hun verzoek; en voorts uit de betr. van adj. bij het bat. min. en sapp., de 1e luit. P. C. J. Noorduijn.

Bestemd,

om werksz. te zijn resp. bij het D. v. O. en bij de K. M. Ac., de ritm. J. C. Rijn-bende, van het 3e reg. huz. en de kap. A. E. van der Heide, van het instr.-bat. en tot lid der comm. van proefn., de kap. L. M. C. Rollin Couquerque, van de IIIe afd. vestingart., zijnde deze offic. in verband daarmede overgepl. bij den staf van hun wapen. Voorts tot e.a. ing. te 's Hage en te Nijmegen, de kap.-ings. A. Jentink en H. van 't Sant.

In actieven dienst hersteld.

Bij het 3e reg. huz., de 1e luit. W. J. J. Brantsma.

Weder bij het leger h. t. l. ingedeeld.

De offic. v. gez. 1e kl. W. J. de Meijer en de 1e luit. der inf. E. de Man, beiden gedet. geweest in O.-I. (laatstg. is gepl. bij het 6e reg.)

Op nonactiviteit gesteld.

De luit.-kol. W. C. E. de Villeneuve, van het reg. gren. en jag.; de maj. E. van Wickevoort Crommelin, van het 2e reg. huz. en de kap. pl. adj. F. L. J. Battaerd.

Gedetacheerd bij het leger in O.-I. ,

de 1e luit. J. H. A. L. von Freitag Drabbe, van het 5e en de 2e luit. M. Verkouteren, van het 6e reg. inf.

Gedetacheerd bij de zeemacht.

De offic. v. gez. 1e kl. J. K. Stakman Bosse en die van de 3e kl. G. J. F. Leemans.

Eervol ontslagen.

De kaps. der genie G. G. G. Canter Cremers en G. J. de Jongh, en de offic. v. gez. 1e kl. A. E. Post en die der 2e kl. W. O. Ruysch, laatstg. met gelijkj. benoem. tot offic. v. gez. 1e kl.

Gepensionneerd ,

de maj. der cav. op n.a. V. W. R. bar. Bentinck tot Schoonheten; de ritm. jhr. H. K. J. Meijer, van het 2e reg. huz. en de kap.-adj. J. D. Saueressig, van het 8e reg. inf.

Overleden.

De 1e luit. pl. adj. F. P. J. Delfos den Doren.

Overleden gepens. officieren.

J. G. Wilbrenninck, luit.-gen., 21 Aug.; W. F. Del Campo gen. Camp, maj., 10 Aug.; J. C. F. Schlosser, maj., 18 Sept.; F. J. J. Schepern, maj., 22 Sept.; D. Zubli, kap., 11 Sept.; F. H. van Toll, kap., 14 Sept.; G. W. Stael v. Holstein, kap., 22 Sept.

Benoemd ,

tot Ridder 4e kl. van den Gouden Leeuw van Nassau, de ritm. J. H. D. graaf van Limburg Stirum.

In de Luxemb. orde van de Eikenkroon: tot Commandeur, de luit.-kol. J. W. Boellaard, tot Officier, de kap. J. H. Weenink en tot Ridder, de 1e luits. J. H. Englbregt, A. J. Gevers Leuven en L. Brender à Brandis, allen van het reg. gren. en jag.

Vergunning verleend ,

tot het aannemen en dragen der versierselen van Ridder 2e kl. der orde van den Rooden Adelaar (Pruisen), aan den kolonel J. D. A. Barre, adj. van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden.

De rang verleend van majoor ,

aan den gepens. kap. H. van Rijswijk.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot mil. ambt. 2e kl., de mil. ambt. 3e kl. V. J. von Mayrhofer.

Bevorderd.

Tot 1en luit.-kw. bij de mil. adm., de 2e luit.-kw. P. Gallas; tot magazijnm. 2e kl., de magazijnm. 3e kl. H. Bokhorst.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij de intend. in de 1e mil. afd. op Java, de kap.-kw. J. W. Evers.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 2e kl. A. E. Rosendhal; bij dien van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. C. A. Weihe.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 6e bat., de kap. J. A. D. C. van Rhijn; bij het 15e bat., de 1e luit. P. A. Le Maire; bij het garnbat. der Westerafd. v. Borneo, de kap. C. P. J. van Vliet; bij het strafdetachment te Ngawie, de 1e luit. S. Boom.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij den topogr. dienst, de 2e luit. F. C. Hering, van het subsistk. te Batavia.

Bij de militaire administratie. Bij het afd.-kl.-mag. te Padang, de 1e luit.-kw. P. L. Brocx, van de intend. in Atjeh en o.; bij het hosp. te Soerabaia, de kap.-kw. C. W. van de Ven, van den raad van adm. te Salatiga; bij den raad van adm. te Salatiga, de 1e luit.-kw. F. L. J. de Jeer, van het subsistk. te Batavia; bij de intend. in Atjeh en o., de 1e luit.-kw. C. Kaakebeen, van de intend. van Atjeh en o.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de dirig. offic. van gezondh. 2e kl. C. Mioulet; van dien dienst in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. M. J. B. Walser, v. h. garn. te Onrust; bij dien in Atjeh en o., de offic. v. gez. 2e kl. P. A. Klein; van dien dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2e kl. dr. J. A. J. Wernberger, van het hosp. te Willem I; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. J. Haga, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het garn. te Onrust, de offic. v. gez. 2e kl. J. H. D. L. Sanger, van het hosp. te Weltevreden.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 7e bat., de 1e luit.-adj. P. A. Baptist, van het 1e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het 8e bat., de 1e luit.-adj. J. Gleenewinkel Kamperdijk en de 2e luit. M. C. Sitsen, v. h. 2e garnbat. in Atjeh en o. en v. h. 2e bat.; — bij het 10e bat., de 1e luit. J. W. Wijs, van het garnbat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de 2e luit. N. J. C. van Polanen Petel, van het 5e bat.; — bij het 11e bat., de kap. F. A. M. J. bar. v. Voorst tot Voorst, v. h. 1e bat.; — bij het 12e bat., de 1e luit. F. Tonnet, v. h. 13e bat.; — bij het 13e bat., de 2e luits. H. C. J. Peeters. G. A. van Leeuwen en H. J. D. Scott; — bij het 14e bat., de 1e luit. A. A. van Blommestein, v. h. garnbat. der Mol. eil.; — bij het 18e bat., de 1e luit. F. G. Smits, v. h. 1e depotbat.; — bij het garnbat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de 2e luit. C. A. T. Ebell, v. h. 14e bat.; bij het garnbat. van Palembang, de 2e luit. A. B. A. Hekking, van het 3e garnbat. in Atjeh en o.; bij het garnbat. der Mol. eil., de 1e luit. C. F. H. Campen, v. h. 3e bat.; bij het 1e depotbat., de 1e luit. J. E. J. den Berger, van het 3e bat.; bij het 3e depotbat., de 1e luit. A. J. D. Pool, laatst adjoint bij den staf der krijgsmacht in Atjeh en o.; bij het 4e depotbat., de kap. R. de Lannoy, v. h. 5e bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 5e comp., de 1e luit. J. P. van Velthuysen, van de 18e comp.; bij de 7e comp., de 1e luit. M. C. B. de Groot, van de 22e comp.; bij de 22e comp., de 2e luit. C. D. de Roon, van de 7e comp.

Vergund,

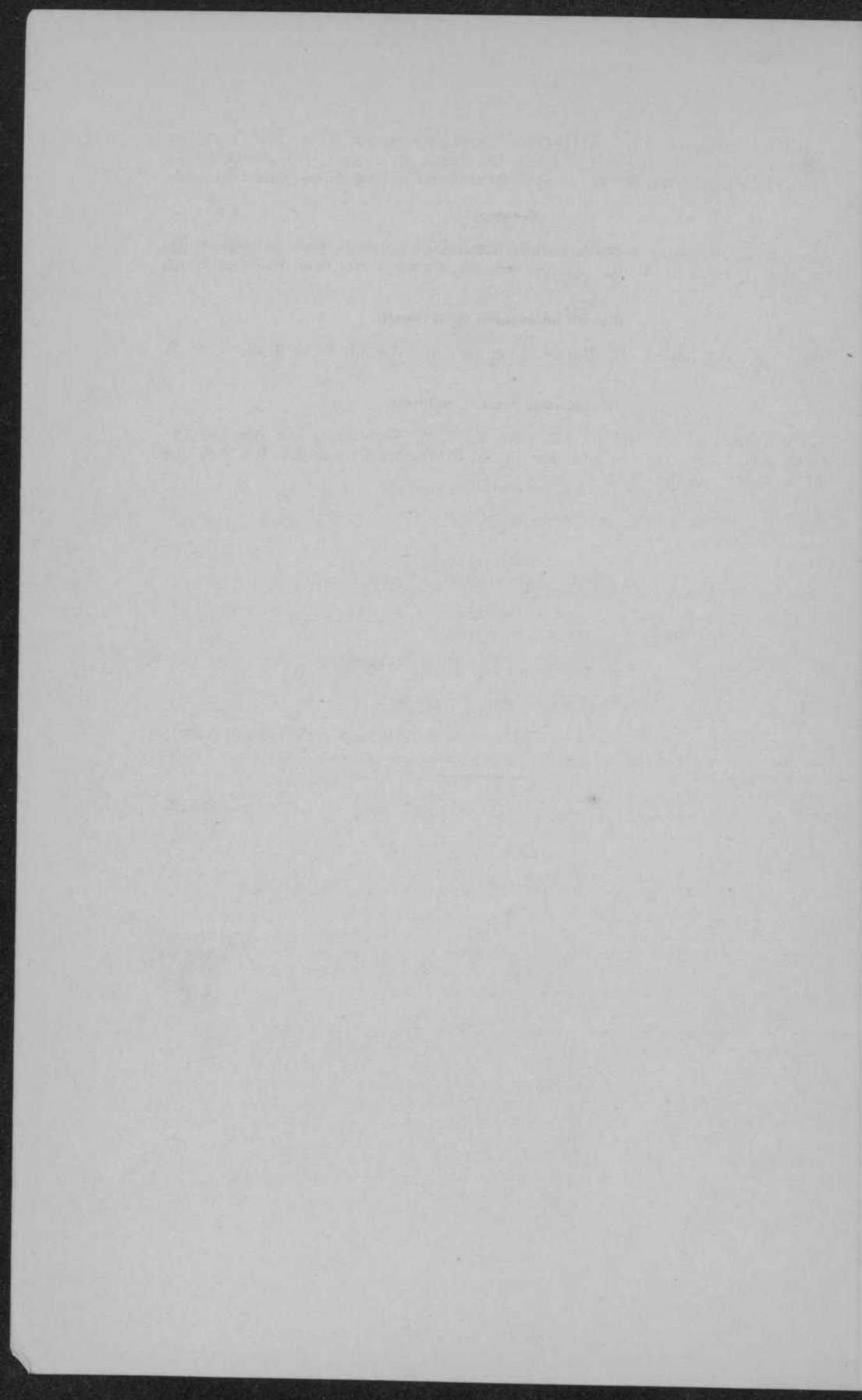
aan den van het leger in Nederland bij dat in Nederlandsch Indië gedetacheerden 1en luit. der inf. H. Hering, op zijn verzoek, wegens ziekte, naar Nederland terug te keeren.

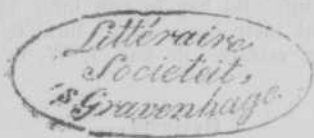
Eervol ontslagen op verzoek.

De maj. der cav. J. H. Brouwers en de kaps. der inf. L. C. Krak en F. N. La Force.

Tweejarig verlof verleend,

aan den 1en luit.-kw. bij de mil. adm. L. J. A. Verbrugge; aan den kap.-kw. L. Bendeler; aan den 1en luit. der inf. P. F. de Graaff; aan den 2en luit. der inf. J. M. C. van den Bijll.

BIJLAGE XII, BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — VIERDE DEEL, N°. 12.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 October—25 November 1879).

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den plaatselijken staf. Tot 1en luit., de 2e luits. B. R. de Breuk, H. L. Loots en J. A. Nuy, pl. adj. 2e kl., resp. te 's Bosch, te Helder en te Bergen-op-Zoom.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1en luit., de 2e luits. F. J. R. von Ernst, F. P. L. van Driel, P. Wiersma en W. F. K. Bischoff v. Heemskerk, allen ged. in O.-I. Bij het 1e reg., tot 1en luit., de 2e luits. A. F. G. G. Schwartz, van het 2e en J. H. Makkink, van het 5e reg. Bij het 2e reg., tot 1en luit., de 2e luits. J. M. van Stein Callenfels en P. Schaap. Bij het 3e reg., tot 1en luit., de 2e luit. C. A. Sprenger. Bij het 5e reg., tot adj., de 1e luit. J. Bruining, onderw. bij den hoofdcursus; tot onderw. bij den hoofdcursus, de 1e luit. P. C. Colthoff; tot 1en luit., de 2e luit. A. H. Blaauw. Bij het 6e reg., tot adj., de 1e luit. B. C. G. Glasius; tot 1en luit., de 2e luit. C. J. M. Noorduijn. Bij het 7e reg., tot 1en luit., de 2e luits. M. H. Spruijt, H. R. Hagedoorn en J. F. Rappold, benoemd adj. Bij het 8e reg., tot 1en luit., de 2e luits. H. N. Ravesteijn en J. W. v. d. Bergh.

Bij het instructie-bataillon. Tot 1en luit., de 2e luit. A. Hoogeboom.

Bij het wapen der artillerie. Tot kap. 2e kl., de 1e luit. S. A. Bisschop, ged. in O.-I. Staf, tot kap. 1e kl., de kap. 2e kl. J. B. van den Oudendijk Pieterse, toegev. aan den comm. der vestingart.; tot kap., de 1e luit. D. v. d. Linden, magazijnm. der 2e kl. te Hellevoetsluis. Bij de Ie afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. J. M. Veldhuizen. Bij de IIe afd. vestingart., tot kap., de 1e luit. A. H. van Breda; tot 1en luit., de 2e luit. A. N. J. Fabius. Bij de IIIe afd. vestingart., tot kap., de 1e luit. A. A. van Doesburgh, van de instr.-comp.; tot 1en luit., de 2e luit. P. F. Peletier. Bij de VIIIe afd. vestingart., tot 1en luit., de 2e luit. H. J. Rijfkogel, van de VIIe afd. Bij het reg. rijd. art., tot maj., de kap. jhr. W. F. G. A. von Pestel, van het 1e reg. veldart.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jag., de 1e luits. G. H. L. de Wijs, van het 7e en J. C. van Teijlingen, van het 2e reg. inf. Bij het 5e reg. inf., de 2e luit. E. W. J. de Beijer, van het 7e reg. inf. Bij het 7e reg. inf., de 1e luit. J. E. Oltmans, van het 5e reg. inf. Bij het instr.-bat., de 2e luit. G. J. C. A. Pop, van het 4e reg. inf. Bij het 1e reg. veldart., de kap. J. W. K. Verwey, van de IIe afd. vestingart.

Bestemd,

om met 1°. Mei 1880 werzk. te zijn bij de Norm.-schiet. (staf der inf.), de kap. P. F. Coumans en de 1e luit. L. C. Vervooren, resp. van het 4e en 3e reg. inf.

In actieven dienst hersteld.

De offic. v. gez. 1e kl. J. H. Neiszen, bij het 2e en de kap. F. M. Avenarius, bij het 3e reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. H. H. T. Walter, van het 3e reg. inf. en de 1e luit. K. F. A. van de Wall, van het reg. gren. en jag.

Gedetacheerd bij de zeemacht voor 4 jaren.

De offic. v. gez. 1e kl. J. K. Stakman Bosse en die van de 3e kl. G. J. F. Leemans.

Gedetacheerd voor 5 jaren naar O.-I.

De 1e luit. H. W. van Rhijn, van de torp.-comp. en de 2e luit. J. F. Vethake, van het 7e reg. inf.

Overgeplaatst bij het leger in O.-I.

De 2e luits. der inf. R. A. Jackson, J. Zijlstra, C. A. de Visser en P. J. Brandenburg, allen bij dat leger gedet.

Eervol ontslagen.

De kap. J. Carp, van het wapen der art. op n.a.

Gepensionneerd,

de kap. C. van Lemmeren, pl. adj. te Leiden.

Overleden.

De maj. J. W. L. Gerard van Sijsen, van het reg. rijd. art.; de offic. v. gez. 1e kl. J. W. C. von Römer en de ritm. J. F. Sprenger, van het 3e reg. huz.

Overleden gepens. officieren.

J. J. v. Mulken, luit.-gen., 21 Oct.; F. A. P. E. de Fourton Bruijns, luit.-kol., 10 Oct.; D. Voogt, maj., 8 Sept.; C. E. Fraser, kap., 25 Sept.; A. P. F. Prince, kap., 26 Oct.; A. S. A. de Bonstetten, kap., 15 Mei; H. G. Sadée, apoth. 2e kl.; 23 Oct.; J. J. Jeni, 2e luit., 5 Juni.

Vergunning verleend.

tot het aannemen en dragen der versierselen van Commandeur en Officier van het Legioen van Eer, resp. aan den gen.-maj. F. J. Pfeiffer, comm. der 2e divisie en aan den luit.-kol. L. J. J. A. Joost, comm. van het instr.-bat.

Van Commandeur der orde van het Zwaard (Zweden), aan den kol. H. J. bar. Taets van Amerongen, adj. v. Z. M.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij het Departement van Oorlog. Bij het wapen der genie, tot magazijnm. 2e kl., de magazijnm. der 3e kl. D. v. Assen.

Bij het wapen der infanterie. Tot kap., de 1e luits. F. C. A. J. Schnelle, H. Roelofs, N. Th. Steur, J. P. Smith (thans met verl. in Ned.), D. de Vries Reilingh, A. J. D. Pool, A. W. K. ter Beek (thans met verl. in Ned.), H. L. de Haas en T. Weersma; tot 1sten luit., de 2e luits. J. D. ten Bosch en J. M. Henning.

Bij het wapen der artillerie. Tot kap., de 1e luits. H. W. J. Royen en J. F. Dormaar; tot magazijnm. 1e kl., de magazijnms. 2e kl. W. E. P. Monhemius en W. Kampschreuer.

Bij het wapen der cavalerie. Tot ritm., de 1e luits. jhr. R. B. R. J. van Grotenhuis tot Onstein en J. G. Martens; tot 1sten luit., de 2e luits. J. J. A. van Geen en L. J. de Villeneuve.

Geplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 5e bat., de kap. J. H. van den Broek; bij het 12e bat., als adj., de 1e luit. M. E. J. van den Bossche, van dat korps; bij het 13e bat., de 2e luit. R. Ebbinge; bij het 16e bat., de 2e luit. A. G. F. A. Anink; bij het 17e bat., de 2e luits. J. P. Linck en J. F. Versluis; bij het garnbat. van Sumatra's Westk. en o., de 2e luit. E. W. van Baerle; bij dat van Palembang, de 1e luits. P. A. van Berlo en P. M. Dusser de Barenne; bij het 3e depotbat., de 2e luits. J. Aitton en J. Stroeve; bij het 4e depotbat., de 2e luit. J. C. Holland; bij het subsistk. te Samarang, de 2e luit. J. D. ten Bosch; bij het subsistk. te Batavia, de 2e luit. G. P. Wijnmalen.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. N. B. J. Jonhsen; bij dat te Palembang, de offic. v. gez. 2e kl. K. C. Ipsen; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 1e kl. J. J. Postma; bij den geneesk. dienst der Zuid- en O.-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 1e kl. F. van Gelder.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2e comp., de 1e luit. J. F. C. Pool.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Batavia, de 1e luit. jhr. C. J. H. Meijer.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de Ve afd., de 2e luit.-kw. B. C. Schuylenburg, van de intend. in de 1e mil. afd. op Java; hij de IVe afd., de kap. A. J. J. Staal, van de werken in de 1e mil. afd. op Java.

Bij de militaire administratie. Bij den raad van adm. te Willem I, de 1e luit.-kw. J. C. P. Soeterik, van de intend. in Atjeh en o.; bij dien van het subsistk. te Batavia, de 1e luit.-kw. H. L. Diecke, van dien te Willem I; bij de intend. in Atjeh en o., de 2e luit.-kw. C. G. Vossen, van die in de 2e mil. afd. op Java; bij het hosp. te Willem I, de 2e luit.-kw. J. J. Hupscher, van dat te Samarang; bij dat te Samarang, de 2e luit.-kw. C. T. Intema, van de intend. in de 2e mil. afd. op Java.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2e kl. M. F. A. Perk, van den geneesk. dienst der Westerafd. v. Borneo; de offic. v. gez. 2e kl. A. Jäger, van dien dienst te Palembang, de offic. v. gez. 1e kl. J. H. van Woelderens, van den geneesk. dienst der Z.- en O.-afd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2e kl. G. W. A. Beyfuss, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij dien der Westerafd. v. Borneo, de offic. v. gez. 2e kl. S. Baczes, v. h. hosp. te Soerabaia; bij dien in Atjeh en o., de mil. apoth. 3e kl. H. M. Bommerzijn, v. h. hosp. te Weltevreden; bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. 2e kl. H. v. Dam, van den geneesk. dienst in Atjeh en o.; bij het hosp. te Soerabaia, de mil. apoth. 1e kl. F. W. Neuhaus, v. h. hosp. te Samarang; de offic. v. gez. 2e kl. J. R. Doeff, van den geneesk. dienst van Atjeh en o.; bij dat te Samarang, de mil. apoth. 1e kl. J. A. R. Erkelens, v. h. garn. te Meester-Cornelis; bij het garn. te Meester-Cornelis, de mil. apoth. 3e kl. W. A. Kneepkens, v. h. hosp. te Weltevreden.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2e bat., de 1e luit. L. Lange, van het 3e depotbat.; — bij het 3e bat., de kap. C. A. F. Lungershausen, van het 17e bat.; — bij het 4e bat., de 1e luit. W. L. Mann, v. h. 15e bat.; — bij het 6e bat., de 1e luit. H. F. F. Lutje, van het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1e luit.-adj. N. H. J. Richelle, van het 9e bat.; — bij het 10e bat., de 1e luit. L. H. Beyer, van het 12e bat.; — bij het 12e bat., de kap. J. W. Juda, van het garnbat. van Sumatra's Westk. en o., de 1e luit. F. B. C. H. von Splinter, v. h. 1e depotbat.; — bij het 16e bat., de 1e luit. J. F. van Hoytema, van het 15e bat., de 1e luit. J. H. J. Reiche, van het garnbat. v. Sumatra's Westk. en o., de 1e luit. J. M. Henning, van het 9e bat.; — bij het 17e bat., de kap. S. de la Parra en de 2e luits. P. A. Zweedijk en J. P. Schoemaker, beide eerstgen. v. h. 1e garnbat. en laatstgen. v. h. 3e garnbat. in Atjeh en o.; — bij het garnbat. der W.-afd. v. Borneo, de kap. C. B. A. Opscholten, v. h. 10e bat.; bij het garnbat. der Zuid- en O.-afd. v. Borneo, de 1e luit. B. Claassen en de 2e luit. J. C. van Geelen, v. h. 1e garnbat. in Atjeh en o. en het 2e bat., de 2e luit. R. Bal, van het 9e bat.; bij het garnbat. der Mol. eil., de 1e luit. T. A. Engelbert van Bevervoorde, van het 2e garnbat. in Atjeh en o., de kap. N. J. Knijff, v. h. 1e depotbat.; bij het garnbat. van Sumatra's Westk. en o., de 1e luits. P. J. A. van Neer, F. W. G. Merz en de 2e luit. P. A. Zweedijk, eerstgen. van het 16e en de beide overigen van het 17e bat.; bij het garnbat. van Banka, de 1e luit. T. A. Kleian, van het 10e bat.; bij het garnbat. van Celebes en o., de 2e luit. J. H. R. Steenmeijer, van het 1e garnbat. in Atjeh en o. en de 2e luit. J. J. Verlinden, van het 12e bat.; bij het garnbat. van Palembang, de 1e luit. J. H. Derks, van het 3e depotbat.; bij het 3e garnbat. in Atjeh en o., de kap. J. J. ten Siethoff, v. h. subsistk. te Batavia; bij het 1e depotbat., de kap. H. J. Holsboer, van het 1e garnbat. in Atjeh en o.; bij het 2e depotbat., de kap. A. de Haas, van het 6e bat., de 1e luit. W. H. Philips, van het 12e bat.; bij het 3e depotbat., de 2e luit. F. J. Erdtsieck, van het 1e garnbat. te Atjeh en o.; bij het 4e depotbat., de 2e luit. J. H. C. G. Angenent, v. h. 10e bat., de 2e luits. H. A. L. Wichers en J. J. Clerckx, v. h. 3e bat. en het 2e garnbat. in Atjeh en o.; bij het subsistk. te Batavia, de 1e luit. J. A. Willems, van het 11e bat., de kap. F. F. Weber, van de subsistcomp. te Kotta Radja; bij het subsistk. te Padang, de 1e luit. F. van Giessen; bij het strafdetach. te Ngawie, de 2e luit. H. J. Berghuis van Woortman, v. h. 2e bat.; als offic.-opnemer bij den topogr. dienst, de 1e luit. J. J. K. Enthoven, van het subsistk. te Soerabaia.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 21e comp., de kap. L. C. F. Duguiés, van de 24e comp.

Bij het wapen der genie. Bij het korps min. en sapp., de maj. W. A. C. de Bloeme, van de werken te Magelang; bij de werken te Magelang, de kap. L. V. Dingemans, van de IVe afd. van het Dept. v. O.; bij die te Samarang, de 1e luit. H. R. de Vries, van die in Atjeh en o.; bij die in Atjeh en o., de 1e luit. J. G. H. de Voogt, van die te Samarang.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Salatiga, de ritm. F. K. P. van Woelderer, van die te Batavia.

Ingetrokken.

Bij het wapen der infanterie, de overpl. van den 2den luit. H. J. Berghuis v. Woortman, bij het garnbat. v. Banka.

Vergund,

aan den van het leger in Ned. bij dat in Ned. Indië gedetach. 1sten luit. der inf. J. A. C. A. van Moll, om naar Ned. terug te keeren.

Op nonactiviteit gesteld.

De kap. der inf. H. E. Munniks de Jongh, v. h. depotbat., de 2e luit. N. T. van der Tak.

Eervol ontslagen.

De kaps. der inf. M. J. H. Sauer, A. A. J. L. de Jongh; de ritm. der cav. C. R. Bentfort van Valkenburg en de kaps. der inf. D. E. W. Schmulling en J. Kesler.

Tweejarig verlof verleend,

aan den 2den luit. der inf. A. P. G. Reigersberg.

Overleden.

Dr. G. A. Schulz, offic. v. gez. 2e kl., te Analaboe, den 24en Jan. 1879; S. F. Pfeiffer, 2e luit. der inf., te Panteh Perak, den 2en Febr. 1879; W. A. Post, ritm. der cav., te Panteh Perak, den 18en Jan. 1879; A. E. C. V. Boudewijns, 1e luit. der inf., te Segli, den 24en Febr. 1879; W. E. van Ingen, 1e luit. der inf., met verlof in Nederland, te Breda, den 7en Febr. 1879; J. J. van Berg, kap. der inf., in het bivak Piëng aan de gevolgen van voor den vijand bekomen wonden, den 7en Mei 1879; J. G. Meijes, 1e luit. der inf., te Panteh Karang (gesneuveld), den 6en Mei 1879; A. Veldhoedt, kap.-kw., met verlof naar Nederland, op reis naar Nederland aan boord van het stoomschip *Koning der Nederlanden*, den 4en Febr. 1879; A. M. van Haeften, 2e luit.-kw., te Soerabaia, den 24en Mei 1879; J. J. de Wilde, offic. v. gez. 1e kl., te Weltevreden, den 17en Juni 1879.

